

Uradni list Republike Slovenije

Internet: <http://www.uradni-list.si>

e-mail: info@uradni-list.si

Št. **62** Ljubljana, četrtek **5. 8. 1999**

Cena 1260 SIT

ISSN 1318-0576

Leto IX

MINISTRSTVA

2970. Odredba o homologiranju odsevnikov za cestna motorna vozila in njihove priklopnike (št. 3.02)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

ODREDBO

o homologiranju odsevnikov za cestna motorna vozila in njihove priklopnike (št. 3.02)

- 1 SPLOŠNO
  - 1.1 Odsevniki, ki se uporabljajo na cestnih motornih vozilih in njihovih priklopnikih, morajo biti homologirani v skladu s to odredbo.
- 2 PODROČJE UPORABE
  - 2.1 Ta odredba se nanaša na vse odsevnike, ki se uporabljajo na cestnih motornih vozilih in njihovih priklopnikih.
  - 2.2 Na podlagi svetlobno tehničnih lastnosti so odsevniki razvrščeni v tri razrede, in sicer "razred I A ali I B", "razred III A" in "razred IV A".
- 3 ZAHTEVE
  - 3.1 Odsevniki morajo biti izdelani tako, da je pri normalni uporabi zagotovljeno njihovo pravilno delovanje. Poleg tega ne smejo imeti konstrukcijskih in proizvodnih napak, ki bi lahko vplivale na njihovo pravilno delovanje.
  - 3.2 Odsevniki morajo biti izdelani tako, da jih ni mogoče enostavno razstaviti.
  - 3.3 Odsevna optika ne sme biti zamenljiva.
  - 3.4 Zunanja površina odsevnika mora omogočati enostavno čiščenje. Zato ne sme biti hrapava, morebitne izbokline pa ne smejo preprečevati enostavnega čiščenja.
  - 3.5 Pritrdilni elementi odsevnikov razreda IV A morajo omogočati trdno in trajno povezavo odsevnika z vozilom.
  - 3.6 Pri normalni uporabi odsevnika notranja površina odsevne površine ne sme biti dostopna.

- 4 PRESKUŠANJE ODSEVNIKOV
- 4.1 Preskušanje odsevnikov v smislu te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 3.02 (po stanju 5. junija 1998). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92).
- 4.2 Pravilnik ECE R 3.02 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.
- 5 HOMOLOGACIJA ODSEVNIKOV
- 5.1 Homologacija odsevnikov v smislu te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 3.02. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.
- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).
- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Z dnem uveljavitve te odredbe preneha veljati odredba o homologiranju odsevnikov za cestna motorna vozila in njihove priklopnike (št. 3.02) (Uradni list RS, št. 5/95).
- 7.2 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 009-4/99-1

Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2971. Odredba o homologiranju žarometov za cestna motorna vozila za asimetrični kratki in/ali dolgi svetlobni pramen, ki so opremljeni s halogenimi žarnicami (H₁, H₂, H₃, HB₃, HB₄, H₇, H₈, H₉, HIR1 in/ali HIR2) (št. 8.04)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

ODREDBO

o homologiranju žarometov za cestna motorna vozila za asimetrični kratki in/ali dolgi svetlobni pramen, ki so opremljeni s halogenimi žarnicami (H₁, H₂, H₃, HB₃, HB₄, H₇, H₈, H₉, HIR1 in/ali HIR2) (št. 8.04)

- 1 SPLOŠNO
- 1.1 Žarometi za cestna motorna vozila s halogenimi žarnicami tipa H₁, H₂, H₃, HB₃, HB₄, H₇, H₈, H₉, HIR1 in/ali HIR2 morajo biti homologirani v skladu s to odredbo.
- 2 PODROČJE UPORABE
- 2.1 Ta odredba se nanaša na žaromete za cestna motorna vozila, ki imajo lečo iz stekla ali pa iz umetne snovi.

3 ZAHTEVE

3.1 Vsak vzorec mora ustrezati zahtevam te odredbe.

3.2 Žarometi morajo biti izdelani tako, da zadržijo predpisane fotometrične lastnosti in dobro delujejo tudi, ko so izpostavljeni morebitnim tresljajem pri normalni uporabi vozila.

3.2.1 Žarometi morajo biti opremljeni z napravo, ki omogoča pravilno nastavitve žarometa na vozilu, kot določajo predpisi. Taka naprava ni nujna pri žarometih, pri katerih sta reflektor in leča neločljivo povezana, in če je uporaba takih žarometov omejena na vozila, pri katerih je nastavitve žarometov zagotovljena drugače.

Če sta žaromet za dolgi svetlobni pramen in žaromet za kratki svetlobni pramen, ki imata vsak svojo žarnico, združena v skupno enoto, mora sistem za nastavitve omogočati nastavitve vsake optične enote posebej.

To ne velja za žaromete, katerih reflektorji so neločljivo povezani, vendar mora tudi tak tip žarometa v celoti ustrezati zahtevam 6. točke pravilnika ECE R 8.04.

3.3 Deli žarometa, ki so predvideni za pritrditev žarnice v reflektor, morajo biti izdelani tako, da je tudi v temi mogoče pritrditi žarnico samo v predpisani legi.

Držalo žarnice mora ustrezati dimenzijskim karakteristikam, ki so navedene v naslednjih podatkovnih seznamih publikacije IEC 61-2:

Žarnica	Držalo	Podatkovni seznam
H ₁	P 14.5s	7005-46-3
H ₂	X 5111	7005-99-2
H ₃	PK 22s	7005-47-1
HB ₃	P 20d	7005-31-1
HB ₄	P 22d	7005-32-1
H ₇	PX 26d	7005- 5-1
H ₈	PG 17	7005-110-1
HIR1	PX20d	7005-...-1
HIR2	PX22	7005-...-
H ₉	PGJ 19-5d	7005-110-1

3.4 Pri žarometih, katerih izvedba zadovoljuje predpise za vožnjo po desni in za vožnjo po levi strani cestišča, je nastavitve za določeno smer vožnje lahko opravljena že pri proizvajalcu, lahko pa jo pozneje opravi tudi voznik. Ta nastavitve se lahko opravi na primer z zasukom optične enote za določen kot proti vozilu ali pa z zasukom žarnice za določen kot proti optični enoti. V vsakem primeru pa morata biti mogoči samo dve legi, in sicer ena za vožnjo po desni in druga za vožnjo po levi strani cestišča. Onemogočen pa mora biti vsak nenerav zasuk ali pa nastavitve v neko vmesno lego. Če je žarnico mogoče postaviti v dve različni legi, morajo biti pritrdilni elementi žarnice izvedeni tako, da je pritrditev žarnice v vsaki od teh leg tako točna kot pri žarometih za samo eno smer vožnje. Skladnost s temi zahtevami se preverja samo vidno, po potrebi pa tudi s praktičnim preskusom.

3.5 Pri žarometih za dolgi in kratki svetlobni pramen, ki so opremljeni z mehansko, elektromehansko ali neko drugo napravo za preklapljanje z dolgega na kratki svetlobni pramen in obratno, mora ta naprava ustrezati naslednjim zahtevam:

3.5.1 Naprava mora v normalnih razmerah (vibracije), ki nastajajo pri vožnji, brez škode zdržati 50 000 preklapov.

3.5.2 Ob okvari naprave se mora samodejno vključiti kratki svetlobni pramen.

3.5.3 Naprava mora biti izdelana tako, da ne dopušča nobene vmesne nastavitve.

- 3.5.4 Uporabnik ne sme imeti možnosti, da bi z normalnimi sredstvi spremenil obliko ali nastavitve premičnih delov naprave.
- 3.6 Skladno z določili te odredbe je treba opraviti še dodatna preskušanja, s katerimi se zagotovi, da pri uporabi žarometov ne nastopijo prevelika odstopanja od fotometričnih lastnosti.
- 3.7 Če je leča žarometov iz umetne snovi, je treba opraviti še preskuse po dodatku št. 6 pravilnika ECE R 8.04
- 4 PRESKUŠANJE ŽAROMETOV
- 4.1 Preskušanje žarometov po določilih te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 8.04 (po stanju 14. maja 1998). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92).
- 4.2 Pravilnik ECE R 8.04 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.
- 5 HOMOLOGACIJA ŽAROMETOV
- 5.1 Homologacija žarometov po določilih te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 8.04. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.
- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).
- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Z dnem uveljavitve te odredbe preneha veljati odredba o homologiranju žarometov za cestna motorna vozila za asimetrični kratki in/ali dolgi svetlobni pramen, ki so opremljeni s halogenimi žarnicami (H₁, H₂, H₃, HB₃, HB₄, H₇ in/ali H₈) (št. 8.04) – (Ur. list RS, št. 74/97).
- 7.2 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 009-4/99-2

Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2972. Odredba o homologiranju cestnih vozil glede na zaviranje (št. 13.09)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

ODREDBO
o homologiranju cestnih vozil glede na zaviranje (št. 13.09)

- 1 SPLOŠNO
  - 1.1 Vozila kategorij * M, N in O morajo biti homologirana skladno s to odredbo.
2. PODROČJE UPORABE
  - 2.1 Ta odredba se nanaša na zaviranje motornih vozil kategorij M in N ter priklopnih vozil kategorije O. Pojem "priklopno vozilo" vključuje tudi polpriklopna vozila, če ni posebej navedeno drugače.
  - 2.2 Določila te odredbe ne veljajo za:
    - 2.2.1 vozila, katerih konstrukcijsko določena hitrost ni večja od 25 km/h;
    - 2.2.2 priklopna vozila, ki ne smejo biti priklopljena na vozila, katerih konstrukcijsko določena hitrost je večja od 25 km/h;
    - 2.2.3 vozila, prirejena za telesno prizadetega voznika.
- 3 ZAHTEVE
  - 3.1 Splošne zahteve
    - 3.1.1 Zavorna instalacija
      - 3.1.1.1 Vsi deli vozila, ki lahko vplivajo na zaviranje, morajo biti konstruirani, izdelani in vgrajeni tako, da kljub morebitnim vibracijam in drugim vplivom omogočajo, da vozilo ob normalni rabi ustreza zahtevam te odredbe.
      - 3.1.1.2 Zavorna instalacija mora biti še posebej konstruirana, izdelana in vgrajena tako, da uspešno kljubuje vplivom korozije in staranja, ki jim je izpostavljena.
      - 3.1.1.3 Zavorne obloge ne smejo vsebovati azbesta.
      - 3.1.1.4 Na učinkovitost zavornega sistema, vključno z električnim upravljalnim vodom, ne smejo negativno vplivati magnetna in električna polja. To je treba dokazati s skladnostjo s pravilnikom ECE R 10.02.
      - 3.1.1.5 Največje zavorne sile pod statičnimi pogoji mora biti mogoče doseči tako na cesti kot tudi na preskusnih zavornih valjih.
      - 3.1.1.6 Signal za odkrivanje napake lahko trenutno (<10 ms) prekine upravljalni signal v upravljalnem vodu pod pogojem, da se s tem ne zmanjša učinek zaviranja.
    - 3.1.2 Zahteve, ki jim mora ustrezati zavorna instalacija

* Klasifikacija vozil po pravilnikih ECE je bila objavljena v prilogi št. 1 k odredbi o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98)

- 3.1.2.1 Delovno zaviranje
Delovno zaviranje mora pri vseh hitrostih in obremenitvah vozila ter na vseh vzponih in spustih omogočati nadzor gibanja vozila in zanesljivo, hitro in učinkovito ustavitev. Delovanje delovnega zaviranja mora biti prilagodljivo potrebam. Voznik mora doseči želeni učinek zaviranja s svojega sedeža, ne da bi za to moral odmakniti roke s krmilne naprave.
- 3.1.2.2 Pomožno zaviranje
Pomožno zaviranje mora omogočati zaustavitev vozila v primerni razdalji, če odpove delovno zaviranje. Delovanje mora biti stopnjevano. Voznik mora doseči želeni učinek zaviranja s svojega sedeža, pri tem pa mora vsaj z eno roko držati krmilno napravo. Pri tem se predpostavlja, da pri delovnem zaviranju hkrati ne nastopi več kot ena motnja.
- 3.1.2.3 Parkirno zaviranje
Parkirno zaviranje mora zadrževati vozilo v mirovanju tudi, ko voznik ni prisoten. Učinkovati mora tudi na strmini (na vzponih in spustih). Vsi zavorni elementi morajo biti v tem primeru izključno pod vplivom mehanske sile. Voznik mora doseči poln učinek tega zaviranja s svojega sedeža, pri tem je treba upoštevati izjeme za priklopna vozila, navedena v točki 3.2.2.10 te odredbe.
- Hkratna vključitev parkirne zavore na vlečnem vozilu in pnevmatske zavore na priklopnem vozilu je dovoljena samo pod pogojem, da ima voznik možnost v vsakem primeru zagotoviti, da je učinek parkirnega zaviranja celotne skupine vozil, ki ga ustvarjajo samo mehanični elementi, zadovoljiv.
- 3.1.3 Povezave med vlečnim in priklopnim vozilom pri pnevmatskih zavornih sistemih
- 3.1.3.1 Pri pnevmatskih zavornih napravah mora biti povezava med vlečnim in priklopnim vozilom izvedena skladno s točko 3.1.3.1.1, 3.1.3.1.2 ali 3.1.3.1.3 te odredbe:
- 3.1.3.1.1 en pnevmatski napajalni vod in en pnevmatski upravljalni vod;
- 3.1.3.1.2 en pnevmatski napajalni vod, en pnevmatski upravljalni vod in en električni upravljalni vod;
- 3.1.3.1.3 en pnevmatski napajalni vod in en električni upravljalni vod; ta možnost je vezana na zahtevo v opombi¹.
- 3.1.3.2 Električni upravljalni vod (to je električna povezava med vlečnim in priklopnim vozilom, ki prenaša upravljalno zavorno funkcijo na priklopno vozilo ter vsebuje električne vodnike in konektor ter vključuje elemente za prenos podatkov in dovod električne energije za upravljalne elemente na priklopnem vozilu) vlečnega vozila mora podati informacijo o tem, ali lahko zahteve točke 3.2.1.18.2 zadovolji električni upravljalni vod sam, brez pomoči pnevmatskega upravljalnega voda. Ravno tako mora podati informacijo o tem, ali je sistem opremljen skladno s točko 3.1.3.1.2 z dvema upravljalnima vodoma ali pa skladno s točko 3.1.3.1.3 s samo enim električnim upravljalnim vodom.
- 3.1.3.3 Motorno (vlečno) vozilo, opremljeno skladno s točko 3.1.3.1.3, mora zaznati, da povezava s priklopnim vozilom, opremljenim skladno s točko 3.1.3.1.1, ni združljiva. Če sta taki vozili električno povezani z električnim upravljalnim vodom, mora posebna rdeča opozorilna svetilka opozoriti voznika na to. Ravno tako se morajo avtomatsko vključiti zavore na priklopnem vozilu, ko se zavorni sistem priklopnega vozila napolni z zrakom. Zavorni učinek tako vključenih zavor mora zagotavljati najmanj predpisano parkirno zaviranje, kot je opredeljeno v točki 2.3.1 dodatka 4 k pravilniku ECE R 13.09.
- 3.1.3.4 Če je motorno (vlečno) vozilo opremljeno z dvema upravljalnima vodoma, kot je opredeljeno v točki 3.1.3.1.2, se mora pojaviti upravljalni signal tako na pnevmatski spojni glavi kot tudi na konektorju. Ko je tako motorno vozilo električno spojeno s priklopnim vozilom, ki je tudi opremljeno z dvema upravljalnima vodoma, kot je to opredeljeno v točki 3.1.3.1.2, se morata pojaviti oba upravljalna signala tudi na priklopnem vozilu in priklopno vozilo se odloči, kateri signal bo uporabilo. Če se ob

¹⁾ Do sprejetja enotnih tehničnih standardov, ki bodo zagotovili združljivost in varnost, povezava med vlečnim in priklopnim vozilom po točki 3.1.3.1.3 ni dovoljena!

uporabi delovne zavore pojavi na priklopnem vozilu električni upravljalni signal, ki ga pa ne spremlja tudi ustrezen pnevmatski upravljalni signal, mora posebna rumena opozorilna svetilka voznika opozoriti na to.

- 3.1.3.5 Priklopno vozilo je lahko opremljeno skladno s točko 3.1.3.1.3 pod pogojem, da se lahko uporablja samo v sklopu z motornim vozilom z električnim upravljalnim vodom, ki izpolnjuje zahteve točke 3.2.1.18.2. V vseh drugih primerih se morajo na priklopnem vozilu, ko je električno priklopljeno, samodejno vključiti zavore oziroma mora ostati zavrto. Voznika mora na to opozoriti posebna rumena opozorilna svetilka.
- 3.2 Lastnosti zavorne instalacije
- 3.2.1 Vozila kategorij M in N
- 3.2.1.1 Zahteve za delovno, pomožno in parkirno zaviranje veljajo za celoto zavornih naprav nekega vozila.
- 3.2.1.2 Naprave za delovno, pomožno in parkirno zaviranje imajo lahko skupne dele, če izpolnjujejo naslednje predpise.
- 3.2.1.2.1 Obstajati morata najmanj dve med seboj ločeni napravi za aktiviranje zavor, ki morata biti vozniku lahko dosegljivi. Pri vseh kategorijah vozil, z izjemo M2 in M3, mora biti vsaka naprava za aktiviranje zavor (razen naprave za aktiviranje retarderja – vztrajnostne zavore) izvedena tako, da se pri sprostitvi vrne v izhodiščno lego. Ta zahteva ne velja za napravo za aktiviranje parkirne zavore, ko je mehanično blokirana v delovnem položaju.
- 3.2.1.2.2 Naprava za aktiviranje delovne zavore mora biti ločena od naprave za aktiviranje parkirne zavore.
- 3.2.1.2.3 Če imata delovna in pomožna zavora skupno napravo za aktiviranje, se učinkovitost povezave med to napravo za aktiviranje in različnimi prenosnimi elementi po določenem času delovanja ne sme spremeniti.
- 3.2.1.2.4 Če imata delovna in pomožna zavora skupno napravo za aktiviranje, mora biti parkirna zavora izvedena tako, da jo je mogoče uporabiti tudi med vožnjo.
- Ta zahteva pa ne velja, če je mogoče – tudi samo delno, delovno zavoro vozila aktivirati z neko dodatno napravo za aktiviranje.
- 3.2.1.2.5 Pri poškodbi – lomu kakega dela, razen dela same zavore oziroma delov, navedenih v točki 3.2.1.2.7 te odredbe, ali pri katerikoli drugi motnji na napravi delovne zavore (pomanjkljivo delovanje, delno ali popolno izčrpanje zaloge energije za zaviranje) mora biti mogoče vozilo zaustaviti samo s pomožno zavoro ali s tistim delom delovne zavore, ki ni prizadet, seveda pod pogoji, ki veljajo za pomožno zaviranje.
- 3.2.1.2.6 Če imata delovna in pomožna zavora skupno napravo za aktiviranje in skupne prenosne elemente, morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji.
- 3.2.1.2.6.1 Če se delovno zaviranje vozila dosega samo s pomočjo mišične moči voznika in s pomožno močjo iz enega ali več energijskih virov – energijskih zalog, je treba doseči pomožno zaviranje pri izpadu te podpore samo z mišično močjo voznika. Pri tem pa potrebna mišična sila ne sme presežati dovoljenih vrednosti.
- 3.2.1.2.6.2 Če sila, potrebna za delovno zaviranje, nastaja in se tudi prenaša iz energijskega vira – energijske zaloge, ki jo upravlja izključno voznik, morata biti na voljo najmanj dva energijska vira, vsak s svojim prenosnim delom, ki sta med seboj popolnoma neodvisna. Vsak energijski vir sme delovati samo na zavore dveh ali več koles, ki so tako izbrana, da lahko že sama zagotovijo pomožno zaviranje pod predpisanimi pogoji. Pri takem zaviranju ne sme biti prizadeta stabilnost vozila. Vsak energijski vir mora biti opremljen z opozorilno napravo po določilih točke 3.2.1.13 te odredbe.

- 3.2.1.2.7 Če so določeni deli zavornega sistema, kot so zavorni pedal in njegov ležaj, glavni zavorni valj s svojim batom, zavorni ventil in vzvodje med pedalom in glavnim zavornim valjem ali zavornim ventilom, zavorni valji s svojimi bati ter zavorne gredi in odmikala na zavorah, zadostno dimenzionirani in lahko dostopni za vzdrževanje, se predpostavlja, da ne more priti do okvare. Če lahko odpoved enega samega takega dela prepreči zaviranje vozila, mora biti tak del izdelan iz kovine ali materiala, ki ima enake lastnosti, in se pri normalnem delovanju ne sme deformirati.
- 3.2.1.3 Pri ločenih napravah za aktiviranje delovne in pomožne zavore njuna hkratna vključitev ne sme povzročiti izpada ene ali druge zavore. To velja tako v primeru, ko oba zavorna sistema brezhibno delujeta, kot tudi v primeru, da na enem sistemu nastopi okvara.
- 3.2.1.4 Ne glede na to, ali je sistem delovne zavore kombiniran s pomožno zavoro ali ne, mora biti le-ta takšen, da pri izpadu enega dela prenosnega sistema zagotovi zaviranje na zadostnem številu koles. Ta kolesa morajo biti izbrana tako, da zavorni učinek delovne zavore ustreza zahtevam te odredbe za tak primer.
- 3.2.1.4.1 Ta zahteva pa ne velja za sedlaste vlačilce, če je prenosni sistem polpriklonika neodvisen od prenosnega sistema vlečnega vozila.
- 3.2.1.4.2 Na izpad enega dela hidravličnega prenosnega sistema mora voznika opozoriti posebna naprava, ki vključuje tudi rdečo opozorilno svetilko. Ta opozorilna svetilka se lahko vključi tudi v primeru, ko nivo zavorne tekočine v rezervoarju pade pod predpisano mero.
- 3.2.1.5 Če se za zaviranje namesto mišične moči voznika uporablja neki drug vir energije, zadošča en sam energijski vir (kompresor, hidravlična črpalka in podobno), vendar mora biti pogon tega energijskega vira kar najbolj zanesljiv.
- 3.2.1.6 Zahteve iz točk 3.2.1.2, 3.2.1.4 in 3.2.1.5 te odredbe morajo biti izpolnjene brez uporabe neke avtomatske naprave, katere izpad bi lahko ostal neopažen zato, ker bi deli, ki so normalno v legi mirovanja, postali aktivni samo v primeru okvare zavorne naprave.
- 3.2.1.7 Delovna zavora mora
- 3.2.1.7.1 delovati na vsa kolesa vozila;
- 3.2.1.7.2 primerno razporediti zavorni učinek med osmi; pri vozilih z več kot dvema osema je zaradi preprečevanja blokiranja koles ali preprečevanja nastajanja glazure na zavornih oblogah lahko zavorna sila samodejno zmanjšana na vrednost nič, če je obremenitev vozila zelo zmanjšana, vendar pod pogojem, da vozilo izpolnjuje vse zahteve za zaviranje, predpisane v dodatku 4 k pravilniku ECE R 13.09.
- 3.2.1.8 Učinek delovne zavore mora biti simetrično porazdeljen na posamezna kolesa iste osi glede na vzdolžno srednjo ravnino vozila. Možne izravnave in funkcije, kot npr. protiblokirni sistem, ki lahko povzročijo odstopanje od simetrične porazdelitve zavornega učinka, in funkcije, kot npr. kontrola pogonske sile, ki lahko povzročijo vključevanje posameznih zavore neodvisno od volje voznika, morajo biti posebej navedene.
- 3.2.1.9 Učinek delovne zavore mora biti na posamezni osi simetrično porazdeljen na kolesa – glede na vzdolžno os vozila.
- 3.2.1.10 Delovna in parkirna zavora morata delovati na zavorne površine, ki so s kolesi v stalnem oprijemu prek dovolj trdnih delov.
- 3.2.1.11 Obrabo zavor je treba izravnati z nastavitvijo zavor. To mora biti lahko izvedljivo z ročno ali pa z avtomatsko napravo. Poleg tega morata imeti naprava za aktiviranje zavore in prenosni mehanizem dovolj rezervnega pomika in po potrebi tudi elemente za izravnavanje, da je normalno zaviranje zagotovljeno brez takojšnje nastavitve tudi, ko se zavore segrejejo ali delno obrabijo.

- 3.2.1.11.1 Do nastavitve zavor, ki je potrebna zaradi obrabe, mora priti pri delovni zavori samodejno. Za terenska vozila kategorij N2 in N3 ter za zavore na zadnjih kolesih vozil kategorij M1 in N1 pa se taka naprava lahko vgradi. Naprava za samodejno nastavljanje zavor mora biti izvedena tako, da omogoča učinkovito zaviranje tudi, ko se zavora segreje in nato zopet ohladi.
- 3.2.1.11.2 Obrabo zavornih oblog delovne zavore mora biti mogoče nadzorovati z zunanje ali spodnje strani vozila, in to samo z orodjem, ki je dobavljeno skupaj z vozilom. Kot alternativa so dovoljene tudi optične ali akustične signalne naprave, ki opozorijo voznika, da je potrebna zamenjava zavornih oblog. Snemanje koles zaradi kontrole stanja zavornih oblog je dovoljeno samo pri vozilih kategorij M1 in N1.
- 3.2.1.12 Pri hidravličnih zavornih sistemih mora biti odprtina za nalivanje na posodi za zavorno tekočino lahko dostopna. Poleg tega mora biti posoda izdelana tako, da je mogoče brez odpiranja posode nadzorovati nivo zavorne tekočine. Če ta pogoj ni izpolnjen, mora imeti posoda za zavorno tekočino opozorilno napravo, ki opozori voznika v primeru, da je nivo tekočine v posodi tako upadel, da bi lahko prišlo do motenj v zaviranju. Voznik mora imeti možnost na preprost način preverjati brezhibno delovanje te naprave. Oznaka zavorne tekočine, ki se uporablja v zavornem sistemu vozila, mora biti v obliki predpisanega simbola nameščena na vidnem mestu, oddaljenem največ 100 mm od odprtine za nalivanje.
- 3.2.1.13 Opozorilna naprava
- 3.2.1.13.1 Vsako vozilo, ki za delovno zaviranje uporablja uskladiščeno energijo (npr. komprimiran zrak), mora imeti, kadar pomožnega zaviranja ni mogoče doseči brez pomoči energije iz zaloge, poleg manometra še opozorilno napravo. Ta naprava mora z optičnim ali akustičnim signalom voznika opozoriti, da zaloga energije zadošča samo še za pomožno zaviranje vozila v skladu z določili te odredbe. Opozorilna naprava mora biti stalno in neposredno priključena na instalacijo. Pri normalnem delovanju motorja in brezhibnem zavornem sistemu se med preskušanjem vozila skladno s to odredbo opozorilna naprava ne sme vklopiti.
- 3.2.1.14 Kadar je za normalno delovanje zavornega sistema potrebna pomoč, mora biti zaloga energije taka, da ne glede na določilo iz točke 3.1.2.3 te odredbe tudi pri izpadu izvora energije ali pri mirujočem motorju zadošča za ustavitev vozila pod predpisanimi pogoji. Kadar mora biti mišična moč voznika pri aktiviranju parkirne zavore povečana z neko pomožno silo, je treba pri izpadu pomožnega vira energije zagotoviti dodaten izvor, ki je neodvisen od tistega, ki se normalno uporablja. Izraz "aktiviranje" pomeni tudi popuščanje zavore.
- 3.2.1.15 Pri motornih vozilih, s katerimi je dovoljeno vleči priklopno vozilo, katerega zavore upravlja voznik vlečnega vozila, mora biti delovna zavora vlečnega vozila opremljena z napravo, ki omogoča zaviranje po določenih pomožnega zaviranja v primeru izpada zavorne naprave na priklopniku ali ko se pnevmatske (ali drugačne) povezave med vlečnim in priklopnim vozilom prekinejo. Ta naprava se mora nahajati na vlečnem vozilu.
- 3.2.1.16 Pomožne naprave morajo biti oskrbovane z energijo tako, da so med njihovim delovanjem dosežene predpisane vrednosti pojemka in da celo v primeru okvare vira energije delovanje pomožnih naprav ne more povzročiti, da bi zaloga energije, ki napaja zavorne sisteme, padla pod nivo, ki je naveden v točki 3.2.1.13 te odredbe.
- 3.2.1.17 Če je predvideno priklopno vozilo kategorij O3 ali O4, mora s celotnim zavornim sistemom upravljati voznik, potreben vir energije pa je lahko skupen ali ločen. Potreben izvor energije je lahko iz enega izvora (ki je lahko mišična moč voznika) ali iz dveh ločenih izvorov energije, od katerih je eden lahko mišična moč voznika.
- 3.2.1.18 Pri motornem vozilu, s katerim je dovoljeno vleči priklopno vozilo kategorij O3 in O4, morajo zavorni sistemi izpolnjevati naslednje zahteve:
- 3.2.1.18.1 pri aktiviranju pomožne zavore vlečnega vozila mora biti zagotovljeno stopnjevano zaviranje tudi na priklopnem vozilu;

- 3.2.1.18.2 pri izpadu enega od najmanj dveh neodvisnih delov delovne zavore vlečnega vozila morajo ostali deli (ali del) omogočiti aktiviranje zavornega sistema priklopnega vozila v celoti ali vsaj delno;
- 3.2.1.18.3 ob napaki (pretrganju ali netesnosti) enega od veznih pnevmatskih vodov oziroma prekinitvi ali okvari električnega upravljalnega voda mora imeti voznik kljub temu možnost aktivirati zavorni sistem priklopnega vozila v celoti ali vsaj delno, in sicer z napravo za aktiviranje delovne, pomožne ali parkirne zavore, če se zaradi te napake v skladu z določili točke 3.3 dodatka 4 k pravilniku ECE R 13.09 ni že samodejno vključila zavorna naprava priklopnega vozila.
- 3.2.1.18.4 Šteje se, da samodejno zaviranje po točki 3.2.1.18.3 te odredbe ustreza, če so izpolnjene naslednje zahteve:
- 3.2.1.18.4.1 pri popolni vključitvi predvidene naprave za vključevanje zavore iz točke 3.2.1.18.3 te odredbe mora tlak v napajalnem vodu pasti na vrednost 1,5 bara najpozneje v 2 sekundah;
- 3.2.1.18.4.2 pri padanju tlaka v napajalnem vodu za najmanj 1 bar v sekundi mora nastopiti samodejno zaviranje priklopnega vozila, še preden pade tlak v napajalnem vodu na 2 bara.
- 3.2.1.18.5 Ob okvari enega od upravljalnih vodov, ki povezujeta dve vozili, opremljeni skladno s točko 3.1.3.1.2, mora upravljalni vod, ki ni okvarjen, samodejno zagotoviti zavorne učinke, predpisane za priklopno vozilo v točki 3.1 dodatka 4 k pravilniku ECE R 13.09.
- 3.2.1.19 Pri motornih vozilih, ki so predvidena za vleko priklopnih vozil, opremljenih z električno delovno zavoro, skladno s točko 1.1 dodatka 4 k pravilniku ECE R 13.09, morajo biti izpolnjene naslednje zahteve:
- 3.2.1.19.1 naprava za proizvodnjo električnega toka (alternator in električni akumulator) vlečnega vozila mora imeti zadostno kapaciteto, da lahko zagotovi potrebno električno energijo tudi za delovno zavoro priklopnega vozila;
- 3.2.1.19.2 ob okvari delovne zavore vlečnega vozila, če le-ta sestoji iz najmanj dveh med seboj neodvisnih zavornih krogov, mora biti mogoče aktiviranje zavornega sistema priklopnega vozila (v celoti ali vsaj delno) s pomočjo ostalega brezhibnega zavornega kroga vlečnega vozila;
- 3.2.1.19.3 uporaba stikala in tokovnega kroga za zavorno luč tudi za aktiviranje električne zavorne instalacije je dovoljena le, če je električna instalacija za električno zavoro vključena vzporedno z zavorno lučjo in sta stikalo in električni krog zadostno dimenzionirana.
- 3.2.1.20 Pri pnevmatski delovni zavorni napravi, ki sestoji iz najmanj dveh med seboj neodvisnih krogov, mora biti vsako puščanje zraka med tema krogoma na napravi za vključevanje zavore ali za njo vedno odvedeno v atmosfero.
- 3.2.1.21 Avtobusi za medkrajevni in turistični promet kategorije M3 s skupno maso več kot 12 ton morajo biti opremljeni s protiblokirno napravo (ABS) kategorije 1, ki mora ustrezati zahtevam dodatka št. 13 k pravilniku ECE R 13.09.
- 3.2.1.22 Motorna vozila kategorij M2, M3, N2 in N3 z ne več kot štirimi osmi morajo biti opremljena s protiblokirno napravo (ABS) kategorije 1, ki mora ustrezati zahtevam dodatka št. 13 k pravilniku ECE R 13.09.
- 3.2.1.23 Pri vozilih, ki lahko vlečejo priklopna vozila kategorij O3 ali O4, se lahko vključi zavorni sistem priklopnega vozila samo skupaj z delovno, pomožno ali parkirno zavoro vlečnega vozila.
- 3.2.1.24 Motorna vozila, prirejena za vleko priklopnega vozila, opremljenega s sistemom ABS, morajo biti opremljena tudi s posebnim električnim konektorjem, skladnim z ISO/DIS 7638:1996 za električno upravljane zavore in/ali protiblokirne sisteme priklopnih vozil.

- 3.2.1.25 Posebne zahteve za električna vozila so vsebovane v točkah od 5.2.1.25 do 5.2.1.25.4 pravilnika ECE R 13.09.
- 3.2.1.26 Posebne zahteve za električni sistem upravljanja zavor na priklopnem vozilu so vsebovane v točkah od 5.2.1.26 do 5.2.1.29.5 pravilnika ECE R 13.09.
- 3.2.2 Vozila kategorije O
- 3.2.2.1 Priklopna vozila kategorije O1 so lahko brez delovne zavore. Če so kljub temu opremljena z zavoro, mora le-ta ustrezati predpisom za kategorijo O2.
- 3.2.2.2 Priklopna vozila kategorije O2 morajo biti opremljena z delovno zavoro, ki jo lahko aktivira samo voznik vlečnega vozila hkrati z zavoro vlečnega vozila, izvor energije pa je lahko isti ali pa drug. Ta priklopna vozila so lahko opremljena tudi z naletno zavoro. Taka zavora je dovoljena samo za priklopna vozila, ki niso polpriklopna vozila. Dovoljene so tudi električne delovne zavore, če ustrezajo zahtevam te odredbe.
- 3.2.2.3 Priklopna vozila kategorije O3 in O4 morajo biti opremljena z delovno zavoro, ki jo lahko vključi samo voznik vlečnega vozila hkrati z zavoro vlečnega vozila, izvor energije pa je lahko isti ali pa drug.
- 3.2.2.4 Delovna zavora mora
- 3.2.2.4.1 delovati na vsa kolesa vozila;
- 3.2.2.4.2 primerno razporediti zavorni učinek med osmi.
- 3.2.2.5 Učinek delovne zavore mora biti simetrično porazdeljen na posamezna kolesa iste osi glede na vzdolžno srednjo ravnino vozila. Možne izravnave in funkcije, kot npr. protiblokirni sistem, ki lahko povzročijo odstopanje od simetrične porazdelitve zavornega učinka, in funkcije, ki lahko povzročijo vključevanje posameznih zavor neodvisno od volje voznika, morajo biti posebej navedene.
- 3.2.2.6 Napake v električnem prenosu ne smejo povzročiti vključevanja zavor v nasprotju z namero voznika.
- 3.2.2.7 Zavorne površine, potrebne za doseganje predpisanega zavornega učinka, morajo biti v stalnem prijemu s kolesi.
- 3.2.2.8 Obrabo zavor je treba izravnati z nastavitvijo zavor. To mora biti lahko izvedljivo z ročno ali pa z avtomatsko napravo. Poleg tega morata imeti naprava za vključevanje zavore in prenosni mehanizem dovolj rezervnega pomika in po potrebi tudi elemente za izravnavanje, da je normalno zaviranje zagotovljeno brez takojšnje nastavitve tudi, ko se zavore segrejejo ali delno obrabijo.
- 3.2.2.8.1 Do nastavitve zavor, ki je potrebna zaradi obrabe, mora priti pri delovni zavori samodejno. Na vozila kategorij O1 in O2 pa se taka naprava lahko vgradi. Naprava za samodejno nastavljanje zavor mora biti izvedena tako, da omogoča učinkovito zaviranje tudi, ko se zavora segreje in nato zopet ohladi**.
- 3.2.2.8.2 Obrabo zavornih oblog mora biti mogoče nadzorovati z zunanje ali spodnje strani vozila, in to samo z orodjem, ki je dobavljeno skupaj z vozilom.
- 3.2.2.9 Zavorne naprave morajo biti izvedene tako, da se pri pretrganju vezi med vlečnim in priklopnim vozilom med vožnjo priklopno vozilo samo zavre. Ta predpis ne velja za enoosna priklopna vozila – z izjemo polpriklopnih vozil – katerih največja dovoljena masa ne presega 0,75 t, pod pogojem, da je poleg veznih elementov uporabljena še varnostna povezava (veriga, vrv), ki v primeru pretrganja zveze med vlečnim in priklopnim vozilom prepreči dotik vlečnega dela priklopnega vozila s tlemi in omogoči vodenje priklopnega vozila.

** Dokler ne bodo dogovorjeni enotni postopki preskušanja, ni treba ponavljati zgoraj navedenih preskusov s samodejnimi napravami za nastavljanje zavor, če so bili preskusi tipa I in tipa II izvedeni skladno s postopkom, predvidenim v dodatku št. 11 k pravilniku ECE R 13.09, z ročno ali samodejno napravo za nastavljanje zavor.

- 3.2.2.10 Pri vseh priklopnih vozilih, ki morajo biti opremljena z delovno zavoro, mora biti parkirno zaviranje zagotovljeno tudi, ko je priklopno vozilo ločeno od vlečnega. Parkirno zavoro mora biti mogoče aktivirati z zunanje strani priklopnega vozila, medtem ko mora biti pri priklopnih vozilih za prevoz oseb to mogoče iz notranjosti. Pojem "aktivirati" pomeni tudi sprostiti zavoro.
- 3.2.2.11 Pri priklopnih vozilih, ki imajo pripravo, ki omogoča izključitev zavorne naprave (razen parkirne zavore), mora biti ta priprava izvedena tako, da se samodejno prisilno izklopi najpozneje takrat, ko se pnevmatska napeljava priklopnega vozila ponovno napolni s komprimiranim zrakom.
- 3.2.2.12 Priklopna vozila kategorij O3 in O4 morajo ustrezati zahtevam iz točke 3.2.1.18.4.2 te odredbe.
- 3.2.2.12.1 Pri priklopnih vozilih z električnim upravljalnim vodom in električno povezanih z vlečnim vozilom z električnim upravljalnim vodom se lahko funkcija samodejnega zaviranja, opredeljena v točki 3.2.1.18.4.2, zakasni toliko časa, dokler je v rezervoarjih priklopnega vozila še dovolj zraka, da omogoča zavorne učinke, kot jih določa točka 3.3 dodatka 4 k pravilniku ECE R 13.09.
- 3.2.2.13 Priklopna vozila kategorij O3 in O4 morajo biti opremljena s protiblokirno napravo (ABS), ki mora ustrezati zahtevam dodatka št. 13 k pravilniku ECE R 13.09.
- 3.2.2.14 Pomožne naprave morajo biti oskrbovane z energijo tako, da med njihovim delovanjem v rezervoarju zraka delovne zavore znaša tlak vsaj 80 % najnižjega dotičnega tlaka vlečnega vozila, kot je navedeno v točki 3.1.3.2 dodatka št. 10 k pravilniku ECE R 13.09
- 3.2.2.14.1 Če se pojavi razpoka ali če pride do puščanja v sistemu pomožnih naprav ali na katerikoli priključnih ceveh, mora vsota sil na obodu zavrtih koles znašati vsaj 80 % vrednosti, ki je predpisana za priklopno vozilo, kot to predpisuje točka 3.1.2.1 v dodatku št. 4 k pravilniku ECE R 13.09. Kjer pa taka razpoka ali puščanje vpliva na krmilni signal posebne naprave, navedene v 6. točki dodatka št. 6 k pravilniku ECE R 13.09, veljajo zahteve za delovanje zavor te točke.
- 3.2.2.15 Posebne dodatne zahteve za delovno zaviranje vozil z električnim prenosom so vsebovane v točkah od 5.2.2.15 do 5.2.2.20 pravilnika ECE R 13.09.
- 4 PRESKUŠANJE VOZILA
- 4.1 Preskušanje vozila po določilih te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 13.09 (po stanju 27. aprila 1998). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92).
- 4.2 Pravilnik ECE R 13.09 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.
- 5 HOMOLOGACIJA VOZILA
- 5.1 Homologacija vozila po določilih te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 13.09. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.
- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).
- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Z dnem uveljavitve te odredbe preneha veljati odredba o homologiranju cestnih vozil glede na zaviranje (št. 13.09) (Uradni list RS, št. 55/96).

- 7.2.1 Novo homologiranje tipa vozila se opravlja po določilih te odredbe (ob upoštevanju točke 7.2.5) od dneva uveljavitve te odredbe.
- 7.2.2 Ugotavljanje skladnosti pri uvozu in izdelavi vozil se opravlja po določilih te odredbe (ob upoštevanju točke 7.2.5) za vsa nova vozila od 31. marca 2001.
- 7.2.3 Ugotavljanje skladnosti pri uvozu se opravlja po določilih te odredbe (ob upoštevanju točke 7.2.5) za vsa vozila, ko se prvič registrirajo v Republiki Sloveniji od 1. oktobra 2002.
- 7.2.4 Za vozila kategorij M1 in N1, za katera je bila homologacija tipa vozila podeljena pred 1. julijem 1995, kot tudi za poznejše razširitve te homologacije ostane ta homologacija veljavna do 1. aprila 2001. Seveda pa se to ne nanaša na zahtevo, vsebovano v točki 3.1.1.3 te odredbe, ki se uporablja za vsa nova vozila.
- 7.2.5 Protiblokirne naprave

Vozila morajo izpolnjevati zahteve, navedene v točkah 3.2.1.22 in 3.2.2.13 te odredbe, kot je navedeno v naslednji tabeli:

Kategorija vozila	Homologacija novega tipa (točka 7.2.1)	Nova vozila (točka 7.2.2)	Prva registracija v Republiki Sloveniji (točka 7.2.3)
N3	od uveljavitve odredbe	od uveljavitve odredbe	1. oktober 2001
M2, M3 N2>7,5 t O3>5 t	od uveljavitve odredbe	31. marec 2001	1. oktober 2002
N2<7,5 t O3<5 t	od uveljavitve odredbe	31. marec 2001	1. april 2003

- 7.3 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 009-4/99-3

Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2973. Odredba o homologiranju vozil glede na pritrđišča varnostnih pasov (št. 14.04)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

O D R E D B O **o homologiranju vozil glede na pritrđišča varnostnih pasov (št. 14.04)**

- 1 SPLOŠNO
- 1.1 Vozila kategorij * M in N morajo biti homologirana v skladu s to odredbo.
- 2 PODROČJE UPORABE
- 2.1 Ta odredba se nanaša na pritrđišča varnostnih pasov za odrasle osebe na sedežih, ki so obrnjeni v smer vožnje, v vozilih kategorij M in N.

* Klasifikacija vozil po pravilnikih ECE je bila objavljena v prilogi št. 1 k odredbi o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98)

- 3 ZAHTEVE
- 3.1 Splošne zahteve
- 3.1.1 Pritrdišča varnostnih pasov morajo biti konstruirana, izdelana in nameščena tako, da:
- 3.1.1.1 omogočijo vgradnjo primerne varnostnega pasu. Pritrdišča varnostnih pasov na prednjih stranskih sedežih v vozilu morajo biti prirejena za varnostni pas z navijalom (retraktorjem) in obešalom na zgornjem pritrdišču. Če so pritrdišča prirejena samo za določene vrste varnostnih pasov, mora biti to posebej navedeno v homologacijskem dokumentu;
- 3.1.1.2 čimbolj zmanjšajo nevarnost zdrsa pri pravilno nameščenem varnostnem pasu;
- 3.1.1.3 čimbolj zmanjšajo nevarnost poškodbe traku varnostnega pasu zaradi dotika z ostrimi trdimi deli vozila ali ogrodja sedeža;
- 3.1.1.4 vozilo pri normalni uporabi ustreza določilom te odredbe.
- 3.1.1.5 Pri pritrdiščih varnostnih pasov, ki lahko zavzamejo različne lege (da omogočijo potnikom vstop v vozilo), veljajo določila te odredbe samo za tiste lege, v katerih ta pritrdišča opravljajo dejansko funkcijo zadrževanja potnikov.
- 3.2 Najmanjše potrebno število pritrdišč varnostnih pasov
- 3.2.1 Vsako vozilo kategorij M in N (razen vozil kategorij M2 in M3, ki so prirejena tako za uporabo v mestnem prometu kot tudi za prevoz stoječih potnikov) mora biti opremljeno s pritrdišči varnostnih pasov, ki ustrezajo zahtevam te odredbe.
- 3.2.2 Najmanjše število pritrdišč varnostnih pasov za vsak naprej in nazaj obrnjen sedež je določeno v dodatku št. 6 pravilnika ECE R 14.04.
- 3.2.3 Razen za prednje sedeže sta pri stranskih sedežih vozil kategorije M1, ki so v dodatku št. 6 pravilnika ECE R 14.04 označeni z znakom $\mathcal{R}$, dovoljeni tudi samo dve spodnji pritrdišči, če je med sedežem in najbližjo stransko steno vozila prehod, ki omogoča potnikom dostop do drugih delov vozila.
- Prostor med sedežem in stransko steno se šteje za prehod, če je razdalja med stransko steno pri zaprtih vratih in navpično ravnino, ki poteka skozi točko "R" in je vzporedna z vzdolžno osjo vozila, merjena pravokotno na vzdolžno navpično srednjo ravnino vozila, večja kot 500 mm.
- 3.2.4 Za prednje sredinske sedeže, ki so v dodatku št. 6 pravilnika ECE R 14.04 označeni z znakom *, zadoščata samo dve spodnji pritrdišči, če se vetrobransko steklo nahaja zunaj referenčnega območja, opisanega v dodatku št. 1 pravilnika ECE R 21. Če pa se vetrobransko steklo nahaja v referenčnem območju, morajo biti za tak sedež tri pritrdišča varnostnega pasu.
- Vetrobransko steklo se glede pritrdišč varnostnih pasov šteje za del referenčnega območja, če pri preskusu po metodi, opisani v dodatku št. 1 pravilnika ECE R 21, lahko pride v statični dotik s preskusno napravo.
- 3.2.5 Pri vseh sedežih, ki so v dodatku št. 6 pravilnika ECE R 14.04 označeni z znakom #, mora biti vsak izpostavljen sedež opremljen z dvema spodnjima pritrdiščema.
- 3.2.6 Za "izpostavljen sedež" se šteje tisti sedež, pred katerim ni "zaščitnega zaslona" v prostoru, ki se nahaja:
- med dvema vodoravnima ravninama, od katerih ena poteka skozi točko "H", druga pa 400 mm nad njo;
  - med dvema navpičnima vzdolžnima ravninama, ki potekata simetrično glede na točko "H" in sta med seboj oddaljeni 400 mm;
  - za prečno navpično ravnino v oddaljenosti 1,3 m od točke "H".

Po določilih tega predpisa se kot "zaščitni zaslon" šteje površina ustrezne trdnosti, ki nima odprtín, skozi katere bi lahko v vzdolžni vodoravni smeri v poljubni točki zgoraj opisanega prostora projicirali kroglo s premerom 165 mm.

Sedež šteje za "izpostavljen", če je skupna površina delov kombiniranega zaščitnega zaslona v zgoraj opisanem prostoru manjša kot 800 cm².

- 3.2.7 Za vsako sedežno mesto, označeno v dodatku 6 k pravilniku ECE R 14.04 z znakom Í, morajo biti predvidena tri pritrdišča za varnostne pasove. Dve pritrdišči sta lahko predvideni le, če je izpolnjen eden od naslednjih pogojev:
- 3.2.7.1 če se neposredno pred tem sedežnim mestom nahaja sedež ali drug del vozila, ki ustreza zahtevam točke 3.5 dodatka 1 k pravilniku ECE R 80, ali
- 3.2.7.2 če se noben del vozila ne nahaja v referenčnem območju oziroma ni možnosti, da bi se v referenčnem območju nahajal med premikanjem vozila, ali
- 3.2.7.3 če so deli vozila v referenčnem območju skladni z zahtevami o absorpciji energije, kot so opredeljene v dodatku 6 k pravilniku ECE R 80.
- 3.2.8 Za preklopne sedeže oziroma sedeže, namenjene izključno za uporabo, ko vozilo miruje, in vse sedeže poljubnega vozila kategorij, za katere ne veljajo določila točk od 3.2.1 do 3.2.5 te odredbe, niso predpisana pritrdišča za varnostne pasove. Če pa je vozilo kljub temu opremljeno z varnostnimi pasovi, morajo njihova pritrdišča ustrezati zahtevam te odredbe. V tem primeru zadoščata za vsak sedež samo dve spodnji pritrdišči.
- 3.2.9 Za sedeže v zgornjem nivoju v dvonivojskih avtobusih veljajo zahteve za prednja sredinska sedežna mesta tudi za prednja zunanja sedežna mesta.
- 3.2.10 Za sedeže, ki se lahko zavrtijo oziroma prestavijo v drugo smer za uporabo, medtem ko vozilo miruje, se zahteve točke 3.2.1 upoštevajo samo za tiste usmeritve sedežev, ki so predvidene za normalno rabo v vozilu med vožnjo po cesti, skladno s to odredbo. Podatek o tem mora biti vključen v opisnem dokumentu vozila.

4 PRESKUŠANJE VOZILA

- 4.1 Preskušanje vozila po določilih te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 14.04 (po stanju 9. marca 1998). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92).
- 4.2 Pravilnik ECE R 14.04 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.

5 HOMOLOGACIJA VOZILA

- 5.1 Homologacija vozila po določilih te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 14.04. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.

6 POSTOPEK PREVERJANJA

- 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).

- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Z dnem uveljavitve te odredbe preneha veljati odredba o homologiranju vozil glede na pritrdišča varnostnih pasov (št. 14.03) (Uradni list RS, št. 74/97).
- 7.2 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporablja pa se:
- 7.2.1 za homologacijo novih tipov vozil od 1. oktobra 1999 dalje,
- 7.2.2 za uvoz novih vozil od 1. oktobra 2001 dalje in
- 7.2.3 za uvoz rabljenih vozil od 1. oktobra 2002 dalje.

Št. 009-4/99-4
Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2974. Odredba o homologiranju vozil glede na sedeže, njihovo pritrnitev in naslone za glavo (št. 17.07)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

ODREDBO
o homologiranju vozil glede na sedeže, njihovo pritrnitev in naslone za glavo (št. 17.07)

- 1 SPLOŠNO
- 1.1 Osebna vozila kategorije * M1 morajo biti homologirana skladno s to odredbo.
- 2 PODROČJE UPORABE
- 2.1 Ta odredba se nanaša na trdnost sedežev in njihovo pritrnitev, opremljenih z nasloni za glavo ali brez njih, na konstrukcijsko izvedbo zadnjega dela naslonjal sedežev** in na karakteristike naslonov za glavo v vozilih kategorije M1.
- 2.2 Ne nanaša se na zložljive sedeže, sedeže, postavljene nasprotno ali prečno na smer vožnje, ter na naslone za glavo, vgrajene na takih sedežih.
- 3 ZAHTEVE
- 3.1 Splošne zahteve, ki se uporabljajo za vse sedeže vozil kategorije M1
- 3.1.1 Vsak sistem za nastavljanje in premikanje sedežev mora biti izveden tako, da se samodejno utrdi v določenih položajih. To ni potrebno pri naslonih za roke in pri drugih podobnih delih, ki so namenjeni predvsem povečanju udobja, razen če taka naprava lahko v primeru trčenja povzroči dodatno nevarnost za poškodbe potnikov v vozilu.
- 3.1.2 Naprava za sprostitev naslonjala sedeža oziroma celotnega sedeža, ki omogoča preklon sedeža naprej in s tem lažji dostop do sedežev za njim, mora biti nameščena na zunanji strani sedeža ob vratih in lahko dostopna tudi potniku, ki sedi za tem sedežem.

* Klasifikacija vozil po pravilnikih ECE je bila objavljena v prilogi št. 1 k odredbi o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 43/96).

** Za vozila kategorije M1 se šteje, da ustrezajo zahtevam točk 3.1.3 in 3.1.4, če ustrezajo zahtevam odredbe o homologaciji vozil glede na njihovo notranjo opremo (št. 21).

- 3.1.3 Zadnji deli sedežev morajo biti preskušeni tudi glede na absorpcijo energije v skladu s to odredbo.
- 3.1.4 Površine zadnjih strani sedežev ne smejo imeti nevarne hrapavosti ali ostrih robov, ki bi lahko povečali nevarnost poškodb potnikov v vozilu.
- 3.1.5 Med samim preskusom, izvedenim v skladu s to odredbo, ne smejo odpovedati sistemi za nastavljanje sedežev, za preklapljanje sedežev in naprave za njihovo utrditev kot tudi ne samo ogrodje sedeža.
- 3.1.6 Nobena naprava za utrditev nekega sistema na sedežu se med preskusom po pravilniku ECE R 17.07 (točka 6.3 in dodatek 9 točka 2.1) ne sme sprostiti sama.
- 3.1.7 Po preskusu morajo sistemi za preklapljanje naslonjal oziroma celih sedežev delovati oziroma morajo vsaj še enkrat omogočiti preklon naslonjala oziroma sedeža. Za druge sisteme za nastavljanje ni nujno, da po preskusu še delujejo.
- 3.2 Splošne zahteve, ki se uporabljajo za sedeže vozil kategorij N1, N2 in N3 in za sedeže vozil kategorij M2 in M3, ki jih ne zajema pravilnik ECE R 80
- 3.2.1 Posamični sedeži in sedežne klopi morajo biti trdno pritrjeni v vozilu.
- 3.2.2 Posamični sedeži in sedežne klopi, ki se dajo vzdolžno premikati, se morajo samodejno zaskočiti v vseh predvidenih legah.
- 3.2.3 Nastavljivi nasloni sedežev se morajo samodejno zaskočiti v vseh predvidenih legah.
- 3.2.4 Vsi sedeži, ki se lahko prevrnejo naprej ali se njihovi nasloni lahko preklopijo, se morajo samodejno zaskočiti v normalni legi.
- 3.3 Vgradnja naslonov za glavo
- 3.3.1 Naslon za glavo mora biti vgrajen na vsakem prednjem zunanem sedežu v vsakem vozilu kategorije M1. Sedeži, opremljeni z naslonom za glavo, ki so namenjeni za uporabo na drugih mestih v vozilu in v drugih kategorijah vozil, so tudi lahko homologirani po tej odredbi.
- 3.3.2 Naslon za glavo mora biti vgrajen na vsakem prednjem zunanem sedežu v vsakem vozilu kategorije M2, katerega največja dovoljena masa ne presega 3.500 kg, in kategorije N1; nasloni za glavo, vgrajeni v teh vozilih, morajo ustrezati zahtevam pravilnika ECE R 25.03.
- 3.4 Posebne zahteve za sedeže, opremljene z nasloni za glavo, oziroma za sedeže, na katere se nasloni za glavo lahko vgradijo
- 3.4.1 Naslon za glavo v nobenem primeru ne sme povzročati dodatne nevarnosti za potnike v vozilu. V nobenem primeru ne sme imeti nevarne hrapavosti ali ostrih robov, ki bi lahko povečali nevarnost poškodb.
- 3.4.2 Prednji in zadnji deli naslonov za glavo morajo biti preskušeni glede na absorpcijo energije.
- 3.4.3 Prednji in zadnji deli naslonov za glavo morajo biti tako oblazinjeni, da ni mogoč neposreden dotik glave potnika z ogrodjem naslona za glavo.
- 3.4.4 Zahteve točk 3.4.2 in 3.4.3 te odredbe ne veljajo za zadnje dele naslonov za glavo, ki so nameščeni na tistih sedežih v vozilu, za katerimi ni več sedežev.
- 3.4.5 Nasloni za glavo morajo biti pritrjeni na naslonjalo sedeža tako, da med preskusom noben trd in nevaren predmet ne more prodreti skozi oblazinjenje, prav tako obremenitve med preskusom ne smejo povzročiti štrlečih in nevarnih delov na elementih za pritržitev naslona za glavo na naslonjalo sedeža, ki bi lahko predstavljati nevarnost za potnike v vozilu.

- 3.4.6 Pri sedežu z naslonom za glavo se lahko v dogovoru s preskusnim laboratorijem štejejo zahteve po točki 3.1.3 za izpolnjene, če sedež z naslonom za glavo ustreza zahtevam točke 3.4.2.
- 3.5 Višina naslona za glavo
- 3.5.1 Višino naslona za glavo je treba meriti skladno z zahtevami točke 6.5 pravilnika ECE R 17.05
- 3.5.2 Pri naslonih za glavo, ki niso nastavljivi po višini, višina ne sme biti manjša od 800 mm za prednje oziroma 750 mm za druge sedeže.
- 3.5.3 Pri naslonih za glavo, ki so nastavljivi po višini:
- 3.5.3.1 višina ne sme biti manjša od 800 mm za prednje oziroma 750 mm za druge sedeže; ta višina mora biti dosežena v vmesni legi med najnižjo in najvišjo možno nastavljivo lego;
- 3.5.3.2 ne sme biti "uporabne lege" naslona za glavo, ki bi bila nižja od 750 mm;
- 3.5.3.3 pri sedežih, ki niso prednji sedeži, so lahko nasloni za glavo izvedeni tako, da jih je mogoče preklopiti v lego, kjer je njihova višina manjša od 750 mm, če je potnikom jasno razpoznavno, da taka lega naslona za glavo ni namenjena za uporabo;
- 3.5.3.4 pri prednjih sedežih so nasloni za glavo lahko izvedeni tako, da se, če sedež ni zaseden, samodejno premaknejo v lego, kjer je njihova višina manjša od 750 mm, če se samodejno zopet vrnejo v prvotno lego, ko je sedež zaseden.
- 3.5.4 Mere, omenjene v točkah 3.5.2 in 3.5.3.1 te odredbe, so lahko tudi manjše od 800 mm v primeru, da bi lahko dosegli primeren odmik naslona za glavo od notranje površine strehe, oken ali katerega drugega dela vozila, pod pogojem, da ta odmik ni večji od 25 mm. Pri sedežih, ki so opremljeni z napravo za prestavitev oziroma nastavitev lege, velja to za vse lege sedeža. Vendar pa v tem primeru, ob odstopanju od določbe točke 3.5.3.2 te odredbe, ne sme biti "uporabne lege" naslona za glavo, ki bi bila nižja od 700 mm.
- 3.5.5 Višina naslona za glavo na srednjem zadnjem sedežu lahko odstopa od zahtev točk 3.5.2 in 3.5.3.1 te odredbe, vendar ne sme biti nižja od 700 mm.
- 3.6 Trdnost elementov
- 3.6.1 Naslon za glavo in njegovi pritrdilni elementi morajo biti dovolj trdni, da brez porušitve zdržijo obremenitev 89 daN.
- 3.6.2 Naslon za glavo, nastavljiv po višini, mora biti izveden tako, da ga ni mogoče dvigniti prek najvišje predvidene točke, razen s posegom, ki ni nikakor povezan z normalnim nastavljanjem višine.
- 3.6.3 Šteje se, da trdnosti naslonjala sedeža in naprave za njegovo nastavljanje ustreza zahtevam te odredbe, če pri preskušanju ne pride do loma sedeža oziroma njegovega naslonjala.
- 3.7.3 Posebne zahteve za zaščito potnikov v vozilu pred prtljago
- 3.7.3.1 Nasloni sedežev
Nasloni sedežev in/ali nasloni za glavo, ki so nameščeni v vozilu tako, da predstavljajo prednjo steno prtljažnega prostora, morajo biti v svoji normalni legi dovolj trdni, da pri čelnem trku vozila zaščitijo potnike v vozilu pred prtljago, ki jo sila vztrajnosti potisne proti potniškemu prostoru.
- 3.7.3.2 Sistemi za pregrajevanje
Na zahtevo proizvajalca vozila se lahko predpisani preskus izvede tudi z vgrajenim sistemom za pregrajevanje, če je tak sistem vgrajen v vozilo v kot standardna oprema

- 3.7.3.3 Nasloni za glavo
Naslone za glavo, če so vgrajeni v vozilo kot del standardne opreme, lahko štejejo za del sistema za pregrajevanje
- 4 PRESKUŠANJE VOZILA
- 4.1 Preskušanje vozila po določilih te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 17.07 (po stanju 6. avgusta 1998). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92).
- 4.2 Pravilnik ECE R 17.07 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.
- 5 HOMOLOGACIJA VOZILA
- 5.1 Homologacija vozila po določilih te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 17.07. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.
- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).
- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Z dnem uveljavitve te odredbe preneha veljati odredba o homologiranju vozil glede na sedeže, njihovo pritrditev in naslone za glavo (št. 17.05) – (Uradni list RS, št. 74/97).
- 7.2 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporablja pa se:
- 7.2.1 za homologacijo novih tipov vozil od 1. oktobra 2000 dalje,
- 7.2.2 za uvoz novih vozil od 1. oktobra 2002 dalje in
- 7.2.3 za uvoz rabljenih vozil od 1. oktobra 2003 dalje.

Št. 009-4/99-5

Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2975. Odredba o homologiranju žarometov za cestna motorna vozila za asimetrični kratki in/ali dolgi svetlobni pramen, ki so opremljeni s halogenimi žarnicami (H₄) (št. 20.02)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

O D R E D B O**o homologiranju žarometov za cestna motorna vozila za asimetrični kratki in/ali dolgi svetlobni pramen, ki so opremljeni s halogenimi žarnicami (H₄) (št. 20.02)**

- 1 SPLOŠNO
- 1.1 Žarometi za cestna motorna vozila s halogenimi žarnicami kategorije H₄ morajo biti homologirani v skladu s to odredbo.
- 2 PODROČJE UPORABE
- 2.1 Ta odredba se nanaša na žaromete za cestna motorna vozila, ki imajo lečo iz stekla ali pa iz umetne snovi.
- 3 ZAHTEVE
- 3.1 Vsak vzorec mora ustrezati zahtevam te odredbe.
- 3.2 Žarometi morajo biti izdelani tako, da zadržijo predpisane fotometrične lastnosti in dobro delujejo tudi, ko so izpostavljeni morebitnim tresljajem pri normalni uporabi vozila.
  - 3.2.1 Žarometi morajo biti opremljeni z napravo, ki omogoča pravilno nastavitev žarometa na vozilu, kot to določajo predpisi. Taka naprava ni nujna pri žarometih, pri katerih sta reflektor in leča neločljivo povezana, in če je uporaba takih žarometov omejena na vozila, pri katerih je nastavitev žarometov zagotovljena drugače.

Če sta žaromet za dolgi pramen in žaromet za kratki pramen, ki imata vsak svojo žarnico, združena v skupno enoto, mora sistem za nastavitev omogočati nastavitev vsake optične enote posebej.
  - 3.2.2 Seveda to ne velja za žaromete, katerih reflektorji so neločljivo povezani, vendar mora tudi tak tip žarometa v celoti ustrezati zahtevam točke 6.3 pravilnika ECE R 20.02.
- 3.3 Deli žarometa, ki so predvideni za pritrditev žarnice v reflektor, morajo biti izdelani tako, da je tudi v temi mogoče pritrditi žarnico samo v predpisani legi.

Karakteristične mere nosilcev žarnic morajo ustrezati predpisu 7000-39-1, ki ga vsebuje publikacija IEC 61-2, izdaja 1969.
- 3.4 Pri žarometih, ki so izdelani tako, da zadovoljujejo predpise za vožnjo po desni in za vožnjo po levi strani cestišča, je lahko nastavitev za določeno smer vožnje opravljena že pri proizvajalcu, lahko pa jo pozneje opravi tudi voznik. Ta nastavitev se lahko opravi na primer z zasukom optične enote za določen kot proti vozilu ali pa z zasukom žarnice za določen kot proti optični enoti. V vsakem primeru pa morata biti mogoči samo dve legi, in sicer ena za vožnjo po desni in druga za vožnjo po levi strani cestišča. Onemogočen pa mora biti vsak nenameravan zasuk ali pa nastavitev v neko vmesno lego. Če je mogoče postaviti žarnico v dve različni legi, morajo biti pritrdilni elementi žarnice izvedeni tako, da je pritrditev žarnice v vsaki od teh leg tako točna kot pri žarometih za samo eno smer vožnje. Skladnost s temi zahtevami se preverja samo vidno, po potrebi pa tudi s praktičnim preskusom.
- 3.5 Skladno z določili te odredbe je treba opraviti še dodatna preskušanja, s katerimi se zagotovi, da pri uporabi žarometa ne nastopijo prevelika odstopanja od fotometričnih lastnosti.
- 3.6 Če je leča žarometa iz umetne snovi, je treba opraviti še preskuse po dodatku št. 6 pravilnika ECE R 20.02

- 4 PRESKUŠANJE ŽAROMETOV
- 4.1 Preskušanje žarometov v smislu te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 20.02 (po stanju 25. decembra 1997). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92).
- 4.2 Pravilnik ECE R 20.02 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.
- 5 HOMOLOGACIJA ŽAROMETOV
- 5.1 Homologacija žarometov v smislu te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 20.02. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.
- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).
- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Z dnem uveljavitve te odredbe preneha veljati odredba o homologiranju žarometov za cestna motorna vozila za asimetrični kratki in/ali dolgi svetlobni pramen, ki so opremljeni s halogenimi žarnicami H4 (št. 20.02) (Uradni list RS, št.5/95).
- 7.2 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 009-4/99-6
Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2976. Odredba o homologiranju varnostnih trikotnikov (št. 27.03)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

ODREDBO
o homologiranju varnostnih trikotnikov (št. 27.03)

- 1 SPLOŠNO
- 1.1 Varnostni trikotniki, ki spadajo v obvezno opremo cestnih vozil, morajo biti homologirani v skladu s to odredbo.
- 2 PODROČJE UPORABE
- 2.1 Določila te odredbe veljajo za varnostne trikotnike, ki spadajo v obvezno opremo cestnih vozil in so namenjeni postavitvi na cestišče za zaznamovanje vozil, ustavljenih na cestišču.

3 ZAHTEVE

- 3.1 Varnostni trikotnik mora imeti obliko enakostraničnega trikotnika, ki je v sredini odprt. Posamezne stranice so sestavljene iz rdečega zunanega odsevnega in notranjega fluorescentnega dela. Pritrjen mora biti na poseben nosilec, ki omogoča, da je varnostni trikotnik v času postavitve dvignjen na določeno višino nad cestiščem. Osrednja odprtina ter odsevni in fluorescentni trakovi morajo biti obrobjeni s koncentričnimi enakostraničnimi trikotnimi obrobo.
- 3.2 Varnostni trikotnik mora biti izdelan tako, da pri normalni uporabi (postavljen na cestišču ali spravljen v vozilu) zadrži vse predpisane karakteristike in zagotavlja njihovo zadovoljivo funkcijo.
- 3.3 Optični deli varnostnega trikotnika ne smejo biti lahko razstavljivi, isto velja tudi za dele podstavka, ki mora sicer zagotavljati dobro stabilnost postavljenega varnostnega trikotnika. Če mora biti varnostni trikotnik zložljiv (zaradi hranjenja v etuiju), posamezni deli, vključno s podstavkom, ne smejo biti razstavljivi.
- 3.4 Ob postavitvi na cestišče mora biti prednja stran varnostnega trikotnika navpična. Šteje se, da je ta pogoj izpolnjen, če odstopanje ni večje od 5 stopinj.
- 3.5 Izvedba prednje strani varnostnega trikotnika mora omogočati lahko čiščenje. Še posebej ne sme biti hrapava in čiščenja ne smejo ovirati morebitni štrleči deli.
- 3.6 Varnostni trikotnik in njegov nosilec ne smeta imeti ostrih robov ali kotov.
- 3.7 Varnostni trikotnik mora imeti etui ali neko drugo zaščito, ki ga varuje pred škodljivimi vplivi, kadar ni v uporabi. Lahko je tudi brez etuija, če je primerna zaščita zagotovljena drugače. Tak način zaščite mora biti dokumentiran v prijavi dokumentaciji za homologacijo varnostnega trikotnika in tudi v sporočilu o podeljeni homologaciji.
- 3.8 Varnostnemu trikotniku morajo biti priložena navodila za pravilno uporabo.

4 PRESKUŠANJE VARNOSTNEGA TRIKOTNIKA

- 4.1 Preskušanje varnostnega trikotnika lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 27.03 (po stanju 18. januarja 1998). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92).
- 4.2 Pravilnik ECE R 27.03 je mogoče dobiti v izvirmiku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.

5 HOMOLOGACIJA VARNOSTNEGA TRIKOTNIKA

- 5.1 Homologacija varnostnega trikotnika in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 27.03. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.

6 POSTOPEK PREVERJANJA

- 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja na rednih tehničnih pregledih vozil.

7 VELJAVNOST ODREDBE

- 7.1 Z dnem uveljavitve te odredbe preneha veljati odredba o homologiranju varnostnih trikotnikov (št. 27) (Uradni list RS, št. 35/94).
- 7.2 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

- 7.3 Homologacije, podeljene na podlagi pravilnika ECE R 27.03 pred datumom uveljavitve te odredbe, ostanejo še naprej v veljavi.

Št. 009-4/99-7

Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2977. Odredba o homologiranju vozil glede na preprečevanje nevarnosti požara (št. 34.01)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

O D R E D B O
o homologiranju vozil glede na preprečevanje nevarnosti požara (št. 34.01)

- 1 SPLOŠNO
- 1.1 Osebna vozila kategorije * M1 morajo biti homologirana v skladu s to odredbo.
- 2 PODROČJE UPORABE
- 2.1 Ta odredba velja za osebna vozila kategorije M1, katerih motor poganja tekoče gorivo.
- 3 ZAHTEVE
- 3.1 Napeljava za gorivo
- 3.1.1 Vsi deli napeljave za gorivo morajo biti z deli okvirja oziroma karoserije zadovoljivo zaščiteni pred dotikom z morebitnimi ovirami, ki se nahajajo na cestišču.
- 3.1.2 Celotna napeljava za gorivo mora biti izdelana in nameščena tako, da je odporna proti notranji in zunanji koroziji, ki ji je izpostavljena.
- 3.1.3 Cevi in vsi drugi deli napeljave za gorivo morajo biti na vozilu nameščeni na takih mestih, kjer so kar najbolj zaščiteni. Deli napeljave za gorivo ne smejo biti izpostavljeni trenju, pritisku in drugim nenormalnim obremenitvam, ki bi jih povzročali zvijanje, upogibanje in vibracije vozila oziroma njegovega pogona.
- 3.1.4 Povezave upogljivih oziroma gibljivih delov napeljave s togimi deli morajo biti tako izvedene, da ostanejo tesne kljub zvijanju, upogibanju in vibracijam vozila ali njegovega pogona.
- 3.1.5 Posode za gorivo morajo biti izdelane iz ognjeodpornega kovinskega materiala. Lahko so izdelane tudi iz umetne snovi, če izpolnjujejo predpise dodatka št. 5 pravilnika ECE 34.01.
- 3.1.6 Posode za gorivo ne smejo biti nameščene v notranjosti vozila niti ne smejo tvoriti predelne stene proti notranjosti vozila.
- 3.1.7 Med notranjostjo vozila in posodo za gorivo mora biti ločilna stena. Ta mora biti sposobna vzdržati odprti ogenj gorečega bencina v času dveh minut, ko se nahaja vodoravno 20 cm nad nivojem gorečega bencina. Ločilna stena ima lahko odprtine (npr. za prehod kablov), pod pogojem, da so razporejene tako, da gorivo ne more prosto dotekati v notranjost vozila.

* Klasifikacija vozil po pravilnikih ECE je bila objavljena v prilogi št. 1 k odredbi o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98)

- 3.1.8 Posode za gorivo morajo biti trdno pritrjene in nameščene tako, da gorivo, ki uhaja iz posode, nalivega grla ali veznih cevi lahko odteka na tla (cestišče).
- 3.1.9 Posode za gorivo in z njimi povezani deli morajo biti izdelani in nameščeni tako, da se med seboj na vozilu ne morejo elektrostatično nabiti.
- 3.1.10 Nalivno grlo ne sme biti v notranjosti vozila, v prostoru za prtljago ali v motornem prostoru.
- 3.1.11 Če je nalivno grlo na boku vozila, pokrov ne sme v zaprtem stanju štrleti izven površine karoserije.
- 3.1.12 Gorivo, ki lahko uhaja pri polnjenju posode za gorivo, ne sme priti v dotik z napravo za odvajanje izpušnih plinov. Treba ga je speljati neposredno na tla (cestišče).
- 3.2 Električna napeljava
- 3.2.1 Električni vodi morajo biti pritrjeni na konstrukcijo vozila, njegove stene oziroma predelne stene, v katerih bližini potekajo. Izjema so tisti električni vodi, ki potekajo v votlih delih vozila. Mesta, na katerih prehajajo električni vodi skozi stene vozila, morajo biti zadostno zaščitena, da se izolacija električnih vodov ne poškoduje.
- 3.2.2 Električna napeljava mora biti izvedena in nameščena tako, da so njeni deli odporni proti koroziji, ki ji je izpostavljena.
- 4 PRESKUŠANJE VOZILA
- 4.1 Preskušanje vozila v smislu te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 34.01 (po stanju 18. januarja 1979). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92).
- 4.2 Pravilnik ECE R 34.01 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.
- 5 HOMOLOGACIJA VOZILA
- 5.1 Homologacija vozila v smislu te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 34.01. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.
- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).
- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Z dnem uveljavitve te odredbe preneha veljati odredba o homologiranju vozil glede na preprečevanje nevarnosti požara (št. 34.00) (Uradni list RS, št. 15/96)
- 7.2 Ta odredba velja od 1. oktobra 1999.

Št. 009-4/99-28

Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2978. Odredba o homologiranju vozil za javni prevoz potnikov glede izvedbe nadgradnje (št. 36.03)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

O D R E D B O
o homologiranju vozil za javni prevoz potnikov glede izvedbe nadgradnje (št. 36.03)

- 1 SPLOŠNO
- 1.1 Avtobusi, namenjeni za prevoz več kot 16 potnikov, morajo biti homologirani v skladu s to odredbo.
- 2 PODROČJE UPORABE
- 2.1 Predpisi te odredbe veljajo za konstruiranje in izvedbo nadgradenj vozil za prevoz potnikov v javnem prometu, ki imajo poleg vozniškega več kot 16 sedežev ali stojišč in katerih največja širina je večja od 2,3 m. Veljajo za enonivojska vozila v togi ali zgibni izvedbi.
- 2.2 Ta vozila se delijo v tri razrede:
- 2.2.1 razred I: vozila, ki so konstruirana s prostori za stoječe potnike in omogočajo pogosto izmenjavo potnikov;
- 2.2.2 razred II: vozila, ki so konstruirana predvsem za prevoz sedečih potnikov in so prirejena tako, da dopuščajo tudi prevoz stoječih potnikov v sredinskem prehodu in/ali posebnem prostoru za stoječe potnike, ki pa ne sme presegati prostora za dva dvojna sedeža;
- 2.2.3 razred III: vozila, ki so konstruirana izključno za prevoz sedečih potnikov.
- 3 ZAHTEVE
- 3.1 **Obremenitve**
- 3.1.1 Razporeditev obremenitve vozila se določa na ravni in vodoravni podlagi v dveh stopnjah obremenitve:
- 3.1.1.1 neobremenjeno, po določilih točke 3.1.3 te odredbe, in
- 3.1.1.2 obremenjeno, po določilih točke 3.1.4 te odredbe.
- 3.1.2 Prednja os mora biti obremenjena z najmanj takim odstotkom skupne mase vozila, kot to določa naslednja tabela:
Razred:	I		II		III	
Stanje obremenitve	togi	z gibni	togi	z gibni	togi	z gibni
neobremenjeno	20	20	25	20	25	20
obremenjeno	25	20	25	20	25	20
- 3.1.3 "Neobremenjeno" vozilo (MV) (kg) v smislu točk 3.1 in 3.3 te odredbe je prazno vozilo, pripravljeno za vožnjo (z 90-odstotno napolnjeno posodo za gorivo, z mazivom, hladilno tekočino, orodjem in rezervnim kolesom, če je vgrajeno), z dodatno maso 75 kg za voznika in po 75 kg za vsako spremljajočo službeno osebo, za katero je predviden poseben sedež. Če je vozilo opremljeno s straniščem in/ali kuhinjo, morajo biti rezervoarji čiste vode polni, rezervoarji odpadne vode pa prazni.
- 3.1.4 "Obremenjeno" vozilo v smislu točke 3.1 te odredbe je neobremenjeno vozilo po točki 3.1.3 in dodatno:
- z maso Q na vsakem sedežu,
  - s tolikšnim številom uteži z maso Q, ki ustreza dovoljenemu številu stoječih potnikov, enakomerno porazdeljenimi po površini S_1 , ki je namenjena za prevoz stoječih potnikov,
  - z maso B, enakomerno porazdeljeno v prtljažnem prostoru, in
  - če pride v poštev, z maso BX, enakomerno porazdeljeno po strešnem prtljažniku.

- 3.1.5 Vrednosti za Q so navedene v točki 3.3 te odredbe za posamezne razrede avtobusov.
- 3.1.6 Masa B v kg mora biti številčno enaka najmanj $100 \times V$ (prostornina prtljažnega prostora v m^3).
- 3.1.7 Masa BX mora ustrezati najmanj specifični obremenitvi 75 kg/m^2 celotne površine strehe avtobusa, ki je namenjena za prevoz prtljage.
- 3.2 **Območje, namenjeno potnikom**
- 3.2.1 Skupna površina, ki je na voljo potnikom, S_0 , se izračuna tako, da se od skupne površine poda avtobusa odštejejo:
- 3.2.1.1 površina vozniškega prostora,
- 3.2.1.2 površine stopnic pri vratih in površine vseh stopnic z globino, manjšo od 30 cm,
- 3.2.1.3 vse površine, nad katerimi znaša svetla višina, merjena od poda, manj kot 135 cm, pri tem pa se ne upoštevajo tisti deli, ki štrlijo v ta prostor skladno z določilom točke 3.7.8.6.3 te odredbe, in
- 3.2.1.4 površina vseh delov gibljivega dela zgibnega avtobusa, ki niso dostopni zaradi predelnih sten in/ali oprijemnega drogovja.
- 3.2.2 Površina S_1 , ki je namenjena stoječim potnikom (samo pri avtobusih razredov I in II, kjer je prevoz stoječih potnikov dovoljen), se izračuna tako, da se od površine S_0 odštejejo naslednje površine:
- 3.2.2.1 pri avtobusih razredov I in II:
- 3.2.2.1.1 površina vseh delov poda, kjer je naklon večji od 8 %,
- 3.2.2.1.2 površina vseh predelov, ki stoječemu potniku niso dostopni, če so vsi sedeži zasedeni, z izjemo sklopnih sedežev,
- 3.2.2.1.3 površina vseh predelov, nad katerimi znaša svetla višina, merjena od poda, manj kot 190 cm, oziroma del sredinskega hodnika nad zadnjo osjo ali za njo in sosednjih delov, kjer je svetla višina manjša od 180 cm (oprijemno drogovje se tu ne upošteva),
- 3.2.2.1.4 področje pred navpično ravnino, ki poteka skozi sredino sedežne blazine voznikovega sedeža (v najbolj nazaj pomaknjeni legi) in srednjo točko zunanjega ogledala, ki je nameščeno na nasprotni strani vozila glede na voznikov sedež, in
- 3.2.2.1.5 območje 30 cm pred vsakim sedežem, razen pred sklopnim;
- 3.2.2.1.6 vsak del površine poda, ki ni izključen s točkami od 3.2.2.1.1 do 3.2.2.1.5 te odredbe, na katerega ni mogoče položiti pravokotnika z merama 40 cm x 30 cm; in
- 3.2.2.1.7 pri vozilih razreda II površina vseh predelov poda, kjer stanje ni dovoljeno.
- 3.3 **Število potniških mest**
- 3.3.1 V vozilu je treba predvideti število sedežev (P_s), ki niso sklopni sedeži, ki ustreza zahtevam točke 3.7.8 te odredbe. Pri avtobusih razreda I ali II mora biti število P_s enako najmanj številu kvadratnih metrov površine, namenjene potnikom in posadki (S_0), zaokroženim navzdol na naslednjo celo vrednost; pri vozilih razreda I je to število lahko zmanjšano za 10 % ($0,9 S_0$).

3.3.2 Skupno število potniških mest (N) se izračuna na naslednji način:

$$N = P_s + S_1/S_{sp} \text{ oziroma } N = (MT-MV-LV-RVX)/Q$$

pri čemer je:

- P_s - število sedežev (točka 3.3.1 te odredbe);
- S_1 - površina (m²), namenjena stoječim potnikom (točka 3.2.2 te odredbe);
- S_{sp} - potrebna površina za enega stoječega potnika (m²) (točka 3.3.2.2);
- MT - tehnično dovoljena skupna masa vozila (v kg);
- MV - masa praznega vozila (točka 3.1.3 te odredbe) (v kg);
- L - specifična masa prtljage v prtljažnem prostoru (kg/m³);
- V - prostornina prtljažnega prostora (v m³);
- R - specifična masa prtljage na strehi (kg/m²);
- VX - površina strehe avtobusa, prirejena za prevoz prtljage (v m²);
- Q - masa (kg), ki se predvideva kot obremenitev na vsakem sedežu in prostoru za stoječega potnika, če obstaja (točka 3.3.2.2 te odredbe).

3.3.2.1 Pri avtobusih razreda III znaša $S_1 = 0$

3.3.2.2 Vrednosti za Q, S_{sp} , L in R so za različne razrede avtobusov podane v naslednji tabeli:

Razred	Q (kg)	S_{sp} (m ² /potnika) Potrebna površina za enega stoječega potnika	L (kg/m ³)	R (kg/m ²)
I	68	0,125	100	75
II	71 *	0,150	100	75
III	71 *	ni stoječih potnikov	100	75

* Vključno s 3 kg ročne prtljage

3.3.2.3 Če se vozilo razreda II ali III homologira kot vozilo razreda I, se masa prtljage v prostorih, ki so dostopni samo z zunanje strani, ne upošteva.

3.3.3 Pri izračunu po točki 3.3.2 te odredbe obremenitev posameznih osi ne sme biti večja od največjih tehnično dovoljenih vrednosti za te osi.

3.3.4 V notranjosti vozila v bližini vrat mora biti jasno viden napis s črkami oziroma simboli, visokimi najmanj 15 mm, in številkami, visokimi najmanj 25 mm, ki označuje:

3.3.4.1 število sedežev, za katero je vozilo predvideno (P_s), in

3.3.4.2 skupno število potnikov, za katero je vozilo predvideno (N).

3.4 Zaščita pred požarom

3.4.1 Motorni prostor

3.4.1.1 V motornem prostoru se ne smejo uporabljati lahko vnetljive snovi za dušenje zvoka, ki bi se lahko napojile z gorivom ali mazivom, razen če so prekrite z neprepustnim slojem.

3.4.1.2 S primernim oblikovanjem motornega prostora ali z namestitvijo iztočnih odprtín je treba poskrbeti, da se v motornem prostoru ne bi nabiralo gorivo ali mazivo.

3.4.1.3 Motorni prostor in vse druge vire toplote (npr. retarder, peči), razen toplovodnih naprav za gretje potniškega prostora, je treba ločiti od ostalega dela vozila z zaščitnim zaslonom iz materiala, odpornega proti vročini.

- 3.4.2 Odprtine za natakanje goriva
- 3.4.2.1 Odprtine za natakanje goriva so lahko dostopne samo z zunanje strani vozila.
- 3.4.2.2 Nalivno grlo posode za gorivo ne sme biti bližje odprtini vrat kot 50 cm, če se posoda za gorivo polni z bencinom, in 25 cm, če se posoda za gorivo polni z dizelskim gorivom. Ne sme se nahajati v potniškem prostoru ali prostoru za voznika in mora biti nameščeno tako, da pri natakanju gorivo ne more priti v stik z motorjem ali izpušno napravo.
- 3.4.2.3 Gorivo ne sme iztekati skozi pokrov posode za gorivo ali odprtine za odzračevanje, tudi če se posoda za gorivo zavrti za 180° okrog svoje vzdolžne osi. V tem primeru je rahlo puščanje goriva sicer dovoljeno, če ni večje od 30 g/min. Če je vozilo opremljeno z več med seboj povezanimi posodami za gorivo, mora tlak med preskusom ustrezati tlaku ob najbolj neugodni razporeditvi posod za gorivo.
- 3.4.2.4 Če se nalivno grlo posode za gorivo nahaja na boku vozila, pokrov v zaprti legi ne sme štrleti iznad okoliških delov karoserije.
- 3.4.2.5 Pokrov nalivnega grla mora biti izdelan tako, da ga ni mogoče nehote odpreti.
- 3.4.3 Posoda za gorivo
- 3.4.3.1 Vse posode za gorivo morajo biti dobro pritrjene. Noben del posode za gorivo se ne sme nahajati manj kot 60 cm od prednjega dela oziroma manj kot 30 cm od zadnjega roba vozila, da je posoda pri morebitnem trčenju od spredaj ali zadaj zaščiten z nadgradnjo vozila.
- 3.4.3.2 Noben del posode za gorivo ne sme štrleti izven nadgradnje vozila.
- 3.4.3.3 Vse posode za gorivo je treba preskusiti z notranjim nadtlakom. Preskus se opravi na demontirani posodi za gorivo s serijskim nalivnim grlom in pokrovom. Posoda za gorivo se popolnoma napolni z vodo, vsi priključki, ki vodijo navzven, se zaprejo in skozi priključek za dovod goriva k motorju se povečuje tlak do vrednosti nadtlaka, ki ustreza dvojni višini obratovalnega nadtlaka, vendar najmanj 0,3 bara. Ta nadtlak je treba vzdrževati eno minuto. Med tem časom se ne sme pojaviti nobena razpoka v steni posode za gorivo niti puščanje vsebine. Trajne deformacije so dovoljene.
- 3.4.3.4 Posode za gorivo morajo biti odporne proti koroziji.
- 3.4.3.5 Vsak nadtlak v odnosu na obratovalni tlak se mora s pomočjo primernih naprav (odzračevalne odprtine, nadtladni ventili in podobno) takoj izravnati. Odzračevalne odprtine morajo biti izvedene tako, da je izključena vsaka nevarnost požara.
- 3.4.4 Naprava za oskrbo z gorivom
- 3.4.4.1 V prostoru za voznika oziroma potnike ne sme biti nameščen noben del, ki je namenjen oskrbi vozila z gorivom.
- 3.4.4.2 Napeljava za gorivo in vsi drugi deli naprave za dovod goriva v motor morajo biti nameščeni tako, da so v razumni meri zaščiteni.
- 3.4.4.3 Deli napeljave za gorivo ne smejo biti izpostavljeni čezmernim obremenitvam zaradi zvižanja, upogibanja ali nihanja nadgradnje vozila ali pa motorja.
- 3.4.4.4 Povezave gibljivih cevi s togimi deli naprave za oskrbo z gorivom morajo biti izvedene tako, da ob delovnih pogojih delovanja vozila ostanejo tesne kljub staranju, zvižanju, upogibanju in vibracijam karoserije ali motorja.
- 3.4.4.5 Gorivo, ki bi lahko iztekalo iz kateregakoli dela naprave za oskrbo z gorivom, mora prosto odtekati na tla (cestišče) in ne sme v nobenem primeru priti v stik z izpušno napravo.

- 3.4.5 Varnostno stikalo
Zaradi zmanjšanja nevarnosti požara po zaustavitvi vozila je treba namestiti posebno varnostno stikalo, ki mora imeti naslednje lastnosti:
- 3.4.5.1 nameščeno mora biti tako, da ga voznik lahko doseže s svojega sedeža;
- 3.4.5.2 biti mora razločno označeno in opremljeno z zaščitnim pokrovom ali neko podobno napravo, ki preprečuje nehoteno vključitev. V neposredni bližini stikala mora biti ploščica z jasnim navodilom za uporabo, npr. "Odstraniti pokrov in ročico potisniti navzdol! Uporabiti samo pri stoječem vozilu!".
- 5.4.5.3 Z vključitvijo stikala je treba doseči sočasno:
- 3.4.5.3.1 hitri odklop motorja;
- 3.4.5.3.2 aktiviranje glavnega stikala za odklop akumulatorjev, ki mora biti nameščeno čim bližje akumulatorjem in ki odklopi najmanj en pol akumulatorja od ostalega dela električne napeljave; to ne velja za tokokrog, ki napaja funkcijo po točki 3.4.5.3.3 te odredbe, in tokokroge ki so namenjeni za neprekinjeno delovanje tahografa in drugih naprav, katerih nenadni odklop bi lahko povzročil večjo nevarnost. Take naprave so npr.:
- 3.4.5.3.2.1 zasilna notranja razsvetljava,
- 3.4.5.3.2.2 odvzem toplote za dodatne grelne naprave,
- 3.4.5.3.2.3 centralno elektronsko zaklepanje vrat,
- 3.4.5.3.3 vklop varnostnih utripalk.
- 3.4.5.4 Poleg varnostnega stikala so lahko nameščene tudi druge naprave, ki opravljajo funkcije iz točke 3.4.5.3 te odredbe, vendar ne smejo vplivati na delovanje varnostnega stikala.
- 3.4.6 Električna oprema in kabli
- 3.4.6.1 Vsi kabli morajo biti dobro izolirani. Kabli in druga električna oprema morajo biti odporni proti vplivom temperature in vlage, ki so jim izpostavljeni. Posebno pozornost je treba posvetiti odpornosti proti temperaturam, olju in param v motornem prostoru.
- 3.4.6.2 Noben kabel ne sme biti izpostavljen močnejšemu toku od tistega, za katerega je bil predviden, ob upoštevanju najvišje temperature okolja in načina položitve.
- 3.4.6.3 Vsi tokokrogi morajo biti opremljeni z varovalkami ali prekinjevalci tokokrogov, razen kabla za polnjenje akumulatorja in kabla za maso ter tistih tokokrogov, ki napajajo zaganjalnik, vžig, žarilne svečke in napravo za zaustavitev motorja. Tokokrogi, ki napajajo naprave z majhno porabo energije, so lahko varovani s skupno varovalko ali skupnim prekinjalom, če nazivni tok ne presega 16 A.
- 3.4.6.4 Vsi kabli morajo biti dobro zaščiteni in tako varno položeni, da se ne morejo poškodovati zaradi obrabe ali drgnjenja.
- 3.4.6.5 Če napetost v enem ali več tokokrogih vozila presega 100 V ef (kvadratna srednja vrednost), mora biti v neposrednem dosegu voznika nameščeno stikalo, s katerim je mogoče vse te tokokroge odklopiti od glavnega napajalnega tokokroga. Stikalo, ki nima električnega stika z maso, mora prekiniti vse pole. To stikalo ne sme prekiniti tokokrogov, ki napajajo zunanjo osvetlitev vozila.
- 3.4.6.6 Za osvetlitev notranjosti vozila morata biti predvidena najmanj dva tokokroga, pri čemer pa izpad enega tokokroga ne sme vplivati na drugega. Tokokrog, ki je namenjen izključno za napajanje osvetlitve vstopnih oziroma izstopnih vrat, se lahko šteje za enega takih tokokrogov.

- 3.4.7 Akumulatorji
- 3.4.7.1 Vsi akumulatorji morajo biti dostopni in dobro pritrjeni.
- 3.4.7.2 Akumulatorji morajo biti nameščeni izven prostora za voznika in potnike in na mestu, ki je dobro prezračevano z zunanje strani.
- 3.4.8 Gasilni aparati in oprema za prvo pomoč
- 3.4.8.1 V vozilu morajo biti predvideni prostori za en ali več gasilnih aparatov. En gasilni aparat mora biti nameščen v neposredni bližini voznika. Prostor za gasilni aparat mora biti velik najmanj 600 x 200 x 200 mm. Dovoljeno je, da v ta prostor štrlijo tudi drugi deli, če je kljub temu v prostor mogoče postaviti gasilni aparat predpisane velikosti.
- 3.4.8.2 V vozilu morajo biti predvideni prostori za eno ali več omaric za prvo pomoč. Prostor za omarico prve pomoči mora imeti najmanj prostornino 7 dm³ in najmanjša mera sme znašati 80 mm.
- 3.4.9 Materiali
- 3.4.9.1 Uporaba gorljivih materialov v oddaljenosti manj kot 100 mm od izpušne cevi ni dopustna, razen če je tak material dobro zaščiten.

3.5 Izhodi

3.5.1 Število

3.5.1.1 Najmanjše število delovnih vrat v odvisnosti od števila potnikov in razreda avtobusa je:

Število potnikov	Razred I	Razred II	Razred III
23 – 45	1	1	1
46 – 70	2	1	1
70 – 100	3	2	1
> 100	4	3	1

3.5.1.2 V vsakem togem delu zgibnega avtobusa morajo biti najmanj ena delovna vrata, v prednjem delu zgibnega avtobusa razreda I pa najmanj dvoje delovnih vrat.

3.5.1.3 Vsako vozilo mora imeti najmanj dvoje vrat.

3.5.1.4 Po določilih tega predpisa se štejejo vrata, ki se odpirajo s tujo pomočjo, za izhod samo, če jih je mogoče, kadar je to potrebno, odpreti z roko po enkratnem aktiviranju naprave iz točke 3.5.5.1 te odredbe.

3.5.1.5 Najmanjše število izhodov v sili mora biti tako, da je skupno število izhodov:

Število potnikov	Število izhodov
23 – 30	4
31 – 45	5
46 – 60	6
61 – 75	7
76 – 90	8
več kot 90	9

Lopute v strehi lahko štejejo le kot eden od zgoraj omenjenih zasilnih izhodov.

- 3.5.1.6 Pri zgibnih avtobusih je treba pri določanju predvidenih izhodov upoštevati vsak togi del vozila kot samostojno vozilo. Število potnikov je treba določiti za vsak togi del posebej, prehod med obema deloma pa se ne sme šteti za izhod.
- 3.5.1.7 Če prostor za voznika ni povezan s prostorom za potnike, mora imeti dva izhoda, ki se ne smeta nahajati na isti strani vozila. Če je eden od teh izhodov okno, mora ustrezati predpisom za zasilni izhod v oknu iz točke 3.5.8 te odredbe.
- 3.5.1.8 Dvojna delovna vrata se štejejo za dvoje vrat, dvojno okno pa za dvoje zasilnih izhodov v oknu.
- 3.5.1.9 Predpiše se lahko, da mora biti poleg zasilnih vrat in zasilnih izhodov v oknu v avtobusih razreda II in III še en zasilni izhod skozi loputo v strehi. Zasilni izhodi skozi streho so lahko tudi v avtobusih razreda I, v tem primeru mora biti njihovo število naslednje:

Število potnikov	Število izhodov v strehi
50 ali manj	1
več kot 50	2

- 3.5.2 Razmestitev izhodov
- 3.5.2.1 Delovna vrata morajo biti na desni strani vozila in najmanj ena od teh vrat morajo biti v prednjem delu vozila.
- 3.5.2.2 Dvoje vrat mora biti med seboj toliko oddaljenih, da znaša razdalja med navpičnima osema obeh vrat najmanj 40 % skupne dolžine vozila, merjeno vzporedno s srednjo vzdolžno osjo vozila. Če so ena od teh vrat dvojna vrata, se ta razdalja meri med obema najbolj oddaljenimi vrati.
- 3.5.2.3 Izhodi morajo biti razporejeni tako, da je število izhodov na vsaki strani vozila enako.
- 3.5.2.4 Najmanj en zasilni izhod se mora nahajati na prednji ali na zadnji strani vozila. Pri vozilih razreda I se šteje, da je ta pogoj izpolnjen, če je na strehi urejen zasilni izhod skozi loputo.
- 3.5.2.5 Izhodi, ki so na isti strani vozila, morajo biti enakomerno razporejeni po celotni dolžini vozila.
- 3.5.2.6 Namestitev vrat v zadnjo steno avtobusa je dovoljena, če to niso delovna vrata.
- 3.5.2.7 Če ima vozilo zasilne izhode skozi lopute na strehi, morajo biti le-ti razporejeni takole: če je samo en tak izhod, mora biti v srednji tretjini vozila, če sta dva, razdalja med njima ne sme biti manjša kot 2 m, merjeno med najbližje si ležečima robovoma odprtini, in to vzporedno z vzdolžno osjo vozila.
- 3.5.3 Najmanjše mere izhodov

3.5.3.1 Izhodi morajo imeti naslednje najmanjše mere (v cm):

			Razred I	Razred II	Razred III	Opombe
delovna vrata	odprtina	višina	180	165	165	širina je lahko za 10 cm manjša, če se meri v višini ročajev
		širina	enojna dvojna	vrata vrata	65 120	
zasilna vrata	odprtina	višina	125			
		širina	55			
zasilni izhod v oknu	površina odprtine (cm ²)	4000			v odprtino je treba včrtati pravokotnik 50 x 70 cm (v x š)	
zasilni izhod v oknu na zadnji steni *)					v odprtino je treba včrtati pravokotnik z višino 35 in širino 155 cm, vogali so zaobljeni r=25 cm	
zasilna loputa v strehi	površina odprtine (cm ²)	4000			v odprtino je treba včrtati pravokotnik 50 x 70 cm	

*) Če proizvajalec ni predvidel zasilnega izhoda v oknu s predpisanimi merami.

3.5.4 Tehnični predpisi za vsa delovna vrata

- 3.5.4.1 Delovna vrata se morajo tako z notranje kot tudi z zunanje strani odpirati z lahkoto takrat, ko vozilo stoji (ni pa nujno med vožnjo). Ta predpis ne izključuje možnosti, da se vrata z zunanje strani zapahnejo, če jih je kljub temu mogoče odpreti z notranje strani.
- 3.5.4.2 Pri neobremenjenem vozilu, ki stoji na ravni podlagi, se naprava za odpiranje vrat z zunanje strani ne sme nahajati višje od 180 cm nad tlemi.
- 3.5.4.3 Enojna vrata z ročnim odpiranjem, ki se odpirajo navzven preko zunanjega obrisa karoserije, morajo biti s tečaji ali v vrtiščih tako obešena, da se v primeru, ko se v odprti legi pri vožnji vozila naprej zadenejo ob trden predmet, lahko zaprejo.
- 3.5.4.4 Če so vrata opremljena z zaskočno ključavnico, mora imeti ta dve zaskočni stopnji.
- 3.5.4.5 Na notranji strani vrat ne sme biti nobene priprave za pokrivanje stopnic, ko so vrata zaprta.
- 3.5.4.6 Če ni mogoč neposreden pregled, morajo biti nameščene optične ali druge naprave, ki omogočajo vozniku, da lahko s svojega sedeža opazi, če se potnik nahaja v neposredni bližini nesamodejnih vrat, in to znotraj ali zunaj vozila.
- 3.5.4.7 Vsaka vrata, ki se odpirajo navznoter, morajo biti izvedena tako, da pri svojem gibanju ne morejo poškodovati potnikov. Po potrebi morajo biti nameščene posebne varovalne naprave.
- 3.5.4.8 Če se delovna vrata nahajajo v bližini vrat toaletnega prostora ali vrat v drug notranji prostor, morajo biti zaščitena pred nehotenim odpiranjem. To pa ne velja, če se delovna vrata med vožnjo s hitrostjo, večjo od 5 km/h, samodejno zapahnejo.
- 3.5.5 Dodatne tehnične predpise za delovna vrata vsebujejo določila točk 5.6.5 in 5.6.6 pravilnika ECE 36.03.

- 3.5.7 Tehnični predpisi za zasilna vrata
- 3.5.7.1 Ko vozilo miruje, se morajo zasilna vrata z lahkoto odpirati tako z notranje kot tudi z zunanje strani. Ta predpis ne izključuje možnosti, da se vrata z zunanje strani zapahnejo, če jih je kljub temu s pomočjo normalnega mehanizma za odpiranje mogoče odpreti z notranje strani.
- 3.5.7.2 Zasilna vrata ne smejo biti izvedena niti kot vrata z odpiranjem s pomočjo tuje sile niti kot drsna vrata.
- 3.5.7.3 Pri neobremenjenem vozilu, ki stoji na ravni podlagi, se ročaj za odpiranje vrat z zunanje strani ne sme nahajati višje kot 180 cm nad tlemi.
- 3.5.7.4 Zasilna vrata, ki so pritrjena na tečajih v bočnih stenah vozila, morajo biti nasajena na prednjem delu vrat in se morajo odpirati navzven. Trakovi, verige ali druge priprave za omejevanje kota odpiranja vrat so dovoljeni, če ne preprečujejo, da se vrata odprejo za najmanj 100° in da ostanejo odprta v tej legi.
- 3.5.7.5 Če se zasilna vrata nahajajo v bližini vrat toaletnega prostora ali vrat v drug notranji prostor, morajo biti zaščitena pred nehotenim odpiranjem. To pa ne velja, če se zasilna vrata med vožnjo s hitrostjo, večjo od 5 km/h, samodejno zapahnejo.
- 3.5.7.6 Delovna vrata voznika se ne štejejo za zasilna vrata za potnike, če niso lahko dostopna in bi se morali potniki riniti med volanom in vozniškim sedežem, da bi jih dosegli.
- 3.5.7.7 Vsa zasilna vrata, ki niso dobro vidna z voznikovega sedeža, morajo biti opremljena z zvočno opozorilno napravo, ki opozarja voznika, če niso popolnoma zaprta. Ta naprava se ne sme izključiti s samim zapiranjem krila vrat, ampak samo z zaprtjem zapaha vrat.
- 3.5.8 Tehnični predpisi za zasilni izhod v oknu
- 3.5.8.1 Vsako okno, predvideno za zasilni izhod, ki je pritrjeno s tečaji, se mora odpirati navzven.
- 3.5.8.2 Vsako okno, predvideno za zasilni izhod:
- 3.5.8.2.1 se mora z lahkoto odpreti s primerno pripravo z notranje oziroma zunanje strani ali pa
- 3.5.8.2.2 mora biti izdelano iz varnostnega stekla, ki ga je mogoče lahko razbiti. To pomeni, da ne sme biti izdelano iz lepljenega stekla ali plastike.
- 3.5.8.3 Okna, predvidena za zasilni izhod, ki se dajo zapahniti z zunanje strani, morajo biti izvedena tako, da jih je vedno mogoče odpreti z notranje strani.
- 3.5.8.4 Okno, predvideno za zasilni izhod, ki je opremljeno z vodoravnim šarnirjem na zgornji strani, mora imeti posebno pripravo, ki drži okno v odprti legi.
- 3.5.8.5 Razdalja med spodnjim robom okna, predvidenega za zasilni izhod v bočni steni vozila, in podom vozila neposredno pod oknom ne sme biti pri oknu, ki je pritrjeno na tečajih, večja od 100 cm in ne manjša od 65 cm pri oknu s tečaji oziroma 50 cm pri oknu, ki je predvideno za razbitje.
- Razdalja okna s tečaji je sicer lahko tudi zmanjšana na 50 cm, če je odprtina okna do višine 65 cm zavarovana z varnostno pripravo, ki preprečuje morebiten izpad potnika iz vozila. V takem primeru mora imeti okno nad omenjeno varnostno pripravo najmanj take mere, kot jih zahteva točka 3.5.3.1 te odredbe.
- 3.5.8.6 Vsa okna, predvidena za zasilni izhod, ki so pritrjena s tečaji in ki niso dobro vidna z voznikovega sedeža, morajo biti opremljena z zvočno opozorilno napravo, ki opozarja voznika, kadar niso popolnoma zaprta. Ta naprava se ne sme izključiti s samim premikanjem okna, ampak samo z zaprtjem zapaha okna.

- 3.5.9 Tehnični predpisi za zasilni izhod v strešni loputi
- 3.5.9.1 Strešne lopute, predvidene za zasilni izhod, morajo biti nameščene tako, da dostop do njih ni oviran niti z notranje niti z zunanje strani. Lopute, ki so prirejene tako, da se izvržejo, morajo imeti učinkovito zaščito pred nehotenim odpiranjem.
- 3.5.9.2 Strešne lopute, predvidene za zasilni izhod, se morajo z lahkoto odpirati tako zunanje kot tudi z notranje strani. Ta predpis ne izključuje možnosti, da se lopute zaradi parkiranja vozila zapahnejo, če jih je kljub temu mogoče s pomočjo normalnega mehanizma za odpiranje odpreti z notranje strani.
- 3.5.10 Tehnični predpisi za zložljive stopnice
- Če so na vozilu vgrajene zložljive stopnice, morajo ustrezati naslednjim pogojem:
- 3.5.10.1 Njihovo delovanje mora biti sinhronizirano z delovanjem ustreznih delovnih ali zasilnih vrat.
- 3.5.10.2 Pri zaprtih vratih ne sme noben del stopnice štrleti za več kot 10 mm iz obrisa okoliškega dela nadgradnje.
- 3.5.10.3 Pri odprtih vratih in iztegnjeni stopnici mora površina stopnice ustrezati zahtevam točke 3.6.7 te odredbe.
- 3.5.10.4 Pri iztegnjeni stopnici mora biti preprečeno premikanje vozila z mesta s pomočjo lastnega pogona.
- 3.5.10.5 Dokler se vozilo premika, ne sme biti mogoče premakniti zložljive stopnice v iztegnjeno lego. V primeru, da mehanizem za premikanje stopnice odpove, se mora stopnica sklopiti in ostati v taki legi. Tak primer ali pa poškodba same stopnice ne sme vplivati na normalno odpiranje vrat.
- 3.5.10.6 Če stoji potnik na iztegnjeni stopnici, ne sme biti mogoče zapreti vrat pri tej stopnici. Izpolnjevanje tega določila se preveri tako, da se na sredino iztegnjene stopnice postavi utež z maso 15 kg, kar ustreza teži majhnega otroka. Ta zahteva pa ne velja za vrata v neposrednem vidnem polju voznika.
- 3.5.10.7 Premikanje zložljive stopnice ne sme ogroziti potnikov ali oseb, ki stojijo na postaji.
- 3.5.10.8 Vsi naprej in nazaj usmerjeni vogali zložljive stopnice morajo biti zaokroženi s polmerom, ki ni manjši od 5 mm, vsi robovi pa morajo biti zaokroženi s polmerom najmanj 2,5 mm.
- 3.5.10.9 Pri odprtih vratih mora ostati zložljiva stopnica trdno v svoji iztegnjeni legi. Pri obremenitvi 136 kg na sredini enojne stopnice in 272 kg na sredini dvojne stopnice, ne sme biti upogib kateregakoli dela stopnice večji kot 10 mm.
- 3.5.11 Napisi
- 3.5.11.1 Vsak zasilni izhod mora biti z notranje in zunanje strani vozila označen z napisom "Zasilni izhod".
- 3.5.11.2 Vse naprave za zasilno odpiranje delovnih vrat kot tudi za odpiranje zasilnih izhodov morajo biti označene z notranje in zunanje strani vozila s posebnim simbolom ali napisom.
- 3.5.11.3 Na vseh napravah za zasilno odpiranje izhodov ali v njihovi neposredni bližini mora biti jasno navodilo za uporabo.
- 3.5.11.4 Napisi iz točk od 3.5.11.1 do 3.5.11.3 te odredbe morajo biti v slovenskem jeziku.
- 3.6 **Notranja oprema**
- 3.6.1 Dostop do delovnih vrat (skica 1 dodatka št. 3 pravilnika ECE R 36.03)

- 3.6.1.1 Prazen prostor, ki se od stranske stene vozila, v kateri so nameščena delovna vrata, razteza v notranjost vozila, mora omogočati prost prehod preskusnega telesa z debelino 10 cm, širino 40 cm in višino 70 cm nad tlemi, na katerega je postavljeno drugo preskusno telo z isto debelino, a s širino 55 cm in višino, ki ustreza predpisu za posamezen razred avtobusa. Dvodelno preskusno telo je treba med premikanjem iz izhodiščnega položaja do točke, kjer se dotakne prve stopnice, držati vzporedno z odprtino vrat. Izhodiščno lego določa točka, kjer se proti notranjosti vozila obrnjena ploskev preskusnega telesa dotika tangente zunanje odprtine vrat. Nato je treba preskusno telo držati pravokotno na predvideno pot uporabnika prehoda (potnika).
- 3.6.1.2 Višina drugega dela preskusnega telesa je 110 cm za avtobuse razreda I, 95 cm za avtobuse razreda II in 85 cm za avtobuse razreda III. Alternativno se lahko uporabi vmesni kos trapezne oblike z višino 50 cm, ki predstavlja prehod širine spodnjega dela v zgornji del preskusnega telesa. Pri tem pa mora biti skupna višina zgornjega pravokotnega dela skupaj s trapeznim prehodnim delom 110 cm za vse razrede avtobusov.
- 3.6.1.3 Potem se dvodelno preskusno telo premakne za 30 cm iz svoje izhodiščne lege, držati ga je treba tako, da se dotika zgornje površine stopnice.
- 3.6.1.4 Valjasto preskusno telo (skica 3 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 36.03), ki se uporablja za kontrolo prostega prostora prehoda, je treba premakniti iz prehoda v smeri verjetnega pomikanja izstopajočega potnika do lege, kjer njegova srednja os doseže zgornji rob zgornje stopnice, oziroma dokler se ravnina, ki poteka tangencialno na zgornji del valja, ne dotakne dvodelnega preskusnega telesa – odvisno od tega, kaj se zgodi prej – in nato držati v tej legi (skica 9 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 36.03).
- 3.6.1.5 Med valjastim preskusnim telesom v legi po točki 3.6.1.4 te odredbe in dvodelnim preskusnim telesom v legi po točki 3.6.1.3 te odredbe mora biti prazen prostor, katerega spodnja in zgornja meja sta naznačeni v skici 9 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 36.03. Ta prostor mora biti oblikovan tako, da dopušča prost prehod posebnega preskusnega telesa (v navpični legi), katerega debelina je največ 2 cm, zunanja oblika pa ustreza obrisu valjastega preskusnega telesa (točka 3.6.5.1 te odredbe). To posebno preskusno telo je treba premikati od zgornje lege, kjer se tangencialno dotika valjastega preskusnega telesa, v smeri verjetnega gibanja izstopajočega potnika, dokler se ne dotakne dvodelnega preskusnega telesa, ki stoji na spodnji stopnici. Spodnji del posebnega preskusnega telesa se mora pri tem gibati po namišljeni črti, ki povezuje zgornje robove vseh stopnic (skica 9 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 36.03).
- 3.6.1.6 Potreben prosti prostor za premikanje dvodelnega preskusnega telesa ne sme vključevati prostora, ki se nahaja 30 cm pred neobremenjeno sedežno blazino sedeža pa do najvišje točke blazine.
- 3.6.1.7 Preklopni sedeži morajo biti pri določanju tega prostora v položaju uporabe sedeža.
- 3.6.1.8 Za osebje namenjen preklopni sedež lahko v položaju uporabe zapre dostop do enih delovnih vrat, če:
- 3.6.1.8.1 je v vozilu samem in tudi v homologacijskem dokumentu jasno napisano, da je ta sedež namenjen izključno spremnemu osebju avtobusa;
- 3.6.1.8.2 se sedež, ko ni v uporabi, samodejno preklopi v lego, da so pogoji iz točke 3.6.1.1 ali 3.6.1.2 in točk od 3.6.1.3 do 3.6.1.5 te odredbe izpolnjeni;
- 3.6.1.8.3 ta vrata ne štejejo za predpisan izhod po določilih točke 3.5.1.5 te odredbe;
- 3.6.1.8.1.4 je sedež opremljen s samodejnim varnostnim pasom in
- 3.6.1.8.1.5 če noben del tega sedeža v položaju uporabe ali pa v sklopljenem položaju ne štrli preko navpične ravnine, ki poteka skozi srednjo točko sedežne blazine voznikovega sedeža v njegovi najbolj nazaj pomaknjeni legi in sredino zunanjega ogledala, nameščenega na bočni steni vozila, ki je nasprotna voznikovemu sedežu.

- 3.6.1.9 Ko vozilo stoji na ravni in vodoravni podlagi v normalnih pogojih za vožnjo, ne sme naklon poda in dostopnih prehodov presežati 5 %.
- 3.6.1.10 Prehodi in dostopi morajo biti prekri z nehrsečim materialom.
- 3.6.2 Dostop do zasilnih vrat (skica 2 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 36.03)
- 3.6.2.1 Prazen prostor med prehodom in odprtino zasilnih vrat mora omogočati premikanje preskusnega telesa v pokončni (navpični) legi. Preskusno telo sestavlja dvodelen valj, ki ima spodaj do višine 70 cm nad podom premer 30 cm, naprej do skupne višine 140 cm pa premer 55 cm.
- 3.6.2.2 Osnovna ploskev spodnjega valja mora ležati v projekciji zgornjega valja.
- 3.6.2.3 Če se vzdolž prehoda nahajajo preklopni sedeži, morajo biti pri preskusu ti v položaju uporabe.
- 3.6.3 Dostop do zasilnih izhodov v oknih
- 3.6.3.1 Skozi vsako okno, ki je namenjeno kot zasilni izhod, mora biti mogoče pomakniti preskusno telo, in sicer od sredinskega prehoda ven iz vozila.
- 3.6.3.2 Preskusno telo je treba premikati v smeri, ki bi jo v sili uporabil potnik v vozilu, ko bi hotel zapustiti vozilo. Preskusno telo je pri tem treba držati pravokotno na smer gibanja.
- 3.6.3.3 Kot preskusno telo se v tem primeru uporabi tanka plošča z merama 60 x 40 cm, katere vogali so zaokroženi s polmerom 20 cm. Pri zasilnem izhodu v zadnjem oknu pa ima preskusno telo lahko meri 140 x 35 cm, pri čemer so vogali zaokroženi s polmerom 17,5 cm.
- 3.6.4 Dostop do zasilnih izhodov skozi strešno loputo
- 3.6.4.1 Razen pri vozilih razreda I mora biti vsaj en zasilni izhod skozi strešno loputo nameščen tako, da se prisekana štiristrana piramida z naklonom stranic 20° in višino 160 cm dotika sedeža ali neke druge podpore. Piramida mora biti v pokončni (navpični) legi in manjša površina se mora pri tem dotikati izhodne odprtine lopute. Podpore so lahko tudi zložljive ali premične, če jih je mogoče pritrditi v legi uporabe.
- 3.6.4.2 Če je konstrukcija strehe debelejša od 15 cm, se mora manjša površina preskusne piramide dotikati odprtine zasilnega izhoda v višini zunanje površine strehe.
- 3.6.5 Prehodi (skica 3 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 36.03)
- 3.6.5.1 V vozilih za javni prevoz potnikov morajo biti prehodi tako dimenzionirani, da omogočajo prosto premikanje preskusnega telesa, ki ga sestavljata dva soosna valja, ki ju povezuje narobe obrnjen prisekani stožec z naslednjimi merami (v cm):

	Razred I	Razred II	Razred III
Premer spodnjega valja	45	35	30
Višina spodnjega valja	90	90	90
Premer zgornjega valja	55	55	45
Višina zgornjega valja	50	50	50
Skupna višina	190	190	190

Preskusno telo se med preskusom lahko dotika ročajev in zank na oprijemnem drogovju in jih lahko tudi premika.

- 3.6.5.2 Pri vozilih razreda I se lahko premer spodnjega valja zmanjša s 45 na 40 cm v tistem delu sredinskega prehoda, ki se nahaja:
- 3.6.5.2.1 za navpično prečno ravnino 1,5 m pred srednjico zadnje osi in
- 3.6.5.2.2 za navpično prečno ravnino, ki poteka skozi zadnji rob odprtine zadnjih delovnih vrat.
- 3.6.5.3 Pri vozilih razreda III so lahko sedeži na eni ali obeh straneh prehoda bočno premični. V tem primeru se lahko širina prehoda zmanjša na mero, ki ustreza premeru spodnjega valja 22 cm, pod pogojem, da je vsak tak sedež opremljen z napravo, ki omogoča osebi, ki stoji v prehodu, da sama premakne sedež, tudi če je zaseden, nazaj v tako lego, da je svetla širina prehoda najmanj 30 cm.
- 3.6.5.4 Višina zgornjega valja se lahko zmanjša za 10 cm v tistem delu prehoda, ki se nahaja:
- 3.6.5.4.1 za navpično prečno ravnino 1,5 m pred srednjico zadnje osi in
- 3.6.5.4.2 za navpično prečno ravnino, ki poteka skozi zadnji rob odprtine zadnjih delovnih vrat.
- 3.6.5.5 Pri zgibnih avtobusih mora biti mogoče preskusno telo iz točke 3.6.5.1 te odredbe neovirano premikati skozi gibljivi del vozila. Noben del upogljive notranje obloge vozila, še posebej ne del meha, ne sme štrleti v prehod.
- 3.6.5.6 Vgradnja stopnic v sredinskem prehodu je dovoljena. Širina stopnice ne sme biti manjša od efektivne širine prehoda na zgornjem robu stopnice.
- 3.6.5.7 Zasilni sedeži, ki bi omogočali potnikom, da bi sedeli v prehodu, niso dovoljeni.
- 3.6.5.8 Bočno premični sedeži, ki v eni legi štrlijo v prehod, niso dovoljeni, razen v avtobusih razreda III, skladno s točko 3.6.5.3 te odredbe.
- 3.6.6 Naklon sredinskega prehoda
Naklon sredinskega prehoda ne sme prekoračiti naslednjih vrednosti:
- 3.6.6.1 v vzdolžni smeri:
- 3.6.6.1.1 8 % pri avtobusih razredov I in II ali
- 3.6.6.1.2 12,5 % pri avtobusih razreda III,
- 3.6.6.2 v prečni smeri 5 % za vse razrede avtobusov.
- 3.6.7 Stopnice (skica 4 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 36.03)
- 3.6.7.1 Vrednosti za največjo višino in najmanjšo globino stopnic za potnike pri delovnih in zasilnih vratih in v samem vozilu so (cm):

		Razred I	Razred II	Razred III
Prva stopnica	največja višina	36 ¹⁾	40 ¹⁾²⁾	40 ¹⁾²⁾
	najmanjša globina		30	
Naslednje stopnice	največja višina	25 ³⁾	35	35
	najmanjša višina		12	
	najmanjša globina		20	

1) 70 cm pri zasilnih vratih.

2) 43 cm pri vozilu z izključno mehanskim vzmetenjem.

3) Pri vratih za zadnjo osjo je višina stopnice lahko 30 cm.

- 3.6.7.2 Višina stopnice se po določilih tega odstavka meri v sredini njene širine. Pri tem morajo proizvajalci vozil posebno pozornost posvetiti invalidnim in drugim osebam z oteženim gibanjem, tako da predvidijo kar najmanjšo možno višino stopnic.
- 3.6.7.3 Noben prehod iz poglobljenega sredinskega prehoda na površino s sedeži ne šteje kot stopnica. Višinska razlika med tema dvema površinama pa ne sme presegati 35 cm.
- 3.6.7.4 Višina prve stopnice nad cestiščem se meri pri neobremenjenem vozilu, pri čemer mora tlak zraka v avtopnevmatikah ustrezati zahtevam proizvajalca za tehnično dovoljeno skupno maso vozila.
- 3.6.7.5 Če je stopnic več kot ena, lahko prva stopnica sega 10 cm v površino navpične projekcije druge stopnice, pri navpični projekciji na naslednjo spodaj ležečo stopnico pa mora ostati prosta površina z globino najmanj 20 cm (skica 4 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 36.03). Pri tem morajo biti robovi stopnic izvedeni tako, da je možnost spodtikanja potnikov kar najmanjša. Robovi stopnic morajo biti izvedeni v svetli kontrastni barvi.
- 3.6.7.6 Širina in oblika stopnic morata biti izbrani tako, da je pri enojnih vratih mogoče položiti na prvo stopnico pravokotnik z merama 40 x 30 cm, na vsako od ostalih stopnic pa pravokotnik z merama 40 x 20 cm, pri dvojnih vratih pa dva taka pravokotnika. Šteje se, da je ta pogoj izpolnjen, če je na stopnico mogoče položiti najmanj 95 % površine pravokotnika. Pri dvojnih vratih mora vsaka polovica vrat izpolnjevati te pogoje.
- 3.6.7.7 Ko vozilo stoji na ravni in vodoravni podlagi v normalnih pogojih za vožnjo, naklon stopnice ne sme v nobeni smeri presegati 5 %.
- 3.6.8 Potniški sedeži (vključno s sklopnimi sedeži) in prostor za sedeče potnike
- 3.6.8.1 Najmanjša širina sedeža (skica 5 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 36.03)
- 3.6.8.1.1 Najmanjša širina sedežne blazine, merjena od vzdolžne navpične ravnine, ki poteka skozi sredino sedeža, mora biti:
- 3.6.8.1.1.1 20 cm pri avtobusih razredov I in II in
- 3.6.8.1.1.2 22,5 cm pri avtobusih razreda III.
- 3.6.8.1.2 Najmanjša širina razpoložljivega prostora za vsak sedež, merjena od vzdolžne navpične ravnine, ki poteka skozi sredino sedeža v višini med 27 in 65 cm nad površino neobremenjene sedežne blazine, mora biti:
- 3.6.8.1.2.1 25 cm pri posameznih sedežih in
- 3.6.8.1.2.2 22,5 cm pri sedežni klopi za dva in več potnikov.
- 3.6.8.2 Najmanjša globina sedežne blazine (skica 7 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 36.03) mora biti:
- 3.6.8.2.1 35 cm pri avtobusih razreda I in
- 3.6.8.2.2 40 cm pri avtobusih razredov II in III.
- 3.6.8.3 Višina sedežne blazine (skica 6 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 36.03) neobremenjenega sedeža nad podom mora biti tako visoka, da znaša razdalja med podom in vodoravno ravnino, ki se dotika prednjega zgornjega roba sedežne blazine, od 40 do 50 cm. Ta višina pa se nad kolotekom in nad pokrovom motorja lahko zmanjša do 35 cm.
- 3.6.8.4 Razdalja med sedeži (skica 6 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 36.03)

- 3.6.8.4.1 Če so sedeži postavljeni v isto smer, mora biti vodoravna razdalja med prednjo stranjo naslona nekega sedeža in zadnjo stranjo naslona sedeža pred njim, merjena v višini nad zgornjo površino sedežne blazine in do višine 62 cm nad podom, najmanj:
Razred I	65 cm
Razred II	68 cm
Razred III	75 cm
- 3.6.8.4.2 Vse meritve je treba opraviti v navpični ravnini, ki poteka skozi središčno točko vsakega sedeža. Pri tem mora biti sedež neobremenjen.
- 3.6.8.4.3 Pri sedežih, ki so obrnjeni drug proti drugemu, mora biti razdalja med obema prednjima stranema naslonov, merjena preko najvišjih točk sedežnih blazin, najmanj 130 cm.
- 3.6.8.5 Prostor za sedeče potnike (skica 8 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 36.03)
- 3.6.8.5.1 Pred vsakim potniškim sedežem mora biti prazen prostor, katerega najmanjše mere prikazuje skica 8 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 36.03. V ta prostor lahko ob upoštevanju zahtev iz točke 3.6.8.4 te odredbe štrli naslon sedeža pred njim ali približno enako postavljena predelna stena. V tem prostoru se lahko nahajajo tudi noge sedeža, če je pri tem še dovolj prostora za noge potnika.
- 3.6.8.5.2 V tistem delu avtobusa, ki je najlažje dostopen, morata biti najmanj dva naprej ali nazaj obrnjena sedeža, posebej namenjena invalidnim potnikom, ki morata biti tudi ustrezno označena. Izvedena morata biti tako, da je pred njima dovolj prostora, in opremljena z oprijemali, ki olajšajo uporabo sedeža. Po možnosti naj bo s teh sedežev mogoča komunikacija z voznikom, skladno s točko 3.6.9 te odredbe.
- 3.6.8.6 Prostor nad sedeži
- 3.6.8.6.1 Nad vsakim sedežem mora biti najmanj 90 cm praznega prostora, merjeno od najvišje točke sedežne blazine. Ta prostor se mora raztezati preko celotne navpične projekcije sedežne površine in površine, predvidene za noge potnika.
- 3.6.8.6.2 V prostor nad površino iz točke 3.6.8.6.1 te odredbe sme štrleti samo:
- 3.6.8.6.2.1 naslon prednjega sedeža;
- 3.6.8.6.2.2 del konstrukcije avtobusa, če le-ta ne štrli izven trikotnika, katerega konica se nahaja na višini 65 cm nad podom avtobusa, 10 cm dolga osnovnica pa na robu zgornjega dela omenjenega prostora na tisti strani, ki je obrnjena k bočni steni vozila (skica 8 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 36.03);
- 3.6.8.6.2.3 kanal za napeljave (npr. ogrevanje), ki stoji na podu avtobusa in meji na bočno steno vozila, če njegov presek ne presega 200 cm² in je širok največ 10 cm (skica 11 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 36.03);
- 3.6.8.6.2.4 zgornji del okna v svoji odprti legi (vključno s pritrdišči), če je to okno, katerega zgornji del je mogoče odpreti navznoter.
- 3.6.9 Sporazumevanje z voznikom
- 3.6.9.1 Pri avtobusih razredov I in II mora biti predvidena naprava, s katero lahko potniki sporočijo vozniku, naj vozilo ustavi.
- 3.6.9.2 Če je v vozilu predviden prostor za vozno osebje, ki nima neposredne povezave z voznikom oziroma potniškim prostorom, mora obstajati naprava za medsebojno sporazumevanje med voznikom in voznim osebjem.

- 3.6.10 Naprave za tople napitke in za kuhanje.
Naprave za tople napitke in za kuhanje morajo biti vgrajene oziroma zaščitene tako, da vroča pijača ali hrana pri močnem zaviranju ali vožnji v krivini ne more pljusniti na sedeče potnike.
- 3.6.11 Vrata notranjih prostorov
Vsa vrata v stranišče in druge notranje prostore:
- 3.6.11.1 morajo biti samozaskočna in ne smejo imeti priprav, ki bi jih držale odprta, če bi tako odprta vrata lahko ovirala dostop do zasilnega izhoda;
- 3.6.11.2 odprta ne smejo zakrivati ročaja ali naprave za odpiranje delovnih oziroma zasilnih vrat;
- 3.6.11.3 morajo v sili omogočiti odpiranje z zunanje strani prostora;
- 3.6.11.4 smejo dovoljevati zaklepanje z zunanje strani samo v primeru, da jih je vedno mogoče odpreti z notranje strani.
- 3.7 **Notranja razsvetljava**
- 3.7.1 Električna notranja razsvetljava mora biti predvidena za:
- 3.7.1.1 vse prostore za potnike in gibljivi prostor zgiba pri zgibnih avtobusih;
- 3.7.1.2 stopnice;
- 3.7.1.3 dostop do izhodov;
- 3.7.1.4 vse napise v notranjosti in naprave za odpiranje izhodov v notranjosti vozila in
- 3.7.1.5 vse prostore, kjer se nahajajo kakšne ovire.
- 3.8 **Gibljivi srednji del zgibnih avtobusov**
- 3.8.1 Gibljivi srednji del, ki povezuje med seboj toge dele zgibnega avtobusa, mora biti izveden tako, da omogoča vrtenje okoli navpične in okoli vodoravne osi. Ti dve osi se morata sekati v točki zgiba in biti pravokotni na smer vožnje avtobusa.
- 3.8.2 Če stoji neobremenjen, za vožnjo pripravljen zgibni avtobus na ravni in vodoravni površini, ne sme biti med podom obeh togih delov in podom gibljivega dela zgiba špranje, katere širina:
- 3.8.2.1 presega 1 cm, ko se vsa kolesa zgibnega avtobusa nahajajo v isti ravnini;
- 3.8.2.2 presega 2 cm, ko so kolesa osi, ki je zgibu najbližja, za 15 cm višje kot kolesa drugih osi.
- 3.8.3 Višinska razlika med podom togih delov vozila in podom gibljivega srednjega dela vozila ne sme biti večja kot:
- 3.8.3.1 2 cm pri pogojih iz točke 3.8.2.1 te odredbe in
- 3.8.3.2 3 cm pri pogojih iz točke 3.8.2.2 te odredbe.
- 3.8.4 Pri zgibnih avtobusih mora biti s pomočjo ločilnih sten ali oprijemnega drogova preprečen dostop potnikov do tistih delov vozila:
- kjer je v podu špranja, ki je po točki 3.8.2 te odredbe nedopustna,
  - kjer pod ne more nositi teže potnikov in
  - kjer je premikanje gibljivih sten vozila nevarno za potnike.

3.9 Lastnosti vožnje v krivini

- 3.9.1 Vozilo mora biti sposobno voziti v obeh smereh v krogu s polmerom 12,5 m, ne da bi katerikoli zunanji del vozila pri tem štrlel iz tega kroga.
- 3.9.2 Ko se premikajo najbolj izpostavljene zunanje točke vozila po krožnici s polmerom 12,5 m, tako v eni kot tudi v drugi smeri, mora celotno vozilo ostati v kolobarju širine 7,2 m (skica A/B dodatka št. 4 k pravilniku ECE R 36.03).
- 3.9.3 Pri mirujočem vozilu je treba na tla narisati črto, ki poteka tangencialno na zunanji bok vozila. Pri zgibnih vozilih je treba ob to črto postaviti oba toga dela vozila. Ko vozilo zapelje v krog s polmerom po točkah 3.9.1 in 3.9.2 te odredbe zgoraj, se pri enojnih vozilih noben del vozila ne sme premakniti za več kot 0,8 m preko tangente (skica A dodatka št. 4 k pravilniku ECE R 36.03), pri zgibnih vozilih pa ne za več kot 1,2 m (skica B dodatka št. 4 k pravilniku ECE R 36.03).
- 3.9.4 Pri vozilu, katerega os je opremljena z razbremenilno napravo, morajo biti te zahteve izpolnjene v najneugodnejši legi osi.

3.10 Smerna stabilnost zgibnih avtobusov

Ko zgibni avtobus vozi naravnost, se morata srednji vzdolžni navpični ravnini obeh togih delov vozila medsebojno ujemati in tvoriti eno samo neprekinjeno ravnino.

3.11 Oprijemno drogovje in ročaji**3.11.1 Splošni predpisi**

3.11.1.1 Oprijemno drogovje in ročaji morajo biti dovolj trdni.

3.11.1.2 Izvedeni in vgrajeni morajo biti tako, da niso nevarni potnikom.

3.11.1.3 Presek oprijemnega drogovja in ročajev mora biti tak, da jih potnik lahko prime in trdno drži. Nobena mera ne sme biti manjša od 2 cm in ne večja od 4,5 cm, z izjemo ročajev na vratih in sedežih kot tudi v prehodih v avtobusih razredov II in III. V tem primeru je najmanjša dovoljena mera oprijemnega droga 1,5 cm, če druge mere znašajo najmanj 2,5 cm.

3.11.1.4 Prazen prostor med ročajem in sosednjim togim delom karoserije mora biti najmanj 4 cm. Pri ročajih, ki so nameščeni na vratih ali na sedežih oziroma na dostopih v vozilih razreda II ali III, je dovoljena najmanjša oddaljenost 3,5 cm.

3.11.1.5 Površina oprijemnega drogovja in ročajev ne sme drseti ter mora barvno izstopati.

3.11.2 Oprijemno drogovje in ročaji za stoječe potnike v avtobusih razredov I in II

3.11.2.1 Za vsak del poda vozila, ki je skladno s točko 3.2.2 te odredbe namenjen stoječim potnikom, mora biti na voljo dovolj oprijemnega drogovja in ročajev. Šteje se, da je ta pogoj izpolnjen, če se pri vsakem mogočem položaju preskusne priprave (po dodatku št. 5 pravilnika ECE 36.03) nahajata v dosegu roke najmanj dva ročaja ali droga. V ta namen lahko štejejo tudi gibljivi ročaji v obliki visečih zank, če so ustrezno pritrjeni. Preskusno pripravo je pri tem mogoče poljubno obračati okoli njene navpične osi.

3.11.2.2 Pri preskusu po točki 3.11.2.1 te odredbe se lahko upoštevajo samo tisto oprijemno drogovje in tisti ročaji, ki se nahajajo najmanj 80 cm in največ 190 cm nad podom vozila.

3.11.2.3 Za vsak prostor, ki ga lahko zavzame stoječ potnik, mora biti najmanj eno od obeh potrebnih oprijemal na višini, ki ni večja od 150 cm nad podom.

- 3.11.2.4 Prostori, ki jih lahko zavzamejo stoječi potniki in ki niso s sedeži ločeni od sten vozila, morajo biti opremljeni z vodoravnimi oprijemnimi drogovi, ki potekajo vzporedno s stenami vozila na višini med 80 in 150 cm.
- 3.11.3 Oprijemni drogovi in ročaji za delovna vrata
- 3.11.3.1 Odprtine vrat morajo biti na obeh straneh opremljene z ročaji in/ali oprijemnimi drogovi. Pri dvojnih vratih se šteje, da je ta pogoj izpolnjen, če obstaja sredinski ročaj ali oprijemni drog.
- 3.11.3.2 Oprijemni drogovi in/ali ročaji na delovnih vratih morajo biti nameščeni tako, da jih potnik, ki stoji na cestišču v neposredni bližini avtobusa ali na katerikoli stopnici, lahko prime. Oprijemne točke morajo biti na višini med 80 in 100 cm nad tlemi in, merjeno vodoravno:
- oddaljene od zunanjega roba prve stopnice največ 40 cm proti notranjosti vozila v primeru, da potnik stoji na cestišču, oziroma
  - v primeru, da potnik stoji na neki stopnici, ne odmaknjene od zunanjega roba te stopnice navzven in oddaljene od istega roba te stopnice proti notranjosti vozila za največ 60 cm.

- 3.11.4 Oprijemno drogovje in ročaji za invalidne potnike

Oprijemno drogovje in ročaji med delovnimi vrati in sedeži za invalidne potnike, opisanimi v točki 3.6.8.5.2 te odredbe, morajo biti izvedeni tako, da kar najbolj ustrezajo zahtevam potnikov, katerim so namenjeni.

- 3.12 **Varovalne priprave pri stopnicah**

Na mestih, kjer obstaja nevarnost, da bi ob močnem zaviranju sedeči potniki lahko padli naprej v stopnišče, mora biti nameščena varovalna priprava. Ta mora biti visoka najmanj 80 cm, merjeno od poda, na katerem počivajo noge potnika, in se mora raztezati od stene vozila proti notranjosti, in to najmanj 10 cm preko vzdolžne simetrale sedeža, na katerem sedi potnik, oziroma do najbolj notranjega roba stopnice, če je ta razdalja manjša od prej opisane.

- 3.13 **Mreže za prtljago, zaščita voznika**

Voznik mora biti zaščiten pred prtljago, ki bi lahko pri močnem zaviranju padla iz mreže za prtljago.

- 3.14 **Pokrovi v podu vozila**

Pokrovi v podu vozila morajo biti pritrjeni in zavarovani tako, da jih brez orodja ali ključev ni mogoče odpreti. Naprave za njihovo dviganje oziroma zavarovanje ne smejo štrleti iz ravnine poda za več kot 8 mm. Štrleči robovi morajo biti zaobljeni.

- 4 **PRESKUŠANJE VOZIL GLEDE IZVEDBE NADGRADNJE**

- 4.1 Preskušanje vozil glede izvedbe nadgradnje po določilih te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 36.03 (po stanju 6. avgusta 1998). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92).

- 4.2 Pravilnik ECE R 36.03 je mogoče dobiti v izvirniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.

- 5 **HOMOLOGACIJA VOZIL GLEDE IZVEDBE NADGRADNJE**

- 5.1 Homologacija vozil glede izvedbe nadgradnje po določilih te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 36.03. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.

- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).
- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Z uveljavitvijo te odredbe preneha veljati odredba o homologiranju vozil za javni prevoz potnikov glede izvedbe nadgradnje (št. 36.03) (Uradni list RS, št. 74/97)
- 7.2 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporablja pa se:
- 7.2.1 z dnem uveljavitve te odredbe za nove tipe vozil,
- 7.2.2 za vozila, homologirana pred dnevom uveljavitve te odredbe, pa od 1. oktobra 1999 dalje za nova vozila in od 1. oktobra 2001 za rabljena.

Št. 009-4/99-8

Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2979. Odredba o homologiranju žarnic z žarilno nitko, namenjenih za uporabo v homologiranih svetilkah motornih in priklopnih vozil (št. 37.03)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

O D R E D B O
o homologiranju žarnic z žarilno nitko, namenjenih za uporabo v homologiranih svetilkah motornih in priklopnih vozil (št. 37.03)

- 1 SPLOŠNO
- 1.1 Žarnice z žarilno nitko, namenjene za uporabo v homologiranih svetilkah motornih in priklopnih vozil, morajo biti homologirane v skladu s to odredbo.
- 2 PODROČJE UPORABE
- 2.1 Ta odredba se nanaša na žarnice z žarilno nitko kategorij R2, H1, H2, H3, H4, P21W, P21/4W, P21/5W, R5W, R10W, C5W, C21W, T4W, W5W, W3W, S1, S2, S3, S4, HS1, HS2, PY21W, H6W, HB3, HB4, T1.4W, H7, H27W, P27W, P27W/7W, WY5W, H21W, W21W, W21/5W, W2.3W, H8, W16W, HIR1, PY27/7W, HIR2, H9 in H10, ki so namenjene za vgradnjo v homologirane žaromete in svetilke motornih in priklopnih vozil.
- 3 ZAHTEVE
- 3.1 Splošne zahteve
- 3.1.1 Vsak vzorec, predložen v homologacijo, mora ustrezati zahtevam te odredbe.
- 3.1.2 Žarnice morajo biti izdelane tako, da so pri normalni uporabi sposobne opravljati svojo funkcijo. Poleg tega ne smejo imeti nobenih konstrukcijskih ali proizvodnih napak.

- 3.2 Izvedba
- 3.2.1 Steklo žarnice ne sme imeti brazd ali madežev, ki kvarno vplivajo na njeno pravilno delovanje in optične lastnosti.
- 3.2.2 Žarnice morajo biti opremljene z normiranim podnožjem.
- 3.2.3 Podnožje mora biti trdno spojeno z balonom žarnice.
- 3.2.4 Skladnost z določili točk od 3.2.1 do 3.2.3 se ugotavlja vizualno, s preverjanjem mer in po potrebi s poskusno vgradnjo.
- 4 PRESKUŠANJE ŽARNIC
- 4.1 Preskušanje žarnic v smislu te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 37.03 (po stanju 14. maja 1998). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92).
- 4.2 Pravilnik ECE R 37.03 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.
- 5 HOMOLOGACIJA ŽARNIC
- 5.1 Homologacija žarnic v smislu te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 37.03. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.
- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost žarnic zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).
- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Z dnem uveljavitve te odredbe preneha veljati odredba o homologiranju žarnic z žarilno nitko, namenjenih za uporabo v homologiranih svetilkah motornih in priklopnih vozil (št. 37.03) (Uradni list RS, št. 5/95).
- 7.2 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 009-4/99-9

Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2980. Odredba o homologiranju zadnjih svetilk za meglo za cestna motorna vozila in njihove priklopnike (št. 38.00)

Na podlagi 6. člena Zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

O D R E D B O**o homologiranju zadnjih svetilk za meglo za cestna motorna vozila in njihove priklopnike (št. 38.00)**

- 1 SPLOŠNO
  - 1.1 Zadnje svetilke za meglo za cestna motorna vozila in njihove priklopnike morajo biti homologirane v skladu s to odredbo.
- 2 PODROČJE UPORABE
  - 2.1 Ta odredba se nanaša na zadnje svetilke za meglo za cestna motorna vozila in njihove priklopnike.
- 3 ZAHTEVE
  - 3.1 Vsak vzorec mora ustrezati zahtevam te odredbe.
  - 3.2 Zadnje svetilke za meglo morajo biti izdelane tako, da zadržijo predpisane lastnosti in dobro delujejo tudi, ko so izpostavljene morebitnim tresljajem pri normalni uporabi vozila.
- 4 PRESKUŠANJE ZADNJIH SVETILK ZA MEGLO
  - 4.1 Preskušanje zadnjih svetilk za meglo v smislu te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 38.00 (po stanju 3. septembra 1997). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92).
  - 4.2 Pravilnik ECE R 38.00 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.
- 5 HOMOLOGACIJA ZADNJIH SVETILK ZA MEGLO
  - 5.1 Homologacija zadnjih svetilk za meglo v smislu te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 38.00. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.
- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
  - 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).
- 7 VELJAVNOST
  - 7.1 Z dnem uveljavitve te odredbe preneha veljati odredba o homologiranju zadnjih svetilk za meglo za cestna motorna vozila in njihove priklopnike (št. 38.00) (Uradni list RS, št. 5/95)
  - 7.2 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 009-4/99-10

Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2981. Odredba o homologiranju cestnih motornih vozil glede na merilnike hitrosti in njihovo vgradnjo (št. 39.00)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

O D R E D B O
o homologiranju cestnih motornih vozil glede na merilnike hitrosti in njihovo vgradnjo (št. 39.00)

- 1 SPLOŠNO
- 1.1 Cestna motorna vozila morajo biti homologirana glede na merilnike hitrosti in njihovo vgradnjo v skladu s to odredbo.
- 2 PODROČJE UPORABE
- 2.1 Ta odredba se nanaša na merilnike hitrosti za cestna motorna vozila in njihovo vgradnjo.
- 3 ZAHTEVE
- 3.1 Skala merilnika hitrosti mora biti v neposrednem vidnem polju voznika. Pokazana vrednost mora biti jasno razločljiva podnevi in ponoči. Obseg skale mora vsebovati tudi največjo hitrost po deklaraciji proizvajalca za ta tip vozila.
- 3.1.1 Razdelba skale mora biti na 1, 2, 5 ali 10 km/h. Oznake hitrosti na skali morajo biti označene:
- če največja vrednost na skali ne presega 200 km/h, v intervalih, ki ne presegajo 20 km/h,
  - če največja vrednost na skali presega 200 km/h, pa v intervalih, ki ne presegajo 30 km/h.
- Intervali za označevanje hitrosti so lahko tudi neenakomerni.
- 3.1.2 Pri vozilih, ki so izdelana za prodajo na trgih, kjer uporabljajo merske enote imperialnega sistema, morajo biti hitrosti na skali označene tudi v mph (miljah na uro). Razdelba te skale mora biti na 1, 2, 5 ali 10 mph. Oznake hitrosti na skali morajo biti v intervalih, ki niso večji od 20 mph, in se začnejo z 10 ali 20 mph. Intervali za označevanje hitrosti so lahko tudi neenakomerni.
- 3.2 Točnost kazanja merilnika hitrosti je treba kontrolirati na naslednji način:
- 3.2.1 Vozilo je treba opremiti s takim tipom pnevmatik, ki spadajo v normalno opremo vozila. Meritev je treba ponoviti za vsak tip merilnika hitrosti, ki ga je proizvajalec predvidel za ta tip vozila.
- 3.2.2 Preskus se opravi z neobremenjenim vozilom. Zaradi meritev je v vozilu lahko dodatna masa. V homologacijski dokument je treba vpisati podatke o masi vozila in razporeditvi le-te na posamezne osi.
- 3.2.3 Temperatura na merilniku hitrosti mora biti $23\text{ }^{\circ}\text{C} \pm 5\text{ }^{\circ}\text{C}$.
- 3.2.4 Pri vsakem preskusu mora biti v zračnicah tlak, kot ga je predpisal proizvajalec, povečan za 0,2 bara.
- 3.2.5 Vozilo je treba preskusiti pri naslednjih hitrostih:

Največja hitrost ($V_{\max}$) po navedbi proizvajalca v km/h	Preskusna hitrost v km/h
$50 < V_{\max} = 100$	40 in 80 % $V_{\max}$ (če je ustrezna preskusna hitrost ³ 55 km/h)
$100 < V_{\max} = 150$	40, 80 in 80 % $V_{\max}$ (če je ustrezna preskusna hitrost ³ 100 km/h)
$150 < V_{\max}$	40, 80 in 120

- 3.2.6 Največja napaka kontrolnega instrumenta, s katerim se meri dejanska hitrost vozila, ne sme biti večja kot $\pm 0,5\%$.
- 3.2.6.1 Če se za ta preskus uporablja merilna proga, mora biti njena površina gladka, suha in zagotavljati dober oprijem.
- 3.2.6.2 Če se preskus opravlja na merilnih valjih, mora biti premer teh valjev najmanj 2 m.
- 3.3 Merilnik hitrosti ne sme nikoli pokazati hitrosti, ki je manjša od dejanske. Pri preskusnih hitrostih, ki so navedene v točki 3.2.5 te odredbe, kot tudi pri vmesnih vrednostih mora biti med hitrostjo, ki jo pokaže merilnik hitrosti V_1 , in dejansko hitrostjo V_2 naslednje razmerje:

$$0 = V_1 - V_2 = V_2/10 + 4 \text{ km/h}$$

4 PRESKUŠANJE VOZILA

- 4.1 Preskušanje vozila v smislu te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 39.00 (po stanju 25. decembra 1997). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92).
- 4.2 Pravilnik ECE R 39.00 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.

5 HOMOLOGACIJA VOZILA

- 5.1 Homologacija vozila v smislu te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 39.00. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.

6 POSTOPEK PREVERJANJA

- 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).

7 VELJAVNOST

- 7.1 Z dnem uveljavitve te odredbe preneha veljati odredba o homologiranju cestnih motornih vozil glede na merilnike hitrosti in njihovo vgradnjo (št. 39.00) (Uradni list RS, št. 5/95).
- 7.2 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 009-4/99-11

Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2982. Odredba o homologiranju varnostnih sedežev za otroke v motornih vozilih (št. 44.03)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

O D R E D B O
o homologiranju varnostnih sedežev za otroke v motornih vozilih (št. 44.03)

- 1 SPLOŠNO
- 1.1 Varnostni sedeži za otroke v motornih vozilih morajo biti homologirani v skladu s to odredbo.
- 2 PODROČJE UPORABE
- 2.1 Ta odredba velja za varnostne sedeže za zavarovanje otrok, ki so prirejani za namestitev v motorna vozila s tremi ali več kolesi in ki niso namenjeni uporabi na zložljivih sedežih in na sedežih, ki so obrnjeni pravokotno na vzdolžno ravnino vozila.
- 3 ZAHTEVE
- 3.1 Razvrstitev varnostnih sedežev za otroke
- 3.1.1 Razvrstitev po razredih (po teži otroka):
  - 3.1.1.1 razred 0 za otroke, katerih telesna teža ne presega 10 kg;
  - 3.1.1.2 razred 0+ za otroke, katerih telesna teža ne presega 13 kg;
  - 3.1.1.3 razred I za otroke s telesno težo od 9 do 18 kg;
  - 3.1.1.4 razred II za otroke s telesno težo od 15 do 25 kg;
  - 3.1.1.5 razred III za otroke s telesno težo od 22 do 36 kg.
- 3.1.2 Razvrstitev po kategorijah (po uporabi):
  - 3.1.2.1 "univerzalni" – varnostni sedeži za otroke za uporabo, kot je določeno v točkah 3.2.1 in 3.2.3.1 te odredbe, na večini sedežev v vozilu;
  - 3.1.2.2 "za omejeno uporabo" – varnostni sedeži za otroke za uporabo, kot je določeno v točkah 3.2.1 in 3.2.3.1 te odredbe, le na določenih sedežih v posebnih tipih vozil ter po določilih proizvajalca vozila ali varnostnega sedeža za otroke;
  - 3.1.2.3 "poluniverzalni" – varnostni sedeži za otroke za uporabo, kot je določeno v točkah 3.2.1 in 3.2.3.2 te odredbe;
  - 3.1.2.4 "specialni za določeno vozilo" – varnostni sedeži za otroke za uporabo:
    - 3.1.2.4.1 samo v določenem vozilu na vseh sedežih in tudi v prtljažnem prostoru, če so pritrjeni skladno z navodilom proizvajalca s posebnim sistemom pritrdjevanja, ki ga je predvidel proizvajalec vozila ali varnostnega sedeža za otroke, ali
    - 3.1.2.4.2 že vgrajeni v samem vozilu.
- 3.2 Lega in pritrditev v vozilu
- 3.2.1 Varnostni sedeži za otroke kategorij "univerzalni", "za omejeno uporabo" in "poluniverzalni" se lahko uporabljajo na prednjih in zadnjih sedežih vozila, če so pritrjeni skladno z navodili proizvajalca.

- 3.2.2 Uporaba varnostnih sedežev za otroke kategorije "specialni za določeno vozilo" je dovoljena na vseh sedežih in tudi v prtljažnem prostoru, če so ti sedeži pritrjeni skladno z navodili proizvajalca. Če so sedeži obrnjeni nazaj, mora konstrukcija sedeža zagotavljati podporo otroški glavi vedno, ko je sedež pripravljen za uporabo.
- 3.2.3 Varnostni sedež za otroka mora biti glede na kategorijo, ki ji pripada, trdno pritrjen na ogrodje vozila ali sedeža:
- 3.2.3.1 varnostni sedeži za otroke "za omejeno uporabo" in "univerzalni" morajo biti pritrjeni v vozilu samo z varnostnimi pasovi za odrasle, ki morajo ustrezati predpisom pravilnika ECE R 16 (ali enakovrednega) in so pritrjeni na pritrdišča, ki ustrezajo pravilniku ECE R 14 (ali enakovrednemu).
- 3.2.3.2 "Poluniverzalni" varnostni sedeži za otroke morajo biti pritrjeni na konstrukcijo vozila s pomočjo v pravilniku ECE R 14 predvidenih spodnjih pritrdišč in dodatnih pritrdišč, ki morajo ustrezati zahtevam dodatka št. 11 k pravilniku ECE R 44.03.
- 3.2.3.3 Varnostni sedeži za otroke kategorije "specialni za določeno vozilo" morajo biti pritrjeni s pomočjo pritrtilnih elementov, ki jih je v ta namen predvidel proizvajalec vozila ali pa proizvajalec varnostnega sedeža za otroke.
- 3.2.3.4 Pri otroških varnostnih pasovih oziroma pasovih za pritrjevanje varnostnih sedežev za otroke, pri katerih se uporabljajo pritrdišča, na katera so pritrjeni varnostni pasovi za odrasle, mora tehnična služba preveriti:
- ali dejanska razporeditev pritrdišč ustreza tisti razporeditvi, ki je bila homologirana po pravilniku ECE R 14 oziroma njemu enakovrednemu;
  - ali učinkovita uporaba enega od obeh sistemov ne ovira drugega;
  - ali zaponke sistema za odrasle ni mogoče zamenjati z zaponko dodatnega sistema.
- Za varnostne sedeže za otroke, pri katerih se uporabljajo opore oziroma dodatne naprave, ki so pritrjene na pritrdišča, homologirana po pravilniku ECE R 14, in ki s tem postavljajo dejansko razporeditev pritrdišč izven področja veljavnosti pravilnika ECE R 14, veljajo naslednja pravila:
- taki varnostni sedeži za otroke so lahko homologirani samo kot "poluniverzalni" ali "specialni za določeno vozilo";
  - tehnična služba mora za opore in pritrditve pri homologaciji upoštevati zahteve dodatka št. 11 pravilnika ECE R 44.03;
  - opore morajo biti tudi dinamično preskušene; pri tem mora obremenitev prijemati v srednji legi in opora mora biti v skrajni iztegnjeni legi, če je nastavljiva;
  - dejanska razporeditev in učinkovitost pritrdišč za odrasle, s pomočjo katerih je opora pritrjena, ne smeta biti okrnjeni.
- 3.2.4 Sedežne blazine za izravnavo višine morajo biti pritrjene z varnostnimi pasovi za odrasle oziroma s posebnimi vezmi.
- 3.2.5 Proizvajalec varnostnih sedežev za otroke mora pisno izjaviti, da toksičnost vseh materialov, iz katerih je sedež izdelan in so dosegljivi otroku, ki je privezan v sedežu, ustreza predpisom standarda CEN "Varnost igrač" – 3. del, junij 1982. Veljavnost teh navedb preverja tehnična služba po svoji presoji. Določila te točke ne veljajo za varnostne sedeže za otroke razredov II in III.
- 3.2.6 Proizvajalec varnostnih sedežev za otroke sedeža mora pisno izjaviti, da vnetljivost vseh materialov, iz katerih je sedež izdelan, ustreza predpisom "ECE Združene resolucije R.E.3" – dokument TRANS/SC1/WP29/78, točka 1.42. Veljavnost teh navedb preverja tehnična služba po svoji presoji.
- 3.2.7 Varnostni sedeži za otroke razredov 0 in 0+ se ne smejo uporabljati obrnjeni naprej v smeri vožnje.

- 3.3 Lastnosti
- 3.3.1 Varnostni sedež za otroke mora biti izdelan tako:
- 3.3.1.1 da v vsaki svoji predvideni legi zagotavlja potrebno varnost;
- 3.3.1.2 da je mogoče otroka preprosto in hitro posaditi v sedež oziroma ga vzeti iz njega. Pri varnostnem sedežu za otroke z varnostnim pasom H ali Y brez navijala mora biti mogoče pri postopku, predpisanem v točki 7.2.1.4 pravilnika ECE R 44.03, vse ramenske in medenične varnostne pasove medsebojno premikati. V tem primeru je lahko varnostni sedež za otroke opremljen z dvema ali več veznimi deli;
- 3.3.1.3 da je mogoče varnostni sedež za otroke postaviti poševno brez ponovne nastavitve veznih pasov. Za tako postavitev je potreben dodaten poseg z roko;
- 3.3.1.4 da varnostni sedeži za otroke razreda 0, 0+ ali I otroka držijo v taki legi, da je zagotovljena njegova varnost tudi takrat, ko spi.
- 3.3.2 Pri vseh varnostnih sedežih za otroke razredov I, II in III, ki imajo "medenični pas", mora konstrukcija sedeža zagotavljati, da ob obremenitvi "medenični pas" res poteka preko medenice.
- 3.3.3 Vsi pasovi varnostnega sedeža za otroke morajo biti nameščeni tako, da pri normalni rabi ne ogrožajo niti ne ovirajo uporabnika.
- Razmik med ramenskimi pasovi v bližini vratu mora biti najmanj tako širok, kot je vrat ustrezne preskusne lutke.
- 3.3.4 Celoten sistem ne sme povzročiti čezmernega pritiska na občutljive dele telesa otroka (trebuh, spodnji del telesa itd.). Sistem mora biti izveden tako, da pri trku vozila ne pride do pritiska na teme glave otroka.
- 3.3.4.1 Pasovi "Y" so dovoljeni samo pri tistih varnostnih sedežih za otroke, ki so obrnjeni nazaj.
- 3.3.5 Varnostni sedež za otroke mora biti izveden in pritrjen tako:
- 3.3.5.1 da je nevarnost poškodbe otroka ali drugih potnikov v vozilu zaradi ostrih robov oziroma štrlečih delov čim manjša;
- 3.3.5.2 da nima ostrih robov oziroma štrlečih delov, ki bi lahko poškodovali prevleko sedeža v vozilu ali obleko potnika;
- 3.3.5.3 da dodatne vztrajnostne sile pri trku ne delujejo na občutljive dele otrokovega telesa (trebuh, spodnji del telesa itd.);
- 3.3.5.4 da togi deli varnostnega sedeža za otroke na tistih delih, kjer se dotikajo varnostnih pasov, nimajo ostrih delov, ki bi lahko prerezali pasove.
- 3.3.6 Vsi snemljivi deli, namenjeni pritrjevanju oziroma snemanju posameznih elementov varnostnega sedeža za otroke, morajo biti izvedeni tako, da je nevarnost zamenjave oziroma napačne uporabe kar najmanjša. Varnostni sedeži za otroke oziroma varnostne naprave za posebne zahteve, ki so namenjeni otrokom s posebnimi potrebami, imajo lahko tudi dodatne dele. Pogoji so, da teh delov ni mogoče napačno pritrditi in da je v primeru nesreče reševalnemu osebju takoj jasno, kako je treba te elemente odpeti.
- 3.3.7 Če ima varnostni sedež za otroke razreda I, II ali kombinacije I in II hrbtni naslon, mora notranja višina tega naslona, izmerjena na način, kot ga določa dodatek št. 12 pravilnika ECE R 44.03, znašati najmanj 500 mm.

- 3.3.8 Dovoljena je uporaba samo takih navijal, ki so opremljena s samodejno zaporo.
- 3.3.9 Varnostni sedeži za otroke razreda I morajo biti izdelani tako, da otrok, ki sedi v takem sedežu, ne more z lahkoto razrahljati tistega dela, ki drži spodnji del trupa. Vsi deli, ki so temu namenjeni, morajo biti na sam sedež trdno pritrjeni.
- 3.3.10 Varnostni sedež za otroke je lahko izveden za uporabo v več kot enem razredu pod pogojem, da ustreza zahtevam vsakega od teh razredov. Varnostni sedež za otroke kategorije "univerzalni" mora ustrezati zahtevam te kategorije za vse razrede, za katere je homologiran.
- 3.3.11 Če je varnostni sedež za otroke opremljen z navijalom pasu, mora le-ta ustrezati zahtevam točke 7.2.3 pravilnika ECE R 44.03.
- 3.3.12 Pri uporabi sedežnih blazin (za izravnavo višin) je treba preveriti, da se varnostni pasovi za odrasle lahko prosto premikajo skozi pritrdilne odprtine sedežnih blazin. To velja še posebej pri tistih sedežnih blazinah, ki se uporabljajo na prednjih sedežih vozila, kjer je lahko zaponka varnostnega pasu pritrjena na relativno dolgem in gibljivem nosilcu. Trdno nameščena zaponka ne sme potekati skozi pritrdilne elemente sedežne blazine in ne sme biti dovoljeno, da bi pas nalegal drugače, kot je pri preskusu.
- 3.3.13 Če je varnostni sedež za otroke namenjen za več kot enega otroka, mora biti vsak njegov sistem popolnoma neodvisen pri prevzemanju obremenitve in nastavitvi.
- 3.3.14 Če varnostni sedež za otroke vsebuje napihljive elemente, morajo biti ti izdelani tako, da pogoji uporabe (pritisk, temperatura, vlaga) ne morejo negativno vplivati na skladnost z zahtevami te odredbe.
- 4 PRESKUŠANJE VARNOSTNIH SEDEŽEV ZA OTROKE
- 4.1 Preskušanje varnostnega sedeža za otroke v smislu te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 44.03 (po stanju 9. marca 1998). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92).
- 4.2 Pravilnik ECE R 44.03 je mogoče dobiti v izvirniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.
- 5 HOMOLOGACIJA VARNOSTNEGA SEDEŽA ZA OTROKE
- 5.1 Homologacija varnostnega sedeža za otroke v smislu te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 44.03. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.
- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost varnostnega sedeža za otroke zahtevam te odredbe se preverja s pomočjo homologacijske oznake, ki mora biti na njem.
- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Z uveljavitvijo te odredbe preneha veljati odredba o homologiranju varnostnih sedežev za otroke v motornih vozilih (št. 44.03) (Uradni list RS, št. 74/97).
- 7.2 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 009-4/99-12

Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2983. Odredba o homologiranju cestnih vozil glede na namestitev svetlobne opreme (št. 48.02)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

O D R E D B O
o homologiranju cestnih vozil glede na namestitev svetlobne opreme (št. 48.02)

1. SPLOŠNO
  - 1.1 Vozila kategorij* M, N in O morajo biti homologirana v skladu s to odredbo.
2. PODROČJE UPORABE
  - 2.1 Ta odredba se nanaša na namestitev svetlobne opreme na cestna motorna vozila, z nadgradnjo ali brez nje, z najmanj štirimi kolesi in konstrukcijsko določeno hitrostjo, večjo od 25 km/h, kot tudi na njihove priklopnike. Izjema so tirna vozila, kmetijski in gozdarski traktorji in delovni stroji.
3. ZAHTEVE
  - 3.1 Splošne zahteve
    - 3.1.1 Naprave za osvetljevanje in dajanje svetlobnih signalov morajo biti vgrajene oziroma nameščene tako, da pri normalni rabi in kljub morebitnim vibracijam, katerim so izpostavljene, ne spremenijo s to odredbo predpisanih lastnosti in da ostane tudi vozilo skladno z določili te odredbe. Predvsem se ne smejo nenamerno spremeniti nastavitve žarometov in drugih svetilk.
    - 3.1.2 Žarometi za dolgi in kratki svetlobni pramen in žarometi za meglo morajo biti vgrajeni tako, da jih je mogoče na preprost način pravilno nastaviti.
    - 3.1.3 Za vse naprave za dajanje svetlobnih signalov, tudi tiste, ki so nameščene na bočnih straneh vozila, velja, da mora biti po vgradnji na vozilo referenčna os svetilke vzporedna s podlago, na kateri vozilo stoji. Za bočne odsevnikarje mora biti ta os pravokotna na navpično ravnino, ki poteka skozi vzdolžno os vozila, pri vseh drugih napravah za dajanje svetlobnih signalov pa mora biti vzporedna z njo. Dovoljeno odstopanje je $\pm 3^{\circ}$ v vseh smereh. Če je proizvajalec svetlobne naprave predpisal posebne zahteve za vgradnjo, jih je treba dosledno upoštevati.
    - 3.1.4 Če ni posebej predpisano drugače, je treba višino in usmeritev svetilk preverjati na neobremenjenem vozilu, ki stoji na ravni vodoravni površini, pod pogoji normalne rabe vozila (motor vozila deluje, priklopno vozilo priključeno na vlečno vozilo)
    - 3.1.5 Če ni posebej predpisano drugače, morajo biti svetilke istega para
      - 3.1.5.1 nameščene simetrično glede na vzdolžno os vozila (ta ocena se opravi glede na zunanjo geometrično obliko svetilke in ne glede na svetlečo površino svetilke);
      - 3.1.5.2 nameščene medsebojno simetrično glede na vzdolžno os vozila; ta zahteva ne zadeva notranje strukture svetilk;
      - 3.1.5.3 ustrezati istim kolorimetričnim predpisom in
      - 3.1.5.4 imeti približno enake fotometrične lastnosti.
    - 3.1.6 Pri vozilih z nesimetrično zunanjo obliko je treba ta določila čimbolj upoštevati.

* Klasifikacija vozil po pravilnikih ECE je bila objavljena v prilogi št. 1 k odredbi o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98)

- 3.1.7 Svetilke z različnimi funkcijami so lahko samostojne, združene, kombinirane ali integrirane, vendar le, če vsaka svetilka ustreza vsem zahtevam za barvo, položaj, usmeritev, geometrično vidnost, električno vezavo in drugim zahtevam (če obstajajo), ki zanje veljajo.
- (Samostojne svetilke so tiste, ki imajo ločene leče, ločene izvore svetlobe in ločena ohišja.
- Združene svetilke imajo ločene leče in ločene izvore svetlobe, a skupno ohišje.
- Kombinirane svetilke imajo ločene leče, a skupen izvor svetlobe in skupno ohišje.
- Integrirane svetilke imajo ločene izvore svetlobe – lahko tudi skupen izvor svetlobe, ki deluje na različne načine, v celoti ali delno skupne leče in skupno ohišje.)
- 3.1.8 Največja višina svetilke nad cestiščem se meri do najvišje točke, najmanjša višina pa do najnižje točke vidne svetleče površine v smeri referenčne osi. (Pojem vidne svetleče površine je definiran v točki 2.10 pravilnika ECE R 48.01).
- Pri žarometih za kratki svetlobni pramen se najmanjša višina od tal meri do najnižje točke dejanskega izstopa svetlobe iz optičnega sistema (reflektor, leča, projekcijska leča), neodvisno od uporabe. Kjer višina (največja in najmanjša) od tal nedvomno ustreza zahtevam te odredbe, ni treba določati točnih robov posameznih površin.
- Položaj svetilke glede širine se določa od tistega roba vidne svetleče površine v smeri referenčne osi, ki je najbolj oddaljen od navpične srednje vzdolžne ravnine vozila, ko se določa skupna širina, in od notranjih robov vidne svetleče površine v smeri referenčne osi, ko se določa razdalja med svetilkama. Kjer položaj, kar zadeva širino, nedvomno ustreza zahtevam te odredbe, ni treba določati točnih robov posameznih površin.
- 3.1.9 Če ni posebej predpisano drugače, ne sme nobena svetilka oddajati utripajoče svetlobe, razen smernih svetilk, varnostnih utripalk in oranžnih bočnih svetilk, ki ustrezajo zahtevam točke 3.2.18.7 te odredbe.
- 3.1.10 Nobena svetilka ne sme oddajati rdeče svetlobe, ki bi bila vidna s prednje strani in bi lahko povzročila zmoto, in nobena svetilka (razen žarometa za vzratno vožnjo) ne sme oddajati bele svetlobe, ki bi bila vidna z zadnje strani in bi lahko povzročila zmoto. Pri tem se ne upoštevajo svetilke, nameščene v notranjosti vozila. V primeru dvoma je treba izpolnjevanje teh zahtev preveriti skladno z dodatkom št. 4 pravilnika ECE R 48.01 (preverjanje se opravi na višini med 1 in 2,2 m nad tlemi).
- 3.1.11 Električna vezava mora biti izvedena tako, da se prednje in zadnje pozicijske svetilke, gabaritne svetilke (če so vgrajene), bočne svetilke (če so vgrajene) in svetilke za osvetlitev registrske tablice hkrati vključijo (izključijo). Ta pogoj pa ne velja, če se prednje in zadnje pozicijske svetilke kot tudi bočne svetilke, integrirane z omenjenimi svetilkami, uporabljajo kot parkirne svetilke in če bočne svetilke lahko utripajo.
- 3.1.12 Električna vezava mora biti izvedena tako, da je mogoče vključiti žaromete za dolgi oziroma kratki svetlobni pramen kot tudi žaromete za meglo oziroma zadnje svetilke za meglo šele potem, ko so vključene že svetilke iz točke 3.1.11 te odredbe. To ne velja za žaromete za dolgi oziroma kratki svetlobni pramen, kadar se uporabljajo za dajanje svetlobnih signalov, ki sestojijo iz kratkih svetlobnih bliskov.
- 3.1.13 Kontrolne svetilke
Vsako "kontrolno vključitve", ki jo predpisuje ta odredba, je mogoče nadomestiti s "kontrolno delovanja".
- 3.1.14 Skrite svetilke
- 3.1.14.1 Skrivanje svetilk ni dovoljeno, razen žarometov za dolgi oziroma kratki svetlobni pramen ter žarometov za meglo, ki so lahko skriti, kadar niso vključeni.
- 3.1.14.2 V primeru okvare naprave za skrivanje žarometa mora skriti žaromet, ki se nahaja v delovni legi, v tej legi tudi ostati oziroma mora biti mogoče postaviti žaromet v delovno lego brez uporabe orodja.

- 3.1.14.3 Skriti žaromet mora biti mogoče postaviti v delovno lego in ga vključiti z eno in isto napravo, seveda pa mora biti mogoče s to napravo žaromet samo postaviti v delovno lego, ne pa tudi vključiti. Pri združenih žarometih za dolgi in kratki svetlobni pramen je taka naprava potrebna samo za žaromet za kratki svetlobni pramen.
- 3.1.14.4 Prekinitev premikanja skritega žarometu ne sme biti mogoča samovoljno z vozniškega sedeža, dokler žaromet ni dosegel svoje končne – delovne lege. Če obstaja nevarnost, da bi vključeni žarometi med premikanjem zaslepili druge udeležence v prometu, ne sme biti mogoče vključiti žarometov, dokler ne dosežejo svoje končne lege.
- 3.1.14.6 Skriti žaromet mora doseči svojo delovno lego v treh sekundah po vklopu (pri temperaturah naprav med $-30\text{ }^{\circ}\text{C}$ in $+50\text{ }^{\circ}\text{C}$).
- 3.1.15 Barva svetlobe, ki jo oddajajo v tej odredbi navedene svetilke in odsevniki, je naslednja:
– žaromet za dolgi svetlobni pramen	bela
– žaromet za kratki svetlobni pramen	bela
– žaromet za meglo	bela ali rumena
– žaromet za vzvratno vožnjo	bela
– smerna svetilka	oranžno rumena
– varnostne utripalke	oranžno rumena
– zavorna svetilka	rdeča
– svetilka zadnje registrske tablice	bela
– prednja pozicijska svetilka	bela
– zadnja pozicijska svetilka	rdeča
– zadnja meglenka	rdeča
– parkirna svetilka	bela spredaj, rdeča zadaj in oranžno rumena, če je parkirna svetilka integrirana v bočno smerno svetilko ali bočno svetilko
– bočna svetilka	oranžno rumena; skrajna zadnja bočna svetilka je lahko tudi rdeča, če je združena, kombinirana ali integrirana z zadnjo pozicijsko ali gabaritno svetilko, zavorno svetilko, zadnjo meglenko ali je združena oziroma ima del svetleče površine skupen z zadnjim odsevnikom
– gabaritna svetilka	bela spredaj, rdeča zadaj
– svetilka za dnevno vožnjo	bela
– zadnji odsevnik – ne trikotni	rdeča
– zadnji odsevnik – trikotni	rdeča
– prednji odsevnik – ne trikotni	ustrezna vpadni svetlobi
– bočni odsevnik – ne trikotni	oranžna, skrajni zadnji bočni odsevnik je lahko tudi rdeč, če je združen oziroma ima del svoje svetleče površine skupen z zadnjo pozicijsko ali gabaritno svetilko, zadnjo meglenko, zavorno svetilko ali skrajno zadnjo bočno svetilko
- 3.1.16 Število svetilk
Na vozilu mora biti nameščenih toliko svetilk, kot je to predpisano v točkah od 3.2.1 do 3.2.19 te odredbe. Vozila so lahko opremljena tudi z dodatnimi svetilkami, ki so potrebne za opravljanje določene dejavnosti.
- 3.1.17 Svetilke so lahko pritrjene tudi na posamezne gibljive dele vozila, razen v primerih, opisanih v točkah 3.1.18, 3.1.19 in 3.1.21 te odredbe.

3.1.18 Zadnje pozicijske svetilke, zadnje smerne svetilke in zadnji odsevniki, tako trikotni kot tudi ne trikotni, ne smejo biti pritrjeni na gibljive dele vozila, razen če te svetilke v vseh mogočih fiksiranih legah gibljivih delov, na katere so pritrjene, ustrezajo zahtevam za položaj, geometrijsko vidnost in fotometrične lastnosti, predpisanim za te svetilke.

Če se zahteve iz gornjega odstavka dosegajo z namestitvijo dveh svetilk, označenih z "D" (točka 2.16.1 pravilnika ECE R 48.01), je dovolj, da samo ena od obeh ustreza zgoraj opisanim zahtevam.

3.1.19 Na vozilu ne sme biti nobenega gibljivega dela s svetlobno signalno napravo ali brez nje, ki bi v katerikoli fiksirani legi prekrival več kot 50 % vidne svetleče površine prednjih ali zadnjih pozicijskih svetilk, prednjih ali zadnjih smernih svetilk in odsevnikov, gledano v referenčni osi posamezne naprave.

Če to ni izvedljivo:

3.1.19.1 mora posebna opomba na homologacijskem dokumentu opozoriti administrativne organe drugih držav, ki uporabljajo pravilnik ECE R 48.01, da je na tem vozilu lahko v določenih primerih več kot 50% vidne svetleče površine, gledano v smeri referenčne osi, prekritih z nekim gibljivim delom vozila;

3.1.19.2 mora biti v vozilu posebno opozorilo za voznika, da mora v določenih legah posameznih gibljivih delov vozila opozoriti druge udeležence v prometu o prisotnosti vozila z drugimi sredstvi; npr. z varnostnim trikotnikom ali drugimi predpisanimi sredstvi.

3.1.20 Če so gibljivi deli vozila v legi, drugačni od normalne (ko je vozilo pripravljeno za vožnjo), naprave, vgrajene nanje, ne smejo čezmerno motiti drugih udeležencev v prometu.

3.1.21 Če je svetilka pritrjena na neki gibljivi del vozila in je ta del v svoji normalni legi, se mora pri tem svetilka vedno postaviti v položaj, kot ga je predvidel proizvajalec skladno z zahtevami te odredbe. Pri žarometih za kratki svetlobni pramen in žarometih za meglo se šteje, da so te zahteve izpolnjene, če se gibljivi del desetkrat premakne in vrne nazaj v svojo normalno lego, pri tem pa nobena meritev kota naklona svetilke ne odstopa za več kot 0,15 % od povprečne vrednosti vseh desetih meritev.

Če pa je ta vrednost presežena, je treba limite, določene v točki 3.2.6.1.1 te odredbe, prilagoditi tem odstopanjem in zmanjšati dovoljene stopnje naklonov pri preverjanju vozila glede na nastavitev žarometov v odvisnosti od obremenitve vozila.

3.1.22 Z izjemo odsevnikov se šteje, da neka svetilka kljub temu, da ima homologacijsko oznako, ni prisotna na vozilu, če je ni mogoče usposobiti za delovanje samo z vstavitvijo žarnice na žarilno nitko.

3.1.23 Začasna nadomestitev svetlobno signalne funkcije zadnje pozicijske svetilke je v primeru okvare dovoljena pod pogojem, da je nadomestilo po barvi, intenzivnosti in legi podobno svetilki, ki je prenehala delovati, in da nadomestna naprava ohrani svojo originalno varnostno funkcijo. Med nadomeščanjem mora posebna opozorilna svetilka na armaturni plošči opozarjati na začasno nadomeščanje izpadle funkcije in na zahtevo po popravilu.

3.2 Posebne zahteve

3.2.1 Žaromet za dolgi svetlobni pramen

3.2.1.1 Prisotnost
Obvezna na motornih vozilih, prepovedana na priklopnih vozilih.

3.2.1.2 Število
Dva ali štiri.
Če je vozilo opremljeno s štirimi skritimi žarometi, je vgradnja dveh dodatnih žarometov dovoljena samo zaradi dajanja svetlobnih signalov podnevi. Ti signali lahko sestojijo iz kratkih svetlobnih bliskov.

- 3.2.1.3 Shema vgradnje
Ni posebnega predpisa.
- 3.2.1.4 Razporeditev
- 3.2.1.4.1 Po širini:
Ni posebnega predpisa.
- 3.2.1.4.2 Po višini:
Ni posebnega predpisa.
- 3.2.1.4.3 Po dolžini:
Spredej na vozilu in nameščeni tako, da njihova svetloba ne more motiti voznika neposredno ali posredno prek ogledal ali drugih odbojnih površin.
- 3.2.1.4 Geometrijska vidnost
Vidnost svetleče površine, vključno z vidnostjo v predelih, ki niso osvetljeni v smeri opazovanja, mora biti zagotovljena v stožčastem prostoru, ki ga omejujejo tvornice, ki potekajo skozi zunanji rob svetleče površine in tvorijo kot najmanj 5 stopinj proti referenčni osi žarometa.
Izvor kotov geometrijske vidnosti je zunanji rob projekcije svetleče površine na prečno ravnino, ki poteka tangencialno na najbolj sprednjo točko leče žarometa.
- 3.2.1.6 Usmeritev
Naprej.
Ločeno od naprav za pravilno nastavljanje žarometov. Če sta na vozilo vgrajena dva para žarometov za dolgi svetlobni pramen, je lahko en par, ki daje samo dolgi svetlobni pramen, vrtljiv v odvisnosti od kota zasuka volana. Os vrtenja mora biti približno navpična.
- 3.2.1.7 Električna vezava
- 3.2.1.7.1 Žarometi za dolgi svetlobni pramen se lahko vključijo samo hkrati ali v parih. Pri preklopu s kratkega na dolgi svetlobni pramen se mora vključiti najmanj en par žarometov za dolgi svetlobni pramen. Pri preklopu z dolgega na kratki svetlobni pramen pa se morajo vsi dolgi svetlobni prameni izključiti hkrati.
- 3.2.1.7.2 Žarometi za kratki svetlobni pramen so lahko vključeni hkrati z žarometi za dolgi svetlobni pramen.
- 3.2.1.7.3 Kjer so vgrajeni skriti žarometi, mora njihova dvignjena (delovna) lega preprečevati hkratno delovanje dodatnih žarometov, namenjenih dajanju svetlobnih signalov podnevi (glej točko 3.1.12).
- 3.2.1.8 Kontrola vključitve
Obvezna.
- 3.2.1.9 Druge zahteve
- 3.2.1.9.1 Največja svetilnost vseh žarometov za dolgi svetlobni pramen, ki se lahko vključijo hkrati, ne sme presegati 225.000 cd, kar ustreza referenčni vrednosti 75.
- 3.2.1.9.2 Ta največja svetilnost se določi s seštevanjem lastnih referenčnih oznak posameznih žarometov. Referenčno oznako "10" je treba dati vsakemu žarometu, označenemu z "R" ali "CR".
- 3.2.2. Žaromet za kratki svetlobni pramen
- 3.2.2.1 Prisotnost
Obvezna na motornih vozilih, prepovedana na priklopnih vozilih.
- 3.2.2.2 Število
Dva.

- 3.2.2.3 Shema vgradnje
Ni posebnega predpisa.
- 3.2.2.4 Razporeditev
- 3.2.2.4.1 Po širini:
Od navpične vzdolžne srednje ravnine vozila najbolj oddaljeni del vidne svetleče površine žarometa v smeri referenčne osi ne sme biti več kot 400 mm oddaljen od skrajnega zunanega roba vozila (po širini).
Razdalja med notranjimi robovi vidnih svetlečih površin v smeri referenčnih osi para žarometov ne sme biti manjša od 600 mm, vendar to ne velja za vozila kategorije M1; za vsa druga vozila pa se ta razdalja lahko zmanjša na 400 mm, če je skupna širina vozila manjša od 1.300 mm.
- 3.2.2.4.2 Po višini:
Najmanj 500 mm, največ 1.200 mm od tal; za kategorijo N3G (terenska vozila) je lahko največja dovoljena višina povečana na 1.500 mm.
- 3.2.2.4.3 Po dolžini:
Spredej na vozilu. Šteje se, da je ta pogoj izpolnjen, če njihova svetloba ne more motiti voznika neposredno ali posredno prek ogledal ali drugih odbojnih površin.
- 3.2.2.5 Geometrijska vidnost
Opredeljena je s kotom a v navpični smeri in kotom b v vodoravni smeri. Ti koti se merijo od referenčne osi žarometa.
a = 15° navzgor in 10° navzdol,
b = 45° navzven in 10° navznoter.
Ker svetilnost, predpisana za žaromete za kratki svetlobni pramen, ne pokrije celotnega geometrijskega vidnega polja, je v preostalem delu za potrebe homologacijskega postopka zadostna minimalna svetilnost 1 cd. Razni deli vozila v bližini žarometa ne smejo povzročati učinkov, ki bi motili druge udeležence v prometu.
- 3.2.2.6 Usmeritev
Naprej.
- 3.2.2.6.1 Usmeritev v navpični smeri
- 3.2.2.6.1.1 Osnovni naklon kratkega svetlobnega pramena v neobremenjenem stanju vozila z eno osebo za volanom mora proizvajalec določiti s točnostjo 0,1 %. To osnovno nastavitev mora proizvajalec vozila označiti s simbolom, predpisanim v dodatku št. 7 pravilnika ECE R 48.01 jasno in neizbrisno na vozilu v neposredni bližini žarometov ali pa tipske tablice.
Vrednosti osnovnega naklona so definirane v točki 3.2.2.6.1.2 te odredbe.
- 3.2.2.6.1.2 Naklon svetlobnega pramena (meja svetlo-temno) žarometa za kratki svetlobni pramen v navpični smeri, merjen pod statičnimi pogoji skladno z dodatkom št. 5 pravilnika ECE R 48.01, mora ostati med naslednjimi mejnimi vrednostmi, osnovni naklon pa mora imeti naslednjo vrednost (v odvisnosti od višine, izražene v metrih, spodnjega roba vidne svetleče površine žarometa v smeri referenčne osi):
- $h < 0,8$
mejne vrednosti: med -0,5 % in -2,5 %
osnovna nastavitev: med -1,0 % in -1,5 %
- $0,8 \leq h \leq 1,0$
mejne vrednosti: med -0,5 % in -2,5 %
osnovna nastavitev: med -1,0 % in -1,5 %

ali po želji proizvajalca

mejne vrednosti: med -1,0 % in -3,0 %

osnovna nastavitev: med -1,5 % in -2,0 %

Prijava vozila na homologacijo mora v takem primeru vsebovati podatek, katero različico je treba upoštevati.

$h > 1,0$

mejne vrednosti: med -1,0 % in -3,0 %

osnovna nastavitev: med -1,5 % in -2,0 %

Za kategorijo vozil N3G (terenska vozila), kjer višina žarometov presega višino 1.200 mm, pa velja:

mejne vrednosti: med -1,5 % in -3,5 %

osnovna nastavitev: med -2,0 % in -2,5 %

3.2.2.6.2 Naprava za nastavitev naklona žarometa

3.2.2.6.2.1 Če je za doseganje zahtev iz točk 3.2.2.6.1.1 in 3.2.2.6.1.2 te odredbe potrebna posebna naprava za nastavitev naklona žarometa, mora biti ta naprava samodejna.

3.2.2.6.2.2 Dovoljene so tudi ročne naprave za nastavljanje žarometov (stopenjske ali brezstopenjske), če imajo označeno posebno lego, v kateri je mogoče žaromete z običajnimi nastavnimi vijaki ali podobnimi sredstvi nastaviti v osnovno lego, kot je predpisano v točki 3.2.2.6.1.1 te odredbe.

Te ročne naprave za nastavljanje mora biti mogoče upravljati z voznškega sedeža.

Brezstopenjske naprave za nastavljanje žarometov morajo imeti oznake, ki označujejo stopnje obremenitve, ki zahtevajo nastavljanje kratkega pramena žarometov.

Število stopenj pri stopenjskih napravah za nastavljanje žarometov mora biti takšno, da pri vseh stanjih obremenitve vozila zagotavlja skladnost z vrednostmi, predpisanimi v točki 3.2.2.6.1.2 te odredbe, predpisanimi v dodatku št. 5 pravilnika ECE R 48.01.

Tudi pri teh napravah morajo biti jasno označene stopnje obremenitve po dodatku št. 5 pravilnika ECE R 48,01, ki zahtevajo nastavljanje žarometov. Te oznake morajo biti v bližini naprave za nastavljanje žarometov. (Glej dodatek št. 8 pravilnika ECE R 48.01)

3.2.2.6.2.3 Ob okvari naprave, opisane v točkah 3.2.6.2.1 in 3.2.2.6.2.2 te odredbe, svetlobni pramen ne sme zavzeti take lege, pri kateri bi bil naklon svetlobnega pramena manjši, kot je bil v trenutku nastanka okvare.

3.2.2.6.3 Merilni postopek

3.2.2.6.3.1 Po nastavitvi osnovnega naklona je treba meriti navpični naklon kratkega svetlobnega pramena, izražen v odstotkih, pri statičnih pogojih, in to pri vseh pogojih obremenitve, kot jih določa dodatek št. 5 pravilnika ECE R 48.01.

3.2.2.6.3.2 Merjenje spreminjanja kota naklona kratkega svetlobnega pramena v odvisnosti od obremenitve mora biti izvedeno po postopku iz dodatka št. 6 pravilnika ECE R 48.01.

3.2.2.7 Električna vezava

Stikalo za preklop z dolgega na kratki svetlobni pramen mora izključiti vse žaromete za dolgi svetlobni pramen hkrati.

Kratki svetlobni pramen lahko ostane vključen tudi, ko je vključen dolgi svetlobni pramen.

Pri žarometu za kratki svetlobni pramen z izvorom svetlobe, ki deluje po principu praznjenja v plinu skladno s pravilnikom ECE R 98, mora ostati izvor svetlobe prižgan tudi takrat, ko sveti dolgi svetlobni pramen.

3.2.2.8 Kontrola vključitve
Dovoljena.

3.2.2.9 Druge zahteve
Zahteve točke 3.1.5.2 te odredbe ne veljajo za žaromete za kratki svetlobni pramen.
Žarometi za kratki svetlobni pramen ne smejo biti vrtljivi v odvisnosti od kota zasuka volana.
Žarometi za kratki svetlobni pramen z izvorom svetlobe, ki deluje po principu praznjenja v plinu, so lahko dovoljeni samo, če je vgrajena naprava za čiščenje žarometov, ki je skladna s pravilnikom ECE R 45. (Uporaba mehanskega sistema za čiščenje žarometov ni dovoljena, če so leče žarometov plastične, označene s "PL".) Poleg tega se pri vgradnji takih žarometov ne uporablja točka 3.2.2.6.2.2 te odredbe.

3.2.3 Žaromet za meglo

3.2.3.1 Prisotnost
Dovoljena na motornih vozilih, prepovedana na priklopnih vozilih.

3.2.3.2 Število
Dva.

3.2.3.3 Shema vgradnje
Ni posebnega predpisa.

3.2.3.4 Razporeditev

3.2.3.4.1 Po širini:
Točka vidne svetleče površine v smeri referenčne osi, ki je najbolj oddaljena od srednje vzdolžne navpične ravnine vozila, ne sme biti oddaljena več kot 400 mm od skrajnega zunanje roba vozila (po širini).

3.2.3.4.2 Po višini:
Najmanj: 250 mm nad tlemi.
Največ: za vozila kategorije M1 ne več kot 800 mm nad tlemi;
za vse druge kategorije vozil ni omejitve največje višine.
Nobena točka vidne svetleče površine v smeri referenčne osi ne sme biti višja, kot je najvišja točka vidne svetleče površine v smeri referenčne osi žarometu za kratki svetlobni pramen.

3.2.3.4.3 Po dolžini:
Spredaj na vozilu; šteje se, da je ta pogoj izpolnjen, če njihova svetloba ne more motiti voznika neposredno ali posredno prek ogledal ali drugih odbojnih površin.

3.2.3.5 Geometrijska vidnost
Opređeljena je s kotom a v navpični smeri in kotom b v vodoravni smeri. Ti koti se merijo od referenčne osi žarometu.
a = 5° navzgor in 5° navzdol,
b = 45° navzven in 10° navznoter.

3.2.3.6 Usmeritev
Naprej.
Usmeritev žarometov za meglo se ne sme spreminjati v odvisnosti od kota zasuka volana.
Žarometi za meglo ne smejo motiti in slepiti nasproti vozečih voznikov in drugih udeležencev v prometu.

- 3.2.3.7 Električna vezava
Vkllop oziroma izkllop žarometov za meglo mora biti mogoč neodvisno od žarometov za dolgi oziroma za kratki svetlobni pramen in obratno.
- 3.2.3.8 Kontrola vključitve
Obvezna samostojna neutripajoča opozorilna svetilka.
- 3.2.3.9 Druge zahteve
Jih ni.
- 3.2.4 Žaromet za vzvratno vožnjo
- 3.2.4.1 Prisotnost
Obvezna na motornih vozilih, dovoljena na priklopnih vozilih.
- 3.2.4.2 Število
En ali dva na vseh vozilih.
Po izbiri: dodaten en ali dva žarometa za meglo, homologirana po pravilniku ECE R 19 na vozilih kategorij N2, N3, M2, M3, O2, O3 in O4.
- 3.2.4.3 Shema vgradnje
Ni posebnega predpisa.
- 3.2.4.4 Razporeditev
- 3.2.4.4.1 Po širini:
Ni posebnega predpisa.
- 3.2.4.4.2 Po višini:
Razdalja od tal: za vozila kategorije M1 ni posebnih zahtev;
za vsa druga vozila pa najmanj 250 mm in ne več kot 1.200 mm.
- 3.2.4.4.3 Po dolžini:
Zadaj na vozilu.
- 3.2.4.5 Geometrijska vidnost
Opredejena je s kotom a v navpični smeri in kotom b v vodoravni smeri. Ti koti se merijo od referenčne osi žarometa.
a = 15° navzgor in 5° navzdol,
b = 45° na desno in levo pri samo enem žarometu,
b = 45° navzven in 30° navznoter pri dveh žarometih.

Pri žarometih za meglo, homologiranih po pravilniku ECE R 19:
a = 5° navzgor in navzdol,
b = 45° navzven in navznoter pri samo enem žarometu,
b = 45° navzven in 10° navznoter pri dveh žarometih.
- 3.2.4.6 Usmeritev
Nazaj.
Žarometi za meglo, homologirani po pravilniku ECE R 19, morajo biti usmerjeni nazaj tako, da ne slepijo oziroma ne ovirajo drugih udeležencev v prometu.

- 3.2.4.7 Električna vezava
- 3.2.4.7.1 Žaromet za vzratno vožnjo lahko sveti samo takrat, ko je vključena vzratna prestava v menjalniku in ko se naprava za zagon in ustavitev motorja nahaja v taki legi, da motor lahko deluje. Če eden od teh dveh pogojev ni izpolnjen, žarometa za vzratno vožnjo ne sme biti mogoče vključiti oziroma le-ta ne sme ostati vključen.
- 3.2.4.7.2 Če so vgrajeni žarometi za meglo, homologirani po pravilniku ECE R 19, se lahko posebej vključijo in izključijo samo, če so izpolnjeni pogoji iz točke 3.2.4.7.1 te odredbe. Če eden od pogojev iz točke 3.2.4.7.1 ni več izpolnjen, se morajo žarometi izključiti in ostati izključeni toliko časa, dokler pogoji iz točke 3.2.4.7.1 niso ponovno izpolnjeni. V takem primeru jih je treba posebej namerno vključiti.
- 3.2.4.8 Kontrola vključitve
Dovoljena.
- 3.2.4.9 Druge zahteve
Jih ni.
- 3.2.5 Smerna svetilka
- 3.2.5.1 Prisotnost (glej sliko)
Obvezna. Smerne svetilke so razvrščene v kategorije (1, 1a, 1b, 2a, 2b, 5 in 6) in se vgradijo na vozilo v skladu s shemo razporeditve (A in B). Shema razporeditve A se uporablja za vsa motorna vozila, shema B pa samo za priklopna vozila.
- 3.2.5.2 Število
Skladno s shemo razporeditve (slika).
- 3.2.5.3 Shema razporeditve (glej sliko)
- A: dve prednji smerni svetilki naslednjih kategorij:
kategorija 1 ali 1a ali 1b:
- v primerih, ko je razdalja med robovi vidne svetleče površine v smeri referenčne osi smerne svetilke in vidne svetleče površine v smeri referenčne osi žarometa za kratki svetlobni pramen in/ali žarometa za meglo (če je prisoten) najmanj 40 mm;
- kategorija 1a ali 1b:
- v primerih, ko je razdalja med robovi vidne svetleče površine v smeri referenčne osi smerne svetilke in vidne svetleče površine v smeri referenčne osi žarometa za kratki svetlobni pramen in/ali žarometa za meglo (če je prisoten) večja od 20 mm, a ne večja od 40 mm;
- kategorija 1b:
- v primerih, ko je razdalja med robovi vidne svetleče površine v smeri referenčne osi smerne svetilke in vidne svetleče površine v smeri referenčne osi žarometa za kratki svetlobni pramen in/ali žarometa za meglo (če je prisoten) največ 20 mm;
  - dve zadnji smerni svetilki (kategorija 2a ali 2b); pri avtobusih in vozilih za posebne namene sta ti dve svetilki lahko ponovljeni na zgornjem robu zadnje stene vozila;
  - dve bočni smerni svetilki kategorije 5 ali 6 (minimalne zahteve):
- kategorija 5:
- za vsa vozila kategorije M1;
  - za vozila kategorij N1, M2 in M3, ki niso daljša od 6 m.
- kategorija 6:
- za vsa vozila kategorij N2 in N3;
  - za vozila kategorij N1, M2 in M3, ki so daljša od 6 m.

V vseh primerih je dovoljeno zamenjati bočne smerne svetilke kategorije 5 z bočnimi smernimi svetilkami kategorije 6.

Kjer so na vozilu nameščene svetilke s kombinirano funkcijo prednjih smernih svetilk (kategorije 1, 1a, 1b) in bočnih smernih svetilk (kategorija 5 ali 6), sta lahko nameščeni še dve dodatni bočni smerni svetilki (kategorija 5 ali 6), da se zadostijo zahteve točke 3.2.5.5 te odredbe.

B: dve zadnji smerni svetilki (kategorija 2a ali 2b).

3.2.5.4 Razporeditev

3.2.5.4.1 Po širini:

Od navpične vzdolžne srednje ravnine vozila najbolj oddaljeni del vidne svetleče površine smerne svetilke v smeri referenčne osi ne sme biti več kot 400 mm oddaljen od skrajnega zunanega roba vozila (po širini).

Razdalja med notranjimi robovi vidnih svetlečih površin smernih svetilk v smeri referenčne osi ne sme biti manjša od 600 mm.

Ta razdalja se lahko zmanjša na 400 mm, če vozilo ni širše kot 1.300 mm.

3.2.5.4.2 Po višini:

Razdalja od tal:

3.2.5.4.2.1 Višina svetleče površine bočne smerne svetilke kategorije 5 ali 6 ne sme biti:

manjša od: 350 mm za vozila kategorije M1 in
                                      500 mm za vse druge kategorije vozil, merjeno do najnižje točke, in
ne večja od: 1.500 mm, merjeno do najvišje točke.

3.2.5.4.2.2 Višina smerne svetilke kategorij 1, 1a, 1b, 2a in 2b, merjena skladno s točko 3.1.8 te odredbe, ne sme biti manjša od 350 mm in ne večja od 1.500 mm.

3.2.5.4.2.3 Če oblika nadgradnje vozila ne omogoča upoštevanja predpisane največje višine, je lahko najvišja točka svetleče površine smerne svetilke oddaljena od tal 2.300 mm za smerno svetilko kategorij 5 in 6 ter 2.100 mm za smerno svetilko kategorij 1, 1a, 1b, 2a in 2b.

3.2.5.4.3 Po dolžini (glej sliko)

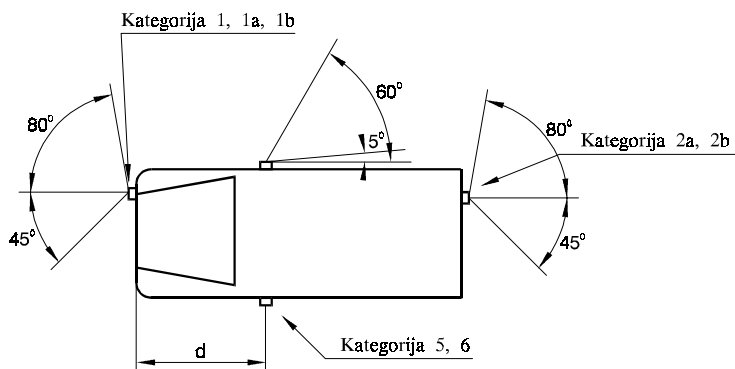
Razdalja med svetlečo površino bočne smerne svetilke (kategoriji 5 in 6) in prečno navpično ravnino, ki omejuje vozilo s sprednje strani, ne sme biti večja od 1.800 mm. Če oblika nadgradnje vozila ne omogoča zagotavljanja najmanjših predpisanih kotov geometrijske vidnosti, se pri vozilih kategorije M1 in za vse druge kategorije vozil ta razdalja lahko poveča na 2.500 mm.

3.2.5.5 Geometrijska vidnost

3.2.5.5.1 Vodoravni koti: glej sliko.

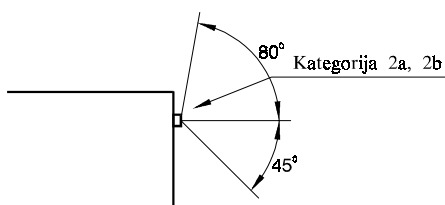
Navpični koti: 15° navzgor in 15° navzdol od vodoravne osi za smerno svetilko kategorij 1, 1a, 1b, 2a, 2b in 5;
navpični kot pod vodoravno osjo se lahko pri bočni smerni svetilki pri razporeditvi A zmanjša na 5°, če je vgradna višina manjša od 750 mm;
30° navzgor in 5° navzdol od vodoravne osi za smerno svetilko kategorije 6.

Razporeditev "A":

Vrednost 5° za mrtvi kot vidnosti od zadaj za bočno smerno svetilko velja največ za razdaljo $d \leq 1,8$ m (za vozila kategorije M1 $d \leq 2,5$ m).

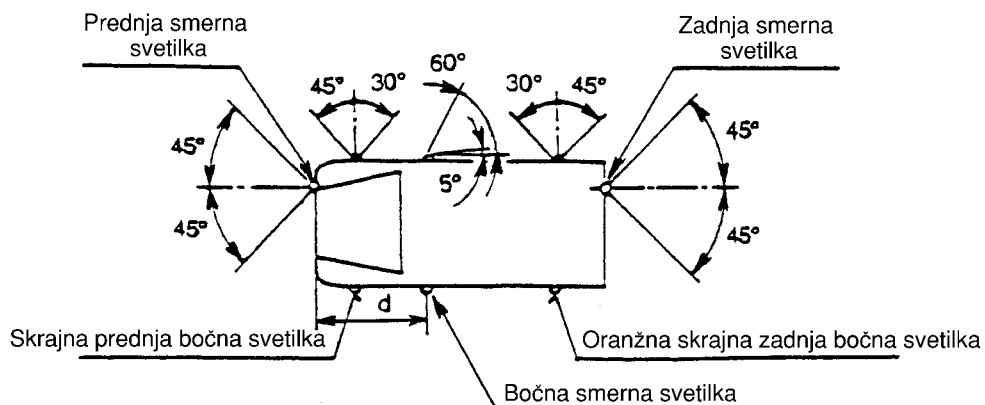
Razporeditev "B":

3.2.5.5.2

oziroma, po odločitvi proizvajalca, za prednje in zadnje smerne svetilke in tudi za bočne svetilke vozil kategorije M1:

Vodoravni koti: glej sliko:

Vrednost 5° za mrtvi kot vidnosti od zadaj za bočno smerno svetilko velja največ za razdaljo $d \leq 2,5$ m.

Navpični koti: 15° nad vodoravno ravnino in pod njo. Navpični kot pod vodoravno ravnino se lahko zmanjša na 5°, če so svetilke oddaljene od tal manj kot 750 mm.

Da se svetilka lahko šteje za vidno, mora zagotavljati neoviran pogled na vidno svetlečo površino, veliko najmanj 12,5 cm², razen pri bočnih smernih svetilkah kategorij 5 in 6. Pri tem je treba izključiti vidno svetlečo površino odsevnika, ki ne oddaja svetlobe.

3.2.5.6

Usmeritev

Če obstaja, po navodilu proizvajalca.

3.2.5.7

Električna vezava

Vključitev smernih svetilk mora biti neodvisna od vseh drugih svetilk. Vse smerne svetilke na isti strani vozila se morajo vključiti z isto napravo in morajo sinhrono utripati.

Na vozilih kategorij M1 in N1, krajših od 6 m in z razporeditvijo, ki ustreza točki 3.2.5.5.2 te odredbe, lahko oranžna bočna svetilka (če je vgrajena) utripa sinhrono s smernimi svetilkami.

3.2.5.8

Kontrola delovanja

Obvezna za vse smerne svetilke, ki jih voznik ne more neposredno videti. Lahko je optična ali akustična ali oboje.

Če je optična, mora dajati utripajočo svetlobo, ki v primeru nepravilnega delovanja katerekoli od prednjih ali zadnjih smernih svetilk ugasne, sveti stalno brez utripanja ali pa utripa z opazno drugačno frekvenco.

Če kontrolna naprava deluje samo akustično, mora biti zvok dobro slišen in mora v primeru okvare delovanja katerekoli od prednjih ali zadnjih smernih svetilk bistveno spremeniti frekvenco.

Motorna vozila, ki so prirejena za vleko priklopnega vozila, morajo biti opremljena s posebno vizualno kontrolno napravo za smerne svetilke na priklopnem vozilu, razen če kontrolna naprava vlečnega vozila omogoča neposredno odkrivanje napake delovanja katerekoli smerne svetilke na celotni kombinaciji vozil.

3.2.5.11

Druge zahteve

Svetloba smerne svetilke mora utripati 90 ±30-krat na minuto.

Po vklopu kontrolne ročice smernih svetilk se mora pokazati svetloba smernih svetilk najpozneje po 1 sekundi in po 1,5 sekunde mora svetloba prvič ugasniti.

Pri motornih vozilih, ki so prirejena za vleko priklopnega vozila, mora naprava za vključitev smernih svetilk hkrati vključiti tudi smerne svetilke na priklopnem vozilu.

Pri motnjah delovanja ene smerne svetilke (razen, če je vzrok teh motenj kratek stik) morajo ostale smerne svetilke dalje utripati, spremeni se lahko edino frekvenca utripanja.

3.2.6

Varnostne utripalke

3.2.6.1

Prisotnost

Obvezna.

Varnostni signal predstavlja sočasno utripanje vseh smernih svetilk, skladno s točko 3.2.5 te odredbe zgoraj.

3.2.6.2

Število

Po določilih točke 3.2.5.2 te odredbe.

3.2.6.3

Shema vgradnje

Po določilih točke 3.2.5.3 te odredbe.

- 3.2.6.4 Razporeditev
- 3.2.6.4.1 Po širini
Po določilih točke 3.2.5.4.1 te odredbe.
- 3.2.6.4.2 Po višini
Po določilih točke 3.2.5.4.2 te odredbe.
- 3.2.6.4.3 Po dolžini
Po določilih točke 3.2.5.4.3 te odredbe.
- 3.2.6.5 Geometrijska vidnost
Po določilih točke 3.2.5.5 te odredbe.
- 3.2.6.6 Usmeritev
Po določilih točke 3.2.5.6 te odredbe.
- 3.2.6.7 Električna vezava
Varnostni signal se mora vključiti s posebno napravo, ki omogoča sinhrono delovanje vseh smernih svetilk.
- 3.2.6.8 Kontrola vključitve
Obvezna. Utripajoča kontrolna svetilka, ki lahko deluje hkrati s predpisano kontrolno napravo iz točke 3.2.5.8 te odredbe.
- 3.2.6.9 Druge zahteve
Po določilih točke 3.2.5.9 te odredbe. Pri motornih vozilih, ki so opremljena za vleko priklopnega vozila, mora naprava za vključitev varnostnega signala vključiti tudi vse smerne svetilke na priklopnem vozilu. Varnostni signal mora biti mogoče vključiti tudi takrat, ko je naprava za zagon in ustavitev motorja v legi, ki ne dovoljuje zagona motorja.
- 3.2.7 Zavorna svetilka
- 3.2.7.1 Prisotnost
Svetilke kategorije S1 ali S2: obvezne na vseh kategorijah vozil.
Svetilke kategorije S3: obvezne na vozilih kategorije M1;
dovoljene na vozilih drugih kategorij.
- 3.2.7.2 Število
Dve svetilki kategorije S1 ali S2 in ena kategorije S3 na vseh kategorijah vozil.
Samo v primeru, da v območju srednje navpične vzdolžne ravnine vozila na zadnjem delu karoserije ni čvrstega dela, ampak eden ali dva gibljiva dela, npr. vrata, in v sredini vozila nad njimi ni dovolj prostora za namestitev ene zavorne svetilke kategorije S3, se lahko vgradiata:

dve svetilki kategorije S3 tipa "D" ali
ena svetilka kategorije S3, in to levo ali desno od srednje navpične vzdolžne ravnine vozila.
- 3.2.7.3 Shema vgradnje
Ni posebnega predpisa.

3.2.7.4 Razporeditev

3.2.7.4.1 Po širini:

Vozila kategorije M1:

za svetilke kategorije S1 ali S2 razdalja med točko vidne svetleče površine v smeri referenčne osi, ki je najbolj oddaljena od srednje vzdolžne navpične ravnine vozila, in skrajnim zunanjim robom vozila, ne sme biti večja kot 400 mm. Za medsebojno razdaljo skrajnih notranjih robov vidnih svetlečih površin v smeri referenčne osi pa ni posebne zahteve.

Vse druge kategorije vozil:

za svetilke kategorije S1 ali S2 je najmanjša razdalja med notranjima robovoma vidnih svetlečih površin v smeri referenčne osi 600 mm. Ta razdalja se lahko zmanjša na 400 mm, če vozilo ni širše kot 1.300 mm.

Za svetilke kategorije S3: referenčna točka svetilke se mora nahajati v navpični srednji vzdolžni ravnini vozila. Toda v primeru, ko sta dve svetilki kategorije S3 nameščeni skladno s točko 3.2.7.2 te odredbe, morata biti nameščeni čim bližje navpični srednji vzdolžni ravnini vozila, vsaka na eni strani.

Če je nameščena samo ena svetilka kategorije S3, vendar odmaknjena od sredine, ta odmik referenčne točke svetilke od navpične srednje vzdolžne ravnine vozila ne sme biti večji od 150 mm.

3.2.7.4.2 Po višini:

Svetilke kategorije S1 ali S2:

razdalja od tal: najmanj 350 mm,
največ 1.500 mm oziroma 2.100 mm, če oblika nadgradnje vozila ne omogoča upoštevanja višine 1.500 mm.

Svetilke kategorije S3: vodoravna ravnina, ki se dotika spodnjega roba vidne svetleče površine svetilke,

- ne sme biti več kot 150 mm pod vodoravno ravnino, ki se dotika spodnjega roba steklene površine zadnjega okna, ali
- ne sme biti manj kot 850 mm nad tlemi.

Vendar pa mora biti vodoravna ravnina, ki se dotika spodnjega roba vidne svetleče površine svetilke kategorije S3, nad vodoravno ravnino, ki se dotika zgornjega roba vidne svetleče površine svetilk kategorije S1 ali S2.

3.2.7.4.3 Po dolžini:

Za svetilke kategorije S1 ali S2: zadaj na vozilu.

Za svetilke kategorije S3: ni posebnega predpisa.

3.2.7.5

Geometrijska vidnost

Vodoravni koti: za svetilke kategorije S1 ali S2:
45° levo in 45° desno od vzdolžne osi vozila;
za svetilke kategorije S3:
10° levo in 10° desno od vzdolžne osi vozila.

Navpični koti: za svetilke kategorije S1 ali S2:
15° nad in 15° pod vodoravno osjo;
navpični kot pod vodoravno osjo se lahko zmanjša na 5°, če je vgradna višina svetilke manjša od 750 mm;
za svetilke kategorije S3:
10° nad in 5° pod vodoravno osjo.

- 3.2.7.6 Usmeritev
Nazaj.
- 3.2.7.7 Električna vezava
Svetilka mora zasvetiti ob uporabi delovne zavore. Ko je naprava za zagon in/ali zaustavitev motorja v legi, ki ne dovoljuje delovanja motorja, ni treba, da zavorne svetilke delujejo.
Zavorne svetilke se lahko aktivirajo tudi ob vklopitvi zadrževalnika (retarderja) ali podobne naprave.
- 3.2.7.8 Funkcijska kontrola
Dovoljena. Če je vgrajena, mora delovati tako, da se pri motnji v delovanju ene zavorne svetilke prižge kontrolna svetilka, ki ne sme utripati.
- 3.2.7.9 Druge zahteve
- 3.2.7.9.1 Svetilka kategorije S3 ne sme biti integrirana s katerokoli drugo svetilko.
- 3.2.7.9.2 Svetilka kategorije S3 je lahko nameščena zunaj ali znotraj vozila.
- 3.2.7.9.2.1 Če je svetilka nameščena v vozilu, njena svetloba ne sme motiti voznika prek vzratnih ogledal ali drugih delov vozila.
- 3.2.8 Svetilka zadnje registrske tablice
- 3.2.8.1 Prisotnost
Obvezna.
- 3.2.8.2 Število
Toliko, da je prostor za pritrditev registrske tablice dobro osvetljen.
- 3.2.8.3 Shema vgradnje
Taka, da je prostor za pritrditev registrske tablice dobro osvetljen.
- 3.2.8.4 Razporeditev
- 3.2.8.4.1 Po širini:
Taka, da je prostor za pritrditev registrske tablice dobro osvetljen.
- 3.2.8.4.2 Po višini:
Taka, da je prostor za pritrditev registrske tablice dobro osvetljen.
- 3.2.8.4.3 Po dolžini:
Taka, da je prostor za pritrditev registrske tablice dobro osvetljen.
- 3.2.8.5 Geometrijska vidnost
Taka, da je prostor za pritrditev registrske tablice dobro osvetljen.
- 3.2.8.6 Usmeritev
Taka, da je prostor za pritrditev registrske tablice dobro osvetljen.
- 3.2.8.7 Električna vezava
Skladno s točko 3.1.11.
- 3.2.8.8 Kontrola vključitve
Dovoljena. Če je izvedena, mora biti njeno delovanje zagotovljeno s kontrolno svetilko, predpisano za prednje in zadnje pozicijske svetilke.

- 3.2.8.9 Druge zahteve
Če je svetilka zadnje registrske tablice kombinirana z zadnjo pozicijsko svetilko ali integrirana z zavorno svetilko ali zadnjo meglenko, so fotometrične lastnosti svetilke zadnje registrske tablice lahko spremenjene takrat, ko sveti zavorna svetilka ali pa zadnja meglenka.
- 3.2.9 Prednja pozicijska svetilka
- 3.2.9.1 Prisotnost
Obvezna na vseh motornih vozilih.
Obvezna na priklopnih vozilih, širših kot 1.600 mm.
Dovoljena na priklopnih vozilih, ožjih kot 1.600 mm.
- 3.2.9.2 Število
Dve.
- 3.2.9.3 Shema vgradnje
Ni posebnega predpisa.
- 3.2.9.4 Razporeditev
- 3.2.9.4.1 Po širini:
Točka vidne svetleče površine v smeri referenčne osi, ki je najbolj oddaljena od srednje vzdolžne navpične ravnine vozila, ne sme biti pri motornih vozilih oddaljena več kot 400 mm od skrajnega zunanjega roba vozila (po širini), pri prikolicah pa ne več kot 150 mm.
- Najmanjša razdalja med notranjimi robovi vidnih svetlečih površin v smeri referenčne osi:
- za vozila kategorije M1: ni posebnih zahtev;
- za vsa druga vozila: ne sme biti manjša od 600 mm. Ta razdalja pa se lahko zmanjša na 400 mm, če je največja širina vozila manjša od 1.300 mm.
- 3.2.9.4.2 Po višini:
Razdalja od tal: najmanj 350 mm, največ 1.500 mm (2.100 mm za vozila kategorij O1 in O2 ter vsa druga vozila, če oblika nadgradnje vozila ne dopušča upoštevanja višine 1.500 mm).
- 3.2.9.4.3 Po dolžini:
Ni posebne zahteve.
- 3.2.9.5.1 Geometrijska vidnost
Vodoravni koti za obe prednji pozicijski svetilki:
45° navznoter in 80° navzven;
pri priklopnih vozilih je kot vidnosti navznoter lahko zmanjšan na 5°.
- Navpični koti: 15° nad in 15° pod vodoravno osjo;
navpični kot pod vodoravno osjo se lahko zmanjša na 5°, če je vgradna višina svetilke manjša od 750 mm.
- 3.2.9.5.2 Pri vozilih kategorije M1 pa je lahko po odločitvi proizvajalca oziroma njegovega zastopnika kot alternativa k točki 3.2.9.5.1 te odredbe in samo, če je na vozilo vgrajena prednja bočna svetilka, geometrijska vidnost tudi taka:
- Vodoravni koti: 45° navzven do 45° navznoter.
Navpični koti: 15° nad in 15° pod vodoravno osjo;
navpični kot pod vodoravno osjo se lahko zmanjša na 5°, če je vgradna višina svetilke manjša od 750 mm.

Da se svetilka lahko šteje za vidno, mora zagotavljati neoviran pogled na vidno svetlečo površino, veliko najmanj 12,5 cm². Pri tem je treba izključiti morebitno vidno svetlečo površino odsevnika, ki ne oddaja svetlobe.

- 3.2.9.6 Usmeritev
Naprej.
- 3.2.9.7 Električna vezava
Skladno s točko 3.1.11.
- 3.2.9.8 Kontrolna svetilka
Kontrola vključitve obvezna. Ta kontrolna svetilka ne sme utripati. Ni potrebna, če je razsvetljavo armaturne plošče mogoče vključiti samo hkrati s prednjimi pozicijskimi svetilkami.
- 3.2.9.9 Druge zahteve
Jih ni.
- 3.2.10 Zadnja pozicijska svetilka
- 3.2.10.1 Prisotnost
Obvezna.
- 3.2.10.2 Število
Dve.
- 3.2.10.3 Shema vgradnje
Ni posebnega predpisa.
- 3.2.10.4 Razporeditev
- 3.2.10.4.1 Po širini:
Točka vidne svetleče površine v smeri referenčne osi, ki je najbolj oddaljena od srednje vzdolžne navpične ravnine vozila, ne sme biti pri motornih vozilih oddaljena več kot 400 mm od skrajnega zunanjega roba vozila (po širini), pri prikolicah pa ne več kot 150 mm.
- Najmanjša razdalja med notranjimi robovi vidnih svetlečih površin v smeri referenčne osi:
- za vozila kategorije M1: ni posebnih zahtev;
- za vsa druga vozila: ne sme biti manjša od 600 mm. Ta razdalja pa se lahko zmanjša na 400 mm, če je največja širina vozila manjša od 1.300 mm.
- 3.2.10.4.2 Po višini:
Razdalja od tal: najmanj 350 mm, največ 1.500 mm oziroma 2.100 mm, če oblika nadgradnje vozila ne dopušča upoštevanja višine 1.500 mm.
- 3.2.10.4.3 Po dolžini:
Zadaj na vozilu.
- 3.2.10.5 Geometrijska vidnost
- 3.2.10.5.1 Vodoravni koti za obe zadnji pozicijski svetilki:
45° navznoter in 80° navzven.
Navpični koti: 15° nad in 15° pod vodoravno osjo;
navpični kot pod vodoravno osjo se lahko zmanjša na 5°, če je vgradna višina svetilke manjša od 750 mm.

3.2.10.5.2 Pri vozilih kategorije M1 pa je lahko po odločitvi proizvajalca oziroma njegovega zastopnika kot alternativa k točki 3.2.10.5.1 te odredbe in samo, če je na vozilo vgrajana zadnja bočna svetilka, geometrijska vidnost tudi taka:

Vodoravni koti: 45° navzven do 45° navznoter.
Navpični koti: 15° nad in 15° pod vodoravno osjo;
navpični kot pod vodoravno osjo se lahko zmanjša na 5°, če je vgradna višina svetilke manjša od 750 mm.

Da se svetilka lahko šteje za vidno, mora zagotavljati neoviran pogled na vidno svetlečo površino, veliko najmanj 12,5 cm². Pri tem je treba izključiti morebitno vidno svetlečo površino odsevnika, ki ne oddaja svetlobe.

3.2.10.6 Usmeritev
Nazaj.

3.2.10.7 Električna vezava
Skladno s točko 3.1.11.

3.2.10.8 Kontrola vključitve
Kontrola vključitve je obvezna. Njeno delovanje je treba zagotoviti s kontrolno svetilko, predpisano za prednje pozicijske svetilke.

3.2.11 Zadnja meglenka

3.2.11.1 Prisotnost
Obvezna.

3.2.11.2 Število
Ena ali dve.

3.2.11.3 Shema vgradnje
Ni posebnega predpisa.

3.2.11.4 Razporeditev

3.2.11.4.1 Po širini:
Če je na vozilu samo ena zadnja meglenka, mora biti vgrajena na tisti strani vozila glede na navpično srednjo vzdolžno ravnino, ki je nasprotna strani vožnje v državi registracije vozila. Referenčna točka svetilke je lahko tudi na navpični srednji vzdolžni ravnini vozila.

3.2.11.4.2 Po višini:
Razdalja od tal: najmanj 250 mm,
največ 1.000 mm; za vozila kategorije N3G (terenska vozila) do 1.200 mm.

3.2.11.4.3 Po dolžini:
Zadaj na vozilu.

3.2.11.5 Geometrijska vidnost
Opredeljena je s kotom a v navpični smeri in kotom b v vodoravni smeri. Ti koti se merijo od referenčne osi žarometa:
a = 5° navzgor in 5° navzdol,
b = 25° na desno in 25° na levo.

3.2.11.6 Usmeritev
Nazaj.

- 3.2.11.7 Električna vezava
- 3.2.11.7.1 Zadnja meglenka lahko sveti samo, če so vključeni žarometi za dolgi ali kratki svetlobni pramen oziroma žarometi za meglo.
- 3.2.11.7.2 Zadnje meglenke mora biti mogoče izključiti neodvisno od katerekoli druge svetilke.
- 3.2.11.7.3 Pri tem velja naslednje:
- 3.2.11.7.3.1 zadnja meglenka lahko sveti dalje, dokler niso izključene pozicijske svetilke, in zadnja meglenka mora nato ostati izključena do ponovne namerne vključitve;
- 3.2.11.7.3.2 dodatni opozorilni signal (najmanj zvočni) mora poleg obvezne kontrole vključitve po točki 3.2.11.8 te odredbe opozoriti voznika, da je stikalo za zadnje meglenke vklopljeno, če se motor izključi oziroma kontaktni ključ izvleče iz kontaktne ključavnice in so voznikova vrata odprta, neodvisno od tega, ali so svetilke iz točke 3.2.11.7.1 te odredbe vključene ali ne.
- 3.2.11.8 Kontrola vključitve
Obvezna. Neodvisna kontrolna svetilka z nespremenljivo svetilnostjo.
- 3.2.11.9 Druge zahteve
Razdalja med zadnjo meglenko in katerokoli zavorno svetilko mora biti večja od 100 mm.
- 3.2.12 Parkirna svetilka
- 3.2.12.1 Prisotnost
Dovoljena na motornih vozilih, ki niso daljša od 6 m in ne širša od 2 m.
Prepovedana na vseh drugih vozilih.
- 3.2.12.2 Število
Skladno s shemo vgradnje.
- 3.2.12.3 Shema vgradnje
– ali dve svetilki spredaj in dve svetilki zadaj
– ali po ena svetilka na vsaki strani.
- 3.2.12.4 Razporeditev
- 3.2.12.4.1 Po širini:
Točka vidne svetleče površine v smeri referenčne osi, ki je najbolj oddaljena od srednje vzdolžne navpične ravnine vozila, ne sme biti oddaljena več kot 400 mm od skrajnega zunanjšega roba vozila (po širini).
Če sta na vozilu samo dve parkirni svetilki, morata biti nameščeni na bočnih straneh vozila.
- 3.2.12.4.2 Po višini:

Za vozila kategorije M1: ni posebnih zahtev.

Za vsa druga vozila:
Razdalja od tal: najmanj 350 mm,
največ 1.500 mm oziroma 2.100 mm, če oblika nadgradnje vozila ne dopušča upoštevanja višine 1.500 mm.
- 3.2.12.4.3 Po dolžini:
Ni posebnega predpisa.

- 3.2.12.5 Geometrijska vidnost
Vodoravni koti: 45° navzven in 45° navznoter oziroma 45° naprej in 45° nazaj.
Navpični koti: 15° nad in 15° pod vodoravno osjo; navpični kot pod vodoravno osjo se lahko zmanjša na 5°, če je vgradna višina svetilke manjša od 750 mm.
- 3.2.12.6 Usmeritev
Taka, da svetilke izpolnjujejo zahteve vidnosti naprej in nazaj.
- 3.2.12.7 Električna vezava
Vezava mora biti izvedena tako, da so lahko vključene parkirne svetilke na isti strani vozila, ne da bi bile hkrati vključene še katerekoli druge svetilke.
Parkirne svetilke morajo delovati tudi, če je naprava za zagon in ustavitev motorja v položaju, ki ne dovoljuje delovanja motorja.
- 3.2.12.8 Kontrolna svetilka
Dovoljena. Če je vgrajena, ne sme biti možnosti zamenjave s kontrolno svetilko pozicijskih svetilk.
- 3.2.12.9 Druge zahteve
Funkcijo teh svetilk je mogoče izpolniti tudi s hkratno vključitvijo prednje in zadnje pozicijske svetilke na isti strani vozila.
- 3.2.13 Gabaritna svetilka
- 3.2.13.1 Prisotnost
Obvezna na vozilih, širših od 2,10 m.
Dovoljena na vozilih, širokih med 1,80 in 2,1 m. Na šasijah s kabino so zadnje gabaritne svetilke dovoljene.
- 3.2.13.2 Število
Dve svetilki, vidni od spredaj, in dve, vidni od zadaj.
- 3.2.13.3 Shema vgradnje
Ni posebnega predpisa.
- 3.2.13.4 Razporeditev
- 3.2.13.4.1 Po širini:
Spredaj in zadaj: čim bližje skrajni točki širine vozila. Šteje se, da je ta pogoj izpolnjen, če točka vidne svetleče površine v smeri referenčne osi, ki je najbolj oddaljena od srednje vzdolžne navpične ravnine vozila, ni oddaljena več kot 400 mm od skrajnega zunanjšega roba vozila (po širini).
- 3.2.13.4.2 Po višini:
Spredaj:
na motornih vozilih: vodoravna ravnina, tangencialna na zgornji rob vidne svetleče površine v smeri referenčne osi svetilke, ne sme biti nižja, kot je vodoravna ravnina, ki poteka tangencialno na zgornji rob svetle odprtine vetrobranskega stekla.
Na priklopnih in polpriklopnih vozilih: na največji možni višini, ki jo je mogoče doseči glede na namestitvev svetilk po širini in glede na simetrijo svetilk.

Zadaj:
na največji možni višini, ki jo je mogoče doseči glede na namestitvev svetilk po širini in glede na simetrijo svetilk.

- 3.2.13.4.3 Po dolžini:
Ni posebnega predpisa.
- 3.2.13.5 Geometrijska vidnost
Vodoravni kot: 80° navzven.
Navpični koti: 5° nad in 20° pod vodoravno osjo.
- 3.2.13.6 Usmeritev
Taka, da svetilke izpolnjujejo zahteve vidnosti naprej in nazaj.
- 3.2.13.7 Električna vezava
Skladno s točko 3.1.11 te odredbe.
- 3.2.13.8 Kontrolna svetilka
Dovoljena. Če obstaja, naj to funkcijo opravlja kontrolna svetilka, zahtevana za prednje in zadnje pozicijske svetilke.
- 3.2.13.9 Druge zahteve
Če so izpolnjeni vsi drugi predpisi, je mogoče obe gabaritni svetilki na isti strani vozila združiti v eno, ki je vidna od spredaj in od zadaj.
Položaj gabaritne svetilke v odnosu na ustrezno pozicijsko svetilko mora biti tak, da oddaljenost najbližjih točk projekcij vidnih svetlečih površin v smeri referenčnih osi svetilk obeh svetilk na navpično prečno ravnino ni manjša od 200 mm.
- 3.2.14 Zadnji odsevník – ne trikotni
- 3.2.14.1 Prisotnost
Obvezna na motornih vozilih.
Dovoljena na priklopnih vozilih, če je združen s katerokoli drugo svetlobno signalno napravo.
- 3.2.14.2 Število
Dva, izvedba mora ustrezati predpisom za odsevníke kategorije IA ali IB po pravilniku ECE R 3.02.
Dovoljene so tudi druge odsevne naprave in materiali, vendar samo, če ne pokvarijo učinkovitosti obveznih svetlobnih in svetlobno-signalnih naprav.
- 3.2.14.3 Shema vgradnje
Ni posebnega predpisa.
- 3.2.14.4 Razporeditev
- 3.2.814.4.1 Po širini:
Točka odsevne površine v smeri referenčne osi, ki je najbolj oddaljena od srednje vzdolžne navpične ravnine vozila, ne sme biti pri motornih vozilih oddaljena več kot 400 mm od skrajnega zunanjšega roba vozila (po širini), pri prikolicah pa ne več kot 150 mm.
- Najmanjša razdalja med notranjimi robovi odsevnih površin v smeri referenčne osi:
- za vozila kategorije M1: ni posebnih zahtev;
- za vsa druga vozila: ne sme biti manjša od 600 mm. Ta razdalja pa se lahko zmanjša na 400 mm, če je največja širina vozila manjša od 1.300 mm.

- 3.2.14.4.2 Po višini:
Razdalja od tal: najmanj 350 mm, največ 900 mm (1.500 mm, če oblika nadgradnje ne omogoča vgradnje do višine 900 mm).
- 3.2.14.4.3 Po dolžini:
Na zadnjem delu vozila.
- 3.2.14.5 Geometrijska vidnost
Vodoravni koti: 30° navzven in navznoter.
Navpični koti: 10° nad in pod vodoravno osjo;
navpični kot pod vodoravno osjo se lahko zmanjša na 5° , če je vgradna višina odsevnika manjša od 750 mm.
- 3.2.14.6 Usmeritev
Nazaj.
- 3.2.14.7 Druge zahteve
Odsevna površina odsevnika ima lahko skupne dele z drugimi zadnjimi svetilkami.
- 3.2.15 Zadnji odsevnik – trikotni
- 3.2.15.1 Prisotnost
Obvezna na priklopnih vozilih.
- 3.2.15.2 Število
Dva, izvedba mora ustrezati predpisom za odsevnike kategorije III A po pravilniku ECE R 3.02. Dovoljene so tudi druge odsevne naprave in materiali, vendar samo, če ne zmanjšajo učinkovitosti obveznih svetlobnih in svetlobno-signalnih naprav.
- 3.2.15.3 Shema vgradnje
Konica trikotnika mora biti obrnjena navzgor.
- 3.2.15.4 Razporeditev
- 3.2.15.4.1 Po širini:
Točka odsevne površine, ki je najbolj oddaljena od srednje vzdolžne navpične ravnine vozila, ne sme biti oddaljena več kot 400 mm od skrajnega zunanega roba vozila (po širini). Najmanjša razdalja med notranjimi robovi odsevnih površin je 600 mm. Ta razdalja se lahko zmanjša na 400 mm, če vozilo ni širše kot 1.300 mm.
- 3.2.15.4.2 Po višini:
Razdalja od tal: najmanj 350 mm, največ 900 mm (1.500 mm, če oblika nadgradnje ne omogoča vgradnje do višine 900 mm).
- 3.2.15.4.3 Po dolžini:
Ni posebnega predpisa.
- 3.2.15.5 Geometrijska vidnost
Vodoravni koti: 30° navzven in 30° navznoter.
Navpični koti: 15° nad in 15° pod vodoravno osjo;
navpični kot pod vodoravno osjo se lahko zmanjša na 5° , če je vgradna višina odsevnika manjša od 750 mm.

- 3.2.15.6 Usmeritev
Nazaj.
- 3.2.15.7 Druge zahteve
V sredini trikotnika ne sme biti nameščena nobena svetilka.
- 3.2.16 Prednji odsevník – ne trikotni
- 3.2.16.1 Prisotnost
Obvezna na priklopnih vozilih.
Obvezna na vseh motornih vozilih, kjer so vsa naprej usmerjena svetila z reflektorji pogrezljiva.
Dovoljena na motornih vozilih.
- 3.2.16.2 Število
Dva, izvedba mora ustrezati predpisom za odsevníke kategorije IA ali IB po pravilniku ECE R 3.02.
Dovoljene so tudi druge odsevne naprave in materiali, vendar samo, če ne zmanjšajo učinkovitosti obveznih svetlobnih in svetlobno-signalnih naprav.
- 3.2.16.3 Shema vgradnje
Ni posebnega predpisa.
- 3.2.16.4 Razporeditev
- 3.2.16.4.1 Po širini:
Točka odsevne površine v smeri referenčne osi, ki je najbolj oddaljena od srednje vzdolžne navpične ravnine vozila, ne sme biti pri motornih vozilih oddaljena več kot 400 mm od skrajnega zunanjšega roba vozila (po širini), pri prikolicah pa ne več kot 150 mm.
- Najmanjša razdalja med notranjimi robovi odsevnih površin v smeri referenčne osi:
- za vozila kategorije M1: ni posebnih zahtev;
- za vsa druga vozila: ne sme biti manjša od 600 mm. Ta razdalja pa se lahko zmanjša na 400 mm, če je največja širina vozila manjša od 1.300 mm.
- 3.2.16.4.2 Po višini:
Razdalja od tal: najmanj 350 mm, največ 900 mm oziroma 1.500 mm, če oblika nadgradnje ne dopušča upoštevanja višine 900 mm.
- 3.2.16.4.3 Po dolžini:
Spredej na vozilu.
- 3.2.16.5 Geometrijska vidnost
- Vodoravni koti: 30° navzven in 30° navznoter;
pri priklopnih vozilih je kot navznoter lahko zmanjšán na 10°. Če tega kota zaradi oblike priklopnega vozila ni mogoče doseči, je treba prigraditi dodatne (dopolnilne) odsevníke ne glede na predpis o širini (točka 3.2.16.4.1 te odredbe). Ti odsevníki morajo skupaj z obveznimi zagotoviti predpisane kote vidnosti.
- Navpični koti: 10° nad vodoravno osjo in pod njo;
navpični kot pod vodoravno osjo se lahko zmanjša na 5°, če je vgradna višina odsevníka manjša od 750 mm.

- 3.2.16.6 Usmeritev
Naprej.
- 3.2.16.7 Druge zahteve
Odsevna površina odsevnika ima lahko skupne dele s katerokoli drugo prednjo svetilko.
- 3.2.17 Bočni odsevník – ne trikotni
- 3.2.17.1 Prisotnost
Obvezna:
na vseh motornih vozilih, daljših od 6 m;
na vseh priklopnih vozilih.
Dovoljena:
na motornih vozilih, krajših od 6 m.
- 3.2.17.2 Število
Toliko, kot to zahteva predpis o razporeditvi bočnih odsevnikov po dolžini vozila. Izvedba mora ustrezati predpisom za odsevnike kategorije IA ali IB po pravilniku ECE R 3.02. Dovoljeni so tudi druge odsevne naprave in materiali, vendar samo, če ne zmanjšajo učinkovitosti obveznih svetlobnih in svetlobno-signalnih naprav.
- 3.2.17.3 Shema vgradnje
Ni posebnega predpisa.
- 3.2.17.4 Razporeditev
- 3.2.17.4.1 Po širini:
Ni posebnega predpisa.
- 3.2.17.4.2 Po višini:
Razdalja od tal: najmanj 350 mm,
največ 900 mm oziroma 1.500 mm, če oblika nadgradnje ne dopušča upoštevanja višine 900 mm.
- 3.2.17.4.3 Po dolžini:
Najmanj en odsevník se mora nahajati v srednji tretjini vozila, najbolj sprednji odsevník ne sme biti oddaljen več kot 3 m od skrajne prednje točke vozila; pri priklopnih vozilih je treba upoštevati tudi dolžino vlečnega ojesa.
Razdalja med dvema sosednjima odsevníkoma ne sme biti večja od 3 m, vendar to ne velja za vozila kategorije M1. Če oblika vozila ne dovoljuje skladnosti s to zahtevo, se ta razdalja lahko poveča na 4 m.
Najbolj zadaj nameščeni odsevník je lahko oddaljen od skrajne zadnje točke vozila največ 1 m.
Na vozilih, ki niso daljša od 6 m, je dovolj, da je en bočni odsevník nameščen v prvi tretjini vozila in/ali v zadnji tretjini vozila.
- 3.2.17.5 Geometrijska vidnost
Vodoravni koti: $b = 45^\circ$ naprej in nazaj.
Navpični koti: $a = 10^\circ$ nad vodoravno osjo in pod njo;
navpični kot pod vodoravno osjo se lahko zmanjša na 5° , če je vgradna višina odsevnika manjša od 750 mm.

- 3.2.17.6 Usmeritev
Prečno na vzdolžno os vozila.
- 3.2.17.7 Druge zahteve
Odsevna površina bočnega odsevnika ima lahko skupne dele s katerokoli drugo bočno svetilko.
- 3.2.18 Bočna svetilka
- 3.2.18.1 Prisotnost
Obvezna:
na vseh vozilih, ki so daljša od 6 m, razen za šasije s kabino; pri priklopnem vozilu je treba upoštevati tudi dolžino vlečnega ojesa.
Bočne svetilke kategorije SM1 se uporabljajo na vseh kategorijah vozil, toda bočne svetilke kategorije SM2 se lahko uporabijo le na vozilih kategorije M1.
Dodatno je treba uporabiti bočne svetilke pri vozilih kategorij M1 in N1, ki so krajša od 6 m, če dopolnjujejo zmanjšano geometrično vidnost prednjih pozicijskih svetilk, ki ustrezajo točki 3.2.9.5.2 te odredbe, in zadnjih pozicijskih svetilk, ki ustrezajo točki 3.2.10.5.2.
- Dovoljeno:
na vseh drugih vozilih.
Uporabijo se lahko bočne svetilke kategorij SM1 in SM2.
- 3.2.18.2 Najmanjše število na eni strani
Takšno, da ustreza pravilu o razporeditvi po dolžini (točka 3.2.18.4.3 te odredbe).
- 3.2.18.3 Shema vgradnje
Ni posebnega predpisa.
- 3.2.18.4 Razporeditev
- 3.2.18.4.1 Po širini:
Ni posebnega predpisa.
- 3.2.18.4.2 Po višini:
Razdalja od tal: najmanj 250 mm,
največ 1.500 mm oziroma 2.100 mm, če oblika nadgradnje vozila ne dopušča upoštevanja višine 1.500 mm.
- 3.2.18.4.3 Po dolžini:
Najmanj ena bočna svetilka mora biti nameščena v srednji tretjini vozila, najbolj sprednja bočna svetilka pa ne sme biti več kot 3 m oddaljena od najbolj sprednje točke vozila. Pri priklopnih vozilih je treba upoštevati tudi dolžino vlečnega ojesa.
Razdalja med dvema sosednjima bočnima svetilkama ne sme biti večja od 3 m. Če oblika vozila ne dovoljuje skladnosti s to zahtevo, se ta razdalja lahko poveča na 4 m.
Najbolj zadaj nameščena bočna svetilka je lahko oddaljena od skrajne zadnje točke vozila največ 1 m.
Na vozilih, ki niso daljša od 6 m, in na šasijah s kabino je dovolj, da je ena bočna svetilka nameščena v prvi tretjini vozila in/ali v zadnji tretjini skupne dolžine vozila.
- 3.2.18.5 Geometrijska vidnost
Vodoravni koti: 45° naprej in 45° nazaj;
na vozilih, kjer vgradnja bočnih svetilk ni obvezna, je ta kot lahko zmanjšan na 30°.

Če je vozilo opremljeno z bočnimi svetilkami, ki dopolnjujejo zmanjšano geometrijsko vidnost smernih in zadnjih smernih svetilk, ki ustrezajo točki 3.2.5.5.2 te odredbe, in/ali pozicijskih svetilk, ki ustrezajo točkam 3.2.9.5.2 in 3.2.19.5.2, so koti vidnosti proti prednjemu in zadnjemu delu 45° , proti sredini vozila pa 30° (glej sliko v točki 3.2.5.5.2 te odredbe).

Navpični koti: 10° nad vodoravno osjo in pod njo;
navpični kot pod vodoravno osjo se lahko zmanjša na 5° , če je vgradna višina odsevnika manjša od 750 mm od tal.

- 3.2.18.6 Usmeritev
Prečno na vzdolžno os vozila.
- 3.2.18.7 Električna vezava
Na vozilih kategorij M1 in N1, krajših od 6 m, so oranžne bočne svetilke lahko tako električno vezane, da utripajo, pod pogojem, da utripajo sinhrono s smernimi svetilkami na isti strani vozila..

Na vseh drugih kategorijah vozil: ni posebnega predpisa
- 3.2.18.8 Kontrolna svetilka
Dovoljena. Če obstaja, naj to funkcijo opravlja kontrolna svetilka za prednje in zadnje pozicijske svetilke.
- 3.2.18.9 Druge zahteve
Če je skrajna zadnja bočna svetilka kombinirana z zadnjo pozicijsko svetilko ali integrirana z zadnjo meglenko ali zavorno svetilko, se fotometrične lastnosti bočne svetilke lahko spremenijo, ko sveti zadnja meglenka ali zavorna svetilka.
Zadnje bočne svetilke morajo biti oranžne, če utripajo skupaj z zadnjimi smernimi svetilkami.
- 3.2.19 Žaromet za dnevno vožnjo
- 3.2.19.1 Prisotnost
Dovoljena na motornih vozilih.
Prepovedana na priklopnih vozilih.
- 3.2.19.2 Število
Dva.
- 3.2.19.3 Shema vgradnje
Ni posebnega predpisa.
- 3.2.19.4 Namestitvev
- 3.2.19.4.1 Po širini:
Od navpične vzdolžne srednje ravnine vozila najbolj oddaljeni del vidne svetleče površine žarometa v smeri referenčne osi ne sme biti več kot 400 mm oddaljen od skrajnega zunanjega roba vozila (po širini).
Razdalja med notranjimi robovi vidnih svetlečih površin v smeri referenčnih osi para žarometov ne sme biti manjša od 600 mm.
Ta razdalja se lahko zmanjša na 400 mm, če je skupna širina vozila manjša od 1.300 mm.
- 3.2.19.4.2 Po višini:
Najmanj 250 mm, največ 1.500 mm od tal.

- 3.2.19.4.3 Po dolžini:
Spredej na vozilu. Šteje se, da je ta pogoj izpolnjen, če njihova svetloba ne more motiti voznika neposredno ali posredno prek ogledal ali drugih odbojnih površin.
- 3.2.19.5 Geometrijska vidnost
Vodoravni koti: 20° navzven in 20° navznoter.
Navpični koti: 10° navzgor in 10° navzdol.
- 3.2.19.6 Usmeritev
Naprej.
- 3.2.19.7 Električna povezava

Žarometi za dnevno vožnjo se morajo samodejno izključiti, ko se vključijo glavni žarometi, razen v primeru, ko se le-ti uporabijo za dajanje svetlobnega signala s kratkimi bliski.
- 3.2.19.8 Kontrolna svetilka
Dovoljena.
- 4 PRESKUŠANJE VOZILA
- 4.1 Preskušanje vozila po določilih te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 48.02 (po stanju 27. februarja 1999). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92).
- 4.2 Pravilnik ECE R 48.02 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.
- 5 HOMOLOGACIJA VOZILA
- 5.1 Homologacija vozila po določilih te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 48.02. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.
- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).
- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.
- 7.2 Skladnost vozila s to odredbo pri homologaciji tipa vozila oziroma pri posamični odobritvi vozila ni obvezna in se za to še vedno lahko uporablja odredba o homologiranju cestnih vozil glede na namestitve svetlobne opreme (št. 48.01) (Uradni list RS, št. 74/97).

Št. 009-4/99-13

Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2984. Odredba o homologiranju dizelskih motorjev, motorjev na naravni plin ter motorjev na prisilni vžig, ki jih poganja tekoči naftni plin, in vozil, opremljenih z dizelskimi motorji, motorji na naravni plin ter motorji na prisilni vžig, ki jih poganja tekoči naftni plin, glede na emisijo snovi iz motorja, ki onesnažujejo okolje (št. 49.02)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

O D R E D B O

o homologiranju dizelskih motorjev, motorjev na naravni plin ter motorjev na prisilni vžig, ki jih poganja tekoči naftni plin, in vozil, opremljenih z dizelskimi motorji, motorji na naravni plin ter motorji na prisilni vžig, ki jih poganja tekoči naftni plin, glede na emisijo snovi iz motorja, ki onesnažujejo okolje (št. 49.02)

- 1 SPLOŠNO
- 1.1 Motorna vozila, opremljena z dizelskimi motorji, motorji na naravni plin ter motorji na prisilni vžig, ki jih poganja tekoči naftni plin, morajo biti homologirana v skladu s to odredbo, razen vozil, homologiranih po Odredbi za homologacijo vozil z Ottovimi in lahkimi dizelskimi motorji (št. 83).
- 2 PODROČJE UPORABE
- 2.1 Ta odredba se nanaša na emisijo plinastega in trdnega onesnaževanja iz motorjev iz 1. točke te odredbe, namenjenih za pogon motornih vozil, katerih konstrukcijsko določena hitrost je večja od 25 km/h, kategorij* M1 z največjo dovoljeno maso, večjo od 3500 kg, M2, M3, N1, N2 in N3.
- 2.2 Homologacija motorjev iz 1. točke te odredbe, vgrajenih v vozila kategorij N1, N2 in M2, v skladu s to odredbo ni potrebna, če so ta vozila homologirana v skladu z Odredbo o homologiranju vozil glede na emisijo onesnaževanja v izpušnih plinih motorjev v odvisnosti od vrste goriva (št. 83).
- 3 ZAHTEVE
- 3.1 Splošne zahteve
- 3.1.1 Vsi deli motorja in vozila, ki lahko vplivajo na emisijo plinastega in trdnega onesnaževanja, morajo biti konstruirani, izdelani in vgrajeni tako, da kljub morebitnim vibracijam in drugim vplivom, katerim so izpostavljeni, omogočijo, da motor oziroma vozilo v pogojih normalne rabe ustreza zahtevam te odredbe.
- 3.2 Posebne zahteve za emisijo plinastega in trdnega onesnaževanja
- 3.2.1 Način merjenja emisije plinastega in trdnega onesnaževanja motorja na preskušanju mora biti skladen s to odredbo.
- 3.2.2 Mase ogljikovega monoksida, ogljikovodikov, dušikovih oksidov in delcev (trdnega onesnaževanja) ne smejo presegati vrednosti, navedenih v spodnji preglednici:

	Masa ogljikovega monoksida (CO) g/kWh	Masa ogljikovodikov (HC) g/kWh	Masa dušikovih oksidov (NOx) g/kwh	Masa delcev (PT) g/kwh
A	4,5	1,1	8,0	0,36*
B 1995-10-01	4,0	1,1	7,0	0,15**

* Za motorje z močjo 85 kW ali manjšo se za določanje dovoljene mase delcev uporabi faktor 1,7.

** Po potrebi bodo te mejne vrednosti za maso delcev povečane glede na razpoložljivost tehnologije za kontrolo emisij dizelskih motorjev, posebej tistih z močjo, manjšo od 85 kW.

- 4 PRESKUŠANJE MOTORJA IN VOZILA
- 4.1 Preskušanje motorja in vozila v smislu te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 49.02 (po stanju 12. novembra 1998). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92).
- 4.2 Pravilnik ECE R 49.02 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.
- 5 HOMOLOGACIJA MOTORJA IN VOZILA
- 5.1 Homologacija motorja in vozila v smislu te odredbe ter s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 49.02. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.
- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).
- 7 VELJAVNOST ODREDBE
- 7.1 Z dnem uveljavitve te odredbe preneha veljati odredba o homologiranju dieselskih motorjev in vozil, opremljenih z dieselskimi motorji, glede na emisijo snovi iz motorja, ki onesnažujejo okolje (št. 49.02) (Uradni list RS, št. 35/94 in 15/96)
- 7.2 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 009-4/99-14
Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2985. Odredba o homologiranju avtobusov z manjšim številom sedežev glede izvedbe nadgradnje (št. 52.01)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

ODREDBO
o homologiranju avtobusov z manjšim številom sedežev glede izvedbe nadgradnje (št. 52.01)

- 1 SPLOŠNO
- 1.1 Avtobusi, namenjeni prevozu do 16 potnikov, morajo biti homologirani v skladu s to odredbo.
- 2 PODROČJE UPORABE
- 2.1 Predpisi te odredbe veljajo za konstruiranje in izvedbo nadgradenj vozil za prevoz sedečih potnikov v javnem prometu, ki imajo poleg voziškega več kot 8 in ne več kot 16 sedežev. Veljajo za enonivojska vozila (razen tistih v zgibni izvedbi).

3 ZAHTEVE

3.1 Obremenitve in razporeditev obremenitve na osi

3.1.1 Razporeditev obremenitve vozila v mirovanju se določa na ravni in vodoravni podlagi v dveh stopnjah obremenitve:

3.1.1.1 neobremenjeno, po določilih točke 3.1.3 te odredbe, in

3.1.1.2 obremenjeno, po določilih točke 3.1.4 te odredbe.

3.1.2 Prednja os mora biti obremenjena z najmanj takim odstotkom skupne mase vozila, kot to določa naslednja tabela:

Stanje obremenitve	Razred A	Razred B
neobremenjeno	20	25
obremenjeno	25	25

Razred A: avtobusi, ki so prirejeni za prevoz stoječih potnikov. Vozila tega razreda imajo poleg sedežev opremo, ki omogoča prevoz stoječih potnikov.

Razred B: avtobusi, ki niso prirejeni za prevoz stoječih potnikov. Vozila tega razreda nimajo opreme, ki omogoča prevoz stoječih potnikov.

3.1.3 "Neobremenjeno" vozilo (MV) (kg) v smislu točk 3.1 in 3.3 te odredbe pomeni maso praznega vozila, pripravljenega za vožnjo (z gorivom 90-odstotno polnega rezervoarja, mazivom, hladilno tekočino, orodjem in rezervnim kolesom, če obstaja), z dodatno maso 75 kg za voznika in dodatno maso 75 kg za člana osebja na vsakem sedežu, posebej predvidenem za osebje, opisanem v točki 3.7.1.8 te odredbe. Vozilo mora biti opremljeno z 90-odstotno zmogljivostjo vseh dodatnih rezervoarjev za tekočine (npr. gorivo za grelnike, tekočina za pranje vetrobranskega stekla ...). Kjer je vgrajena posebna oprema, kot npr. kuhinja ali stranišče, morajo biti rezervoarji za svežo vodo polni, za odpadno vodo pa prazni.

3.1.4 "Obremenjeno" vozilo (MT) (kg) v smislu točke 3.1 te odredbe je neobremenjeno vozilo po točki 3.1.3 te odredbe in obremenjeno dodatno:

- z maso Q na vsakem sedežu,
- s tolikšnim številom uteži z maso Q, ki ustreza dovoljenemu številu stoječih potnikov, enakomerno porazdeljenimi po površini S_1 , ki je namenjena za prevoz stoječih potnikov,
- z maso B, enakomerno porazdeljeno v prtljažnem prostoru, in
- z maso BX, enakomerno porazdeljeno po strešnem prtljažniku, če obstaja.

3.1.5 Vrednosti za Q so navedene v točki 3.3.2 te odredbe za posamezne razrede avtobusov.

3.1.6 Masa B v kg mora biti številčno enaka najmanj $100 \times V$ (prostornina prtljažnega prostora v m^3).

3.1.7 Masa BX mora ustrezati najmanj obremenitvi 75 kg/m^2 celotne površine strehe avtobusa, ki je namenjena za prevoz prtljage.

3.2 Območje, namenjeno potnikom

3.2.1 Skupna površina, ki je na voljo potnikom, S_0 , se izračuna tako, da se od skupne površine poda avtobusa odštejejo:

3.2.1.1 površina vozniškega prostora,

3.2.1.2 površine stopnic pri vratih in površine vseh stopnic z globino, manjšo od 30 cm,

- 3.2.1.3 vse površine, nad katerimi znaša svetla višina, merjena od poda, manj kot 135 cm, skladno s točko 3.7.8 te odredbe. Pri tem se ne upoštevajo tisti deli, ki smejo štrleti v ta prostor. Pri vozilih, za katera se uporablja določilo točke 3.7.1.9 te odredbe, se ta vrednost lahko zmanjša na 120 cm.
- 3.2.2 Površina S_1 , ki je namenjena stoječim potnikom (samo pri avtobusih razreda A, kjer je prevoz stoječih potnikov dovoljen), se izračuna tako, da se od površine S_0 odštejejo naslednje površine:
- 3.2.2.1 površina vseh delov poda, kjer je naklon večji od 8%,
- 3.2.2.2 površina vseh predelov, ki stoječemu potniku niso dostopni, če so vsi sedeži zasedeni, z izjemo zlozljivih sedežev,
- 3.2.2.3 površina vseh predelov, nad katerimi znaša svetla višina, merjena od poda, manj kot 190 cm, oziroma del sredinskega hodnika nad zadnjo osjo ali za njo in sosednjih delov, kjer je svetla višina manjša od 180 cm (oprijemno drogovje se tu ne upošteva),
- 3.2.2.4 področje pred navpično ravnino, ki poteka skozi sredino sedežne blazine voznikovega sedeža (v najbolj nazaj pomaknjeni legi) in srednjo točko zunanjega ogledala, ki je nameščeno na nasprotni strani vozila glede na voznikov sedež, in
- 3.2.2.5 območje 30 cm pred vsakim sedežem, razen pred zlozljivim;
- 3.2.2.6 vsak del površine poda, ki ga ne izključujejo že točke od 3.2.2.1 do 3.2.2.5 in na katerega ni mogoče položiti pravokotnika s stranicama 40 cm x 30 cm.

3.3 Število potniških mest

- 3.3.1 V vozilu je treba predvideti število sedežev (P_s) (tu niso vključeni morebitni zlozljivi sedeži), ki ustrezajo zahtevam točke 3.7.8 te odredbe. Pri avtobusih razreda A mora biti število P_s enako najmanj številu kvadratnih metrov površine, namenjene potnikom in posadki (S_0), zaokroženem navzdol na naslednjo celo vrednost.
- 3.3.2 Skupno število (N) potniških mest (za sedeče in stoječe potnike) se izračuna tako, da sta izpolnjena oba pogoja:

$$N \leq P_s + (S_1 / S_{sp})$$

in

$$N = (MT - MV - L \cdot V - R \cdot VX) / Q$$

kjer je:

P_s = število sedežnih mest (točka 3.3.1);

S_1 = površina (m^2), namenjena stoječim potnikom (točka 3.2.2);

S_{sp} = površina (m^2), predvidena za enega sedečega potnika (točka 3.3.2.2);

MT = največja tehnično dovoljena masa vozila (kg);

MV = masa neobremenjenega vozila (kg) (točka 3.1.3);

L = specifična masa prtljage (kg/m^3) v prostorih za prtljago;

V = skupna prostornina (m^3) prostorov za prtljago;

R = specifična masa prtljage (kg/m^2) na strešnem prtljažniku;

VX = skupna površina (m^2), predvidena za prevoz prtljage na strehi;

Q = masa (kg) enega potnika (točka 3.3.2.2).

- 3.3.2.1 Pri avtobusih razreda B znaša $S_1 = 0$

- 3.3.2.2 Vrednosti za Q, S_{sp} , L in R so za različne razrede avtobusov podane v naslednji tabeli:

Razred	Q (kg)	S _{sp} (m ²)	L (kg/m ³)	R (kg/m ²)
A	68	0,125	100	75
B	71*	ni stoječih potnikov	100	75

* vključno 3 kg ročne prtljage

- 3.3.2.3 Če je vozilo razreda B homologirano kot vozilo razreda A, se pri izračunu ne upošteva masa prtljage v tistih prostorih za prtljago, ki so dostopni samo z zunanje strani.
- 3.3.3 Če je vozilo obremenjeno skladno z določili točke 3.3.2 te odredbe, obremenitev posameznih osi ne sme biti večja od njihovih tehnično dovoljenih vrednosti.
- 3.3.4 V vozilu mora biti v bližini prednjih vrat, vidna z notranje strani, jasna oznaka s črkami ali piktogrami, visokimi najmanj 15 mm, in števkami, visokimi najmanj 25 mm, ki mora označevati:
- 3.3.4.1 število sedežnih mest, za katere je vozilo konstruirano (P_s);
- 3.3.4.2 skupno število potnikov, za katere je vozilo konstruirano (N);
- 3.3.4.3 število invalidskih vozičkov, za katere je vozilo konstruirano (če je).
- 3.4 **Trdnost nadgradnje avtobusa**
- Samo za avtobuse razreda B mora biti z računsko ali neko drugo primerno metodo dokazano, da je njihova nadgradnja tako trdna, da statično zdrži na strehi enakomerno porazdeljeno obremenitev, ki je enaka največji tehnično dovoljeni masi (MT).
- 3.5 **Zaščita pred nevarnostjo požara**
- 3.5.1 Motorni prostor
- 3.5.1.1 V motornem prostoru se ne smejo uporabljati lahko vnetljive snovi za dušenje zvoka, ki bi se lahko napojile z gorivom ali mazivom, razen če so prekrite z neprepustnim slojem.
- 3.5.1.2 S primernim oblikovanjem motornega prostora ali z namestitvijo iztočnih odprtih je treba poskrbeti, da se v motornem prostoru ne bi nabiralo gorivo ali mazivo.
- 3.5.1.3 Motorni prostor in vse druge vire toplote (tudi retarder, če je vgrajen), razen toplovodnih naprav za gretje potniškega prostora, je treba ločiti od ostalega dela vozila z zaščitnim zaslonom iz materiala, odpornega proti vročini. Grelne naprave, ki ne delujejo na toplo vodo, so lahko nameščene v potniškem prostoru, če so ločene od prostora in zaprte z materialom, ki je odporen proti temperaturi, ki jo povzroča naprava, in ne oddaja strupenih plinov, in so nameščene tako, da se potniki ne morejo dotakniti vroče površine.
- 3.5.2 Odprtine za natanje goriva
- 3.5.2.1 Odprtine za natanje goriva so lahko dostopne samo z zunanje strani vozila.
- 3.5.2.2 Nalivno grlo posode za gorivo ne sme biti pod odprtino vrat, ne sme se nahajati v potniškem prostoru ali prostoru za voznika in mora biti nameščeno tako, da pri natananju gorivo ne more priti v stik z motorjem ali izpušno napravo.
- 3.5.2.3 Gorivo ne sme iztekati skozi pokrov posode za gorivo ali odprtine za odzračevanje, tudi če se posoda za gorivo zavrti za 180° okrog svoje vzdolžne osi. V tem primeru je rahlo puščanje goriva sicer dovoljeno, če ni večje od 30 g/min. Če je vozilo opremljeno z več med seboj povezanimi posodami za gorivo, mora tlak med preskusom ustrezati tlaku ob najbolj neugodni razporeditvi posod za gorivo.

- 3.5.2.4 Če se nalivno grlo posode za gorivo nahaja na boku vozila, pokrov v zaprti legi ne sme štrleti iznad okoliških delov karoserije.
- 3.5.2.5 Pokrov nalivnega grla mora biti izdelan tako, da ga ni mogoče nehote odpreti.
- 3.5.3 Posoda za gorivo
- 3.5.3.1 Vse posode za gorivo morajo biti dobro pritrjene in nameščene tako, da je posoda pri morebitnem trčenju zaščitena z nadgradnjo vozila. Noben del posode za gorivo se ne sme nahajati manj kot 60 cm od prednjega dela oziroma manj kot 30 cm od zadnjega roba vozila, razen v primeru, da vozilo zadostno ustreza zahtevam pravilnika ECE R 34 glede udarca s sprednje oziroma z zadnje strani. V bližini posode za gorivo ne sme biti nobenih ostrih in štrlečih delov.
- 3.5.3.2 Noben del posode za gorivo ne sme štrleti izven nadgradnje vozila.
- 3.5.3.3 Posode za gorivo morajo biti odporne proti koroziji.
- 3.5.3.4 Vsak nadtlak v odnosu na obratovalni tlak se mora s pomočjo primernih naprav (odzračevalne odprtine, nadtladni ventili in podobno) takoj izravnati. Odzračevalne odprtine morajo biti izvedene tako, da je izključena vsaka nevarnost požara.
- 3.5.3.5 Vse posode za gorivo je treba preskusiti z notranjim nadtlakom. Preskus se opravi na izdelani posodi za gorivo s serijskim nalivnim grlom in pokrovom. Posoda za gorivo se popolnoma napolni z vodo, vsi priključki, ki vodijo navzven, se zaprejo in skozi priključek za dovod goriva k motorju se povečuje tlak do vrednosti nadtlaka, ki ustreza dvojni višini obratovalnega nadtlaka, vendar najmanj 0,3 bara. Ta nadtlak je treba vzdrževati eno minuto. Med tem časom se ne sme pojaviti nobena razpoka v steni posode za gorivo niti puščanje vsebine. Trajne deformacije so dovoljene.
- 3.5.4 Naprava za oskrbo z gorivom
- 3.5.4.1 V prostoru za voznika oziroma potnike ne sme biti nameščen noben del, ki je namenjen oskrbi vozila z gorivom.
- 3.5.4.2 Napeljava za gorivo in vsi drugi deli naprave za dovod goriva v motor morajo biti na vozilu nameščeni tako, da imajo vso razumno možno zaščito.
- 3.5.4.3 Deli napeljave za gorivo ne smejo biti izpostavljeni čezmernim obremenitvam zaradi zvijanja, upogibanja ali vibracij nadgradnje vozila ali pa motorja.
- 3.5.4.4 Povezave gibljivih cevi s togimi deli naprave za oskrbo z gorivom morajo biti izvedene tako, da ob delovnih pogojih delovanja vozila ostanejo tesne kljub staranju, zvijanju, upogibanju in vibracijam karoserije ali motorja.
- 3.5.4.5 Gorivo, ki bi lahko iztekalo iz kateregakoli dela naprave za oskrbo z gorivom, mora prosto odtekat na tla (cestišče), vendar ne sme v nobenem primeru priti v stik z izpušno napravo.
- 3.5.5 Varnostno stikalo (če je vgrajeno)
Zaradi zmanjšanja nevarnosti požara po zaustavitvi vozila je lahko nameščeno posebno varnostno stikalo, ki mora imeti naslednje lastnosti:
- 3.5.5.1 nameščeno mora biti tako, da ga voznik lahko doseže s svojega sedeža;
- 3.5.5.2 biti mora razločno označeno in opremljeno z zaščitnim pokrovom ali neko podobno napravo, ki preprečuje nehoteno vključitev. V neposredni bližini stikala mora biti ploščica z jasnim navodilom za uporabo, npr. "Odstraniti pokrov in ročico potisniti navzdol! Uporabiti samo pri stoječem vozilu!".

- 5.5.5.3 Z vključitvijo stikala je treba doseči sočasno:
- 3.5.5.3.1 hitri odklop motorja;
- 3.5.5.3.2 aktiviranje glavnega stikala za odklop akumulatorjev, ki mora biti nameščeno čim bližje akumulatorjem in ki odklopi najmanj en pol akumulatorja od ostalega dela električne napeljave; to ne velja za tokokrog, ki napaja funkcijo po točki 3.5.5.3.3 te odredbe, in tokokroge, ki so namenjeni za neprekinjeno delovanje tahografa in drugih naprav, katerih nenadni odklop bi lahko povzročil večjo nevarnost. Take naprave so npr.:
- 3.5.5.3.2.1 zasilna notranja razsvetljava,
- 3.5.5.3.2.2 odvzem toplote za pomožne grelne naprave,
- 3.5.5.3.2.3 centralno elektronsko zaklepanje vrat;
- 3.5.5.3.2.4 vklop varnostnih utripalk.
- 3.5.5.4 Poleg varnostnega stikala so lahko nameščene tudi druge naprave, ki opravljajo funkcije iz točke 3.4.5.3 te odredbe, vendar ne smejo vplivati na delovanje varnostnega stikala.
- 3.5.6 Električna oprema in kabli
- 3.5.6.1 Vsi kabli morajo biti dobro izolirani. Kabli in druga električna oprema morajo biti odporni proti vplivom temperature in vlage, ki so jim izpostavljeni. Posebno pozornost je treba posvetiti odpornosti proti temperaturam, olju in param v motornem prostoru.
- 3.5.6.2 Noben kabel ne sme biti izpostavljen močnejšemu toku od tistega, za katerega je bil predviden, ob upoštevanju najvišje temperature okolja in načina položitve.
- 3.5.6.3 Vsi tokokrogi morajo biti opremljeni z varovalkami ali prekinjevalniki tokokrogov, razen kabla za polnjenje akumulatorja in kabla za maso ter tistih tokokrogov, ki napajajo zaganjalnik, vžig, žarilne svečke in napravo za zaustavitev motorja. Tokokrogi, ki napajajo naprave z majhno porabo energije, so lahko varovani s skupno varovalko ali skupnim prekinjevalnikom, če nazivni tok ne presega 16 A.
- 3.5.6.4 Vsi kabli morajo biti dobro zaščiteni in tako varno položeni, da se ne morejo poškodovati (prekinitev, obraba, drgnjenje).
- 3.5.7 Akumulatorji
- 3.5.7.1 Vsi akumulatorji morajo biti dostopni in dobro pritrjeni.
- 3.5.7.2 Akumulatorji morajo biti nameščeni zunaj prostora za voznika in potnike in na mestu, ki je dobro prezračevano z zunanje strani.
- 3.5.8 Gasilni aparati in omarice za prvo pomoč
- 3.5.8.1 V vozilu morajo biti predvideni prostori za enega ali več gasilnih aparatov. En gasilni aparat mora biti nameščen v neposredni bližini voznika. Vsak gasilni aparat mora biti 8A ali 21B po standardu CEN EN 3 - 1. del oziroma po nekem enakovrednem nacionalnem standardu.
- 3.5.8.2 V vozilu morajo biti predvideni prostori za eno ali več omaric za prvo pomoč. Prostor za omarico prve pomoči mora imeti najmanj prostornino 7 dm³ in najmanjša mera sme znašati 80 mm.
- 3.5.8.3 Gasilni aparati in pribor za prvo pomoč morajo biti zaščiteni pred krajo ali namerno poškodbo (npr. v omarici s ključavnico oziroma za steklom), vendar morajo biti mesta postavitve jasno označena ter predvidena morajo biti sredstva, da lahko osebje ali potniki v primeru potrebe te predmete takoj izvlečejo in uporabijo.

3.5.9 Materiali

3.5.9.1 Uporaba gorljivih materialov v oddaljenosti manj kot 100 mm od izpušne cevi ni dopustna, razen če je tak material dobro zaščiten.

3.6 **Izhodi**3.6.1 Število

3.6.1.1 Vsako vozilo mora imeti najmanj dvoje vrat, to je ena delovna in ena zasilna vrata ali pa dvoje delovnih vrat.

3.6.1.2 V smislu tega predpisa se štejejo vrata, ki se odpirajo s tujo pomočjo, za izhod samo, če jih je mogoče, kadar je to potrebno, odpreti z roko po enkratnem aktiviranju naprave iz točke 3.6.5.1 te odredbe.

3.6.1.3 Najmanjše število izhodov v sili mora biti tako, da je skupno število izhodov in zasilnih loput naslednje:

Število potnikov	Najmanjše število izhodov	Število zasilnih loput, ki štejejo za zasilni izhod	
		dovoljeno	zahtevano
≤ 16	3	1	
>16	4		1

3.6.1.4 Če prostor za voznika ni povezan s prostorom za potnike, mora imeti vozilo dva izhoda, ki se ne smeta nahajati na isti strani vozila. Če je eden od teh izhodov okno, mora ustrezati predpisom za zasilni izhod v oknu iz točk 3.6.3.1, 3.6.8.1 in 3.6.8.2 te odredbe.

3.6.1.5 Dvojna delovna vrata se štejejo za dvoje vrat, dvojno okno pa za dvoje zasilnih izhodov v oknu.

3.6.2 Razmestitev izhodov

3.6.2.1 Delovna vrata morajo biti na desni strani vozila oziroma v zadnji steni vozila.

3.6.2.2 Izhodi morajo biti razporejeni tako, da je najmanj en izhod na vsaki strani vozila.

3.6.2.3 Na prednji in zadnji polovici potniškega prostora se mora nahajati najmanj po en izhod.

3.6.2.4 Najmanj en izhod mora biti nameščen na prednji ali na zadnji steni vozila, razen v primeru, da je na strehi loputa, ki je namenjena za zasilni izhod.

3.6.2.5 Če prostor, predviden za voznika in poleg njega sedeče potnike, ni primerno povezan s potniškim prostorom,

3.6.2.5.1 mora biti v potniškem prostoru toliko izhodov, kot to zahtevajo točka 3.6.1 glede števila in točke 3.6.2.1, 3.6.2.2 in 3.6.2.3 te odredbe glede razporeditve;

3.6.2.5.2 se lahko štejejo voznikova vrata za zasilni izhod za potnike, ki sedijo poleg voznika, samo v primeru, da voznikov sedež, volan, pokrov motorja, menjalna ročica in ročica ročne zavore ne predstavljajo prevelike ovire. Za potnike predvidena delovna vrata se morajo nahajati na nasprotni strani od voznikovih vrat in so namenjena za zasilni izhod za voznika.

3.6.2.5.3 za vrata po točki 3.6.2.4.2 te odredbe ne veljajo zahteve točk 3.6.3, 3.7.1, 3.7.2, 3.7.7 in 3.10.1 te odredbe.

3.6.3 Najmanjše mere izhodov

3.6.3.1 Različne vrste in oblike izhodov morajo imeti naslednje najmanjše mere (v cm):

Odprtina	Mere	Opombe
Delovna vrata	vstopna višina razred A 165 razred B 150	ta vstopna višina delovnih vrat (150 cm) je navpična razdalja med zgornjo površino spodnje stopnice in sredino svetle odprtine vrat
	višina odpiranja (svetla višina)	višina odpiranja delovnih vrat mora biti tako velika, da omogoča prost prehod dvodelnega preskusnega telesa (točka 3.7.1.1 te odredbe). Višina je lahko v obeh zgornjih vogalih zmanjšana z zaokrožitvijo s polmerom največ 15 cm
	širina (svetla) enojna vrata 65 dvojna vrata 120	pri vozilih razreda B, kjer je svetla višina delovnih vrat med 140 in 150 cm, mora svetla širina enojnih vrat znašati najmanj 75 cm. Svetla širina delovnih vrat je lahko manjša za 10 cm, če se meritev opravi v višini ročajev, oziroma za 25 cm, če to zahteva kolotek ali naprava za daljinsko odpiranje vrat
Zasilna vrata	višina (svetla) 125 širina (svetla) 55	svetla širina je lahko na delu, kjer to zahteva kolotek, zmanjšana na 30 cm, če na najmanj 40 cm višine vrat nad najnižjo točko odprtine vrat svetla širina znaša 55 cm. Višina je lahko v obeh zgornjih vogalih zmanjšana z zaokrožitvijo s polmerom največ 15 cm
Zasilni izhod v oknu	površina odprtine 4.000 cm ²	v odprtino mora biti mogoče včrtati pravokotnik z višino 50 cm in širino 70 cm. Če proizvajalec ni predvidel zasilnega izhoda v oknu zadnje stene, ki ustreza zgoraj navedenim meram, mora zasilni izhod v zadnji steni imeti take mere, da je v odprtino mogoče včrtati pravokotnik višine 35 cm in širine 155 cm, pri tem pa so vogali lahko zaokroženi s polmerom največ 25 cm.
Zasilni izhod skozi loputo v strehi	površina odprtine 4.000 cm ²	v odprtino mora biti mogoče včrtati pravokotnik z višino 50 cm in širino 70 cm

3.6.3.2 Vozilo, za katerega se uporablja določilo točke 3.7.1.9 te odredbe, mora ustrezati zahtevam točke 3.6.3.1 te odredbe glede zasilnih izhodov v oknih oziroma strešnih loputih, glede delovnih in zasilnih vrat pa veljajo naslednje mere (cm):

Delovna vrata	višina odpiranja (svetla višina) 110	ta mera je lahko v vogalih odprtine zmanjšana z zaokrožitvijo s polmerom največ 15 cm
	širina (svetla) enojna vrata 65 dvojna vrata 120	ta mera je lahko v vogalih odprtine zmanjšana z zaokrožitvijo s polmerom največ 15 cm. Svetla širina delovnih vrat je lahko manjša za 10 cm, če se meritev opravi v višini ročajev, oziroma za 25 cm, če to zahteva kolotek ali naprava za daljinsko odpiranje vrat
Zasilna vrata	višina (svetla) 110 širina (svetla) 55	svetla širina je lahko na delu, kjer to zahteva kolotek, zmanjšana na 30 cm, če na najmanj 40 cm višine vrat nad najnižjo točko odprtine vrat svetla širina znaša 55 cm. Višina je lahko v obeh zgornjih vogalih zmanjšana z zaokrožitvijo s polmerom največ 15 cm

- 3.6.4 Tehnični predpisi za vsa delovna vrata
- 3.6.4.1 Delovna vrata se morajo tako z notranje kot tudi z zunanje strani odpirati z lahkoto takrat, ko vozilo stoji (ni pa nujno med vožnjo). Ta predpis ne izključuje možnosti, da se vrata z zunanje strani zapahnejo, če jih je kljub temu mogoče odpreti z notranje strani.
- 3.6.4.2 Pri neobremenjenem vozilu, ki stoji na ravni podlagi, se naprava za odpiranje vrat z zunanje strani ne sme nahajati višje od 180 cm nad tlemi.
- 3.6.4.3 Enojna vrata z ročnim odpiranjem, ki se odpirajo navzven preko zunanjega obrisa karoserije, morajo biti s tečaji ali v vrtiščih tako obešena, da se v primeru, ko se v odprti legi pri vožnji vozila naprej zadenejo ob trden predmet, lahko zaprejo.
- 3.5.4.4 Če so vrata opremljena z zaskočno ključavnico, mora imeti ta dve zaskočni stopnji.
- 3.5.4.5 Na notranji strani vrat ne sme biti nobene priprave za pokrivanje stopnic, ko so vrata zaprta.
- 3.5.4.6 Če ni mogoč neposreden pregled, morajo biti nameščene optične ali druge naprave, ki omogočajo vozniku, da lahko s svojega sedeža opazi, če se potnik nahaja v neposredni bližini nesamodejnih vrat, in to znotraj ali zunaj vozila.
- 3.6.4.7 Vsaka vrata, ki se odpirajo navznoter, morajo biti izvedena tako, da pri svojem gibanju ne morejo poškodovati potnikov. Po potrebi morajo biti nameščene posebne varovalne naprave.
- 3.6.4.8 Če se delovna vrata nahajajo v bližini vrat toaletnega prostora ali vrat v drug notranji prostor, morajo biti zaščitena pred nehotenim odpiranjem. To pa ne velja, če se delovna vrata med vožnjo s hitrostjo, večjo od 5 km/h, samodejno zapahnejo.
- 3.6.4.9 Pri delovnih vratih, ki se nahajajo v zadnji steni, se krila vrat ne smejo odpreti več kot 110° in ne manj kot 85° in v tej legi se morajo samodejno zaskočiti. To pa ne izključuje možnosti, da se ob potrebi, če je to varno, vratna krila odprejo tudi preko tega kota, celo do 270° .
- 3.6.5 Dodatne tehnične predpise za delovna vrata vsebujejo določila točk 5.6.5 in 5.6.6 pravilnika ECE 52.01.
- 3.6.7 Tehnični predpisi za zasilna vrata
- 3.6.7.1 Ko vozilo miruje, se morajo zasilna vrata z lahkoto odpirati tako z notranje kot tudi z zunanje strani. Ta predpis ne izključuje možnosti, da se vrata z zunanje strani zapahnejo, če jih je kljub temu s pomočjo normalnega mehanizma za odpiranje mogoče odpreti z notranje strani.
- 3.6.7.2 Zasilna vrata ne smejo biti izvedena niti kot vrata z odpiranjem s pomočjo tuje sile niti kot drsna vrata. Če se izkaže, da je drsna vrata mogoče odpreti brez uporabe orodja tudi po čelnem trku, skladno s pravilnikom ECE R 33, se lahko upoštevajo kot zasilna vrata.
- 3.6.7.3 Pri neobremenjenem vozilu, ki stoji na ravni podlagi, se ročaj za odpiranje vrat z zunanje strani ne sme nahajati višje kot 180 cm nad tlemi.
- 3.6.7.4 Zasilna vrata, ki so pritrjena na tečajih v bočnih stenah vozila, morajo biti nasajena na prednjem delu vrat in se morajo odpirati navzven. Trakovi, verige ali druge priprave za omejevanje kota odpiranja vrat so dovoljeni, če ne preprečujejo, da se vrata odprejo za najmanj 100° in ostanejo odprta v tej legi. Če so zasilna vrata izvedena tako, da omogočajo prost prehod merilne šablone za zasilna vrata, se kot 100° ne upošteva.
- 3.6.7.5 Če se zasilna vrata nahajajo v bližini vrat toaletnega prostora ali vrat v drug notranji prostor, morajo biti zaščitena pred nehotenim odpiranjem. To pa ne velja, če se zasilna vrata med vožnjo s hitrostjo, večjo od 5 km/h, samodejno zapahnejo.

- 3.6.7.6 Delovna vrata voznika se ne štejejo za zasilna vrata za potnike, če niso lahko dostopna in bi se morali potniki riniti med volanom in vozniškim sedežem, da bi jih dosegli.
- 3.6.7.7 Vsa zasilna vrata, ki niso dobro vidna z voznikovega sedeža, morajo biti opremljena z zvočno opozorilno napravo, ki opozarja voznika, če niso popolnoma zaprta. Ta naprava se ne sme izključiti s samim zapiranjem krila vrat, ampak samo z zapiranjem zapaha vrat.
- 3.6.8 Tehnični predpisi za zasilni izhod v oknu
- 3.6.8.1 Vsako okno, predvideno za zasilni izhod, ki je pritrjeno s tečajji, se mora odpirati navzven.
- 3.6.8.2 Vsako okno, predvideno za zasilni izhod:
- 3.6.8.2.1 se mora z lahkoto namerno odpreti s primerno pripravo z notranje oziroma zunanje strani
- 3.6.2.8.2 ali pa mora biti izdelano iz varnostnega stekla, ki ga je mogoče lahko razbiti. To pomeni, da ne sme biti izdelano iz lepljenega stekla ali plastike.
- 3.6.8.3 Okna, predvidena za zasilni izhod, ki se dajo zapahnuti z zunanje strani, morajo biti izvedena tako, da jih je vedno mogoče odpreti z notranje strani.
- 3.6.8.4 Okno, predvideno za zasilni izhod, ki je opremljeno z vodoravnim šarnirjem na zgornji strani, mora imeti posebno pripravo, ki drži okno v odprti legi. Okna, predvidena za zasilni izhod, se morajo odpirati navzven.
- 3.6.8.5 Razdalja med spodnjim robom okna, predvidenega za zasilni izhod v bočni steni vozila, in podom vozila neposredno pod oknom ne sme biti pri oknu, ki je pritrjeno na tečajjih, večja od 100 cm in manjša od 65 cm v primeru, da je okno pritrjeno s tečajji, oziroma 50 cm, če je to okno predvideno za razbitje.
- Pri oknu, ki je pritrjeno na tečajjih, je višina spodnjega roba lahko tudi zmanjšana na 50 cm, če je okno do višine 65 cm opremljeno z varnostno pripravo, ki preprečuje morebiten izpad potnika iz vozila. V takem primeru mora imeti okno nad omenjeno varnostno pripravo najmanj take mere, kot so predpisane za zasilni izhod v oknu.
- 3.6.8.6 Vsa okna, predvidena za zasilni izhod, ki so pritrjena s tečajji in ki niso dobro vidna z voznikovega sedeža, morajo biti opremljena z zvočno opozorilno napravo, ki opozarja voznika, kadar niso popolnoma zaprta. Ta naprava se ne sme izključiti s samim premikanjem okna, ampak samo z zaprtjem zapaha okna.
- 3.6.9 Tehnični predpisi za zasilni izhod v strešni loputi
- 3.6.9.1 Strešne lopute, predvidene za zasilni izhod, morajo biti nameščene tako, da dostop do njih ni oviran niti z notranje niti z zunanje strani. Lopute, ki so prirejene tako, da se izvržejo, morajo imeti učinkovito zaščito pred nehotenim odpiranjem.
- 3.6.9.2 Strešne lopute, predvidene za zasilni izhod, se morajo z lahkoto odpirati tako z zunanje kot tudi z notranje strani. Ta predpis ne izključuje možnosti, da se lopute zaradi parkiranja vozila zapahnejo, če jih je kljub temu mogoče s pomočjo normalnega mehanizma za odpiranje odpreti z notranje strani.
- 3.6.10 Tehnični predpisi za zložljive stopnice
Če so na vozilu vgrajene zložljive stopnice, morajo ustrezati naslednjim pogojem:
- 3.6.10.1 Če se zložljive stopnice premikajo s pomočjo tuje sile, mora biti njihovo delovanje sinhronizirano z delovanjem ustreznih delovnih ali zasilnih vrat.

- 3.6.10.2 Pri zaprtih vratih ne sme noben del stopnice štrleti za več kot 10 mm iz obrisa okoliškega dela nadgradnje.
- 3.6.10.3 Pri odprtih vratih in iztegnjeni stopnici mora površina stopnice ustrezati zahtevam točke 3.7.7 te odredbe.
- 3.6.10.4 Pri iztegnjeni stopnici, ki se ne premika ročno, mora biti preprečeno premikanje vozila s pomočjo lastnega pogona. Pri stopnici, ki se premika ročno, pa mora poseben zvočni ali svetlobni signal opozoriti voznika, da stopnica ni popolnoma uvlečena.
- 3.6.10.5 Dokler se vozilo premika, ne sme biti mogoče premakniti zložljive stopnice v iztegnjeno lego. V primeru, da mehanizem za premikanje stopnice odpove, se mora stopnica sklopiti in ostati v taki legi. Tak primer ali pa poškodba same stopnice ne sme vplivati na normalno odpiranje vrat.
- 3.6.10.6 Če stoji potnik na iztegnjeni stopnici, ne sme biti mogoče zapreti vrat pri tej stopnici. Izpolnjevanje tega določila se preveri tako, da se na sredino iztegnjene stopnice postavi utež z maso 15 kg, kar ustreza teži majhnega otroka. Ta zahteva pa ne velja za vrata v neposrednem vidnem polju voznika.
- 3.6.10.7 Premikanje zložljive stopnice ne sme ogroziti potnikov ali oseb, ki stojijo na postaji.
- 3.6.10.8 Vsi naprej in nazaj usmerjeni vogali zložljive stopnice morajo biti zaokroženi s polmerom, ki ni manjši od 5 mm, vsi robovi pa morajo biti zaokroženi s polmerom najmanj 2,5 mm.
- 3.6.10.9 Pri odprtih vratih mora ostati zložljiva stopnica trdno v svoji iztegnjeni legi. Pri obremenitvi 136 kg na sredini enojne stopnice in 272 kg na sredini dvojne stopnice ne sme biti upogib kateregakoli dela stopnice večji kot 10 mm.
- 3.6.11 Napisi
- 3.6.11.1 Vsak zasilni izhod mora biti z notranje in zunanje strani vozila označen z napisom: "Zasilni izhod".
- 3.6.11.2 Vse naprave za zasilno odpiranje delovnih vrat kot tudi za odpiranje zasilnih izhodov morajo biti označene z notranje in zunanje strani vozila s posebnim simbolom ali napisom.
- 3.6.11.3 Na vseh napravah za zasilno odpiranje izhodov ali v njihovi neposredni bližini mora biti jasno navodilo za uporabo.
- 3.6.11.4 Napisi iz točk od 3.5.11.1 do 3.5.11.3 te odredbe morajo biti v slovenskem jeziku.

3.7 **Notranja oprema**

3.7.1 Dostop do delovnih vrat (skica 1 dodatka št. 3 pravilnika ECE R 52.01)

- 3.7.1.1 Prazen prostor, ki se od stranske stene vozila, v kateri so nameščena delovna vrata, razteza v notranjost vozila, mora omogočati prost prehod pravokotnega preskusnega telesa z debelino 10 cm, širino 40 cm in višino 70 cm nad tlemi, na katerega je postavljeno drugo preskusno telo z isto debelino in naslednjimi merami:

- vozila razreda A: širina 55 cm in višina 95 cm;
- vozila razreda B: širina 55 cm in višina 70 cm.

Širina zgornjega dela je lahko zmanjšana zgoraj na 40 cm, če od te širine poteka prehod na polno širino pod kotom največ 30°.

Oba dela preskusnega telesa morata biti v isti ravnini. Medsebojni bočni zamik obeh delov je dovoljen le, če je ta zamik ves čas preskusa v isto smer.

Dvodelno preskusno telo je treba med premikanjem iz izhodiščnega položaja do točke, kjer se dotakne prve stopnice, držati vzporedno z odprtino vrat. Izhodiščno lego določa točka, kjer se proti notranjosti vozila obrnjena ploskev preskusnega telesa dotika tangente zunanje odprtine vrat. Nato je treba preskusno telo držati pravokotno na predvideno pot uporabnika prehoda (potnika).

- 3.7.1.2 Alternativno se lahko uporabi vmesni kos trapezne oblike z višino 50 cm, ki predstavlja prehod širine spodnjega dela v zgornji del preskusnega telesa. Pri tem pa mora biti skupna višina zgornjega pravokotnega dela skupaj s trapeznim prehodnim delom 95 cm.
- 3.7.1.3 Potem ko se os dvodelnega preskusnega telesa premakne za 30 cm iz svoje izhodiščne lege in se dotika površine stopnice, je treba preskusno telo obdržati v tej legi.
- 3.7.1.4 Valjasto preskusno telo (skica 3 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 52.01), ki je namenjeno kontroli prostega prostora prehoda, je treba premakniti iz prehoda v smeri verjetnega pomikanja izstopajočega potnika do lege, kjer njegova srednja os doseže zgornji rob zgornje stopnice, oziroma dokler se ravnina, ki poteka tangencialno na zgornji del valja, ne dotakne dvodelnega preskusnega telesa – odvisno od tega, kaj se zgodi prej - in nato držati v tej legi (skica 17 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 52.01).
- 3.7.1.5 Med valjastim preskusnim telesom v legi po točki 3.7.1.4 te odredbe in dvodelnim preskusnim telesom v legi po točki 3.7.1.3 te odredbe mora biti prazen prostor, katerega spodnja in zgornja meja sta naznačeni v skici 17 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 52.01. Ta prostor mora biti oblikovan tako, da dopušča prost prehod posebnega preskusnega telesa (v navpični legi), katerega debelina je največ 2 cm, zunanja oblika pa ustreza obrisu valjastega preskusnega telesa (točka 3.7.5.1 te odredbe). To posebno preskusno telo je treba premikati od zgornje lege, kjer se tangencialno dotika valjastega preskusnega telesa, v smeri verjetnega gibanja izstopajočega potnika, dokler se ne dotakne dvodelnega preskusnega telesa, ki stoji na spodnji stopnici. Spodnji del posebnega preskusnega telesa se mora pri tem gibati po namišljeni črti, ki povezuje zgornje robove vseh stopnic (skica 17 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 52.01).
- 3.7.1.6 Potreben prosti prostor za premikanje dvodelnega preskusnega telesa ne sme vključevati prostora, ki se nahaja 30 cm pred neobremenjeno sedežno blazino sedeža pa do najvišje točke blazine.
- 3.7.1.7 Preklopni sedeži morajo biti pri določanju tega prostora v položaju uporabe sedeža.
- 3.7.1.8 Za osebe namenjen preklopni sedež lahko v položaju uporabe zapre dostop do enih delovnih vrat, če:
- 3.7.1.8.1 je v vozilu samem in tudi v homologacijskem dokumentu jasno napisano, da je ta sedež namenjen izključno spremnemu osebju avtobusa;
- 3.7.1.8.2 se sedež, ko ni v uporabi, samodejno preklopi v lego, ko so pogoji iz točke 3.7.1.1 ali 3.7.1.2 in točk od 3.7.1.3 do 3.7.1.5 te odredbe izpolnjeni;
- 3.7.1.8.3 ta vrata ne štejejo za predpisan izhod v smislu točke 3.6.1.3 te odredbe;
- 3.7.1.8.4 je sedež opremljen s samodejnim varnostnim pasom in
- 3.7.1.8.5 če noben del tega sedeža v položaju uporabe ali pa v sklopljenem položaju ne štrli preko navpične ravnine, ki poteka skozi srednjo točko sedežne blazine vznikovega sedeža v njegovi najbolj nazaj pomaknjeni legi in sredino zunanjšega ogledala, nameščene na bočni steni vozila, ki je nasprotna vznikovemu sedežu.
- 3.7.1.9 Mere delovnih in zasilnih vrat, navedenih v točki 3.6.3.1 te odredbe, in zahteve točk od 3.7.1.1 do 3.7.1.7, od 3.7.2.3 do 3.7.5.1 in 3.7.5.8 te odredbe se ne uporabljajo za vozila razreda B, katerih masa ne presega 3,5 ton in imajo do 12 potniških sedežev, če ima vsak sedež neoviran dostop do vsaj dvojnih vrat.

- 3.7.1.10 Prehod vrat in pot do njega se štejeta za neovirana, če je:
- 3.7.1.10.1 zagotovljen prazen prostor s širino najmanj 22 cm v katerikoli točki in najmanj 55 cm na katerikoli točki, ki je več kot 50 cm nad podom oziroma stopnico, merjeno v smeri, ki je vzporedna z vzdolžno osjo vozila (skica 19 dodatka št. 3 pravilnika ECE R 52.01);
- 3.7.1.10.2 zagotovljen prazen prostor s širino najmanj 30 cm v katerikoli točki in najmanj 55 cm v katerikoli točki, ki je več kot 120 cm nad podom oziroma stopnico ali manj kot 30 cm pod stropom, merjeno v smeri, ki je pravokotna na vzdolžno os vozila (skica 20 dodatka št. 3 pravilnika ECE R 52.01).
- 3.7.1.11 Sredinski prehodi in dostopi morajo biti prekri z neдрsečim materialom.
- 3.7.2 Dostop do zasilnih vrat (skica 2 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 52.01)
- 3.7.2.1 Prazen prostor med prehodom in odprtino zasilnih vrat mora omogočati premikanje preskusnega telesa v pokončni (navpični) legi. Preskusno telo sestavlja dvodelen valj, ki ima spodaj do višine 70 cm nad podom premer 30 cm, naprej do skupne višine 140 cm pa premer 55 cm.
- 3.7.2.2 Osnovna ploskev spodnjega valja mora ležati v projekciji zgornjega valja.
- 3.7.2.3 Če se vzdolž prehoda nahajajo zložljivi sedeži, morajo biti pri preskusu v položaju uporabe.
- 3.7.2.4 Da se voznikova vrata lahko štejejo za zasilna vrata za glavni potniški prostor, morajo:
- 3.7.2.4.1 ustrezati vsem zahtevam za odprtino vrat in dostopnost ali
- 3.7.2.4.2 ustrezati zahtevam za mere zasilnih vrat v točki 3.6.3.1 te odredbe, izpolnjevati pogoje točke 3.6.2.5.2 te odredbe in izključena mora biti vsaka možnost, da bi bila med voznikovim sedežem in voznikovimi vrati kakšna ovira.
- 3.7.2.5 Če se vrata nahajajo nasproti voznikovih vrat, je treba zahteve točke 3.7.2.4 te odredbe uporabiti tudi zanje, pod pogojem, da poleg voznika ni več kot en potniški sedež.
- 3.7.2.6 Pri vozilu, za katerega se uporablja točka 3.7.1.9 te odredbe, morajo biti dostopi do vrat v skladu s to točko.
- 3.7.3 Dostop do zasilnih izhodov v oknih
- 3.7.3.1 Skozi vsako okno, ki je namenjeno za zasilni izhod, mora biti mogoče pomakniti preskusno telo, in sicer od sredinskega prehoda ven iz vozila.
- 3.7.3.2 Preskusno telo je treba premikati v smeri, ki bi jo v sili uporabil potnik v vozilu, ko bi hotel zapustiti vozilo. Preskusno telo je pri tem treba držati pravokotno na smer gibanja.
- 3.7.3.3 Kot preskusno telo se v tem primeru uporabi tanka plošča z merama 60 x 40 cm, katere vogali so zaokroženi s polmerom 20 cm. Pri zasilnem izhodu v zadnjem oknu pa preskusno telo lahko meri 140 x 35 cm, pri čemer so vogali zaokroženi s polmerom 17,5 cm.
- 3.7.4 Dostop do zasilnih izhodov skozi strešno loputo
Zasilni izhod skozi strešno loputo se mora nahajati nad sedežem ali nekim drugim delom, ki omogoča vzpenjanje do zasilnega izhoda.
- 3.7.5 Prehodi (skica 3 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 52.01)
- 3.7.5.1 V vozilih morajo biti prehodi tako dimenzionirani, da omogočajo prosto premikanje preskusnega telesa, ki ga sestavljata dva soosna valja, ki ju povezuje narobe obrnjen prisekani stožec z naslednjimi merami (v cm):

	Razred A	Razred B
Premer spodnjega valja	35	30
Višina spodnjega valja	90	90
Premer zgornjega valja	55**	45*
Višina zgornjega valja	50 (40)**	30
Skupna višina	190 (180)**	150

* Premer zgornjega valja je lahko zmanjšan na 30 cm, če je zgornji rob posnet pod kotom do 30° (skica 3 dodatka št. 3 pravilnika ECE R 52.01).

** Višina zgornjega valja je lahko zmanjšana za 10 cm v vseh delih prehoda, ki se nahajajo za:

- prečno navpično ravnino, postavljeno 1,5 m pred sredino zadnje osi vozila, in
- prečno navpično ravnino, ki poteka skozi zadnji rob odprtine zadnjih delovnih vrat.

Preskusno telo se med preskusom lahko dotika ročajev in zank na oprijemnem drogovju in jih lahko tudi premika.

3.7.5.2 Vgradnja stopnic v sredinskem prehodu je dovoljena. Širina stopnice ne sme biti manjša od efektivne širine prehoda na zgornjem robu stopnice.

3.7.5.3 Zasilni sedeži, ki bi omogočali potnikom, da bi sedeli v prehodu, niso dovoljeni.

3.7.5.4 Pri vozilu, za katerega se uporablja točka 3.7.1.9 te odredbe, sredinski prehod ni nujen, če so dostopi v skladu s to točko.

3.7.6 Naklon sredinskega prehoda

Naklon sredinskega prehoda ne sme prekoračiti:

- 8% pri avtobusih razreda A in
- 12,5% pri avtobusih razreda B.

3.7.7 Stopnice (skica 4 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 52.01)

3.7.7.1 Vrednosti za največjo višino in najmanjšo globino stopnic za potnike pri delovnih in zasilnih vratih in v samem vozilu so (cm):

		Razred A	Razred B
Prva stopnica	največja višina	36 ¹⁾	40 ¹⁾²⁾
	najmanjša globina	23	23
Naslednje stopnice	največja višina	25 ³⁾	35 ⁴⁾
	najmanjša višina	12	12
	najmanjša globina	20	20

1) 70 cm pri zasilnih vratih.

2) 43 cm pri vozilu z izključno mehanskim vzmetenjem.

3) Pri vratih za zadnjo osjo je višina stopnice lahko 30 cm.

4) 25 cm v prehodih.

3.7.7.2 Višina stopnice se v smislu tega odstavka meri v sredini njene širine. Pri tem morajo proizvajalci vozil posebno pozornost posvetiti invalidnim in drugim osebam z oteženim gibanjem, tako da predvidijo kar najmanjšo možno višino stopnic.

3.7.7.3 Višina prve stopnice nad cestiščem se meri pri neobremenjenem vozilu, pri čemer mora tlak zraka v avtopnevmatikah ustrezati zahtevam proizvajalca za tehnično dovoljeno skupno maso vozila.

3.7.7.4 Če je stopnic več kot ena, lahko prva stopnica sega 10 cm v površino navpične projekcije druge stopnice, pri navpični projekciji na naslednjo spodaj ležečo stopnico pa mora ostati prosta površina z globino najmanj 20 cm (skica 4 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 52.01).

- 3.7.7.5 Površina vsake stopnice mora biti najmanj 800 cm².
- 3.7.8 Potniški sedeži (vključno z zložljivimi sedeži) in prostor za sedeče potnike
- 3.7.8.1 Nad vsakim sedežem mora biti najmanj 90 cm praznega prostora, merjeno od najvišje točke sedežne blazine. Ta prostor se mora raztezati prek celotne navpične projekcije sedežne površine in površine, predvidene za noge potnika.
- 3.7.8.1.1 V prostor nad površino iz točke 3.7.8.1 te odredbe sme štrleti samo:
- 3.7.8.1.2 naslon prednjega sedeža;
- 3.7.8.1.3 del konstrukcije avtobusa, če le-ta ne štrli izven trikotnika, katerega konica se nahaja na višini 65 cm nad podom avtobusa, 10 cm dolga osnovnica pa na robu zgornjega dela omenjenega prostora na tisti strani, ki je obrnjena k bočni steni vozila (skica 7 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 52.01);
- 3.7.8.1.4 kanal za napeljave (npr. ogrevanje), če je njegov presek manjši od pravokotnika s širino 5 cm in višino 30 cm, ki stoji na podu avtobusa in meji na bočno steno vozila (skica 8 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 52.01).
- 3.7.8.1.5 kolotek (skici 9 in 10 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 52.01).
- 3.7.8.2 Mere sedežev (skici 12 in 13 dodatka št. 3 pravilnika ECE R 52.01)
- 3.7.8.2.1 Najmanjše mere sedeža, merjene od navpične ravnine, ki poteka skozi središčno točko tega sedeža (cm):
Enojni sedež	širina sedežne blazine na obe strani	20
	širina razpoložljivega prostora, merjena v navpični ravnini, vzporedni z naslonom, v višini med 27 in 65 cm nad neobremenjeno sedežno blazino	25
Sedežna klop za dva ali več potnikov	širina sedežne blazine za potnika na obe strani	20
	širina razpoložljivega prostora, merjena v navpični ravnini, vzporedni z naslonom, v višini med 27 in 65 cm nad neobremenjeno sedežno blazino	22,5
- 3.7.8.2.2 Pri sedežih ob steni vozila razpoložljivi prostor v svojem zgornjem delu ne vključuje trikotne površine, široke 2 cm in visoke 10 cm (skica 13 dodatka št. 3 pravilnika ECE R 52.01).
- 3.7.8.3 Blazine sedežev (skica 14 dodatka št. 3 pravilnika ECE R 52.01)
- 3.7.8.3.1 Višina blazine neobremenjenega sedeža nad podom pod nogami potnika mora biti taka, da znaša razdalja med podom in vodoravno ravnino, ki se dotika prednjega zgornjega roba sedežne blazine, od 40 do 50 cm. Ta višina pa se nad kolotekom in nad pokrovom motorja lahko zmanjša do 35 cm.
- 3.7.8.3.2 Globina sedežne blazine mora biti najmanj 35 cm.
- 3.7.8.4 Razmik med sedeži (skica 15 dodatka št. 3 pravilnika ECE R 52.01)
- 3.7.8.4.1 Če so sedeži postavljeni v isto smer, mora biti vodoravna razdalja med prednjo stranjo naslona nekega sedeža in zadnjo stranjo naslona sedeža pred njim, merjena v višini nad zgornjo površino sedežne blazine in do višine 62 cm nad podom, najmanj 65 cm.
- 3.7.8.4.2 Vse meritve je treba opraviti v navpični ravnini, ki poteka skozi središčno točko vsakega sedeža. Pri tem mora biti sedež neobremenjen.

3.7.8.4.3 Pri sedežih, ki so obrnjeni drug proti drugemu, mora biti razdalja med obema prednjima stranema naslonov, merjena preko najvišjih točk sedežnih blazin, najmanj 130 cm.

3.7.8.5 Prostor za sedeče potnike (skica 16 dodatka št. 3 pravilnika ECE R 52.01)

3.7.8.5.1 Pred vsakim potniškim sedežem mora biti prazen prostor, katerega najmanjše mere prikazuje skica 16 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 52.01. V ta prostor lahko ob upoštevanju zahtev iz točke 3.7.8.4 te odredbe štrli naslon sedeža pred njim ali približno enako postavljena predelna stena. V tem prostoru se lahko nahajajo tudi noge sedeža, če je pri tem še dovolj prostora za noge potnika.

3.7.8.5.2 V tistem delu avtobusa, ki je najlažje dostopen, morata biti najmanj dva naprej ali nazaj obrnjena sedeža, posebej namenjena invalidnim potnikom, ki morata biti tudi ustrezno označena. Izvedena morata biti tako, da je pred njima dovolj prostora, in opremljena z oprijemali, ki olajšajo uporabo sedeža. Po možnosti naj bo s teh sedežev mogoča komunikacija z voznikom.

3.8 **Notranja razsvetljava**

3.8.1 Električna notranja razsvetljava mora biti predvidena za:

3.8.1.1 prostor za potnike;

3.8.1.2 stopnice;

3.8.1.3 dostop do izhodov;

3.8.1.4 vse napise v notranjosti in naprave za odpiranje izhodov v notranjosti vozila in

3.8.1.5 vse prostore, kjer se nahajajo kakršnekoli ovire.

3.9 **Oprijemno drogovje in ročaji**

3.9.1 Splošni predpisi

3.9.1.1 Oprijemno drogovje in ročaji morajo biti dovolj trdni.

3.9.1.2 Izvedeni in vgrajeni morajo biti tako, da niso nevarni potnikom.

3.9.1.3 Presek oprijemnega drogovja in ročajev mora biti tak, da jih potnik lahko prime in trdno drži. Vsak oprijemni drog mora imeti najmanj 10 cm proste oprijemne dolžine. Noben del premera ne sme biti manjši od 2 cm in ne večji od 4,5 cm, z izjemo ročajev na vratih in sedežih ter v avtobusu razreda B tudi v prehodih. V tem primeru je najmanjša dovoljena mera premera oprijemnega droga 1,5 cm, če druge mere znašajo najmanj 2,5 cm.

3.9.1.4 Prazen prostor med ročajem in sosednjim togim delom karoserije mora biti najmanj 4 cm. Pri ročajih, ki so nameščeni na vratih ali sedežih in v vozilih razreda B tudi v prehodih, je dovoljena najmanjša oddaljenost 3,5 cm.

3.9.1.5 Površina oprijemnega drogovja in ročajev ne sme drseti ter mora barvno izstopati.

3.9.2 Oprijemno drogovje in ročaji v avtobusih razreda A

3.9.2.1 Za vsak del poda vozila, ki je skladno s točko 3.2.2 te odredbe namenjen stoječim potnikom, mora biti na voljo dovolj oprijemnega drogovja in ročajev. Šteje se, da je ta pogoj izpolnjen, če se pri vsakem mogočem položaju preskusne priprave (skica 18 dodatka št. 5 pravilnika ECE 52.01) nahajata v dosegu roke najmanj dva ročaja ali droga. Preskusno pripravo je pri tem mogoče poljubno obračati okoli njene navpične osi.

- 3.9.2.2 Pri preskusu po točki 3.9.2.1 te odredbe se lahko upoštevajo samo tisto oprijemno drogovje in tisti ročaji, ki se nahajajo najmanj 80 cm in največ 190 cm nad podom vozila.
- 3.9.2.3 Za vsak prostor, ki ga lahko zavzame stoječ potnik, mora biti najmanj eno od obeh potrebnih oprijemal na višini, ki ni višja od 150 cm nad podom.
- 3.9.2.4 Prostori, ki jih lahko zavzamejo stoječi potniki in ki niso s sedeži ločeni od sten vozila, morajo biti opremljeni z vodoravnimi oprijemnimi drogovi, ki potekajo vzporedno s stenami vozila na višini med 80 in 150 cm.
- 3.9.3 Oprijemni drogovji in ročaji za delovna vrata
- 3.9.3.1 Odprtine vrat morajo biti na obeh straneh opremljene z ročaji in/ali oprijemnimi drogovi. Pri dvojnih vratih se šteje, da je ta pogoj izpolnjen, če obstaja sredinski ročaj ali oprijemni drog.
- 3.9.3.2 Oprijemni drogovji in/ali ročaji na delovnih vratih morajo biti nameščeni tako, da jih potnik, ki stoji na cestišču v neposredni bližini avtobusa ali na katerikoli stopnici, lahko prime. Oprijemne točke morajo biti na višini med 80 in 100 cm nad tlemi oziroma nad površino vsake stopnice, in merjeno vodoravno:
- oddaljene od zunanjega roba prve stopnice največ 40 cm proti notranjosti vozila v primeru, da potnik stoji na cestišču, oziroma
  - v primeru, da potnik stoji na neki stopnici, ne odmaknjene od zunanjega roba te stopnice navzven in oddaljene proti notranjosti vozila več kot 60 cm od notranjega roba te stopnice.
- 3.9.4 Oprijemno drogovje in ročaji za invalidne potnike
- 3.9.4.1 Oprijemno drogovje in ročaji med delovnimi vrati in sedeži za invalidne potnike, opisani v točki 3.7.8.5.2 te odredbe, morajo biti izvedeni tako, da kar najbolj ustrezajo zahtevam potnikov, katerim so namenjeni.
- 3.10 **Varovalne priprave pri stopnicah**
- 3.10.1 Na mestih, kjer obstaja nevarnost, da bi ob močnem zaviranju sedeči potniki lahko padli naprej v stopnišče, mora biti nameščena varovalna priprava. Ta mora biti visoka najmanj 80 cm, merjeno od poda pod nogami potnika, in se mora raztezati od stene vozila proti notranjosti, in to najmanj 10 cm preko vzdolžne simetrale sedeža, na katerem sedi potnik, oziroma do najbolj notranjega roba stopnice, če je ta razdalja manjša od prej opisane.
- 3.11 **Mreže za prtljago, zaščita voznika**
- 3.11.1 Voznik mora biti zaščiten pred prtljago, ki bi ob močnem zaviranju lahko padla iz mreže za prtljago.
- 3.12 **Pokrovi v podu vozila**
- 3.12.1 Pokrovi v podu vozila morajo biti pritrjeni in zavarovani tako, da jih brez orodja ali ključev ni mogoče odpreti. Naprave za njihovo dviganje oziroma zavarovanje ne smejo štrleti iz ravnine poda za več kot 8 mm. Štrleči deli morajo biti zaobljeni.
- 3.13 **Žarometi za vzvratno vožnjo**
- 3.13.1 Vsa vozila z delovnimi vrati na zadnji steni vozila morajo biti opremljena z žarometi za vzvratno vožnjo, ki morajo biti nameščeni skladno s pravilnikom ECE R 48.
- 4 **PRESKUŠANJE VOZIL GLEDE IZVEDBE NADGRADNJE**
- 4.1 Preskušanje vozil glede izvedbe nadgradnje po določilih te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 52.01 (po stanju 3. januarja 1998). Ta pravilnik izhaja

iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS - Mednarodne pogodbe, št. 15/92).

- 4.2 Pravilnik ECE R 52.01 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.
- 5 HOMOLOGACIJA VOZIL GLEDE IZVEDBE NADGRADNJE
- 5.1 Homologacija vozil glede izvedbe nadgradnje po določilih te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 52.01. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.
- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).
- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Z uveljavitvijo te odredbe preneha veljati odredba o homologiranju avtobusov z manjšim številom sedežev glede izvedbe nadgradnje (št. 52.01) (Uradni list RS, št. 74/97).
- 7.2 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporablja pa se:
- 7.2.1 od 1. oktobra 1999 dalje za homologacijo novih tipov vozil in za nova vozila,
- 7.2.2 od 1. oktobra 2001 dalje za rabljena vozila.

Št. 009-4/99-15
Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2986. Odredba o homologiranju tabel za označevanje počasnih vozil (št. 69.01)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

O D R E D B O **o homologiranju tabel za označevanje počasnih vozil (št. 69.01)**

- 1 SPLOŠNO
- 1.1 Opozorilne table za označevanje vozil, katerih konstrukcijsko določena hitrost ni večja od 30 km/h, morajo biti homologirane v skladu s to odredbo.
- 2 PODROČJE UPORABE
- 2.1 Določila te odredbe veljajo za opozorilne table, ki so namenjene označevanju počasnih vozil, katerih konstrukcijsko določena hitrost ni večja od 30 km/h. Namen teh opozorilnih tabel, ki so nameščene na zadnji strani vozila, je lažje razpoznavanje takih motornih in priklopnih vozil.

- 3 ZAHTEVE
- 3.1 Splošne zahteve
- 3.1.1 Zadnje table za označevanje morajo biti tako izvedene, da pri normalni rabi zadovoljivo opravljajo svojo funkcijo. Poleg tega ne smejo imeti nobenih konstrukcijskih in izdelavnih napak, ki bi lahko vplivale na delovanje in vzdrževanje teh tabel v brezhibnem stanju.
- 3.1.2 Sestavni deli odsevnih/fluorescentnih (razred 1) ali samo odsevnih (razred 2) tabel za označevanje počasnih vozil ne smejo biti lahko razstavljivi.
- 3.1.3 Pritrdilni elementi za pritrditev tabel za označevanje morajo omogočati trdno in zanesljivo povezavo med tablo in zadnjim delom vozila (npr. vijaki ali kovice).
- 3.1.4 Zunanja površina odsevnih/fluorescentnih (razred 1) ali samo odsevnih (razred 2) tabel za označevanje mora omogočati enostavno čiščenje. Površina zato ne sme biti hrapava, morebitne neravnine pa ne smejo preprečevati enostavnega čiščenja.
- 3.2 Posebne zahteve
- 3.2.1 Table za označevanje počasnih vozil morajo tako glede mer, oblike in lastnosti materiala kot tudi kolorimetričnih, fotometričnih, fizikalnih in mehaničnih lastnosti ustrezati zahtevam, ki so navedene v dodatkih od št. 5 do 12 pravilnika ECE R 69.01.
- 3.2.2 V odvisnosti od vrste materiala, iz katerega so izdelane opozorilne table, lahko homologacijski organ dovoli pooblaščenemu preskusnemu laboratoriju, da določene nepotrebne preskuse opusti. V takem primeru je treba v homologacijskem dokumentu v rubriki "Opombe" navesti, kateri preskusi so bili opuščeni.
- 4 PRESKUŠANJE TABEL ZA OZNAČEVANJE POČASNIH VOZIL
- 4.1 Preskušanje tabel za označevanje počasnih vozil lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 69.01 (po stanju 7. februarja 1999). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS - Mednarodne pogodbe, št. 15/92).
- 4.2 Pravilnik ECE R 69.01 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.
- 5 HOMOLOGACIJA TABEL ZA OZNAČEVANJE POČASNIH VOZIL
- 5.1 Homologacija tabel za označevanje počasnih vozil in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 69.01. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.
- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja na rednih tehničnih pregledih vozil.
- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Z dnem uveljavitve te odredbe preneha veljati odredba o homologiranju tabel za označevanje počasnih vozil (št. 69.00) (Uradni list RS, št.3/95).
- 7.2 Ta odredba začne veljati 1. oktobra 1999.

Št. 009-4/99-29
Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2987. Odredba o homologiranju tabel za označevanje težkih in dolgih vozil (št. 70.01)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

O D R E D B O
o homologiranju tabel za označevanje težkih in dolgih vozil (št. 70.01)

- 1 SPLOŠNO
  - 1.1 Opozorilne table za označevanje težkih in dolgih vozil morajo biti homologirane v skladu s to odredbo.
- 2 PODROČJE UPORABE
  - 2.1 Določila te odredbe veljajo za opozorilne table, ki so namenjene za označevanje težkih in dolgih vozil (kategorije* N2, N3, O3 in O4). Namen teh opozorilnih tabel, ki so nameščene na zadnji strani vozila, je povečanje vidnosti določenih težkih in dolgih motornih in priklopnih vozil.
- 3 ZAHTEVE
  - 3.1 Splošne zahteve
    - 3.1.1 Odsevne/fluorescentne ali samo odsevne zadnje table za označevanje morajo biti tako izvedene, da pri normalni rabi zadovoljivo opravljajo svojo funkcijo. Poleg tega ne smejo imeti nobenih konstrukcijskih in izdelavnih napak, ki bi lahko vplivale na delovanje in vzdrževanje teh tabel v brezhibnem stanju.
    - 3.1.2 Sestavni deli odsevnih/fluorescentnih ali samo odsevnih tabel ne smejo biti lahko razstavljivi.
    - 3.1.3 Pritrdilni elementi za pritrditev opozorilnih tabel morajo omogočati trdno in trajno povezavo med tablo in zadnjim delom vozila (npr. vijaki, kovice ali lepilo).
    - 3.1.4 Zunanja površina odsevnih/fluorescentnih ali samo odsevnih tabel mora omogočati enostavno čiščenje. Površina zato ne sme biti hrapava, morebitne neravnine pa ne smejo preprečevati enostavnega čiščenja.
  - 3.2 Posebne zahteve
    - 3.2.1 Opozorilne table morajo tako glede oblike in poteka posameznih pasov kot tudi kolorimetričnih, fotometričnih, fizikalnih in mehaničnih lastnosti ustrezati zahtevam, ki so navedene v dodatkih od št. 5 do 12 pravilnika ECE R 70.01.
    - 3.2.2 V odvisnosti od vrste materiala, iz katerega so izdelane opozorilne table, lahko homologacijski organ dovoli pooblaščenemu preskusnemu laboratoriju, da določene nepotrebne preskuse opusti. V takem primeru je treba v homologacijskem dokumentu v rubriki "Opombe" navesti, kateri preskusi so bili opuščeni.
- 4 PRESKUŠANJE OPOZORILNIH TABEL
  - 4.1 Preskušanje opozorilnih tabel lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 70.01 (po stanju 7. februarja 1999). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS - Mednarodne pogodbe, št. 15/92).
  - 4.2 Pravilnik ECE R 70.01 je mogoče dobiti v izvirmiku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.

* Klasifikacija vozil po pravilnikih ECE je bila objavljena v prilogi št. 1 k odredbi o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98)

- 5 HOMOLOGACIJA OPOZORILNIH TABEL
- 5.1 Homologacija opozorilnih tabel in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 70.01. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.
- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja na rednih tehničnih pregledih vozil.
- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Z dnem uveljavitve te odredbe preneha veljati odredba o homologiranju tabel za označevanje težkih in dolgih vozil (št. 70.00) (Uradni list RS, št.3/95).
- 7.2 Ta odredba začne veljati 1. oktobra 1999.

Št. 009-4/99-27
Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2988. Odredba o homologiranju vozil glede na emisijo onesnaževanja v izpušnih plinih motorjev v odvisnosti od vrste goriva (št. 83.03)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

ODREDBO
o homologiranju vozil glede na emisijo onesnaževanja v izpušnih plinih motorjev v odvisnosti od vrste goriva (št. 83.03)

- 1 SPLOŠNO
- Vozila kategorij* M1 in N1 morajo biti homologirana v skladu s to odredbo. Motorji teh vozil, ki delujejo po sistemu prisilnega vžiga (Ottovi motorji), morajo biti konstruirani in izdelani za uporabo neosvinčenega goriva.
- 2 PODROČJE UPORABE
- 2.1 Določila te odredbe veljajo za:
- 2.1.1 emisijo izpušnih plinov, plinasto emisijo iz ohišja motorja, emisijo zaradi izhlapevanja goriva in za zagotavljanje trajnosti naprav za uravnavanje sestave izpušnih plinov vseh vozil kategorij M1 in N1, opremljenih z motorji na prisilni vžig na neosvinčeno gorivo ali tekoči naftni plin (LPG) ali zemeljski plin (NG) (homologacija tipa B),
- 2.1.2 emisijo izpušnih plinov in delcev, emisijo zaradi izhlapevanja goriva ter za zagotavljanje trajnosti naprav za uravnavanje sestave izpušnih plinov vseh vozil kategorij M1 in N1, opremljenih z motorji na kompresijski vžig (homologacija tipa C), in
- 2.1.3 emisijo izpušnih plinov, plinasto emisijo iz ohišja in za zagotavljanje trajnosti naprav za uravnavanje sestave izpušnih plinov vseh vozil kategorij M1 in N1, opremljenih z motorji na tekoči naftni plin (LPG) ali na zemeljski plin (NG) (homologacija tipa D).

* Klasifikacija vozil po pravilnikih ECE je bila objavljena v prilogi št. 1 k odredbi o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 43/96)

- 2.1.4 Za vozila z največjo dovoljeno maso večjo od 3.500 kg določila te odredbe ne veljajo, če so opremljena z motorji, ki ustrezajo zahtevam pravilnika ECE R 49 (vključno z zadnjo spremembo).
- 2.2 Določila te odredbe ne veljajo:
- za vozila, katerih masa je manjša od 400 kg;
  - za vozila, katerih konstrukcijska hitrost ne presega 50 km/h;
  - za vozila, ki imajo manj kot štiri kolesa.
- 2.3 Na zahtevo proizvajalca vozila se lahko homologacija na podlagi te odredbe razširi z vozil kategorij M1 in N1 z motorji na prisilni vžig, ki so že homologirana, na vozila kategorij M2 in N2, katerih referenčna masa ne presega 2.840 kg.
- 3 ZAHTEVE
- 3.1 Splošne zahteve
- 3.1.1 Vsi deli vozila, ki lahko vplivajo na emisijo plinastega onesnaževanja, morajo biti konstruirani, izdelani in sestavljeni tako, da kljub morebitnim vibracijam in drugim vplivom omogočajo, da vozilo v razmerah normalne rabe ustreza zahtevam te odredbe.
- Proizvajalec vozila mora s svojimi tehničnimi rešitvami zagotoviti, da emisija izpušnih plinov, emisija iz ohišja motorja in emisija zaradi izhlapevanja goriva v razmerah normalne rabe ostajajo, skladno z zahtevami te odredbe, v dovoljenih mejah vso normalno življenjsko dobo vozila.
- Če je katalizatorski sistem vozila opremljen s senzorjem za kisik, je treba zagotoviti pravilno stehiometrično razmerje med zrakom in gorivom (λ), tako pri določeni hitrosti kot tudi pri pospeševanju. Občasne spremembe tega razmerja so sicer dovoljene, vendar le, če se te pojavljajo tudi pri samem preskusu po predpisanem postopku oziroma če so te spremembe nujne za varno vožnjo in pravilno delovanje motorja in opreme, ki vpliva na sestavo škodljivih emisij, ali pa so te spremembe potrebne za hladni zagon motorja.
- 3.1.2 Vozilo, opremljeno z motorjem na prisilni vžig na neosvinčeno gorivo, mora ustrezati določilom točke 3.1.2.1 ali točke 3.1.2.2 te odredbe.
- 3.1.2.1 Odprtina za natakanje goriva mora biti izvedena tako, da ni mogoče natakati goriva s šobo, katere zunanji premer je 23,6 mm ali večji.
- 3.1.2.2 Določilo točke 3.1.2.1 te odredbe ne velja za vozila, ki izpolnjujejo obe naslednji zahtevi:
- 3.1.2.2.1 vozilo je konstruirano in izdelano tako, da osvinčeno gorivo ne more škodljivo vplivati na naprave, katerih naloga je uravnavati sestavo izpušnih plinov, in
- 3.1.2.2.2 vozilo je razločno, čitljivo in neizbrisno označeno s simbolom za neosvinčeno gorivo, kot ga določa ISO 2575:1982, in to na takem mestu, da ga oseba, ki nataka gorivo, takoj opazi. Dovoljene so tudi dodatne oznake.
- 3.2 Posebne zahteve – vrste preskusov
- 3.2.1 Vsa vozila kategorij M1 in N1 z motorji na prisilni vžig morajo opraviti naslednje preskuse:
- tip I: (ugotavljanje povprečnih emisij izpušnih plinov po hladnem zagonu)
  - tip II: (emisija ogljikovega monoksida pri prostem teku)
  - tip III: (plinaste emisije iz ohišja motorja)
  - tip IV: (emisija izhlapevanja goriva)
  - tip V: (trajnost naprav za uravnavanje sestave izpušnih plinov)

3.2.2 Vsa vozila kategorij M1 in N1 z motorji na kompresijski vžig morajo opraviti naslednje preskuse:

tip I (ugotavljanje povprečnih emisij izpušnih plinov po hladnem zagonu)
tip V (trajnost naprav za uravnavanje sestave izpušnih plinov)

3.3 Dovoljene mejne vrednosti

3.3.1 Za vozila, opremljena z motorjem na prisilni vžig, ki ga poganja samo neosvinčeno gorivo ali samo LPG ali samo NG oziroma neosvinčeno gorivo ali LPG ali NG, veljajo naslednje mejne vrednosti:

Kategorija vozila	Referencna masa Pr (kg)	Mejne vrednosti	
		Masa ogljikovega monoksida L ₁ (g/km)	Vsota mas ogljikovodikov in dušikovih oksidov L ₂ (g/km)
M ¹⁾	vse	2,2	0,5
Razred I	Pr < 1250	2,72	0,97
N ₁ ²⁾ Razred II	1250 < Pr < 1700	5,17	1,4
Razred III	1700 < Pr	6,9	1,7

1) Razen vozil, ki so namenjena za prevoz več kot šest oseb, vključno z voznikom, in vozil z največjo dovoljeno maso več kot 2.500 kg.

2) In pod opombo št. 1 navedena osebna vozila kategorije M.

3.3.2 Za vozila, opremljena z motorjem na kompresijski vžig, veljajo naslednje mejne vrednosti:

Kategorija vozila	Referenčna masa Pr (kg)	Mejne vrednosti		
		Masa ogljikovega monoksida L ₁ (g/km)	Vsota mas ogljikovodikov in dušikovih oksidov L ₂ (g/km)	Masa delcev L ₄ (g/km)
M ¹⁾	vse	1,0	0,7 ³⁾	0,08 ³⁾
Razred I	Pr < 1250	2,72	0,97	0,14
N ₁ ²⁾ Razred II	1250 < Pr < 1700	5,17	1,4	0,19
Razred III	1700 < Pr	6,9	1,7	0,25

1) Razen vozil, ki so namenjena za prevoz več kot šest oseb, vključno z voznikom, in vozil z največjo dovoljeno maso več kot 2.500 kg.

2) In pod opombo št. 1 navedena osebna vozila kategorije M.

3) Pri vozilih, ki so opremljena z motorjem na kompresijski vžig z direktnim vbrzganjem, se do 30. septembra 1999 upoštevata vrednosti za L₂ 0,9 g/km in za L₄ 0,10 g/km.

4 PRESKUŠANJE VOZILA

4.1 Preskušanje vozila po določilih te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 83.03 (po stanju 14. maja 1998). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92).

4.2 Pravilnik ECE R 83.03 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.

5 HOMOLOGACIJA VOZILA

5.1 Homologacija vozila po določilih te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 83.03. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.

- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).
- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Z uveljavitvijo te odredbe preneha veljati odredba o homologiranju vozil glede na emisijo onesnaževanja v izpušnih plinih motorjev v odvisnosti od vrste goriva (št. 83.03) (Uradni list RS, št. 74/97).
- 7.2 Ta odredba velja od petnajstega dne po objavi v Uradnem listu republike Slovenije, uporablja pa se:
- 7.2.1 od 1. oktobra 1999 dalje za homologiranje tipa vozila in za vsa nova vozila;
- 7.2.2 od 1. oktobra 2000 dalje za vsa rabljena vozila z motorjem na prisilni vžig in od 1. oktobra 2002 za vsa rabljena vozila z motorjem na kompresijski vžig z direktnim vbrizgavanjem, ko se prvič registrirajo v Republiki Sloveniji.
- 7.2.3 Že podeljene homologacije, ostanejo še naprej v veljavi.

Št. 009-4/99-16
Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2989. Odredba o homologiranju vozil glede na zaščito potnikov pri čelnem trčenju (št. 94.01)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

ODREDBO
o homologiranju vozil glede na zaščito potnikov pri čelnem trčenju (št. 94.01)

- 1 SPLOŠNO
- 1.1 Vozila za prevoz potnikov morajo biti homologirana v skladu s to odredbo glede na zaščito potnikov pri čelnem trčenju.
- 2 PODROČJE UPORABE
- 2.1 Ta odredba se nanaša na varnostne zahteve za cestna motorna vozila kategorije* M1, katerih največja dovoljena masa ne presega 2,5 tone. Težja vozila so lahko homologirana na zahtevo proizvajalca.
- 2.2 Na zahtevo proizvajalca se uporablja za homologacijo tipa vozila glede na zaščito potnikov na prednjih stranskih sedežih pri čelnem trčenju.
- 3 ZAHTEVE
- 3.1 Splošne zahteve, uporabne za vse vrste preskusov

* Klasifikacija vozil po pravilnikih ECE je bila objavljena v prilogi št. 1 k odredbi o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 43/96)

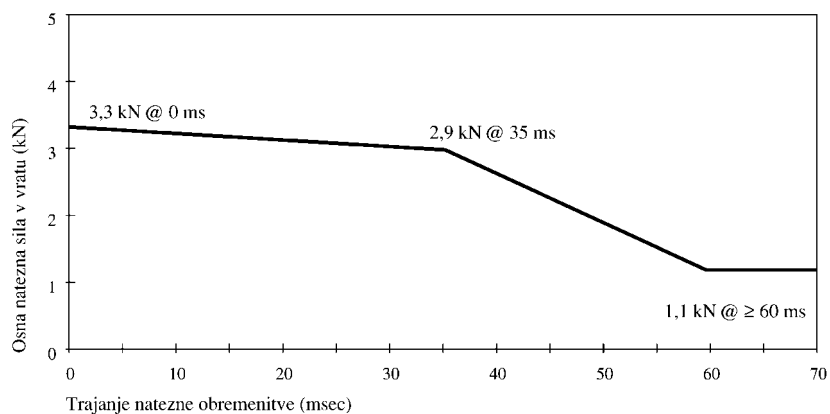
- 3.1.1 Točko "H" je treba določiti za vsak sedež skladno s postopkom, opisanim v dodatku št. 6 pravilnika ECE R 94.01.
- 3.1.2 Če zaščitni sistem za prednje sedeže vključuje varnostne pasove, morajo ti ustrezati zahtevam pravilnika ECE R 16.
- 3.1.3 Če je sedež, na katerega se postavi preskusna lutka, opremljen z varnostnim pasom, morajo biti pritrdišča varnostnega pasu skladna z zahtevami pravilnika ECE R 14.

3.2 Zahteve

Preskus vozila, izveden skladno s postopkom, opisanim v dodatku št. 3 pravilnika ECE R 94.01, šteje za uspešnega, če so hkrati izpolnjene zahteve točk od 3.2.1 do 3.2.6 te odredbe.

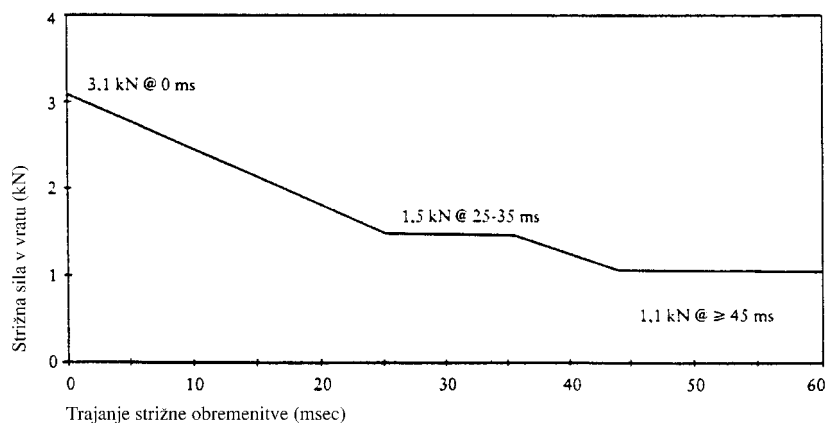
- 3.2.1 Kriteriji učinka, ugotovljeni skladno z dodatkom št. 8 pravilnika ECE R 94.01, na poskusnih lutkah, nameščenih na prednjih stranskih sedežih, morajo biti skladni z naslednjimi zahtevami:
- 3.2.1.1 kriterij glave (HPC) ne sme presegati 1000 in rezultanta pospeška glave ne sme presegati 80 g za več kot 3 ms. Slednje je treba izračunati kumulativno in pri tem ne upoštevati odskoka glave nazaj;
- 3.2.1.2 kriteriji poškodbe vratu (NIC) ne smejo presegati vrednosti, prikazanih na slikah 1 in 2;

Slika 1

Kriterij natezne obremenitve vratu

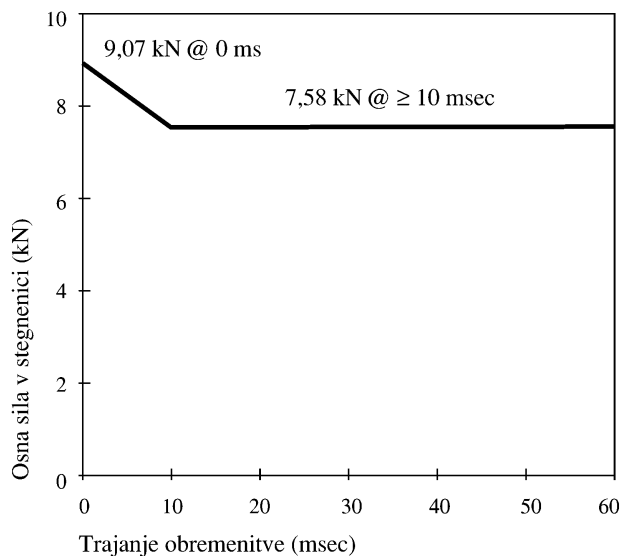
Slika 2

Kriterij strižne obremenitve vratu

- 3.2.1.3 upogibni moment vratu, ko je iztegnjen, okoli osi y ne sme presežati 57 Nm;
- 3.2.1.4 kriterij stisnjenja prsnega koša (ThCC) ne sme presežati 50 mm;
- 3.2.1.5 kriterij hitrosti upogiba (V^*C) za prsni koš ne sme presežati 1,0 m/s;
- 3.2.1.6 kriterij obremenitve stegenice (FFC) ne sme presežati vrednosti obremenitve glede na čas, kot je prikazano na sliki 3;

Slika 3

Kriterij obremenitve stegenice

- 3.2.1.7 kriterij obremenitve golenice (TCFC) ne sme presežati 8 kN;
- 3.2.1.8 indeks golenice (TI), izmerjen na zgornjem in spodnjem delu vsake golenice, ne sme presežati 1,3 na nobenem od teh delov;
- 3.2.1.9 drsni premik kolenskih sklepov ne sme presežati 15 mm.
- 3.2.2 Trajna premaknitev volana po trku, merjena na sredini volanskega obroča (podaljšek volanskega droga), ne sme presežati 80 mm v navpični smeri navzgor oziroma 100 mm v vodoravni smeri nazaj.
- 3.2.3 Med preskusom se ne smejo odpreti nobena vrata.
- 3.2.4 Med preskusom se ne sme blokirati ključavnica na sprednjih vratih.
- 3.2.5 Po trčenju mora biti mogoče brez uporabe orodja, razen tistega, ki je potrebno za premik preskusne lutke:
  - 3.2.5.1 odpreti najmanj ena vrata, če so, za vsako vrsto sedežev, in kjer ni takih vrat, po potrebi premakniti sedeže ali preklopiti naslone sedežev zaradi evakuacije vseh oseb; vendar se to uporablja samo za vozila s trdno konstrukcijo strehe;
  - 3.2.5.2 odpeti preskusne lutke iz sistema za zadrževanje, za odpiranje katerega mora biti dovolj sila največ 60 N, ki deluje na center naprave za odpenjanje;

- 3.2.5.3 odstraniti preskusne lutke iz vozila brez premikanja sedežev.
- 3.2.6 Pri vozilih s pogonom na tekoče gorivo lahko pride med trčenjem ali po trčenju samo do neznatnega puščanja tekočine iz inštalacij za oskrbo motorja z gorivom.
- 3.2.7 Če po trčenju nastopi stalno iztekanje tekočine iz sistema za dovod goriva, iztekanje ne sme biti večje kot 30 g/min; če se tekočina iz sistema za dovod goriva meša z drugimi iztekajočimi tekočinami in teh različnih tekočin ni mogoče preprosto ločiti in jih prepoznati, se za oceno količine iztekanja upoštevajo vse iztečene tekočine.
- 3.3 Navodila uporabnikom vozil, opremljenih z zračnimi vrečami
- 3.3.1 V vozilu mora biti opozorilo, da je vozilo opremljeno z zračnimi vrečami.
- 3.3.1.1 V vozilu, ki je opremljeno z zračno vrečo za zaščito voznika, mora biti to opozorilo v obliki napisa "AIRBAG" nameščeno znotraj obsega volana. Ta napis mora biti trajen in dobro viden.
- 3.3.1.2 V vozilu, ki je opremljeno z zračno vrečo za zaščito potnikov na prednjih sedežih, razen voznika, mora biti to opozorilo v obliki oznake, ki jo določa točka 3.3.2.1.
- 3.3.2 V vozilu, ki je opremljeno z eno ali več zračnimi vrečami za zaščito potnikov, mora opozorilo opozarjati na posebno nevarnost, ki je povezana z uporabo nazaj obrnjenih varnostnih sedežev za otroke na potniških sedežih, opremljenih z zračnimi vrečami.
- 3.3.2.1 To opozorilo mora obsegati najmanj naslednji piktogram:

Zunanji premer: ≥ 50 mm

- 3.3.2.2 Ta opozorilni znak mora biti trajno pritrjen in nameščen tako, da je dobro viden vsaki osebi, ki namerava na tak sedež namestiti nazaj obrnjen varnostni sedež za otroka. Če ta opozorilni znak ni viden, ko so vrata vozila zaprta, mora biti v vozilu še posebno opozorilo, ki je vedno vidno.

Ta predpis ne velja za tiste sedeže, kjer se sistem zračne vreče samodejno izklopi, ko se na tak sedež pritrdi nazaj obrnjen varnostni sedež za otroka.

- 3.3.2.3 Podrobnejša navodila, povezana z opozorilnim znakom, morajo biti vključena v navodilu za uporabo vozila. Kot najmanj morajo vsebovati naslednje besedilo:

“Posebna nevarnost! Ne uporabljajte nazaj obrnjenega varnostnega sedeža za otroka na sedežu, ki je zaščiten z zračno vrečo!”

Poleg tega besedila mora biti prikazan tudi piktogram, ki se nahaja v vozilu.

4 PRESKUŠANJE VOZIL

- 4.1 Preskušanje vozil glede zaščite potnikov pri čelnem trčenju po določilih te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 94.01 (po stanju 12. avgusta 1998). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92).

- 4.2 Pravilnik ECE R 94.01 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.

5 HOMOLOGACIJA VOZIL

- 5.1 Homologacija vozil glede zaščite potnikov pri čelnem trčenju po določilih te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 94.01. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.

6 POSTOPEK PREVERJANJA

- 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).

7 VELJAVNOST

- 7.1 Z uveljavitvijo te odredbe preneha veljati odredba o homologiranju vozil glede na zaščito potnikov v primeru čelnega trčenja (št. 94.00) (Uradni list RS, št. 74/97).

- 7.2 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporablja pa se:

- 7.2.1 od 1. oktobra 1999 za homologacijo novih tipov vozil;

- 7.2.2 od 1. oktobra 2003 za nova vozila, tipsko homologirana pred uveljavitvijo te odredbe;

- 7.2.3 od 1. oktobra 2005 za prvo registracijo vozila v Republiki Sloveniji.

Št. 009-4/99-17

Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2990. Odredba o homologiranju vozil glede na zaščito potnikov pri bočnem trčenju (št. 95.01)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

O D R E D B O
o homologiranju vozil glede na zaščito potnikov pri bočnem trčenju (št. 95.01)

- 1 SPLOŠNO
- 1.1 Osebna in lahka tovorna vozila morajo biti homologirana v skladu s to odredbo glede na zaščito potnikov pri bočnem trčenju.
- 2 PODROČJE UPORABE
- 2.1 Ta odredba se nanaša na obnašanje konstrukcije potniškega dela motornih vozil kategorij* M1 in N1 pri bočnem trčenju. Uporablja se za vozila, kjer se točka "R" najnižjega sedeža ne nahaja več kot 700 mm nad cestiščem, ko je vozilo v stanju, ki ustreza referenčni masi vozila (masa praznega vozila, pripravljenega za vožnjo, povečana za 100 kg, kolikor znaša masa preskusne lutke za bočno trčenje in pripadajoče merilne opreme).
- 3 ZAHTEVE
- 3.1 Vozilo je treba preskusiti skladno z zahtevami dodatka št. 4 pravilnika ECE R 95.01.
- 3.1.1 Preskus se izvede na voznikovi strani, razen če je struktura bokov vozila tako različna, da bi vplivala na uporabnost rezultatov. V tem primeru se po dogovoru med homologacijskim organom in proizvajalcem vozila uporabi možnost iz točke 3.1.1.1 ali 3.1.1.2 te odredbe.
- 3.1.1.1 Proizvajalec vozila dostavi homologacijskemu organu, odgovornemu za homologacijo vozila, podatke o lastnostih bočne strukture vozila v primerjavi z voznikovo stranjo, če se preskus izvaja na tej strani.
- 3.1.1.2 Homologacijski organ glede na razliko v konstrukciji vozila odloči, da se preskus izvede na nasprotni strani od voznika, če oceni, da je ta stran neugodnejša.
- 3.1.2 Preskusni laboratorij lahko po posvetu s proizvajalcem zahteva, da se preskus izvede tako, da je sedež v drugi legi, kot to predvideva točka 5.5.1 dodatka št. 4 pravilnika ECE R 95.01. Ta lega mora biti navedena v poročilu o preskusu.
- 3.1.3 Rezultat preskusa šteje za uspešnega, če so izpolnjeni pogoji točk 3.2 in 3.3 te odredbe.
- 3.2 Kriteriji učinka
- 3.2.1 Ugotovljeni kriteriji učinka, kot so določeni za preskus trčenja skladno s prilogo dodatka št. 4 pravilnika ECE R 94.01, na poskusnih lutkah, nameščenih na prednjih stranskih sedežih, morajo biti skladni z naslednjimi zahtevami:
- 3.2.1.1 Kriterij glave (HPC) mora biti manjši ali enak 1000; če do dotika glave ne pride, se ta kriterij ne meri ali računa, ampak se vpiše podatek "Ni dotika glave".
- 3.2.1.2 Kriterij učinka na prsni koš mora biti:
  - (a) kriterij upogiba reber (RDC) manjši ali enak 42 mm;
  - (b) kriterij hitrosti upogiba (V*C) manjši ali enak 1,0 m/sek.
- 3.2.1.3 Kriterij medenice:
največja sila v genitalnem delu (PSPF) mora biti manjša ali enaka 6 kN.

* Klasifikacija vozil po pravilnikih ECE je bila objavljena v prilogi št. 1 k odredbi o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 43/96)

- 3.2.1.4 Kriterij trebuha:
največja sila v trebušnem delu (APF) mora biti manjša ali enaka 2,5 kN za notranjo silo (enakovredno zunanji sili 4,5 kN).
- 3.3 Posebne zahteve
- 3.3.1 Med preskusom se nobena vrata ne smejo odpreti.
- 3.3.2 Po preskusu mora biti mogoče brez orodja:
- 3.3.2.1 odpreti zadostno število vrat, predvidenih za normalen vstop in izstop potnikov, in po potrebi preklopiti naslone sedežev, da je mogoče izvleči vse potnike;
- 3.3.2.2 odpeti varnostne pasove preskusnih lutk;
- 3.3.2.3 izvleči preskusne lutke iz vozila.
- 3.3.3 Noben del notranjosti vozila se ne sme tako poškodovati, da bi z morebitnimi ostrimi robovi opazno povečal nevarnost poškodb potnikov.
- 3.3.4 Deli strukture vozila se lahko kot posledica trajne deformacije zlomijo ali pretrgajo, če to ne predstavlja povečane nevarnosti za poškodbo potnikov.
- 3.2.5 Če po trčenju nastopi stalno iztekanje tekočine iz sistema za dovod goriva, iztekanje ne sme biti večje kot 30 g/min; če se tekočina iz sistema za dovod goriva meša z drugimi iztekajočimi tekočinami in teh različnih tekočin ni mogoče preprosto ločiti in jih prepoznati, se za oceno količine iztekanja upoštevajo vse iztečene tekočine.
- 4 PRESKUŠANJE VOZIL
- 4.1 Preskušanje vozil glede zaščite potnikov pri bočnem trčenju po določilih te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 95.01 (po stanju 12. avgusta 1998). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92).
- 4.2 Pravilnik ECE R 95.01 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.
- 5 HOMOLOGACIJA VOZIL
- 5.1 Homologacija vozil glede zaščite potnikov pri bočnem trčenju po določilih te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 95.01. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.
- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).
- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Z uveljavitvijo te odredbe preneha veljati odredba o homologiranju vozil glede zaščite potnikov v primeru bočnega trčenja (št. 95.00) (Uradni list RS 74/97)

- 7.2 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporablja pa se:
- 7.2.1 od 1. oktobra 1999 za homologacijo novih tipov vozil;
- 7.2.2 od 1. oktobra 2003 za nova vozila, homologirana pred uveljavitvijo te odredbe
- 7.2.3 od 1. oktobra 2005 za vsa vozila, ko se prvič registrirajo v Republiki Sloveniji.

Št. 009-4/99-18

Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2991. Odredba o homologiranju alarmnih sistemov za vozila in motornih vozil glede na njihove alarmne sisteme (97.01)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

O D R E D B O
o homologiranju alarmnih sistemov za vozila in motornih vozil glede na njihove alarmne sisteme (97.01)

- 1 SPLOŠNO
- 1.1 Alarmni sistemi za vozila in motorna vozila glede na njihove alarmne sisteme morajo biti homologirani s skladu s to odredbo.
- 2 PODROČJE UPORABE
- Ta odredba se nanaša:
- 2.1 I. del: na alarmne sisteme za vozila (VAS), ki so namenjeni za stalno vgradnjo na vozila kategorije* M1 in na tista vozila kategorije N1, katerih največja dovoljena masa ne presega 2 t.**
- 2.2 II. del: na vozila kategorije* M1 in tista vozila kategorije N1, katerih največja dovoljena masa ne presega 2 t, glede na njihov alarmni sistem (AS).**
- 2.3 III. del: na naprave za imobilizacijo vozil kategorije M1 in tista vozila kategorije N1, katerih največja dovoljena masa ne presega 2 t, glede na njihove naprave za imobilizacijo**.
- 3 ZAHTEVE
- 3.1 I. del - alarmni sistem za vgradnjo v vozilo (VAS)
- 3.1.1 Splošne zahteve
- 3.1.1.1 VAS mora ob nepooblaščenem ali nenormalnem dogodku z vozilom oddati opozorilni signal.
- Ta opozorilni signal mora biti zvočen in lahko dodatno vključuje tudi optične signalne naprave, lahko pa je radijski alarm ali katerakoli kombinacija prej navedenih.

* Klasifikacija vozil po pravilnikih ECE je bila objavljena v prilogi št. 1 k odredbi o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98)

** Upoštevana so samo vozila s sistemom električne napetosti 12 V.

- 3.1.1.2 VAS mora biti konstruiran, izdelan in vgrajen tako, da vozilo, ki je opremljeno z njim, še vedno izpolnjuje vse potrebne tehnične zahteve, še posebej tiste glede elektromagnetne združljivosti.
- 3.1.1.3 Če VAS vključuje tudi možnost radijske povezave, npr. daljinsko aktiviranje oziroma deaktiviranje ali radijski prenos alarmnega signala, mora ustrezati tudi zahtevam ustreznega standarda ETSI. Frekvenca mora biti 433,92 MHz in največja izhodna moč 25 mW.
- 3.1.1.4 Ko je VAS vgrajen v vozilo, ne sme (v neaktiviranem stanju) vplivati na lastnosti vozila oziroma na njegovo varno delovanje.
- 3.1.1.5 VAS in njegovi sestavni deli se ne smejo nehoteno oziroma nenadzorovano aktivirati, še posebej ne takrat, ko pogonski motor vozila deluje.
- 3.1.1.6 Napaka (izpad) VAS oziroma izpad njegovega električnega napajanja ne sme vplivati na varno delovanje vozila.
- 3.1.1.7 VAS, njegovi sestavni deli in deli vozila, na katere vpliva, morajo biti konstruirani, izdelani in vgrajeni tako, da je kar najmanjša možnost, da bi jih lahko onesposobili oziroma uničili na hitro in brez povzročanja pozornosti, npr. z enostavnimi in ceneni pripomočki, ki so vsem lahko dostopni.
- 3.1.1.8 Način aktiviranja in deaktiviranja VAS ne sme škodovati lastnostim vozila, ki jih predpisuje pravilnik ECE R 18. Električne povezave z deli, ki jih zadeva omenjeni pravilnik, so dovoljene.
- 3.1.1.9 Sistem mora biti izveden tako, da kratek stik kateregakoli kroga sistema ne vpliva na sposobnost delovanja VAS, razen na okvarjeni krog.
- 3.1.1.10 VAS lahko vključuje tudi napravo za imobilizacijo vozila, ki mora ustrezati zahtevam III. dela te odredbe (poglavje 3.3).
- 3.1.2 Posebne zahteve
- 3.1.2.1 Območje zaščite
- 3.1.2.1.1 Specifične zahteve
- VAS mora najmanj zaznati in opozoriti na odpiranje katerihkoli vrat vozila, pokrova motorja ali pokrova prtljažnika. Okvara ali izključitev svetlobnih virov, npr. svetilke v potniškem prostoru, ne sme škodljivo vplivati na delovanje kontrolnih funkcij VAS.

Dovoljeni so tudi dodatni senzori, kot npr.:

- za vdor v vozilo, npr. kontrola potniškega prostora, kontrola stekel na oknih, lom katerekoli steklene površine, ali
- za poskus tatvine vozila, npr. senzor nagibanja vozila.

V teh primerih je treba upoštevati zahteve za preprečevanje lažnih alarmov (točka 3.1.2.1.2 spodaj).

Glede na to, da ti dodatni senzori oddajajo alarmni signal tudi potem, ko se je dogodek že zgodil (npr. lom steklene površine), ali pa zaradi zunanjega vpliva (npr. veter), se alarmni signal zaradi takega senzorja lahko vključi le 10-krat v enem časovnem obdobju aktiviranja VAS.

V tem primeru je časovno obdobje vključitve VAS omejeno z deaktiviranjem sistema kot posledico dejanja lastnika vozila.

Nekatere vrste dodatnih senzorjev, npr. kontrola potniškega prostora (ultrazvočna ali infrardeča) ali senzor nagibanja vozila, je mogoče namerno izključiti. V tem primeru je treba poseben namerni postopek opraviti pred aktiviranjem VAS. Ko je VAS aktiviran, ne sme biti mogoče izključiti posameznih senzorjev.

3.1.2.1.2 Zavarovanje pred lažnimi alarmi

3.1.2.1.2.1

S primernimi ukrepi, npr.

- z mehansko izvedbo in z izvedbo električnih tokokrogov, primernima posebnim pogojem na motornih vozilih,
- z izbiro in uporabo delovnih in kontrolnih principov za alarmni sistem in njegove sestavne dele, mora biti zagotovljeno, da VAS tako v aktiviranem kot tudi neaktiviranem stanju ne more povzročiti oddaje alarmnega signala v primeru:
  - trčenja v vozilo: preskus je predpisan v točki 7.2.13 pravilnika ECE R 97.01;
  - elektromagnetnih vplivov: preskus je predpisan v točki 7.2.12 pravilnika ECE R 97.01;
  - zmanjšanja napetosti akumulatorja zaradi enakomernega praznjenja: preskus je predpisan v točki 7.2.14 pravilnika ECE R 97.01;
  - lažnega alarma naprave za kontrolo potniškega prostora: preskus je predpisan v točki 7.2.15 pravilnika ECE R 97.01.

3.1.2.2

Zvočni alarm

3.1.2.2.1

Splošno

Opozorilni signal mora biti dobro slišen in prepoznaven ter se mora jasno razlikovati od drugih zvočnih signalov, ki so v uporabi v cestnem prometu.

Poleg originalne (osnovne) zvočne opozorilne naprave je lahko vgrajena še dodatna zvočna opozorilna naprava v tistem prostoru vozila, ki ga nadzoruje VAS, da je ta opozorilna naprava zaščitena pred lahkim in hitrim dostopom ljudi.

Če se uporablja dodatna zvočna opozorilna naprava, ki oddaja zvok s stalno višino tona, je lahko osnovna opozorilna zvočna naprava še dodatno povezana z VAS. Nedovoljeni posegi v osnovno zvočno opozorilno napravo (na splošno je lažje dostopna) ne smejo vplivati na delovanje dodatne zvočne opozorilne naprave.

3.1.2.2.2

Trajanje zvočnega signala

Najmanj: 25 sek

Največ: 30 sek

Zvočni signal se lahko oglasi ponovno šele ob naslednjem dogodku, to je po zgoraj omenjenem časovnem obdobju.

(Omejitve: glej točko 3.1.2.1.1 in 3.1.2.1.2 te odredbe).

Dezaktiviranje alarmnega sistema mora takoj prekiniti zvočni signal.

3.1.2.3

Svetlobni alarm - če je vgrajen

3.1.2.3.1

Splošno

V primeru nepooblaščenega ali nenormalnega dogodka z vozilom mora naprava vključiti svetlobni signal, kakor je to opredeljeno v točkah 3.1.2.3.2 in 3.1.2.3.3 te odredbe.

3.1.2.3.2

Trajanje svetlobnega signala

Svetlobni signal lahko traja od 25 s do 5 min od trenutka, ko je bil alarm vključen.

Dezaktiviranje alarmnega sistema mora takoj prekiniti svetlobni signal.

3.1.2.3.3

Tip svetlobnega signala

Utripanje vseh smerokazov in/ali svetilke v potniškem prostoru, vključno z vsemi svetilkami na istem električnem krogu.

Frekvenca utripanja je 2 ± 1 Hz

Glede na zvočni signal je dovoljen tudi nesinhroniziran svetlobni signal. Čas vključitve = čas izključitve ± 10 %.

3.1.2.4 Radijski alarm (pager) - če je vgrajen

VAS lahko vključuje tudi sposobnost oddajanja alarmnega signala po radijski zvezi.

3.1.2.5 Preprečitev aktiviranja alarmnega sistema

Ko motor vozila deluje, ne sme biti mogoče hote ali nehote aktivirati alarmnega sistema.

3.1.2.6 Aktiviranje in dezaktiviranje VAS

3.1.2.6.1 Aktiviranje

Dovoljen je vsak primeren način aktiviranja VAS pod pogojem, da ta način v nobenem primeru ne more povzročiti lažnih alarmov.

3.1.2.6.2 Dezaktiviranje

Dezaktiviranje VAS je mogoče z eno od naslednjih naprav ali pa z njihovo kombinacijo. Dovoljene so tudi druge naprave z enakovrednimi lastnostmi.

3.1.2.6.2.1 Mehanski ključ (skladen z zahtevami dodatka št. 10 k pravilniku ECE 97.01), ki deluje z zunanosti vozila. Ključ je lahko vezan na sistem centralnega zaklepanja vrat in mora imeti najmanj 1000 različic.

3.1.2.6.2.2 Električna/elektronska naprava, npr. daljinski upravljalnik, z najmanj 50.000 različicami s spreminjanjo se kodo in/ali možnostjo zamenjave 5.000 različic v 24 urah.

3.1.2.6.2.3 Mehanski ključ ali električna/elektronska naprava v zaščitenem potniškem prostoru s časovno določeno zakasnitvijo za izstop oziroma vstop v vozilo.

3.1.2.7 Zakasnitev pri izstopu

Če je naprava za aktiviranje VAS nameščena znotraj zaščitenega prostora, mora biti zagotovljena zakasnitev za izstop. Čas zakasnitve mora biti nastavljen, in sicer od 15 do 45 sekund po aktiviranju VAS, tako da se lahko prilagodi posameznemu uporabniku.

3.1.2.8 Zakasnitev pri vstopu

Če je naprava za dezaktiviranje VAS nameščena znotraj zaščitenega prostora, mora biti dovoljena zakasnitev od najmanj 5 do največ 15 sekund pred vključitvijo zvočnega in svetlobnega signala. Čas zakasnitve mora biti nastavljen, tako da se lahko prilagodi posameznemu uporabniku.

3.1.2.9 Prikaz stanja VAS

3.1.2.9.1 Za prikaz informacije o stanju VAS (aktiviran, dezaktiviran, čas nastavitve alarma, alarm je bil vključen) so dovoljeni optični prikazi znotraj ali zunaj potniškega prostora vozila. Če je optični prikaz nameščen zunaj potniškega prostora, svetilnost ne sme presegati 0,5 cd.

3.1.2.9.2 Če je predvideno označevanje preklopa VAS od aktiviranega na dezaktivirano stanje ali obratno, mora biti to označevanje optično, skladno s točko 3.1.2.9.1 te odredbe. Tako označevanje pa je lahko izvedeno tudi z vključitvijo vseh smernikov in/ali svetilke v notranjosti potniškega prostora. Pri tem čas trajanja takega signala s smerniki ne sme biti daljši od 3 sekund.

3.1.2.10 Oskrba z energijo

Vir energije za VAS je lahko akumulator vozila.

Lahko se uporabi tudi poseben akumulator, ki pa v nobenem primeru ne sme oskrbovati z energijo kateregakoli drugega porabnika na vozilu.

3.1.2.11 Možne dodatne funkcije

3.1.2.11.1 Samokontrola, samodejen prikaz napake

Pri aktiviranju VAS lahko samokontrolna funkcija odkriva nenormalne primere, npr. odprta vrata, in na to tudi opozori uporabnika.

3.1.2.11.2 Alarm v sili

Svetlobni in/ali zvočni in/ali radijski alarm je dovoljen, neodvisno od stanja aktiviranja in funkcije VAS. Tak alarm mora biti mogoče sprožiti iz notranjosti vozila in ne sme vplivati na stanje aktiviranja VAS. Uporabnik vozila mora imeti možnost tak alarm v sili tudi izključiti. V primeru zvočnega alarma v sili čas trajanja alarma ne sme biti omejen. Alarm v sili ne sme preprečiti zagona pogonskega motorja ali pa ga zaustaviti, če ta že deluje.

3.2 II. del - alarmni sistem v vozilu (AS)

3.2.1 Splošne zahteve

3.2.1.1

AS mora biti konstruiran in izveden tako, da v primeru nepooblaščenega ali nenormalnega dogodka z vozilom odda opozorilni signal in lahko vključi tudi imobilizator.

Opozorilni signal mora biti zvočen in lahko dodatno vključuje tudi optične signalne naprave, lahko pa je radijski alarm ali katerakoli kombinacija prej navedenih.

3.2.1.2

Vozilo, ki je opremljeno z alarmnim sistemom, mora izpolnjevati vse potrebne tehnične zahteve, še posebej tiste glede elektromagnetne združljivosti.

3.2.1.3

Če AS vključuje tudi možnost radijske povezave, npr. daljinsko aktiviranje oziroma dezaktiviranje ali radijski prenos alarmnega signala, mora ustrezati tudi zahtevam ustreznega standarda ETSI. Frekvenca mora biti 433,92 MHz in največja izhodna moč 25 mW.

3.2.1.4

AS in njegovi sestavni deli se ne smejo nehoteno oziroma nenadzorovano aktivirati, še posebej ne takrat, ko pogonski motor vozila deluje.

3.2.1.5

Napaka (izpad) AS oziroma izpad njegovega električnega napajanja ne sme vplivati na varno delovanje vozila.

3.2.1.6

Alarmni sistem, njegovi sestavni deli in deli vozila, na katere vpliva, morajo biti konstruirani, izdelani in vgrajeni tako, da je kar najmanjša možnost, da bi jih lahko onesposobili oziroma uničili na hitro in brez povzročanja pozornosti, npr. z enostavnimi in cenenimi pripomočki, ki so vsem lahko dostopni.

3.2.1.7

Sistem mora biti izveden tako, da kratek stik kateregakoli kroga sistema ne vpliva na sposobnost delovanja alarmnega sistema, razen na okvarjeni krog.

3.2.1.8

AS lahko vključuje imobilizator, ki mora ustrezati zahtevam III. dela (poglavje 3.3)

3.2.2 Posebne zahteve

3.2.2.1

Obseg zaščite

3.2.2.1.1

Specifične zahteve

AS mora najmanj zaznati in opozoriti na odpiranje katerihkoli vrat vozila, pokrova motorja ali pokrova prtljažnika. Okvara ali izključitev svetlobnih virov, npr. svetilke v potniškem prostoru, ne sme škodljivo vplivati na delovanje kontrolnih funkcij alarmnega sistema.

Dovoljeni so tudi dodatni senzorji, kot npr.:

- za vdor v vozilo, npr. kontrola potniškega prostora, kontrola stekel na oknih, lom katerekoli steklene površine, ali
- za poskus tatvine vozila, npr. senzor nagibanja vozila.

V teh primerih je treba upoštevati zahteve za preprečevanje lažnih alarmov (točka 3.2.2.1.2 spodaj).

Glede na to, da ti dodatni senzorji oddajajo alarmni signal tudi potem, ko se je dogodek že zgodil (npr. lom steklene površine), ali pa zaradi zunanjega vpliva (npr. veter), se alarmni signal zaradi takega senzorja lahko vključi le 10-krat v enem časovnem obdobju aktiviranja AS.

V tem primeru je časovno obdobje vključitve alarmnega sistema omejeno z dezaktiviranjem sistema kot posledico dejanja lastnika vozila.

Nekatere vrste dodatnih senzorjev, npr. kontrola potniškega prostora (ultrazvočna ali infrardeča) ali senzor nagibanja vozila, je mogoče namerno izključiti. V tem primeru je treba poseben namerni postopek opraviti pred aktiviranjem AS. Ko je alarmni sistem aktiviran, ne sme biti mogoče izključiti posameznih senzorjev.

3.2.2.1.2 Zavarovanje pred lažnimi alarmi

3.2.2.1.2.1 Zagotovljeno mora biti, da AS tako v aktiviranem kot tudi neaktiviranem stanju ne more povzročiti oddaje alarmnega signala v primeru:

- trčenja v vozilo: preskus je predpisan v točki 7.2.13 pravilnika ECE R 97.01;
- elektromagnetnih vplivov: preskus je predpisan v točki 7.2.12 pravilnika ECE R 97.01;
- zmanjšanja napetosti akumulatorja zaradi enakomernega praznjenja: preskus je predpisan v točki 7.2.14 pravilnika ECE R 97.01;
- lažnega alarma naprave za kontrolo potniškega prostora: preskus je predpisan v točki 7.2.15 pravilnika ECE R 97.01.

3.2.2.2 Zvočni alarm

3.2.2.2.1 Splošno

Opozorilni signal mora biti dobro slišen in prepoznaven ter se mora jasno razlikovati od drugih zvočnih signalov, ki so v uporabi v cestnem prometu.

Poleg originalne (osnovne) zvočne opozorilne naprave je lahko vgrajena še dodatna zvočna opozorilna naprava v tistem prostoru vozila, ki ga nadzoruje AS, da je ta dodatna opozorilna naprava zaščitena pred lahkim in hitrim dostopom ljudi.

Če se uporablja dodatna zvočna opozorilna naprava, ki oddaja zvok z nespremenjeno višino tona, je lahko osnovna opozorilna zvočna naprava še dodatno povezana z AS. Nedovoljeni posegi v osnovno zvočno opozorilno napravo (na splošno je lažje dostopna) ne smejo vplivati na delovanje dodatne zvočne opozorilne naprave.

3.2.2.2.2 Trajanje zvočnega signala

Najmanj: 25 sek

Največ: 30 sek

Zvočni signal se lahko oglasi ponovno šele ob naslednjem dogodku, to je po zgoraj omenjenem časovnem razdobju.

(Omejitev: glej točki 3.2.2.1.1 in 3.2.2.1.2 te odredbe).

Dezaktiviranje alarmnega sistema mora takoj prekiniti zvočni signal.

- 3.2.2.3 Svetlobni alarm - če je vgrajen
- 3.2.2.3.1 Splošno
V primeru nepooblaščenega ali nenormalnega dogodka z vozilom mora naprava vključiti svetlobni signal, kakor je to opredeljeno v točkah 3.2.2.3.2 in 3.2.2.3.3 te odredbe.
- 3.2.2.3.2 Trajanje svetlobnega signala

Svetlobni signal lahko traja od 25 s do 5 min od trenutka, ko je bil alarm vključen.
Dezaktiviranje alarmnega sistema mora takoj prekiniti svetlobni signal.
- 3.2.2.3.3 Tip svetlobnega signala

Utripanje vseh smerokazov in/ali svetilke v potniškem prostoru, vključno z vsemi svetilkami na istem električnem krogu.

Frekvenca utripanja je 2 ± 1 Hz

Glede na zvočni signal je dovoljen tudi nesinhroniziran svetlobni signal. Čas vključitve = čas izključitve ± 10 %.
- 3.2.2.4 Radijski alarm (pager) - če je vgrajen

AS lahko vključuje tudi sposobnost oddajanja alarmnega signala po radijski zvezi.
- 3.2.2.5 Preprečitev aktiviranja alarmnega sistema
Ko motor vozila deluje, ne sme biti mogoče hote ali nehote aktivirati alarmnega sistema.
- 3.2.2.6 Aktiviranje in dezaktiviranje AS
- 3.2.2.6.1 Aktiviranje
Dovoljen je vsak primeren način aktiviranja AS pod pogojem, da ta način v nobenem primeru ne more povzročiti lažnih alarmov.
- 3.2.2.6.2 Dezaktiviranje
Dezaktiviranje AS je mogoče z eno od naslednjih naprav ali pa z njihovo kombinacijo. Dovoljene so tudi druge naprave z enakovrednimi lastnostmi.
- 3.2.2.6.2.1 Mehanski ključ (skladen z zahtevami dodatka št. 10 k pravilniku ECE 97.01), ki deluje z zunanosti vozila. Ključ je lahko vezan na sistem centralnega zaklepanja vrat in mora imeti najmanj 1000 različic.
- 3.2.2.6.2.2 Električna/elektronska naprava, npr. daljinski upravljalca, z najmanj 50.000 različicami s spreminjajočo se kodo in/ali možnostjo zamenjave 5000 različic v 24 urah.
- 3.2.2.6.2.3 Mehanski ključ ali električna/elektronska naprava v zaščitenem potniškem prostoru s časovno določeno zakasnitvijo za izstop oziroma vstop v vozilo.
- 3.2.2.7 Zakasnitev pri izstopu

Če je naprava za aktiviranje AS nameščena znotraj zaščitenega prostora, mora biti zagotovljena zakasnitev za izstop. Čas zakasnitve mora biti nastavljen, in sicer od 15 do 45 sekund po aktiviranju AS, tako da se lahko prilagodi posameznemu uporabniku.
- 3.2.2.8 Zakasnitev pri vstopu
Če je naprava za dezaktiviranje AS nameščena znotraj zaščitenega prostora, mora biti dovoljena zakasnitev od najmanj 5 do največ 15 sekund pred vključitvijo zvočnega in svetlobnega signala. Čas zakasnitve mora biti nastavljen, tako da se lahko prilagodi posameznemu uporabniku.

- 3.2.2.9 Prikaz stanja alarmnega sistema
- 3.2.2.9.1 Za prikaz informacije o stanju AS (aktiviran, dezaktiviran, čas nastavitve alarma, alarm je bil vključen) so dovoljeni optični prikazi znotraj ali zunaj potniškega prostora vozila. Če je optični prikaz nameščen zunaj potniškega prostora, svetilnost ne sme presežati 0,5 cd.
- 3.2.2.9.2 Če je predvideno označevanje preklopa AS od aktiviranega stanja na dezaktivirano ali obratno, mora biti to označevanje optično, skladno s točko 3.2.2.9.1 te odredbe. Tako označevanje pa je lahko izvedeno tudi z vključitvijo vseh smernikov in/ali svetilke v notranjosti potniškega prostora. Pri tem čas trajanja takega signala s smerniki ne sme biti daljši od 3 sekund.
- 3.2.2.10 Oskrba z energijo
Vir energije za AS je lahko akumulator vozila.
- Lahko se uporabi tudi poseben akumulator, ki pa v nobenem primeru ne sme oskrbovati z energijo kateregakoli drugega porabnika na vozilu.
- 3.2.2.11 Mogoče dodatne funkcije
- 3.2.2.11.1 Samokontrola, samodejen prikaz napake
Pri aktiviranju AS lahko samokontrolna funkcija odkriva nenormalne primere, npr. odprta vrata, in na to tudi opozori uporabnika.
- 3.2.2.11.2 Alarm v sili
- Svetlobni in/ali zvočni in/ali radijski alarm je dovoljen, neodvisno od stanja aktiviranja in funkcije AS. Tak alarm mora biti mogoče sprožiti iz notranjosti vozila in ne sme vplivati na stanje aktiviranja AS. Uporabnik vozila mora imeti možnost tak alarm v sili tudi izključiti. V primeru zvočnega alarma v sili čas trajanja alarma ne sme biti omejen. Alarm v sili ne sme preprečiti zagona pogonskega motorja ali pa ga zaustaviti, če ta že deluje.
- 3.3 III. del - naprave za imobilizacijo vozila - imobilizatorji
- 3.3.1 Splošne zahteve
- 3.3.1.1 Imobilizator mora biti mogoče aktivirati in dezaktivirati skladno z zahtevami te odredbe.
- 3.3.1.2 Če imobilizator vključuje možnost radijskega prenosa signala za aktiviranje in dezaktiviranje, mora biti skladen z ustreznim standardom ETSI.
- 3.3.1.3 Imobilizator in njegova vgradnja morata biti taka, da z njim opremljeno vozilo še vedno ustreza vsem tehničnim zahtevam.
- 3.3.1.4 Ko je kontaktni ključ v položaju, da motor vozila lahko deluje, ne sme biti mogoče aktivirati imobilizatorja.
- 3.3.1.5 Naprave za imobilizacijo vozila sme biti mogoče trajno onemogočiti v njenem delovanju.
- 3.3.1.6 Imobilizator mora biti konstruiran in izdelan tako, da, vgrajen v vozilo, ne more vplivati na konstrukcijsko določeno funkcijo in delovanje vozila, tudi če je imobilizator v okvari.
- 3.3.1.7 Imobilizator mora biti konstruiran in izdelan tako, da, vgrajen v vozilo po navodilih proizvajalca, daje kar najmanjšo možnost, da bi ga lahko onesposobili oziroma uničili na hitro in brez povzročanja pozornosti, npr. s preprostimi in ceneni pripomočki, ki so vsem lahko dostopni. Zamenjava glavnega dela ali sklopa imobilizatorja z namenom, da bi ga obšli, mora biti zamudna in težavna.

- 3.3.1.8 Imobilizator mora biti konstruiran in izdelan tako, da je, vgrajen v vozilo po navodilih proizvajalca, sposoben vzdržati vse vplive okolja v razumni življenjski dobi. Zaradi vgradnje imobilizatorja še posebej ne smejo biti prizadete električne lastnosti obstoječega električnega vezja v vozilu.
- 3.3.1.9 Imobilizator je lahko kombiniran z drugimi sistemi vozila oziroma je lahko integriran vanje (npr. upravljanje motorja, alarmni sistemi itd.)
- 3.3.2 Posebne zahteve
- 3.3.2.1 Obseg delovanja
- 3.3.2.1.1 Imobilizator mora biti konstruiran tako, da prepreči delovanje vozila z lastnim pogonom, in to na najmanj enega od naslednjih načinov:
- 3.3.2.1.1.1 da v primeru naknadno vgrajene naprave oziroma v primeru vozila z dizel motorjem onesposobi najmanj dva ločena tokokroga na vozilu, ki sta nujna za delovanje vozila z lastnim pogonom (npr. zaganjalnik motorja, vžig, dovod goriva itd.);
- 3.3.2.1.1.2 da moti delovanje najmanj ene kontrolne enote, potrebne za delovanje vozila.
- 3.3.2.1.2 Imobilizator, namenjen za vgradnjo v vozilo s katalizatorjem, ne sme povzročiti, da bi nezgorelo gorivo prišlo v izpušni sistem.
- 3.3.2.2 Zanesljivost delovanja
S primerno konstrukcijo imobilizatorja je treba doseči zanesljivost delovanja, pri tem je treba še posebej upoštevati posebne pogoje okolja v vozilu (glej točko 3.3.1.8 te odredbe).
- 3.3.2.3 Varnost delovanja
Zagotoviti je treba, da imobilizator, kot rezultat preskušanja v skladu z določili te odredbe, ne spremeni svojega stanja (aktiviran/ dezaktiviran).
- 3.3.2.4 Aktiviranje imobilizatorja
- 3.3.2.4.1 Imobilizator se mora brez dodatnega posega voznika aktivirati najmanj na enega od naslednjih načinov:
- z zavrtanjem kontaktnega ključa v lego "0" v kontaktni ključavnici in zaprtjem vrat vozila; dodatno je za imobilizatorje, ki se dezaktivirajo neposredno pred postopkom zagona motorja ali med samim postopkom, dovoljeno, da se aktivirajo že z izključitvijo vžiga.
  - največ 5 minut po izvlečenju ključa iz kontaktne ključavnice ali
- 3.3.2.5 Dezaktiviranje
- 3.3.2.5.1 Imobilizator mora biti mogoče dezaktivirati z uporabo ene ali pa s kombinacijo naslednjih naprav. Druge naprave z enakovrednim nivojem varnosti, ki delujejo enakovredno, so dovoljene.
- 3.3.2.5.1.1 Tipkovnica za vpis individualno izbrano kodo, ki ima najmanj 10.000 variant.
- 3.3.2.5.1.2 Električna/elektronska naprava, npr. daljinski upravljalnik, z najmanj 50.000 različicami s spreminjajočo se kodo in/ali možnostjo zamenjave 5.000 različic v 24 urah.
- 3.3.2.5.1.3 Če je dezaktiviranje mogoče doseči z daljinskim upravljalnikom, se mora imobilizator vrniti v stanje aktivnosti v petih minutah po dezaktiviranju, če medtem ni bilo neke dodatne aktivnosti v vžigalnem tokokrogu vozila.

- 3.3.2.6 Prikaz stanja
- 3.3.2.6.1 Za informacijo o stanju imobilizatorja (aktiviran/dezaktiviran, sprememba iz aktiviranega stanja v dezaktivirano in obratno) je dovoljen svetlobni prikaz v potniškem prostoru in zunaj njega. Svetilnost optičnega prikaza zunaj potniškega prostora ne sme presegati 0,5 cd.
- 3.3.2.6.2 Če je predviden signal za prikaz kratkotrajnih "dinamičnih" procesov, kot npr. sprememba iz aktiviranega stanja v dezaktivirano, mora biti to optični signal, skladno s točko 3.3.2.6.1 te odredbe. Tak optični signal lahko predstavlja tudi sočasno delovanje vseh smerokazov in/ali svetilk(e) v potniškem prostoru pod pogojem, da optični signal smerokazov ni daljši od 3 sekund.
- 4 PRESKUŠANJE ALARMNIH SISTEMOV VOZIL IN VOZIL GLEDE NA ALARMNE SISTEME
- 4.1 Preskušanje alarmnih sistemov vozil in vozil glede na alarmne sisteme v smislu te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 97.01 (po stanju 1. oktobra 1999). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92).
- 4.2 Pravilnik ECE R 97.01 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.
- 5 HOMOLOGACIJA ALARMNIH SISTEMOV VOZIL IN VOZIL GLEDE NA ALARMNE SISTEME
- 5.1 Homologacija alarmnih sistemov vozil in vozil glede na alarmne sisteme v smislu te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 97.01. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.
- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).
- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporablja pa se:
- 7.1.1 od 1. oktobra 2001 dalje za homologacijo novih tipov vozil in
- 7.1.2 od 1. oktobra 2004 dalje za vsa vozila, ko se prvič registrirajo v Republiki Sloveniji.

Št. 009-4/99-19
Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2992. Odredba o homologiranju žarometov za cestna motorna vozila, ki so opremljeni s svetlobnimi viri, ki delujejo na principu električnega praznjenja v plinu (št. 98.00)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

O D R E D B O
o homologiranju žarometov za cestna motorna vozila, ki so opremljeni s svetlobnimi viri, ki delujejo na principu električnega praznjenja v plinu (št. 98.00)

- 1 SPLOŠNO
  - 1.1 Žarometi za cestna motorna vozila, ki so opremljeni s svetlobnimi viri, ki delujejo na principu električnega praznjenja v plinu (ksenonske žarnice), morajo biti homologirani v skladu s to odredbo.
- 2 PODROČJE UPORABE
  - 2.1 Ta odredba se nanaša na žaromete za cestna motorna vozila, ki so opremljeni s ksenonskimi žarnicami in imajo lečo iz stekla ali pa iz umetne snovi.
- 3 ZAHTEVE
  - 3.1 Vsak vzorec mora ustrezati zahtevam te odredbe.
  - 3.2 Žarometi morajo biti izdelani tako, da zadržijo predpisane fotometrične lastnosti in dobro delujejo tudi, ko so izpostavljeni morebitnim tresljajem pri normalni uporabi vozila.
    - 3.2.1 Žarometi morajo biti opremljeni z napravo, ki omogoča pravilno nastavitev žarometa na vozilu, kot to določajo predpisi. Taka naprava ni nujna pri žarometih, pri katerih sta reflektor in leča neločljivo povezana, in če je uporaba takih žarometov omejena na vozila, pri katerih je nastavitev žarometov zagotovljena drugače.

Če sta žaromet za dolgi pramen in žaromet za kratki pramen, ki imata vsak svojo žarnico, združena v skupno enoto, mora sistem za nastavitev omogočati nastavitev vsake optične enote posebej. Enaka zahteva velja tudi za enoto, ki združuje žaromet za dolgi svetlobni pramen in žaromet za meglo, žaromet za kratki svetlobni pramen in žaromet za meglo ali pa vse tri žaromete.
    - 3.2.2 Seveda to ne velja za žaromete, katerih reflektorji so neločljivo povezani, vendar mora tudi tak tip žarometa v celoti ustrezati zahtevam točke 6.3 pravilnika ECE R 20.02.
  - 3.3 Če je ksenonsko žarnico mogoče zamenjati brez uporabe orodja, mora nosilec žarnice ustrezati merskim karakteristikam, kot jih predpisuje podatkovni list publikacije IEC 61-2 za ustrezno kategorijo ksenonske žarnice. Ksenonska žarnica se mora lahko prilegati v žaromet.
  - 3.4 Pri žarometih, ki so izdelani tako, da zadovoljujejo predpise za vožnjo po desni in za vožnjo po levi strani cestišča, je lahko nastavitev za določeno smer vožnje opravljena že pri proizvajalcu, lahko pa jo pozneje opravi tudi voznik. Ta nastavitev se lahko opravi na primer z zasukom optične enote za določen kot proti vozilu ali pa z zasukom žarnice za določen kot proti optični enoti. V vsakem primeru pa morata biti mogoči samo dve legi, in sicer ena za vožnjo po desni in druga za vožnjo po levi strani cestišča. Onemogočen pa mora biti vsak nenameravan zasuk ali pa nastavitev v neko vmesno lego. Če je mogoče postaviti žarnico v dve različni legi, morajo biti pritrdilni elementi žarnice izvedeni tako, da je pritrditev žarnice v vsaki od teh leg tako točna kot pri žarometih za samo eno smer vožnje. Skladnost s temi zahtevami se preverja samo vizualno, po potrebi pa tudi s praktičnim preskusom.
- 3.5 Pri žarometih, ki so konstruirani tako, da dajejo izmenično dolgi oziroma kratki svetlobni pramen, mora biti vsaka mehanska, elektromehanska ali druga naprava za preklon od enega na drugi svetlobni pramen izvedena tako da:

- 3.5.1 je naprava dovolj trdna, da zdrži 50.000 preklopov brez poškodbe, in to kljub vibracijam, ki jim je izpostavljena ob normalni rabi;
- 3.5.2 se ob okvari naprave samodejno vključi kratki svetlobni pramen;
- 3.5.3 je vedno vklopljen ali dolgi ali kratki svetlobni pramen in ni možnosti, da bi se mehanizem za preklop zataknil v neki vmesni legi;
- 3.5.4 uporabnik ne more z uporabo običajnega orodja spremeniti oblike ali lege gibljivih delov.
- 3.6 Skladno z določili te odredbe je treba opraviti še dodatna preskušanja, s katerimi se zagotovi, da pri uporabi žarometa ne nastopijo prevelika odstopanja od fotometričnih lastnosti.
- 3.7 Če je leča žarometa iz umetne snovi, je treba opraviti še preskuse po dodatku št. 5 pravilnika ECE R 98.00.
- 3.8 Žarnica ali balastni sistem ne smeta povzročati motenj, ki bi povzročile nepravilno delovanje drugih električnih ali elektronskih sistemov na vozilu.
- 4 PRESKUŠANJE ŽAROMETOV
- 4.1 Preskušanje žarometov v smislu te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 98.00 (po stanju 3. januarja 1998). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS - Mednarodne pogodbe, št. 15/92).
- 4.2 Pravilnik ECE R 98.00 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.
- 5 HOMOLOGACIJA ŽAROMETOV
- 5.1 Homologacija žarometov v smislu te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 98.00. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.
- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).
- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Ta odredba začne veljati 1. oktobra 1999.

Št. 009-4/99-20

Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2993. Odredba o homologiranju svetlobnih virov, ki delujejo na principu električnega praznjenja v plinu, namenjenih za uporabo v homologiranih svetilkah motornih vozil (št. 99.00)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

O D R E D B O**o homologiranju svetlobnih virov, ki delujejo na principu električnega praznjenja v plinu, namenjenih za uporabo v homologiranih svetilkah motornih vozil (št. 99.00)**

1. SPLOŠNO
  - 1.1 Svetlobni viri, ki delujejo na principu električnega praznjenja v plinu (ksenonske žarnice), namenjeni za uporabo v homologiranih svetilkah motornih vozil, morajo biti homologirani v skladu s to odredbo.
2. PODROČJE UPORABE
  - 2.1 Ta odredba se nanaša na svetlobne vire, ki delujejo na principu električnega praznjenja v plinu (ksenonske žarnice) kategorij D1S, D2S, D1R in D2R, ki so namenjene za vgradnjo v homologirane svetilke motornih vozil.
3. ZAHTEVE
  - 3.1 Splošne zahteve
    - 3.1.1 Vsak vzorec, predložen v homologacijo, mora ustrezati zahtevam te odredbe.
    - 3.1.2 Žarnice morajo biti izdelane tako, da so pri normalni uporabi sposobne opravljati svojo funkcijo. Poleg tega ne smejo imeti nobenih konstrukcijskih ali proizvodnih napak.
  - 3.2 Izdelava
    - 3.2.1 Steklo žarnice ne sme imeti brazd ali madežev, ki kvarno vplivajo na njeno pravilno delovanje in optične lastnosti.
    - 3.2.2 Če je (zunanj) balon žarnice obarvan, je treba po 15-urnem delovanju z obremenitvijo na preskusni napetosti površino balona narahlo obrisati z bombažno krpo, namočeno v mešanici, ki vsebuje 70 volumenskih odstotkov n-heptana in 30 volumenskih odstotkov toluola. Po petih minutah je treba vizualno pregledati površino, pri čemer ne smejo biti vidne spremembe.
    - 3.2.3 Žarnice morajo biti opremljene s standardnim podnožjem, skladnim z zahtevami podatkovnega lista publikacije IEC 61, tretja izdaja, kot je to opredeljeno v dodatku 1 k pravilniku ECE R 99.00.
    - 3.2.4 Podnožje mora biti trdno spojeno z balonom žarnice.
    - 3.2.5 Skladnost z določili točk od 3.2.3 do 3.2.4 se ugotavlja vizualno, s preverjanjem mer in po potrebi s poskusno vgradnjo.
4. PRESKUŠANJE ŽARNIC
  - 4.1 Preskušanje žarnic v smislu te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 99.00 (po stanju 7. maja 1998). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92).
  - 4.2 Pravilnik ECE R 99.00 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.

- 5 HOMOLOGACIJA ŽARNIC
- 5.1 Homologacija žarnic v smislu te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 99.00. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.
- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost žarnic zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).
- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Ta odredba začne veljati 1. oktobra 1999.

Št. 009-4/99-21
Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2994. Odredba o homologiranju osebnih vozil, opremljenih z motorjem z notranjim zgorevanjem, glede na merjenje emisije ogljikovega dioksida in porabe goriva ter osebnih in lahkih tovornih vozil na akumulatorski električni pogon glede na merjenje porabe električne energije ter dosega (št. 101.00)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

O D R E D B O

o homologiranju osebnih vozil, opremljenih z motorjem z notranjim zgorevanjem, glede na merjenje emisije ogljikovega dioksida in porabe goriva ter osebnih in lahkih tovornih vozil na akumulatorski električni pogon glede na merjenje porabe električne energije ter dosega (št. 101.00)

- 1 SPLOŠNO
- 1.1 Osebna vozila z motorjem z notranjim zgorevanjem ter osebna in lahka tovorna vozila na akumulatorski električni pogon morajo biti homologirana v skladu s to odredbo glede porabe goriva (energije) in emisije CO₂ oziroma dosega z enim polnjenjem.
- 2 PODROČJE UPORABE
- 2.1 Ta odredba se nanaša na merjenje emisije CO₂ in porabe goriva vozil kategorije* M1 ter porabe električne energije in merjenje dosega vozil kategorij M1 in N1, ki jih poganja električna akumulatorska baterija.
- 3 ZAHTEVE
- 3.1 Splošno
- Vsi deli vozila, ki vplivajo na emisijo CO₂ in porabo goriva ali električne energije, morajo biti projektirani, izdelani in sestavljeni tako, da lahko vozilo ob normalni rabi kljub morebitnim vibracijam, ki jim je izpostavljeno, ustreza zahtevam te odredbe.

* Klasifikacija vozil po pravilnikih ECE je bila objavljena v prilogi št. 1 k odredbi o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 43/96)

- 3.2 Opis preskušanj motorjev z notranjim zgorevanjem
- 3.2.1 Emisija CO₂ se meri med preskusnim ciklom, ki simulira vožnjo v mestu in zunaj njega, kot je to opisano v prilogi 1 dodatka št. 4 pravilnika ECE R 83.
- 3.2.2 Rezultati preskusa morajo biti izraženi kot emisija CO₂ v gramih na prevoženi kilometer (g/km), zaokroženi na najbližjo celo vrednost.
- 3.2.3 Poraba goriva se izračuna skladno s točko 1.5 dodatka št. 5 k pravilniku ECE R 101.00 na podlagi metode ravnotežja ogljika, ki uporablja izmerjene vrednosti CO₂ in drugih emisij, vezanih na ogljik (CO in HC). Rezultate je treba zaokrožiti na prvo decimalno mesto.
- 3.2.4 Za preskus je treba uporabiti referenčno gorivo, kot je določeno v dodatku št. 9 pravilnika ECE R 83.
- Za tekoči naftni plin (LPG) in zemeljski plin (NG) se uporabi referenčno gorivo, kot ga je uporabil proizvajalec vozila pri merjenju neto moči motorja po pravilniku ECE R 85. Podatki o tem gorivu morajo biti navedeni v certifikatu o podeljeni homologaciji tipa vozila.
- Za izračun po točki 3.2.3 te odredbe se uporablja gorivo z naslednjimi lastnostmi:
- (a) gostota: izmerjena pri preskusnem gorivu skladno z ISO 3675 ali po drugi enakovredni metodi. Za bencin in dizelsko gorivo se upoštevajo izmerjene vrednosti, za LPG in NG pa se uporabi referenčna gostota, in sicer:
0,538 kg/liter za LPG in
0,714 kg/m³ za NG.
- (b) razmerje vodik - ogljik: uporabljajo se stalne vrednosti, in sicer
1,85 za bencin,
1,86 za plinsko olje,
2,525 za LPG in
4,00 za NG.
- 3.3 Opis preskušanj vozil z izključno električnim pogonom
- 3.3.1 Laboratorij, odgovoren za preskušanje, izvede merjenje porabe električne energije po metodi in preskusnem ciklu, ki sta opisana v dodatku št. 6 pravilnika ECE R 101.00.
- 3.3.2 Laboratorij, odgovoren za preskušanje, izvede merjenje dosega vozila po metodi in preskusnem ciklu, ki sta opisana v dodatku št. 7 pravilnika ECE R 101.00.
- Tako izmerjen doseg je edini, ki se sme uporabljati v prodajno-promocijske namene.
- 3.3.3 Rezultat merjenja porabe električne energije mora biti izražen v vatnih urah na kilometer (Wh/km), doseg pa v kilometrih (km), oboje zaokroženo na najbližje celo število.
- 3.4 Tolmačenje rezultatov
- 3.4.1 Kot homologacijska vrednost je lahko sprejeta vrednost CO₂ ali vrednost porabe električne energije, ki jo navaja proizvajalec vozila, če vrednost, izmerjena v laboratoriju, ne presega te vrednosti za več kot 4%. V laboratoriju izmerjena vrednost pa je lahko nižja od tiste, ki jo navaja proizvajalec, brez omejitev.
- 3.4.2 Če laboratorijsko izmerjena vrednost za CO₂ ali porabo električne energije presega vrednosti po navedbi proizvajalca za več kot 4%, se meritev ponovi z istim vozilom.
- Če povprečje obeh meritev, izvedenih v preskusnem laboratoriju, ne presega navedbe proizvajalca za več kot 4%, se vrednost, ki jo je navedel proizvajalec, šteje za homologacijsko vrednost.

- 3.4.3 Če povprečje obeh meritev, izvedenih v preskusnem laboratoriju, še vedno za več kot 4% presega vrednost, ki jo je navedel proizvajalec, se opravi končni preskus na istem vozilu. Kot homologacijska vrednost se nato šteje povprečje vseh treh meritev, izvedenih v preskusnem laboratoriju.
- 4 PRESKUŠANJE VOZIL
- 4.1 Preskušanje vozil glede emisije CO₂ in porabe energije ter dosega po določilih te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 101.00 (po stanju 14. maja 1998). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS - Mednarodne pogodbe, št. 15/92).
- 4.2 Pravilnik ECE R 101.00 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.
- 5 HOMOLOGACIJA VOZIL
- 5.1 Homologacija vozil glede emisije CO₂ in porabe energije ter dosega po določilih te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 101.00. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.
- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).
- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Z dnem uveljavitve te odredbe preneha veljati odredba o homologiranju osebnih vozil, opremljenih z motorjem z notranjim zgorevanjem, glede na merjenje emisije ogljikovega dioksida in porabe goriva ter osebnih in lahkih tovornih vozil na akumulatorski električni pogon glede na merjenje porabe električne energije ter dosega (št. 101.00) (Uradni list RS, št. 74/97).
- 7.2 Homologacije, izdane pred uveljavitvijo te odredbe, pa ostanejo še naprej v veljavi.
- 7.3 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 009-4/99-22

Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2995. Odredba o homologiranju odsevnih oznak za težka in dolga vozila in njihove priklopnike (št. 104.00)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

O D R E D B O
o homologiranju odsevnih oznak za težka in dolga vozila in njihove priklopnike (št. 104.00)

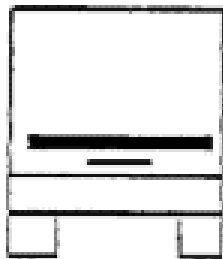
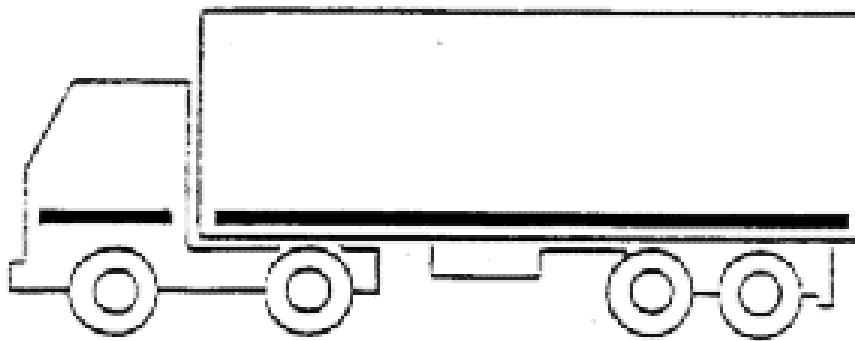
- 1 SPLOŠNO
- 1.1 Odsevne oznake za težka in dolga motorna vozila ter njihove priklopnike morajo biti homologirane v skladu s to odredbo.
- 2 PODROČJE UPORABE
- 2.1 Ta odredba se nanaša na odsevne oznake, namenjene za povečevanje vidnosti in razpoznavnosti težkih in dolgih motornih vozil in njihovih priklopnikov.
- 3 ZAHTEVE
- 3.1 Splošne zahteve
- 3.1.1 Elementi odsevnih oznak morajo biti narejeni tako, da delujejo zadovoljivo in da v razmerah normalne rabe taki tudi ostanejo. Še posebej ne smejo imeti napake v konstrukciji in izdelavi, ki bi škodljivo vplivala na učinkovitost njihovega delovanja oziroma na sposobnost, da taki tudi ostanejo.
- 3.1.2 Elementov odsevnih oznak oziroma njihovih delov ne sme biti mogoče odstraniti na preprost način.
- 3.1.3 Odsevni elementi morajo biti pritrjeni na podlago trdno in trajno.
- 3.1.4 Zunanja površina odsevnih elementov mora biti taka, da je čiščenje lahko. Zato površina ne sme biti hrapava, morebitne štrline ne smejo ovirati čiščenja.
- 3.2 Posebne zahteve
- 3.2.1 Odsevne oznake morajo tako glede oblike in mer kot tudi kolorimetričnih, fotometričnih, fizikalnih in mehanskih lastnosti ustrezati zahtevam, ki so navedene v dodatkih št. 5 do 8 pravilnika ECE R 104. Odsevni trakovi za označevanje dolžine oziroma obrisa vozila morajo biti široki 50 ± 10 mm in bele, rumene ali rdeče barve. Odsevni napisi in grafične oznake so lahko katerekoli barve.
- 3.2.2 Morebitno oglaševanje, ki sestoji iz odsevnih napisov ali drugih oznak, mora biti nevpadljivo.

Če je skupna velikost odsevne površine manjša od 2 m^2 , je lahko iz odsevnega materiala razreda "D", če pa je 2 m^2 ali večja, je treba uporabiti odsevni material razreda "E".
- 3.2.2.1 Najvišje vrednosti koeficienta odsevnosti za odsevne materiale razreda "D" (ki se uporabljajo za napise in druge grafične oznake na omejenem območju) morajo biti nižje oziroma enake vrednostim, ki so določene v tabeli 2 dodatka št. 7 k pravilniku ECE R 104.
- 3.2.2.2 Najvišje vrednosti koeficienta odsevnosti za odsevne materiale razreda "E" (ki se uporabljajo za napise in druge grafične oznake na razširjenem območju) morajo biti nižje oziroma enake 33% vrednosti, ki so določene v tabeli 2 dodatka št. 7 k pravilniku ECE R 104.
- 3.2.2.3 Bel odsevni material, namenjen kot osnova oziroma ozadje za barvne napise razreda "E", brez nepotiskanih praznih predelov, mora izpolnjevati zahteve tabele 2 v dodatku 7 k pravilniku ECE R 104 za razred "D" in biti označen kot razred "D/E".

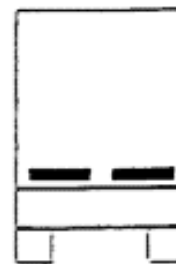
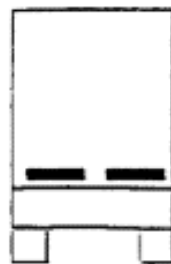
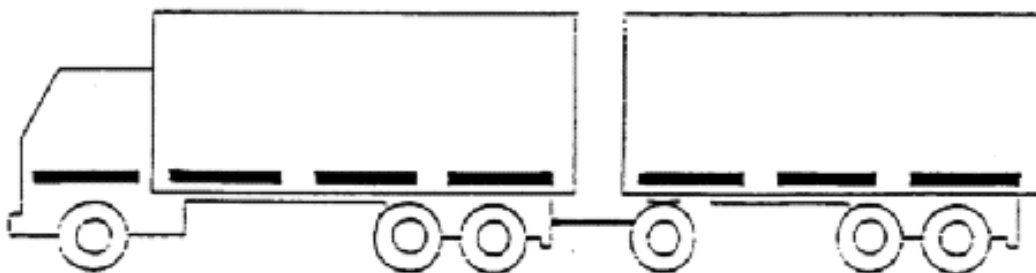
- 3.2.3 Odvisno od same narave odsevnega materiala lahko homologacijski organ pooblasti posamezne preskusne laboratorije, da lahko opustijo določene nepotrebne preskuse. V takem primeru mora biti opustitev takšnega preskusa omenjena v opombi na homologacijskem dokumentu.
- 3.3 Vodila za obliko in namestitvev odsevnih oznak
- 3.3.1 Oznake z odsevnimi trakovi na bočnih in zadnjih straneh vozila za označevanje dolžine in širine vozila
- 3.3.1.1 Odsevni elementi na vozilu naj bodo iz enega kosa ali več po možnosti med seboj zvezno povezanih delov. Nameščeni morajo biti vzporedno ali vsaj čimbolj vzporedno s tlemi.
- Isto pravilo velja tudi za vlečna vozila, polpriklopnike in druge kombinacije vozil. Ne priporoča se kombinacija po tej odredbi označenega in neoznačenega vozila.
- 3.3.1.2 Odsevne oznake naj označujejo, kot je to le mogoče, celotno dolžino in širino vozila. To pomeni najmanj 80% dolžine oziroma širine vozila.
- 3.3.1.3 Če oznako na vozilu sestavljajo med seboj nepovezani deli odsevnih trakov, mora biti razdalja med posameznimi deli čim manjša in ne sme presegati 50% dolžine najkrajšega odsevnega elementa.
- 3.3.1.4 Odsevne oznake na vozilu morajo biti od tal oddaljene najmanj 250 mm in največ 1,500 mm. Izjemoma je dovoljena zgornja meja do 2,100 mm, če tehnični razlogi ne dovoljujejo namestitvev oznak na višini do 1,500 mm.
- 3.3.2 Označevanje obrisa vozila z odsevnimi trakovi
- 3.3.2.1 Odsevne oznake za označevanje obrisa vozila naj kar najbolj točno označijo popolno obliko vozila s strani in od zadaj.
- 3.3.2.2 Če oznako obrisa vozila sestavljajo med seboj nepovezani deli odsevnih trakov, mora biti razdalja med posameznimi deli čim manjša in ne sme presegati 50% dolžine najkrajšega odsevnega elementa.
- 3.3.2.3 Spodnji del odsevne oznake na vozilu mora biti od tal oddaljen najmanj 250 mm in največ 1,500 mm.
- 3.3.3 Odsevni napisi in grafične oznake (reklame)
- 3.3.3.1 Odsevni napisi in/ali grafične oznake so lahko nameščene samo na bočnih straneh v okviru oznake obrisa vozila, če ne zmanjšujejo učinkovitosti oznak obrisa vozila in obveznih svetil in druge svetlobne opreme. V primerjavi z oznako obrisa naj bodo napisi in grafične oznake nevpadljive, kot je to določeno v točki 3.3.3.2 spodaj.
- 3.3.3.2 Pogoj "nevpadljivosti" je izpolnjen:
- 3.3.3.2.1 če je črk ali znakov manj kot 15;
- 3.3.3.2.2 če je višina črk ali znakov med 300 in 1.000 mm;
- 3.3.3.2.3 če celotna odsevna površina ne presega 2 m²;
- 3.3.3.2.4 če taka oznaka ne vsebuje dolgih sestav, kot npr. naslovov ali telefonskih števil.
- 3.3.4 Primeri odsevnih oznak
- 3.3.4.1 Označevanje dolžine in širine vozila z odsevnimi trakovi

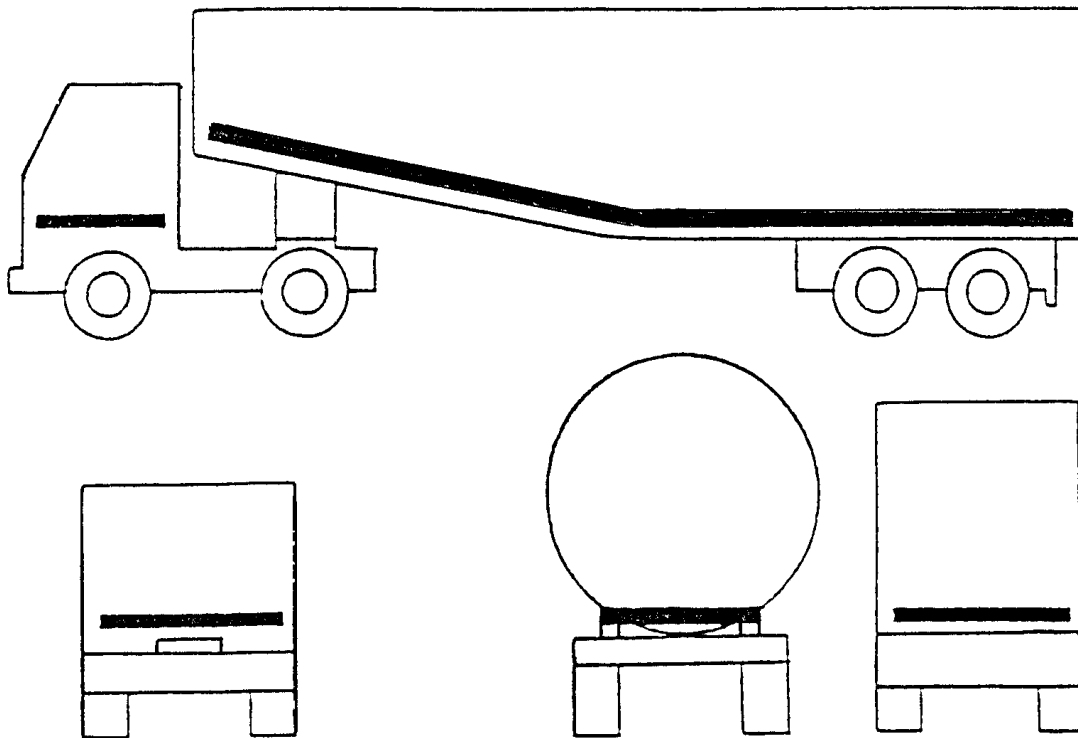
Primer A:

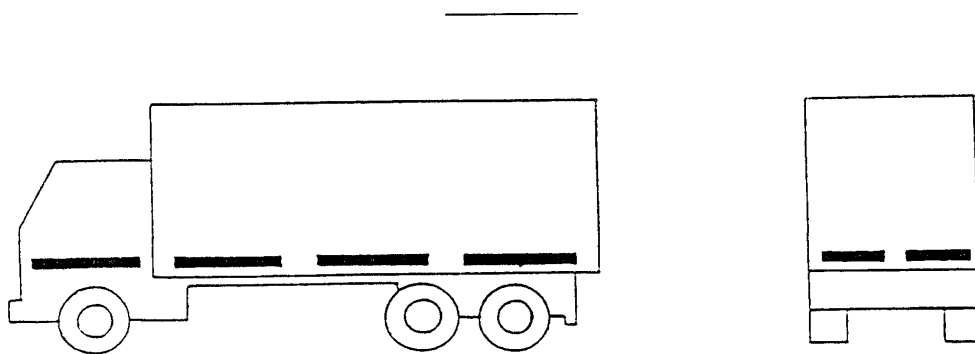
Primer B:

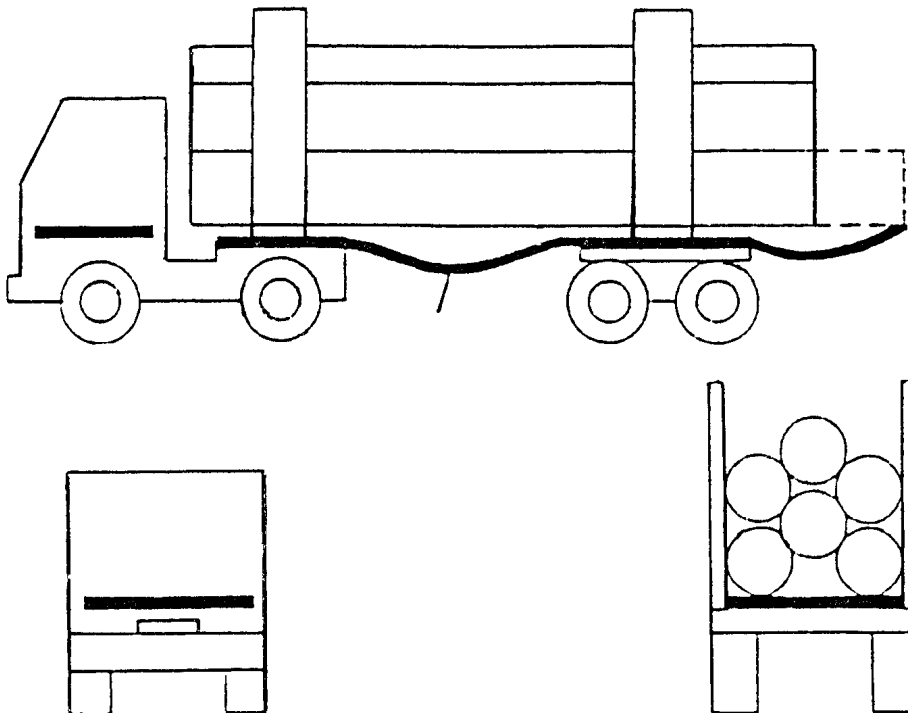
Primer C:

Primer D:

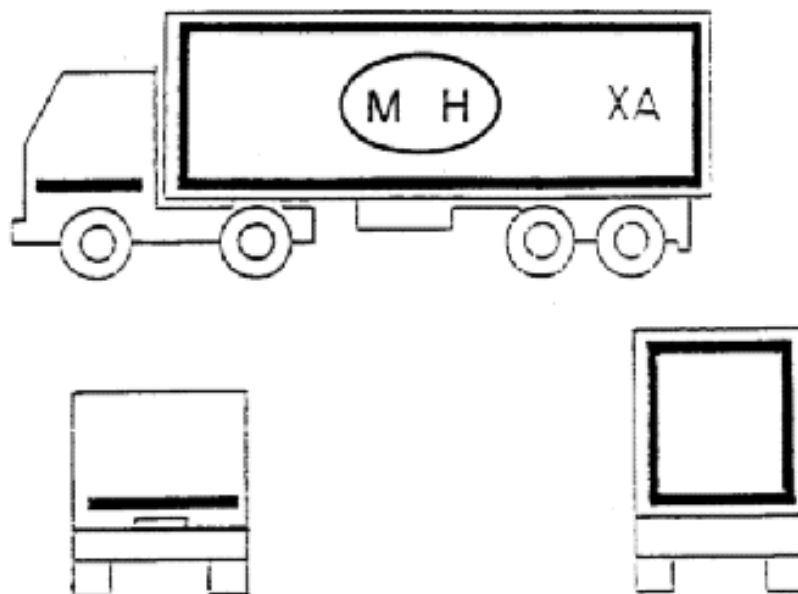

Primer E:

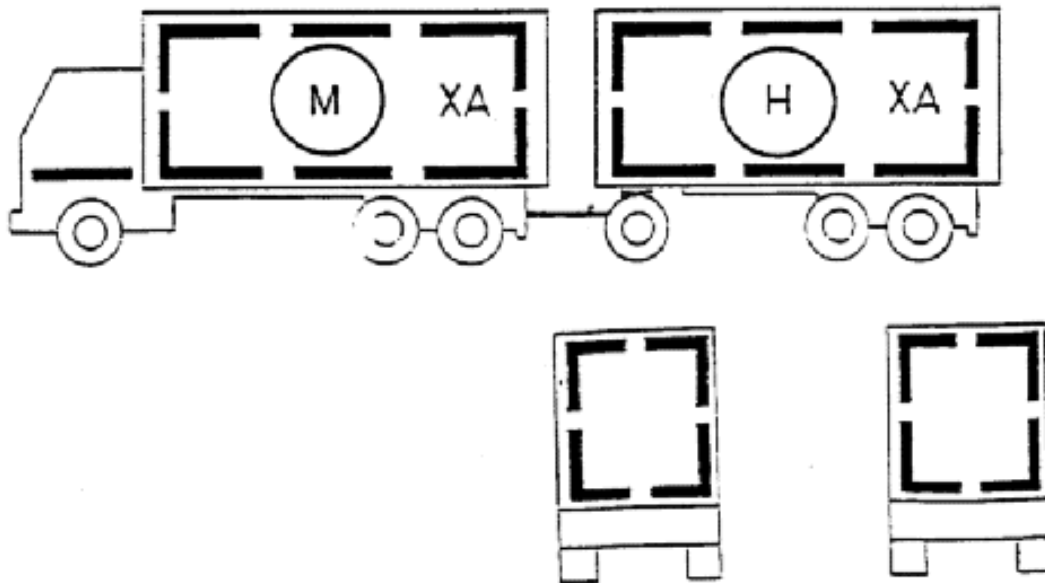

3.3.4.2 Označevanje obrisa vozila (z vključenimi odsevnimi napisi ali grafičnimi oznakami)

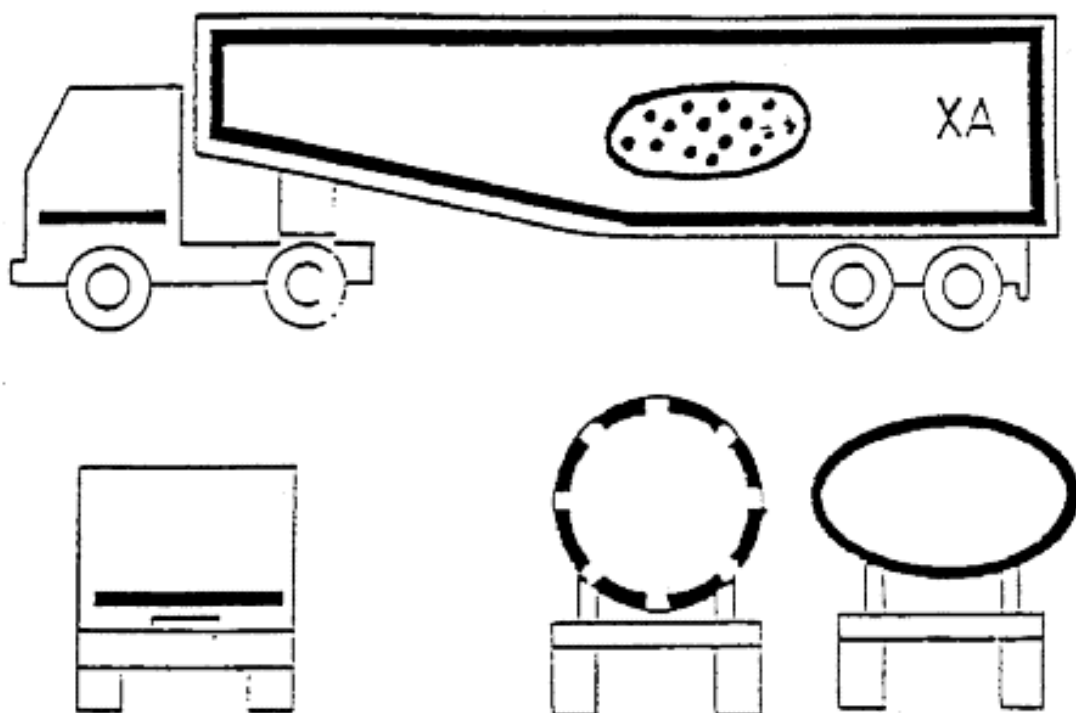
Primer A:

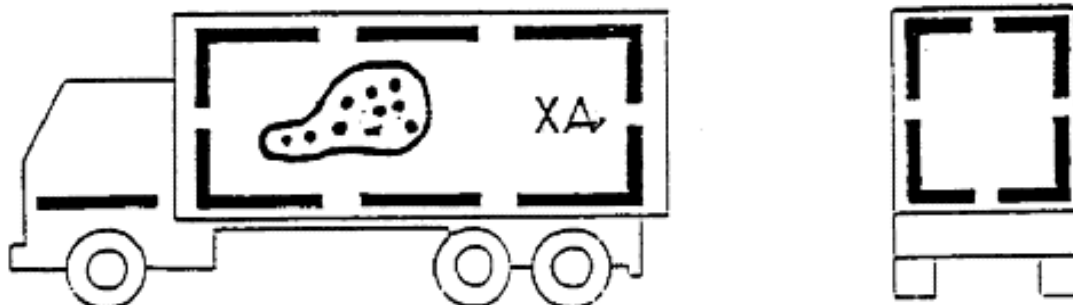
Primer B:

Primer C:

Primer D:

4 PRESKUŠANJE ODSEVNIH ELEMENTOV

4.1 Preskušanje odsevnih elementov po določilih te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 104.00 (po stanju 12. marca 1999). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92).

4.2 Pravilnik ECE R 104.00 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.

5 HOMOLOGACIJA ODSEVNIH ELEMENTOV

5.1 Homologacija odsevnih elementov po določilih te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 104.00. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.

6 POSTOPEK PREVERJANJA

6.1 Ustreznost odsevnih elementov zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).

7 VELJAVNOST

7.1 Ta odredba začne veljati 1. oktobra 1999.

Št. 009-4/99-23

Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2996. Odredba o homologiranju vozil, namenjenih za prevoz nevarnih snovi, glede njihovih posebnih konstrukcijskih lastnosti (št. 105.00)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

O D R E D B O**o homologiranju vozil, namenjenih za prevoz nevarnih snovi, glede njihovih posebnih konstrukcijskih lastnosti (št. 105.00)**

- 1 SPLOŠNO
- 1.1 Vozila, namenjena za prevoz nevarnih snovi, morajo biti glede njihovih posebnih konstrukcijskih lastnosti homologirana v skladu s to odredbo.
- 2 PODROČJE UPORABE
- 2.1 Ta odredba se nanaša na konstrukcijo baznih motornih vozil kategorije* N in priklopnih vozil kategorij O2, O3 in O4, ki spadajo pod točko 10 282 ali 11 282 priloge B Evropskega sporazuma o prevozu nevarnih snovi po cesti (ADR) z veljavnimi dopolnili.
- 3 TEHNIČNE ZAHTEVE
- 3.1 Vozila morajo glede na njihovo označbo ustrezati spodaj navedenim predpisom, kot to določa tabela na naslednji strani.
- 3.1.1 Električna oprema
- 3.1.1.1 Splošne zahteve
- Celotna električna inštalacija mora ustrezati naslednjim predpisom, skladno s tabelo iz točke 3.1 te odredbe.
- 3.1.1.2 Električni kabli
- 3.1.1.2.1 Vsi električni prevodniki morajo biti dovolj dimenzionirani, da ne pride do pregrevanja. Prevodniki morajo biti izolirani. Vsi tokokrogi morajo biti zaščiteni z varovalkami oziroma avtomatskimi prekinjevalniki, razen naslednjih vodov:
- od akumulatorja do naprave za hladni start oziroma zaustavitev motorja;

TEHNIČNE ZAHTEVE	EX/II	Označba vozila (točka 220 301 (2) ADR)			OX
		EX/III	AT	FL	
Električna oprema					
3.1.1.2 Kabli		X	X	X	X
3.1.1.3 Glavno stikalo akumulatorja		X		X	
3.1.1.4 Akumulatorji	X	X		X	
3.1.1.5 Tahografi		X		X	
3.1.1.6 Električne inštalacije, ki so stalno pod napetostjo		X		X	
3.1.1.7 Električna inštalacija za kabino vozila		X		X	
Nevarnost požara					
3.1.2.2.1 Kabina: materiali	X	X			
3.1.2.2.2 Kabina: toplotni ščit					X
3.1.2.3 Posode za gorivo	X	X		X	X
3.1.2.4 Motor	X	X		X	X
3.1.2.5 Izpušni sistem	X	X		X	
3.1.2.6 Trajnostna zavora		X	X	X	X
3.1.2.7 Pomožno gretje	X	X		X	X
Zaviranje					
3.1.3.1		X	X	X	X
3.1.3.2	X				
3.1.4 Omejilnik hitrosti	X	X	X	X	X

* Klasifikacija vozil po pravilnikih ECE je bila objavljena v prilogi št. 1 k odredbi o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).

- od akumulatorja do alternatorja;
- od alternatorja do varovalk oziroma do prekinjevalnikov tokokroga;
- od akumulatorja do zaganjalnika;
- od akumulatorja do ohišja naprave za upravljanje trajnostne zavore, če je ta sistem električen ali elektromagneten;
- od akumulatorja do električnega dviznega mehanizma za dvig dvizne osi.

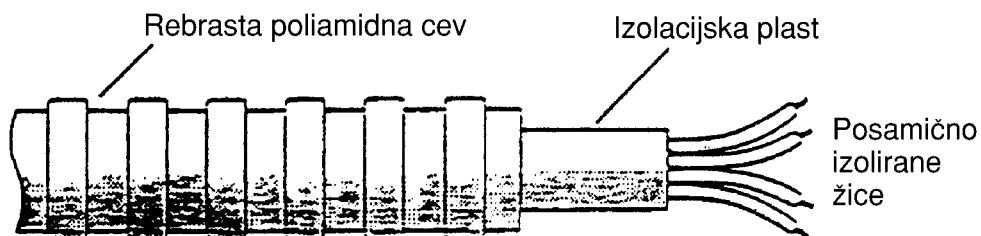
Navedeni nezaščiteni vodi morajo biti čim krajši.

- 3.1.1.2.2 Kabli morajo biti zanesljivo pritrjeni in položeni tako, da so vodniki ustrezno zaščiteni pred mehanskimi in toplotnimi vplivi.
- 3.1.1.3 Glavno stikalo akumulatorja
- 3.1.1.3.1 Stikalo za prekinitev električnih vodov mora biti nameščeno kolikor je le mogoče blizu akumulatorja.
- 3.1.1.3.2 Neposredni ali posredni napravi za upravljanje glavnega stikala akumulatorja morata biti nameščeni ena v vozniški kabini in ena na zunanji strani vozila. Obe napravi morata biti z lahkoto dostopni in razločno označeni. Naprava, ki je nameščena v vozniški kabini, mora biti nameščena v neposrednem dosegu voznika, ko ta sedi na svojem sedežu. Pred nenamernim posegom mora biti zaščiten s pokrovom ali na način, ki zahteva dvojni premik, ali na drug ustrezen način.
- 3.1.1.3.3 Stikalo mora biti mogoče izklopiti med delovanjem motorja, ne da bi pri tem nastala nevarna prenape-tost. Delovanje stikala ne sme povzročiti nevarnosti požara v eksplozivni atmosferi; to je mogoče zagotoviti z uporabo ohišja z zaščitno stopnjo IP 65 skladno s standardom IEC 529.
- 3.1.1.3.4 Priključki kablov na glavnem stikalu morajo imeti stopnjo zaščite IP 54. Vendar se to ne nanaša na tiste priključke kablov, ki so v samem ohišju stikala. V tem primeru je dovolj, da so priključki zavarovani pred kratkim stikom, npr. z gumeno kapo.
- 3.1.1.4 Akumulatorji
- Priključki akumulatorjev morajo biti električno izolirani ali pokriti z izolacijskim pokrovom boksa za akumulatorje. Če akumulatorji niso nameščeni pod pokrovom motorja, morajo biti v prezračevanem boksu.
- 3.1.1.5 Tahografi
- Za oskrbo z električnim tokom mora biti tahograf neposredno povezan z akumulatorjem, vključujoč varnostno pregrado. Tahograf in varnostna pregrada morata ustrezati zahtevam za pridružene električne naprave po evropskem standardu EN 50 020.
- 3.1.1.6 Električna inštalacija, ki je stalno pod napetostjo
- Tisti deli električne inštalacije razen tahografa, ki ostanejo pod napetostjo, ko je glavno stikalo akumulatorja izklopljeno, morajo biti primerni za uporabo v nevarnih prostorih in morajo ustrezati primernim zahtevam evropskega standarda EN 50 014 in enemu od EN 50 015 do 50 020 ali EN 50 028. Izpolnjene morajo biti zahteve za ustrezno skupino plinov glede na vrsto blaga, ki se prevaža.
- 3.1.1.7 Predpisi za tisti del električne inštalacije, ki je za kabino vozila
- Celotna električna inštalacija mora biti načrtovana, izvedena in zaščiten tako, da v razmerah nor-malne rabe ne more pozročiti vžiga ali kratkega stika in tudi v primeru trčenja mora biti ta nevarnost kar najbolj zmanjšana.

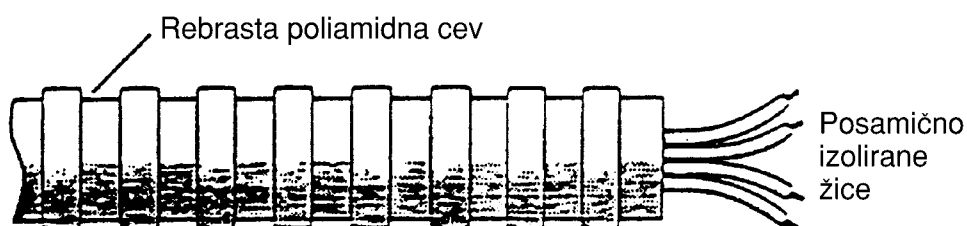
3.1.1.7.1 Kabli

Kabli, ki so za voziško kabino, morajo biti zaščiteni pred udarci in odrgnjenjem med normalnim delovanjem vozila. Primere pravilne zaščite prikazujejo slike 1, 2, 3 in 4. Kabli tipal ABS naprave ne potrebujejo take zaščite.

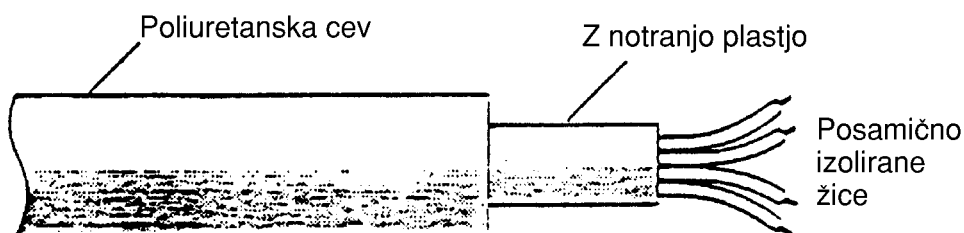
Slika 2

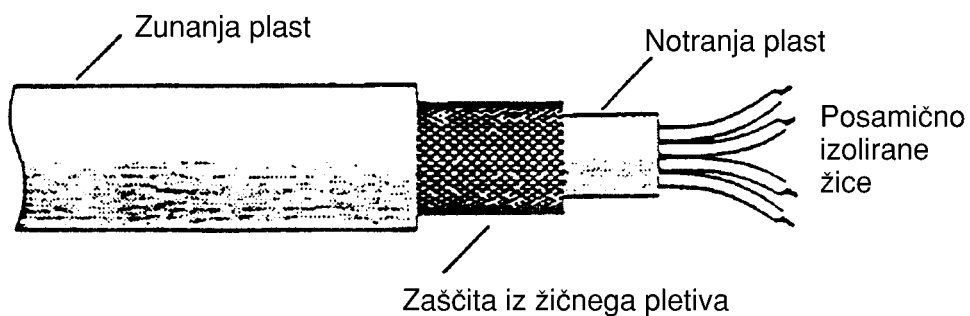
Slika 1

Slika 3

Slika 4

- 3.1.1.7.2 Svetlobna oprema
- Žarnice z navojnim podnožjem se ne smejo uporabljati.
- 3.1.1.7.3 Električne povezave
- Električne povezave med motornimi in priklopnimi vozili morajo imeti stopnjo zaščite IP 54 skladno s standardom IEC 529 in biti tako izvedene, da ne more priti do naključne razklenitve. Primere take pravilne povezave prikazujeta standarda ISO 12 098:1994 in ISO 7638:1985.
- 3.1.1.7.4 Električni dvižni mehanizem
- Električna oprema mehanizma za dviganje dvižne osi vozila mora biti nameščena izven okvirja šasije v zatesnjenem ohišju.
- 3.1.2 Preprečevanje nevarnosti požara
- 3.1.2.1 Naslednje tehnične zahteve je treba uporabiti v povezavi s tabelo iz točke 3.1.
- 3.1.2.2 Kabina vozila
- 3.1.2.2.1 Za izdelavo kabine je treba uporabiti samo material, ki ni hitro vnetljiv. Šteje se, da je ta zahteva izpolnjena, če hitrost gorenja, izmerjena skladno s postopkom, opredeljenim v standardu ISO 3795:1989, ne presega 100 mm/min za naslednje dele kabine: blazine sedežev, nasloni sedežev, varnostni pasovi, obloga stropa, pomične strehe, nasloni za roke, vse okrasne obloge vključno z vrati, prednje, zadnje in bočne stene, police in predali, nasloni za glavo, obloge poda, sončni zasloni, zavese, druga senčila, okrovi kolotekov, okrovi motorja, žimnice in drugi materiali v notranjosti kabine, vključno z oblazinjenjem in zračnimi blazinami, ki so namenjene absorpciji energije potnikov pri trčenju.
- 3.1.2.2.2 Če kabina vozila ni izdelana iz materiala, ki ni hitro vnetljiv, mora biti na zadnji strani kabine pritrjen poseben ščit iz kovine ali drugega ustreznega materiala, ki je enako širok kot cisterna. Vsa okna v zadnji steni kabine oziroma ščita morajo biti hermetično zaprta in izdelana iz varnostnega stekla, odpornega proti ognju, z okvirji, odpornimi proti ognju. Nadalje mora biti med cisterno in zadnjo steno kabine oziroma ščita najmanj 15 cm praznega prostora.
- 3.1.2.3 Posode za gorivo
- Posode za gorivo za pogon motorja vozila morajo ustrezati naslednjim zahtevam:
- 3.1.2.3.1 Posode za gorivo morajo biti nameščene tako, da so kolikor je mogoče zaščitene pred trkom.
- 3.1.2.3.2 V primeru kakršnega koli puščanja, mora gorivo iztekati na tla, ne da bi prišlo v dotik z vročimi deli vozila ali tovora.
- 3.1.2.3.3 Posode za gorivo, ki vsebujejo bencin, morajo biti opremljene z učinkovito zaporo plamena na nalivni odprtini oziroma z zapirnim pokrovom, s katerim je mogoče odprtino hermetično zapreti.
- 3.1.2.4 Motor
- Pogonski motor vozila mora biti opremljen in nameščen tako, da je preprečena vsaka nevarnost segrevanja oziroma vžiga tovora. V vozilih, označenih z EX/II in EX/III, mora biti pogonski motor nameščen pred prednjo steno nadgradnje, motor pa je lahko nameščen tudi pod nadgradnjo, če je to izvedeno tako, da je preprečeno vsako segrevanje tovora, tudi lokalno.

3.1.2.5 Izpušni sistem

Izpušni sistem kot tudi izpušne cevi morajo biti usmerjene in zaščitene tako, da se prepreči vsaka nevarnost segrevanja oziroma vžiga tovora. Deli izpušnega sistema, ki so nameščeni neposredno pod cisterno za gorivo (dizel), morajo biti odmaknjeni najmanj 100 mm ali imeti ustrezen toplotni ščit. V vozilih, označenih z EX/II in EX/III, mora biti izpušni sistem nameščen pred prednjo steno nadgradnje oziroma ločen od tistega dela vozila, ki nosi tovor, z ognjeodpornim in toplotno izolacijskim zaslonom. V tem primeru mora biti izstopna odprtina izpušne cevi usmerjena stran od vozila.

3.1.2.6 Trajnostno zaviranje vozila

Vozila, opremljena s trajnostno zavoro, ki oddaja visoke temperature in je nameščena za zadnjo steno vozniške kabine, morajo biti opremljena s toplotnim ščitom, ki je trdno pritrjen in nameščen med trajnostno zavoro in in cisterno oziroma tovorom, da se prepreči vsako segrevanje cisterne ali tovora, tudi lokalno.

Dodatno mora ta ščit zaščititi dele zavornega sistema pred morebitnim puščanjem tovora, tudi naključnim. Npr. zaščita, ki vključuje dvostenski ščit, šteje za zadovoljivo.

3.1.2.7 Pomožne ogrevalne naprave

Pomožno ogrevanje kabine mora biti s stališča zaščite pred požarom zadostno varno in nameščeno pred zaščitno steno (zadnjo steno kabine). Ogrevalna naprava mora biti nameščena čim bolj spredaj in čim višje (najmanj 80 cm nad tlemi) ter opremljena s pripravami, ki preprečujejo, da bi katerikoli del prišel v stik z vročimi stenami ali izpušno cevjo grelnika. Uporabljajo se lahko samo naprave, ki delujejo s pomočjo ventilatorja zgorevalnega zraka s hitrim ponovnim zagonom (največ 20 s).

3.1.3 Zaviranje

3.1.3.1 Vozila, ki morajo izpolnjevati zahteve točke 10 221 predpisov ADR, morajo izpolnjevati vse ustrezne zahteve pravilnika ECE R 13, vključno tiste iz dodatka št. 5.

3.1.3.2 Druga vozila morajo izpolnjevati vse ustrezne zahteve pravilnika ECE R 13, razen tistih iz dodatka št. 5.

3.1.4 Omejevanje hitrosti

Motorna vozila (nezgibna in sedlasti vlačilci), katerih največja dovoljena masa presega 12 ton, morajo biti opremljena z napravo za omejevanje hitrosti, skladno s predpisi pravilnika ECE R 89. Omejena hitrost V, kot jo opredeljuje točka 2.1.1 pravilnika ECE R 89, ne sme presežati 85 km/h.

4 PRESKUŠANJE VOZIL

4.1 Preskušanje vozil, namenjenih za prevoz nevarnih snovi po določilih te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 105.00 (po stanju 7. maja 1998). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS - Mednarodne pogodbe, št. 15/92).

4.2 Pravilnik ECE R 105.00 je mogoče dobiti v izvirniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.

5 HOMOLOGACIJA VOZIL

5.1 Homologacija vozil, namenjenih za prevoz nevarnih snovi, po določilih te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 105.00. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.

- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost vozil, namenjenih za prevoz nevarnih snovi, zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).
- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporablja pa se:
- 7.1.1 od 1. oktobra 2000 za homologacijo novih tipov vozil,
- 7.1.2 od 1. oktobra 2001 za nova vozila, homologirana pred datumom iz točke 7.1.1
- 7.1.2 od 1. oktobra 2003 za vozila, ko se prvič registrirajo v Republiki Sloveniji.

Št. 009-4/99-24
Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2997. Odredba o homologiranju plaščev za kolesa kmetijskih vozil in njihovih priklopnikov (št. 106.00)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

ODREDBO
o homologiranju plaščev za kolesa kmetijskih vozil in njihovih priklopnikov (št. 106.00)

- 1 SPLOŠNO
- 1.1 Plašči za kolesa kmetijskih vozil in njihovih priklopnikov (v nadaljnjem besedilu: "plašči") morajo biti homologirani v skladu s to odredbo.
- 2 PODROČJE UPORABE
- 2.1 Ta odredba se nanaša na nove plašče, namenjene predvsem, vendar ne izključno, za kmetijska in gozdarska motorna vozila, kmetijske stroje (z motorjem in brez njega) in za kmetijske priklopnike. Ti plašči so označeni s hitrostnim razredom za hitrosti do 65 km/h (hitrostni razred "D") in nižje.
- 2.2 Ne uporablja se za tipe plaščev, ki so namenjeni predvsem za druge namene, kot:
- a) uporabo v gradbeništvu (plašči, označeni z "Industrial" ali "IND" ali "R4" ali "F3");
  - b) opremo za zemeljska dela;
  - c) industrijska vozila ter viličarje in druga vozila za dviganje
- 3 ZAHTEVE
- 3.1 Mere plaščev
- 3.1 Širina preseka plašča

3.1.1 Razen za plašče iz točke 3.1.2 te odredbe je širina preseka opredeljena s formulo:

$$S = S_1 + K(A - A_1)$$

kjer je:

S širina preseka (v mm), merjena na merilnem platišču;
S₁ nazivna širina preseka (v mm), kot je skladno s predpisi označena na boku plašča;
A širina (v mm) merilnega platišča po navedbi proizvajalca;
A₁ širina (v mm) teoretičnega platišča,
A₁ je enaka S₁, pomnoženi z faktorjem "X" po navedbi proizvajalca; za K se uporabi vrednost 0,4

3.1.2 Za tipe plaščev, za katere je oznaka velikosti navedena v prvem stolpcu preglednice dodatka 5 pravilnika ECE R 106.00, sta širina merilnega platišča (A1) in nazivna širina preseka (S1) navedeni v preglednici za posamezni plašč glede na njegovo mero.

3.2 Zunanji premer plašča

3.2.1 Razen za plašče iz točke 3.2.2 te odredbe je zunanji premer plašča določen s formulo:

$$D = d + 2H$$

kjer je:

D zunanji premer (v mm)
d konstanta, ki pomeni nazivni premer platišča, po točki 2.16 pravilnika ECE R 106.00 (v mm)
H nazivna višina preseka (v mm) in je enaka:

$$H = S_1 \times 0,01 R_a,$$

kjer je:

S₁ nazivna širina preseka plašča (v mm);
R_a presečno razmerje plašča (višina/širina);
kot je oboje označeno na boku plašča v oznaki plašča, skladno z zahtevami točke 2.15 pravilnika ECE R 106.00.

3.2.2 Za tiste tipe plaščev, za katere je oznaka velikosti navedena v prvem stolpcu preglednice dodatka 5 pravilnika ECE R 106.00, sta zunanji premer (D) in nazivni premer platišča (d) navedena v preglednici za posamezni plašč glede na njegovo mero.

3.3 Odstopanja za širino preseka plašča:

3.3.1 Skupna širina plašča je lahko manjša od širine preseka plašča, določene po postopku točke 3.1 te odredbe, oziroma prikazana v dodatku 5 pravilnika ECE R 106.00.

3.3.2 Skupna širina plašča naj ne presega širine preseka, določene po točki 3.1 te odredbe, za več kot:

radialni plašči: + 5%,
diagonalni plašči: + 8%.

3.3.3 Za tiste tipe plaščev, za katere je oznaka velikosti navedena v prvem stolpcu preglednice dodatka 5 pravilnika ECE R 106.00, so morebitna dovoljena odstopanja navedena v ustrezni tabeli.

3.4 Odstopanja za zunanji premer plašča:

3.4.1 Zunanji premer plašča ne sme biti manjši od $D_{\min}$ in ne večji od $D_{\max}$, kot to določata formuli:

$$D_{\min} = d + 2(H \times a)$$

$$D_{\max} = d + 2(H \times b)$$

pri tem sta "H" in "d" definirana v točki 3.2.1 te odredbe.

3.4.1.1 Za plašče z velikostjo, ki je navedena v dodatku št. 5 pravilnika ECE R 1064.00:

$$H = 0,5(D-d) \text{ (glej točko 3.2. te odredbe)}$$

3.4.2 Koeficienta "a" in "b" sta:

Kategorija uporabe	Radialni		Diagonalni	
	a	b	a	b
Krmiljena kolesa	0,96	1,04	0,96	1,07
Pogonska kolesa – normalna	0,96	1,04	0,96	1,07
Pogonska kolesa – specialna	1,00	1,12	1,00	1,12
Druga kolesa	0,96	1,04	0,96	1,07

3.5 Postopki preskušanja

3.5.1 Dejanske mere plaščev se izmerijo po postopku iz dodatka 6 k pravilniku ECE R 106.00.

3.5.2 Postopek za oceno odpornosti plašča proti eksploziji je opisan v dodatku 8 pravilnika ECE R 106.00.

3.5.2.1 Plašč, ki po preskusu odpornosti proti eksploziji ne kaže znakov odstopanja tekalne plasti, razslojevanja posameznih plasti, odstopanja korda, odletavanja delov dezena ali preloma tekstilnega ogrodja, je ta preskus uspešno prestal. Ta plašč se ne sme uporabiti za nadaljnja preskušanja.

3.5.3 Postopek preskušanja za oceno primernosti plašča za zahtevane lastnosti je opisan v dodatku 9 pravilnika ECE R 106.00.

3.5.3.1 Plašč, ki po preskusu zmogljivosti (obremenitev/hitrost) ne kaže znakov odstopanja tekalne plasti, razslojevanja posameznih plasti, odstopanja korda, odletavanja delov dezena ali preloma tekstilnega ogrodja, je ta preskus uspešno prestal. Ta plašč se ne sme uporabiti za nadaljnja preskušanja.

3.5.3.2 Za plašč, ki po preskusu zmogljivosti (obremenitev/hitrost) kaže znake odletavanja delov tekalne plasti zaradi specifičnih pogojev preskušanja, se šteje, da je ta preskus uspešno prestal.

3.5.4 Ni potrebno, da bi pri proizvajalcu, ki proizvaja več vrst plaščev, opravljali preskušanja na vsakem tipu plašča.

4 PRESKUŠANJE PLAŠČEV

4.1 Preskušanje plaščev po določilih te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 106.00 (po stanju 7. maja 1998). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS - Mednarodne pogodbe, št. 15/92).

4.2 Pravilnik ECE R 106.00 je mogoče dobiti v izvirniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.

- 5 HOMOLOGACIJA PLAŠČEV
- 5.1 Homologacija plaščev po določilih te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 106.00. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.
- 6 POSTOPEK PREVERJANJA
- 6.1 Ustreznost plaščev zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).
- 7 VELJAVNOST
- 7.1 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporablja pa se od 1. oktobra 2003 dalje.

Št. 009-4/99-25
Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

2998. Odredba o homologiranju dvonivojskih vozil za javni prevoz potnikov glede izvedbe nadgradnje (št. 107.00)

Na podlagi 6. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, št. 1/95) izdaja minister za znanost in tehnologijo

O D R E D B O
o homologiranju dvonivojskih vozil za javni prevoz potnikov glede izvedbe nadgradnje (št. 107.00)

- 1 SPLOŠNO
- 1.1 Dvonivojski avtobusi, namenjeni za prevoz več kot 22 potnikov, morajo biti homologirani v skladu s to odredbo.
- 2 PODROČJE UPORABE
- 2.1 Predpisi te odredbe veljajo za konstruiranje in izvedbo nadgradenj dvonivojskih vozil kategorij* M2 in M3, v togi ali zgibni izvedbi, namenjenih za prevoz več kot 22 potnikov, sedečih ali stoječih, poleg voznika. Na zahtevo proizvajalca je mogoče homologirati tudi vozila za 22 potnikov ali manj, če taka vozila izpolnjujejo zahteve te odredbe. Dovoljeni sta dve alternativni homologaciji, A in B.
- 2.2 Ta vozila se delijo v tri razrede:
- 2.2.1 razred I: vozila, konstruirana s prostori za stoječe potnike, ki omogočajo pogosto izmenjavo potnikov;
- 2.2.2 razred II: vozila, konstruirana predvsem za prevoz sedečih potnikov in prirejena tako, da dopuščajo tudi prevoz stoječih potnikov v sredinskem prehodu in/ali posebnem prostoru za stoječe potnike, ki pa ne sme presegati prostora za dva dvojna sedeža;
- 2.2.3 razred III: vozila, konstruirana izključno za prevoz sedečih potnikov.

* Klasifikacija vozil po pravilnikih ECE je bila objavljena v prilogi št. 1 k odredbi o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).

2.3 Dvonivojska vozila so tista vozila, kjer je prostor za potnike predviden v dveh nivojih, ki sta nameščena eden nad drugim, s tem da v zgornjem nivoju ni dovoljen prevoz stoječih potnikov.

3 ZAHTEVE

3.1 Obremenitve

3.1.1 Razporeditev obremenitve vozila se določa na ravni in vodoravni podlagi v dveh stopnjah obremenitve:

3.1.1.1 neobremenjeno, po določilih točke 3.1.3 te odredbe, in

3.1.1.2 obremenjeno, po določilih točke 3.1.4 te odredbe.

3.1.2 Prednja os mora biti obremenjena z najmanj takim odstotkom skupne mase vozila, kot to določa naslednja tabela:

Razred	I	I	II	II	III	III
Stanje obremenitve	togi	z gibni	togi	z gibni	togi	z gibni
neobremenjeno	20	20	25	20	25	20
obremenjeno	25	20	25	20	25	20

3.1.3 "Neobremenjeno" vozilo (MV) [kg] v smislu točk 3.1 in 3.3 te odredbe je prazno vozilo, pripravljeno za vožnjo (z 90-odstotno napolnjeno posodo za gorivo, z mazivom, hladilno tekočino, orodjem in rezervnim kolesom, če je vgrajeno, z 90-odstotno napolnjenimi drugimi posodami za tekočine, kot npr. gorivo za grelnike, tekočina za pranje stekel itd.), z dodatno maso 75 kg za voznika in po 75 kg za vsako spremljajočo službeno osebo, za katero je predviden poseben sedež. Če je vozilo opremljeno s straniščem in/ali kuhinjo, morajo biti rezervoarji čiste vode polni, rezervoarji odpadne vode pa prazni.

3.1.4 "Obremenjeno" vozilo v smislu točke 3.1 te odredbe je neobremenjeno vozilo po točki 3.1.3 in dodatno:

- z maso Q na vsakem sedežu,
- s tolikšnim številom uteži z maso Q, ki ustreza dovoljenemu številu stoječih potnikov, enakomerno porazdeljenimi po površini S_1 , ki je namenjena za prevoz stoječih potnikov, in
- z maso B, enakomerno porazdeljeno v prtljažnem prostoru.

3.1.5 Vrednosti za Q so navedene v točki 3.3 te odredbe za posamezne razrede avtobusov.

3.1.6 Masa B v kg mora biti številčno enaka najmanj $100 \times V$ (prostornina prtljažnega prostora v m^3).

3.1.7 Dvonivojski avtobusi ne smejo biti opremljeni za prevoz prtljage na strehi.

3.2 Območje, namenjeno potnikom

3.2.1 Skupna površina, ki je na voljo potnikom, S_{0a} in S_{0b} , se izračuna tako, da se od skupne površine poda vsakega nivoja avtobusa odštejejo:

3.2.1.1 površina voziškega prostora;

3.2.1.2 površine stopnic pri vratih in površine stopnic notranjega stopnišča ter površine vseh stopnic v prehodu z globino, manjšo od 30 cm;

3.2.1.3 vse površine, nad katerimi znaša svetla višina, merjena od poda, manj kot 135 cm, pri tem pa se ne upoštevajo tisti deli, ki štrlijo v ta prostor skladno z določilom točke 3.7.9.6.3 te odredbe;

3.2.1.4 površina vseh delov gibljivega dela zgibnega avtobusa, ki niso dostopni zaradi predelnih sten in/ali oprijemnega drogovja; in

- 3.2.1.5 površina vsakega prostora, ki je namenjen izključno prevozu blaga ali prtljage in na katerega potniki nimajo dostopa.
- 3.2.2 Površina S_1 , ki je namenjena stoječim potnikom, se izračuna tako, da se od površine S_{0b} odštejejo naslednje površine:
- 3.2.2.1 površina vseh delov poda, kjer je naklon večji od 8%;
- 3.2.2.2 površina vseh predelov, ki stoječemu potniku niso dostopni, če so vsi sedeži zasedeni, z izjemo zložljivih sedežev;
- 3.2.2.3 površina vseh predelov, nad katerimi znaša svetla višina (pri tem se ne upošteva oprijemno drogovje), merjena od poda:
- 3.2.2.3.1 homologacija A: manj kot 180 cm,
- 3.2.2.3.2 homologacija B: manj kot 177 cm;
- 3.2.2.4 področje pred navpično ravnino, ki poteka skozi sredino sedežne blazine voznikovega sedeža (v najbolj nazaj pomaknjeni legi) in srednjo točko zunanjega ogledala, ki je nameščeno na nasprotni strani vozila glede na voznikov sedež; in
- 3.2.2.1.5 območje 30 cm pred vsakim sedežem, razen pred zložljivim, z izjemo sedežev nad koloteki, ki so obrnjeni v sredinski prehod, kjer je ta mera lahko zmanjšana na 22,5 cm;
- 3.2.2.1.6 vsak del površine poda, ki ni izključen s točkami od 3.2.2.1 do 3.2.2.5 te odredbe, na katerega ni mogoče položiti pravokotnika z merama 40 cm x 30 cm; in
- 3.2.2.1.7 pri vozilih razreda II površina vseh predelov poda, ki niso del nekega prehoda.

3.3 Število potniških mest

- 3.3.1 V vozilu je treba na vsakem nivoju predvideti število sedežev (P_{sa} in P_{sb}), ki niso zložljivi sedeži, po zahtevah točke 3.7.9 te odredbe. Pri avtobusih razreda I ali II mora biti število P_{sa} in P_{sb} enako najmanj številu kvadratnih metrov površine vsakega nivoja, namenjene potnikom in posadki (S_{0a} in S_{0b}), zaokroženim navzdol na naslednjo celo vrednost; pri vozilih razreda I je to število za spodnji nivo lahko zmanjšano za 10% ($0,9 S_{0b}$).
- 3.3.2 Skupno število potniških mest za sedeče in stoječe potnike (N) se izračuna tako, da sta izpolnjena oba naslednja pogoja:

$$N = P_s + S_1/S_{sp}$$

in

$$N = (MT-MV-LV)/Q$$

kjer je:

- P_s – število sedežev (točka 3.3.1 te odredbe);
- S_1 – površina (m^2), namenjena stoječim potnikom (točka 3.2.2 te odredbe);
- S_{sp} – potrebna površina za enega stoječega potnika (m^2) (točka 3.3.2.2);
- MT – tehnično dovoljena skupna masa vozila (v kg);
- MV – masa praznega vozila (točka 3.1.3 te odredbe) (v kg);
- L – specifična masa prtljage v prtljažnem prostoru (kg/m^3);
- V – prostornina prtljažnega prostora (v m^3);
- Q – masa (kg), ki se predvideva kot obremenitev na vsakem sedežu in prostoru za stoječega potnika, če obstaja (točka 3.3.2.2 te odredbe).

3.3.2.1 Pri avtobusih razreda III znaša $S_1 = 0$

3.3.2.2 Vrednosti za Q, S_{sp} , L in R so za različne razrede avtobusov podane v naslednji tabeli:

Razred	Q (kg)	S_{sp} (m ² /potnika) Potrebna površina za enega stoječega potnika	L (kg/m ³)
I	68	0,125	100
II	71*	0,125	100
III	71*	ni stoječih potnikov	100

* vključno 3 kg ročne prtljage

3.3.2.3 Če se vozilo razreda II ali III homologira kot vozilo razreda I, se masa prtljage v prostorih, ki so dostopni samo z zunanje strani, ne upošteva.

3.3.3 Pri izračunu po točki 3.3.2 te odredbe obremenitev posameznih osi ne sme biti večja od največjih tehnično dovoljenih vrednosti za te osi.

3.3.4 V notranjosti vozila v bližini vrat mora biti jasno viden napis s črkami oziroma simboli, visokimi najmanj 15 mm, in številkami, visokimi najmanj 25 mm, ki označuje:

3.3.4.1 število sedežev, za katero je vozilo predvideno (P_s), in

3.3.4.2 skupno število potnikov, za katero je vozilo predvideno (N).

3.4 Preskus stabilnosti

3.4.1 Vozilo se ne sme prevrniti, če se podlaga, na kateri stoji, nagne na eno ali drugo bočno stran za 28 stopinj od vodoravne ravnine.

3.4.2 Za izvedbo preskusa iz točke 3.4.1 mora biti vozilo neobremenjeno, kot je opisano v točki 3.1.3, z dodatno obremenitvijo Q, definirano v točki 3.3.2.2, na vsakem sedežu zgornjega nivoja. Če naj bi se med vožnjo nahajal v vozilu tudi član posadke, ki ne sedi, mora biti težišče mase 75 kg, ki predstavlja člana posadke, nameščeno v sredinskem prehodu zgornjega nivoja na višini 875 mm. V prtljažnih boksih ne sme biti prtljage. Vozilo mora biti napolnjeno z najmanj 90% goriva in 90% količine drugih tekočin (npr. goriva za grelnike, tekočine za pranje stekel itd.). Če je vozilo opremljeno s straniščem in/ali kuhinjo, morajo biti rezervoarji čiste vode polni, rezervoarji odpadne vode pa prazni.

3.4.3 Višina opore, ki preprečuje stranski zdrs kolesa vozila med nagibanjem na nagibni napravi, ne sme biti višja od dveh tretjin razdalje med podlago in tistim delom platišča kolesa, ki je najbližje podlagi, ko je nagibna naprava v vodoravni ravnini in je vozilo obremenjeno skladno s točko 3.4.2.

3.4.4 Med preskusom ne sme noben del vozila priti v dotik, razen če je to predvideno tudi v normalnih pogojih uporabe, niti se ne sme noben del vozila poškodovati ali neustrezno premakniti.

3.4.5 Namesto preskusa se lahko uporabi tudi računsko metoda, s katero se dokaže, da se vozilo pod pogoji, opisanimi v točkah 3.4.1 in 3.4.2, ne bo prevrnilo. Tak preračun mora upoštevati naslednje parametre:

3.4.5.1 mase in mere;

3.4.5.2 višino težišča;

3.4.5.3 karakteristike vzmeti;

- 3.4.5.4 navpične in vodoravne karakteristike avtoplaščev;
- 3.4.5.5 karakteristike uravnavanja tlaka zraka v zračnih vzmeteh;
- 3.4.5.6 lego središča momentov in
- 3.4.5.7 torzijsko odpornost nadgradnje.

Računska metoda je opisana v dodatku 7 k pravilniku ECE R 107.00.

3.5 **Zaščita pred požarom**

3.5.1 **Motorni prostor**

3.5.1.1 V motornem prostoru se ne smejo uporabljati lahko vnetljive snovi za dušenje zvoka, ki bi se lahko napojile z gorivom ali mazivom, razen če so prekrite z neprepustnim slojem.

3.5.1.2 S primernim oblikovanjem motornega prostora ali z namestitvijo iztočnih odprtin je treba poskrbeti, da se v motornem prostoru ne bi nabiralo gorivo ali mazivo.

3.5.1.3 Motorni prostor in vse druge vire toplote (npr. trajnostno zavoro, grelnike v notranjosti vozila, razen toplovodnih naprav za gretje potniškega prostora) je treba ločiti od ostalega dela vozila z zaščitnim zaslonom iz materiala, odpornega proti vročini. Grelnik, razen tistega, ki deluje na toplo vodo, je lahko nameščen v potniškem prostoru, če je zaprt v boks iz materiala, ki je odporen proti temperaturi, ki jo proizvaja grelnik, če ne oddaja strupenih hlapov in je nameščen tako, da se potnik ne more dotakniti vroče površine.

3.5.2 **Odprtine za natakanje goriva**

3.5.2.1 Odprtine za natakanje goriva so lahko dostopne samo z zunanje strani vozila.

3.5.2.2 Nalivno grlo posode za gorivo ne sme biti bližje odprtini vrat kot 50 cm, če se posoda za gorivo polni z bencinom, in 25 cm, če se posoda za gorivo polni z dizelskim gorivom. Ne sme se nahajati v potniškem prostoru ali prostoru za voznika in mora biti nameščeno tako, da pri natakanju morebitno polito gorivo ne more priti v stik z motorjem ali izpušno napravo.

3.5.2.3 Gorivo ne sme iztekati skozi pokrov posode za gorivo ali odprtine za odzračevanje, tudi če se posoda za gorivo zavrti za 180° okrog svoje vzdolžne osi. V tem primeru je rahlo izcejanje goriva sicer dovoljeno, če ni večje od 30 g/min. Če je vozilo opremljeno z več med seboj povezanimi posodami za gorivo, mora tlak med preskusom ustrezati tlaku ob najbolj neugodni razporeditvi posod za gorivo.

3.5.2.4 Če se nalivno grlo posode za gorivo nahaja na boku vozila, pokrov v zaprti legi ne sme štrleti iznad okoliških delov karoserije.

3.5.2.5 Pokrov nalivnega grla mora biti izdelan tako, da ga ni mogoče nehote odpreti.

3.5.3 **Posode za gorivo**

3.5.3.1 Vse posode za gorivo morajo biti dobro pritrjene. Noben del posode za gorivo se ne sme nahajati manj kot 60 cm od prednjega dela oziroma manj kot 30 cm od zadnjega roba vozila, da je posoda pri morebitnem trčenju zaščitena z nadgradnjo vozila.

3.5.3.2 Noben del posode za gorivo ne sme štrleti izven nadgradnje vozila.

3.5.3.3 Vse posode za gorivo je treba preskusiti z notranjim nadtlakom. Preskus se opravi na izgrajeni posodi za gorivo s serijskim nalivnim grlom in pokrovom. Posoda za gorivo se popolnoma napolni z vodo, vsi

priključki, ki vodijo navzven, se zaprejo in skozi priključek za dovod goriva k motorju se povečuje tlak do vrednosti nadtlaka, ki ustreza dvojni višini obratovalnega nadtlaka, vendar najmanj 0,3 bara. Ta nadtlak je treba vzdrževati eno minuto. Med tem časom se ne sme pojaviti nobena razpoka v steni posode za gorivo niti puščanje vsebine. Trajne deformacije so dovoljene.

- 3.5.3.4 Posode za gorivo morajo biti odporne proti koroziji.
- 3.5.3.5 Vsak nadtlak v odnosu na obratovalni tlak se mora s pomočjo primernih naprav (odzračevalne odprtine, nadtladni ventili in podobno) takoj izravnati. Odzračevalne odprtine morajo biti izvedene tako, da je izključena vsaka nevarnost požara.
- 3.5.4 Naprava za oskrbo z gorivom
  - 3.5.4.1 V prostoru za voznika oziroma potnike ne sme biti nameščen noben del, ki je namenjen oskrbi vozila z gorivom.
  - 3.5.4.2 Napeljava za gorivo in vsi drugi deli naprave za dovod goriva v motor morajo biti nameščeni tako, da so v razumni meri kar najbolj zaščiteni.
  - 3.5.4.3 Deli napeljave za gorivo ne smejo biti izpostavljeni čezmernim obremenitvam zaradi zvijanja, upogibanja ali nihanja nadgradnje vozila ali motorja.
  - 3.5.4.4 Povezave gibljivih cevi s togimi deli naprave za oskrbo z gorivom morajo biti izvedene tako, da ob delovnih pogojih delovanja vozila ostanejo tesne kljub staranju, zvijanju, upogibanju in vibracijam karoserije ali motorja.
  - 3.5.4.5 Gorivo, ki bi lahko iztekalo iz kateregakoli dela naprave za oskrbo z gorivom, mora prosto odtekati na tla (cestišče) in ne sme v nobenem primeru priti v stik z izpušno napravo.
- 3.5.5 Varnostno stikalo
  - Zaradi zmanjšanja nevarnosti požara po zaustavitvi vozila je treba namestiti posebno varnostno stikalo, ki mora imeti naslednje lastnosti:
    - 3.5.5.1 nameščeno mora biti tako, da ga voznik lahko doseže s svojega sedeža;
    - 3.5.5.2 biti mora razločno označeno in opremljeno z zaščitnim pokrovom ali neko podobno napravo, ki preprečuje nehoteno vključitev. V neposredni bližini stikala mora biti ploščica z jasnim navodilom za uporabo, npr. "Odstraniti pokrov in ročico potisniti navzdol! Uporabiti samo pri stoječem vozilu!".
    - 3.5.5.3 Z vključitvijo stikala je treba doseči sočasno:
      - 3.5.5.3.1 hitri odklop motorja;
      - 3.5.5.3.2 aktiviranje glavnega stikala za odklop akumulatorjev, ki mora biti nameščeno čim bližje akumulatorjem in ki odklopi najmanj en pol akumulatorja od ostalega dela električne napeljave; to ne velja za tokokrog, ki napaja funkcijo po točki 3.5.5.3.3 te odredbe, in tokokroge ki so namenjeni za neprekinjeno delovanje tahografa in drugih naprav, katerih nenadni odklop bi lahko povzročil večjo nevarnost. Take naprave so npr.:
        - 3.5.5.3.2.1 zasilna notranja razsvetljava,
        - 3.5.5.3.2.2 odvzem toplote za dodatne grelne naprave,
        - 3.5.5.3.2.3 centralno elektronsko zaklepanje vrat;
        - 3.5.5.3.3 vklop varnostnih utripalk.

- 3.5.5.4 Poleg varnostnega stikala so lahko nameščene tudi druge naprave, ki opravljajo funkcije iz točke 3.4.5.3 te odredbe, vendar ne smejo vplivati na delovanje varnostnega stikala.
- 3.5.6 Električna oprema in kabli
- 3.5.6.1 Vsi kabli morajo biti dobro izolirani. Kabli in druga električna oprema morajo biti odporni proti vplivom temperature in vlage, ki so jim izpostavljeni. Posebno pozornost je treba posvetiti odpornosti proti temperaturam, olju in param v motornem prostoru.
- 3.5.6.2 Noben kabel ne sme biti izpostavljen močnejšemu toku od tistega, za katerega je bil predviden, ob upoštevanju najvišje temperature okolja in načina položitve.
- 3.5.6.3 Vsi tokokrogi morajo biti opremljeni z varovalkami ali prekinjevalniki tokokrogov, razen kabla za polnjenje akumulatorja in kabla za maso ter tistih tokokrogov, ki napajajo zaganjalnik, vžig, žarilne svečke in napravo za zaustavitev motorja. Tokokrogi, ki napajajo naprave z majhno porabo energije, so lahko varovani s skupno varovalko ali skupnim prekinjevalnikom, če nazivni tok ne presega 16 A.
- 3.5.6.4 Vsi kabli morajo biti dobro zaščiteni in tako varno položeni, da se ne morejo poškodovati zaradi obrabe ali drgnjenja.
- 3.5.6.5 Če napetost v enem tokokrogu ali več tokokrogih vozila presega 100 V ef (kvadratna srednja vrednost), mora biti v neposrednem dosegu voznika nameščeno stikalo, s katerim je mogoče vse te tokokroge odklopiti od glavnega napajalnega tokokroga. Stikalo, ki nima električnega stika z maso, mora prekiniti vse pole. To stikalo ne sme prekiniti tokokrogov, ki napajajo zunanjo osvetlitev vozila. Določila te točke se ne nanašajo na notranje tokokroge v sklopu neke električne naprave v vozilu.
- 3.5.6.6 Za osvetlitev notranjosti vozila morata biti predvidena najmanj dva tokokroga, pri čemer pa izpad enega tokokroga ne sme vplivati na drugega. Tokokrog, ki je namenjen izključno za napajanje stalne osvetlitve vstopnih oziroma izstopnih vrat, se lahko šteje za enega takih tokokrogov.
- 3.5.7 Akumulatorji
- 3.5.7.1 Vsi akumulatorji morajo biti dostopni in dobro pritrjeni.
- 3.5.7.2 Akumulatorji morajo biti nameščeni zunaj prostora za voznika in potnike in na mestu, ki je dobro prezračevano z zunanje strani.
- 3.5.8 Gasilni aparati in oprema za prvo pomoč
- 3.5.8.1 V vozilu mora biti predviden prostor za enega ali več gasilnih aparatov. En gasilni aparat mora biti nameščen v neposredni bližini voznika. Vsak gasilni aparat mora ustrezati točki 8A ali 21B po standardu CEN EN 3 - 1. del oziroma enakovrednemu nacionalnemu standardu.
- 3.5.8.2 V vozilu mora biti predviden prostor za eno ali več omaric za prvo pomoč. Prostor za omarico prve pomoči mora imeti najmanj prostornino 7 dm³ in najmanjša mera sme znašati 80 mm.
- 3.5.8.3 Gasilni aparati in oprema za prvo pomoč morajo biti zaščiteni pred krajo ali vandalizmom (npr. v notranjem predalu oziroma za steklom, ki se lahko razbije), pod pogojem, da so njihova mesta jasno označena in da so na voljo sredstva, s katerimi jih je v primeru potrebe mogoče preprosto izvlačiti.
- 3.5.9 Materiali
- 3.5.9 Uporaba vnetljivih materialov v oddaljenosti manj kot 100 mm od izpušne cevi ni dopustna, razen če je tak material dobro zaščiten. Za namene te točke se za vnetljiv šteje tisti material, ki ni predviden, da zdrži temperaturo, ki ji je lahko izpostavljen na tem mestu.

3.6 Izhodi

3.6.1 Število

3.6.1.1 Najmanjše število delovnih vrat v odvisnosti od števila potnikov in razreda avtobusa je:

Število potnikov (N)	Število delovnih vrat		
	Razred I	Razred II	Razred III
23-45	1	1	1
46-70	2	1	1
71-100	Homologacija A	2	1
	Homologacija B	2	1
prek 100	4	3	1

3.6.1.2 V vsakem togem delu zgibnega avtobusa morajo biti najmanj ena delovna vrata, v prednjem delu zgibnega avtobusa razreda I pa najmanj dvoje delovnih vrat.

3.6.1.3 Vsako vozilo mora imeti najmanj dvoje vrat.

3.6.1.4 Po določilih tega predpisa se štejejo vrata, ki se odpirajo s tujo pomočjo, za izhod samo, če jih je mogoče, kadar je to potrebno, z lahkoto odpreti z roko po enkratnem aktiviranju naprave iz točke 3.6.5.1 te odredbe.

3.6.1.4.1 Vsako notranje stopnišče med zgornjim in spodnjim nivojem se šteje za izhod z zgornjega nivoja.

3.6.1.4.2 Vse osebe na spodnjem nivoju morajo v nujnem primeru imeti možnost izhoda iz vozila, ne da bi morale prek zgornjega nivoja.

3.6.1.4.3 Sredinski prehod zgornjega nivoja mora biti povezan z enim ali več notranjimi stopnišči z dostopnim prehodom delovnih vrat ali s sredinskim prehodom spodnjega nivoja v oddaljenosti 3 m od delovnih vrat.

a) V avtobusih razredov I in II morata biti dve stopnišči ali najmanj eno stopnišče in eno polstopnišče, če se na zgornjem nivoju prevaža več kot 50 potnikov.

b) V avtobusih razreda III morata biti dve stopnišči ali najmanj eno stopnišče in eno polstopnišče, če se na zgornjem nivoju prevaža več kot 30 potnikov.

3.6.1.5 Najmanjše število izhodov v sili mora biti tako, da je skupno število izhodov skladno z zahtevami naslednje tabele. Število izhodov za vsak posamezen nivo in vsak posamezen oddelek se določa posebej. Toaletni prostor oziroma kuhinja se pri določanju števila izhodov v sili ne šteje za ločen oddelek. Strešna loputa se lahko šteje le za izhod v sili.

Število potnikov in posadke, ki se prevažajo v vsakem oddelku ali na vsakem nivoju, na oddelek	Najmanjše skupno število izhodov v sili
1-8	2
8-16	3
17-30	4
31-45	5
46-60	6
61-75	7
76-90	8
več kot 90	9

3.6.1.6 Pri zgibnih avtobusih je treba pri določanju predvidenih izhodov upoštevati vsak togi del vozila kot samostojno vozilo. Število potnikov je treba določiti za vsak togi del posebej, prehod med obema deloma pa se ne sme šteti za izhod.

3.6.1.7 Dvojna delovna vrata se štejejo za dvoje vrat, dvojno okno pa za dvoje zasilnih izhodov v oknu.

3.6.1.8 V avtobusih razredov II in III morajo biti v strehi zgornjega nivoja še zasilni izhodi skozi strešno loputo. Zasilni izhodi skozi streho so lahko tudi v avtobusih razreda I. Število zasilnih izhodov v strehi mora biti naslednje:

Skupno število potnikov na zgornjem nivoju (A _a)	Število izhodov v strehi
50 ali manj	1
več kot 50	2

3.6.1.9 Če prostor za voznika ni povezan s prostorom za potnike s prehodom, ki ustreza eni od zahtev, opisanih v točki 3.7.5.3, mora imeti dva izhoda, ki se ne smeta nahajati na isti strani vozila. Če je eden od teh izhodov okno, mora ustrezati predpisom za zasilni izhod v oknu iz točke 3.6.8 te odredbe. Zahteve točk od 3.6.3 do 3.6.7, od 3.7.1 do 3.7.2 in 3.7.8 se ne uporabljajo za tovrstne izhode.

3.6.1.10 En ali dva sedeža sta dovoljena tudi vzporedno ob vozniku za dodatne osebe. V tem primeru morajo biti izhodi iz točke 3.6.1.9 vrata. Vozniška vrata se za te osebe lahko štejejo za izhod v sili, če vozniški sedež, volan, okrov motorja, menjalna ročica in ročica ročne zavore ne predstavljajo prevelike ovire. Vrata, predvidena za te dodatne osebe, se lahko štejejo tudi za izhod v sili za voznika. V vozniskem oddelku je lahko nameščenih do pet dodatnih sedežev, če ti dodatni sedeži in prostor zanje ustrezajo vsem zahtevam te odredbe.

3.6.1.11 V pogojih, opisanih v točkah 3.6.1.9 in 3.6.1.10, izhodi, predvideni v vozniskem oddelku, ne štejejo k številu vrat, ki jih zahtevajo točke od 3.6.1.1 do 3.6.1.3, niti k številu izhodov, zahtevanih v točki 3.6.1.5.

3.6.1.12 Če je vozniški oddelek in sedeži, ki se nahajajo v njem, dostopen iz ostalega dela potniškega prostora po prehodu, ki ustreza pogojem, opisanim v točki 3.7.5.3, ni potreben zunanji izhod za vozniški oddelek.

3.6.1.13 Če vozniška vrata ali neki drug izhod iz vozniskega oddelka izpolnjuje pogoje iz točke 3.6.1.12, se ta lahko šteje za izhod za potnike samo, če je potnikom omogočen prehod med volanom in vozniskim sedežem.

3.6.1.14 Točki 3.6.1.12 in 3.6.1.13 ne preprečujeta, da so med vozniskim sedežem in potniškim prostorom vrata ali neka druga pregrada, če lahko voznik v sili to pregrado hitro odpre oziroma odstrani. Vozniška vrata v oddelku, ki je zaščiten s tako pregrado, ne štejejo za izhod za potnike.

3.6.2 Razmestitev izhodov

3.6.2.1 Delovna vrata morajo biti na desni strani vozila in najmanj ena od teh vrat morajo biti v prednjem delu vozila.

3.6.2.2 Dvoje vrat morajo biti med seboj toliko oddaljenih, da znaša razdalja med navpičnima osema obeh vrat najmanj 25% skupne dolžine vozila oziroma 40% skupne dolžine potniškega prostora na spodnjem nivoju. To ne velja, če so ta vrata na različnih straneh vozila. Če so ena od teh vrat dvojna vrata, se ta razdalja meri med obema najbolj oddaljenimi vrati.

3.6.2.3 Izhodi na vsakem nivoju morajo biti razporejeni tako, da je število izhodov na vsaki strani vozila enako. Izjema so vozniška vrata, pri čemer:

- 3.6.2.3.1 Homologacija A:
Nobena vrata ne smejo biti na levi strani vozila.
- 3.6.2.3.2 Homologacija B:
Najmanj ena vrata za izhod v sili morajo biti na levi strani vozila.
- 3.6.2.4 Na zgornjem nivoju se mora nahajati najmanj en zasilni izhod na prednji ali na zadnji strani vozila.
- 3.6.2.5 Izhodi, ki so na isti strani vozila, morajo biti primerno razporejeni po celotni dolžini vozila.
- 3.6.2.6 Namestitev vrat v zadnjo steno avtobusa je dovoljena, če to niso delovna vrata.
- 3.6.2.7 Če ima vozilo zasilne izhode skozi strešne lopute, morajo biti le-ti razporejeni takole: če je samo en tak izhod, mora biti v srednji tretjini vozila, če sta dva, razdalja med njima ne sme biti manjša kot 2 m, merjeno med najbližje si ležečima robovoma odprtin, in to vzporedno z vzdolžno osjo vozila.
- 3.6.3 Najmanjše mere izhodov
- 3.6.3.1 Izhodi morajo imeti naslednje najmanjše mere (v cm):

			Razred I	Razred II	Razred III	Opombe
delovna vrata	odprtina vrat	višina	180	165	165	homologacija A
			175	165	165	homologacija B
		širina	enojna vrata	65	120	širina je lahko za 10 cm manjša, če se meri v višini ročajev
zasilna vrata		višina	125			
		širina	55			
zasilni izhod v oknu	površina odprtine (cm ²)	4000				v odprtino je treba včrtati pravokotnik 50 x 70 cm (v x š)
zasilni izhod v oknu na zadnji steni, če proizvajalec ni predvidel zasilnega izhoda v oknu s predpisanimi merami		v odprtino mora biti mogoče včrtati pravokotnik z višino 35 in širino 155 cm; vogali pravokotnika so lahko zaobljeni s polmerom, ki ni večji od 25 cm				
strešna loputa - zasilni izhod	površina odprtine (cm ²)	4000				v odprtino je treba včrtati pravokotnik 50 x 70 cm

- 3.6.4 Tehnični predpisi za vsa delovna vrata
- 3.6.4.1 Delovna vrata se morajo tako z notranje kot tudi z zunanje strani odpirati z lahkoto takrat, ko vozilo stoji (ni pa nujno med vožnjo). Ta predpis ne izključuje možnosti, da se vrata z zunanje strani zaklenejo, če jih je kljub temu mogoče odpreti z notranje strani.
- 3.6.4.2 Pri neobremenjenem vozilu, ki stoji na ravni podlagi, se naprava za odpiranje vrat z zunanje strani ne sme nahajati višje od 180 cm nad tlemi.

- 3.6.4.3 Enojna vrata z ročnim odpiranjem, ki se odpirajo navzven preko zunanjega obrisa karoserije, morajo biti s tečaji ali v vrtiščih tako obešena, da se v primeru, ko se v odprti legi pri vožnji vozila naprej zadenejo ob trden predmet, lahko zaprejo.
- 3.6.4.4 Če so vrata opremljena z zaskočno ključavnico, mora imeti ta dvoje zaskočnih stopenj.
- 3.6.4.5 Na notranji strani vrat ne sme biti nobene priprave za pokrivanje stopnic, ko so vrata zaprta. To pa ne izključuje prisotnosti delov mehanizma za odpiranje vrat in druge opreme, pritrjene na notranji strani vrat, če se ta nahaja v prostoru stopnišča, ko so vrata zaprta, in ne predstavlja podaljška površine poda, na katero bi potnik lahko stopil.
- 3.6.4.6 Če ni mogoč neposreden pregled, morajo biti nameščene optične ali druge naprave, ki omogočajo vozniku, da lahko s svojega sedeža opazi, če se potnik nahaja v neposredni bližini nesamodejnih vrat, in to znotraj ali zunaj vozila. Pri vozilih razreda I se ta zahteva nanaša na notranjo stran vseh delovnih vrat in na neposredno bližino vseh notranjih stopnišč, ki vodijo na zgornji nivo.
- 3.6.4.7 Vsaka vrata, ki se odpirajo navznoter, morajo biti izvedena tako, da pri svojem gibanju ne morejo poškodovati potnikov. Po potrebi morajo biti nameščene posebne varovalne naprave.
- 3.6.4.8 Če se delovna vrata nahajajo v bližini vrat toaletnega prostora ali vrat v drug notranji prostor, morajo biti zaščitena pred nehotenim odpiranjem. To pa ne velja, če se delovna vrata med vožnjo s hitrostjo, večjo od 5 km/h, samodejno zapahnejo.
- 3.6.5 Dodatne tehnične predpise za delovna vrata, ki se odpirajo s tujo silo, vsebujejo določila točke 5.6.5 pravilnika ECE R 107.00.
- 3.6.6 Dodatne tehnične predpise za samodejna delovna vrata vsebujejo določila točke 5.6.6 pravilnika ECE R 107.00.
- 3.6.7 Tehnični predpisi za zasilna vrata
- 3.6.7.1 Ko vozilo miruje, se morajo zasilna vrata z lahkoto odpirati tako z notranje kot tudi z zunanje strani. Ta predpis ne izključuje možnosti, da se vrata z zunanje strani zaklenejo, če jih je kljub temu mogoče z normalnim mehanizmom za odpiranje odpreti z notranje strani.
- 3.6.7.2 Zasilna vrata ne smejo biti izvedena niti kot vrata z odpiranjem s pomočjo tuje sile niti kot drsna vrata.
- 3.6.7.3 Pri neobremenjenem vozilu, ki stoji na ravni podlagi, se ročaj za odpiranje zasilnih vrat spodnjega nivoja z zunanje strani ne sme nahajati višje kot 180 cm nad tlemi.
- 3.6.7.4 Zasilna vrata, ki so pritrjena na tečajih v bočnih stenah vozila, morajo biti nasajena na prednjem delu vrat in se morajo odpirati navzven. Trakovi, verige ali druge priprave za omejevanje kota odpiranja vrat so dovoljeni, če ne preprečujejo, da se vrata odprejo za najmanj 100° in da ostanejo odprta v tej legi.
- 3.6.7.5 Če se zasilna vrata nahajajo v bližini vrat toaletnega prostora ali vrat v drug notranji prostor, morajo biti zaščitena pred nehotenim odpiranjem. To pa ne velja, če se zasilna vrata med vožnjo s hitrostjo, večjo od 5 km/h, samodejno zapahnejo.
- 3.6.7.6 Vsa zasilna vrata, ki niso dobro vidna z voznikovega sedeža, morajo biti opremljena z zvočno opozorilno napravo, ki opozarja voznika, če niso popolnoma zaprta. Ta naprava se ne sme izključiti s samim zapiranjem krila vrat, ampak samo z zaprtjem zapaha vrat.
- 3.6.8 Tehnični predpisi za zasilni izhod v oknu
- 3.6.8.1 Vsako okno, predvideno za zasilni izhod, ki je pritrjeno s tečaji, se mora odpirati navzven.

- 3.6.8.2 Vsako okno, predvideno za zasilni izhod:
- 3.6.8.2.1 se mora v trenutku z lahkoto odpreti z notranje oziroma zunanje strani s pripravo, ki jo tehnična služba šteje za primerno, ali pa
- 3.6.8.2.2 mora biti izdelano iz varnostnega stekla, ki ga je mogoče lahko razbiti. To pomeni, da ne sme biti izdelano iz lepljenega stekla ali plastike.
- 3.6.8.3 Okna, predvidena za zasilni izhod, ki se dajo zapahnuti z zunanje strani, morajo biti izvedena tako, da jih je vedno mogoče odpreti z notranje strani.
- 3.6.8.4 Okno, predvideno za zasilni izhod, ki je opremljeno z vodoravnim šarnirjem na zgornji strani, mora imeti posebno pripravo, ki drži okno v odprti legi.
- 3.6.8.5 Razdalja med spodnjim robom okna, predvidenega za zasilni izhod v bočni steni vozila, in podom vozila neposredno pod oknom ne sme biti pri oknu, ki je pritrjeno na tečajih, večja od 100 cm in ne manjša od 65 cm pri oknu s tečajji oziroma 50 cm pri oknu, ki je predvideno za razbitje.
- Razdalja okna s tečajji je sicer lahko tudi zmanjšana na 50 cm, če je odprtina okna do višine 65 cm zavarovana z varnostno pripravo, ki preprečuje morebiten izpad potnika iz vozila. V takem primeru mora imeti okno nad omenjeno varnostno pripravo najmanj take mere, kot so zahtevane za zasilni izhod v oknu.
- 3.6.8.6 Vsa okna, predvidena za zasilni izhod, ki so pritrjena s tečajji in niso dobro vidna z voznikovega sedeža, morajo biti opremljena z zvočno opozorilno napravo, ki opozarja voznika, kadar niso popolnoma zaprta. Ta naprava se ne sme izključiti s samim premikanjem okna, ampak samo z zaprtjem zapaha okna.
- 3.6.9 Tehnični predpisi za zasilni izhod v strešni loputi
- 3.6.9.1 Strešne lopute, predvidene za zasilni izhod, morajo biti nameščene tako, da dostop do njih ni oviran niti z notranje niti z zunanje strani. Lopute, ki so prirejene tako, da se izvržejo, morajo imeti učinkovito zaščito pred nehotenim odpiranjem.
- 3.6.9.2 Strešne lopute, predvidene za zasilni izhod, se morajo z lahkoto odpirati tako z zunanje kot tudi z notranje strani. Ta predpis ne izključuje možnosti, da se lopute zaradi parkiranja vozila zapahnejo, če jih je kljub temu mogoče z normalnim mehanizmom za odpiranje odpreti z notranje strani.
- 3.6.10 Tehnični predpisi za zložljive stopnice
Če so na vozilu vgrajene zložljive stopnice, morajo ustrezati naslednjim pogojem:
- 3.6.10.1 Njihovo delovanje mora biti sinhronizirano z delovanjem ustreznih delovnih ali zasilnih vrat.
- 3.6.10.2 Pri zaprtih vratih ne sme noben del stopnice štrleti za več kot 10 mm iz obrisa okoliškega dela nadgradnje.
- 3.6.10.3 Pri odprtih vratih in iztegnjeni stopnici mora površina stopnice ustrezati zahtevam točke 3.7.7 te odredbe.
- 3.6.10.4 Pri iztegnjeni stopnici mora biti preprečeno premikanje vozila z mesta s pomočjo lastnega pogona. Pri ročnem upravljanju stopnice mora zvočni ali svetlobni signal opozarjati voznika, dokler stopnica ni v celoti uvlečena.
- 3.6.10.5 Dokler se vozilo premika, ne sme biti mogoče premakniti zložljive stopnice v iztegnjeno lego. Če mehanizem za premikanje stopnice odpove, se mora stopnica sklopiti in ostati v taki legi. Tak primer ali pa poškodba same stopnice ne sme vplivati na normalno odpiranje vrat.

- 3.6.10.6 Če potnik stoji na iztegnjeni stopnici, ne sme biti mogoče zapreti vrat pri tej stopnici. Izpolnjevanje tega določila se preveri tako, da se na sredino iztegnjene stopnice postavi utež z maso 15 kg, kar ustreza teži majhnega otroka. Ta zahteva pa ne velja za vrata v neposrednem vidnem polju voznika.
- 3.6.10.7 Premikanje zložljive stopnice ne sme ogroziti potnikov ali oseb, ki stojijo na postaji.
- 3.6.10.8 Vsi naprej in nazaj usmerjeni vogali zložljive stopnice morajo biti zaokroženi s polmerom, ki ni manjši od 5 mm, vsi robovi pa morajo biti zaokroženi s polmerom najmanj 2,5 mm.
- 3.6.10.9 Pri odprtih vratih mora ostati zložljiva stopnica trdno v svoji iztegnjeni legi. Pri obremenitvi 136 kg na sredini enojne stopnice in 272 kg na sredini dvojne stopnice, ne sme biti upogib kateregakoli dela stopnice večji kot 10 mm.
- 3.6.11 Napisi
- 3.6.11.1 Vsak zasilni izhod mora biti z notranje in zunanje strani vozila označen z napisom "Zasilni izhod" ali pa z mednarodnim simbolom.
- 3.6.11.2 Vse naprave za zasilno odpiranje delovnih vrat in tudi za odpiranje zasilnih izhodov morajo biti označene z notranje in zunanje strani vozila s posebnim simbolom ali napisom.
- 3.6.11.3 Na vseh napravah za zasilno odpiranje izhodov ali v njihovi neposredni bližini mora biti jasno navodilo za uporabo.
- 3.6.11.4 Napisi iz točk od 3.6.11.1 do 3.6.11.3 te odredbe morajo biti v slovenskem jeziku.

3.7 Notranja oprema

- 3.7.1 Dostop do delovnih vrat (skica 1 dodatka št. 3 pravilnika ECE R 107.00)
- 3.7.1.1 Prazen prostor, ki se od stranske stene vozila, v kateri so nameščena delovna vrata, razteza v notranjost vozila, mora omogočati prost prehod preskusnega telesa z debelino 2 cm, širino 40 cm in višino 70 cm nad tlemi, na katerega je simetrično postavljeno drugo preskusno telo z isto debelino, a s širino 55 cm in višino, ki je navedena v spodnji tabeli za posamezen razred avtobusa in alternativno vrsto homologacije. Dvodelno preskusno telo je treba med premikanjem iz izhodiščnega položaja do točke, kjer se dotakne prve stopnice, držati vzporedno z odprtino vrat. Izhodiščno lego določa točka, kjer se proti notranjosti vozila obrnjena ploskev preskusnega telesa dotika tangente zunanje odprtine vrat. Nato je treba preskusno telo držati pravokotno na predvideno pot uporabnika prehoda (potnika).
- 3.7.1.2 Višina drugega dela preskusnega telesa je predpisana v spodnji tabeli. Alternativno se lahko uporabi vmesni kos trapezne oblike z višino 50 cm, ki predstavlja prehod širine spodnjega dela v zgornji del preskusnega telesa. Pri tem pa mora biti skupna višina zgornjega pravokotnega dela skupaj s trapeznim prehodnim delom 110 cm za vse razrede avtobusov z izjemo homologacije B za razred I, kjer znaša 105 cm:

Razred vozila	Višina zgornjega dela (cm), glej sliko 1, dodatek 3 (ECE R107)	Alternativa	
I	Homologacija A	110	110
	Homologacija B	105	105
II		95	110
III		95	110

- 3.7.1.3 Potem se dvodelno preskusno telo premakne za 30 cm iz svoje izhodiščne lege, držati pa ga je treba tako, da se dotika zgornje površine stopnice.

- 3.7.1.4 Valjasto preskusno telo (točka 3.7.5 te odredbe in skica 3 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 107.00), ki je namenjeno kontroli prostega prostora prehoda, je treba premakniti iz prehoda v smeri verjetnega pomikanja izstopajočega potnika do lege, kjer njegova srednja os doseže zgornji rob zgornje stopnice, oziroma dokler se ravnina, ki poteka tangencialno na zgornji del valja, ne dotakne dvodelnega preskusnega telesa - odvisno od tega, kaj se zgodi prej - in nato držati v tej legi (skica 9 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 107.00).
- 3.7.1.5 Med valjastim preskusnim telesom v legi po točki 3.7.1.4 te odredbe in dvodelnim preskusnim telesom v legi po točki 3.7.1.3 te odredbe mora biti prazen prostor, katerega spodnja in zgornja meja sta naznačeni v skici 9 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 107.00. Ta prostor mora biti oblikovan tako, da dopušča prost prehod posebnega preskusnega telesa (v navpični legi), katerega debelina je največ 2 cm, zunanja oblika pa ustreza obrisu valjastega preskusnega telesa (točka 3.7.5.1 te odredbe). To posebno preskusno telo je treba premikati od zgornje lege, kjer se tangencialno dotika valjastega preskusnega telesa, v smeri verjetnega gibanja izstopajočega potnika, dokler se ne dotakne dvodelnega preskusnega telesa, ki stoji na spodnji stopnici. Spodnji del posebnega preskusnega telesa se mora pri tem gibati po namišljeni črti, ki povezuje zgornje robove vseh stopnic (skica 9 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 107.00).
- 3.7.1.6 Potreben prosti prostor za premikanje dvodelnega preskusnega telesa ne sme vključevati prostora, ki se nahaja 30 cm pred neobremenjeno sedežno blazino sedeža, ki je obrnjen naprej ali nazaj, oziroma 22,5 cm pri sedežu, ki je nameščen na koloteku, pa do najvišje točke blazine.
- 3.7.1.7 Zložljivi sedeži morajo biti pri določanju tega prostora v položaju uporabe sedeža.
- 3.7.1.8 Za osebje namenjen zložljivi sedež lahko v položaju uporabe zapre dostop do enih delovnih vrat, če:
- 3.7.1.8.1 je v vozilu samem in tudi v homologacijskem dokumentu jasno napisano, da je ta sedež namenjen izključno spremnemu osebju avtobusa;
- 3.7.1.8.2 se sedež, ko ni v uporabi, samodejno preklopi v lego, da so pogoji iz točke 3.7.1.1 ali 3.7.1.2 in točk od 3.7.1.3 do 3.7.1.5 te odredbe izpolnjeni;
- 3.7.1.8.3 ta vrata ne štejejo za predpisan izhod po določilih točke 3.7.1.5 te odredbe;
- 3.7.1.8.4 je sedež opremljen s samodejnim varnostnim pasom in
- 3.7.1.8.5 če noben del tega sedeža v položaju uporabe ali pa v sklopljenem položaju ne štrli preko navpične ravnine, ki poteka skozi srednjo točko sedežne blazine vznikovega sedeža v njegovi najbolj nazaj pomaknjeni legi in sredino zunanega ogledala, nameščenega na bočni steni vozila, ki je nasprotna vznikovemu sedežu.
- 3.7.1.9 Ko vozilo stoji na ravni in vodoravni podlagi v normalnih pogojih za vožnjo, ne sme naklon poda dostopnih prehodov presegati 3%.
- 3.7.1.10 Prehodi in dostopi morajo biti prekriti z nedersečim materialom.
- 3.7.2 Dostop do zasilnih vrat (skica 2 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 107.00)
- 3.7.2.1 Prazen prostor med prehodom in odprtino zasilnih vrat mora omogočati premikanje preskusnega telesa v pokončni (navpični) legi. Preskusno telo sestavlja dvodelen valj, ki ima spodaj do višine 70 cm nad podom premer 30 cm, naprej do skupne višine 140 cm pa premer 55 cm.
- 3.7.2.2 Osnovna ploskev spodnjega valja mora ležati v projekciji zgornjega valja.
- 3.7.2.3 Če se vzdolž prehoda nahajajo zložljivi sedeži, morajo biti pri preskusu ti v položaju uporabe.

- 3.7.3 Dostop do zasilnih izhodov v oknih
- 3.7.3.1 Skozi vsako okno, ki je namenjeno za zasilni izhod, mora biti mogoče pomakniti preskusno telo, in sicer od sredinskega prehoda ven iz vozila.
- 3.7.3.2 Preskusno telo je treba premikati v smeri, ki bi jo v sili uporabil potnik v vozilu, ko bi hotel zapustiti vozilo. Preskusno telo je pri tem treba držati pravokotno na smer gibanja.
- 3.7.3.3 Kot preskusno telo se v tem primeru uporabi tanka plošča z merama 60 x 40 cm, katere vogali so zaokroženi s polmerom 20 cm. Pri zasilnem izhodu v zadnjem oknu pa preskusno telo lahko meri 140 x 35 cm, pri čemer so vogali zaokroženi s polmerom 17,5 cm.
- 3.7.4 Dostop do zasilnih izhodov skozi strešno loputo
- Najmanj en zasilni izhod skozi strešno loputo mora biti nameščen nad delom sedeža ali kakšnim drugim ustreznim delom, ki omogoča dostop do strešne lopute.
- 3.7.5 Prehodi (skica 3 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 107.00)
- 3.7.5.1 V vozilih za javni prevoz potnikov morajo biti prehodi tako dimenzionirani, da omogočajo prosto premikanje preskusnega telesa, ki ga sestavljata dva soosna valja, ki ju povezuje narobe obrnjen prisekan stožec z naslednjimi merami (v cm):

	Razred I		Razred II		Razred III	
	Zgor. nivo	Spod. nivo	Zgor. nivo	Spod. nivo	Zgor. nivo	Spod. nivo
Premer spodnjega valja	45	45	35	35	30	30
Višina spodnjega valja	90	102	90	102	90	102
Premer zgornjega valja	55	55	55	55	45	45
Višina zgornjega valja	50	50	50	50	50	50
Skupna višina	168	180	168	180	168	180
	Homologacija A					
	Homologacija B					

Preskusno telo se med preskusom lahko dotika ročajev in zank na oprijemnem drogovju in jih lahko tudi premika.

- 3.7.5.2 Pri vozilih razreda I se lahko premer spodnjega valja zmanjša s 45 na 40 cm v tistem delu sredinskega prehoda, ki se nahaja:
- 3.7.5.2.1 za navpično prečno ravnino 1,5 m pred srednjico zadnje osi in
- 3.7.5.2.2 za navpično prečno ravnino, ki poteka skozi zadnji rob odprtine zadnjih delovnih vrat.
- 3.7.5.3 Če ni izhoda pred sedežem oziroma vrsto sedežev:
- 3.7.5.3.1 Pri naprej obrnjenih sedežih mora prednji rob valjastega telesa, določenega v točki 3.7.5.1 te odredbe, doseči prečno navpično ravnino, ki je tangencialna na najbolj sprednjo točko naslona najbolj sprednjega sedeža, in ostati v tej legi. Od te ravnine mora biti mogoče premikati preskusno ploščo po skici 12 dodatka 3 k pravilniku ECE R 107.00 tako, da se iz izhodiščne lege, ko se dotika valjastega preskusnega telesa, premakne naprej za 66 cm (glej skico 13A dodatka 3 k pravilniku ECE R 107.00). Pri tem je preskusna plošča postavljena prečno na smer gibanja.
- 3.7.5.3.2 Pri sedežih, ki so obrnjeni v sredinski prehod, mora valjasto preskusno telo doseči najmanj prečno ravnino, ki sovpada z navpično ravnino, ki poteka skozi sredino prednjega sedeža (glej skico 13B dodatka 3 k pravilniku ECE R 107.00).

- 3.7.5.3.3 Pri nazaj obrnjenih sedežih mora prednji rob valjastega telesa doseči najmanj prečno navpično ravnino, ki je tangencialna na prednji rob sedežne blazine prednje vrste sedežev (glej skico 14 dodatka 3 k pravilniku ECE R 107.00).
- 3.7.5.4 Pri vozilih razreda III so lahko sedeži na eni ali obeh straneh prehoda bočno premični. V tem primeru se lahko širina prehoda zmanjša na mero, ki ustreza premeru spodnjega valja 22 cm, če je vsak tak sedež opremljen z napravo, ki omogoča osebi, ki stoji v prehodu, da sama premakne sedež, tudi če je zaseden, nazaj v tako lego, da je svetla širina prehoda najmanj 30 cm.
- 3.7.5.5 Pri zgibnih avtobusih mora biti mogoče preskusno telo iz točke 3.7.5.1 te odredbe neovirano premikati skozi gibljivi del vozila. Noben del upogljive notranje obloge vozila, še posebej ne del meha, ne sme štrleti v prehod.
- 3.7.5.6 Vgradnja stopnic v sredinskem prehodu je dovoljena. Stopnice ne smejo biti ožje od efektivne širine prehoda na zgornjem robu stopnice.
- 3.7.5.7 Zložljivi sedeži, ki bi omogočali potnikom, da bi sedeli v prehodu, niso dovoljeni.
- 3.7.6 Stopnišča med spodnjim in zgornjim nivojem (glej skico 1 dodatka 3 k pravilniku ECE R 107.00)
- 3.7.6.1 Najmanjša širina katerega koli stopnišča med spodnjim in zgornjim nivojem mora omogočati prost prehod preskusnega telesa po skici 1 dodatka 3 k pravilniku ECE R 107.00. Preskusno telo je treba premikati iz izhodišča v prehodu spodnjega nivoja navzgor na zadnjo stopnico v smeri verjetnega gibanja potnika, ki uporablja stopnišče.
- 3.7.6.2 Stopnišča med spodnjim in zgornjim nivojem morajo biti tako konstruirana, da tudi med močnim zaviranjem ni nevarnosti, da bi sila vztrajnosti potnika vrgla po stopnicah navzdol.
- Šteje se, da je ta zahteva izpolnjena, če stopnišče izpolnjuje vsaj enega od naslednjih pogojev:
- 3.7.6.2.1 noben del stopnišča se ne spušča v smeri vožnje naprej;
- 3.7.6.2.2 stopnišče je opremljeno z varovalno napravo ali
- 3.7.6.2.3 na zgornjem delu stopnišča je samodejno delujoča naprava, ki preprečuje uporabo stopnišča med vožnjo; to napravo mora biti mogoče v sili enostavno odpreti.
- 3.7.6.3 S pomočjo valja iz točke 3.7.5.1 te odredbe je treba preveriti primernost dostopa iz sredinskih prehodov do stopnišča.
- 3.7.7 Naklon sredinskega prehoda
- Naklon sredinskega prehoda ne sme prekoračiti:
- 3.7.7.1 8% pri avtobusih razredov I in II ali
- 3.7.7.2 12,5% pri avtobusih razreda III,
- 3.7.8 Stopnice (skica 4 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 107.00)
- 3.7.8.1 Vrednosti za največjo in najmanjšo višino in najmanjšo globino stopnic za potnike pri delovnih in zasilnih vratih in vmesnih stopniščih ter v samem vozilu so (cm):

		Razred I	Razred II	Razred III
Prva stopnica	največja višina	36 ¹⁾	40 ¹⁾²⁾	40 ¹⁾²⁾
	najmanjša globina		30	
Naslednje stopnice	največja višina	25 ³⁾	35	35
	najmanjša višina		12	
	najmanjša globina		20	

1) 85 cm pri zasilnih vratih spodnjega nivoja in 150 cm pri zasilnih vratih zgornjega nivoja.

2) 43 cm pri vozilu z izključno mehanskim vzmetenjem.

3) Pri vratih za zadnjo osjo je stopnice lahko visoka 30 cm.

- 3.7.8.2 Višina stopnice se po določilih tega odstavka meri v sredini njene širine. Pri tem morajo proizvajalci vozil posebno pozornost posvetiti invalidnim in drugim osebam z oteženim gibanjem, še posebej v vozilih razreda I, tako da predvidijo kar najmanjšo možno višino stopnic.
- 3.7.8.3 Noben prehod iz poglobljenega sredinskega prehoda na površino s sedeži ne šteje za stopnico. Višinska razlika med tema dvema površinama pa ne sme presegati 35 cm.
- 3.7.8.4 Višina prve stopnice nad cestiščem se meri pri neobremenjenem vozilu, pri čemer mora tlak zraka v avtopnevmatikah ustrezati zahtevam proizvajalca za tehnično dovoljeno skupno maso vozila.
- 3.7.8.5 Če je stopnic več kot ena, lahko prva stopnica sega 10 cm v površino navpične projekcije druge stopnice, pri navpični projekciji na naslednjo spodaj ležečo stopnico pa mora ostati prosta površina z globino najmanj 20 cm (skica 4 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 107.00). Pri tem morajo biti robovi stopnic izvedeni tako, da je možnost spotikanja potnikov kar najmanjša. Robovi stopnic morajo biti izvedeni v svetli kontrastni barvi oziroma razločno označeni.
- 3.7.8.6 Širina in oblika stopnic morata biti izbrani tako, da je pri enojnih vratih mogoče položiti na prvo stopnico pravokotnik z merama 40 x 30 cm, na vsako od ostalih stopnic pa pravokotnik z merama 40 x 20 cm, pri dvojnih vratih pa dva taka pravokotnika. Šteje se, da je ta pogoj izpolnjen, če je na stopnico mogoče položiti najmanj 95% površine pravokotnika. Pri dvojnih vratih mora vsaka polovica vrat izpolnjevati te pogoje.
- 3.7.8.7 Površine stopnic morajo biti nederseče.
- 3.7.9 Potniški sedeži (vključno s zlojživimi sedeži) in prostor za sedee potnike
- 3.7.9.1 Najmanjša širina sedeža (skica 5 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 107.00)
- 3.7.9.1.1 Najmanjša širina sedežne blazine, merjena od vzdolžne navpične ravnine, ki poteka skozi sredino sedeža, mora biti:
- 3.7.9.1.1.1 Homologacija A:
- a) 20,0 cm pri avtobusih razredov I in II in
b) 22,5 cm pri avtobusih razreda III.
- 3.7.9.1.1.2 Homologacija B:
- 20,0 cm pri avtobusih razredov I in II in III.
- 3.7.9.1.2 Najmanjša širina razpoložljivega prostora za vsak sedež, merjena od vzdolžne navpične ravnine, ki poteka skozi sredino sedeža v višini med 27 in 65 cm nad površino neobremenjene sedežne blazine, mora biti:

- 3.7.9.1.2.1 Homologacija A:
- a) 25,0 cm pri posameznih sedežih in
  - b) 22,5 cm pri sedežni klopi za dva in več potnikov.
- 3.7.9.1.2.2 Homologacija B:
- 22,5 cm pri sedežni klopi za dva in več potnikov v avtobusih razredov I, II in III. Vendar je pri avtobusih razreda I zaradi potrebe po namestitvi čim večjega števila sedežev na spodnjem nivoju in zaradi prostorskih omejitev nad koloteki in v zadnjem delu vozila ta širina lahko zmanjšana na 20,0 cm, in to na 25% vseh sedežev.
- 3.7.9.1.2.3 Pri merjenju širine sredinskega prehoda se ne upošteva, ali zgoraj definiran prostor štrli v prehod ali ne.
- 3.7.9.2 Najmanjša globina sedežne blazine (skica 7 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 107.00) mora biti:
- 3.7.9.2.1 Homologacija A:
- a) 35 cm pri avtobusih razreda I in
  - b) 40 cm pri avtobusih razredov II in III.
- 3.7.9.2.2 Homologacija B:
- 35 cm pri avtobusih razredov I, II in III.
- 3.7.9.3 Višina sedežne blazine (skica 6 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 107.00)
- Višina neobremenjene sedežne blazine nad podom mora biti taka, da znaša razdalja med podom in vodoravno ravnino, ki se dotika prednjega zgornjega roba sedežne blazine, od 40 do 50 cm. Ta višina pa se nad kolotekom in nad pokrovom motorja lahko zmanjša do 35 cm.
- 3.7.9.4 Razdalja med sedeži (skica 6 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 107.00)
- 3.7.9.4.1 Če so sedeži postavljeni v isto smer, mora biti vodoravna razdalja med prednjo stranjo naslona nekega sedeža in zadnjo stranjo naslona sedeža pred njim, merjena v višini nad zgornjo površino sedežne blazine in do višine 62 cm nad podom, najmanj:
- 3.7.9.4.1.1 Homologacija A:
Razred I	65 cm
Razred II	68 cm
Razred III	75 cm
- 3.7.9.4.1.2 Homologacija B:
- 65 cm v vozilih razredov I, II in III. Vendar je pri avtobusih razreda I zaradi potrebe po namestitvi čim večjega števila sedežev na spodnjem nivoju in zaradi prostorskih omejitev nad koloteki in v zadnjem delu vozila ta najmanjša razdalja lahko zmanjšana na 61 cm, in to na 25% vseh sedežev.
- 3.7.9.4.2 Vse meritve je treba opraviti v navpični ravnini, ki poteka skozi središčno točko vsakega sedeža. Pri tem mora biti sedež neobremenjen.
- 3.7.9.4.3 Pri sedežih, ki so obrnjeni drug proti drugemu, mora biti razdalja med obema prednjima stranema naslonov, merjena preko najvišjih točk sedežnih blazin, najmanj 130 cm.

- 3.7.9.5 Prostor za sedeče potnike (skica 8 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 107.00)
- 3.7.9.5.1 Pred vsakim potniškim sedežem mora biti prazen prostor, katerega najmanjše mere prikazuje skica 8 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 107.00. V ta prostor lahko ob upoštevanju zahtev iz točke 3.7.9.4 te odredbe štrli naslon sedeža pred njim ali približno enako postavljena predelna stena. V tem prostoru se lahko nahajajo tudi noge sedeža, če je pri tem še dovolj prostora za noge potnika.
- 3.6.8.5.2 V tistem delu avtobusa, ki je najlažje dostopen, morata biti najmanj dva naprej ali nazaj obrnjena sedeža, posebej namenjena invalidnim potnikom, ki morata biti tudi ustrezno označena. Izvedena morata biti tako, da je pred njima dovolj prostora, in opremljena z oprijemali, ki olajšajo uporabo sedeža. Po možnosti naj bo s teh sedežev mogoča komunikacija z voznikom, skladno s točko 3.7.10.1 te odredbe.
- 3.7.9.6 Prostor nad sedeži
- 3.7.9.6.1 Nad vsakim sedežem mora biti najmanj 90 cm praznega prostora, merjeno od najvišje točke sedežne blazine. Ta prostor se mora raztezati preko celotne navpične projekcije sedežne površine in površine, predvidene za noge potnika. Na zgornjem nivoju je ta višina lahko zmanjšana na 85 cm.
- 3.7.9.6.2 V prostor nad površino iz točke 3.7.9.6.1 te odredbe sme štrleti samo:
- 3.7.9.6.2.1 naslon prednjega sedeža;
- 3.7.9.6.2.2 del konstrukcije avtobusa, če le-ta ne štrli izven trikotnika, katerega konica se nahaja na višini 65 cm nad podom avtobusa, 10 cm dolga osnovnica pa na robu zgornjega dela omenjenega prostora na tisti strani, ki je obrnjena k bočni steni vozila (skica 8 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 107.00);
- 3.7.9.6.2.3 kanal za napeljave (npr. ogrevanje), ki stoji na podu avtobusa in meji na bočno steno vozila, če njegov presek ne presega 200 cm² in je širok največ 10 cm (skica 11 dodatka št. 3 k pravilniku ECE R 107.00);
- 3.7.9.6.2.4 zgornji del okna v svoji odprti legi (vključno s pritrdišči), če je to okno, katerega zgornji del je mogoče odpreti navznoter.
- 3.7.10 Sporazumevanje z voznikom
- 3.7.10.1 Pri avtobusih razredov I in II morajo biti predvidene naprave, s katerimi lahko potniki sporočijo vozniku, naj vozilo ustavi.
- 3.7.10.2 Če je v vozilu predviden poseben ločen oddelek, mora obstajati naprava za medsebojno sporazumevanje med voznikom in tem oddelkom.
- 3.7.10.3 Toaletni prostor mora biti opremljen s posebno pozivno napravo.
- 3.7.11 Naprave za tople napitke in za kuhanje
Naprave za tople napitke in za kuhanje morajo biti vgrajene oziroma zaščitene tako, da vroča pijača ali hrana pri močnem zaviranju ali vožnji v krivini ne more pljusniti na sedeče potnike.
- 3.7.12 Vrata notranjih prostorov
Vsa vrata v stranišče in druge notranje prostore:
- 3.7.12.1 morajo biti samozaskočna in ne smejo imeti priprav, ki bi jih držale odprta, če bi tako odprta vrata lahko ovirala dostop do zasilnega izhoda;
- 3.7.12.2 odprta ne smejo zakrivati ročaja ali naprave za odpiranje delovnih oziroma zasilnih vrat;
- 3.7.12.3 morajo v sili omogočiti odpiranje z zunanje strani prostora;

3.7.12.4 smejo dovoljevati zaklepanje z zunanje strani samo v primeru, da jih je vedno mogoče odpreti z notranje strani.

3.8 Notranja razsvetljava

3.8.1 Električna notranja razsvetljava mora biti predvidena za:

3.8.1.1 vse prostore za potnike in gibljivi prostor zgiba pri zgibnih avtobusih;

3.8.1.2 stopnice;

3.8.1.3 dostop do izhodov;

3.8.1.4 vse napise v notranjosti in naprave za odpiranje izhodov v notranjosti vozila in

3.8.1.5 vse prostore, kjer se nahajajo kakšne ovire.

3.8.2 Posamične svetilke za zgoraj navedene elemente niso potrebne, če je zadostna osvetljenost dosežena z normalno splošno razsvetljavo.

3.9 Gibljivi srednji del zgibnih avtobusov

3.9.1 Gibljivi srednji del, ki povezuje med seboj toge dele zgibnega avtobusa, mora biti izveden tako, da omogoča vrtenje okoli navpične in okoli vodoravne osi. Ti dve osi se morata sekati v točki zgiba in biti pravokotni na smer vožnje avtobusa.

3.9.2 Če stoji neobremenjen, za vožnjo pripravljen zgibni avtobus na ravni in vodoravni površini, ne sme biti med podom obeh togih delov in podom gibljivega dela zgiba špranje, katere širina:

3.9.2.1 presega 1 cm, ko se vsa kolesa zgibnega avtobusa nahajajo v isti ravnini;

3.9.2.2 presega 2 cm, ko so kolesa osi, ki je zgibu najbližja, za 15 cm višje kot kolesa drugih osi.

3.9.3 Višinska razlika med podom togih delov vozila in podom gibljivega srednjega dela vozila, merjena na spoju, ne sme biti večja kot:

3.9.3.1 2 cm pri pogojih iz točke 3.9.2.1 te odredbe in

3.9.3.2 3 cm pri pogojih iz točke 3.9.2.2 te odredbe.

3.9.4 Pri zgibnih avtobusih mora biti s pomočjo ločilnih sten ali oprijemnega drogovja preprečen dostop potnikov do tistih delov vozila:

- kjer je v podu špranja, ki je po točki 3.9.2 te odredbe nedopustna,
- kjer pod ne more nositi teže potnikov in
- kjer je premikanje gibljivih sten vozila nevarno za potnike.

3.10 Lastnosti vožnje v krivini

3.10.1 Vozilo mora biti sposobno voziti v obeh smereh v krogu s polmerom 12,5 m, ne da bi katerikoli zunanji del vozila pri tem štrlel iz tega kroga.

3.10.2 Ko se premikajo najbolj izpostavljene zunanje točke vozila po krožnici s polmerom 12,5 m, tako v eni kot tudi v drugi smeri, mora celotno vozilo ostati v kolobarju širine 7,2 m (skica A dodatka št. 4 k pravilniku ECE R 107.00).

- 3.10.3 Pri mirujočem vozilu s krmiljenimi kolesi v legi, da bi vozilo, če bi se premikalo naprej, vozilo po krogu s polmerom 12,5 m, je treba na tla narisati črto, ki poteka tangencialno na zunanji bok vozila. Pri zgibnih vozilih je treba ob to črto postaviti oba toga dela vozila. Ko vozilo zapelje v krog s polmerom 12,5 m, se pri enojnih vozilih noben del vozila ne sme premakniti za več kot 0,8 m preko tangente (skica B dodatka št. 4 k pravilniku ECE R 107.00), pri zgibnih vozilih pa ne za več kot 1,2 m (skica C dodatka št. 4 k pravilniku ECE R 107.00).
- 3.10.4 Pri vozilu, ki ima vgrajeno dvizžno os, morajo biti te zahteve izpolnjene v najbolj neugodni legi te osi.
- 3.11 **Smerna stabilnost zgibnih avtobusov**
- Ko zgibni avtobus vozi naravnost, se morata srednji vzdolžni navpični ravnini obeh togih delov vozila medsebojno ujemati in tvoriti eno samo neprekinjeno ravnino.
- 3.12 **Oprijemno drogovje in ročaji**
- 3.12.1 Splošni predpisi
- 3.12.1.1 Oprijemno drogovje in ročaji morajo biti dovolj trdni.
- 3.12.1.2 Izvedeni in vgrajeni morajo biti tako, da niso nevarni potnikom.
- 3.12.1.3 Presek oprijemnega drogovja in ročajev mora biti tak, da jih potnik lahko prime in trdno drži. Vsak oprijemni drog mora biti dolg najmanj 10 cm, da je dovolj prostora za roko potnika. Noben premer ne sme biti manjši od 2 cm in ne večji od 4,5 cm, z izjemo ročajev na vratih in sedežih kot tudi v prehodih dostopa v avtobusih razredov II in III. V tem primeru je najmanjši dovoljen premer oprijemnega droga 1,5 cm, če drugi premeri znašajo najmanj 2,5 cm.
- 3.12.1.4 Med ročajem in sosednjim togim delom karoserije mora biti najmanj 4 cm praznega prostora. Pri ročajih, ki so nameščeni na vratih ali na sedežih oziroma na dostopih v vozilih razredov II ali III, je dovoljena najmanjša oddaljenost 3,5 cm.
- 3.12.1.5 Površina oprijemnega drogovja in ročajev ne sme drseti ter mora barvno izstopati.
- 3.12.2 Oprijemno drogovje in ročaji za stoječe potnike v avtobusih razredov I in II
- 3.12.2.1 Za vsak del poda vozila, ki je skladno s točko 3.2.2 te odredbe namenjen stoječim potnikom, mora biti na voljo dovolj oprijemnega drogovja in ročajev. Šteje se, da je ta pogoj izpolnjen, če se pri vsakem mogočem položaju preskusne priprave (po dodatku št. 5 pravilnika ECE 107.00) nahajata v dosegu roke najmanj dva ročaja ali droga. V ta namen lahko štejejo tudi gibljivi ročaji v obliki visečih zank, če so ustrezno pritrjeni. Preskusno pripravo je pri tem mogoče poljubno obračati okoli njene navpične osi.
- 3.12.2.2 Pri preskusu po točki 3.12.2.1 te odredbe se lahko upoštevajo samo tisto oprijemno drogovje in tisti ročaji, ki se nahajajo najmanj 80 cm in največ 190 cm nad podom vozila.
- 3.12.2.3 Za vsak prostor, ki ga lahko zavzame stoječ potnik, mora biti najmanj eno od obeh potrebnih oprijemal na višini, ki ni višja od 150 cm nad podom.
- 3.12.2.4 Prostori, ki jih lahko zavzamejo stoječi potniki in ki niso s sedeži ločeni od sten vozila, morajo biti opremljeni z vodoravnimi oprijemnimi drogovi, ki potekajo vzporedno s stenami vozila na višini med 80 in 150 cm.
- 3.12.3 Oprijemni drogovji in ročaji za delovna vrata
- 3.12.3.1 Odprtine vrat morajo biti na obeh straneh opremljene z ročaji in/ali oprijemnimi drogovi. Pri dvojnih vratih se šteje, da je ta pogoj izpolnjen, če obstaja sredinski ročaj ali oprijemni drog.

- 3.12.3.2 Oprejemni drogovi in/ali ročaji na delovnih vratih morajo biti nameščeni tako, da jih potnik, ki stoji na cestišču v neposredni bližini avtobusa ali na katerikoli stopnici, lahko prime. Oprejemne točke morajo biti po višini med 80 in 100 cm nad tlemi oziroma stopnicami in merjeno vodoravno:
- 3.12.3.2.1 oddaljene od zunanjega roba prve stopnice največ 40 cm proti notranjosti vozila v primeru, da potnik stoji na cestišču, oziroma
- 3.12.3.2.2 v primeru, da potnik stoji na neki stopnici, ne odmaknjene od zunanjega roba te stopnice navzven in ne oddaljene od istega roba te stopnice proti notranjosti vozila za več kot 60 cm.
- 3.12.4 Oprejemno drogovje in ročaji za invalidne potnike
- Oprejemno drogovje in ročaji med delovnimi vrati in sedeži za invalidne potnike, opisanimi v točki 3.7.9.5.2 te odredbe, morajo biti izvedeni tako, da kar najbolj ustrezajo zahtevam potnikov, katerim so namenjeni.
- 3.12.5 Oprejemno drogovje in ročaji na stopniščih med spodnjim in zgornjim nivojem
- 3.12.5.1 Primerno oprejemno drogovje in ročaji morajo biti na obeh straneh stopnišč med spodnjim in zgornjim nivojem. Nameščeni morajo biti na višini med 80 in 110 cm nad površino vsake stopnice.
- 3.12.5.2 Oprejemno drogovje in/ali ročaji morajo biti nameščeni tako, da nudijo oprejemno točko osebi, ki stoji na spodnjem ali zgornjem nivoju v neposredni bližini stopnišča in na vsaki naslednji stopnici. Take točke morajo biti nameščene v navpični smeri med 80 in 110 cm nad spodnjim nivojem oziroma nad površino vsake stopnice in naprej vodoravno:
- 3.12.5.2.1 za osebo, ki stoji pred stopniščem na spodnjem nivoju, ne več kot 40 cm navznoter od zunanjega roba prve stopnice in
- 3.12.5.2.2 za osebo, ki stoji na katerikoli stopnici, ne odmaknjene od zunanjega roba te stopnice navzven in ne oddaljene od istega roba te stopnice proti notranjosti za več kot 60 cm.
- 3.13 **Varovalne priprave pri stopnicah**
- 3.13.1 Na mestih, kjer je nevarno, da bi ob močnem zaviranju sedeči potniki lahko padli naprej v stopnišče, mora biti nameščena varovalna priprava. Ta mora biti visoka najmanj 80 cm, merjeno od poda, na katerem počivajo noge potnika, in se mora raztezati od stene vozila proti notranjosti, in to najmanj 10 cm preko vzdolžne simetrale sedeža, na katerem sedi potnik, oziroma do najbolj notranjega roba stopnice, če je ta razdalja manjša od prej opisane.
- 3.13.2 Na zgornjem nivoju dvonivojskega avtobusa mora biti odprtina stopnišča zavarovana z ograjo, visoko najmanj 80 cm od tal. Spodnji rob ograje ne sme biti od tal oddaljen več kot 10 cm.
- 3.13.3 Na primeren način je treba preprečiti kotaljenje drobnih predmetov s premerom od 2 do 7 cm v prostor nožnih komand voznika.
- 3.13.4 Pred vetrobranskim steklom zgornjega nivoja mora biti pred potniki na prednjih sedežih oblaginjena zaščitna naprava. Zgornji rob te naprave mora biti na višini od 80 do 90 cm nad tlemi, kjer počivajo noge potnikov. Ta naprava mora izpolnjevati zahteve točke 3.7.8.5.1 te odredbe.
- 3.13.5 Navpični deli med posameznimi stopnicami morajo biti zaprti.
- 3.14 **Mreže za prtljago, zaščita voznika**
- Voznik mora biti zaščiten pred prtljago, ki bi pri močnem zaviranju lahko padla iz mrež za prtljago.

3.15 Pokrovi v podu vozila

Pokrovi v podu vozila morajo biti pritrjeni in zavarovani tako, da jih brez orodja ali ključev ni mogoče odpreti. Naprave za njihovo dviganje oziroma zavarovanje ne smejo štrleti iz ravnine poda za več kot 8 mm. Štrleči robovi morajo biti zaobljeni.

4 PRESKUŠANJE VOZIL GLEDE IZVEDBE NADGRADNJE

4.1 Preskušanje vozil glede izvedbe nadgradnje po določilih te odredbe lahko opravi samo pooblaščen laboratorij v skladu z določili pravilnika ECE R 107.00 (po stanju 18. junija 1998). Ta pravilnik izhaja iz Sporazuma o prevzemu enotnih pogojev za homologacijo in za vzajemno priznavanje homologacije opreme in delov motornih vozil, ki je bil sprejet 20. marca 1958 v Ženevi. K temu sporazumu je z nasledstvenim sklepom pristopila tudi Republika Slovenija (Uradni list RS - Mednarodne pogodbe, št. 15/92).

4.2 Pravilnik ECE R 107.00 je mogoče dobiti v izvorniku (v angleškem jeziku) v Informacijskem centru Urada Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje v Ljubljani.

5 HOMOLOGACIJA VOZIL GLEDE IZVEDBE NADGRADNJE

5.1 Homologacija vozil glede izvedbe nadgradnje po določilih te odredbe in s tem v zvezi izdani dokumenti morajo biti izdelani v skladu s pravilnikom ECE R 107.00. Homologacijski organ v Republiki Sloveniji je Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje.

6 POSTOPEK PREVERJANJA

6.1 Ustreznost vozil zahtevam te odredbe se preverja po postopku, ki ga predpisuje odredba o homologaciji vozil (Uradni list RS, št. 33/98).

7 VELJAVNOST

7.1 Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporablja pa se:

7.1.1 od 1. oktobra 2001 za nove tipe vozil;

7.1.2 od 1. oktobra 2002 za nova vozila, homologirana pred tem datumom; in

7.1.3 od 1. oktobra 2003 za vsa vozila, ko se prvič registrirajo v Republiki Sloveniji.

Št. 009-4/99-26

Ljubljana, dne 30. junija 1999.

dr. Lojze Marinček l. r.
Minister
za znanost in tehnologijo

OBČINE

ČRNA NA KOROŠKEM

2999. Statut Občine Črna na Koroškem

Na podlagi 64. člena zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 72/93, 57/94, 14/95, 26/97, 70/97, 10/98 in 74/98) je Občinski svet občine Črna na Koroškem na 4. redni seji dne 6. 5. 1999 sprejel

STATUT Občine Črna na Koroškem

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Občina Črna na Koroškem je samoupravna lokalna skupnost ustanovljena z zakonom na območju naslednjih naselij:

- Črna na Koroškem
- Bistra
- Javorje
- Jazbina
- Ludranski vrh
- Koprivna
- Podpeca
- Topla
- Žerjav.

Sedež občine je v Črni na Koroškem, Center 101, 2393 Črna na Koroškem.

Občina je pravna oseba javnega prava s pravico poseovati, pridobivati in razpolagati z vsemi vrstami premoženja.

Občino predstavlja in zastopa župan.

Območje, ime in sedež občine se lahko spremeni z zakonom po postopku, ki ga določa zakon. Območja in imena naselij v občini se v skladu z zakonom spremenijo z občinskim odlokom.

2. člen

Na območju Občine Črna na Koroškem (v nadaljnjem besedilu: občina) so ustanovljeni ožji deli občine.

Območja, naloge, organizacija in delovanje so določeni s tem statutom in odlokom občine.

Imena ožjih delov občine so:

I. Krajevna skupnost Žerjav

Območje Krajevne skupnosti Žerjav obsega naselje Žerjav in Jazbino.

II. Vaška skupnost Črna

Območje Vaške skupnosti Črna obsega naselje Črna

III. Vaška skupnost Bistra – Ludranski vrh

Območje vaške skupnosti Bistra – Ludranski vrh obsega naselje Bistra in Ludranski vrh

IV. Vaška skupnost Javorje

Območje vaške skupnosti Javorje obsega naselje Javorje

V. Vaška skupnost Koprivna

Območje vaške skupnosti Koprivna obsega naselje Koprivna.

VI. Vaška skupnost Podpeca

Območje vaške skupnosti Podpeca obsega naselje Podpeca

VII. Vaška skupnost Topla – Šmelc
Območje vaške skupnosti Topla – Šmelc obsega naselje Topla

Krajevna skupnost Žerjav je pravna oseba, vaške skupnosti niso osebe javnega prava.

3. člen

Občina v okviru ustave in zakona samostojno ureja in opravlja javne zadeve lokalnega pomena, ki zadevajo prebivalce občine in naloge iz državne pristojnosti, po predhodnem soglasju občinskega sveta.

4. člen

Osebe, ki imajo na območju občine stalno prebivališče, so občani.

Občani odločajo o lokalnih javnih zadevah po organih občine, ki jih volijo na podlagi splošne in enake volilne pravice na svobodnih volitvah s tajnim glasovanjem ter v drugih organih v skladu s tem statutom.

Občani sodelujejo pri upravljanju lokalnih javnih zadev tudi na zborih občanov, z referendumom in ljudsko iniciativo.

5. člen

Občina pri uresničevanju skupnih nalog sodeluje s sosednjimi in drugimi občinami, širšimi lokalnimi skupnostmi in državo.

Občina samostojno odloča o povezovanju v širše lokalne samoupravne skupnosti, na način in po postopku predpisanem v zakonu.

Občina lahko sodeluje tudi z lokalnimi skupnostmi drugih držav ter z mednarodnimi organizacijami lokalnih skupnosti.

Občina sodeluje z drugimi občinami po načelih prostovoljnosti in solidarnosti in lahko v ta namen z družuje sredstva, oblikuje skupne organe in organizacije ter službe za opravljanje skupnih zadev.

6. člen

Občina ima svoj grb, zastavo in praznik, katerih oblika, vsebina in uporaba se določi z odlokom.

Občina ima pečat, ki je okrogle oblike. Pečat ima v zunanem krogu na spodnji polovici napis Občina Črna na Koroškem, v notranjem krogu pa naziv organa občine – Občinski svet, Župan, Nadzorni odbor, Občinska uprava, Volilna komisija. V sredini pečata je grb občine. Velikost, uporabo in hrambo pečata občine določi župan s svojim aktom.

Za prispevek k razvoju občine podeljuje občina zaslužnim občanom, organizacijam in drugim občinska priznanja in nagrade, v skladu s posebnim odlokom.

II. NALOGE OBČINE

7. člen

Občina samostojno opravlja lokalne zadeve javnega pomena (izvirne naloge), določene s tem statutom in zakoni, zlasti pa:

1. normativno ureja lokalne zadeve javnega pomena, tako da:

– sprejema statut in druge splošne akte občine,
 – sprejema proračun in zaključni račun občine,
 – načrtuje prostorski razvoj ter sprejema prostorske akte,

– predpisuje davke in prispevke iz svoje pristojnosti;

2. upravlja občinsko premoženje, tako da:

– ureja način in pogoje upravljanja z občinskim premoženjem,

– pridobiva in razpolaga z vsemi vrstami premoženja,

– sklepa pogodbe o pridobitvi in odtujitvi nepremičnin in premičnin,

– sestavlja premoženjsko bilanco, s katero izkazuje vrednost svojega premoženja;

3. omogoča pogoje za gospodarski razvoj občine, tako da:

– spremlja in analizira gospodarske rezultate v občini,

– sprejema prostorske akte, ki omogočajo in pospešujejo razvoj gospodarstva v občini,

– oblikuje davčno politiko, ki pospešuje gospodarski razvoj,

– sodeluje z gospodarskimi subjekti in v okviru interesov in nalog občine pomaga gospodarskim subjektom pri razreševanju gospodarskih problemov,

– z javnimi sredstvi, v skladu s predpisi, pospešuje razvoj gospodarskih panog oziroma gospodarskih subjektov;

4. ustvarja pogoje za gradnjo stanovanj in skrbi za povečanje najemnega socialnega sklada stanovanj, tako da:

– v prostorskih aktih predvidi gradnjo stanovanjskih objektov,

– sprejema dolgoročni in kratkoročni stanovanjski program občine,

– spremlja in analizira stanje na stanovanjskem področju občine,

– spremlja ponudbo in povpraševanje stanovanj v občini ter se vključuje v stanovanjski trg,

– gradi stanovanja za socialno ogrožene in prenavlja objekte, ki so primerni za gradnjo stanovanj,

– v skladu s predpisi omogoča občanom najemanje kreditov za nakup, gradnjo in prenovo stanovanj,

– sodeluje z gospodarskimi družbami, zavodi in drugimi institucijami pri razreševanju stanovanjske problematike občanov;

5. Skrbi za lokalne javne službe tako, da:

– ustanavlja lokalne javne službe,

– sprejme splošne akte, ki urejajo način ustanovitve in delovanje lokalnih javnih služb,

– zagotavlja sredstva za delovanje lokalnih javnih služb,

– nadzira delovanje lokalnih javnih služb,

– gradi in vzdržuje vodovodne, energetske in druge komunalne objekte in naprave,

– zagotavlja javno službo gospodarjenja s stavbnimi zemljišči;

6. zagotavlja in pospešuje vzgojno-izobraževalno in zdravstveno dejavnost, tako da:

– ustanovi vzgojno-izobraževalni zavod, zdravstveni zavod in zagotavlja pogoje za njegovo delovanje,

– v skladu z zakoni, ki urejajo to področje, zagotavlja sredstva za izvajanje teh dejavnosti in v okviru finančnih možnosti omogoča izvajanje nadstandardnih programov,

– sodeluje z vzgojno-izobraževalnim zavodom in zdravstvenim zavodom,

– z različnimi ukrepi pospešuje vzgojno-izobraževalno dejavnost in zdravstveno varstvo občanov,

– ustvarja pogoje za izobraževanje odraslih, ki je pomembno za razvoj občine in za kvaliteto življenja njenih prebivalcev;

7. pospešuje službe socialnega skrbstva, predšolskega varstva, osnovnega varstva otrok in družine, za socialno ogrožene, invalide in ostarele, tako da:

– spremlja stanje na tem področju,

– pristojnim organom in institucijam predlaga določene ukrepe na tem področju,

– sodeluje s centrom za socialno delo, javnimi zavodi in drugimi pristojnimi organi in institucijami;

8. pospešuje raziskovalno, kulturno in društveno dejavnost ter razvoj športa in rekreacije, tako da:

– omogoča dostopnost kulturnih programov, skrbi za kulturno dediščino na svojem območju,

– zagotavlja splošno izobraževalno knjižnično dejavnost,

– z dotacijami spodbuja te dejavnosti,

– sodeluje z društvi in jih vključuje v programe aktivnosti občine;

9. skrbi za varstvo zraka, tal, vodnih virov, za varstvo pred hrupom, za zbiranje in odlaganje odpadkov in opravlja druge dejavnosti varstva okolja, tako da:

– izvaja naloge, ki jih določajo zakon, uredbe in drugi predpisi s področja varstva okolja,

– spremlja stanje na tem področju in v okviru svojih pristojnosti sprejema ukrepe, s katerimi zagotavlja varstvo okolja,

– sprejema splošne akte, s katerimi pospešuje in zagotavlja varstvo okolja,

– sodeluje s pristojnimi inšpekcijskimi organi in jih obvešča o ugotovljenih nepravilnostih,

– z drugimi ukrepi pospešuje varstvo okolja v občini;

10. upravlja, gradi in vzdržuje:

– lokalne javne ceste in druge javne poti,

– površine za pešce in kolesarje,

– igrišča za šport in rekreacijo ter otroška igrišča,

– javne parkirne prostore, parke, trge in druge javne površine ter

– ureja promet v občini;

11. skrbi za požarno varnost in varnost občanov v primeru elementarnih in drugih nesreč tako, da v skladu z merili in normativi:

– organizira reševalno pomoč v požarih,

– organizira obveščanje, alarmiranje, pomoč in reševanje za primere elementarnih in drugih nesreč,

– zagotavlja sredstva za organiziranje, opremljanje in izvajanje požarne varnosti in varstva pred naravnimi nesrečami,

– zagotavlja sredstva za odpravo posledic elementarnih in drugih naravnih nesreč,

– sodeluje z občinskim poveljstvom gasilske službe in štabom za civilno zaščito ter spremlja njihovo delo,

– opravlja druge naloge, ki pripomorejo k boljši požarni varnosti in varstvu pred elementarnimi in drugimi nesrečami;

12. ureja javni red v občini, tako da:

– sprejema ustrezne splošne akte,

– določa prekrške in denarne kazni za prekrške, s katerimi se kršijo predpisi občine,

– ureja lokalni promet in določa prometno ureditev,

– organizira občinsko redarstvo,

– izvaja nadzorstvo nad javnimi prireditvami,

– opravlja inšpekcijsko nadzorstvo nad izvajanjem občinskih predpisov in drugih aktov, s katerimi ureja zadeve iz svoje pristojnosti, če ni z zakonom drugače določeno,

– opravlja druge naloge v okviru teh pristojnosti.

8. člen

V okviru lokalnih zadev javnega pomena občina opravlja tudi naloge, ki se nanašajo na:

– inšpekcijsko nadzorstvo nad izvajanjem občinskih predpisov in drugih aktov, s katerimi ureja zadeve iz svoje pristojnosti,

- ugotavljanje javnega interesa v primeru razlastitve za potrebe občine,
- določanje namembnosti urbanega prostora,
- gospodarjenje s stavbnimi zemljišči in določanje pogojev za njihovo uporabo,
- evidenco občinskih zemljišč in drugega premoženja,
- zagotavljanje varstva naravnih in kulturnih spomenikov v sodelovanju s pristojnimi institucijami,
- mrliško ogledno službo in
- ureja druge lokalne zadeve javnega pomena.

9. člen

Občina opravlja statistične, evidenčne in analitične naloge za svoje potrebe ter za te potrebe pridobiva statistične in evidenčne podatke od pooblaščenih organov za zbiranje statističnih in evidenčnih podatkov.

Za potrebe iz prvega odstavka tega člena pridobiva občina od upravljalcev zbirk podatke o fizičnih osebah, ki imajo v občini stalno ali začasno prebivališče, in o fizičnih osebah, ki imajo v občini nepremičnine, ter podatke o pravnih osebah, ki imajo sedež in premoženje oziroma del premoženja v občini.

III. ORGANI OBČINE

1. Skupne določbe

10. člen

Organi občine so:

- občinski svet,
- župan in
- nadzorni odbor občine.

Občina ima volilno komisijo kot samostojni občinski organ, ki v skladu z zakonom o lokalnih volitvah in drugimi predpisi ter splošnimi akti občine skrbi za izvedbo volitev in referendumov ter varstvo zakonitosti volilnih postopkov.

Občina ima tudi druge organe ter komisije.

Volitve oziroma imenovanja organov občine oziroma članov občinskih organov se izvajajo v skladu z zakonom in tem statutom.

Člani občinskega sveta, župan in podžupani so občinski funkcionarji.

11. člen

Občina ima občinsko upravo kot občinski organ, ki v skladu z zakonom, statutom in splošnimi akti občine izvaja upravne naloge iz občinske pristojnosti, odloča o upravnih stvareh na prvi stopnji, opravlja inšpekcijske naloge in naloge občinskega redarstva oziroma drugih služb nadzora ter strokovna, organizacijska in administrativna opravila za občinske organe.

Občinska uprava je enovit upravni organ.

12. člen

Če ni v zakonu ali tem statutu drugače določeno, lahko organi občine, ki delajo na sejah, sprejemajo odločitve, če je na seji navzoča večina članov organa občine. Odločitev je sprejeta, če za njo glasuje večina navzočih članov.

13. člen

Delo organov občine je javno.

Javnost dela se zagotavlja z obveščanjem javnosti o delu občinskih organov, predvsem pa z uradnim objavljanjem

njem splošnih aktov občine, z navzočnostjo občanov in predstavnikov sredstev javnega obveščanja na javnih sejah občinskih organov, vpogledom v dokumentacijo in gradiva, ki so podlaga za odločanje občinskih organov.

Splošni akti občine se objavijo v Uradnem listu Republike Slovenije.

Način zagotavljanja javnosti dela občinskih organov, razloge in postopke izključitve javnosti s sej organov občine, pravice javnosti ter zagotovitev varstva osebnih podatkov, dokumentov in gradiv, ki vsebujejo podatke, ki so v skladu z zakonom, drugim predpisom ali splošnim aktom občine oziroma druge javne ali zasebno pravne osebe zaupne narave oziroma državna, vojaška ali uradna tajnost, določata zakon in poslovnik občinskega sveta.

Občani in njihovi pravni zastopniki imajo pravico vpogleda v dokumente, ki so podlaga za odločanje organov občine o njihovih pravicah, obveznostih in pravnih koristih, če izkažejo pravni interes.

2. Občinski svet

14. člen

Občinski svet je najvišji organ odločanja o vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine.

Občinski svet šteje trinajst članov.

Člani občinskega sveta se volijo za štiri leta. Mandat članov občinskega sveta se začne s potekom mandata prejšnjih članov občinskega sveta ter traja do prve seje novoizvoljenega občinskega sveta.

Občinski svet se konstituira na prvi seji, na kateri je potrjenih več kot polovica mandatov članov občinskega sveta. Prvo sejo občinskega sveta skliče župan najkasneje v 20 dneh po izvolitvi.

Ko članom občinskega sveta preneha mandat, jim preneha tudi članstvo v vseh občinskih organih in organih javnih zavodov, javnih podjetij ter skladov, katerih ustanoviteljica je občina in v katere so bili imenovani kot predstavniki občinskega sveta.

15. člen

Volitve občinskega sveta se opravijo na podlagi splošne in enake volilne pravice z neposrednim in tajnim glasovanjem v skladu z zakonom.

Občinski svet se voli po proporcionalnem sistemu.

Občina je ena volilna enota.

16. člen

Občinski svet sprejema statut občine, odloke in druge splošne akte ter poslovnik občinskega sveta.

V okviru svojih pristojnosti občinski svet predvsem:

– sprejema prostorske plane in druge plane razvoja občine,

– sprejema občinski proračun in zaključni račun,

– ustanavlja organe občinske uprave ter določi njihovo organizacijo in delovno področje,

– v sodelovanju z občinskimi sveti drugih občin ustanavlja skupne organe občinske uprave ter skupne organe za izvrševanje ustanoviteljskih pravic v javnih zavodih in javnih podjetjih,

– daje soglasje k prenosu nalog iz državne pristojnosti na občino in odloča o na občino prenešenih zadevah iz državne pristojnosti, če po zakonu o teh zadevah ne odloča drug občinski organ,

– nadzoruje delo župana, podžupanov in občinske uprave glede izvajanja odločitev občinskega sveta,

– potrjuje mandate članov občinskega sveta ter ugotavlja predčasno prenehanje mandata občinskega funkcionarja,

- imenuje in razrešuje člane nadzornega odbora,
- imenuje in razrešuje člane komisij in odborov občinskega sveta, svet za varstvo uporabnikov javnih dobrin, svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu;
- na predlog župana imenuje in razrešuje podžupane, določi podžupana, ki bo v primeru predčasnega prenehanja funkcije opravljal funkcijo župana ter odloča o poklicnem opravljanju funkcije podžupana,
- odloča o pridobitvi in odtujitvi občinskega premoženja,
- odloča o najemu posojila in dajanju poroštva,
- razpisuje referendum,
- s svojim aktom, v skladu z zakonom, določa višino plače ali dela plače občinskih funkcionarjev ter kriterije in merila za nagrade in nadomestila članom organov in delovnih teles, ki jih imenuje občinski svet,
- določa vrste lokalnih javnih služb in način izvajanja lokalnih javnih služb,
- ustanavlja javne zavode in javna podjetja ter druge pravne osebe javnega prava v skladu z zakonom,
- imenuje in razrešuje člane komisije po zakonu o nezdržljivosti opravljanja javnih funkcij s pridobitno dejavnostjo, člane sveta občine za varstvo uporabnikov javnih dobrin ter člane drugih organov občine ustanovljenih na podlagi zakona,
- določi organizacijo in način izvajanja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami za obdobje petih let, katerega sestavni del je tudi program varstva pred požari,
- sprejme program in letni načrt varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, sestavni del je tudi letni načrt varstva pred požari,
- določi organizacijo občinskega sveta ter način njegovega delovanja v vojni,
- sprejme odlok o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami in določi varstvo pred požari, ki se opravlja kot javna služba,
- daje mnenje k imenovanju načelnika upravne enote in imenuje predstavnike občine v sosvet načelnika upravne enote,
- odloča o drugih zadevah, ki jih določa zakon in statut.

17. člen

Člani občinskega sveta opravljajo svojo funkcijo nepoklicno.

Funkcija člana občinskega sveta ni združljiva s funkcijo župana, člana nadzornega odbora, kot tudi ne z delom v občinski upravi ter z drugimi funkcijami, za katere tako določa zakon.

Član občinskega sveta, ki je imenovan za podžupana, opravlja funkcijo člana občinskega sveta in funkcijo podžupana hkrati. Podžupan, ki v primeru predčasnega prenehanja mandata župana opravlja funkcijo župana, v tem času ne opravlja funkcije člana občinskega sveta.

Funkcija člana občinskega sveta tudi ni združljiva s funkcijo načelnika upravne enote in vodje notranje organizacijske enote v upravni enoti, na območju katere je občina, kot tudi ne z delom v državni upravi na delovnih mestih, na katerih delavci izvršujejo pooblastila v zvezi z nadzorom nad zakonitostjo oziroma nad primernostjo in strokovnostjo dela organov občine.

18. člen

Župan predstavlja občinski svet, ga sklicuje in vodi njegove seje. Župan lahko za vodenje sej občinskega sveta pooblasti podžupana ali drugega člana občinskega sveta.

Župan sklicuje seje občinskega sveta v skladu z določbami statuta in poslovnika občinskega sveta ter glede na potrebe odločanja na občinskem svetu, mora pa jih sklicati najmanj štirikrat letno.

Župan, pooblaščen podžupan oziroma član občinskega sveta mora sklicati sejo občinskega sveta, če to zahteva najmanj četrtina članov občinskega sveta, seja pa mora biti v petnajstih dneh potem, ko je bila podana pisna zahteva za sklic seje. Če seja občinskega sveta ni sklicana v roku sedmih dni po prejemu pisne zahteve, jo lahko skličejo člani občinskega sveta, ki so zahtevo podali. Zahtevi za sklic seje občinskega sveta mora biti priložen dnevni red. Župan, pooblaščen podžupan oziroma član občinskega sveta mora dati na dnevni red predlagane točke, predlagan dnevni red pa lahko dopolni še z novimi točkami.

19. člen

Strokovno in administrativno delo za potrebe občinskega sveta ter pomoč pri pripravi in vodenju sej občinskega sveta ter njegovih komisij in odborov zagotavlja občinska uprava.

20. člen

Občinski svet dela in odloča na sejah.

Dnevni red seje občinskega sveta predlaga župan.

Vsak član občinskega sveta lahko predlaga občinskemu svetu v sprejem odloke in druge akte iz njegove pristojnosti, razen proračuna in zaključnega računa proračuna in drugih aktov, za katere je v zakonu ali v statutu občine določeno, da jih sprejme občinski svet na predlog župana.

Župan mora predloge komisij in odborov občinskega sveta ter predloge članov občinskega sveta iz prejšnjega odstavka dati na dnevni red, ko so pripravljene tako, kot je določeno v poslovniku občinskega sveta.

O sprejemu dnevnega reda odloča občinski svet na začetku seje.

Na vsaki seji občinskega sveta mora biti predvidena točka za vprašanja in odgovore na vprašanja, ki jih postavlja člani sveta.

Za vsako sejo občinskega sveta se pošlje vabilo županu, članom občinskega sveta, predsedniku nadzornega odbora občine in tajniku občine.

O sklicu seje občinskega sveta se obvesti javnost na krajevno običajen način in novinarje z vabilom.

Predsednik nadzornega odbora občine, predsedniki komisij in odborov občinskega sveta ter tajnik občine so se dolžni udeležiti seje občinskega sveta in odgovarjati na vprašanja članov občinskega sveta, kadar se obravnavajo vprašanja iz njihove pristojnosti oziroma njihovega področja dela.

21. člen

Občinski svet veljavno sklepa, če je na seji navzoča večina njegovih članov. Občinski svet sprejema odločitve z večino glasov navzočih članov, razen če zakon določa drugačno večino.

Občinski svet sprejema odločitve z javnim glasovanjem. Tajno se glasuje v primeru, ko je tako določeno z zakonom ali če tako sklene občinski svet.

Način dela in odločanja, razmerja do drugih občinskih organov ter druga vprašanja delovanja občinskega sveta se določijo s poslovnikom, ki ga sprejme občinski svet z dvetretjinsko večino navzočih članov.

Odločitve občinskega sveta izvršujeta župan in občinska uprava.

Župan in tajnik občine o izvrševanju odločitev občinskega sveta poročata občinskemu svetu najmanj dvakrat letno.

22. člen

Članu občinskega sveta predčasno preneha mandat:

- če izgubi volilno pravico,
- če postane trajno nezmožen za opravljanje funkcije,
- če je s pravnomočno sodbo obsojen na nepogojno kazen zapora, daljšo od šest mesecev,
- če v treh mesecih po potrditvi mandata ne preneha opravljati dejavnosti, ki ni združljiva s funkcijo člana občinskega sveta,
- če nastopi funkcijo ali začne opravljati dejavnost, ki ni združljiva s funkcijo člana občinskega sveta,
- če odstopi.

Razlogi za prenehanje mandata člana občinskega sveta iz prve, druge in tretje alineje prvega odstavka tega člena se ugotovijo na podlagi pravnomočne sodne odločbe. Član občinskega sveta je dolžan občinski svet obvestiti o svoji odločitvi v zvezi s četrto in peto alinejo prvega odstavka tega člena. Odstop člana občinskega sveta mora biti podan v pisni obliki. Članu občinskega sveta preneha mandat z dnem, ko občinski svet na podlagi poročila komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja ugotovi, da so nastali razlogi za prenehanje mandata.

Občinski svet sprejme ugotovitveni sklep na prvi seji po nastanku razlogov iz prvega odstavka tega člena.

Za izvolitev oziroma potrditev mandata nadomestnega člana občinskega sveta se upoštevajo določbe zakona.

Odbori in komisije občinskega sveta

23. člen

Občinski svet ima komisijo za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja.

Občinski svet ustanovi eno ali več komisij in odborov kot svoja stalna ali občasna delovna telesa.

Organizacijo in delovno področje stalnih delovnih teles občinskega sveta določa poslovnik občinskega sveta. S sklepom o ustanovitvi občasnega delovnega telesa in imenovanju članov določi občinski svet tudi njegove naloge.

24. člen

Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja ima tri člane, ki jih občinski svet imenuje izmed svojih članov.

Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja opravlja zlasti naslednje naloge:

- občinskemu svetu predlaga kandidate za delovna telesa občinskega sveta in druge organe, ki jih imenuje občinski svet,
- občinskemu svetu ali županu daje pobude oziroma predloge v zvezi s kadrovskimi vprašanji v občini,
- pripravlja predloge odločitev občinskega sveta v zvezi s plačami ter drugimi prejemki občinskih funkcionarjev ter izvršuje odločitve občinskega sveta, zakone in predpise, ki urejajo plače in druge prejemke občinskih funkcionarjev,
- obravnava druga vprašanja, ki jih ji določi občinski svet.

25. člen

Občinski svet ima stalne ali občasne komisije in odbore kot svoja delovna telesa.

Odbori občinskega sveta so:

- odbor za gospodarstvo in razvoj občine,
- odbor za komunalne zadeve, urejanje prostora in varstvo okolja,
- odbor za družbene dejavnosti,
- odbor za kmetijstvo, gozdarstvo in razvoj podeželja,

– nadzorni odbor.

Komisije občinskega sveta so:

- komisija po zakonu o nezdržljivosti opravljanja javnih funkcij s pridobitno dejavnostjo,
- svet za varstvo uporabnikov javnih dobrin,
- svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu,
- stanovanjska komisija,
- volilna komisija,
- komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja,
- statutarno pravna komisija.

Odbori štejejo pet do sedem članov, komisije pa tri do pet članov. Število članov posameznega delovnega telesa občinskega sveta in delovno področje se določi s poslovnikom občinskega sveta.

Občasna delovna telesa ustanovi občinski svet s sklepom, s katerim določi naloge delovnega telesa in število članov ter opravi imenovanje.

26. člen

Člane odborov in komisij imenuje občinski svet izmed svojih članov in največ polovico članov izmed drugih občanov. Predlog kandidatov za člane pripravi komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja.

Delo delovnega telesa občinskega sveta vodi član občinskega sveta kot predsednik.

Prvo sejo delovnega telesa skliče župan.

Članstvo v komisiji ali odboru občinskega sveta ni združljivo s članstvom v nadzornem odboru občine ali z delom v občinski upravi.

27. člen

Komisije in odbori občinskega sveta v okviru svojega delovnega področja v skladu s poslovnikom občinskega sveta obravnavajo zadeve iz pristojnosti občinskega sveta in dajejo občinskemu svetu mnenja in predloge.

Komisije in odbori občinskega sveta lahko predlagajo občinskemu svetu v sprejem odloke in druge akte iz njegove pristojnosti, razen proračuna in zaključnega računa proračuna in drugih aktov, za katere je v zakonu ali v statutu občine določeno, da jih sprejme občinski svet na predlog župana.

28. člen

Občinski svet lahko razreši predsednika, posameznega člana delovnega telesa občinskega sveta ali delovno telo v celoti na predlog najmanj četrtnine članov občinskega sveta. Predlog novih kandidatov za člane delovnih teles občinskega sveta pripravi komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja do prve naslednje seje občinskega sveta.

3. Župan

29. člen

Župana volijo državljani, ki imajo v občini stalno prebivališče, na neposrednih in tajnih volitvah. Volitve župana se opravijo v skladu z zakonom.

Mandatna doba župana traja štiri leta.

Potek štirih let od nastopa mandata župana je skrajni rok, v katerem mora nastopiti mandat novoizvoljeni župan. Novoizvoljeni župan nastopi mandat, ko občinski svet na svoji prvi seji po izvolitvi članov občinskega sveta na podlagi potrjena občinske volilne komisije o izvolitvi župana odloči o morebitnih pritožbah drugih kandidatov ali predstavnikov kandidatov za župana oziroma ugotovi, da takih pritožb ni bilo.

Župan opravlja funkcijo nepoklicno. Župan se lahko odloči, da bo funkcijo opravljal poklicno. O svoji odločitvi je župan dolžan obvestiti občinski svet na prvi naslednji seji.

30. člen

Župan predstavlja in zastopa občino.

Poleg tega župan predvsem:

- predlaga občinskemu svetu v sprejem proračun občine in zaključni račun proračuna, odloke in druge akte iz pristojnosti občinskega sveta,
- izvršuje občinski proračun ter pooblašča druge osebe za izvajanje posameznih nalog izvrševanja občinskega proračuna,
- skrbi za izvajanje splošnih aktov občine in drugih odločitev občinskega sveta,
- odloča o pridobitvi in odtujitvi premoženja občine ter o pridobitvi nepremičnega premoženja občine ter odtujitvi nepremičnega premoženja do 100 m²,
- skrbi za objavo statuta, odlokov in drugih splošnih aktov občine,
- predlaga ustanovitev organov občinske uprave, določitev njihovega delovnega področja in notranje organizacije, določi sistemizacijo delovnih mest v občinski upravi, odloča o imenovanju oziroma sklenitvi delovnega razmerja zaposlenih v občinski upravi ter pooblašča tajnika občine za te naloge,
- imenuje in razrešuje tajnika občine, predstojnike organov občinske uprave in organov skupne občinske uprave,
- usmerja in nadzoruje delo občinske uprave in organov skupne občinske uprave,
- opravlja druge zadeve, ki jih določa ta zakon in ta statut.

Župan v skladu z zakonom odloča tudi o na občino prenesenih zadevah iz državne pristojnosti v soglasju občinskega sveta.

31. člen

Župan lahko zadrži objavo splošnega akta občine, če meni, da je neustaven ali nezakonit in predlaga občinskemu svetu, da o njem ponovno odloči na prvi naslednji seji, pri čemer mora navesti razloge za zadržanje.

Če občinski svet vztraja pri svoji odločitvi, se splošni akt objavi, župan pa lahko vloži pri ustavnem sodišču zahtevo za oceno njegove skladnosti z ustavo in zakonom.

Župan zadrži izvajanje odločitve občinskega sveta, če meni, da je nezakonita ali je v nasprotju s statutom ali drugim splošnim aktom občine, in predlaga občinskemu svetu, da o njej ponovno odloči na prvi naslednji seji, pri čemer mora navesti razloge za zadržanje.

Ob zadržanju izvajanja odločitve občinskega sveta župan opozori pristojno ministrstvo na nezakonitost take odločitve. Če občinski svet ponovno sprejme enako odločitev, lahko župan začne postopek pri upravnem sodišču.

Če se odločitev občinskega sveta nanaša na zadevo, ki je z zakonom prenešana v opravljanje občini, župan opozori pristojno ministrstvo na nezakonitost oziroma neprimernost take odločitve.

32. člen

Župan opravlja z zakonom predpisane naloge na področju zaščite in reševanja, predvsem pa:

- skrbi za izvajanje priprav za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami in uresničevanje zaščitnih ukrepov ter za odpravljanje posledic naravnih in drugih nesreč,
- imenuje poveljnike in štabe civilne zaščite občine ter poverjenike za civilno zaščito,
- sprejme načrt zaščite in reševanja,
- vodi zaščito, reševanje in pomoč,
- določi organizacije, ki opravljajo javno službo oziroma naloge zaščite, reševanja in pomoči in organizacije, ki morajo izdelati načrte zaščite in reševanja,

- ugotavlja in razglašča stopnjo požarne ogroženosti in naravnem okolju na območju občine,
- sprejema akte in ukrepe v vojnem stanju, če se občinski svet ne more sestati,
- v primeru nastale nevarnosti odredi evakuacijo ogroženih in prizadetih prebivalcev,
- predlaga pristojnemu organu razporeditev državljanov na delovno dolžnost, dolžnost v civilni zaščiti ter materialno dolžnost.

33. člen

V primeru razmer, v katerih bi bilo lahko v večjem obsegu ogroženo življenje in premoženje občanov, pa se občinski svet ne more pravočasno sestati, lahko župan sprejme začasne nujne ukrepe. Te mora predložiti v potrditev občinskemu svetu takoj, ko se ta lahko sestane.

34. člen

Za pomoč pri opravljanju nalog župana ima občina do tri podžupane. Podžupane imenuje in razrešuje občinski svet na predlog župana izmed svojih članov. S sklepom o imenovanju podžupanov določi občinski svet na predlog župana podžupana, ki bo v primeru predčasne prenehanja mandata župana opravljal funkcijo župana v času od sprejema sklepa o predčasnem prenehanju mandata in razpisa nadomestnih volitev do izvolitve novega župana. Podžupan, ki opravlja funkcijo župana, nima pravice glasovati za odločitve občinskega sveta.

Podžupani pomagajo županu pri njegovem delu ter opravljajo posamezne naloge iz pristojnosti župana, za katere jih župan pooblasti.

Podžupan, ki ga določi župan, če ga ne določi, pa najstarejši podžupan, nadomešča župana v primeru njegove odsotnosti ali zadržanosti. V času nadomeščanja opravlja podžupan tekoče naloge iz pristojnosti župana in tiste naloge, za katere ga župan pooblasti.

35. člen

Župan ima kolegij, ki ga sestavljajo:

- župan,
- podžupani,
- predsednik komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja.

Tajnika občine se obvezno vabi na sejo kolegija.

36. člen

Župan lahko imenuje komisije in druga delovna telesa kot strokovna in posvetovalna telesa za proučevanje posameznih zadev iz svoje pristojnosti.

37. člen

Županu in podžupanu preneha mandat:

- če izgubi volilno pravico,
- če postane trajno nezmožen za opravljanje funkcije,
- če je s pravnomočno sodbo obsojen na nepogojno kazen zapora, daljšo kot šest mesecev,
- če nastopi funkcijo ali začne opravljati dejavnost, ki ni združljiva s funkcijo župana ali podžupana,
- če v treh mesecih po potrditvi mandata ne preneha opravljati dejavnosti, ki ni združljiva s funkcijo župana ali podžupana,
- če odstopi,
- če je po odločitvi Državnega zbora razrešen.

Podžupanu preneha mandat tudi, če ga občinski svet na predlog župana razreši.

Če je župan razrešen po odločitvi Državnega zbora, je razrešen tudi podžupan. Mandat jima preneha z dnem razrešitve.

Razlogi za prenehanje mandata iz prve, druge in tretje alineje prvega odstavka tega člena se ugotovijo na podlagi pravno močne sodne odločbe. Župan oziroma podžupan je dolžan občinski svet obvestiti o svoji odločitvi v zvezi s četrto, peto in šesto alinejo prvega odstavka tega člena.

Odločitev oziroma odstopna izjava župana oziroma podžupana mora biti v pisni obliki posredovana komisiji za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja občinskega sveta. Komisija je dolžna v roku 8 dni po prejemu pisne izjave posredovati predlog ugotovitvenega sklepa občinskemu svetu.

Županu oziroma podžupanu preneha mandat z dnem, ko občinski svet na podlagi pisne izjave oziroma predloga komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja ugotovi, da so nastali razlogi za prenehanje mandata.

Občinski svet sprejme ugotovitveni sklep na seji, na kateri je dana pisna izjava ali najkasneje na prvi seji po nastanku razlogov iz prvega odstavka tega člena.

Ugotovitveni sklep posreduje občinski svet predsedniku občinske volilne komisije. Če županu preneha mandat več kot šest mesecev pred potekom mandatne dobe, razpiše občinska volilna komisija nadomestne volitve.

Podžupanu s prenehanjem mandata zaradi razlogov iz prve do vključno pete alineje prvega odstavka tega člena preneha tudi mandat člana občinskega sveta. Odstop se šteje za razrešitev, če podžupan ne izjavi, da odstopa tudi kot član občinskega sveta. Za izvolitev oziroma potrditev mandata nadomestnega člana občinskega sveta se upoštevajo določbe zakona.

Prenehanje mandata podžupana zaradi razrešitve po drugem odstavku tega člena ne vpliva na mandat člana občinskega sveta.

4. Nadzorni odbor

38. člen

Nadzorni odbor občine je najvišji organ nadzora javne porabe v občini.

Nadzorni odbor ima v skladu z zakonom naslednje pristojnosti:

- opravlja nadzor nad razpolaganjem s premoženjem občine,
- nadzoruje namenskost in smotrnost porabe sredstev občinskega proračuna,
- nadzoruje finančno poslovanje uporabnikov proračunskih sredstev.

Nadzorni odbor v okviru svojih pristojnosti ugotavlja zakonitost in pravilnost poslovanja občinskih organov, občinske uprave, javnih zavodov, javnih podjetij in občinskih skladov ter drugih porabnikov sredstev občinskega proračuna in pooblaščenih oseb z občinskimi javnimi sredstvi in občinskim premoženjem ter ocenjuje učinkovitost in gospodarnost porabe občinskih javnih sredstev.

39. člen

Nadzorni odbor ima tri člane. Člane nadzornega odbora imenuje občinski svet izmed občanov. Člani nadzornega odbora morajo imeti najmanj VI. stopnjo strokovne izobrazbe ali izkušnje s finančno-računovodskega ali pravnega področja. Kandidate za člane nadzornega odbora občine predlaga občinskemu svetu komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja.

Člani nadzornega odbora ne morejo biti člani občinskega sveta, župan, podžupani, tajnik občine, delavci občinske uprave ter člani poslovodstev javnih zavodov, javnih podjetij in občinskih skladov ter drugih organizacij, ki so uporabniki proračunskih sredstev.

Članstvo v nadzornem odboru preneha z dnem razrešitve oziroma z dnem poteka mandata članom občinskega sveta, ki je nadzorni odbor imenoval. Za predčasno razrešitev člana nadzornega odbora se primerno uporabljajo razlogi za predčasno prenehanje mandata člana občinskega sveta. Razrešitev opravi občinski svet na predlog nadzornega odbora.

40. člen

Prvo sejo nadzornega odbora občine po imenovanju skliče župan. Nadzorni odbor se konstituira, če je na prvi seji navzočih večina članov.

Člani nadzornega odbora izvolijo izmed sebe predsednika nadzornega odbora.

Predsednik predstavlja nadzorni odbor, sklicuje in vodi njegove seje.

Nadzorni odbor sprejema svoja poročila, priporočila in predloge na seji, na kateri je navzočih večina članov nadzornega odbora, z večino glasov navzočih članov.

41. člen

Nadzorni odbor sprejme letni program nadzora, ki obvezno vsebuje letni nadzor zaključnega računa proračuna, zaključnih računov finančnih načrtov javnih zavodov in javnih podjetij ter občinskih skladov.

V program lahko nadzorni odbor vključi tudi druge nadzore. S programom seznanjeni nadzorni odbor občinski svet in župana.

Poleg zadev iz letnega programa dela mora nadzorni odbor obvezno obravnavati zadeve, ki jih s sklepom predlaga občinski svet ali župan.

42. člen

Ugotovitve, ocene in mnenja ter predloge poročil nadzornega odbora pripravi član nadzornega odbora, ki ga je na predlog predsednika, za posamezno zadevo v skladu z letnim programom nadzora, s sklepom o izvedbi nadzora zadolžil nadzorni odbor. Sklep o izvedbi nadzora mora vsebovati opredelitev vsebine nadzora, časa in kraja nadzora in navedbo nadzorovane osebe.

V postopku nadzora so odgovorni in nadzorovane osebe dolžni članu nadzornega odbora, ki opravlja nadzor, predložiti vso potrebno dokumentacijo, sodelovati v postopku nadzora, odgovoriti na ugotovitve in dajati pojasnila. Član nadzornega odbora, ki opravlja nadzor, ima pravico zahtevati vse podatke, ki so mu potrebni za izvedbo naloge, ki mu je zaupana. Občinski organi so zahtevane podatke dolžni dati.

Po opravljenem pregledu pripravi član nadzornega odbora predlog poročila, v katerem je navedena nadzorovana oseba, odgovorne osebe, predmet pregleda, ugotovitve, ocene in mnenja ter morebitna priporočila in predlogi ukrepov. Predlog poročila sprejme nadzorni odbor in ga pošlje nadzorovani osebi, ki ima pravico v roku petnajst dni od prejema predloga poročila vložiti pri nadzornem odboru ugovor. Nadzorni odbor mora o ugovoru odločiti v petnajstih dneh. Dokončno poročilo pošlje nadzorni odbor nadzorovani osebi, občinskemu svetu in županu, po potrebi pa tudi računskemu sodišču.

Če je nadzorni odbor ugotovil hujšo kršitev predpisov ali nepravilnosti pri poslovanju občine, ki so opredeljene v poslovniku nadzornega odbora, mora o teh kršitvah v petnajstih dneh od dokončnosti poročila obvestiti pristojno ministrstvo in računsko sodišče.

V primeru, da nadzorni odbor ugotovi, da obstaja utemeljen sum, da je nadzorovana oseba ali odgovorna oseba storila prekršek ali kaznivo dejanje, je dolžan svoje ugotovitve posredovati pristojnemu organu pregona.

Nadzorovane osebe so dolžne spoštovati mnenja, priporočila in predloge nadzornega odbora. Občinski svet, župan in organi porabnikov občinskih proračunskih sredstev so dolžni obravnavati dokončna poročila nadzornega odbora in v skladu s svojimi pristojnostmi upoštevati priporočila in predloge nadzornega odbora.

43. člen

Predsednik nadzornega odbora izloči člana nadzornega odbora iz posamezne zadeve v primeru, če so podane okoliščine, ki vzbujajo dvom o njegovi nepristranosti.

Izločitev člana nadzornega odbora v posamezni zadevi lahko zahteva tudi nadzorovana oseba. Zahtevo za izločitev mora vložiti pri nadzornem odboru. V zahtevi je potrebno navesti okoliščine, na katere opira svojo zahtevo za izločitev. O izločitvi odloči predsednik nadzornega odbora.

O izločitvi predsednika nadzornega odbora odloči nadzorni odbor.

44. člen

Delo nadzornega odbora je javno. Nadzorni odbor o svojih ugotovitvah obvesti javnost, ko je njegovo poročilo dokončno. Ob obveščanju javnosti mora spoštovati pravice strank.

Pri opravljanju svojega dela so člani nadzornega odbora dolžni varovati državne, uradne in poslovne skrivnosti nadzorovanih, ki so tako opredeljene z zakonom, drugim predpisom ali z akti občinskega sveta in organizacij uporabnikov proračunskih sredstev ter spoštovati dostojanstvo, dobro ime in osebnostno integriteto fizičnih in pravnih oseb.

45. člen

Strokovno in administrativno pomoč za delo nadzornega odbora zagotavljata župan in občinska uprava.

Posamezne posebne strokovne naloge nadzora lahko opravi izvedenec, ki ga na predlog nadzornega odbora imenuje občinski svet. Pogodbo z izvedencem sklene župan.

Sredstva za delo nadzornega odbora se zagotavljajo v občinskem proračunu, na podlagi izdelanega letnega programa nadzora.

46. člen

Podrobnejšo organizacijo svojega dela uredi nadzorni odbor s poslovnikom.

5. Občinska uprava

47. člen

Notranjo organizacijo in delovno področje občinske uprave določi občinski svet na predlog župana z odlokom.

Sistemizacijo delovnih mest v občinski upravi določi župan.

48. člen

Občinski svet lahko na predlog župana odloči, da z drugo občino ali z drugimi občinami ustanovijo enega ali več organov skupne občinske uprave.

Organizacija in delo organa skupne občinske uprave se določi z odlokom, ki ga na skupen predlog županov sprejmejo občinski sveti občin.

49. člen

Organi občine odločajo o pravicah in dolžnostih posameznikov in pravnih oseb ter o njihovih pravnih koristih v upravnih stvareh v upravnem postopku.

Občina odloča s posamičnimi akti o upravnih stvareh iz lastne pristojnosti in iz prenesene državne pristojnosti.

O upravnih stvareh iz občinske pristojnosti odloča na prvi stopnji občinska uprava, na drugi stopnji župan, če ni za posamezne primere z zakonom drugače določeno.

O pritožbah zoper odločbe organa skupne občinske uprave odloča župan občine, v katere krajevno pristojnost zadeva spada, če zakon ne določa drugače.

50. člen

Posamične akte iz izvirne pristojnosti občine izdaja tajnik občine, ki lahko pooblasti delavce uprave, ki izpolnjujejo zakonske pogoje za odločanje v upravnih stvareh, za opravljanje posameznih dejanj v postopku ali za vodenje celotnega postopka in za odločanje v upravnih stvareh.

Osebe iz prejšnjega odstavka odločajo tudi o upravnih stvareh iz prenesene državne pristojnosti, če ni z zakonom drugače določeno.

51. člen

Tajnik občine skrbi in je odgovoren za dosledno izvajanje zakona o splošnem upravnem postopku in drugih predpisov o upravnem postopku in zagotavlja vodenje evidence o upravnih stvareh v skladu s predpisom Ministrstva za notranje zadeve.

52. člen

O upravnih stvareh iz občinske izvirne pristojnosti lahko odloča samo uradna oseba, ki je pooblaščen za opravljanje teh zadev in ima višjo ali visoko strokovno izobrazbo in opravljen preizkus strokovne usposobljenosti za dejanja v upravnem postopku v skladu s posebnim zakonom. Ob teh pogojih lahko na prvi stopnji v enostavnih upravnih stvareh odloča tudi uradna oseba, ki ima srednjo strokovno izobrazbo.

53. člen

O pritožbah zoper posamične akte iz izvirne pristojnosti občinske uprave odloča župan. Zoper odločitev župana je dopusten upravni spor.

O pritožbah zoper posamične akte, ki jih v zadevah iz državne pristojnosti na prvi stopnji izdaja občinska uprava, odloča državni organ, določen z zakonom.

54. člen

O izločitvi predstojnika organa občinske uprave ali zaposlenega v občinski upravi odloča tajnik občine, ki v primeru izločitve predstojnika občinske uprave o stvari tudi odloči, če je predstojnik pooblaščen za odločanje v upravnih stvareh.

O izločitvi tajnika občine ali župana odloča občinski svet, ki v primeru izločitve o stvari tudi odloči.

6. Občinsko pravobranilstvo

55. člen

Občina ima občinsko pravobranilstvo, ki pred sodišči in drugimi državnimi organi zastopa občino, občinske organe in ožje dele občine.

Po pooblastilu lahko občinsko pravobranilstvo zastopa tudi druge pravne osebe, ki so jih ustanovile občine.

Občinsko pravobranilstvo se ustanovi z odlokom, v katerem občinski svet določi njegovo delovno področje oziroma pooblastila. Za občinsko pravobranilstvo se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja državno pravobranilstvo.

Občina lahko skupaj s še eno ali več občinami ustanovi skupni organ občinskega pravobranilstva.

7. Drugi organi občine

56. člen

Organizacijo, delovno področje ter sestavo organov, ki jih mora občina imeti v skladu s posebnimi zakoni, ki urejajo naloge občine na posameznih področjih javne uprave, določi župan na podlagi zakona s sklepom o ustanovitvi in imenovanju članov posameznega organa.

57. člen

Občina ima poveljnika in štab civilne zaščite občine, ki izvajata operativno strokovno vodenje civilne zaščite in drugih sil za zaščito, reševanje in pomoč, v skladu s sprejetimi načrti.

Poveljnik in poverjeniki za civilno zaščito so za svoje delo odgovorni županu.

IV. OŽJI DELI OBČINE

58. člen

Zaradi zadovoljevanja posebnih skupnih potreb občanov na območju posameznih naselij so v občini kot ožji deli občine ustanovljene krajevne in vaške skupnosti.

Krajevne in vaške skupnosti so del občine v teritorialnem, funkcionalnem, organizacijskem, premoženjsko-financijskem in pravnem smislu.

Pobudo za ustanovitev nove krajevne in vaške skupnosti, njeno ukinitve ali spremembo njenega območja lahko da zbor občanov ožjega dela občine ali 5 odstotkov volilcev s tega območja po postopku in na način, ki je določen s tem statutom za ljudsko iniciativo.

Krajevne in vaške skupnosti ustanovi, ukine ali spremeni njihovo območje občinski svet s statutom po poprej ugotovljeni volji prebivalcev o imenu in območju skupnosti. Volja prebivalcev se ugotovi na zborih občanov, ki jih skliče župan za območje, na katerem naj bi se ustanovila skupnost.

Na območju občine je kot ožji del občine ustanovljena Krajevna skupnost Žerjav.

59. člen

Zaradi zagotovitve sodelovanja vaških skupnosti pri opravljanju javnih zadev v občini, ustanovi občinski svet vaške odbore kot svoja posvetovalna telesa.

Člane odborov imenujejo in razrešujejo na predlog komisije občinskega sveta za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja občani na zborih občanov, ki jih skliče župan za območje skupnosti, za katero je odbor ustanovljen.

60. člen

Krajevna skupnost sodeluje pri opravljanju javnih zadev v občini, in sicer v njej:

- daje predloge in sodeluje pri pripravi razvojnih programov občine na področju javne infrastrukture na svojem območju ter sodeluje pri izvajanju komunalnih investicij in investicij v javno razsvetljavo na njenem območju in sodeluje pri nadzoru nad opravljenimi deli,

- sodeluje pri pripravi programov oskrbe s pitno vodo in zaščiti virov pitne vode, sodeluje pri pridobivanju soglasij lastnikov zemljišč za dela s področja gospodarskih javnih služb,

- daje predloge za sanacijo divjih odlagališč komunalnih odpadkov in sodeluje pri njihovi sanaciji,

- daje predloge za ureditev in olepševanje kraja (ocvetličjenja, ureditev in vzdrževanje sprehajalnih poti ipd.) in pri tem sodeluje,

- daje pobude za dodatno prometno ureditev (prometna signalizacija, ureditev dovozov in izvozov, omejevanje hitrosti ipd.),

- predlaga programe javnih del,

- sodeluje in daje mnenja pri javnih razgrnitvah prostorskih, planskih in izvedbenih aktov, ki obravnava območje njihove skupnosti,

- oblikuje pobude za spremembo prostorskih, planskih in izvedbenih aktov ter jih posreduje pristojnemu organu občine,

- daje mnenja glede spremembe namembnosti kmetijskega prostora v druge namene, predvidenih gradenj večjih proizvodnih in drugih objektov v skupnosti, za posege v kmetijski prostor (agromelioracije, komasacije), pri katerih bi prišlo do spremembe režima vodnih virov,

- seznanja pristojni organ občine s problemi in potrebami prebivalcev skupnosti na področju urejanja prostora in varstva okolja,

- sodeluje pri organizaciji kulturnih, športnih in drugih prireditiv,

- spremlja nevarnosti na svojem območju in o tem obveščajo štab za civilno zaščito ter po potrebi prebivalstvo in sodelujejo pri ostalih nalogah s področja zaščite in reševanja,

- daje soglasja k odločitvam o razpolaganju in upravljanju s premoženjem občine, ki je skupnostim dano na uporabo za opravljanje njihovih nalog.

61. člen

Krajevna skupnost opravlja naloge iz pristojnosti občine, ki se pretežno nanašajo na prebivalce skupnosti.

Krajevna skupnost praviloma samostojno:

- upravlja z lastnim premoženjem ali s premoženjem občine, ki ji je dano v uporabo,

- izdeluje načrte zaščite in reševanja na podlagi predpisov in potreb občine,

- organizira kulturne, športne in druge društvene dejavnosti na svojem območju ter organizira kulturne, športne in druge prireditve oziroma nudi pomoč pri takih prireditvah, kadar je organizator občina.

62. člen

Krajevna skupnost je pravna oseba javnega prava v okviru nalog, ki jih opravlja samostojno, v skladu s tem statutom. Krajevna skupnost ne more biti delodajalec.

Skupnost iz prejšnjega odstavka nastopa v pravnem prometu v svojem imenu in za svoj račun.

Krajevna skupnost odgovarja za svoje obveznosti z vsem svojim premoženjem in sredstvi, s katerimi razpolaga. Občina odgovarja za obveznosti krajevne skupnosti subsidiarno.

Krajevno skupnost zastopa svet krajevne skupnosti. Pravni posli, ki jih sklene svet krajevne skupnosti, katerih vrednost presega 100.000 tolarjev, so veljavni le ob pisnem soglasju župana.

63. člen

Organ krajevne skupnosti je svet, ki ga izvolijo krajani s stalnim prebivališčem na območju krajevne skupnosti. Način izvolitve članov sveta določa zakon.

Volitve v svet krajevne skupnosti razpiše župan.

Število članov sveta določi občinski svet z odlokom, s katerim določi volilne enote za volitve v svet krajevne skupnosti.

Mandat članov sveta krajevnne skupnosti se začne in konča istočasno kot mandat članov občinskega sveta.

Funkcija člana sveta je nezdružljiva s funkcijo člana občinskega sveta, župana, podžupana, s članstvom v nadzornem odboru občine ter z delom v občinski upravi. Določbe zakona in tega statuta, ki urejajo predčasno prenehanje mandata članu občinskega sveta, se smiselno uporabljajo tudi za prenehanje mandata člana sveta ožjega dela občine.

Funkcija člana sveta je častna.

64. člen

Prvo sejo sveta krajevnne skupnosti skliče župan najkasneje dvajset dni po izvolitvi članov sveta krajevnne skupnosti. Svet je konstituiran, ko so potrjeni mandati več kot polovici njegovih članov. Svet krajevnne skupnosti ima predsednika, ki ga izmed sebe izvolijo člani sveta.

Predsednik sveta krajevnne skupnosti predstavlja skupnost, sklicuje in vodi seje sveta ter predstavlja svet krajevnne skupnosti.

Predsednik sveta krajevnne skupnosti zastopa in predstavlja krajevno skupnost, sklicuje in vodi seje njenega sveta ter opravlja druge naloge, ki mu jih določi svet krajevnne skupnosti. Pravni posli, ki jih kot zastopnik krajevnne skupnosti sklene predsednik njenega sveta, katerih vrednost presega 100.000 tolarjev, so veljavni le ob pisnem soglasju župana.

Svet na predlog predsednika izvoli podpredsednika. Podpredsednik sveta nadomešča predsednika in opravlja naloge, ki mu jih določi predsednik.

Svet krajevnne skupnosti dela ter sprejema svoje odločitve na seji, na kateri je navzočih večina članov, z večino glasov navzočih članov.

Župan ima pravico biti navzoč na seji sveta krajevnne skupnosti in razpravljati, vendar pa nima pravice glasovati.

Predsednik sveta skliče svet krajevnne skupnosti najmanj štirikrat na leto oziroma večkrat v primeru, da je to potrebno. Predsednik mora sklicati svet krajevnne skupnosti, če to zahteva župan ali najmanj polovica članov sveta.

Za delovanje sveta krajevnne skupnosti se smiselno uporablja poslovnik občinskega sveta.

65. člen

Svet krajevnne skupnosti izvršuje naloge, ki so v skladu s tem statutom naloge krajevnne skupnosti.

Svet tudi:

- obravnava vprašanja iz občinske pristojnosti, ki se nanašajo na območje krajevnne skupnosti in njeno prebivalstvo ter oblikuje svoja stališča in mnenja,

- daje pobude in predloge za sprejem odlokov in drugih splošnih aktov občine,

- sprejema odločitve o uporabi sredstev skupnosti in razpolaganju ter gospodarjenju s premoženjem skupnosti.

Stališča, mnenja, pobude in predlogi sveta krajevnne skupnosti niso pogoj za izvrševanje nalog občine, za katere so pristojni občinski svet, župan ali občinska uprava in jih ne zavezujejo, razen če ni s tem statutom ali odlokom drugače določeno.

Svet krajevnne skupnosti lahko za obravnavo posameznih vprašanj sklicuje zbere krajanov krajevnne skupnosti. Za sklic in izvedbo zbora krajanov se smiselno uporabljajo določbe tega statuta, s katerimi je urejen zbor občanov.

Odločitve sveta skupnosti o uporabi sredstev in razpolaganju ter gospodarjenju s premoženjem skupnosti so veljavne, ko da nanje soglasje občinski svet.

Odločitve sveta krajevnne skupnosti izvršuje župan in občinska uprava.

66. člen

Krajevna skupnost mora s svojim premoženjem gospodariti kot dober gospodar. Za razpolaganje s premoženjem skupnosti se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki urejajo razpolaganje s premoženjem občine ter določbe tega statuta.

Če krajevna skupnost preneha obstajati ali če ji preneha pravna subjektiviteta, preidejo vse njene pravice in obveznosti na občino.

67. člen

Delovanje krajevnne skupnosti se financira iz občinskega proračuna, s prostovoljnimi prispevki fizičnih in pravnih oseb, s plačili za storitve, s samoprispevkom in s prihodki od premoženja ožjega dela občine.

Kriteriji in merila za financiranje nalog in delovanja krajevnne skupnosti iz proračuna občine se določijo z odlokom.

Krajevna skupnost se ne sme zadolževati.

Prihodki in odhodki krajevnne skupnosti morajo biti zajeti v finančnih načrtih, ki jih za posamezno proračunsko leto oblikujejo in občinskemu svetu predlagajo njihovi sveti. Finančne načrte, ki so kot sestavni del občinskega proračuna njegova priloga, sprejme na predlog župana občinski svet.

Občina ne prevzema finančnih obveznosti krajevnne skupnosti, ki niso zajeti v proračunu občine.

Za izvrševanje finančnega načrta krajevnne skupnosti je odgovoren predsednik sveta. Za izvrševanje finančnega načrta krajevnne skupnosti je odgovoren svet krajevnne skupnosti.

Krajevna skupnost lahko ima svoj žiro račun. Sklep o posebnem žiro računu skupnosti izda župan.

Za izvrševanje finančnega načrta krajevnne skupnosti se uporabljajo določbe predpisov, ki urejajo financiranje javne porabe in določbe odloka o proračunu občine.

Nadzor nad finančnim poslovanjem krajevnne skupnosti opravlja nadzorni odbor občine.

68. člen

Občinski svet lahko na predlog župana, nadzornega odbora občine, četrtine članov sveta krajevnne skupnosti ali zbora občanov krajevnne skupnosti razpusti svet krajevnne skupnosti in razpiše predčasne volitve:

- če se po najmanj trikratnem sklicu ne sestane,

- če ne izvršuje nalog, ki so mu v skladu s tem statutom zaupane oziroma jih izvršuje v nasprotju z zakonom, predpisi in splošnimi akti občine.

- če se ugotovi, da očitno nezakonito razpolaga s sredstvi občanov ali če se sredstva, ki so skupnosti dodeljena iz občinskega proračuna uporabljajo nenamensko.

Občinski svet lahko s spremembo statuta tudi ukine krajevno skupnost, če ugotovi, da svet krajevnne skupnosti ne opravlja svojih nalog, da ni kandidatov za člane sveta oziroma da občani na njenem območju nimajo interesa za opravljanje nalog krajevnne skupnosti v skladu s tem statutom.

V. NEPOSREDNO SODELOVANJE OBČANOV PRI ODLOČANJU V OBČINI

69. člen

Oblike neposrednega sodelovanja občanov pri odločanju v občini so: zbor občanov, referendum in ljudska iniciativa.

1. Zbor občanov

70. člen

Občani na zboru občanov:

– obravnavajo pobude in predloge za spremembo območja občine, njenega imena ali sedeža ter dajejo pobude v zvezi s tem in oblikujejo mnenja,

– obravnavajo predloge in pobude za sodelovanje in povezovanje z drugimi občinami v širše samoupravne lokalne skupnosti,

– obravnavajo pobude in predloge za ustanovitev ali ukinitvev ožjih delov občine oziroma za spremembo njihovih območij,

– predlagajo, obravnavajo in oblikujejo stališča o spremembah območij naselij, imen naselij ter imen ulic,

– opravljajo naloge zborov volilcev v skladu z zakonom,

– imenujejo in razrešujejo člane krajevni odborov,

– dajejo predloge občinskim organom v zvezi s pripravo programov razvoja občine, gospodarjenja s prostorom ter varovanja življenjskega okolja,

– oblikujejo stališča v zvezi z večjimi posegi v prostor, kot so gradnja avtocest, energetskih objektov, odlagališč odpadkov in nevarnih stvari,

– obravnavajo in oblikujejo mnenja, stališča ter odločajo o zadevah, za katere je tako določeno z zakonom, s tem statutom ali odlokom občine ter o zadevah, za katere tako sklene občinski svet ali župan.

Odločitve, predloge, pobude, stališča in mnenja zbora občanov so občinski organi, v katerih pristojnost posamezna zadeva spada, dolžni obravnavati in pri izvajanju svojih nalog upoštevati. Če pristojni občinski organ meni, da predlogov, pobud, stališč, mnenj in odločitev zbora občanov ni mogoče upoštevati, je občanom dolžan na primeren način in v primernem roku svoje mnenje predstaviti in utemeljiti.

71. člen

Župan mora sklicati zbor občanov za vso občino na zahtevo najmanj 5 odstotkov volilcev v občini, zbor občanov v krajevni skupnosti pa na zahtevo najmanj 5 odstotkov volivcev v tej skupnosti.

Zahteva volivcev za sklic zbora občanov mora vsebovati pisno obrazloženo predlog zadeve, ki naj jo zbor obravnava. Zahtevi je treba priložiti seznam volivcev, ki so zahtevo podprli. Seznam mora vsebovati ime in priimek volivca, datum rojstva in naslov stalnega prebivališča ter njihove podpise.

Župan lahko zahtevo s sklepom zavrne, če ugotovi, da zahteve ni podprlo zadostno število volivcev.

Sklep z obrazložitvijo se vroči pobudniku zahteve ali prvemu podpisanemu volivcu na seznamu. Župan skliče zbor občanov najkasneje v tridesetih dneh po prejemu pravično vložene zahteve.

72. člen

Sklic zbora občanov mora vsebovati območje, za katerega se sklicuje zbor občanov, kraj in čas zbora občanov ter predlog dnevnega reda.

Sklic zbora volivcev je treba objaviti na krajevno običajen način.

73. člen

Zbor občanov vodi župan ali od njega pooblaščen podžupan. Župan lahko zboru občanov predlaga imenovanje predsedstva zbora, ki naj zbor vodi.

Zbor občanov veljavno sprejema svoje odločitve, predloge, pobude, stališča in mnenja, če na zboru sodeluje najmanj deset odstotkov volivcev v območja občine, za katero je zbor sklican. Odločitev zbora občanov je sprejeta, če

zanjo glasuje najmanj polovica volivcev, ki sodelujejo na zboru.

Delavec občinske uprave, ki ga določi tajnik občine, ugotovi sklepčnost zbora občanov, koliko volivcev je glasovalo za njegove odločitve ter vodi zapisnik o odločitvah zbora. Z zapisnikom zbora občanov tajnik občine seznanjeni občinski svet in župana ter ga na krajevno običajen način objavi.

2. Referendum o splošnem aktu občine

74. člen

Občani lahko odločajo na referendumu o vprašanih, ki so vsebina splošnih aktov občine, ki jih sprejema občinski svet, razen o proračunu in zaključnem računu občine ter o splošnih aktih, s katerimi se v skladu z zakonom predpisujejo občinski davki in druge dajatve.

Občinski svet lahko o splošnem aktu iz prejšnjega odstavka razpiše referendum na predlog župana ali člana občinskega sveta.

Občinski svet mora razpisati referendum, če to zahteva najmanj pet odstotkov volivcev v občini in če tako določa zakon ali statut občine.

75. člen

Predlog za razpis referenduma lahko vloži župan ali član občinskega sveta najkasneje v petnajstih dneh po sprejemu splošnega akta občine.

Najkasneje v petnajstih dneh po sprejemu splošnega akta občine je treba občinski svet pisno seznaniti s pobudo volivcem za vložitev zahteve za razpis referenduma.

Če je vložen predlog za razpis referenduma ali je dana pobuda volivcem za vložitev zahteve za razpis referenduma, župan zadrži objavo splošnega akta do odločitve o predlogu ali pobudi oziroma do odločitve na referendumu.

76. člen

Referendum se opravi kot naknadni referendum, na katerem občani potrdijo ali zavrnejo sprejeti splošni akt občine ali njegove posamezne določbe.

Če je splošni akt občine ali njegove posamezne določbe na referendumu potrjen, ga mora župan objaviti skupaj z objavo izida referenduma.

Če je splošni akt občine, ali njegove posamezne določbe, zavrnjen, se splošni akt ne objavi, dokler se ob upoštevanju volje volivcev ne spremeni.

Odločitev volivcev na referendumu, s katero je bil splošni akt občine zavrnjen ali so bile zavrnjene njegove posamezne določbe, zavezuje občinski svet, ki je splošni akt, o katerem je bil izveden referendum, sprejel, do konca njegovega mandata.

77. člen

Pobuda volivcem za vložitev zahteve za razpis referenduma o splošnem aktu občine ali njegovih posameznih določbah mora vsebovati že oblikovano zahtevo za razpis referenduma. Zahteva mora vsebovati jasno izraženo vprašanje, ki naj bo predmet referenduma, in obrazložitev.

Pobudo volivcem za vložitev zahteve za razpis referenduma lahko da vsak volivec, politična stranka v občini ali svet ožjega dela občine. Pobuda mora biti podprta s podpisi najmanj stotih volivcev v občini. Podporo pobudi dajo volivci na seznamu, ki vsebuje osebne podatke podpisnikov: ime in priimek, datum rojstva, naslov stalnega prebivališča.

Pobudnik o pobudi volivcem za vložitev zahteve za razpis referenduma pisno seznanjeni občinski svet in pobudo predloži županu.

Če župan meni, da pobuda z zahtevo ni oblikovana v skladu s prvim odstavkom tega člena ali je v nasprotju z zakonom in s statutom občine, o tem v osmih dneh po prejemu pobude obvesti pobudnika in ga pozove, da ugotovljeno neskladnost odpravi v osmih dneh. Če pobudnik tega ne stori, se šteje, da pobuda ni bila vložena. Župan o tem nemudoma obvesti pobudnika in občinski svet.

Pobudnik lahko v osmih dneh po prejemu obvestila iz predhodnega odstavka zahteva, naj odločitev župana preizkusi upravno sodišče.

78. člen

Volivci dajejo podporo zahtevi za razpis referendumu z osebnim podpisovanjem.

Župan določi obrazec za podporo z osebnim podpisovanjem, ki vsebuje jasno izraženo zahtevo za razpis referendumu, in rok za zbiranje podpisov.

Osebnostno podpisovanje se izvaja pred državnim organom, pristojnim za vodenje evidence volilne pravice.

Šteje se, da je zahteva za razpis referendumu vložena, če jo je v določenem roku podprlo s svojim podpisom zadostno število volivcev.

79. člen

Občinski svet razpiše referendum v petnajstih dneh po sprejemu odločitve o predlogu župana ali občinskega svetnika za razpis referendumu oziroma v petnajstih dneh od vložitve zahteve volivcev za razpis referendumu v skladu s četrtem odstavkom prejšnjega člena.

Referendum se izvede najprej trideset in najkasneje petinštirideset dni od dne razpisa, v nedeljo ali drug dela prost dan.

Z aktom o razpisu referendumu določi občinski svet vrsto referendumu, splošni akt, o katerem se bo odločalo oziroma njegove določbe, o katerih se bo odločalo, besedilo referendumskega vprašanja, o katerem se bo odločalo na referendumu, tako da se bo obkrožilo "ZA" oziroma "PRO-TI", dan razpisa in dan glasovanja.

Akt o razpisu referendumu se objavi na način, ki je s tem statutom določen za objavo splošnih aktov občine.

Petnajst dni pred dnevom glasovanja objavi občinska volilna komisija akt o razpisu referendumu v javnih občilih.

80. člen

Pravico glasovati na referendumu imajo vsi občani, ki imajo pravico voliti člane občinskega sveta.

Odločitev na referendumu je sprejeta, če zanjo glasuje večina volivcev, ki so glasovali.

81. člen

Postopek za izvedbo referendumu vodijo organi, ki vodijo lokalne volitve. O ugovoru zaradi nepravilnosti pri delu volilnega odbora odloča občinska volilna komisija.

Glede glasovanja na referendumu in drugih vprašanjih izvedbe referendumu veljajo določbe zakona, ki urejajo referendum in ljudsko iniciativo ter lokalne volitve, kolikor ni s tem statutom v skladu z zakonom o lokalni samoupravi posamezno vprašanje drugače urejeno.

Poročilo o izidu glasovanja na referendumu pošlje občinska volilna komisija občinskemu svetu ter ga objavi na način, ki je v statutu občine določen za objavo splošnih aktov občine.

3. Svetovalni referendum

82. člen

Občinski svet lahko pred odločanjem o posameznih vprašanjih iz svoje pristojnosti razpiše svetovalni referendum.

Svetovalni referendum se razpiše za vso občino ali za njen del.

Svetovalni referendum se izvede v skladu z določbami tega statuta, ki urejajo referendum o splošnem aktu občine.

Odločitev volivcev na svetovalnem referendumu ne zavezuje občinskih organov.

4. Drugi referendumi

83. člen

Občani lahko odločajo na referendumu o samoprispevkih in tudi o drugih vprašanjih, če tako določa zakon.

Referendum iz prejšnjega odstavka se opravi v skladu z določbami tega statuta, če z zakonom, ki določa in ureja referendum, ni drugače določeno.

Odločitev o uvedbi samoprispevka je sprejeta, če je zanjo glasovala večina vseh volivcev v občini oziroma v delu občine, za katerega se bo samoprispevek uvedel.

5. Ljudska iniciativa

84. člen

Najmanj pet odstotkov volivcev v občini lahko zahteva izdajo ali razveljavitev splošnega akta ali druge odločitve iz pristojnosti občinskega sveta oziroma drugih občinskih organov.

Glede pobude volivcem za vložitev zahteve iz prejšnjega odstavka in postopka s pobudo se primerno uporabljajo določbe zakona in tega statuta, s katerimi je urejen referendum o splošnem aktu občine.

Če se zahteva nanaša na razveljavitev splošnega akta občine ali drugo odločitev občinskega sveta, mora občinski svet obravnavo zahteve uvrstiti na prvo naslednjo sejo, o njej pa odločiti najkasneje v treh mesecih od dne pravilno vložene zahteve.

Če se zahteva nanaša na odločitve drugih občinskih organov, morajo ti o njej odločiti najkasneje v enem mesecu od dne pravilno vložene zahteve.

85. člen

Sredstva za neposredno sodelovanje občanov pri odločanju v občini na zborih občanov in referendumih ter njihovo izvedbo se zagotovijo v občinskem proračunu.

VI. OBČINSKE JAVNE SLUŽBE

86. člen

Občina zagotavlja opravljanje javnih služb, ki jih sama določi, in javnih služb, za katere je tako določeno z zakonom.

Opravljanje javnih služb zagotavlja občina:

- neposredno v okviru občinske uprave,
- z ustanavljanjem javnih zavodov in javnih podjetij,
- z dajanjem koncesij,
- z vlaganjem lastnega kapitala v dejavnost oseb zasebnega prava.

87. člen

Na področju družbenih dejavnosti zagotavlja občina javne službe za izvajanje naslednjih dejavnosti:

- osnovnošolsko izobraževanje,
- predšolska vzgoja in varstvo otrok,
- osnovno zdravstvo in lekarna,
- osebna pomoč družini in
- knjižničarstvo.

Občina lahko ustanovi javne službe tudi na drugih področjih, zlasti na področju glasbene vzgoje, izobraževanja odraslih, kulture, športa in drugih dejavnosti, s katerimi se zagotavljajo javne potrebe.

88. člen

Občina lahko zaradi gospodarnega in učinkovitejšega zagotavljanja javnih služb ustanovi javno službo skupaj z drugimi občinami.

89. člen

Na področju gospodarskih javnih služb občina ustanovi javne službe za:

- oskrbo s pitno vodo,
- ravnanje s komunalnimi odpadki in odlaganje ostan- kov komunalnih odpadkov,
- odvajanje in čiščenje odpadnih in padavinskih voda,
- javno snago in čiščenje javnih površin,
- urejanje javnih poti, površin za ceste in zelenih povr- šin,
- pregledovanje, nadzorovanje in čiščenje kurilnih na- prav, dimnih vodov in zračnikov zaradi varstva zraka,
- gospodarjenje s stavbnimi zemljišči,
- vzdrževanje občinskih javnih cest in na drugih po- dročjih, če tako določa zakon.

90. člen

Občina lahko določi kot gospodarsko javno službo tudi druge dejavnosti, ki so pogoj za izvrševanje nalog iz njene pristojnosti ali so takšne dejavnosti pogoj za izvrševanje gospodarskih, socialnih ali ekoloških funkcij občine.

91. člen

Občinske javne službe ustanavlja občina z odlokom ob upoštevanju pogojev določenih z zakonom.

92. člen

Občina lahko zaradi gospodarnega in učinkovitega za- gotavljanja dejavnosti gospodarskih javnih služb ustanovi gospodarsko javno službo v okviru zaokroženih oskrboval- nih sistemov skupaj z drugimi občinami.

93. člen

Za izvrševanje ustanoviteljskih pravic v javnih službah, ki so ustanovljene za območje dveh ali več občin, lahko občinski sveti občin ustanoviteljic ustanovijo skupni organ, ki ga sestavljajo župani občin ustanoviteljic.

V aktu o ustanovitvi skupnega organa se določijo nje- gove naloge, organizacija dela in način sprejemanja odloči- tev, način financiranja in delitve stroškov za delo skupnega organa.

94. člen

Občina mora zagotoviti izvajanje tistih javnih služb, ki so po zakonu obvezne.

VII. PREMOŽENJE IN FINANCIRANJE OBČINE

95. člen

Premoženje občine sestavljajo nepremične in premič- ne stvari v lasti občine, denarna sredstva in pravice.

Občina mora s premoženjem gospodariti kot dober gospodar.

Odločitev o odtujitvi nepremičnega premoženja občine sprejme občinski svet. O pridobitvi in odtujitvi premičnega premoženja ter za pridobitev nepremičnega premoženja je pristojen župan.

Pred sklenitvijo pogodbe o pridobitvi nepremičnega premoženja mora župan preveriti, ali so v proračunu zagot- ovljena finančna sredstva. Odprodaja ali zamenjava nepre- mičnin in premičnin v lasti občine se izvede v po postopku in na način, ki ga določa zakon. Če z zakonom to ni urejeno, se odprodaja in zamenjava nepremičnin in premičnin izve- deta v skladu s predpisi, ki veljajo za odprodajo in zamenja- vo državnega premoženja.

96. člen

Občina pridobiva prihodke iz lastnih virov, davkov, taks, pristojbin in drugih dajatev v skladu z zakonom.

97. člen

Prihodki in izdatki za posamezne namene financiranja javne porabe so zajeti v proračunu občine.

Proračun občine sestavljata bilanca prihodkov in od- hodkov ter račun financiranja.

V bilanci prihodkov in odhodkov se izkazujejo načrtova- ni prihodki iz davkov, taks, pristojbin, drugih dajatev in drugi dohodki ter prihodki od upravljanja in razpolaganja z občin- skim premoženjem in načrtovani odhodki.

V računu financiranja se izkaže odplačevanje dolgov in zadolževanje občine. V bilanci prihodkov in odhodkov so vključeni tudi vsi prihodki in odhodki ožjih delov občine.

98. člen

Sredstva proračuna se smejo uporabljati le za namene, ki so določeni s proračunom. V imenu občine se smejo prevzemati obveznosti le v okviru sredstev, ki so v proračunu predvidena za posamezne namene.

Sredstva proračuna se lahko uporabijo, če so izpolnje- ni vsi z zakonom ali drugim aktom predpisani pogoji za uporabo sredstev.

99. člen

Za izvrševanje proračuna je odgovoren župan. Župan je odredbodajalec za sredstva proračuna.

100. člen

Proračun občine je odlok občine, v katerem so predvi- deni prihodki in drugi prejemki in odhodki in drugi izdatki občine za eno leto.

Rebalans proračuna je odlok o spremembi proračuna. Neposredni uporabnik občinskega proračuna je občin- ski organ in ožji deli občine.

Posredni uporabnik občinskega proračuna je občinski sklad, javni zavod, katerega ustanovitelj je občina, in drugi uporabnik, če se financira iz občinskega proračuna (v nada- ljevanju: uporabnik).

101. člen

Proračun občine sestavljajo bilanca prihodkov in od- hodkov ter račun financiranja.

Proračun občine sprejme občinski svet na predlog žu- pana z odlokom.

V odloku o proračunu občine se določi tudi obseg zadolževanja in poroštev občine ter druga vprašanja v zvezi z izvrševanjem proračuna ter posebna pooblastila župana pri izvrševanju proračuna za posamezno leto.

102. člen

V bilanci prihodkov in odhodkov se posebej prikazujejo prihodki, ki se vštevajo v primerno porabo po zakonu, ti pa so zlasti:

- prihodki od dohodnine,
  - davek na dediščine in darila,
  - davek na dobitke od iger na srečo,
  - davek od prometa nepremičnin,
  - upravne takse,
  - posebna taksa za uporabo igralnih avtomatov zunaj igralnic,
  - davek od premoženja,
  - finančne izravnave,
  - nadomestitev za uporabo stavbnega zemljišča,
  - krajevne turistične takse,
  - komunalne takse,
  - pristojbine,
  - pristojbina zaradi spremembe namembnosti kmetijskega zemljišča ali gozda,
  - odškodnina in nadomestila za degradacijo prostora in onesnaževanje okolja,
  - prihodki uprave in
  - prihodki določeni z drugimi predpisi.
- Prihodki iz tega člena pripadajo občini v višini določeni z zakonom oziroma z aktom o njihovi uvedbi.

103. člen

V bilanci prihodkov in odhodkov se posebej prikazujejo prihodki, ki se ne vštevajo v primerno porabo po zakonu, to pa so zlasti prihodki od:

- obresti na depozite,
- najemnin za stanovanja in poslovne prostore,
- prodaje nepremičnega premoženja,
- prodaje premičnega premoženja,
- drugega premoženja,
- vrnjenih depozitov, akreditivov in garantnih pisem,
- nakupov in prodaje vrednostnih papirjev,
- komunalnih prispevkov,
- samoprispevka,
- občanov za sofinanciranje določenih nalog in obveznosti na lokalni ravni,
- opravljanje dejavnosti gospodarskih javnih služb v režiji,
- koncesijske dajatve oziroma odškodnine,
- ožjih delov občine,
- dotacije, darila in pomoči,
- namenska sredstva iz državnega proračuna ali skladov in
- drugi prihodki.

104. člen

V bilanci prihodkov in odhodkov se izkazujejo načrtovani odhodki po natančnih namenih, po uporabnikih proračuna, investicijskih, investicijskem vzdrževanju in drugih namenih.

105. člen

Proračun občine mora biti sprejet pred pričetkom leta, na katerega se nanaša.

Če proračun ni sprejet pred pričetkom leta, na katerega se nanaša, se financiranje nadaljuje na podlagi proračuna za preteklo leto.

V obdobju začasnega financiranja se smejo uporabiti sredstva do višine sorazmerno porabljenih sredstev v enakem obdobju v proračunu za preteklo leto.

O izvajanju proračuna občine začasno financiranje lokalnih zadev javnega pomena obvesti proračunske porabnike župan s sklepom.

106. člen

Če se med proračunskim letom zaradi nastanka novih obveznosti za proračun ali zmanjšanja prihodkov proračuna ugotovi, da proračuna ne bo mogoče realizirati, lahko župan zadrži izvrševanje posameznih odhodkov proračuna, če s tem ne ogrozi plačevanja zapadlih zakonskih in pogodbenih obveznosti, ki dospejo v plačilo, ali prerazporedi proračunska sredstva.

O odločitvi iz prejšnjega odstavka župan obvesti občinski svet.

Če proračuna ni možno uravnesiti, mora župan predlagati rebalans proračuna.

107. člen

Če se po sprejemu proračuna sprejme zakon ali odlok občine, na podlagi katerega nastanejo nove obveznosti za proračun, določi župan obseg izdatkov in odpre nov konto za ta namen.

108. člen

Če se med letom spremeni delovno področje oziroma pristojnost uporabnika ali posredovanje uporabnika proračuna, se sorazmerno poveča ali zmanjša obseg sredstev za delovanje uporabnika. O povečanju ali zmanjšanju sredstev odloča župan.

Če se uporabnik ali posredni uporabnik med letom ukine in njegovih nalog ne prevzame drug uporabnik, se neporabljena sredstva prenesejo v proračunsko rezervo ali se prerazporedijo med druge uporabnike.

109. člen

Če se zaradi neenakomernega pritekanja prihodkov proračuna izvrševanje proračuna ne more uravnesiti, se lahko za začasno kritje odhodkov uporabijo sredstva rezerve občine ali najame posojilo največ 5 odstotkov sprejetega proračuna, ki mora biti odplačano do konca proračunskega leta.

O uporabi sredstev rezerve in o najetu posojila iz tega člena odloča župan, ki mora o tem obvestiti občinski svet na prvi naslednji seji.

110. člen

Občina oblikuje svoje rezerve, v katere izloča del skupno doseženih prihodkov iz bilance prihodkov in odhodkov, ki se določi vsako leto s proračunom v višini 0,5 odstotkov prihodkov.

Izločanje rezerve se praviloma izvrši vsak mesec, vendar najpozneje do 31. decembra tekočega leta.

Izločanje prihodkov v rezerve preneha, ko dosežejo rezerve občine 2 odstotka letno doseženih prihodkov iz bilance prihodkov in odhodkov za zadnje leto.

111. člen

Rezerva se uporablja:

- za pokrivanje stroškov ukrepov ter pomoč prizadetim pri odpravljanju posledic naravnih in drugih nesreč; kot so: suša, potres, požar, poplave in druge naravne oziroma ekološke nesreče v skladu z zakonom, epidemije, živalske kužne bolezni in rastlinski škodljivci;
- za zagotovitev sredstev proračuna, kadar prihodki pritekajo neenakomerno;
- za kriterije proračunskega primanjkljaja.

Sredstva za namene iz prve in tretje alineje prejšnjega odstavka se dajejo praviloma brez obveznosti vračanja, sredstva iz druge alineje morajo biti vrnjena v rezervo do konca leta.

O uporabi sredstev iz prvega in drugega odstavka tega člena odloča župan.

112. člen

Po preteku leta, za katero je bil sprejet proračun, sprejme občinski svet zaključni račun proračuna za preteklo leto.

V zaključnem računu proračuna se izkažejo predvideni in doseženi prihodki, predvideni in doseženi odhodki ter predvidena in dosežena izvršitev računa financiranja ter sredstva rezerv. Občinski svet sprejme hkrati z zaključnim računom proračuna tudi premoženjsko bilanco občine na dan 31. decembra, leta, za katerega sprejme zaključni račun.

Zaključni račun za preteklo leto se predloži občinskemu svetu najkasneje do konca marca tekočega leta.

113. člen

Občina se lahko dolgoročno zadolži za investicije, ki jih sprejme občinski svet pod pogoji, ki jih določa zakon.

114. člen

Javna podjetja in javni zavodi, katerih ustanoviteljica je občina, se smejo zadolževati le s soglasjem občine.

O soglasju odloča župan. Župan odloča tudi o dajanju poroštev za izpolnitev obveznosti javnih podjetij in javnih zavodov, katerih ustanoviteljica je občina, pod pogoji, ki jih določa zakon.

115. člen

Finančno poslovanje občine izvršuje knjigovodska služba občine, občina pa si lahko zagotovi izvrševanje knjigovodskih opravil v ustrezni skupni službi z drugimi občinami ali pri specializirani organizaciji.

116. člen

Nabavo blaga, nabavo storitev ter oddajo gradbenih del izvaja župan občine v skladu s predpisi, ki urejajo javno naročanje.

VIII. SPLOŠNI IN POSAMIČNI AKTI OBČINE

1. Splošni akti občine

117. člen

Splošni akti občine so statut, poslovnik občinskega sveta, odloki, odredbe, pravilniki in navodila.

Občinski svet sprejema kot splošne akte tudi prostorske in druge načrte razvoja občine, občinski proračun in zaključni račun, ki sta posebni vrsti splošnih aktov.

Kadar ne odloči z drugim aktom, sprejme občinski svet sklep, ki je lahko splošni ali posamični akt.

Postopek za sprejem splošnih aktov občine ureja poslovnik občinskega sveta.

118. člen

Statut je temeljni splošni akt občine, ki ga sprejme občinski svet z dvetretjinsko večino glasov vseh članov občinskega sveta.

Statut se sprejme po enakem postopku, kot je predpisan za sprejem odloka.

119. člen

S poslovníkom, ki ga sprejme občinski svet z dvetretjinsko večino navzočih članov, se uredi organizacija in način dela občinskega sveta ter uresničevanje pravic in dolžnosti članov občinskega sveta.

120. člen

Z odlokom ureja občina na splošen način zadeve iz svoje pristojnosti, ustanavlja organe občinske uprave in določa način njihovega dela ter ustanavlja javne službe.

Z odlokom ureja občina tudi zadeve iz prenesene pristojnosti, kadar je tako določeno z zakonom.

121. člen

Z odredbo uredi občina določene razmere, ki imajo splošen pomen ali odreja način ravnanja v takih razmerah.

122. člen

S pravilnikom se razčlenijo posamezne določbe statuta ali odloka v procesu njihovega izvrševanja.

123. člen

Z navodilom se lahko podrobneje predpiše način dela organov občinske uprave pri izvrševanju določb statuta ali odloka.

124. člen

Statut, odloki in drugi predpisi občine morajo biti objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije in pričnejo veljati petnajsti dan po objavi, če ni v njih drugače določeno.

Občane pa se z vsebino odloka seznanijo v občinskem glasilu »Črjanskecajtng«.

V uradnem glasilu se objavljajo tudi drugi akti, za katere tako določi občinski svet.

2. Posamični akti občine

125. člen

Posamični akti občine so odločbe in sklepi.

S posamičnimi akti, sklepom ali odločbo, odloča občina o upravnih stvareh iz lastne pristojnosti in iz prenesene državne pristojnosti.

126. člen

O pritožbah zoper posamične akte, ki jih izdajo organi občinske uprave v upravnem postopku, odloča na drugi stopnji župan, če ni za posamezne primere z zakonom drugače določeno.

O pritožbah zoper posamične akte izdane v upravnih stvareh iz prenesene državne pristojnosti odloča državni organ, ki ga določi zakon.

O zakonitosti dokončnih posamičnih aktov občinskih organov odloča v upravnem sporu pristojno sodišče.

IX. VARSTVO OBČINE V RAZMERJU DO DRŽAVE IN ŠIRŠIH LOKALNIH SKUPNOSTI

127. člen

Občinski svet ali župan lahko vložijo zahtevo za presojo ustavnosti in zakonitosti predpisov države, s katerimi se posega v ustavni položaj in v pravice občine, oziroma če se s predpisi pokrajine brez pooblastila oziroma soglasja občine posega v njene pravice.

128. člen

Občinski svet ali župan lahko začneta pred ustavnim sodiščem spor o pristojnosti, če Državni zbor ali vlada s svojimi predpisi urejata razmerja, ki so po ustavi in zakonih v pristojnosti občine. Enako lahko postopa, če pokrajina ali druga občina posega v njeno pristojnost.

129. člen

Župan lahko kot stranka v upravnem sporu spodbija konkretne upravne akte in ukrepe, s katerimi državni organi izvršujejo oblastni nadzor. Upravni spor lahko sproži tudi če osebe javnega in zasebnega prava z dokončnimi upravnimi akti uveljavljajo pravice na škodo javnih koristi občine.

130. člen

Župan lahko vstopi v upravni ali sodni postopek kot stranka ali kot stranski intervenient, če bi lahko bile v teh postopkih oziroma če so z že izdanimi akti prizadete pravice in koristi občine, določene z ustavo in zakoni.

131. člen

Delovna telesa so dolžna za potrebe občinskega sveta oblikovati mnenje glede pripravljajočih se predpisov, ki se tičejo koristi občine in pokrajine. Na tej podlagi oblikuje občinski svet svoje mnenje, ki ga pošlje Državnemu zboru.

X. NADZOR NAD ZAKONITOSTJO DELA UPRAVE

132. člen

Vsako ministrstvo na svojem področju nadzoruje zakonitost splošnih in posamičnih aktov, ki jih iz svoje izvirne pristojnosti izdajajo župan, občinski svet in pooblaščen delavci občinske uprave.

V zadevah, ki jih na organe občine prenese država, opravljajo pristojna ministrstva tudi nadzorstvo nad primernostjo in strokovnostjo njihovega dela.

Pri izvajanju nadzorstva po prejšnjem odstavku lahko pristojno ministrstvo predpiše organizacijo služb za izvajanje nalog iz državne pristojnosti in pogoje za opravljanje nalog na teh delovnih mestih ter daje obvezna navodila za opravljanje nalog iz državne pristojnosti.

Ministrstvo mora zaradi opravljanja nadzorstva nad zakonitostjo dela organov občin zagotoviti ustrezno sodelovanje, medsebojno obveščanje in strokovno pomoč organom občin.

XI. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

133. člen

Do sprejema novih splošnih aktov občine se v občini uporabljajo splošni akti, ki so jih sprejeli organi Občine Ravne na Koroškem in so veljali 31. 12. 1994 in se nanašajo na področja iz pristojnosti lokalne samouprave, veljajo od 1. 1. 1995 dalje kot predpisi Občine Črna na Koroškem, če niso v nasprotju z zakonom ali tem statutom.

134. člen

Ta statut začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in s tem dnem preneha veljati statut Občine Črna na Koroškem z vsemi spremembami in dopolnitvami (MUV, št. 9/95 in 26/96).

Št. 015-02/99

Črna na Koroškem, dne 6. maja 1999.

Župan
Občine Črna na Koroškem
Franc Stakne l. r.

3000. Poslovnik Občinskega sveta občine Črna na Koroškem

Na podlagi 16. člena statuta Občine Črna na Koroškem (Uradni list RS, št. 62/99) je Občinski svet občine Črna na Koroškem na 4. seji dne 6. 5. 1999 sprejel

**POSLOVNIK
Občinskega sveta občine Črna na Koroškem**

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Ta poslovnik ureja organizacijo in način dela občinskega sveta (v nadaljevanju: svet) ter način uresničevanja pravic in dolžnosti članov občinskega sveta (v nadaljevanju: člani) in razmerje župana do občinskega sveta.

2. člen

Določbe tega poslovnika se smiselno uporabljajo tudi za delovanje delovnih teles občinskega sveta in njihovih članov. Način dela delovnih teles se lahko v skladu s tem poslovnikom ureja tudi v aktih o ustanovitvi delovnih teles, lahko pa tudi s poslovniki delovnih teles.

3. člen

Občinski svet in njegova delovna telesa poslujejo v slovenskem jeziku.

4. člen

Delo sveta in njegovih delovnih teles je javno.

Javnost dela se lahko omeji ali izključi, če to zahtevajo razlogi varovanja osebnih podatkov, dokumentov in gradiv, ki vsebujejo podatke, ki so v skladu z zakonom, drugim predpisom ali splošnim aktom občine oziroma druge javne ali zasebno pravne osebe zaupne narave oziroma državna, vojaška ali uradna tajnost.

Način zagotavljanja javnosti dela in način omejitve javnosti dela občinskega sveta in njegovih delovnih teles določa ta poslovnik.

5. člen

Svet dela na rednih in izrednih sejah.

Redno sejo sveta skliče župan najmanj štirikrat na leto.

6. člen

Svet predstavlja župan, delovno telo občinskega sveta pa predsednik delovnega telesa.

7. člen

Svet uporablja pečat občine, ki je določen v 6. členu statuta občine, v katerega notranjem krogu je ime občinskega organa "občinski svet".

Svet uporablja pečat na vabilih za seje, na splošnih aktih in aktih o drugih odločitvah ter na dopisih.

Pečat sveta uporabljajo v okviru svojih nalog tudi delovna telesa sveta.

Pečat sveta hrani in skrbi za njegovo uporabo tajnik občine.

II. KONSTITUIRANJE OBČINSKEGA SVETA

8. člen

Občinski svet se konstituira na prvi seji, na kateri je potrjenih več kot polovica mandatov članov sveta.

Prvo sejo novoizvoljenega sveta skliče župan 20 dni po izvolitvi članov, vendar ne kasneje kot poteče njegov mandat. Če seja ni sklicana v navedenem roku, jo skliče predsednik volilne komisije.

Zaradi priprave na prvo sejo skliče župan nosilce kandidatnih list, s katerih so bili izvoljeni svetniki.

9. člen

Prvo sejo sveta vodi župan.

Na prvi seji svet izmed navzočih članov najprej imenuje tričlansko mandatno komisijo. Člane komisije predlaga župan, lahko pa tudi vsak član. Svet glasuje najprej o županovem predlogu, če ta ni izglasovan pa o predlogih članov po vrstnem redu, kot so bili vloženi, dokler niso imenovani trije člani komisije. O preostalih predlogih svet ne odloča.

Mandatna komisija na podlagi poročila in potrdil o izvolitvi volilne komisije pregleda, kateri kandidati so bili izvoljeni za člane občinskega sveta, predlaga občinskemu svetu odločitve o morebitnih pritožbah kandidatov za člane občinskega sveta ali predstavnikov kandidatnih list in predlaga potrditev mandatov za člane.

Mandatna komisija na podlagi poročila volilne komisije in potrdila o izvolitvi župana predlaga občinskemu svetu tudi odločitve o morebitnih pritožbah drugih kandidatov za župana ali predstavnikov kandidatov.

10. člen

Mandate članov občinskega sveta potrdi svet na predlog mandatne komisije potem, ko dobi njeno poročilo o pregledu potrdil o izvolitvi ter vsebini in upravičenosti morebitnih pritožb kandidatov, predstavnikov kandidatur oziroma kandidatnih list.

Svet odloči skupaj o potrditvi mandatov, ki niso sporni, o vsakem spornem mandatu pa odloča posebej.

Član občinskega sveta, katerega mandat je sporen, ne sme glasovati o potrditvi svojega mandata. Šteje se, da je svet z odločitvijo o spornem mandatu odločil tudi o pritožbi kandidata ali predstavnika kandidature oziroma kandidatne liste.

Svet na podlagi poročila volilne komisije in potrdila o izvolitvi župana na podlagi poročila mandatne komisije posebej odloči o morebitnih pritožbah kandidatov za župana, predstavnikov kandidatur oziroma kandidatnih list.

11. člen

Ko se svet konstituira in ugotovi izvolitev župana, nastopijo mandat novoizvoljeni člani občinskega sveta in novi župan, mandat dotedanjim članom občinskega sveta in županu pa preneha.

S prenehanjem mandata članov občinskega sveta preneha članstvo v nadzornem odboru občine ter stalnih in občasnih delovnih telesih občinskega sveta.

Članom občinskega sveta, ki jim je prenehal mandat, preneha članstvo v vseh občinskih organih in organih javnih zavodov, javnih podjetij ter skladov, v katera so bili imenovani kot predstavniki občinskega sveta.

12. člen

Ko je svet konstituiran, imenuje najprej izmed svojih članov komisijo za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja kot svoje stalno delovno telo. Komisija mora do prve naslednje seje sveta pregledati članstvo v občinskih organih in delovnih telesih ter organih javnih zavodov, javnih podjetij in skladov, katerih ustanoviteljica ali soustanoviteljica je občina ter pripraviti poročilo in predloge za imenovanje novih članov.

III. PRAVICE IN DOLŽNOSTI ČLANOV OBČINSKEGA SVETA

1. Splošne določbe

13. člen

Pravice in dolžnosti članov občinskega sveta so določene z zakonom, statutom občine in tem poslovnikom.

Člani občinskega sveta imajo pravico in dolžnost udeleževati se sej in sodelovati pri delu občinskega sveta in njegovih delovnih teles, katerih člani so. Člani občinskega sveta se lahko udeležujejo tudi sej drugih delovnih teles in imajo pravico sodelovati pri njihovem delu, vendar brez pravice glasovanja.

Član občinskega sveta ima pravico:

- predlagati občinskemu svetu v sprejem odloke in druge akte, razen proračuna, zaključnega računa in drugih aktov, za katere je v zakonu ali v statutu določeno, da jih sprejme občinski svet na predlog župana, ter obravnavo vprašanj iz njegove pristojnosti;

- glasovati o predlogih splošnih aktov občine, drugih aktov in odločitev občinskega sveta ter predlagati dopolnila (amandmaje) teh predlogov;

- sodelovati pri oblikovanju dnevnih redov sej občinskega sveta;

- predlagati kandidate za člane občinskih organov, delovnih teles občinskega sveta in organov javnih zavodov, javnih podjetij in skladov, katerih ustanoviteljica ali soustanoviteljica je občina oziroma v katerih ima občina v skladu z zakonom svoje predstavnike.

Član občinskega sveta ima dolžnost varovati podatke zaupne narave, ki so kot osebni podatki, državne, uradne in poslovne skrivnosti opredeljene z zakonom, drugim predpisom ali z akti občinskega sveta in organizacij uporabnikov proračunskih sredstev, za katere izve pri svojem delu.

Član občinskega sveta ima pravico do povračila stroškov v zvezi z opravljanjem funkcije ter v skladu z zakonom in posebnim aktom občinskega sveta do dela plače za nepoklicno opravljanje funkcije občinskega funkcionarja.

14. člen

Član občinskega sveta ne more biti klican na odgovornost zaradi mnenja, izjave ali glasu, ki ga je dal v zvezi z opravljanjem svoje funkcije.

Član občinskega sveta nima imunitete ter je za svoja dejanja, ki niso povezana s pravicami in dolžnostmi člana občinskega sveta, odškodninsko in kazensko odgovoren.

15. člen

Svetniške skupine, ki jih oblikujejo člani občinskega sveta, izvoljeni z istoimenske liste ali dveh ali več kandidatnih list, imajo le pravice, ki gredo posameznemu svetniku.

2. Vprašanja in pobude članov občinskega sveta

16. člen

Član občinskega sveta ima pravico zahtevati od župana, drugih občinskih organov in občinske uprave obvestila in pojasnila, ki so mu potrebna v zvezi z delom v občinskem svetu in njegovih delovnih telesih.

Občinski organi iz prejšnjega odstavka so dolžni odgovoriti na vprašanja članov občinskega sveta in jim posredovati zahtevana pojasnila. Če član občinskega sveta to posebej zahteva, mu je treba odgovoriti oziroma posredovati pojasnila tudi v pisni obliki.

Član občinskega sveta ima pravico županu ali tajniku občine postaviti vprašanje ter jima lahko da pobudo za ureditev določenih vprašanj ali za sprejem določenih ukrepov iz njune pristojnosti.

17. člen

Član občinskega sveta zastavlja vprašanja in daje pobude v pisni obliki ali ustno.

Na vsaki redni seji sveta mora biti predvidena posebna točka dnevnega reda za vprašanja in pobude članov.

Vprašanja oziroma pobude morajo biti kratke in postavljene tako, da je njihova vsebina jasno razvidna. V nasprotnem primeru župan ali za vodenje seje pooblaščen podžupan oziroma član občinskega sveta na to opozori in člana občinskega sveta pozove, da vprašanje oziroma pobudo ustrezno dopolni.

Ustno postavljeno vprašanje ne sme trajati več kot 3 minute, obrazložitev pobude pa ne več kot 5 minut.

Pisno postavljeno vprašanje mora biti takoj posredovano tistemu, na katerega je naslovljeno.

Pri obravnavi vprašanj in pobud morata biti na seji obvezno prisotna župan in tajnik občine. Če sta župan ali tajnik občine zadržana, določita, kdo ju bo nadomeščal in odgovarjal na vprašanja in pobude.

Na seji se odgovarja na vsa vprašanja in pobude, ki so bila oddana do začetka seje ter na ustna vprašanja dana ob obravnavi vprašanj in pobud članov občinskega sveta. Če zahteva odgovor na vprašanje podrobnejši pregled dokumentacije oziroma proučitev, lahko župan ali tajnik občine oziroma njun namestnik odgovori na naslednji seji.

Župan ali tajnik občine oziroma njun namestnik lahko na posamezna vprašanja ali pobude odgovorita pisno, pisno morata odgovoriti tudi na vprašanja in pobude, za katere tako zahteva vlagatelj. Pisni odgovor mora biti posredovan vsem članom občinskega sveta s sklicem, najkasneje pa na prvi naslednji redni seji.

18. člen

Če član občinskega sveta ni zadovoljen z odgovorom na svoje vprašanje oziroma pobudo, lahko zahteva dodatno pojasnilo. Če tudi po tem ni zadovoljen, lahko predlaga občinskemu svetu, da se o zadevi opravi razprava, o čemer odloči svet z glasovanjem.

Če svet odloči, da bo o zadevi razpravljal, mora župan uvrstiti to vprašanje na dnevni red prve naslednje redne seje.

3. Odgovornost in ukrepi zaradi neupravičene odsotnosti s sej sveta in delovnih teles

19. člen

Član občinskega sveta se je dolžan udeleževati sej sveta in delovnih teles, katerih član je.

Če ne more priti na sejo sveta ali delovnega telesa, katerega član je, mora o tem in o razlogih za to obvestiti župana oziroma predsednika delovnega telesa najpozneje do začetka seje. Če zaradi višje sile ali drugih razlogov ne more obvestiti župana oziroma predsednika delovnega telesa o svoji odsotnosti do začetka seje, mora to opraviti takoj, ko je to mogoče.

Članu sveta, ki se ne udeleži seje občinskega sveta, ne pripada del plače za nepoklicno opravljanje funkcije za mesec, v katerem je bila ta seja.

Če se član delovnega telesa iz neopravičenih razlogov ne udeleži treh sej delovnega telesa v koledarskem letu, lahko predsednik delovnega telesa predlaga občinskemu svetu njegovo razrešitev.

IV. DELOVNO PODROČJE SVETA

20. člen

Občinski svet je najvišji organ odločanja o vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine.

Svet opravlja zadeve iz svoje pristojnosti, ki jo določa na podlagi ustave in zakona statut občine.

V. SEJE SVETA

1. Sklicevanje sej, predsedovanje in udeležba na seji

21. člen

Župan predstavlja občinski svet, ga sklicuje in vodi njegove seje. Župan lahko za vodenje sej občinskega sveta pooblasti podžupana ali drugega člana občinskega sveta.

Župan sklicuje seje občinskega sveta v skladu z določbami statuta in poslovnika občinskega sveta ter glede na potrebe odločanja na občinskem svetu, mora pa jih sklicati najmanj štirikrat letno.

Župan, pooblaščen podžupan oziroma član občinskega sveta mora sklicati sejo občinskega sveta, če to zahteva najmanj četrtnina članov občinskega sveta, seja pa mora biti v petnajstih dneh potem, ko je bila podana pisna zahteva za sklic seje. Če seja občinskega sveta ni sklicana v roku sedmih dni po prejemu pisne zahteve, jo lahko skličejo člani občinskega sveta, ki so zahtevo podali. Zahtevi za sklic seje občinskega sveta mora biti priložen dnevni red. Župan, pooblaščen podžupan oziroma član občinskega sveta mora dati na dnevni red predlagane točke, predlagan dnevni red pa lahko dopolni še z novimi točkami.

22. člen

Vabilo za redno sejo občinskega sveta s predlogom dnevnega reda se pošlje članom najkasneje 7 dni pred dnevom, določenim za sejo. Skupaj z vabilom se pošlje tudi gradivo, ki je bilo podlaga za uvrstitev zadev na dnevni red.

Vabilo na sejo občinskega sveta se pošlje županu, članom občinskega sveta, predsedniku nadzornega odbora občine, tajniku občine in sredstvom javnega obveščanja.

23. člen

Izredna seja občinskega sveta se skliče za obravnavanje in odločanje o nujnih zadevah, kadar ni pogojev za sklic redne seje.

Izredno sejo občinskega sveta lahko skliče župan na predlog delovnega telesa sveta ali na zahtevo 1/4 članov sveta ali na lastno pobudo.

V predlogu oziroma zahtevi za sklic izredne seje morajo biti navedeni razlogi za njen sklic. Predlogu oziroma zahtevi mora biti priloženo gradivo o zadevah, o katerih naj občinski svet odloča. Če seja sveta ni sklicana v roku sedem dni od predložitve pisnega obrazloženega predloga oziroma zahteve za sklic s priloženim ustreznim gradivom, jo lahko skliče tisti upravičeni predlagatelj, ki je sklic zahteval. V tem primeru lahko predlagatelj sejo tudi vodi.

Vabilo za izredno sejo občinskega sveta z gradivom mora biti vročeno članom občinskega sveta najkasneje tri dni pred sejo.

24. člen

Na seje sveta se vabijo poročevalci za posamezne točke dnevnega reda, ki jih določi župan oziroma tajnik občine.

Vabilo se pošlje tudi vsem, katerih navzočnost je glede na dnevni red seje potrebna.

25. člen

Predlog dnevnega reda seje občinskega sveta pripravi župan.

Predlog dnevnega reda lahko predlagajo tudi vsi, ki imajo pravico zahtevati sklic seje sveta.

V predlog dnevnega reda seje sveta se lahko uvrstijo le točke, za katere obravnavo so izpolnjeni pogoji, ki so določeni s tem poslovnikom.

Na dnevni red se prednostno uvrstijo odloki, ki so pripravljene za drugo obravnavo.

O sprejemu dnevnega reda odloča občinski svet na začetku seje.

Svet ne more odločiti, da se v dnevni red seje uvrstijo zadeve, če članom ni bilo obrazloženo gradivo oziroma h katerim ni dal svojega mnenja ali ni zavzel stališča župan, kadar ta ni bil predlagatelj, razen v primerih, ki jih določa ta poslovnik.

26. člen

Sejo občinskega sveta vodi župan. Župan lahko za vodenje sej občinskega sveta pooblasti podžupana ali drugega člana občinskega sveta (v nadaljnjem besedilu: predsedujoči).

Če nastopijo razlogi, zaradi katerih župan ali predsedujoči ne more voditi že sklicane seje, jo vodi podžupan, če pa tudi to ni mogoče, jo vodi najstarejši član občinskega sveta.

27. člen

Seje občinskega sveta so javne.

Javnost seje se zagotavlja z navzočnostjo občanov in predstavnikov sredstev javnega obveščanja na sejah občinskega sveta.

Predstavnike sredstev javnega obveščanja v občini se povabi na sejo z osebnim vabilom, ki mu je priloženo gradivo za sejo.

Občan, ki se želi udeležiti seje, ima pravico vpogleda v gradiva, ki so predložena članom občinskega sveta za to sejo.

Če občan, ki spremlja sejo, ali predstavnik sredstva javnega obveščanja moti delo občinskega sveta, ga predsedujoči najprej opozori, če tudi po opozorilu ne neha motiti dela občinskega sveta, pa ga odstrani iz prostora.

Župan predlaga občinskemu svetu, da s sklepom za pre sejo za javnost v celoti ali ob obravnavi posamezne točke dnevnega reda, če to terjajo zagotovitev varstva osebnih podatkov, dokumentov in gradiv, ki vsebujejo podatke, ki so v skladu z zakonom, drugim predpisom ali splošnim aktom občine oziroma druge javne ali zasebno pravne osebe, zaupne narave oziroma državna, vojaška ali uradna tajnost.

Kadar svet sklene, da bo izključil javnost oziroma kako točko dnevnega reda obravnaval brez navzočnosti javnosti, odloči, kdo je lahko poleg župana, predsedujočega in članov občinskega sveta navzoč na seji.

2. Potek seje

28. člen

Ko predsedujoči začne sejo, obvesti svet, kdo izmed članov občinskega sveta mu je sporočil, da je zadržan in se seje ne more udeležiti.

Predsedujoči nato ugotovi, ali je svet sklepčen. Predsedujoči obvesti svet tudi o tem, kdo je povabljen na sejo.

Na začetku seje lahko predsedujoči poda pojasnila v zvezi z delom na seji in drugimi vprašanji.

29. člen

Preden svet določi dnevni red seje, odloča o sprejemu zapisnika prejšnje seje in o realizaciji sklepov občinskega sveta župana.

Član občinskega sveta lahko da pripombe k zapisniku prejšnje seje in zahteva, da se zapisnik ustrezno spremeni in dopolni. O utemeljenosti zahtevanih sprememb ali dopolnitev zapisnika prejšnje seje odloči svet.

Zapisnik se lahko sprejme z ugotovitvijo, da nanj niso bile podane pripombe, lahko pa se sprejme ustrezno spremenjen in dopolnjen s sprejetimi pripombami.

30. člen

Svet na začetku seje določi dnevni red.

Pri določanju dnevnega reda svet najprej odloča o predlogih, da se posamezne zadeve umaknejo z dnevnega reda, nato o predlogih, da se dnevni red razširi, in nato o morebitnih predlogih za skrajšanje rokov, združitve obravnav ali hitri postopek.

Zadeve, za katere tako predlaga župan, se brez razprave in glasovanja umaknejo z dnevnega reda.

Predlogi za razširitev dnevnega reda se lahko sprejmejo le, če so razlogi nastali po sklicu seje in če je bilo članom občinskega sveta izročeno gradivo, ki je podlaga za uvrstitev zadeve na dnevni red. O predlogih za razširitev dnevnega reda svet razpravlja in glasuje.

Po sprejetih posameznih odločitvah za umik oziroma za razširitev dnevnega reda da predsedujoči na glasovanje predlog dnevnega reda v celoti.

31. člen

Posamezne točke dnevnega reda se obravnavajo po določenem vrstnem redu.

Med sejo lahko svet spremeni vrstni red obravnave posameznih točk dnevnega reda.

32. člen

Na začetku obravnave vsake točke dnevnega reda lahko poda župan ali oseba, ki jo določi župan oziroma predlagatelj, kadar to ni župan, dopolnilno obrazložitev. Dopolnilna obrazložitev sme trajati največ petnajst minut, če ni s tem poslovnikom drugače določeno. Kadar svet tako sklene, je predlagatelj dolžan podati dopolnilno obrazložitev.

Če ni župan predlagatelj, poda župan ali od njega pooblaščen podžupan oziroma tajnik občine mnenje k obravnavani zadevi. Potem dobi besedo predsednik delovnega telesa občinskega sveta, ki je zadevo obravnavalo. Obrazložitev županovega mnenja in beseda predsednika delovnega telesa lahko trajata največ po deset minut.

Po tem dobijo besedo člani občinskega sveta po vrstnem redu, kakor so se priglasili k razpravi. Druga razprava posameznega člana lahko traja največ pet minut. Svet lahko sklene, da posamezen član iz utemeljenih razlogov lahko razpravlja dalj časa, vendar ne več kot petnajst minut.

Razpravljalec lahko praviloma razpravlja le enkrat, ima pa pravico do replike po razpravi vsakega drugega razpravljalca. Replika mora biti konkretna in se nanašati na napovedi replike označeno razpravo, sicer jo lahko predsedujoči prepove. Replike smejo trajati največ tri minute.

Ko je vrstni red priglasi razpravljalcev izčrpan, predsedujoči vpraša, ali želi še kdo razpravljati. Dodatne razprave lahko trajajo le po tri minute.

33. člen

Razpravljalec sme govoriti le o vprašanju, ki je na dnevnem redu in o katerem teče razprava, h kateri je predsedujoči pozval.

Če se razpravljalec ne drži dnevnega reda ali prekorači čas za razpravo, ga predsedujoči opomni. Če se tudi po drugem opominu ne drži dnevnega reda oziroma nadaljuje z razpravo, mu predsedujoči lahko vzame besedo. Zoper odvzem besede lahko razpravljalec ugovarja. O ugovoru odloči svet brez razprave.

34. člen

Članu občinskega sveta, ki želi govoriti o kršitvi poslovnika ali o kršitvi dnevnega reda, da predsedujoči besedo takoj, ko jo zahteva.

Nato poda predsedujoči pojasnilo glede kršitve poslovnika ali dnevnega reda. Če član ni zadovoljen s pojasnilom, odloči svet o tem vprašanju brez razprave.

Če član zahteva besedo, da bi opozoril na napako ali popravil navedbo, ki po njegovem mnenju ni točna in je povzročila nesporazum ali potrebo po osebнем pojasnilu, mu da predsedujoči besedo takoj, ko jo zahteva. Pri tem se mora član omejiti na pojasnilo in njegov govor ne sme trajati več kot pet minut.

35. člen

Ko predsedujoči ugotovi, da ni več priglašeni k razpravi, sklene razpravo o posamezni točki dnevnega reda. Če je na podlagi razprave treba pripraviti predloge za odločitev ali stališča, se razprava o taki točki dnevnega reda prekine in nadaljuje po predložitvi teh predlogov.

Predsedujoči lahko med sejo prekine delo sveta tudi, če je to potrebno zaradi odmora, priprave predlogov po zaključeni razpravi, potrebe po posvetovanjih, pridobitve dodatnih strokovnih mnenj. V primeru prekinitve predsedujoči določi, kdaj se bo seja nadaljevala.

Predsedujoči prekine delo sveta, če ugotovi, da seja ni več sklepčna, če so potrebna posvetovanja v delovnem telesu in v drugih primerih, ko tako sklene svet.

Če je delo sveta prekinjeno zato, ker seja ni več sklepčna, sklepčnosti pa ni niti v nadaljevanju seje, predsedujoči sejo konča.

36. člen

Predsedujoči odredi petnajstminutni odmor vsaj po dveh urah neprekinjenega dela.

Odmor lahko predsedujoči odredi tudi na obrazložen predlog posameznega ali skupine članov občinskega sveta, župana ali predlagatelja, če je to potrebno zaradi priprave dopolnil (amandmajev), mnenj, stališč, dodatnih obrazložitvev ali odgovorov oziroma pridobitve zahtevanih podatkov. Odmor lahko traja največ trideset minut, odredi pa se ga lahko pred oziroma v okviru posamezne točke največ dvakrat.

Če kdo od upravičencev predlaga dodatni odmor po izčrpanju možnosti iz prejšnjega odstavka, odloči občinski svet, ali se lahko odredi odmor ali pa se seja prekine in nadaljuje drugič.

37. člen

Če svet o zadevi, ki jo je obravnaval, ni končal razprave ali če ni pogojev za odločanje ali če svet o zadevi ne želi odločiti na isti seji, se razprava oziroma odločanje o zadevi preloži na eno izmed naslednjih sej. Enako lahko svet odloči, če časovno ni uspel obravnavati vseh točk dnevnega reda.

Ko so vse točke dnevnega reda izčrpane, občinski svet konča sejo.

3. Vzdrževanje reda na seji

38. člen

Za red na seji skrbi predsedujoči. Na seji sveta ne sme nihče govoriti, dokler mu predsedujoči ne da besede.

Predsedujoči skrbi, da govornika nihče ne moti med govorom. Govornika lahko opomni na red ali mu seže v besedo le predsedujoči.

39. člen

Za kršitev reda na seji sveta sme predsedujoči izreči naslednje ukrepe:

- opomin,
- odvzem besede,
- odstranitev s seje ali z dela seje.

40. člen

Opomin se lahko izreče članu občinskega sveta, če govori, čeprav ni dobil besede, če sega govorniku v besedo ali če na kak drug način krši red na seji.

Odvzem besede se lahko izreče govorniku, če s svojim govorom na seji krši red in določbe tega poslovnika in je bil na tej seji že dvakrat opominjan, naj spoštuje red in določbe tega poslovnika.

Odstranitev s seje ali z dela seje se lahko izreče članu občinskega sveta oziroma govorniku, če kljub opominu ali odvzemu besede krši red na seji, tako da onemogoča delo sveta.

Član občinskega sveta oziroma govornik, ki mu je izrečen ukrep odstranitve s seje ali z dela seje, mora takoj zapustiti prostor, v katerem je seja.

41. člen

Predsedujoči lahko odredi, da se odstrani s seje in iz posloplja, v katerem je seja, vsak drug udeleženec, ki krši red na seji oziroma s svojim ravnanjem onemogoča nemoten potek seje.

Če je red hudo kršen, lahko predsedujoči odredi, da se odstranijo vsi poslušalci.

42. člen

Če predsedujoči z rednimi ukrepi ne more ohraniti reda na seji sveta, jo prekine.

4. Odločanje

43. člen

Svet veljavno odloča, če je na seji navzočih večina vseh članov sveta.

Navzočnost se ugotavlja na začetku seje, pred vsakim glasovanjem in na začetku nadaljevanja seje po odmoru oziroma prekinitvi.

Za sklepčnost je odločilna dejanska navzočnost članov občinskega sveta.

Kadar je za sprejem odločitve potrebna dvetretjinska večina, svet veljavno odloča, če je na seji navzočih najmanj dve tretjini vseh članov občinskega sveta.

44. člen

Občinski svet sprejema odločitve z večino glasov navzočih članov, razen če zakon določa drugačno večino. Predlagana odločitev je sprejeta, če se je večina navzočih članov izrekla "ZA" njen sprejem.

45. člen

Občinski svet praviloma odloča z javnim glasovanjem. S tajnim glasovanjem lahko svet odloča, če tako sklene pred odločanjem o posamezni zadevi oziroma vprašanju. Predlog za tajno glasovanje lahko da župan ali najmanj ena četrtina vseh članov sveta.

46. člen

Glasovanje se opravi po končani razpravi o predlogu, o katerem se odloča.

Član občinskega sveta ima pravico obrazložiti svoj glas. Obrazložitev glasu se v okviru posameznega glasovanja dovoli le enkrat in sme trajati največ dve minuti.

Predsedujoči po vsakem opravljenem glasovanju ugotovi in objavi izid glasovanja.

47. člen

Javno glasovanje se opravi z dvigom rok ali s poimenskimi izjavljanjem.

Poimensko glasujejo člani občinskega sveta, če svet tako odloči na predlog predsedujočega ali najmanj ene četrtine vseh članov sveta.

Člane se pozove k poimenskemu glasovanju po abecednem redu prve črke njihovih priimkov. Član glasuje tako, da glasno izjavi "ZA", "PROTI" ali "NE GLASUJEM".

48. člen

Člani občinskega sveta glasujejo tako, da se opredelijo "ZA", "PROTI" ali "VZDRŽALI" sprejemu predlagane odločitve.

49. člen

Tajno se glasuje z glasovnicami.

Tajno glasovanje vodi in ugotavlja izide tričlanska komisija, ki jo vodi predsedujoči. Dva člana določi občinski svet na predlog predsedujočega. Administrativno-tehnična opravila v zvezi s tajnim glasovanjem opravlja tajnik občine ali delavec občinske uprave, ki ga določi tajnik.

Za glasovanje se natisne toliko enakih glasovnic, kot je članov sveta.

Glasovnice morajo biti overjene z žigom, ki ga uporablja občinski svet.

Pred začetkom glasovanja določi predsedujoči čas glasovanja.

Komisija vroči glasovnice članom občinskega sveta in sproti označi, kateri član je prejel glasovnico. Glasuje se na prostoru, ki je določen za glasovanje in na katerem je zagotovljena tajnost glasovanja.

Glasovnica vsebuje predlog, o katerem se odloča, in praviloma opredelitev "ZA" in "PROTI". "ZA" je na dnu glasovnice za besedilom predloga na desni strani, "PROTI" pa na levi. Glasuje se tako, da se obkroži besedo "ZA" ali besedo "PROTI".

Glasovnica mora vsebovati navodilo za glasovanje.

Glasovnica za imenovanje vsebuje zaporedne številke, imena in priimke kandidatov, če jih je več po abecednem redu prvih črk njihovih priimkov. Glasuje se tako, da se obkroži zaporedno številko pred priimkom in imenom kandidata, za katerega se želi glasovati in največ toliko zaporednih številk, kolikor kandidatov je v skladu z navodilom na glasovnici treba imenovati.

Ko član občinskega sveta izpolni glasovnico, odda glasovnico v glasovalno skrinjico.

50. člen

Ko je glasovanje končano, komisija ugotovi izid glasovanja.

Ugotovitev izida glasovanja obsega:

- število razdeljenih glasovnic,
- število oddanih glasovnic,
- število neveljavnih glasovnic,
- število veljavnih glasovnic,
- število glasov "ZA" in število glasov "PROTI" oziroma

pri glasovanju o kandidatih število glasov, ki jih je dobil posamezni kandidat,

- ugotovitev, da je predlog izglasovan s predpisano večino ali da predlog ni izglasovan, pri glasovanju o kandidatih pa, kateri kandidat je imenovan.

O ugotovitvi rezultatov glasovanja se sestavi zapisnik, ki ga podpišejo vsi, ki so vodili glasovanje.

Predsedujoči takoj po ugotovitvi rezultatov objavi izid glasovanja na seji sveta.

51. člen

Če član občinskega sveta utemeljeno ugovarja poteku glasovanja ali ugotovitvi izida glasovanja, se lahko glasovanje ponovi.

O ponovitvi glasovanja odloči svet brez razprave na predlog člana, ki ugovarja poteku ali ugotovitvi izida glasovanja, ali na predlog predsedujočega.

5. Zapisnik seje občinskega sveta

52. člen

O vsaki seji občinskega sveta se piše zapisnik.

Zapisnik obsega glavne podatke o delu na seji, zlasti pa podatke o udeležbi na seji, o predlogih, o izidih glasovanja o posameznih predlogih in o sklepih, ki so bili sprejeti. Zapisniku je treba predložiti original ali kopijo gradiva, ki je bilo predloženo oziroma obravnavano na seji.

Za zapisnik seje občinskega sveta skrbi tajnik občine. Tajnik občine lahko za vodenje zapisnika seje občinskega sveta pooblasti drugega delavca občinske uprave.

Na vsaki redni seji občinskega sveta se obravnavajo in potrdijo zapisniki prejšnje redne in vseh vmesnih izrednih sej občinskega sveta. Vsak član občinskega sveta ima pravico podati pripombe na zapisnik. O utemeljenosti pripomb odloči občinski svet. Če so pripombe sprejete, se zapišejo v zapisnik ustrezne spremembe.

Sprejeti zapisnik podpišeta predsedujoči sveta, ki je sejo vodil, in tajnik občine oziroma pooblaščen delavec občinske uprave, ki je vodil zapisnik.

Po sprejemu se zapisnik pošlje predstavnikom sredstev javnega obveščanja, ki so bili prisotni na seji in se na krajevno običajen način objavi. Zapisnik nejavne seje oziroma tisti del zapisnika, ki je bil voden na nejavnem delu seje občinskega sveta, se ne prilaga v gradivo za redno sejo občinskega sveta in ne objavlja. Člane občinskega sveta z njim pred potrjevanjem zapisnika seznanijo predsedujoči.

53. člen

Potek seje občinskega sveta se snema na magnetofonski trak, ki se hrani še eno leto po koncu mandata članov občinskega sveta, ki so sestavljali občinski svet, katerega seja je bila snemana.

Magnetogram seje se hrani skupaj z zapisnikom in drugim gradivom s seje.

Član občinskega sveta ima pravico do poslušanja magnetograma, drugi udeleženec seje pa le, če si je pridobil dovoljenje predsedujočega.

Poslušanje se opravi v prostorih občinske uprave.

Član občinskega sveta lahko zahteva, da se del posnetka dobesedno prepíše. Zahteva, v kateri navede del seje, za katerega zahteva prepis, razlog in utemeljitev, vložijo

pisno pri županu. Župan odloči o zahtevi in naroči prepis, če ugotovi, da so razlogi utemeljeni.

54. člen

Ravnanje z gradivom občinskega sveta, ki je zaupne narave, določi občinski svet na podlagi zakona s posebnim aktom.

Izvirniki odlokov, splošnih in drugih aktov občinskega sveta, zapisniki sej ter vse gradivo občinskega sveta in njegovih delovnih teles se hrani v arhivu občinske uprave.

O arhiviranju in rokih hranjenja dokumentarnega gradiva izda natančnejša navodila župan v skladu s predpisi, ki urejajo pisarniško poslovanje in dokumentacijsko gradivo.

55. člen

Član občinskega sveta ima pravico vpogleda v vse spise in gradivo, ki se hrani v arhivu ali je pri pristojnih organih občinske uprave, če je to potrebno zaradi izvrševanja njegove funkcije. Vpogled odredi tajnik občine na podlagi pisne zahteve člana občinskega sveta. Original zahteve, odredba oziroma sklep o zavrnitvi se hrani pri gradivu, ki je bilo vpogledano.

V primeru dokumentarnega gradiva zaupne narave, odloči o vpogledu župan v skladu z zakonom in aktom občinskega sveta.

6. Strokovna in administrativno tehnična opravila za svet

56. člen

Strokovno in administrativno delo za občinski svet in za delovna telesa občinskega sveta zagotavlja tajnik občine z zaposlenimi v občinski upravi.

Tajnik občine določi delavca v občinski upravi, ki pomaga pri pripravi in vodenju sej ter opravlja druga opravila potrebna za nemoteno delo občinskega sveta in njegovih delovnih teles, če ni za to s sistemizacijo delovnih mest v občinski upravi določeno posebno delovno mesto.

Za zapisnik občinskega sveta in delovnih teles občinskega sveta skrbi tajnik občine. Tajnik občine lahko za vodenje zapisnikov pooblasti druge delavce občinske uprave.

7. Delovna telesa občinskega sveta

57. člen

Občinski svet ustanovi stalne ali občasne komisije in odbore kot svoja delovna telesa. Komisije in odbori občinskega sveta v okviru svojega delovnega področja v skladu s tem poslovnikom in aktom o ustanovitvi obravnavajo zadeve iz pristojnosti občinskega sveta in dajejo občinskemu svetu mnenja in predloge.

Komisije in odbori občinskega sveta lahko predlagajo občinskemu svetu v sprejem odloke in druge akte iz njegove pristojnosti, razen proračuna in zaključnega računa proračuna in drugih aktov, za katere je v zakonu ali v statutu občine določeno, da jih sprejme občinski svet na predlog župana.

58. člen

Občinski svet ima komisijo za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja, ki jo imenuje izmed svojih članov.

Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja ima tri člane.

Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja opravlja zlasti naslednje naloge:

- občinskemu svetu predlaga kandidate za delovna telesa občinskega sveta in druge organe, ki jih imenuje občinski svet,

- občinskemu svetu ali županu daje pobude oziroma predloge v zvezi s kadrovskimi vprašanji v občini, ki so v pristojnosti občinskega sveta,

- pripravlja predloge odločitev občinskega sveta v zvezi s plačami ter drugimi prejemki občinskih funkcionarjev ter izvršuje odločitve občinskega sveta, zakone in predpise, ki urejajo plače in druge prejemke občinskih funkcionarjev,
- obravnava druga vprašanja, ki ji jih določi občinski svet.

Komisijo za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja imenuje občinski svet na prvi seji po volitvah takoj, ko se konstituira in ugotovi, kdo je bil izvoljen za župana.

59. člen

Stalna delovna telesa občinskega sveta, ustanovljena s statutom občine, so naslednji odbori in komisije:

- odbor za gospodarstvo in razvoj občine,
- odbor za komunalne zadeve, urejanje prostora in varstvo okolja,
- odbor za družbene dejavnosti,
- odbor za kmetijstvo, gozdarstvo in razvoj podeželja,
- nadzorni odbor,
- komisija po zakonu o nezdružljivosti opravljanja javnih funkcij s pridobitno dejavnostjo,
- svet za varstvo uporabnikov javnih dobrin,
- svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu,
- stanovanjska komisija,
- volilna komisija,
- komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja,
- statutarno-pravna komisija.

60. člen

Število članov delovnih teles občinskega sveta določi občinski svet s svojim sklepom.

Odbor obravnava vse predloge aktov in drugih odločitev iz pristojnosti občine na svojem področju negospodarstva in javnih služb družbenih dejavnosti, ki so občinskemu svetu predlagani v sprejem, oblikuje o njih svoje mnenje in občinskemu svetu poda stališče s predlogom odločitve.

Obravnavo je odbor dolžan opraviti najkasneje tri dni pred dnevom, za katerega je sklicana redna seja občinskega sveta ter svoje mnenje, stališče in predlog pisno predložiti županu, predsedujočemu in predlagatelju. Mnenje o dopolnilih k predlaganim splošnim aktom mora odbor predložiti najkasneje do začetka obravnave predloga splošnega akta.

Odbor lahko predlaga občinskemu svetu v sprejem odloke in druge akte iz njegove pristojnosti.

61. člen

Statutarno pravna komisija občinskega sveta ima tri člane.

Komisija obravnava predlog statuta občine in poslovniška občinskega sveta in njenih sprememb oziroma dopolnitev, odlokov in drugih aktov, ki jih občinski svet sprejema v obliki predpisov. Komisija oblikuje svoje mnenje oziroma stališče glede skladnosti obravnavanih predlogov aktov z ustavo, zakoni in statutom občine ter glede medsebojne skladnosti z drugimi veljavnimi akti občine.

Komisija lahko predlaga občinskemu svetu v sprejem spremembe in dopolnitve statuta občine in poslovniška občinskega sveta ter obvezno razlago določb splošnih aktov občine.

Med dvema sejama občinskega sveta ali v času seje, če tako zahteva predsedujoči občinskega sveta, statutarno pravna komisija razlaga poslovnik občinskega sveta.

62. člen

Občasna delovna telesa ustanovi občinski svet s sklepom, s katerim določi naloge delovnega telesa in število članov ter opravi imenovanje.

63. člen

Člane odborov in komisij imenuje občinski svet na predlog komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja izmed svojih članov in največ polovico članov izmed drugih občanov, če ta poslovnik ne določa drugače.

Predsednika odbora imenuje občinski svet izmed svojih članov.

Prvo sejo odbora skliče župan.

Članstvo v komisiji ali odboru občinskega sveta ni združljivo s članstvom v nadzornem odboru občine ali z delom v občinski upravi.

64. člen

Občinski svet lahko razreši predsednika, posameznega člana odbora občinskega sveta ali odbor v celoti na predlog najmanj četrtnine članov občinskega sveta. Predlog novih kandidatov za člane odborov pripravi komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja do prve naslednje seje občinskega sveta.

65. člen

Svet in župan lahko ustanovita skupna delovna telesa. V aktu o ustanovitvi skupnega delovnega telesa se določi njihova sestava in naloge.

66. člen

Predsednik delovnega telesa predstavlja delovno telo, organizira in vodi delo delovnega telesa, sklicuje njegove seje in zastopa njegova mnenja, stališča in predloge v občinskem svetu.

Seje delovnih teles se skličejo za obravnavo dodeljenih zadev po sklepu občinskega sveta, na podlagi dnevnega reda redne seje sveta ali na zahtevo župana.

Gradivo za sejo delovnega telesa mora biti poslano članom delovnega telesa najmanj tri dni pred sejo delovnega telesa, razen v izjemnih in utemeljenih primerih.

Delovno telo dela na sejah. Delovno telo lahko veljavno sprejema svoje odločitve, če je na seji navzoča večina njegovih članov in je med navzočimi člani večina tistih, ki so člani občinskega sveta. Delovno telo sprejema svoje odločitve – mnenja, stališča in predloge z večino glasov navzočih članov.

Glasovanje v delovnem telesu je javno.

Za delo delovnih teles se smiselno uporabljajo določila tega poslovnika, ki se nanašajo na delo občinskega sveta.

67. člen

Na sejo delovnega telesa so praviloma vabljeni strokovni delavci, ki so sodelovali pri pripravi predlogov aktov in drugih odločitev občinskega sveta, ki jih določi predlagatelj, lahko pa tudi predstavniki organov in organizacij, zavodov, podjetij in skladov, katerih delo je neposredno povezano z obravnavano problematiko.

VI. AKTI OBČINSKEGA SVETA

1. Splošne določbe

68. člen

Občinski svet sprejema statut občine in v skladu z zakonom in statutom naslednje akte:

– poslovnik o delu občinskega sveta,
– proračun občine in zaključni račun,
– planske in razvojne akte občine ter prostorske izvedbene akte,

– odloke,
– odredbe,
– pravilnike,
– navodila,
– sklepe.

Občinski svet sprejema tudi stališča, priporočila, poročila, obvezne razlage določb statuta občine in drugih splošnih aktov ter daje mnenja in soglasja v skladu z zakonom ali statutom občine.

Vsebina splošnih aktov občine je določena z zakonom in statutom občine.

69. člen

Župan predlaga občinskemu svetu v sprejem proračun občine in zaključni račun proračuna, odloke ter druge splošne akte, za katere je v zakonu ali tem statutu določeno, da jih predlaga župan.

Komisije in odbori občinskega sveta ter vsak član občinskega sveta lahko predlagajo občinskemu svetu v sprejem odloke in druge akte iz njegove pristojnosti, razen proračuna in zaključnega računa proračuna in drugih aktov, za katere je v zakonu ali statutu občine določeno, da jih sprejme občinski svet na predlog župana.

Najmanj pet odstotkov volivcev v občini lahko zahteva od občinskega sveta izdajo ali razveljavitev splošnega akta.

70. člen

Akte, ki jih sprejema občinski svet, podpisuje župan. Izvirnike aktov občinskega sveta se pečati in shrani v arhivu občinske uprave.

2. Postopek za sprejem odloka

71. člen

Predlog odloka mora vsebovati naslov odloka, uvod, besedilo členov in obrazložitev.

Uvod obsega razloge za sprejetje odloka, oceno stanja, cilje in načela odloka ter oceno finančnih in drugih posledic, ki jih bo imelo sprejetje odloka.

Če je predlagatelj odloka delovno telo občinskega sveta ali član občinskega sveta, pošlje predlog odloka županu ali podžupanu oziroma članu občinskega sveta, ki je pooblaščen za vodenje sej občinskega sveta (v nadaljnjem besedilu: predsedujoči).

72. člen

Predlagatelj določi svojega predstavnika, ki bo sodeloval v obravnavah predloga odloka na sejah občinskega sveta.

Župan lahko sodeluje v vseh obravnavah predloga odloka na sejah občinskega sveta, tudi kadar on ni predlagatelj.

73. člen

Predsedujoči občinskega sveta pošlje predlog odloka članom občinskega sveta in županu, kadar ta ni predlagatelj odloka, najmanj 7 dni pred dnevom, določenim za sejo sveta, na kateri bo obravnavan predlog odloka.

Občinski svet razpravlja o predlogu odloka na dveh obravnavah.

74. člen

V prvi obravnavi osnutka odloka se razpravlja o razlogih, ki zahtevajo sprejem odloka ter o ciljih in načelih ter temeljnih rešitvah predloga odloka.

Če občinski svet meni, da odlok ni potreben, ga s sklepom zavrne.

Odlok je sprejet, če je zanj glasovala večina navzočih članov občinskega sveta.

Pred začetkom druge obravnave predlagatelj odloka dopolni predlog odloka na podlagi stališč in sklepov, ki so bili sprejeti ob prvi obravnavi osnutka odloka.

75. člen

V drugi obravnavi razpravlja občinski svet po vrstnem redu o vsakem členu predloga odloka. Ko občinski svet konča razpravo o posameznem členu predloga odloka, glasuje o predlogu odloka v celoti.

Predlagatelj lahko predlaga umik predloga odloka po končani prvi ali drugi obravnavi. O predlogu umika odloči občinski svet.

Če na predlog odloka v prvi obravnavi ni bilo bistvenih vsebinskih pripomb in bi besedilo predloga odloka v drugi obravnavi bilo enako besedilu predloga odloka v prvi obravnavi, lahko občinski svet na predlog predlagatelja sprejme predlog odloka na isti seji, tako da se prva in druga obravnava predloga odloka združita.

76. člen

V drugi obravnavi predloga odloka lahko predlagajo njegove spremembe in dopolnitve člani občinskega sveta in predlagatelj z amandmaji.

Župan lahko predlaga amandmaje tudi, kadar ni sam predlagatelj odloka.

Amandma mora biti predložen članom občinskega sveta v pisni obliki z obrazložitvijo najmanj tri dni pred dnevom, določenim za sejo občinskega sveta, na kateri bo obravnavan predlog odloka, h kateremu je predlagan amandma, ali na sami seji, na kateri lahko predlaga amandma najmanj ena četrtina vseh članov občinskega sveta in predlagatelj odloka.

Župan lahko pove mnenje k amandmaju tudi kadar on ni predlagatelj odloka.

Predlagatelj amandmaja ima pravico na seji do konca obravnave spremeniti ali dopolniti amandma oziroma ga umakniti.

77. člen

Amandma, člen odloka in odlok v celoti so sprejeti, če zanje na seji občinskega sveta glasuje večina navzočih članov.

O vsakem amandmaju se glasuje posebej.

78. člen

Statut občine in poslovnik o delu občinskega sveta se sprejemata po enakem postopku, kot velja za sprejemanje odloka.

O predlogih drugih splošnih aktov, če zakon ne določa drugače, odloča občinski svet na eni obravnavi.

79. člen

Občinski svet mora do prenehanja mandata svojih članov praviloma zaključiti vse postopke o predlaganih splošnih aktih občine.

V primeru, da postopki niso zaključeni, občinski svet v novi sestavi na predlog župana odloči, o katerih predlogih za

sprejem občinskih splošnih aktov bo postopek nadaljeval, katere začel obravnavati znova ter katerih ne bo obravnaval.

Občinski svet lahko nadaljuje obravnavo predloga splošnega akta oziroma obravnavo začne znova, če je predlagatelj župan, ki je na volitvah znova pridobil mandat (isti predlagatelj). Če predlagatelj ni več občinski funkcionar, se predlog ne obravnava.

3. Hitri postopek za sprejem odlokov

80. člen

Kadar to zahtevajo izredne potrebe občine ali naravne nesreče, lahko občinski svet sprejme odlok po hitrem postopku. Po hitrem postopku sprejema občinski svet tudi obvezne razlage določb splošnih aktov občine.

Pri hitrem postopku se združita prva in druga obravnava predloga odloka na isti seji.

Pri hitrem postopku je mogoče predlagati amandmaje na sami seji vse do konca obravnave predloga odloka.

Amandma lahko predlaga tudi župan, kadar ni predlagatelj odloka.

O uporabi hitrega postopka odloči občinski svet na začetku seje pri določanju dnevnega reda. Hitri postopek lahko predlaga vsak predlagatelj odloka.

Če občinski svet ne sprejme predloga za sprejetje odloka po hitrem postopku, se uporabljajo določbe statuta, ki veljajo za prvo obravnavo predloga odloka.

Pri hitrem postopku ne veljajo roki, ki so določeni za posamezna opravila v rednem postopku sprejemanja odloka.

4. Skrajšani postopek za sprejem odlokov

81. člen

Občinski svet lahko na obrazložen predlog predlagatelja odloči, da bo na isti seji opravil obe obravnavi odlokov ali drugih aktov, ki se sprejemajo po dvofaznem postopku, če gre za:

- manj zahtevne spremembe in dopolnitve odlokov,
- prenehanje veljavnosti posameznih odlokov ali njihovih posameznih določb v skladu z zakonom,
- uskladitve odlokov z zakoni, državnim proračunom, drugimi predpisi državnega zbora in ministrstev ali odloki občinskega sveta,
- spremembe in dopolnitve odlokov v zvezi z odločbami ustavnega sodišča ali drugih pristojnih organov.

V skrajšanem postopku se amandmaji vlagajo samo k členom sprememb in dopolnitev odloka. Amandmaji se lahko vlagajo na sami seji vse do konca obravnave odloka.

Odločitev iz prvega odstavka tega člena ne more biti sprejeta, če ji nasprotuje najmanj ena tretjina navzočih članov občinskega sveta.

Po končani prvi obravnavi lahko vsak član občinskega sveta predlaga, da občinski svet spremeni svojo odločitev iz prvega odstavka tega člena in da se druga obravnava opravi po rednem postopku. O tem odloči občinski svet takoj po vložitvi predloga.

82. člen

Statut, odloki in drugi predpisi občine morajo biti objavljeni v uradnem glasilu, ki ga določi statut občine in pričnejo veljati petnajsti dan po objavi, če ni v njih drugače določeno.

V uradnem glasilu se objavljajo tudi drugi akti, za katere tako določi občinski svet.

5. Postopek za sprejem proračuna

83. člen

S proračunom občine se razporedijo vsi prihodki in izdatki za posamezne namene financiranja javne porabe občini.

Občinski proračun se sprejme za proračunsko leto, ki se začne in konča hkrati s proračunskim letom za državni proračun.

84. člen

Predlog proračuna občine za naslednje proračunsko leto mora župan predložiti občinskemu svetu najkasneje do novega koledarskega leta. V letu rednih lokalnih volitev predloži župan občinskemu svetu proračun po začetku mandata.

Župan predloži skupaj s predlogom proračuna občine tudi izhodišča za sestavo proračuna.

Župan pošlje predsednikom delovnih teles in vsem članom občinskega sveta predlog proračuna občine in izhodišča za sestavo proračuna ter sklic seje, na kateri bo občinski svet opravil splošno razpravo o predlogu proračuna občine.

Na seji občinskega sveta župan predstavi predlog proračuna občine. Predstavitev ni časovno omejena. O predstavitvi ni razprave.

85. člen

Predsedniki delovnih teles lahko v petnajstih dneh od vložitve predloga proračuna občine skličejo seje delovnih teles, na katerih župan in predstavniki občinske uprave pojasnijo predlog proračuna občine.

Občinski svet opravi splošno razpravo o predlogu proračuna občine najkasneje v desetih dneh po preteku roka iz prejšnjega odstavka tega člena.

Občinski svet po končani splošni razpravi sklene, da nadaljuje postopek sprejemanja predloga proračuna občine, v skladu s tem statutom in poslovníkom občinskega sveta, ali da predlog proračuna občine ne sprejme in hkrati določi rok, v katerem mora župan pripraviti nov predlog proračuna občine.

86. člen

V desetih dneh po opravljeni splošni razpravi lahko člani občinskega sveta k predlogu proračuna predložijo županu pisne pripombe in predloge.

Vsak predlagatelj predloga oziroma pripombe mora upoštevati pravilo o ravnovesju med proračunskimi prejemki in izdatki.

87. člen

Župan se najkasneje v petnajstih dneh opredeli do vloženih pripomb in predlogov ter pripravi dopolnjen predlog proračuna občine ter skliče sejo sveta občinskega sveta, na kateri se bo razpravljalo in odločalo o sprejetju proračuna.

88. člen

Na dopolnjen predlog proračuna lahko člani občinskega sveta vložijo amandmaje v pisni obliki najkasneje tri dni pred sejo občinskega sveta.

Amandmaji se v roku iz prvega odstavka tega člena dostavijo županu. Amandma mora upoštevati pravilo o ravnovesju med proračunskimi prejemki in izdatki.

89. člen

Pred začetkom razprave, v kateri občinski svet razpravlja o posameznih delih predloga proračuna občine, lahko najprej župan ali predstavnik občinske uprave dodatno obrazloži predlog proračuna občine. Občinski svet glasuje najprej o amandmajih, ki jih je vložil župan in šele nato o drugih amandmajih.

90. člen

Ko je končano glasovanje po delih, predsedujoči ugotovi, ali je proračun medsebojno usklajen po delih ter glede prihodkov in odhodkov.

Če je proračun usklajen, občinski svet glasuje o njem v celoti.

91. člen

Če župan ugotovi, da proračun ni usklajen, določi rok, v katerem se pripravi predlog za uskladitev, in sicer datum naslednje seje oziroma trajanje odmora, v katerem strokovna služba pripravi predlog uskladitve.

Ko je predlog uskladitve proračuna dan na dnevni red, ga župan obrazloži.

Občinski svet glasuje o predlogu uskladitve, in če je predlog sprejet, glasuje občinski svet o proračunu v celoti.

92. člen

Če proračun ni sprejet, določi občinski svet rok, v katerem mora župan predložiti nov predlog proračuna. Nov predlog proračuna občine občinski svet obravnava in o njem odloča, po določbah tega poslovníka, ki veljajo za hitri postopek za sprejem odloka.

93. člen

Župan lahko med letom predlaga rebalans proračuna občine.

Rebalans proračuna občine sprejema občinski svet po določbah tega poslovníka, ki veljajo za sprejem odloka po skrajšanem postopku. Predlagatelj amandmaja k rebalansu proračuna občine, ki mora biti predložen v pisni obliki in mora biti obrazložen, mora upoštevati pravilo o ravnovesju med proračunskimi prihodki in izdatki.

6. Postopek za sprejem obvezne razlage

94. člen

Vsak, ki ima pravico predlagati odlok, lahko poda zahtevo za obvezno razlago določb občinskih splošnih aktov.

Zahteva mora vsebovati naslov splošnega akta, označitev določbe s številko člena ter razloge za obvezno razlago.

Zahtevo za obvezno razlago najprej obravnava statutarno-pravna komisija, ki lahko zahteva mnenje drugih delovnih teles občinskega sveta, predlagatelja splošnega akta, župana in občinske uprave. Če komisija ugotovi, da je zahteva utemeljena, pripravi predlog obvezne razlage in ga predloži občinskemu svetu v postopek.

Občinski svet sprejema obvezno razlago po postopku, ki je s statutom občine določen za sprejem odloka po rednem postopku.

7. Postopek za sprejem prečiščenega besedila

95. člen

Če bi bil kak občinski splošni akt zaradi številnih vsebinskih sprememb in dopolnitev bistveno spremenjen in nepregleden, lahko predlagatelj občinskemu svetu predloži spremembe in dopolnitve splošnega akta v prečiščenem besedilu kot nov splošni akt.

Tak splošni akt sprejema občinski svet po postopku, ki ga ta poslovnik določa za sprejem odloka.

VII. VOLITVE IN IMENOVANJA

96. člen

Imenovanje funkcionarjev oziroma članov organov, ki jih po zakonu ali statutu občine imenuje občinski svet, se opravi po določilih tega poslovnika.

Če svet odloči, da se glasuje tajno, se glasovanje izvede po določbah tega poslovnika, ki veljajo za tajno glasovanje.

97. člen

Če se glasuje o več kandidatih za isto funkcijo, se glasuje tako, da se na glasovnici obkroži zaporedna številka pred imenom kandidata, za katerega se želi glasovati.

Če se glasuje za ali proti listi kandidatov, se glasuje tako, da se na glasovnici obkroži beseda "ZA" ali "PROTI".

Kandidat je imenovan, če je glasovala večina članov občinskega sveta in je zanj glasovala večina tistih članov, ki so glasovali.

98. člen

Če se glasuje o več kandidatih za isto funkcijo, pa nihče od predlaganih kandidatov pri glasovanju ne dobi potrebne večine, se opravi novo glasovanje. Pri drugem glasovanju se glasuje o tistih dveh kandidatih, ki sta pri prvem glasovanju dobila največ glasov. Če pri prvem glasovanju več kandidatov dobi enako najvišje oziroma enako drugo najvišje število glasov, se izbira kandidatov za ponovno glasovanje med kandidati z enakim številom glasov določi z žrebom.

Če se glasuje o več kandidatih za isto funkcijo, se kandidati na glasovnici navedejo po abecednem vrstnem redu prve črke njihovih priimkov.

Na glasovnici pri drugem glasovanju sta kandidata navedena po vrstnem redu glede na število glasov, dobljenih pri prvem glasovanju.

99. člen

Če kandidat ne dobi potrebne večine oziroma če tudi pri drugem glasovanju noben kandidat ne dobi potrebne večine, se ponovi kandidacijski postopek in postopek glasovanja na podlagi novega predloga kandidatur.

1. Imenovanje članov delovnih teles občinskega sveta

100. člen

Člane delovnih teles sveta imenuje svet na podlagi liste kandidatov za člane, ki jo določi komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja.

Če kandidatna lista ni dobila potrebne večine glasov, se na isti seji izvede posamično imenovanje članov. Če na ta način niso imenovani vsi člani, se lahko predlagajo novi kandidati, o katerih se opravi posamično glasovanje na isti seji sveta.

Če tudi na način iz prejšnjega odstavka ne pride do imenovanja vseh članov delovnega telesa, se glasovanje ponovi na naslednji seji sveta, vendar samo glede manjkajočih članov delovnega telesa.

2. Imenovanje podžupana – podžupanov

101. člen

Na predlog župana imenuje svet podžupane izmed članov občinskega sveta.

O tem, ali se imenovanje podžupana izvede na podlagi javnega ali tajnega glasovanja, odloči svet pred glasovanjem o imenovanju.

Kandidat je imenovan za podžupana, če dobi večino glasov navzočih članov sveta.

3. Postopek za razrešitev

102. člen

Svet razrešuje funkcionarje in člane organov, ki jih imenuje, po enakem postopku, kot je določen za imenovanje.

Postopek za razrešitev se začne na predlog predlagateljev, določenih s statutom občine in tem poslovnikom. Če je komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja pristojna za predlaganje kandidatov za določene funkcije, je pristojna tudi predlagati njihovo razrešitev.

Če je župan pristojen za predlaganje kandidatov za imenovanje, je pristojen predlagati tudi njihovo razrešitev.

Odločitev o razrešitvi se sprejme z enako večino, kot je določeno za njihovo imenovanje.

4. Odstop članov občinskega sveta, članov delovnih teles in drugih organov ter funkcionarjev občine

103. člen

Člani občinskega sveta in občinski funkcionarji imajo pravico odstopiti. Občinskim funkcionarjem na podlagi odstopa v skladu z zakonom in statutom občine predčasno preneha mandat.

Pravico odstopiti imajo tudi člani delovnih teles, drugih organov in člani nadzornega odbora ter drugi imenovani, tudi če niso občinski funkcionarji. Izjava o odstopu mora biti dana v pisni obliki komisiji za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja.

Občinski svet ugotovi prenehanje članstva zaradi odstopa na predlog komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja. Komisija je hkrati s predlogom za ugotovitev prenehanja članstva dolžna predlagati občinskemu svetu novega kandidata.

VIII. RAZMERJA MED ŽUPANOM IN OBČINSKIM SVETOM

104. člen

Župan predstavlja občinski svet, ga sklicuje in vodi njegove seje.

Župan in svet ter njegova delovna telesa sodelujejo pri uresničevanju in opravljanju nalog občine. Pri tem predvsem usklajujejo programe dela in njihovo izvrševanje, skrbijo za medsebojno obveščanje in poročanje o uresničevanju svojih nalog in nastali problematiki ter si prizadevajo za sporazumno razreševanje nastalih problemov.

Kadar svet obravnava odloke in druge akte, ki jih predlaga župan, določi župan za vsako zadevo, ki je na dnevnem redu, poročevalca izmed delavcev občinske uprave, lahko pa tudi izmed strokovnjakov, ki so pri pripravi odlokov ali drugih aktov sodelovali.

105. člen

Župan skrbi za izvajanje odločitev občinskega sveta. Na vsaki redni seji sveta poroča župan, ali po njegovem pooblastilu podžupan ali tajnik občine, o opravljenih nalogah med obema sejama in o izvrševanju sklepov sveta.

V poročilu o izvršitvi sklepov sveta je potrebno posebej obrazložiti tiste sklepe, ki niso izvršeni in navesti razloge za neizvršitev sklepa.

Če sklepa sveta župan ne more izvršiti, mora svetu predlagati nov sklep, ki ga bo možno izvršiti.

Župan skrbi za objavo odlokov in drugih splošnih aktov sveta.

Župan skrbi za zakonitost dela sveta, zato je dolžan svet sproti opozarjati na posledice nezakonitih odločitev in ukrepati v skladu z zakonom in statutom občine.

IX. JAVNOST DELA

106. člen

Delo občinskega sveta in njegovih delovnih teles je javno.

Javnost dela se zagotavlja z obveščanjem javnosti o delu občinskih organov, s posredovanjem posebnih pisnih sporočil občanom in sredstvom javnega obveščanja o sprejetih odločitvah, z navzočnostjo občanov in predstavnikov sredstev javnega obveščanja na sejah organov občine ter na druge načine, ki jih določa statut in ta poslovnik.

Župan in tajnik občine obveščata občane in sredstva javnega obveščanja o delu občinskega sveta, delovnih teles občinskega sveta, župana in občinske uprave.

Občinski svet lahko sklene, da se o seji izda uradno obvestilo za javnost.

Občina izdaja svoje glasilo, v katerem se objavljajo tudi sporočila in poročila o delu ter povzetki iz gradiv in odločitev sveta in drugih organov občine.

107. člen

Župan skrbi za obveščanje javnosti in sodelovanje s predstavniki javnih občil ter za zagotovitev pogojev za njihovo delo na sejah sveta.

Predstavnikom javnih občil je na voljo informativno in dokumentacijsko gradivo, predlogi aktov sveta, obvestila in poročila o delu sveta, zapisniki sej in druge informacije o delu občinskih organov.

Javnosti niso dostopni dokumenti in gradiva sveta in delovnih teles, ki so zaupne narave.

Za ravnanje z gradivi zaupne narave se upoštevajo zakonski in drugi predpisi, ki urejajo to področje.

X. DELO OBČINSKEGA SVETA V IZREDNEM STANJU

108. člen

V izrednem stanju oziroma izrednih razmerah, ko je delovanje občinskega sveta ovirano, so dopustna odstopanja od postopkov in načina delovanja občinskega sveta, ki jih določa statut in ta poslovnik.

Odstopanja se lahko nanašajo predvsem na roke sklicevanja sej, predložitve predlogov oziroma drugih gradiv in rokov za obravnavanje predlogov splošnih aktov občine. Če je potrebno, je mogoče tudi odstopanje glede javnosti dela občinskega sveta. O odstopanjih odloči oziroma jih potrdi občinski svet, ko se sestane.

XI. SPREMEMBE IN DOPOLNITVE TER RAZLAGA POSLOVNIKA

109. člen

Za sprejem sprememb in dopolnitev poslovnika se uporabljajo določbe statuta

Spremembe in dopolnitve poslovnika sprejme svet z dvetretjinsko večino glasov navzočih članov.

110. člen

Če pride do dvoma o vsebini posamezne določbe poslovnika, razlaga med sejo občinskega sveta poslovnik predsedujoči. Če se predsedujoči ne more odločiti, prekine obravnavo točke dnevnega reda in naloži statutarno-pravni komisiji, da do naslednje seje pripravi razlago posamezne poslovniške določbe.

Izven seje sveta daje razlago poslovnika statutarno-pravna komisija.

Vsak član občinskega sveta lahko zahteva, da o razlagi poslovnika, ki ga je dala statutarno-pravna komisija, odloči svet.

XII. KONČNA DOLOČBA

111. člen

Ta poslovnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu RS in s tem dnevom preneha veljati poslovnik Občinskega sveta občine Črna na Koroškem (MUV, št. 29/95).

Št. 015-03/99

Črna na Koroškem, dne 6. maja 1999.

Župan
Občine Črna na Koroškem
Franc Stakne l. r.

LJUTOMER**3001. Statut Občine Ljutomer**

Na podlagi 29. in 64. člena zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 72/93, 6/94 – odločba US, 45/94 – odločba US, 57/94, 14/95, 20/95 – odločba US, 63/95 – obvezna razlaga), 73/95–odločba US, 9/96 – odločba US, 39/96ugotovitev neskladnosti z ustavo, 44/96–odločba US, 26/97, 70/97, 10/98, 68/98 – odločba US, 74/98, 12/99 – sklep US, 16/99 – popravek sklepa US št. U-I-4/99) je Občinski svet občine Ljutomer na 7. seji dne 5. 7. 1999 sprejel

**STATUT
Občine Ljutomer**

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(pojem in vsebina statuta)

Statut je temeljni splošni pravni akt občine.

Statut vsebuje pravna pravila, ki zavezujejo vse prebivalce občine.

Statut Občine Ljutomer (v nadaljevanju: statut) vsebuje načela o uresničevanju občinske samouprave, opredeljuje naselja, ki tvorijo območje občine, določa notranjo členitev občine, norme o nalogah in organih občine, občinski upravi in občinskih javnih službah, financiranju občine in njenem premoženju ter opredeljuje splošnih in posamičnih aktov občine s postopkom za njihovo sprejemanje.

Statut razčleni razmerja občine do države, medobčinsko sodelovanje in povezovanje občine v pokrajino.

Statut vsebuje tudi določbe o pogojih in postopku za njegovo spremembo.

2. člen

(statusne določbe)

Občina Ljutomer je temeljna samoupravna lokalna skupnost (v nadaljevanju: občina).

Občina je pravna oseba javnega prava.

Sedež občine je v Ljutomeru, Vrazova 1.

3. člen

(simboli občine)

Občina ima svoj grb, zastavo in praznik, katerih oblika, vsebina in uporaba se določi z odlokom.

Praznik občine je 9. avgust, obletnica prvega slovenskega tabora, ki je bil 9. avgusta 1868 v Ljutomeru.

Občina ima pečat, ki je okrogle oblike. Pečat ima v zunanjem krogu napis: "Občina Ljutomer, v notranjem krogu pa naziv organa občine: "Občinski svet"; "Župan"; "Nadzorni odbor"; "Občinska uprava"; "Volilna komisija". V sredini pečata je grb občine. Velikost, uporabo in hrambo pečata občine določi župan s svojim aktom.

Za prispevek k razvoju občine podeljuje občina zaslužnim občanom, organizacijam in drugim občinska priznanja in nagrade, v skladu s posebnim odlokom.

II. OBMOČJE IN DELI OBČINE

4. člen

(območje občine)

Območje občine določa zakon in obsega območje naslednjih naselij, ki so povezana s skupnimi potrebami in interesi prebivalcev:

Babinci, Bodislavci, Branoslavci, Bučkovci, Cezanjevci, Cuber, Cven, Desnjak, Drakovci, Globoka, Godemarci, Gresovščak, Grlava, Ilovci, Jeruzalem, Krapje, Krištanci, Kuršinci, Ljutomer, Mala Nedelja, Mekotnjak, Moravci v Slovenskih goricah, Mota, Noršinci pri Ljutomeru, Nunska Graba, Plešivica, Podgradje, Precetinci, Presika, Pristava, Radomerje, Radomerščak, Radoslavci, Rinčetova graba, Sitarovci, Slamnjak, Spodnji Kamenščak, Stara cesta, Stročja vas, Šalinci, Vidanovci, Vogričevci, Zgornji Kamenščak in Železne dveri.

5. člen

(ime in območje ožjega dela občine)

Območje občine je razdeljeno na krajevne skupnosti.

Imena in območja krajevnih skupnosti:

– KS Cezanjevci, ki obsega naselja: Branoslavci, Cezanjevci, Vidanovci, Vogričevci in Zgornji Kamenščak;

– Krajevna skupnost Cven, ki obsega naselja: Cven, Krapje, Mota;

– Krajevna skupnost Krištanci, Šalinci, Grlava, ki obsega naselja: Grlava, Krištanci, Šalinci;

– Krajevna skupnost Ljutomer, ki obsega naselja: Babinci, Ljutomer, Noršinci in Spodnji Kamenščak;

– Krajevna skupnost Mala Nedelja, ki obsega naselja: Bodislavci, Bučkovci, Drakovci; Kuršinci, Mala Nedelja, Moravci v Slovenskih goricah;

– Krajevna skupnost Radoslavci, ki obsega naselja: Godemarci, Precetinci, Radoslavci, Sitarovci;

– Krajevna skupnost Stara cesta, ki obsega naselja: Desnjak, Mekotnjak, Stara cesta;

– Krajevna skupnost Stročja vas, ki obsega naselja: Globoka, Nunska graba, Podgradje, Presika, Pristava, Rinčetova graba, Stročja vas;

– Krajevna skupnost Železne dveri, ki obsega naselja: Cuber, Gresovščak, Ilovci, Jeruzalem, Plešivica, Radomerje, Radomerščak, Slamnjak, Železne dveri.

III. NALOGE OBČINE

6. člen

(vsebina nalog občine)

Občina v okviru ustave in zakona samostojno ureja in opravlja lokalne zadeve javnega pomena, ki zadevajo prebivalce občine in naloge iz državne pristojnosti, ki so po predhodnem soglasju občinskega sveta nanjo prenesene z zakonom.

Občina lahko v skladu z zakoni poseduje, pridobiva in razpolaga z vsemi vrstami premoženja, ustanavlja in vodi javna podjetja ter v okviru sistema javnih financ določa svoj proračun.

7. člen

(izvirne naloge občine)

Občina samostojno opravlja lokalne zadeve javnega pomena (izvirne naloge), določene s tem statutom in zakoni.

Občina za zadovoljevanje potreb svojih prebivalcev opravlja zlasti naslednje naloge:

1. Normativno ureja lokalne zadeve javnega pomena tako, da:

- sprejema statut in druge splošne akte občine,
- sprejema proračun in zaključni račun občine,
- načrtuje prostorski razvoj ter sprejema prostorske akte in v skladu z zakonom opravlja naloge na področju posegov in prostor in graditve objektov ter zagotavlja javno službo gospodarjenja s stavbnimi zemljišči,
- predpisuje davke in prispevke iz svoje pristojnosti,
- organizira občinsko upravo.

2. Upravlja občinsko premoženje tako, da:

- ureja način in pogoje upravljanja z občinskim premoženjem,
- v skladu z zakonom pridobiva in razpolaga z vsemi vrstami premoženja,
- sklepa pogodbe o pridobitvi in odtujitvi nepremičnin in premičnin,
- sestavlja premoženjsko bilanco, s katero izkazuje vrednost svojega premoženja.

3. Omogoča pogoje za gospodarski razvoj občine tako, da:

- spremlja in analizira gospodarske rezultate v občini,
- sprejema prostorske akte, ki omogočajo in pospešujejo razvoj gospodarstva v občini,
- oblikuje davčno politiko, ki pospešuje gospodarski razvoj,
- sodeluje z gospodarskimi subjekti in v okviru interesov in nalog občine pomaga gospodarskim subjektom pri razreševanju gospodarskih problemov,
- z javnimi sredstvi, v skladu s predpisi, pospešuje razvoj gospodarskih panog oziroma gospodarskih subjektov in

– v skladu z zakonom opravlja naloge s področja gostinstva, turizma in kmetijstva.

4. Ustvarja pogoje za gradnjo stanovanj in skrbi za povečanje najemnega socialnega sklada stanovanj tako, da:

- v prostorskih aktih predvidi gradnjo stanovanjskih objektov,
- sprejema dolgoročni in kratkoročni stanovanjski program občine,
- spremlja in analizira stanje na stanovanjskem področju občine,
- spremlja ponudbo in povpraševanje stanovanj v občini ter se vključuje v stanovanjski trg,
- gradi stanovanja za socialno ogrožene in prenavlja objekte, ki so primerni za gradnjo stanovanj,
- v skladu s predpisi omogoča občanom najemanje kreditov za nakup, gradnjo in prenovo stanovanj,
- sodeluje z gospodarskimi družbami, zavodi in drugimi institucijami pri razreševanju stanovanjske problematike občanov.

5. Ureja, upravlja in skrbi za lokalne javne službe tako, da:

- ustanavlja lokalne javne službe,
- sprejme splošne akte, ki urejajo način ustanovitve in delovanje lokalnih javnih služb,
- zagotavlja sredstva za delovanje lokalnih javnih služb,
- nadzira delovanje lokalnih javnih služb,
- gradi in vzdržuje vodovodne, energetske in druge komunalne objekte in naprave,
- zagotavlja javno službo gospodarjenja s stavbnimi zemljišči.

6. Zagotavlja in pospešuje vzgojno-izobraževalno in zdravstveno dejavnost tako, da:

- ustanovi vzgojno-izobraževalni, zdravstveni zavod in zagotavlja pogoje za njegovo delovanje,
- v skladu z zakoni, ki urejajo to področje, zagotavlja sredstva za izvajanje teh dejavnosti in v okviru finančnih možnosti omogoča izvajanje nadstandardnih programov,
- sodeluje z vzgojno-izobraževalnim zavodom in zdravstvenim zavodom,
- z različnimi ukrepi pospešuje vzgojno-izobraževalno dejavnost in zdravstveno varstvo občanov,
- ustvarja pogoje za izobraževanje odraslih, ki je pomembno za razvoj občine in za kvaliteto življenja njenih prebivalcev.

7. Pospešuje službe socialnega skrbstva, predšolskega varstva, osnovnega varstva otrok in družine, za socialno ogrožene, invalide in ostarele tako, da:

- spremlja stanje na tem področju,
- pristojnim organom in institucijam predlaga določene ukrepe na tem področju,
- sodeluje s centrom za socialno delo, javnimi zavodi in drugimi pristojnimi organi in institucijami.

8. Pospešuje raziskovalno, kulturno in društveno dejavnost ter razvoj športa in rekreacije tako, da:

- omogoča dostopnost kulturnih programov, skrbi za kulturno dediščino na svojem območju,
- zagotavlja splošno izobraževalno knjižnično dejavnost,
- z dotacijami spodbuja te dejavnosti,
- sodeluje z društvi in jih vključuje v programe aktivnosti občine.

9. Skrbi za varstvo zraka, tal, vodnih virov, za varstvo pred hrupom, za zbiranje in odlaganje odpadkov in opravlja druge dejavnosti varstva okolja tako, da:

- izvaja naloge, ki jih določajo zakon, uredbe in drugi predpisi s področja varstva okolja,

– spremlja stanje na tem področju in v okviru svojih pristojnosti sprejema ukrepe, s katerimi zagotavlja varstvo okolja,

- sprejema splošne akte, s katerimi pospešuje in zagotavlja varstvo okolja,
  - sodeluje s pristojnimi inšpekcijskimi organi in jih obvešča o ugotovljenih nepravilnostih,
  - z drugimi ukrepi pospešuje varstvo okolja v občini.
10. Gradi, vzdržuje in ureja:
- lokalne javne ceste in druge javne poti,
  - površine za pešce in kolesarje,
  - igrišča za šport in rekreacijo ter otroška igrišča,
  - javne parkirne prostore, parke, trge in druge javne površine ter
  - ureja promet v občini.

11. Skrbi za požarno varnost in varnost občanov v primeru elementarnih in drugih nesreč tako, da v skladu zmerili in normativi:

- organizira reševalno pomoč v požarih,
- organizira obveščanje, alarmiranje, pomoč in reševanje za primere elementarnih in drugih nesreč,
- zagotavlja sredstva za organiziranje, opremljanje in izvajanje požarne varnosti in varstva pred naravnimi nesrečami,
- zagotavlja sredstva za odpravo posledic elementarnih in drugih naravnih nesreč,
- sodeluje z občinskim poveljstvom gasilske službe in štabom za civilno zaščito ter spremlja njihovo delo,
- opravlja druge naloge, ki pripomorejo k boljši požarni varnosti in varstvu pred elementarnimi in drugimi nesrečami.

12. Ureja javni red v občini tako, da:

- sprejema ustrezne splošne akte,
- določa prekrške in denarne kazni za prekrške, s katerimi se kršijo predpisi občine,
- ureja lokalni promet in določa prometno ureditev,
- organizira občinsko redarstvo,
- opravlja nadzorstvo nad javnimi prireditvami,
- opravlja inšpekcijsko nadzorstvo nad izvajanjem občinskih predpisov in drugih aktov, s katerimi ureja zadeve iz svoje pristojnosti, če ni z zakonom drugače določeno,
- organizira opravljanje pokopališke in pogrebne službe,
- opravlja druge naloge v okviru teh pristojnosti.

13. V okviru lokalnih zadev javnega pomena občina opravlja tudi druge naloge, ki se nanašajo na:

- inšpekcijsko nadzorstvo nad izvajanjem občinskih predpisov in drugih aktov, s katerimi ureja zadeve iz svoje pristojnosti,
- ugotavljanje javnega interesa v primeru razlastitve za potrebe občine,
- določanje namembnosti urbanega prostora,
- gospodarjenje s stavbnimi zemljišči in določanje pogojev za njihovo uporabo,
- evidenco občinskih zemljišč in drugega premoženja,
- zagotavljanje varstva naravnih in kulturnih spomenikov v sodelovanju s pristojnimi institucijami,
- mrliško ogledno službo in
- opravlja statistične, evidenčne in analitične evidence na način določen v zakonu,
- ureja druge lokalne zadeve javnega pomena.

8. člen

(prenesene naloge občine)

Po predhodnem soglasju občinskega sveta lahko država z zakonom prenese na občino opravljanje posameznih nalog iz državne pristojnosti na način in po postopku določenim v zakonu.

IV. ORGANI OBČINE

1. Skupne določbe

9. člen

(vrste in mandat organov občine)

Organi občine so:

- občinski svet,
- župan in
- nadzorni odbor.

Občina ima volilno komisijo kot samostojni občinski organ, ki v skladu z zakonom o lokalnih volitvah in drugimi predpisi ter splošnimi akti občine skrbi za izvedbo volitev in referendumov ter varstvo zakonitosti volilnih postopkov.

Občina ima tudi druge organe, katerih ustanovitev in naloge določa zakon.

Volitve oziroma imenovanja organov občine oziroma članov občinskih organov se izvajajo v skladu z zakonom in tem statutom.

Člani občinskega sveta, župan in podžupani so občinski funkcionarji.

10. člen

(odločanje organov občine)

Če ni v zakonu ali tem statutu drugače določeno, lahko organi občine, ki delajo na sejah, sprejemajo odločitve, če je na seji navzoča večina članov organa občine. Odločitev je sprejeta, če za njo glasuje večina navzočih članov.

11. člen

(javnost dela organov občine)

Delo organov občine je javno.

Za javnost dela je odgovoren župan ali druga oseba, ki jo župan pooblasti.

Javnost dela se zagotavlja z obveščanjem javnosti o delu občinskih organov, predvsem pa z uradnim objavljanjem splošnih aktov občine, z navzočnostjo občanov in predstavnikov sredstev javnega obveščanja na javnih sejah občinskih organov, vpogledom v dokumentacijo in gradiva, ki so podlaga za odločanje občinskih organov.

Način zagotavljanja javnosti dela občinskih organov, razloge in postopke izključitve javnosti s sej organov občine, pravice javnosti ter zagotovitev varstva osebnih podatkov, dokumentov in gradiv, ki vsebujejo podatke, ki so v skladu z zakonom, drugim predpisom ali splošnim aktom občine oziroma druge javne ali zasebne pravne osebe zaupne narave oziroma državna, vojaška ali uradna tajnost, določajo zakon, ta statut in poslovnik občinskega sveta.

Občanke in občani in njihovi pravni zastopniki imajo pravico vpogleda v dokumente, ki so podlaga za odločanje organov občine o njihovih pravicah, obveznostih in pravnih koristih, če izkažejo pravni interes.

2. Občinski svet

12. člen

(položaj in število članov občinskega sveta)

Občinski svet je najvišji organ odločanja o vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine.

Občinski svet šteje enainvajset članov.

Člani občinskega sveta opravljajo svojo funkcijo nepoklicno.

Član občinskega sveta, ki je imenovan za podžupana, opravlja funkcijo člana občinskega sveta in funkcijo podžupana hkrati. Podžupan, ki v primeru predčasnega prenehanja mandata župana opravlja funkcijo župana, v tem času ne opravlja funkcije člana občinskega sveta.

13. člen

(nezdružljivost funkcije člana občinskega sveta)

Funkcija člana občinskega sveta ni združljiva s funkcijo župana, člana nadzornega odbora, kot tudi ne z delom v občinski upravi ter z drugimi funkcijami, za katere tako določa zakon.

Funkcija člana občinskega sveta tudi ni združljiva s funkcijo načelnika upravne enote in vodje notranje organizacijske enote v upravni enoti, na območju katere je občina, kot tudi ne z delom v državni upravi na delovnih mestih, na katerih delavci izvršujejo pooblastila v zvezi z nadzorom nad zakonitostjo oziroma nad primernostjo in strokovnostjo dela organov občine.

14. člen

(naloge in pristojnosti občinskega sveta)

Občinski svet sprejema statut občine, odloke in druge splošne akte ter poslovnik občinskega sveta.

Pristojnosti občinskega sveta so naslednje:

- sprejema prostorske plane in druge plane razvoja občine,
- na predlog župana sprejema občinski proračun in zaključni račun,
- ustanavlja organe občinske uprave ter določi njihovo organizacijo in delovno področje,
- v sodelovanju z občinskimi sveti drugih občin na predlog županov ustanavlja skupne organe občinske uprave ter skupne organe za izvrševanje ustanoviteljskih pravic v javnih zavodih in javnih podjetjih,
- daje soglasje k prenosu nalog iz državne pristojnosti na občino in odloča o na občino prenesenih zadevah iz državne pristojnosti, če po zakonu o teh zadevah ne odloča drug občinski organ,
- nadzoruje delo župana, podžupana in občinske uprave glede izvajanja odločitev občinskega sveta,
- potrjuje mandate članov občinskega sveta ter ugotavlja predčasno prenehanje mandata občinskega funkcionarja,
- imenuje člane nadzornega odbora in na predlog nadzornega odbora opravi predčasno razrešitev člana nadzornega odbora,
- imenuje in razrešuje člane komisij in odborov občinskega sveta,
- na predlog župana imenuje in razrešuje podžupana, določi podžupana, ki bo v primeru predčasnega prenehanja funkcije opravljal funkcijo župana ter odloča o poklicnem opravljanju funkcije podžupana,
- odloča o pridobitvi in odtujitvi občinskega premoženja, kolikor s statutom občine ali z odlokom za odločanje o tem ni pooblaščen župan,
- odloča o najemu posojila in dajanju poroštva,
- razpisuje referendum,
- s svojim aktom, v skladu z zakonom, določa višino plače ali dela plače občinskih funkcionarjev ter kriterije in merila za nagrade in nadomestila članom organov in delovnih teles, ki jih imenuje občinski svet,
- določa vrste lokalnih javnih služb in način izvajanja lokalnih javnih služb,
- ustanavlja javne zavode in javna podjetja ter druge pravne osebe javnega prava v skladu z zakonom,
- imenuje in razrešuje člane komisije po zakonu o nezdružljivosti opravljanja javnih funkcij s pridobitno dejavnostjo, člane sveta občine za varstvo uporabnikov javnih dobrin ter člane drugih organov občine ustanovljenih na podlagi zakona,
- določi organizacijo in način izvajanja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami za obdobje petih let, katerega sestavni del je tudi program varstva pred požari,

- sprejme program in letni načrt varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, sestavni del je tudi letni načrt varstva pred požari,
- določi organizacijo občinskega sveta ter način njegovega delovanja v vojni,
- sprejme odlok o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami in določi varstvo pred požari, ki se opravlja kot javna služba,
- daje mnenje k imenovanju načelnika upravne enote in imenuje predstavnike občine v sosvet načelnika upravne enote,
- odloča o drugih zadevah, ki jih določa zakon in ta statut.

15. člen

(volitve in konstituiranje občinskega sveta)

Občinski svet se voli na podlagi splošne in enake volilne pravice z neposrednim in tajnim glasovanjem v skladu z zakonom.

Volilno pravico imajo državljani, ki imajo v občini stalno prebivališče.

Občinski svet se voli v skladu z določili zakona.

O oblikovanju volilnih enot za volitve občinskega sveta v skladu z zakonom odloči občinski svet z odlokom.

Občinski svet se konstituira na prvi seji, na kateri je potrjenih več kot polovica mandatov članov občinskega sveta. Prvo sejo občinskega sveta skliče župan najkasneje v 20 dneh po izvolitvi.

16. člen

(trajanje in predčasno prenehanje mandata članom občinskega sveta)

Člani občinskega sveta se volijo za štiri leta. Mandat članov občinskega sveta se začne s potekom mandata prejšnjih članov občinskega sveta ter traja do prve seje novoizvoljenega občinskega sveta.

Članu občinskega sveta predčasno preneha mandat:

- če izgubi volilno pravico,
- če postane trajno nezmožen za opravljanje funkcije,
- če je s pravno močno sodbo obsojen na nepogojno kazen zapora, daljšo od šest mesecev,
- če v treh mesecih po potrditvi mandata ne preneha opravljati dejavnosti, ki ni združljiva s funkcijo člana občinskega sveta,
- če nastopi funkcijo ali začne opravljati dejavnost, ki ni združljiva s funkcijo člana občinskega sveta,
- če odstopi.

Razlogi za prenehanje mandata člana občinskega sveta iz prve, druge in tretje alineje prvega odstavka tega člena se ugotovijo na podlagi pravno močne sodne odločbe. Član občinskega sveta je dolžan občinski svet obvestiti o svoji odločitvi v zvezi s četrto in peto alinejo prvega odstavka tega člena. Odstop člana občinskega sveta mora biti podan v pisni obliki. Članu občinskega sveta preneha mandat z dnem, ko občinski svet na podlagi poročila komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja ugotovi, da so nastali razlogi za prenehanje mandata.

Občinski svet sprejme ugotovitveni sklep na prvi seji po nastanku razlogov iz prvega odstavka tega člena.

Za izvolitev oziroma potrditev mandata nadomestnega člana občinskega sveta se upoštevajo določbe zakona.

17. člen

(predstavljanje občinskega sveta, sklicevanje in vodenje sej)

Občinski svet predstavlja, sklicuje in vodi njegove seje župan, ki nima glasovalne pravice. Župan lahko za vodenje sej občinskega sveta pooblasti podžupana ali drugega člana občinskega sveta.

Če nastopijo razlogi, zaradi katerih župan, pooblaščen podžupan oziroma član občinskega sveta ne more voditi že sklicane seje, jo vodi podžupan, če pa tudi to ni mogoče, jo vodi najstarejši član občinskega sveta.

Župan sklicuje seje občinskega sveta v skladu z določbami tega statuta in poslovnika občinskega sveta ter glede na potrebe odločanja na občinskem svetu, mora pa jih sklicati najmanj štirikrat letno.

Župan mora sklicati sejo občinskega sveta, če to zahteva najmanj četrtina članov občinskega sveta, seja pa mora biti v petnajstih dneh potem, ko je bila podana pisna zahteva za sklic seje. Če župan seje občinskega sveta ne skliče v roku sedmih dni po prejemu pisne zahteve, jo lahko skličejo člani občinskega sveta, ki so zahtevo podali. Zahtevi za sklic seje občinskega sveta mora biti priložen dnevni red. Župan mora dati na dnevni red predlagane točke, predlagan dnevni red pa lahko dopolni še z novimi točkami.

18. člen

(način dela občinskega sveta)

Občinski svet dela in odloča na sejah.

Dnevni red seje občinskega sveta predlaga župan.

Vsak član občinskega sveta lahko predlaga občinskemu svetu v sprejem odloke in druge akte iz njegove pristojnosti, razen proračuna in zaključnega računa proračuna in drugih aktov, za katere je v zakonu ali v statutu občine določeno, da jih sprejme občinski svet na predlog župana.

Župan mora predloge komisij in odborov občinskega sveta ter predloge članov občinskega sveta iz prejšnjega odstavka dati na dnevni red, ko so pripravljene tako, kot je določeno v poslovniku občinskega sveta.

O sprejemu dnevnega reda odloča občinski svet na začetku seje.

Na vsaki seji občinskega sveta mora biti predvidena točka za vprašanja in odgovore na vprašanja, ki jih postavlja jo člani sveta.

Za vsako sejo občinskega sveta se pošlje vabilo z gradivom županu, podžupanu, članom občinskega sveta, predsedniku nadzornega odbora občine, političnim strankam z mandatom v občinskem svetu, krajevnim skupnostim in tajniku občine. O sklicu seje občinskega sveta se obvesti javna občila.

Predsednik nadzornega odbora občine, predsedniki komisij in odborov občinskega sveta ter tajnik občine so se dolžni udeležiti seje občinskega sveta in odgovarjati na vprašanja članov občinskega sveta, kadar se obravnavajo vprašanja iz njihove pristojnosti oziroma njihovega področja dela.

Strokovno in administrativno delo za potrebe občinskega sveta ter pomoč pri pripravi in vodenju sej občinskega sveta ter njegovih komisij in odborov zagotavlja občinska uprava.

19. člen

(odločanje občinskega sveta)

Občinski svet veljavno sklepa, če je na seji navzoča večina njegovih članov. Občinski svet sprejema odločitve z večino glasov navzočih članov, razen če zakon in statut določata drugačno večino.

Občinski svet sprejema odločitve z javnim glasovanjem. Tajno se glasuje v primeru, ko je tako določeno z zakonom ali če tako sklene občinski svet.

Način dela in odločanja, razmerja do drugih občinskih organov ter druga vprašanja delovanja občinskega sveta se določijo s poslovnikom, ki ga sprejme občinski svet z dvetretjinsko večino navzočih članov.

Odločitve občinskega sveta izvršujeta župan in občinska uprava.

Župan in tajnik občine o izvrševanju odločitev občinskega sveta poročata občinskemu svetu najmanj enkrat letno.

20. člen

(poslovnik občinskega sveta)

Občinski svet ureja svoje delo s poslovnikom, ki ga sprejema z dvetretjinsko večino navzočih članov.

Odbori in komisije občinskega sveta

21. člen

(število članov in naloge komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja)

Občinski svet ima komisijo za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja.

Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja ima sedem članov, ki jih občinski svet imenuje izmed svojih članov.

Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja opravlja zlasti naslednje naloge:

- občinskemu svetu predlaga kandidate za delovna telesa občinskega sveta in druge organe, ki jih imenuje občinski svet,
- občinskemu svetu ali županu daje pobude oziroma predloge v zvezi s kadrovskimi vprašanji v občini,
- pripravlja predloge odločitev občinskega sveta v zvezi s plačami ter drugimi prejemki občinskih funkcionarjev ter izvršuje odločitve občinskega sveta, zakone in predpise, ki urejajo plače in druge prejemke občinskih funkcionarjev,
- obravnava druga vprašanja, ki mu jih določi občinski svet.

22. člen

(komisije in odbori kot stalna ali občasna delovna telesa občinskega sveta)

Občinski svet lahko ustanovi eno ali več komisij in odborov kot svoja stalna ali občasna delovna telesa.

Odbori in komisije štejejo od pet do sedem članov. Število članov posameznega delovnega telesa občinskega sveta določi občinski svet ob imenovanju.

Organizacijo in delovno področje stalnih delovnih teles občinskega sveta določa poslovnik občinskega sveta.

Stalna delovna telesa občinskega sveta so:

- odbor za gospodarstvo, malo gospodarstvo in turizem,
- odbor za varstvo okolja in urejanje prostora,
- odbor za družbene dejavnosti,
- odbor za kmetijstvo,
- odbor za finance,
- statutarno-pravna komisija,
- komisija za vloge in pritožbe.

Občasna delovna telesa ustanovi občinski svet s sklepom o ustanovitvi občasnega delovnega telesa, s katerim določi naloge delovnega telesa in število članov ter opravi imenovanje.

23. člen

(članstvo v komisiji ali odboru občinskega sveta)

Člane odborov in komisij imenuje občinski svet izmed svojih članov, lahko pa tudi izmed drugih občanov, vendar največ polovico članov. Predlog kandidatov za člane pripravi komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja.

Članstvo v komisiji ali odboru občinskega sveta ni združljivo s članstvom v nadzornem odboru občine ali z delom v občinski upravi.

24. člen

(vodenje dela delovnega telesa občinskega sveta)

Delo delovnega telesa občinskega sveta vodi član občinskega sveta kot predsednik, ki ga imenuje občinski svet.

Prvo sejo delovnega telesa skliče predsednik delovnega telesa.

25. člen

(pristojnosti komisij in odborov)

Komisije in odbori občinskega sveta v okviru svojega delovnega področja v skladu s statutom in s poslovnikom občinskega sveta obravnavajo zadeve iz pristojnosti občinskega sveta in dajejo občinskemu svetu mnenja in predloge.

Komisije, odbori in vsak član občinskega sveta lahko predlagajo občinskemu svetu v sprejem odloke in druge akte iz njegove pristojnosti, razen proračuna in zaključnega računa proračuna in drugih aktov, za katere je v zakonu ali v statutu občine določeno, da jih sprejme občinski svet na predlog župana.

26. člen

(razrešitev predsednika, posameznega člana delovnega telesa občinskega sveta)

Občinski svet lahko razreši predsednika, posameznega člana delovnega telesa občinskega sveta ali delovno telo v celoti na predlog najmanj četrtine članov občinskega sveta. Predlog novih kandidatov za člane delovnih teles občinskega sveta pripravi komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja do prve naslednje seje občinskega sveta.

3. Župan

27. člen

(izvolitev in trajanje mandata)

Župana volijo državljani, ki imajo v občini stalno prebivališče, na neposrednih in tajnih volitvah v skladu z zakonom.

Mandatna doba župana traja štiri leta.

Potek štirih let od nastopa mandata župana je skrajni rok, v katerem mora nastopiti mandat novoizvoljeni župan. Novoizvoljeni župan nastopi mandat, ko občinski svet na svoji prvi seji po izvolitvi članov občinskega sveta na podlagi potrđila občinske volilne komisije o izvolitvi župana odloči o morebitnih pritožbah drugih kandidatov ali predstavnikov kandidatur za župana oziroma ugotovi, da takih pritožb ni bilo.

28. člen

(ne/poklicno opravljanje funkcije)

Župan opravlja funkcijo nepoklicno. Župan se lahko odloči, da bo funkcijo opravljal poklicno. O svoji odločitvi je župan dolžan obvestiti občinski svet na prvi naslednji seji.

29. člen

(pristojnosti in naloge župana)

Župan predstavlja in zastopa občino.

Župan predstavlja občinski svet, ga sklicuje in vodi seje občinskega sveta, nima pa pravice glasovanja.

V okviru svojih nalog in pristojnosti:

- predlaga občinskemu svetu v sprejem proračun občine in zaključni račun proračuna, odloke in druge akte iz pristojnosti občinskega sveta ter skrbi za izvajanje odločitev občinskega sveta,
- predlaga v sprejem prostorske akte,
- izvršuje občinski proračun ter pooblašča druge osebe za izvajanje posameznih nalog izvrševanja občinskega proračuna,
- skrbi za izvajanje splošnih aktov občine in drugih odločitev občinskega sveta,
- odloča o pridobitvi in odtujitvi premoženja občine ter o pridobitvi nepremičnega premoženja občine,
- skrbi za objavo statuta, odlokov in drugih splošnih aktov občine,
- predlaga ustanovitev organov občinske uprave, določitev njihovega delovnega področja in notranje organizacije, določi sistemizacijo delovnih mest v občinski upravi, odloča o imenovanju oziroma sklenitvi delovnega razmerja zaposlenih v občinski upravi ter pooblašča tajnika občine za te naloge,
- imenuje in razrešuje tajnika občine, predstojnike organov občinske uprave in organov skupne občinske uprave,
- usmerja in nadzoruje delo občinske uprave in organov skupne občinske uprave,
- če je tako določeno v zakonu ali drugem predpisu, lahko tudi župan imenuje komisije in druge strokovne organe občine,
- župan lahko ustanovi komisije in druga delovna telesa kot strokovna in posvetovalna telesa za preučevanje posameznih zadev iz svoje pristojnosti,
- če je tako določeno v zakonu ali drugem predpisu, lahko tudi župan imenuje komisije in druge strokovne organe občine,
- župan lahko ustanovi komisije in druga delovna telesa kot strokovna in posvetovalna telesa za preučevanje posameznih zadev iz svoje pristojnosti,
- opravlja druge zadeve, ki jih določa zakon in statut.

30. člen

(naloge in pristojnosti župana v primeru naravnih in drugih nesreč)

Župan opravlja z zakonom predpisane naloge na področju zaščite in reševanja, predvsem pa:

- skrbi za izvajanje priprav za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami in uresničevanje zaščitnih ukrepov ter za odpravljanje posledic naravnih in drugih nesreč,
- imenuje poveljnike in štabe civilne zaščite občine ter poverjenike za civilno zaščito,
- sprejme načrt zaščite in reševanja,
- vodi zaščito, reševanje in pomoč,
- določi organizacije, ki opravljajo javno službo oziroma naloge zaščite, reševanja in pomoči in organizacije, ki morajo izdelati načrte zaščite in reševanja,
- ugotavlja in razglasa stopnjo požarne ogroženosti v naravnem okolju na območju občine,
- sprejema akte in ukrepe v vojnem stanju, če se občinski svet ne more sestati,
- v primeru nastale nevarnosti odredi evakuacijo ogroženih in prizadetih prebivalcev,
- predlaga pristojnemu organu razporeditev državljanov na delovno dolžnost, dolžnost v civilni zaščiti ter materialno dolžnost.

V primeru razmer, v katerih bi bilo lahko v večjem obsegu ogroženo življenje in premoženje občanov, pa se

občinski svet ne more pravočasno sestati, lahko župan sprejme začasne nujne ukrepe. Te mora predložiti v potrditev občinskemu svetu takoj, ko se ta lahko sestane.

31. člen

(zadržanje objave splošnega akta ali izvajanja odločitve)

Župan zadrži objavo splošnega akta občine, če meni, da je neustaven ali nezakonit in predlaga občinskemu svetu, da o njem ponovno odloči na prvi naslednji seji, pri čemer mora navesti razloge za zadržanje.

Če občinski svet vztraja pri svoji odločitvi, se splošni akt objavi, župan pa lahko vloži pri ustavnem sodišču zahtevo za oceno njegove skladnosti z ustavo in zakonom.

Župan zadrži izvajanje odločitve občinskega sveta, če meni, da je nezakonita, ali je v nasprotju s statutom ali drugim splošnim aktom občine, in predlaga občinskemu svetu, da o njej ponovno odloči na prvi naslednji seji, pri čemer mora navesti razloge za zadržanje.

Ob zadržanju izvajanja odločitve občinskega sveta župan opozori pristojno ministrstvo na nezakonitost take odločitve. Če občinski svet ponovno sprejme enako odločitev, lahko župan začne postopek pri upravnem sodišču.

Če se odločitev občinskega sveta nanaša na zadevo, ki je z zakonom prenesena v opravljanje občini, župan opozori pristojno ministrstvo na nezakonitost oziroma neprimernost take odločitve.

32. člen

(nezdružljivost funkcije župana)

Funkcija župana ni združljiva s funkcijo člana občinskega sveta in podžupana, članstvom v nadzornem odboru in z delom v občinski upravi ter z drugimi funkcijami, za katere tako določa zakon.

33. člen

(podžupan)

Za pomoč pri opravljanju nalog župana ima občina najmanj enega podžupana.

Podžupan imenuje in razrešuje občinski svet na predlog župana izmed članov občinskega sveta. S sklepom o imenovanju podžupana se ugotovi, da bo podžupan v primeru predčasnega prenehanja mandata župana opravljal funkcijo župana v času od sprejema sklepa o predčasnem prenehanju mandata in razpisa nadomestnih volitev do izvolitve novega župana. Podžupan, ki opravlja funkcijo župana, nima glasovalne pravice.

Podžupan pomaga županu pri njegovem delu ter opravlja posamezne naloge iz pristojnosti župana, za katere ga župan pooblasti.

Podžupan nadomešča župana v primeru njegove odsotnosti ali zadržanosti. Če ima občina več podžupanov, nadomešča župana tisti podžupan, ki ga določi župan, če pa ga ne določi, pa najstarejši podžupan. V času nadomeščanja opravlja podžupan tekoče naloge iz pristojnosti župana in tiste naloge, za katere ga župan pooblasti.

V soglasju z županom se lahko tudi podžupan odloči, da bo funkcijo opravljal poklicno. O poklicnem opravljanju funkcije podžupana odloči občinski svet na predlog župana.

34. člen

(nezdružljivost funkcije podžupana)

Funkcija podžupana ni združljiva s funkcijo župana, članstvom v nadzornem odboru in z delom v občinski upravi ter z drugimi funkcijami, za katere tako določa zakon.

35. člen

(nadomeščanje župana in podžupana)

Kadar nastopijo razlogi, da tako župan kot podžupana ne moreta opravljati svoje funkcije, nadomešča župana član občinskega sveta, ki ga določi župan, če ga ne določi, pa najstarejši član občinskega sveta.

V času nadomeščanja opravlja član občinskega sveta tekoče naloge iz pristojnosti župana.

36. člen

(prenehanje mandata županu in podžupanu)

Županu in podžupanu preneha mandat:

- če izgubi volilno pravico,
- če postane trajno nezmožen za opravljanje funkcije,
- če je s pravnomočno sodbo obsojen na nepogojno kazen zapora, daljšo kot šest mesecev,
- če nastopi funkcijo ali začne opravljati dejavnost, ki ni združljiva s funkcijo župana ali podžupana,
- če v treh mesecih po potrditvi mandata ne preneha opravljati dejavnosti, ki ni združljiva s funkcijo župana ali podžupana,
- če odstopi,
- če je po odločitvi Državnega zbora razrešen.

Podžupanu preneha mandat tudi, če ga občinski svet na predlog župana razreši.

Če je župan razrešen po odločitvi Državnega zbora, je razrešen tudi podžupan. Mandat jima preneha z dnem razrešitve.

Razlogi za prenehanje mandata iz prve, druge in tretje alineje prvega odstavka tega člena se ugotovijo na podlagi pravnomočne sodne odločbe. Župan oziroma podžupan je dolžan občinski svet obvestiti o svoji odločitvi v zvezi s četrto, peto in šesto alinejo prvega odstavka tega člena. Odločitev oziroma odstopna izjava župana oziroma podžupana mora biti v pisni obliki posredovana komisiji za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja občinskega sveta. Komisija je dolžna v roku 8 dni po prejemu pisne izjave posredovati predlog ugotovitvenega sklepa občinskemu svetu.

Županu oziroma podžupanu preneha mandat z dnem, ko občinski svet na podlagi pisne izjave oziroma predloga komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja ugotovi, da so nastali razlogi za prenehanje mandata.

Občinski svet sprejme ugotovitveni sklep na seji, na kateri je dana pisna izjava ali najkasneje na prvi seji po nastanku razlogov iz prvega odstavka tega člena.

Ugotovitveni sklep posreduje občinski svet predsedniku občinske volilne komisije. Če županu preneha mandat več kot šest mesecev pred potekom mandatne dobe, razpiše občinska volilna komisija nadomestne volitve.

Podžupanu s prenehanjem mandata zaradi razlogov iz prve do vključno pete alineje prvega odstavka tega člena preneha tudi mandat člana občinskega sveta. Odstop se šteje za razrešitev, če podžupan ne izjavi, da odstopa tudi kot član občinskega sveta. Za izvolitev oziroma potrditev mandata nadomestnega člana občinskega sveta se upoštevajo določbe zakona.

Prenehanje mandata podžupana zaradi razrešitve po drugem odstavku tega člena ne vpliva na mandat člana občinskega sveta.

4. Nadzorni odbor

37. člen

(pojem in naloge nadzornega odbora)

Nadzorni odbor občine je najvišji organ nadzora javne porabe v občini.

V okviru svoje pristojnosti nadzorni odbor:

- opravlja nadzor nad razpolaganjem s premoženjem občine,
- nadzoruje namenskost in smotrnost porabe proračunskih sredstev,
- nadzoruje finančno poslovanje uporabnikov proračunskih sredstev.

Nadzor vsebuje ugotavljanje zakonitosti in pravilnosti poslovanja občinskih organov, občinske uprave, svetov krajevnih skupnosti, javnih zavodov, javnih podjetij in občinskih skladov ter drugih porabnikov sredstev občinskega proračuna in pooblaščenih oseb z občinskimi javnimi sredstvi in občinskim premoženjem in ocenjevanje učinkovitosti in gospodarnosti porabe občinskih proračunskih sredstev.

38. člen

(število, imenovanje in razrešitev članov nadzornega odbora)

Nadzorni odbor ima sedem članov.

Člani nadzornega odbora opravljajo svoje naloge nepoklicno.

Člane nadzornega odbora in predsednika imenuje občinski svet izmed občanov. Člani nadzora morajo imeti praviloma VI. stopnjo strokovne izobrazbe in izkušnje s finančno-računovodskega ali pravnega področja. Kandidate za člane nadzornega odbora občine predlaga občinskemu svetu komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja.

Člani nadzornega odbora ne morejo biti člani občinskega sveta, župan, podžupan, člani svetov krajevnih skupnosti, tajnik občine, delavci občinske uprave ter člani poslovodstev javnih zavodov, javnih podjetij in občinskih skladov ter drugih organizacij, ki so uporabniki proračunskih sredstev.

Članstvo v nadzornem odboru preneha z dnem razrešitve oziroma z dnem poteka mandata članom občinskega sveta, ki je nadzorni odbor imenoval. Za predčasno razrešitev člana nadzornega odbora se primerno uporabljajo razlogi za predčasno prenehanje mandata člana občinskega sveta. Razrešitev opravi občinski svet na predlog nadzornega odbora.

39. člen

(konstituiranje nadzornega odbora)

Nadzorni odbor se konstituira, če je na prvi seji navzočih večina članov.

40. člen

(predstavljanje in organizacija dela nadzornega odbora)

Predsednik predstavlja nadzorni odbor, sklicuje in vodi njegove seje, zastopa njegove ugotovitve, mnenja, priporočila in predloge pred organi občine in pred organi nadzorovanih subjektov, podpisuje za nadzorni odbor, organizira njegovo delo.

Strokovno in administrativno pomoč za delo nadzornega odbora zagotavljata župan in občinska uprava. Posamezne posebne strokovne naloge nadzora lahko opravi izvedenec, ki ga na predlog nadzornega odbora imenuje občinski svet. Pogodbo z izvedencem sklene župan.

Sredstva za delo nadzornega odbora se zagotavljajo v občinskem proračunu, na podlagi izdelanega letnega programa nadzora.

41. člen

(način dela in postopki nadzornega odbora)

Nadzorni odbor sprejema svoja poročila s priporočili in predlogi na seji, na kateri je navzočih večina članov nadzornega odbora, z večino glasov navzočih članov.

Nadzorni odbor sprejme letni program nadzora, ki obvezno vsebuje letni nadzor zaključnega računa proračuna in zaključnih računov krajevnih skupnosti in finančnih načrtov krajevnih skupnosti, javnih zavodov in javnih podjetij ter občinskih skladov, predloga proračuna in finančnih načrtov javnih zavodov, javnih podjetij in občinskih skladov ter vsaj polletni nadzor razpolaganja z občinskim nepremičnim in premičnim premoženjem. V program lahko nadzorni odbor vključi tudi druge nadzore. S programom seznanjeni nadzorni odbor občinski svet in župana.

Poleg zadev iz letnega programa dela mora nadzorni odbor obvezno obravnavati zadeve, ki jih s sklepom predlaga občinski svet ali župana.

Ugotovitve, ocene in mnenja ter predloge poročil nadzornega odbora pripravi član nadzornega odbora, ki ga je na predlog predsednika, za posamezno zadevo v skladu z letnim programom nadzora, s sklepom o izvedbi nadzora zadolžil nadzorni odbor. Sklep o izvedbi nadzora mora vsebovati opredelitev vsebine nadzora, časa in kraja nadzora in navedbo nadzorovane osebe (organ ali organizacija z odgovornimi osebami).

V postopku nadzora so odgovorni in nadzorovane osebe dolžni članu nadzornega odbora, ki opravlja nadzor, predložiti vso potrebno dokumentacijo, sodelovati v postopku nadzora, odgovoriti na ugotovitve in dajati pojasnila. Vsak član nadzornega odbora, ki opravlja nadzor, ima pravico zahtevati vse podatke, ki so mu potrebni za izvedbo naloge, ki mu je zaupana, če teh podatkov na njegov predlog ne zahteva nadzorni odbor. Občinski organi so zahtevane podatke dolžni dati.

Po opravljenem pregledu pripravi član nadzornega odbora predlog poročila, v katerem je navedena nadzorovana oseba, odgovorne osebe, predmet pregleda, ugotovitve, ocene in mnenja ter morebitna priporočila in predlogi ukrepov. Predlog poročila sprejme nadzorni odbor in ga pošlje nadzorovani osebi, ki ima pravico v roku petnajst dni od prejema predloga poročila vložiti pri nadzornem odboru ugovor. Nadzorni odbor mora o ugovoru odločiti v petnajstih dneh. Dokončno poročilo pošlje nadzorni odbor nadzorovani osebi, občinskemu svetu in županu, po potrebi pa tudi računskemu sodišču.

Če nadzorni odbor v okviru svoje pristojnosti ugotovi hujšo kršitev predpisov ali nepravilnosti pri poslovanju občine, ki so opredeljene v poslovniku nadzornega odbora, mora o teh kršitvah v roku petnajst dni obvestiti pristojno ministrstvo in računsko sodišče.

V primeru, da nadzorni odbor ugotovi, da obstaja utemeljen sum, da je nadzorovana oseba ali odgovorna oseba storila prekršek ali kaznivo dejanje, je dolžan svoje ugotovitve posredovati pristojnemu organu pregona.

Nadzorovane osebe so dolžne spoštovati priporočila in predloge nadzornega odbora. Občinski svet, župan in organi porabnikov občinskih proračunskih sredstev so dolžni obravnavati poročila nadzornega odbora in v skladu s svojimi pristojnostmi upoštevati priporočila in predloge nadzornega odbora.

42. člen

(izločitev člana nadzornega odbora)

Predsednik nadzornega odbora izloči člana nadzornega odbora iz posamezne zadeve v primeru, če so podane okoliščine, ki vzbujajo dvom o njegovi nepristranskosti.

Izločitev člana nadzornega odbora v posamezni zadevi lahko zahteva tudi nadzorovana oseba. Zahtevo za izločitev mora vložiti pri nadzornem odboru. V zahtevi je potrebno navesti okoliščine, na katere opira svojo zahtevo za izločitev. O izločitvi odloči predsednik nadzornega odbora.

O izločitvi predsednika nadzornega odbora odloči nadzorni odbor.

43. člen

(javnost dela nadzornega odbora)

Delo nadzornega odbora je javno. Nadzorni odbor o svojih ugotovitvah obvesti javnost, ko je njegovo poročilo dokončno. Ob obveščanju javnosti mora spoštovati pravice strank.

Pri opravljanju svojega dela so člani nadzornega odbora dolžni varovati osebne podatke, državne, uradne in poslovne skrivnosti nadzorovanih, ki so tako opredeljene z zakonom, drugim predpisom ali z akti občinskega sveta in organizacij uporabnikov proračunskih sredstev ter spoštovati dostojanstvo, dobro ime in integriteto posameznikov.

44. člen

(poslovník nadzornega odbora)

Podrobnejšo organizacijo svojega dela uredi nadzorni odbor s poslovníkom, s katerim seznanjeni občinski svet in župana.

Nadzorni odbor sprejme svoj poslovník v skladu s statutom.

5. Občinska uprava

45. člen

(pojém in organiziranost občinske uprave)

Občina ima občinsko upravo, ki jo sestavljajo eden ali več organov občinske uprave, ki jih ustanovi občinski svet na predlog župana z odlokom ter določi njihovo notranjo organizacijo in delovno področje. Sistemizacijo delovnih mest v občinski upravi določi župan. O imenovanju oziroma sklenitvi delovnega razmerja zaposlenih v občinski upravi odloča župan ali po njegovem pooblastilu tajnik občine.

Predstojnik občinske uprave je župan, delo občinske uprave pa neposredno vodi tajnik občine, ki ga imenuje in razrešuje župan.

Kadar je v občini ustanovljenih več organov občinske uprave, pooblasti tajnik za posamezne naloge v zvezi z njihovim vodenjem predstojnike teh organov, katere imenuje in razrešuje župan.

O sporih o pristojnosti med organi občinske uprave odloča župan.

O izločitvi predstojnika organa občinske uprave ali zaposlenega v občinski upravi odloča tajnik občine, ki v primeru izločitve predstojnika občinske uprave o stvari tudi odloči, če je predstojnik pooblaščen za odločanje v upravnih stvareh.

O izločitvi tajnika občine ali župana odloča občinski svet, ki v primeru izločitve o stvari tudi odloči.

46. člen

(pristojnosti občinske uprave)

V skladu z zakonom, statutom in splošnimi akti občine izvaja upravne naloge iz občinske pristojnosti, odloča o upravnih stvareh na prvi stopnji, opravlja inšpekcijske naloge in naloge občinskega redarstva oziroma drugih služb nadzora ter strokovna, organizacijska in administrativna opravila za občinske organe.

Občinska uprava odloča o pravicah in dolžnostih posameznikov in pravnih oseb ter o njihovih pravnih koristih v upravnih stvareh v upravnem postopku.

O upravnih stvareh iz občinske pristojnosti odloča na prvi stopnji občinska uprava, na drugi stopnji župan, če ni za posamezne primere z zakonom drugače določeno.

47. člen

(skupni organ občinske uprave)

Občine se lahko odločijo, da ustanovijo enega ali več organov skupne občinske uprave.

Organ skupne občinske uprave se ustanovi na način in po postopku določenim v zakonu.

48. člen

(občinska inšpekcija)

Občinska uprava opravlja nadzorstvo nad izvajanjem občinskih predpisov in drugih aktov, s katerimi občina ureja zadeve iz svoje pristojnosti.

Za opravljanje nadzorstva iz prejšnjega odstavka tega člena se lahko v okviru občinske uprave ustanovi občinska inšpekcija.

Inšpekcijsko nadzorstvo neposredno opravljajo občinski inšpektorji kot delavci s posebnimi pooblastili, ki morajo izpolnjevati pogoj, predpisane z zakonom o upravi.

Občinski inšpektorji imajo enaka pooblastila, dolžnosti in odgovornosti, kot jih imajo inšpektorji po zakonu o upravi.

Več občin lahko zaradi urejanja zadev občinske inšpekcije ustanovijo medobčinski inšpektorat.

V primeru iz prejšnjega odstavka tega člena občinski svet zainteresiranih občin sprejmejo akt o ustanovitvi medobčinskega inšpektorata, v katerem določijo njegove naloge, organe in financiranje.

6. Občinsko pravobranilstvo

49. člen

(zastopanje)

Občina ima lahko občinsko pravobranilstvo, ki pred sodišči in drugimi državnimi organi zastopa občino, občinske organe in krajevne skupnosti.

Po pooblastilu lahko občinsko pravobranilstvo zastopa tudi druge pravne osebe, ki so jih ustanovile občine.

Občinsko pravobranilstvo se ustanovi z odlokom, v katerem občinski svet določi njegovo delovno področje oziroma pooblastila. Za občinsko pravobranilstvo se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja državno pravobranilstvo.

Občina lahko skupaj s še eno ali več občinami ustanovi skupni organ občinskega pravobranilstva.

7. Drugi organi občine

50. člen

(drugi organi občine)

Organizacijo, delovno področje ter sestavo organov, ki jih mora občina imeti v skladu s posebnimi zakoni, ki urejajo naloge občine na posameznih področjih javne uprave, določi župan oziroma občinski svet na podlagi zakona s sklepom o ustanovitvi in imenovanju članov posameznega organa.

51. člen

(organi civilne zaščite)

Občina ima poveljnika in štab civilne zaščite občine, ki izvajata operativno strokovno vodenje civilne zaščite in drugih sil za zaščito, reševanje in pomoč, v skladu s sprejetimi načrti.

Poveljnik in poverjeniki za civilno zaščito so za svoje delo odgovorni županu.

VI. KRAJEVNE SKUPNOSTI – OŽJI DELI OBČINE

52. člen

(pomen in status krajevnih skupnosti)

Zaradi zadovoljevanja skupnih potreb občanov na območju posameznih naselij so v občini kot ožji deli občine ustanovljene krajevne skupnosti navedene v 5. členu tega statuta.

Krajevne skupnosti so del občine v teritorialnem, funkcionalnem, organizacijskem, premoženjsko-financnem in pravnem smislu.

Krajevna skupnost je pravna oseba javnega prava v okviru nalog, ki jih opravlja samostojno, v skladu z odlokom.

Krajevna skupnost ne more biti delodajalec.

Krajevna skupnost nastopa v pravnem prometu v svojem imenu in za svoj račun v okviru nalog, ki so določene z odlokom iz drugega odstavka 55. člena statuta.

53. člen

(ustanovitev, ukinitvev in sprememba območja krajevne skupnosti)

Pobudo za ustanovitev nove krajevne skupnosti, njeno ukinitvev ali spremembo njenega območja lahko da zbor krajanov krajevne skupnosti ali 10 odstotkov volivcev s tega območja po postopku in na način, ki je določen s tem statutom za ljudsko iniciativo.

Krajevne skupnosti ustanovi, ukine ali spremeni njihovo območje občinski svet s statutom po poprej ugotovljeni volji prebivalcev o imenu in območju skupnosti. Volja prebivalcev se ugotovi na zborih krajanov, ki jih skliče župan za območje, na katerem naj bi se ustanovila krajevna skupnost.

54. člen

(odgovornost krajevne skupnosti)

Krajevna skupnost odgovarja za svoje obveznosti z vsem svojim premoženjem in sredstvi, s katerimi razpolaga. Občina odgovarja za obveznosti krajevne skupnosti subsidiarno.

55. člen

(pristojnosti krajevne skupnosti)

Krajevne skupnosti opravljajo naloge iz pristojnosti občine, ki se pretežno nanašajo na prebivalce krajevne skupnosti.

Podrobneje se naloge krajevnih skupnosti opredelijo z odlokom za posamezne krajevne skupnosti.

56. člen

(javne zadeve, pri katerih sodelujejo krajevne skupnosti)

Krajevne skupnosti sodelujejo pri opravljanju javnih zadev v občini, in sicer:

– dajejo predloge in sodelujejo pri pripravi razvojnih programov občine na področju javne infrastrukture na svojem območju ter sodelujejo pri izvajanju komunalnih investicij in investicij v javno razsvetljavo na njihovem območju in sodelujejo pri nadzoru nad opravljenimi deli,

– sodelujejo pri pripravi programov oskrbe s pitno vodo in zaščiti virov pitne vode, sodelujejo pri pridobivanju soglasij lastnikov zemljišč za dela s področja gospodarskih javnih služb,

– dajejo predloge za sanacijo divjih odlagališč komunalnih odpadkov in sodelujejo pri njihovi sanaciji,

– dajejo predloge za ureditev in lepševanje kraja (ocvetliččenja, ureditev in vzdrževanje sprehajalnih poti ipd.) in pri tem sodelujejo,

- dajejo pobude za dodatno prometno ureditev (prometna signalizacija, ureditev dovozov in izvozov, omejevanje hitrosti ipd.),
- predlagajo programe javnih del,
- sodelujejo in dajejo mnenja pri javnih razgrnitvah prostorskih, planskih in izvedbenih aktov, ki obravnavajo območje njihove skupnosti,
- oblikujejo pobude za spremembo prostorskih, planskih in izvedbenih aktov ter jih posredujejo pristojnemu organu občine,
- dajejo mnenja glede spremembe namembnosti kmetijskega prostora v druge namene, predvidenih gradenj večjih proizvodnih in drugih objektov v skupnosti, za posege v kmetijski prostor (agromelioracije, komasacije), pri katerih bi prišlo do spremembe režima vodnih virov,
- seznanjajo pristojni organ občine s problemi in potrebami prebivalcev skupnosti na področju urejanja prostora in varstva okolja,
- sodelujejo pri organizaciji kulturnih, športnih in drugih prireditvev,
- spremljajo nevarnosti na svojem območju in o tem obveščajo štab za civilno zaščito ter po potrebi prebivalstvo in sodelujejo pri ostalih nalogah s področja zaščite in reševanja,
- dajejo soglasja k odločitvam o razpolaganju in upravljanju s premoženjem občine, ki je skupnostim dano na uporabo za opravljanje njihovih nalog.

57. člen

(organ krajevne skupnosti)

Organ krajevne skupnosti je svet, ki ga izvolijo volilni upravičenci s stalnim prebivališčem na območju krajevne skupnosti. Način izvolitve članov sveta krajevne skupnosti določa zakon.

Volitve v svet krajevne skupnosti razpiše župan.

58. člen

(števílo in mandat članov sveta krajevne skupnosti)

Števílo članov sveta določi občinski svet s odlokom, s katerim določi volilne enote za volitve v svet krajevne skupnosti po poprejšnjem soglasju sveta krajevne skupnosti.

Mandat članov sveta krajevne skupnosti se začne in konča istočasno kot mandat članov občinskega sveta.

Določbe zakona in tega statuta, ki urejajo predčasno prenehanje mandata članu občinskega sveta se smiselno uporabljajo tudi za prenehanje mandata člana sveta krajevne skupnosti.

59. člen

(sklic in konstituiranje sveta krajevne skupnosti)

Prvo sejo sveta krajevne skupnosti skliče župan najkasneje dvajset dni po izvolitvi članov sveta krajevne skupnosti.

Predsednik sveta skliče svet krajevne skupnosti najmanj štirikrat na leto oziroma večkrat v primeru, da je to potrebno. Predsednik mora sklicati svet krajevne skupnosti, če to zahteva župan ali najmanj polovica članov sveta.

Svet je konstituiran, ko so potrjeni mandati več kot polovici njegovih članov.

Svet krajevne skupnosti ima predsednika, ki ga izmed sebe izvolijo člani sveta.

Svet na predlog predsednika izvoli podpredsednika. Podpredsednik sveta nadomešča predsednika in opravlja naloge, ki mu jih določi predsednik.

60. člen

(odločanje in navzočnost na seji sveta krajevne skupnosti)

Svet krajevne skupnosti dela ter sprejema svoje odločitve na seji, na kateri je navzočih večina članov, z večino glasov navzočih članov.

Župan in člani občinskega sveta imajo pravico biti navzoči na seji sveta krajevne skupnosti in razpravljati, vendar pa nimajo glasovalne pravice.

Na sejo sveta krajevne skupnosti se vabilo z gradivom pošlje tudi županu in članom občinskega sveta iz volilne enote v kateri je krajevna skupnost.

Svetniki izvoljeni v volilni enoti v kateri je krajevna skupnost so edini pristojni prenašati mnenja in predloge sveta krajevne skupnosti do občinskega sveta.

Predsednik sveta je dolžan enkrat letno ob zaključnem računu dati poročilo o delu županu in občinskemu svetu.

Za delovanje sveta krajevne skupnosti se smiselno uporablja poslovnik občinskega sveta.

61. člen

(naloge sveta krajevnih skupnosti)

Svet krajevne skupnosti izvršuje naloge, ki so v skladu s tem statutom naloge krajevne skupnosti. Svet tudi:

- obravnava vprašanja iz občinske pristojnosti, ki se nanašajo na območje krajevne skupnosti in njeno prebivalstvo ter oblikuje svoja stališča in mnenja,

- daje pobude in predloge za sprejem odlokov in drugih splošnih aktov občine,

- sprejema odločitve o uporabi sredstev skupnosti.

Odločitve sveta krajevne skupnosti o razpolaganju ter gospodarjenju s premoženjem skupnosti so veljavne, ko da nanje soglasje občinski svet.

Odločitve sveta krajevne skupnosti izvršuje župan in občinska uprava, kolikor niso v nasprotju z zakonom in drugimi predpisi.

Stališča, mnenja, pobude in predlogi sveta krajevne skupnosti niso pogoj za izvrševanje nalog občine, za katere so pristojni občinski svet, župan ali občinska uprava in jih ne zavezujejo, razen če ni s tem statutom ali odlokom drugače določeno.

62. člen

(zbor krajanov)

Svet krajevne skupnosti lahko za obravnavo posameznih vprašanj iz njene pristojnosti sklicuje zbere krajanov krajevne skupnosti. Za sklic in izvedbo zbora krajanov se smiselno uporabljajo določbe tega statuta, s katerimi je urejen zbor občanov.

63. člen

(sredstva za delovanje in premoženje krajevnih skupnosti)

Za delovanje in opravljanje nalog krajevnih skupnosti se zagotovijo sredstva v proračunu občine.

Za uresničevanje posebnih skupnih potreb in interesov prebivalcev krajevnih skupnosti lahko občina pridobiva sredstva iz prostovoljnih prispevkov podjetij, zavodov in drugih organizacij, s samoprispevkom in s prihodki od premoženja krajevne skupnosti. Tako pridobljena sredstva je občina dolžna posebej evidentirati in porabiti v skladu z njihovim namenom.

Kriteriji in merila za financiranje nalog in delovanja krajevnih skupnosti iz proračuna občine se določijo z odlokom.

Krajevne skupnosti se ne smejo zadolževati.

Prihodki in odhodki krajevnih skupnosti morajo biti zajeti v finančnih načrtih, ki jih za posamezno proračunsko leto oblikujejo in občinskemu svetu predlagajo njihovi sveti. Fi-

nančne načrte, ki so kot sestavni del občinskega proračuna njegova priloga, sprejme na predlog župana občinski svet.

Občina ne prevzema finančnih obveznosti krajevnih skupnosti, ki niso zajeti v proračunu občine.

Za izvrševanje finančnega načrta krajevnih skupnosti je odgovoren predsednik sveta.

Krajevne skupnosti imajo svoje žiro račune.

Za izvrševanje finančnih načrtov krajevnih skupnosti se uporabljajo določbe predpisov, ki urejajo financiranje javne porabe in določbe odloka o proračunu občine.

Nadzor nad finančnim poslovanjem krajevnih skupnosti opravlja nadzorni odbor občine.

Izvajanje strokovnih in administrativnih opravil za potrebe krajevnih skupnosti in njihovih svetov zagotavljajo zaposleni v občinski upravi.

Krajevna skupnost mora s svojim premoženjem gospodariti kot dober gospodar. Za razpolaganje s premoženjem skupnosti se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki urejajo razpolaganje s premoženjem občine ter določbe tega statuta.

Če krajevna skupnost preneha obstajati ali če ji preneha pravna subjektiviteta, preidejo vse njene pravice in obveznosti na občino.

64. člen

(razpustitev sveta in ukinitvev krajevnih skupnosti)

Občinski svet lahko na predlog župana, nadzornega odbora občine, četrtine članov sveta krajevnih skupnosti ali zbora občanov krajevnih skupnosti razpusti svet krajevnih skupnosti in razpiše predčasne volitve:

– če se po najmanj trikratnem sklicu ne sestane,

– če ne izvršuje nalog, ki so mu v skladu s tem statutom zaupane oziroma jih izvršuje v nasprotju z zakonom, predpisi in splošnimi akti občine.

Občinski svet lahko s spremembo statuta tudi ukine krajevno skupnost, če ugotovi, da svet krajevnih skupnosti ne opravlja svojih nalog, da ni kandidatov za člane sveta oziroma da občani na njenem območju nimajo interesa za opravljanje nalog krajevnih skupnosti v skladu s tem statutom.

VI. NEPOSREDNO SODELOVANJE OBČANK IN OBČANOV PRI ODLOČANJU

65. člen

(oblike sodelovanja)

Osebe, ki imajo na območju občine stalno prebivališče, so občanke in občani občine.

Občanke in občani odločajo o lokalnih javnih zadevah po organih občine, ki jih volijo na podlagi splošne in enake volilne pravice na svobodnih volitvah s tajnim glasovanjem ter v drugih organih, delovnih in posvetovalnih telesih, v skladu z zakonom in tem statutom.

Oblike neposrednega sodelovanja občank in občanov pri odločanju v občini so: zbor občanov, referendum in ljudska iniciativa.

Na podlagi odločitve organov občine se lahko v posamezne oblike odločanja vključijo tudi osebe, ki imajo v občini začasno prebivališče in osebe, ki so lastniki zemljišč in drugih nepremičnin na območju občine.

1. Zbor občanov

66. člen

(zadeve, ki jih zbor občanov obravnava)

Občani na zboru občanov:

– obravnavajo pobude in predloge za spremembo območja občine, njenega imena ali sedeža ter dajejo pobude v zvezi s tem in oblikujejo mnenja,

– obravnavajo predloge in pobude za sodelovanje in povezovanje z drugimi občinami v širše samoupravne lokalne skupnosti,

– obravnavajo pobude in predloge za ustanovitev ali ukinitvev ožjih delov občine oziroma za spremembo njihovih območij,

– predlagajo, obravnavajo in oblikujejo stališča o spremembah območij naselij, imen naselij ter imen ulic,

– opravljajo naloge zborov volivcev v skladu z zakonom,

– dajejo predloge občinskemu organu v zvezi s pripravo programov razvoja občine, gospodarjenja s prostorom ter varovanja življenjskega okolja,

– oblikujejo stališča v zvezi z večjimi posegi v prostor, kot so gradnja avtocest, energetskega objekta, odlagališč odpadkov in nevarnih stvari,

– obravnavajo in oblikujejo mnenja, stališča ter odločajo o zadevah, za katere je tako določeno z zakonom, s tem statutom ali odlokom občine ter o zadevah, za katere tako sklene občinski svet ali župan.

Odločitve, predloge, pobude, stališča in mnenja zbora občanov so občinski organi, v katerih pristojnost posamezne zadeve spada, dolžni obravnavati in pri izvajanju svojih nalog upoštevati. Če pristojni občinski organ meni, da predlogov, pobud, stališč, mnenj in odločitev zbora občanov ni mogoče upoštevati, je občanom dolžan na primeren način in v primernem roku svoje mnenje predstaviti in utemeljiti.

67. člen

(območje sklica zbora občanov)

Zbor občanov se lahko skliče za vso občino, za posamezno naselje ali zaselek.

68. člen

(obvezen in neobvezen sklic zbora občanov)

Zbor občanov skliče župan na lastno pobudo ali na pobudo občinskega sveta ali vaškega odbora.

Župan mora sklicati zbor občanov za vso občino na zahtevo najmanj deset odstotkov volivcev v občini, zbor občanov v krajevni skupnosti pa na zahtevo najmanj deset odstotkov volivcev v tej skupnosti.

69. člen

(način vložitve zahteve in odločanje o sklicu na zahtevo volivcev)

Zahteva volivcev za sklic zbora občanov mora vsebovati pisno obrazložen predlog zadeve, ki naj jo zbor obravnava. Zahtevi je treba priložiti seznam volivcev, ki so zahtevo podprli. Seznam mora vsebovati ime in priimek volivca, datum rojstva in naslov stalnega prebivališča ter njihove podpise. Župan lahko zahtevo s sklepom zavrne, če ugotovi, da zahteve ni podprlo zadostno število volivcev. Sklep z obrazložitvijo se vroči pobudniku zahteve ali prvemu podpisanemu volivcu na seznamu. Župan skliče zbor občanov najkasneje v tridesetih dneh po prejemu pravilno vložene zahteve.

70. člen

(način sklica zbora občanov)

Sklic zbora občanov mora vsebovati območje, za katerega se sklicuje zbor občanov, kraj in čas zbora občanov ter predlog dnevnega reda.

Sklic zbora volivcev je treba objaviti na krajevno običajen način.

71. člen

(vodenje zbora, sklepčnost in odločanje na zboru občanov)

Zbor občanov vodi župan ali od njega pooblaščen podžupan. Župan lahko zboru občanov predlaga imenovanje predsedstva zbora, ki naj zbor vodi.

Zbor občanov veljavno sprejema svoje odločitve, predloge, pobude, stališča in mnenja, če na zboru sodeluje najmanj pet odstotkov volivcev z območja občine, za katero je zbor sklican.

Odločitev zbora občanov je sprejeta, če zanjo glasuje najmanj polovica volivcev, ki sodelujejo na zboru.

Delavec občinske uprave, ki ga določi tajnik občine, ugotovi sklepčnost zbora občanov, koliko volivcev je glasovalo za njegove odločitve ter vodi zapisnik o odločitvah zbora. Z zapisnikom zbora občanov tajnik občine seznanjeni občinski svet in župana ter ga na krajevno običajen način objavi.

2. Referendum o splošnem aktu občine

72. člen

(vsebina odločanja na referendumu)

Občanke in občani lahko odločajo na referendumu o vprašanih, ki so vsebina splošnih aktov občine, ki jih sprejema občinski svet, razen o proračunu in zaključnem računu občine ter o splošnih aktih, s katerimi se v skladu z zakonom predpisujejo občinski davki in druge dajatve.

Občinski svet lahko o splošnem aktu iz prejšnjega odstavka razpiše referendum na predlog župana ali člana občinskega sveta.

Občinski svet mora razpisati referendum, če to zahteva najmanj deset odstotkov volivcev v občini, in če tako določa zakon ali statut občine.

Predlog za razpis referenduma lahko vloži župan ali član občinskega sveta najkasneje v petnajstih dneh po sprejemu splošnega akta občine.

Najkasneje v petnajstih dneh po sprejemu splošnega akta občine je treba občinski svet pisno seznaniti s pobudo volivcem za vložitev zahteve za razpis referenduma.

Če je vložen predlog za razpis referenduma ali je dana pobuda volivcem za vložitev zahteve za razpis referenduma, župan zadrži objavo splošnega akta do odločitve o predlogu ali pobudi oziroma do odločitve na referendumu.

73. člen

(naknadni referendum)

Referendum se opravi kot naknadni referendum, na katerem občani potrdijo ali zavrnejo sprejeti splošni akt občine ali njegove posamezne določbe.

Če je splošni akt občine ali njegove posamezne določbe na referendumu potrjen, ga mora župan objaviti skupaj z objavo izida referenduma.

Če je splošni akt občine ali njegove posamezne določbe zavrnjen, se splošni akt ne objavi, dokler se ob upoštevanju volje volivcev ne spremeni.

Odločitev volivcev na referendumu, s katero je bil splošni akt občine zavrnjen ali so bile zavrnjene njegove posamezne določbe, zavezuje občinski svet, ki je splošni akt, o

katerem je bil izveden referendum, sprejel, do konca njegovega mandata.

74. člen

(pobudnik za vložitev zahteve za izvedbo referenduma)

Pobuda volivcem za vložitev zahteve za razpis referenduma o splošnem aktu občine ali njegovih posameznih določbah mora vsebovati že oblikovano zahtevo za razpis referenduma. Zahteva mora vsebovati jasno izraženo vprašanje, ki naj bo predmet referenduma, in obrazložitev.

Pobudo volivcem za vložitev zahteve za razpis referenduma lahko da vsak volivec, politična stranka v občini ali svet ožjega dela občine. Pobuda mora biti podprta s podpisi najmanj stotih volivcev v občini. Podpore pobudi dajo volivci na seznamu, ki vsebuje osebne podatke podpisnikov: ime in priimek, datum rojstva, naslov stalnega prebivališča.

Pobudnik o pobudi volivcem za vložitev zahteve za razpis referenduma pisno seznanjeni občinski svet in pobudo predloži županu.

Če župan meni, da pobuda z zahtevo ni oblikovana v skladu s prvim odstavkom tega člena ali je v nasprotju z zakonom in s statutom občine, o tem v osmih dneh po prejemu pobude obvesti pobudnika in ga pozove, da ugotovljeno neskladnost odpravi v osmih dneh. Če pobudnik tega ne stori, se šteje, da pobuda ni bila vložena. Župan o tem nemudoma obvesti pobudnika in občinski svet.

Pobudnik lahko v osmih dneh po prejemu obvestila iz predhodnega odstavka zahteva, naj odločitev župana preizkusi upravno sodišče.

75. člen

(osebno podpisovanje)

Volivci dajejo podporo zahtevi za razpis referenduma z osebnim podpisovanjem.

Župan določi obrazec za podporo z osebnim podpisovanjem, ki vsebuje jasno izraženo zahtevo za razpis referenduma, in rok za zbiranje podpisov.

Osebno podpisovanje se izvaja pred državnim organom, pristojnim za vodenje evidence volilne pravice.

76. člen

(razpis referenduma)

Občinski svet razpiše referendum v petnajstih dneh po sprejemu odločitve o predlogu župana ali občinskega svetnika za razpis referenduma oziroma v petnajstih dneh od vložitve zahteve volivcev za razpis referenduma v skladu s četrtem odstavkom prejšnjega člena.

Referendum se izvede najprej trideset in najkasneje petinštirideset dni od dne razpisa, v nedeljo ali drug dela prost dan.

Z aktom o razpisu referenduma določi občinski svet vrsto referenduma, splošni akt, o katerem se bo odločalo oziroma njegove določbe, o katerih se bo odločalo, besedilo referendumskega vprašanja, o katerem se bo odločalo na referendumu tako, da se bo obkrožilo "ZA" oziroma "PRO-TI", dan razpisa in dan glasovanja.

Akt o razpisu referenduma se objavi na način, ki je s tem statutom določen za objavo splošnih aktov občine.

Petnajst dni pred dnem glasovanja objavi občinska volilna komisija akt o razpisu referenduma v javnih občilih.

77. člen

(glasovalna pravica)

Pravico glasovati na referendumu imajo vsi občani, ki imajo pravico voliti člane občinskega sveta.

Odločitev na referendumu je sprejeta, če zanjo glasuje večina volivcev, ki so glasovali.

78. člen

(uporaba zakonskih določb in poročilo o izidu glasovanja)

Postopek za izvedbo referendumov vodijo organi, ki vodijo lokalne volitve. O ugovoru zaradi nepravilnosti pri delu volilnega odbora odloča občinska volilna komisija.

Glede glasovanja na referendumu in drugih vprašanih izvedbe referendumov veljajo določbe zakona, ki urejajo referendum in ljudsko iniciativo ter lokalne volitve, kolikor ni s tem statutom v skladu z zakonom o lokalni samoupravi posamezno vprašanje drugače urejeno.

Poročilo o izidu glasovanja na referendumu pošlje občinska volilna komisija občinskemu svetu ter ga objavi na način, ki je v statutu občine določen za objavo splošnih aktov občine.

3. Svetovalni referendum

79. člen

Občinski svet lahko pred odločanjem o posameznih vprašanih iz svoje pristojnosti razpiše svetovalni referendum.

Svetovalni referendum se razpiše za vso občino ali za njen del.

Svetovalni referendum se izvede v skladu z določbami tega statuta, ki urejajo referendum o splošnem aktu občine.

Odločitev volivcev na svetovalnem referendumu ne zavezuje občinskih organov.

4. Drugi referendumi

80. člen

(referendum o samoprispevkih)

Občani lahko odločajo na referendumu o samoprispevkih in tudi o drugih vprašanih, če tako določa zakon.

Referendum iz prejšnjega odstavka se opravi v skladu z določbami tega statuta, če z zakonom, ki določa in ureja referendum, ni drugače določeno.

Odločitev o uvedbi samoprispevka je sprejeta, če je zanjo glasovala večina vseh volivcev v občini oziroma v delu občine, za katerega se bo samoprispevek uvedel.

5. Ljudska iniciativa

81. člen

(smiselna uporaba določb o referendumu)

Najmanj deset odstotkov volivcev v občini lahko zahteva izdajo ali razveljavitev splošnega akta ali druge odločitve iz pristojnosti občinskega sveta oziroma drugih občinskih organov.

Glede pobude volivcem za vložitev zahteve iz prejšnjega odstavka in postopka s pobudo se primerno uporabljajo določbe zakona in tega statuta, s katerimi je urejen referendum o splošnem aktu občine.

Če se zahteva nanaša na razveljavitev splošnega akta občine ali drugo odločitev občinskega sveta, mora občinski svet obravnavo zahteve uvrstiti na prvo naslednjo sejo, o njej pa odločiti najkasneje v treh mesecih od dne pravilno vložene zahteve.

Če se zahteva nanaša na odločitev drugih občinskih organov, morajo ti o njej odločiti najkasneje v enem mesecu od dne pravilno vložene zahteve.

82. člen

(sredstva za neposredno sodelovanje občanov pri odločanju)

Sredstva za neposredno sodelovanje občanov pri odločanju v občini na zborih občanov in referendumih ter njihovo izvedbo se zagotovijo v občinskem proračunu.

VII. OBČINSKE JAVNE SLUŽBE

83. člen

(obvezne in izbirne javne službe)

Občina je dolžna zagotavljati obvezne gospodarske in druge javne službe v skladu z zakonom in izbirne javne službe, ki jih sama določi v odloku.

Občina lahko določi kot gospodarsko javno službo tudi druge dejavnosti, ki so pogoj za izvrševanje nalog iz njene pristojnosti ali so takšne dejavnosti pogoj za izvrševanje gospodarskih, socialnih ali ekoloških funkcij občine.

Občina z odlokom natančno določi način in pogoje opravljanja lokalnih javnih služb.

84. člen

(skupna javna služba)

Občina lahko zaradi gospodarnega in učinkovitejšega zagotavljanja javnih služb ustanovi javno službo skupaj z drugimi občinami v okviru zaokroženih oskrbovalnih sistemov.

85. člen

(organ skupne javne službe)

Za izvrševanje ustanoviteljskih pravic v javnih službah, ki so ustanovljene za območje dveh ali več občin, lahko občinski sveti občin ustanoviteljic ustanovijo skupni organ, ki ga sestavljajo župani občin ustanoviteljic.

V aktu o ustanovitvi skupnega organa se določijo naloge, organizacija dela in način sprejemanja odločitev, način financiranja in delitve stroškov za delo skupnega organa.

VIII. PREMOŽENJE IN FINANCIRANJE OBČINE

86. člen

(vrste premoženja in gospodarjenje)

Premoženje občine sestavljajo nepremične in premične stvari v lasti občine, denarna sredstva in pravice.

Občina mora s premoženjem gospodariti kot dober gospodar.

Odločitev o odtujitvi in pridobitvi nepremičnega premoženja občine sprejme občinski svet. O pridobitvi in odtujitvi premičnega premoženja do vrednosti enega milijona tolarjev je pristojen župan.

Pred sklenitvijo pogodbe o pridobitvi nepremičnega premoženja mora župan preveriti, ali so v proračunu zagotovljena finančna sredstva. Odprodaja ali zamenjava nepremičnin in premičnin v lasti občine se izvede po postopku in na način, ki ga določa zakon. Če z zakonom to ni urejeno, se odprodaja in zamenjava nepremičnin in premičnin izvedeta v skladu s predpisi, ki veljajo za odprodajo in zamenjavo državnega premoženja.

87. člen

(prihodki občine)

Občina pridobiva prihodke iz lastnih virov, davkov, taks, pristojbin in drugih dajatev v skladu z zakonom.

88. člen
(proračun)

Prihodki in izdatki za posamezne namene financiranja javne porabe so zajeti v proračunu občine.

Proračun občine sestavljata bilanca prihodkov in odhodkov ter račun financiranja.

V bilanci prihodkov in odhodkov se izkazujejo načrtovani prihodki iz davkov, taks, pristojbin, drugih dajatev in drugi dohodki ter prihodki od upravljanja in razpolaganja z občinskim premoženjem in načrtovani odhodki.

V računu financiranja se izkaže odplačevanje dolgov in zadolževanje občine. V bilanci prihodkov in odhodkov so vključeni tudi vsi prihodki in odhodki krajevnih skupnosti.

Proračun občine je odlok občine, v katerem so predvideni prihodki in drugi prejemki in odhodki in drugi izdatki občine za eno leto.

V odloku o proračunu občine se določi tudi obseg zadolževanja in poroštev občine ter druga vprašanja v zvezi z izvrševanjem proračuna ter posebna pooblastila župana pri izvrševanju proračuna za posamezno leto.

Proračun občine sprejme občinski svet na predlog župana z odlokom.

Proračun občine mora biti sprejet pred pričetkom leta, na katerega se nanaša.

Če proračun ni sprejet pred pričetkom leta, na katerega se nanaša, se financiranje nadaljuje na podlagi proračuna za preteklo leto.

V obdobju začasnega financiranja se smejo uporabiti sredstva do višine sorazmerno porabljenih sredstev v enakem obdobju v proračunu za preteklo leto.

O izvajanju proračuna občine za začasno financiranje lokalnih zadev javnega pomena obvesti proračunske porabnike župan s sklepom.

89. člen
(bilanca prihodkov in odhodkov)

V bilanci prihodkov in odhodkov se posebej prikazujejo prihodki, ki se vštevajo v primerno porabo po zakonu, ti pa so zlasti:

- prihodki od dohodnine,
- davek na dediščine in darila,
- davek na dobitke od iger na srečo,
- davek od prometa nepremičnin,
- upravne takse,
- posebna taksa za uporabo igralnih avtomatov zunaj igralnic,

- davek od premoženja,

- finančne izravnave,

- nadomestitev za uporabo stavbnega zemljišča,

- krajevne turistične takse,

- komunalne takse,

- pristojbine,

- pristojbina zaradi spremembe namembnosti kmetijskega zemljišča ali gozda,

- odškodnina in nadomestila za degradacijo prostora in onesnaževanje okolja,

- prihodki uprave in

- prihodki določeni z drugimi predpisi.

Prihodki iz tega člena pripadajo občini v višini določeni z zakonom oziroma z aktom o njihovi uvedbi.

V bilanci prihodkov in odhodkov se posebej prikazujejo prihodki, ki se ne vštevajo v primerno porabo po zakonu, to pa so zlasti prihodki od:

- obresti na depozite,
- najemnin za stanovanja in poslovne prostore,
- prodaje nepremičnega premoženja,
- prodaje premičnega premoženja,

- drugega premoženja,
- vrnjenih depozitov, akreditivov in garantnih pisem,
- nakupov in prodaje vrednostnih papirjev,
- komunalnih prispevkov,
- samoprispevka,
- občanov za sofinanciranje določenih nalog in obveznosti na lokalni ravni,
- opravljanje dejavnosti gospodarskih javnih služb v režiji,
- koncesijske dajatve oziroma odškodnine,
- ožjih delov občine,
- dotacije, darila in pomoči,
- namenska sredstva iz državnega proračuna ali skladov in
- drugi prihodki.

V bilanci prihodkov in odhodkov se izkazujejo načrtovani odhodki po natančnih namenih, po uporabnikih proračuna, investicijah, investicijskem vzdrževanju in drugih namenih.

90. člen

(namenska raba sredstev)

Sredstva proračuna se smejo uporabljati le za namene, ki so določeni s proračunom. V imenu občine se smejo prevzemati obveznosti le v okviru sredstev, ki so v proračunu predvidena za posamezne namene.

Sredstva proračuna se lahko uporabijo, če so izpolnjeni vsi z zakonom ali drugim aktom predpisani pogoji za uporabo sredstev.

91. člen

(izvrševanje proračuna)

Za izvrševanje proračuna je odgovoren župan. Župan je odredbodajalec za sredstva proračuna. Za izvrševanje proračuna občine lahko župan pooblasti posamezne delavce občinske uprave ali podžupana.

92. člen

(rebalans proračuna)

Rebalans proračuna je odlok o spremembi proračuna.

93. člen

(uporabniki proračuna)

Neposredni uporabnik občinskega proračuna je občinski organ in ožji deli občine.

Posredni uporabnik občinskega proračuna je občinski sklad, javni zavod, katerega ustanovitelj je občina, in drugi uporabnik, če se financira iz občinskega proračuna (v nadaljevanju: uporabnik).

94. člen

(prerazporeditev proračunskih sredstev)

Če se med proračunskim letom zaradi nastanka novih obveznosti za proračun ali zmanjšanja prihodkov proračuna ugotovi, da proračuna ne bo mogoče realizirati, lahko župan zadrži izvrševanje posameznih odhodkov proračuna, če s tem ne ogrozi plačevanja zapadlih zakonskih in pogodbenih obveznosti, ki dospejo v plačilo, ali prerazporedi proračunska sredstva.

O odločitvi iz prejšnjega odstavka župan obvesti občinski svet.

Če proračuna ni možno uravnovesiti, mora župan predlagati rebalans proračuna.

95. člen

(nastanek novih obveznosti zaradi sprejetja zakona ali odloka)

Če se po sprejemu proračuna sprejme zakon ali odlok občine, na podlagi katerega nastanejo nove obveznosti za proračun, določi župan obseg izdatkov in odpre nov konto za ta namen.

96. člen

(odločanje o povečanju oziroma zmanjšanju sredstev uporabnika)

Če se med letom spremeni delovno področje oziroma pristojnost uporabnika ali posredovanje uporabnika proračuna, se sorazmerno poveča ali zmanjša obseg sredstev za delovanje uporabnika. O povečanju ali zmanjšanju sredstev odloča župan.

Če se uporabnik ali posredni uporabnik med letom ukine in njegovih nalog ne prevzame drug uporabnik, se neporabljena sredstva prenesejo v proračunsko rezervo ali se prerazporedijo med druge uporabnike.

97. člen

(začasno kritje odhodkov)

Če se zaradi neenakomernega pritekanja prihodkov proračuna izvrševanje proračuna ne more uravnovesiti, se lahko za začasno kritje odhodkov uporabijo sredstva rezerve občine ali najame posojilo največ pet odstotkov sprejetega proračuna, ki mora biti odplačano do konca proračunskega leta.

O uporabi sredstev rezerve in o najetu posojila iz tega člena odloča župan, ki mora o tem obvestiti občinski svet na prvi naslednji seji.

98. člen

(rezerve)

Občina oblikuje svoje rezerve, v katere izloča del skupno doseženih prihodkov iz bilance prihodkov in odhodkov, ki se določi vsako leto s proračunom v višini 0,5 odstotka prihodkov.

Izločanje rezerve se praviloma izvrši vsak mesec, vendar najpozneje do 31. decembra tekočega leta.

Izločanje prihodkov v rezerve preneha, ko dosežejo rezerve občine dva odstotka letno doseženih prihodkov iz bilance prihodkov in odhodkov za zadnje leto.

Rezerva se uporablja:

- za pokrivanje stroškov ukrepov ter pomoč prizadetim pri odpravljanju posledic naravnih in drugih nesreč; kot so: suša, potres, požar, poplave in druge naravne oziroma ekološke nesreče v skladu z zakonom, epidemije, živalske kužne bolezni in rastlinski škodljivci;

- za zagotovitev sredstev proračuna, kadar prihodki pritekajo neenakomerno;

- za kriterije proračunskega primanjkljaja.

Sredstva za namene iz prve in tretje alineje prejšnjega odstavka se dajejo praviloma brez obveznosti vračanja, sredstva iz druge alineje morajo biti vrnjena v rezerve do konca leta.

O uporabi sredstev iz prvega in drugega odstavka tega člena odloča župan.

99. člen

(zaključni račun)

Po preteku leta, za katero je bil sprejet proračun, sprejme občinski svet zaključni račun proračuna za preteklo leto.

V zaključnem računu proračuna se izkažejo predvideni in doseženi prihodki, predvideni in doseženi odhodki ter

predvidena in dosežena izvršitev računa financiranja ter sredstva rezerv. Občinski svet sprejme hkrati z zaključnim računom proračuna tudi premoženjsko bilanco občine na dan 31. decembra, leta, za katerega sprejme zaključni račun.

Zaključni račun za preteklo leto se predloži občinskemu svetu najkasneje do konca marca tekočega leta.

100. člen

(zadolževanje občine za investicije)

Občina se lahko dolgoročno zadolži za investicije, ki jih sprejme občinski svet pod pogoji, ki jih določa zakon.

101. člen

(zadolževanje in poroštva javnih podjetij in javnih zavodov)

Javna podjetja in javni zavodi, katerih ustanoviteljica je občina, se smejo zadolževati le s soglasjem občine. O soglasju odloča občinski svet.

Občinski svet odloča tudi o dajanju poroštev za izpolnitev obveznosti javnih podjetij in javnih zavodov, katerih ustanoviteljica je občina, pod pogoji, ki jih določa zakon.

102. člen

(finančno in knjigovodsko poslovanje)

Finančno poslovanje občine izvršuje občinska uprava občine, občina pa si lahko zagotovi izvrševanje knjigovodskih opravil v ustrezni skupni službi z drugimi občinami ali pri specializirani organizaciji.

103. člen

(javna naročila)

Nabavo blaga, nabavo storitev ter oddajo gradbenih del izvaja župan občine v skladu s predpisi, ki urejajo javno naročanje.

IX. SPLOŠNI IN POSAMIČNI AKTI OBČINE

1. Splošni akti

104. člen

(vrste splošnih aktov)

Splošni akti občine so: statut, poslovnik, odloki, odredbe, pravilniki in navodila.

Občinski svet sprejema kot splošne akte tudi prostorske in druge načrte razvoja občine, občinski proračun in zaključni račun, ki sta posebni vrsti splošnih aktov.

Kadar ne odloči z drugim aktom, sprejme občinski svet sklep, ki je lahko splošni ali posamični akt.

105. člen

(postopek sprejemanja splošnih aktov)

Postopek za sprejem splošnih aktov občine ureja poslovnik občinskega sveta.

106. člen

(statut)

Statut je temeljni splošni akt občine, ki ga sprejme občinski svet z dvetretjinsko večino glasov vseh članov.

Statut se sprejme po enakem postopku, kot je predpisan za sprejem odloka.

107. člen

(poslovnik)

S poslovnikom, ki ga sprejme občinski svet z dvetretjinsko večino navzočih članov, se uredi organizacija in način

dela občinskega sveta ter uresničevanje pravic in dolžnosti članov občinskega sveta.

108. člen
(odlok)

Z odlokom ureja občina na splošen način zadeve iz svoje pristojnosti, ustanavlja organe občinske uprave in določa način njihovega dela ter ustanavlja javne službe.

Z odlokom ureja občina tudi zadeve iz prenesene pristojnosti, kadar je tako določeno z zakonom.

109. člen
(odredba)

Z odredbo uredi občina določene razmere, ki imajo splošen pomen ali določa način ravnanja v takih razmerah.

110. člen
(pravilnik)

S pravilnikom se razčlenijo posamezne določbe statuta ali odloka v procesu njihovega izvrševanja.

111. člen
(navodilo)

Z navodilom se lahko podrobneje predpiše način dela organov občinske uprave pri izvrševanju določb statuta ali odloka.

2. Postopek za sprejem odloka

112. člen
(predlagatelj odloka)

Predlagatelj odloka je lahko vsak član občinskega sveta, župan, odbor ali najmanj 5 odstotkov volivcev v občini.

113. člen
(sestavine predloga odloka)

Predlog odloka mora vsebovati uvod, besedilo členov in obrazložitev.

Uvod zajema opis razlogov za sprejem odloka, oceno stanja na področju, ki ga je treba urediti z odlokom, cilje in načela odloka ter oceno finančnih in drugih posledic, ki jih bo imel sprejem odloka.

Besedilo členov mora biti pripravljeno precizno in jasno, v skladu z zahtevami pravnega jezika.

V obrazložitvi se pojasni posamezne člene.

114. člen
(predstavnik predlagatelja odloka)

Predlagatelj določi svojega predstavnika, ki bo sodeloval v obravnavah predloga odloka na sejah občinskega sveta in na sejah v pristojnih odborih.

Župan lahko sodeluje na vseh obravnavah predloga odloka, tudi kadar on ni predlagatelj.

115. člen
(pošiljanje predloga odloka)

Predlog odloka pošlje predlagatelj, razen ko je predlagatelj župan, županu.

Predlagatelj je dolžan poslati predlog odloka za prvo branje županu najmanj 15 dni pred dnem, določenim za sejo sveta na kateri bo obravnavan predlog odloka.

116. člen
(razpravljanje o predlogu odloka)

Občinski svet razpravlja o predlogu odloka na dveh obravnavah (sejah).

V prvi obravnavi razpravljajo člani občinskega sveta o razlogih, ki zahtevajo sprejem odloka in o temeljnih rešitvah v predlogu odloka.

V drugi obravnavi razpravlja in glasuje občinski svet po vrstnem redu o vsakem členu predloga odloka in o njegovem naslovu.

Na koncu člani občinskega sveta glasujejo o predlogu odloka v celoti.

117. člen
(amandmaji k predlogu odloka v drugi obravnavi)

V drugi obravnavi predloga odloka lahko predlagajo njegove spremembe in dopolnitve člani OS, predlagatelj ali župan z amandmaji.

Amandma mora biti predložen članom občinskega sveta najmanj 7 dni pred dnem, določenim za sejo občinskega sveta, na kateri bo predlagan predlog odloka, h kateremu je predlagan amandma.

Na sami seji lahko predlaga amandma najmanj ena četrtina članov občinskega sveta.

118. člen
(sprejem amandmaja, člena odloka, naslova odloka in odloka)

Amandma, člen odloka, naslov odloka in odlok v celoti je sprejet, če zanj na seji občinskega sveta glasuje večina navzočih članov.

3. Hitri postopek

119. člen
(splošne določbe)

Kadar to zahtevajo izredne potrebe občine, naravne nesreče ali kadar gre za manj pomembne spremembe odlokov, lahko občinski svet sprejme odlok po hitrem postopku.

Pri hitrem postopku se združita prva in druga obravnava predloga odloka na isti seji.

O uporabi hitrega postopka odloči občinski svet na začetku seje pri določanju dnevnega reda.

Hitri postopek lahko predlaga vsak predlagatelj odloka.

120. člen
(amandmaji pri hitrem postopku)

Predlagatelj amandmaja pri hitrem postopku je lahko vsak član občinskega sveta, župan oziroma predlagatelj odloka.

Pri hitrem postopku je mogoče predlagati amandmaje na sami seji vse do konca obravnave predloga odloka oziroma posameznega člena.

4. Objava splošnih aktov

121. člen
(začetek veljavnosti splošnega akta)

Splošni akti občine morajo biti objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije ali uradnem glasilu in začnejo veljati petnajsti dan po objavi, če ni v njih drugače določeno.

V uradnem glasilu se objavljajo tudi drugi akti, za katere tako določi občinski svet.

5. Posamični akti občine

122. člen

(vrste posamičnih aktov)

Posamični akti občine so odločbe in sklepi.

S posamičnimi akti odloča občina o upravnih stvareh iz lastne pristojnosti in iz prenesene državne pristojnosti.

123. člen

(reševanje pritožb zoper posamične akte)

O pritožbah zoper posamične akte, ki jih izdajo organi občinske uprave v upravnem postopku, odloča na drugi stopnji župan, če ni za posamezne primere z zakonom drugače določeno.

O pritožbah zoper posamične akte izdane v upravnih stvareh iz prenesene državne pristojnosti odloča državni organ, ki ga določi zakon.

O pritožbah zoper odločbe organa skupne občinske uprave odloča župan občine, v katere krajevno pristojnost zadeva spada, če zakon ne določa drugače.

O zakonitosti dokončnih posamičnih aktov občinskih organov odloča v upravnem sporu pristojno sodišče.

X. POVEZOVANJE OBČINE V POKRAJINO IN DRUGO SODELOVANJE

124. člen

(odločanje o povezovanju v širše lokalne samoupravne skupnosti)

Občina se samostojno odloča o povezovanju v širše lokalne samoupravne skupnosti.

Odločitev o vključitvi občine v pokrajino sprejme občinski svet z dvetretjinsko večino vseh članov sveta.

O nameri vključitve občine v pokrajino se lahko izvede referendum.

Glede načina in postopka povezovanje občine v pokrajino se uporabljajo določbe zakona.

Občina lahko po načelu prostovoljnosti in solidarnosti sodeluje z lokalnimi skupnostmi in drugimi organizacijami doma in v tujini.

V primeru iz prejšnjega odstavka tega člena združuje sredstva, oblikuje skupne organe in organizacije ter službe za opravljanje skupnih zadev v skladu z zakonom in tem statutom.

XI. VARSTVO OBČINE V RAZMERJU DO DRŽAVE IN ŠIRŠIH LOKALNIH SKUPNOSTI

125. člen

(presoja ustavnosti in zakonitosti predpisov države)

Občinski svet ali župan lahko vloži zahtevo za presojo ustavnosti in zakonitosti predpisov države, s katerimi se posega v ustavni položaj in v pravice občine, oziroma če se s predpisi pokrajine brez pooblastila oziroma soglasja občine posega v njene pravice.

126. člen

(spor o pristojnosti)

Občinski svet ali župan lahko začeta pred ustavnim sodiščem spor o pristojnosti, če Državni zbor ali vlada s svojimi predpisi urejata razmerja, ki so po ustavi in zakonih v pristojnosti občine. Enako lahko postopa, če pokrajina ali druga občina posega v njeno pristojnost.

127. člen

(upravni spor)

Župan lahko kot stranka v upravnem sporu spodbija konkretne upravne akte in ukrepe, s katerimi državni organi izvršujejo oblastni nadzor. Upravni spor lahko sproži tudi, če osebe javnega in zasebnega prava z dokončnimi upravnimi akti uveljavljajo pravice na škodo javnih koristi občine.

128. člen

(vstop župana v upravni ali sodni postopek)

Župan lahko vstopi v upravni ali sodni postopek kot stranka ali kot stranski intervenient, če bi lahko bile v teh postopkih oziroma če so z že izdanimi akti prizadete pravice in koristi občine, določene z ustavo in zakoni.

129. člen

(mnenja k pripravljajočim predpisom)

Delovna telesa so dolžna za potrebe občinskega sveta oblikovati mnenje glede pripravljajočih se predpisov, ki se tičejo koristi občine in pokrajine. Na tej podlagi oblikuje občinski svet svoje mnenje, ki ga pošlje državnemu zboru.

XII. NADZOR NAD ZAKONITOSTJO DELA UPRAVE

130. člen

Vsako ministrstvo na svojem področju nadzoruje zakonitost splošnih in posamičnih aktov, ki jih iz svoje izvirne pristojnosti izdajajo župan, občinski svet in pooblašteni delavci občinske uprave.

V zadevah, ki jih na organe občine prenese država, opravljajo pristojna ministrstva tudi nadzorstvo nad primerčnostjo in strokovnostjo njihovega dela.

Pri izvajanju nadzorstva po prejšnjem odstavku lahko pristojno ministrstvo predpiše organizacijo služb za izvajanje nalog iz državne pristojnosti in pogoje za opravljanje nalog na teh delovnih mestih ter daje obvezna navodila za opravljanje nalog iz državne pristojnosti.

Ministrstvo mora zaradi opravljanja nadzorstva nad zakonitostjo dela organov občin zagotoviti ustrezno sodelovanje, medsebojno obveščanje in strokovno pomoč organom občin.

XIII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

131. člen

(volilne enote za volitve članov svetov krajevne skupnosti)

Volilne enote za volitve članov svetov krajevne skupnosti do uskladitve določb zakona o lokalnih volitvah z zakonom o lokalni samoupravi določi svet krajevne skupnosti občine s svojim aktom.

Volilne enote iz prejšnjega odstavka lahko določi občinski svet z odlokom, če svet ožjega dela občine s tem soglašata.

132. člen

(volitve v svete krajevne skupnosti)

Prve volitve v svete krajevne skupnosti se opravijo v roku šestih mesecev po uveljavitvi tega statuta. Organi krajevnih skupnosti na območju Občine Ljutomer, nadaljujejo s svojim delom do izvolitve novih organov krajevnih skupnosti.

133. člen

(neposredna uporaba zakona)

Glede vseh drugih zadev, ki niso določene v tem statutu, se primerno oziroma smiselno uporabljajo ustrezni zakoni ali podzakonski predpisi neposredno.

134. člen

(delovna razmerja)

Zaposleni v strokovnih službah krajevnih skupnosti se z dnem 1. 1. 2000 razporedijo na delovna mesta v občinski upravi, ki ustrezajo njihovi izobrazbi.

Določbe enajstega odstavka 63. člena, četrtega odstavka 52. člena in določbe tretjega odstavka 61. člena se začnejo uporabljati z dnem 1. 1. 2000.

135. člen

(objava in veljavnost statuta)

Z uveljavitvijo tega statuta preneha veljati statut Občine Ljutomer (Uradni list RS, št. 41/95, 71/96) ter statutarni sklep (Uradni list RS, št. 89/98).

Ta statut začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu RS.

Št. 015-02/99

Ljutomer, dne 5. julija 1999.

Župan

Občine Ljutomer

Jožef Špindler, inž. agr., l.r.

RADEČE

3002. Odlok o izvršitvi proračuna Občine Radeče za leto 1998

Na podlagi zakona o financiranju občin in statuta Občine Radeče (Uradni list RS, št. 37/99) je Občinski svet občine Radeče na 4. seji dne 12. 6. 1999 sprejel

O D L O K

o izvršitvi proračuna Občine Radeče za leto 1998

1. člen

Sprejme se zaključni račun proračuna Občine Radeče za leto 1998, katerega sestavni del je zaključni račun rezervnega sklada Občine Radeče.

2. člen

Doseženi prihodki in njihova razporeditev po zaključnem računu za leto 1998 so naslednji:

	SIT
I. Proračun	
1. Prihodki	467.952.968,39
2. Razporeditev prihodkov	465.961.897,49
Presežek	1.991.070,90
II. Rezervni sklad	
- prenos iz leta 1996	3.945.900
- oblikovanje rezervnega sklada	2.420.000

SIT

- porabljena sredstva v l. 1998	363.000
- za prenos v leto 1998	6.002.900

III. Račun financiranja

1. Prihodki	10.599.011,30
2. Odhodki	10.599.011,30

3. člen

Prikaz bilance prihodkov in odhodkov proračuna, računa financiranja in vseh podračunov so sestavi del tega odloka.

4. člen

Sredstva na računih proračuna iz leta 1998 se preneajo na ustrezne račune proračuna občine za leto 1999.

5. člen

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu RS.

Št. 111-22/99

Radeče, dne 12. junija 1999.

Župan

Občine Radeče

Ludvik Sotlar, inž. l. r.

3003. Odlok o proračunu Občine Radeče za leto 1999

Na podlagi zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 72/93, 6/94, 45/94, 57/94, 14/95, 20/95, 63/95, 73/95, 9/96, 39/96, 44/96, 26/97, 70/97, 10/98, 68/98 in 74/98), zakona o financiranju občin (Uradni list RS, št. 80/94, 45/97 in 56/98) in statuta Občine Radeče (Uradni list RS, št. 37/99) je Občinski svet občine Radeče na 4. seji dne 12. 6. 1999 sprejel

O D L O K

o proračunu Občine Radeče za leto 1999

1. člen

S proračunom Občine Radeče se zagotavljajo sredstva za financiranje javne porabe v Občini Radeče.

2. člen

Proračun Občine Radeče je določen v skupni višini 510.598.000 SIT, od tega:

v tisoč SIT

A)	Bilanca prihodkov in odhodkov	
I.	Skupaj prihodki	507.598
II.	Skupaj odhodki	500.598
III.	Proračunski presežek	7.000
B)	Račun finančnih terjatev in naložb	
IV.	Prejeta vračila danih posojil	3.000
V.	Dana posojila	0
VI.	Prejeta minus dana posojila in sprem. kapit. deležev	3.000
C)	Račun financiranja	
VIII.	Zadolževanje proračuna	0

	v tisoč SIT
IX. Odplačilo dolga	10.000
X. Neto zadolževanje	- 10.000
XI. Povečanje sredstev na računih	0

Pregled prihodkov in odhodkov ter računa financiranja je zajet v bilanci prihodkov in odhodkov, ki je sestavni del odloka.

3. člen

Sredstva proračuna se smejo uporabljati le za namene, ki so določeni v proračunu in če so izpolnjeni vsi z zakonom ali drugim aktom predpisani pogoji.

Uporabniki sredstev proračuna morajo izvrševati naloge v mejah postavk proračuna. Nabava opreme, investicijska in vzdrževalna dela morajo biti oddana s pogodbo, izvajalci pa izbrani na podlagi javnega razpisa ali zbiranja ponudb najmanj treh usposobljenih ponudnikov.

Javni razpis se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije za vsa gradbena dela katerih vrednost presega 10,000.000 SIT in za naročila blaga in storitev katerih vrednost presega 5,000.000 SIT.

4. člen

Za izvrševanje proračuna je odgovoren župan Občine Radeče. Župan najmanj dvakrat letno poroča občinskemu svetu o izvrševanju proračuna.

Ordredbodajalec proračuna je župan, ki lahko pismeno pooblasti tudi druge osebe.

Župan lahko v okviru skupnega obsega proračunskih sredstev spremeni namen in višino sredstev za posamezne namene, če s tem ni bistveno ogroženo izvajanje nalog za katere so bila sredstva zagotovljena, vendar največ do 10% predvidene višine glavnega namena.

5. člen

Tekoča proračunska rezerva je namenjena za financiranje namenov, ki jih ni bilo mogoče predvideti ali zanje ni bilo sredstev.

O porabi tekoče proračunske rezerve odloča župan.

6. člen

Občina oblikuje svoje rezerve v višini do 0,5% skupno doseženih prihodkov.

Rezerva se uporablja:

1. za odhodke nastale kot posledica naravnih ali drugih nesreč,
2. za zagotovitev sredstev proračuna, kadar prihodki pritekajo neenakomerno,
3. za kritje proračunskega primanjkljaja.

Sredstva iz 1. in 3. točke se praviloma dajejo brez obveznosti vračanja, sredstva iz 2. točke pa morajo biti vrnjena v rezerve do konca leta.

O uporabi sredstev iz 1. in 3. točke odloča občinski svet. Občinski svet pooblašča župana, da odloča o uporabi sredstev iz 1. točke do višine 1,000.000 SIT v posameznem primeru.

O uporabi sredstev iz 2. točke odloča župan.

7. člen

Če se zaradi neenakomernega pritekanja sredstev proračuna izvrševanje ne more uravnotežiti, se lahko za kritje odhodkov:

1. uporabijo sredstva rezerve občine,
  2. najame posojilo največ do 5% sprejetega proračuna, ki mora biti odplačano do konca proračunskega leta.
- O najemu posojila odloča občinski svet.

8. člen

Ta odlok začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu RS.

Št. 111-21/99

Radeče, dne 12. junija 1999.

Župan
Občine Radeče
Ludvik Sotlar, inž. l.r.

3004. Poslovnik Občinskega sveta občine Radeče

Na podlagi 111. člena statuta občine Radeče je Občinski svet občine Radeče, na seji dne 12. 6. 1999 sprejel

POSLOVNIK Občinskega sveta občine Radeče

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Ta poslovnik ureja organizacijo in način dela občinskega sveta (v nadaljevanju: svet) ter način uresničevanja pravic in dolžnosti članov občinskega sveta (v nadaljevanju: člani).

2. člen

Določbe tega poslovnika se smiselno uporabljajo tudi za delovanje organov in komisij občinskega sveta in njihovih članov. Način dela teh delovnih teles se lahko v skladu s tem poslovnikom ureja tudi v aktih o ustanovitvi delovnih teles, lahko pa tudi s poslovniki delovnih teles, če tako določa statut.

3. člen

Občinski svet in njegovi organi poslujejo v slovenskem jeziku.

4. člen

Delo sveta in njegovih delovnih teles je javno.

Javnost dela se lahko omeji ali izključi, če to zahtevajo razlogi varovanja osebnih podatkov, dokumentov in gradiv, ki vsebujejo podatke, ki so v skladu z zakonom, drugim predpisom ali splošnim aktom zaupne narave oziroma državna, vojaška ali uradna tajnost.

Način zagotavljanja javnosti dela in način omejitve javnosti dela občinskega sveta in njegovih delovnih teles določa ta poslovnik.

5. člen

Svet dela na rednih in izrednih sejah.

Redno sejo sveta skliče župan po potrebi, vendar najmanj vsake tri mesece.

6. člen

Svet predstavlja župan, delovno telo občinskega sveta pa predsednik delovnega telesa (odbora ali komisije).

7. člen

Svet uporablja pečat občine, ki je določen s statutom občine.

Svet uporablja pečat na vabilih za seje, na splošnih aktih in aktih o drugih odločitvah ter na dopisih.

Pečat sveta uporabljajo v okviru svojih nalog tudi delovna telesa sveta.

Pečat sveta hrani in skrbi za njegovo uporabo tajnik občine ali pooblaščen oseba, ki jo določi župan.

II. KONSTITUIRANJE OBČINSKEGA SVETA

8. člen.

Občinski svet se konstituira na prvi seji, na kateri je potrjenih več kot polovica mandatov članov sveta.

Prvo sejo novoizvoljenega sveta skliče župan 20 dni po izvolitvi članov, vendar ne kasneje kot poteče njegov mandat. Če seja ni sklicana v navedenem roku, jo skliče predsednik volilne komisije.

Zaradi priprave na prvo sejo skliče župan nosilce kandidatnih list, s katerih so bili izvoljeni svetniki.

9. člen

Prvo sejo sveta vodi župan.

Na prvi seji svet izmed navzočih članov najprej imenuje tričlansko mandatno komisijo. Člane komisije predlaga župan, lahko pa tudi vsak član. Svet glasuje najprej o županovem predlogu, če ta ni izglasovan pa o predlogih članov po vrstnem redu, kot so bili vloženi, dokler niso imenovani trije člani komisije. O preostalih predlogih svet ne odloča.

Mandatna komisija na podlagi poročila in potrdil o izvolitvi volilne komisije pregleda, kateri kandidati so bili izvoljeni za člane občinskega sveta, predlaga občinskemu svetu odločitve o morebitnih pritožbah kandidatov za člane občinskega sveta ali predstavnikov kandidatnih list in predlaga potrditev mandatov za člane.

Mandatna komisija na podlagi poročila volilne komisije in potrdila o izvolitvi župana predlaga občinskemu svetu tudi odločitve o morebitnih pritožbah drugih kandidatov za župana ali predstavnikov kandidatur.

10. člen

Mandate članov občinskega sveta potrdi svet na predlog mandatne komisije potem, ko dobi njeno poročilo o pregledu potrdil o izvolitvi ter vsebini in upravičenosti morebitnih pritožb kandidatov, predstavnikov kandidatur oziroma kandidatnih list.

Svet odloči skupaj o potrditvi mandatov, ki niso sporni, o vsakem spornem mandatu pa odloča posebej.

Član občinskega sveta, katerega mandat je sporen, ne sme glasovati o potrditvi svojega mandata. Šteje se, da je svet z odločitvijo o spornem mandatu odločil tudi o pritožbi kandidata ali predstavnika kandidature oziroma kandidatne liste.

Svet na podlagi poročila volilne komisije in potrdila o izvolitvi župana na podlagi poročila mandatne komisije posebej odloči o morebitnih pritožbah kandidatov za župana, predstavnikov kandidatur oziroma kandidatnih list.

11. člen

Ko se svet konstituira in ugotovi izvolitev župana, nastopijo mandat novoizvoljeni člani občinskega sveta in novi župan, mandat dotedanjim članom občinskega sveta in županu pa preneha.

S prenehanjem mandata članov občinskega sveta preneha članstvo v nadzornem odboru občine ter stalnih in občasnih delovnih telesih občinskega sveta.

Članom občinskega sveta, ki jim je prenehal mandat, preneha članstvo v vseh občinskih organih in organih javnih zavodov, javnih podjetij ter skladov, v katera so bili imenovani kot predstavniki občinskega sveta.

12. člen

Ko je svet konstituiran, imenuje najprej izmed svojih članov komisijo za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja kot svoje stalno delovno telo. Komisija mora do prve naslednje seje sveta pregledati članstvo v občinskih organih in delovnih telesih ter organih javnih zavodov, javnih podjetij in skladov, katerih ustanoviteljica ali soustanoviteljica je občina ter pripraviti poročilo in predloge za imenovanje novih članov. To poročilo pošlje občinskemu svetu.

III. PRAVICE IN DOLŽNOSTI ČLANOV OBČINSKEGA SVETA

1. Splošne določbe

13. člen

Pravice in dolžnosti članov občinskega sveta so določene z zakonom, statutom občine in tem poslovnikom.

Člani občinskega sveta imajo pravico in dolžnost udeleževati se sej in sodelovati pri delu občinskega sveta in njegovih delovnih teles, katerih člani so. Člani občinskega sveta se lahko udeležujejo tudi sej drugih delovnih teles in imajo pravico sodelovati pri njihovem delu, vendar brez pravice glasovanja.

Član občinskega sveta ima pravico:

- predlagati občinskemu svetu v sprejem odloke in druge akte, razen proračuna, zaključnega računa in drugih aktov, za katere je v zakonu ali v statutu določeno, da jih sprejme občinski svet na predlog župana, ter obravnavo vprašanj iz njegove pristojnosti;

- glasovati o predlogih splošnih aktov občine, drugih aktov in odločitev občinskega sveta ter predlagati dopolnila (amandmaje) teh predlogov;

- sodelovati pri oblikovanju dnevnih redov sej občinskega sveta;

- predlagati kandidate za člane občinskih organov, delovnih teles občinskega sveta in organov javnih zavodov, javnih podjetij in skladov, katerih ustanoviteljica ali soustanoviteljica je občina oziroma v katerih ima občina v skladu z zakonom svoje predstavnike.

Član občinskega sveta ima dolžnost varovati podatke zaupne narave, ki so kot osebni podatki, državne, uradne in poslovne skrivnosti opredeljene z zakonom, drugim predpisom ali z akti občinskega sveta in organizacij uporabnikov proračunskih sredstev, za katere zve pri svojem delu.

Član občinskega sveta ima pravico do povračila stroškov v zvezi z opravljanjem funkcije ter v skladu z zakonom in posebnim pravilnikom, do sejnine in povračila potnih stroškov.

14. člen

Član občinskega sveta ne more biti klican na odgovornost zaradi mnenja, izjave ali glasu, ki ga je dal v zvezi z opravljanjem svoje funkcije.

Član občinskega sveta nima imunitete ter je za svoja dejanja, ki niso povezana s pravicami in dolžnostmi člana občinskega sveta, odškodninsko in kazensko odgovoren.

15. člen

Svetniške skupine, ki jih oblikujejo člani občinskega sveta izvoljeni z istoimenske liste ali dveh ali več kandidatnih list, imajo le pravice, ki gredo posameznemu svetniku, nimajo pravice do sejnine.

2. Vprašanja in pobude članov občinskega sveta

16. člen

Član občinskega sveta ima pravico zahtevati od župana, drugih občinskih organov in občinske uprave obvestila in pojasnila, ki so mu potrebna v zvezi z delom v občinskem svetu in njegovih delovnih telesih.

Občinski organi iz prejšnjega odstavka so dolžni odgovoriti na vprašanja članov občinskega sveta in jim posredovati zahtevana pojasnila. Če član občinskega sveta to posebej zahteva, mu je treba odgovoriti oziroma posredovati pojasnila tudi v pisni obliki.

Član občinskega sveta ima pravico županu ali tajniku občine postaviti vprašanje ter jima lahko da pobudo za ureditev določenih vprašanj ali za sprejem določenih ukrepov iz njune pristojnosti.

17. člen

Član občinskega sveta zastavlja vprašanja in daje pobude v pisni obliki ali ustno.

Na vsaki redni seji sveta mora biti predvidena posebna točka dnevnega reda za vprašanja in pobude članov.

Vprašanja oziroma pobude morajo biti kratke in postavljene tako, da je njihova vsebina jasno razvidna. V nasprotnem primeru župan ali za vodenje seje pooblaščen podžupan oziroma član občinskega sveta na to opozori in člana občinskega sveta pozove, da vprašanje oziroma pobudo ustrezno dopolni.

Ustno postavljeno vprašanje ne sme trajati več kot 3 minute, obrazložitev pobude pa ne več kot 5 minut.

Pisno postavljeno vprašanje mora biti takoj posredovano tistemu, na katerega je naslovljeno.

Pri obravnavi vprašanj in pobud morata biti na seji obvezno prisotna župan in tajnik občine. Če sta župan ali tajnik občine zadržana, določita, kdo ju bo nadomeščal in odgovarjal na vprašanja in pobude.

Na seji se odgovarja na vsa vprašanja in pobude, ki so bila oddana do začetka seje ter na ustna vprašanja dana ob obravnavi vprašanj in pobud članov občinskega sveta. Če zahteva odgovor na vprašanje podrobnejši pregled dokumentacije oziroma proučitev, lahko župan ali tajnik občine oziroma njun namestnik odgovori na naslednji seji.

Župan ali tajnik občine oziroma njun namestnik lahko na posamezna vprašanja ali pobude odgovorita pisno, pisno morata odgovoriti tudi na vprašanja in pobude, za katere tako zahteva vlagatelj. Pisni odgovor mora biti posredovan vsem članom občinskega sveta, najkasneje pa na prvi naslednji redni seji.

18. člen

Če član občinskega sveta ni zadovoljen z odgovorom na svoje vprašanje oziroma pobudo, lahko zahteva dodatno pojasnilo. Če tudi po tem ni zadovoljen, lahko predlaga občinskemu svetu, da se o zadevi opravi razprava, o čemer odloči svet z glasovanjem.

Če svet odloči, da bo o zadevi razpravljal, mora župan uvrstiti to vprašanje na dnevni red prve naslednje redne seje.

3. Odgovornost in ukrepi zaradi neupravičene odsotnosti s sej sveta in delovnih teles

19. člen

Član občinskega sveta se je dolžan udeleževati sej sveta in delovnih teles, katerih član je.

Če ne more priti na sejo sveta ali delovnega telesa, katerega član je, mora o tem in o razlogih za to obvestiti

župana oziroma predsednika delovnega telesa najpozneje do začetka seje. Če zaradi višje sile ali drugih razlogov ne more obvestiti župana oziroma predsednika delovnega telesa o svoji odsotnosti do začetka seje, mora to opraviti takoj, ko je to mogoče.

Če se član delovnega telesa iz neopravičenih razlogov ne udeleži treh sej delovnega telesa v koledarskem letu, lahko predsednik delovnega telesa predlaga občinskemu svetu njegovo razrešitev.

IV. DELOVNO PODROČJE SVETA

20. člen

Občinski svet je najvišji organ odločanja o vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine.

Svet opravlja zadeve iz svoje pristojnosti, ki jo določa na podlagi ustave in zakona statut občine.

V. SEJE SVETA

1. Sklicevanje sej, predsedovanje in udeležba na seji

21. člen

Občinski svet dela in odloča na sejah.

Seje sveta sklicuje župan.

Župan sklicuje seje občinskega sveta po potrebi, po sklepu sveta in na predlog drugih predlagateljev določenih s statutom občine, mora pa jih sklicati najmanj štirikrat letno.

22. člen

Vabilo za redno sejo občinskega sveta s predlogom dnevnega reda se pošlje članom najkasneje 7 dni pred dnevom, določenim za sejo. Skupaj z vabilom se pošlje tudi gradivo, ki je bilo podlaga za uvrstitev zadev na dnevni red. (gradivo je lahko v skrajšani obliki).

Vabilo na sejo občinskega sveta se pošlje županu, podžupanu, predsedniku nadzornega odbora občine, tajniku občine in poročevalcem.

23. člen

Izredna seja občinskega sveta se skliče za obravnavanje in odločanje o nujnih zadevah, kadar ni pogojev za sklic redne seje.

Izredno sejo občinskega sveta skliče župan na predlog delovnega telesa sveta ali na zahtevo ene četrtine članov sveta ali na lastno pobudo.

V predlogu oziroma zahtevi za sklic izredne seje morajo biti navedeni razlogi za njen sklic. Predlogu oziroma zahtevi mora biti priloženo gradivo o zadevah, o katerih naj občinski svet odloča. Če seja sveta ni sklicana v roku sedem dni od predložitve pisnega obrazloženega predloga oziroma zahteve za sklic s priloženim ustreznim gradivom, jo lahko skliče tisti upravičeni predlagatelj, ki je sklic zahteval. V tem primeru lahko predlagatelj sejo tudi vodi.

Vabilo za izredno sejo občinskega sveta z gradivom mora biti vročeno članom občinskega sveta najkasneje tri dni pred sejo.

Če razmere terjajo drugače, se lahko izredna seja občinskega sveta skliče v skrajšanem roku, ki je potreben, da so s sklicem seznanjeni vsi člani sveta in se seje lahko udeležijo. V tem primeru se lahko dnevni red seje predlaga na sami seji, na sami seji pa se lahko predloži svetnikom tudi gradivo za sejo. Občinski svet pred sprejemom dnevnega reda tako sklicane izredne seje ugotovi utemeljenost razlogov za sklic. Če občinski svet ugotovi, da ni bilo razlogov, se

seja ne opravi in se skliče nova izredna ali redna seja v skladu s tem poslovnikom.

24. člen

Na seje sveta se vabijo poročevalci za posamezne točke dnevnega reda, ki jih določi župan oziroma tajnik občine.

Vabilo se pošlje tudi vsem, katerih navzočnost je glede na dnevni red seje potrebna.

25. člen

Predlog dnevnega reda seje občinskega sveta pripravi župan.

Predlog dnevnega reda lahko predlagajo tudi vsi, ki imajo pravico zahtevati sklic seje sveta.

V predlog dnevnega reda seje sveta se lahko uvrstijo le točke, za katere obravnavo so izpolnjeni pogoji, ki so določeni s tem poslovnikom.

Na dnevni red se prednostno uvrstijo odloki, ki so pripravljene za drugo obravnavo.

O sprejemu dnevnega reda odloča občinski svet na začetku seje.

Svet ne more odločiti, da se v dnevni red seje uvrstijo zadeve, če članom ni bilo predloženo gradivo oziroma h katerim ni dal svojega mnenja ali ni zavzel stališča župan, kadar ta ni bil predlagatelj, razen v primerih, ki jih določa ta poslovnik.

26. člen

Sejo občinskega sveta vodi župan. Župan lahko za vodenje sej občinskega sveta pooblasti podžupana ali drugega člana občinskega sveta (predsedujoči).

Če nastopijo razlogi, zaradi katerih župan, podžupan ali predsedujoči ne more voditi že sklicane seje, jo vodi najstarejši član občinskega sveta.

27. člen

Seje občinskega sveta so javne.

Javnost seje se zagotavlja z navzočnostjo občanov in predstavnikov sredstev javnega obveščanja na sejah občinskega sveta.

Predstavnike sredstev javnega obveščanja v občini se povabi na sejo z vabilom.

Občan, ki se želi udeležiti seje, ima pravico vpogleda v gradiva, ki so predložena članom občinskega sveta za to sejo.

Predsedujoči mora poskrbeti, da ima javnost v prostoru, v katerem seja občinskega sveta poteka, primeren prostor, da lahko spremlja delo občinskega sveta ter pri tem dela ne moti. Prostor za javnost mora biti vidno ločen od prostora za člane občinskega sveta. Če občan, ki spremlja sejo, ali predstavnik sredstva javnega obveščanja moti delo občinskega sveta, ga predsedujoči najprej opozori, če tudi po opozorilu ne neha motiti dela občinskega sveta, pa ga odstrani iz prostora.

Župan predlaga občinskemu svetu, da s sklepom za pre sejo za javnost v celoti ali ob obravnavi posamezne točke dnevnega reda, če to terjajo zagotovitev varstva osebnih podatkov, dokumentov in gradiv, ki vsebujejo podatke, ki so v skladu z zakonom, drugim predpisom ali splošnim aktom občine oziroma druge javne ali zasebnopravne osebe, zaupne narave oziroma državna, vojaška ali uradna tajnost.

Kadar svet sklene, da bo izključil javnost oziroma kako točko dnevnega reda obravnaval brez navzočnosti javnosti, odloči, kdo je lahko poleg župana, predsedujočega in članov občinskega sveta navzoč na seji.

2. Potek seje

28. člen

Ko predsedujoči začne sejo, obvesti svet, kdo izmed članov občinskega sveta mu je sporočil, da je zadržan in se seje ne more udeležiti.

Predsedujoči nato ugotovi, ali je svet sklepčen. Predsedujoči obvesti svet tudi o tem, kdo je povabljen na sejo.

Na začetku seje lahko predsedujoči poda pojasnila v zvezi z delom na seji in drugimi vprašanji.

29. člen

Preden svet določi dnevni red seje, odloča o sprejemu zapisnika prejšnje seje.

Član občinskega sveta lahko da pripombe k zapisniku prejšnje seje in zahteva, da se zapisnik ustrezno spremeni in dopolni. O utemeljenosti zahtevanih sprememb ali dopolnitev zapisnika prejšnje seje odloči svet.

Zapisnik se lahko sprejme z ugotovitvijo, da nanj niso bile podane pripombe, lahko pa se sprejme ustrezno spremenjen in dopolnjen s sprejetimi pripombami.

30. člen

Svet na začetku seje določi dnevni red.

Pri določanju dnevnega reda svet najprej odloča o predlogih, da se posamezne zadeve umaknejo z dnevnega reda, nato o predlogih, da se dnevni red razširi in nato o morebitnih predlogih za skrajšanje rokov, združitve obravnav ali hitri postopek.

Zadeve, za katere tako predlaga župan, se brez razprave in glasovanja umaknejo z dnevnega reda, razen za zadeve, ki jih na dnevni red ni predlagal župan.

Predlogi za razširitev dnevnega reda se lahko sprejmejo le, če so razlogi nastali po sklicu seje in če je bilo članom občinskega sveta izročeno gradivo, ki je podlaga za uvrstitev zadeve na dnevni red. O predlogih za razširitev dnevnega reda svet razpravlja in glasuje.

Po sprejetih posameznih odločitvah za umik oziroma za razširitev dnevnega reda da predsedujoči na glasovanje predlog dnevnega reda v celoti.

31. člen

Posamezne točke dnevnega reda se obravnavajo po določenem (sprejetem) vrstnem redu.

Med sejo lahko svet spremeni vrstni red obravnave posameznih točk dnevnega reda.

32. člen

Na začetku obravnave vsake točke dnevnega reda lahko poda župan ali oseba, ki jo določi župan oziroma predlagatelj, kadar to ni župan, dopolnilno obrazložitev. Dopolnilna obrazložitev sme trajati največ petnajst minut, če ni s tem poslovnikom drugače določeno. Kadar svet tako sklene, je predlagatelj dolžan podati dopolnilno obrazložitev.

Če ni župan predlagatelj, poda župan ali od njega pooblaščen podžupan oziroma tajnik občine mnenje k obravnavani zadevi. Potem dobi besedo predsednik delovnega telesa občinskega sveta, ki je zadevo obravnavalo. Obrazložitev županovega mnenja in beseda predsednika delovnega telesa lahko trajata največ po 10 minut.

Po tem dobijo besedo člani občinskega sveta po vrstnem redu, kakor so se priglasi k razpravi. Razprava posameznega člana lahko traja največ 5 minut. Svet lahko sklene, da posamezen član iz utemeljenih razlogov lahko razpravlja dalj časa, vendar ne več kot 10 minut.

Razpravljalci lahko praviloma razpravljajo le enkrat, ima pa pravico do replike po razpravi vsakega drugega razprav-

ljalca. Replika mora biti konkretna in se nanašati na napovedi replike označeno razpravo, sicer jo lahko predsedujoči prepove. Replike smejo trajati največ 5 minut.

Ko je vrstni red priglasiženih razpravljalcev izčrpan, predsedujoči vpraša, ali želi še kdo razpravljati. Dodatne razprave lahko trajajo le po 5 minut.

33. člen

Razpravljalec sme govoriti le o vprašanju, ki je na dnevnem redu in o katerem teče razprava, h kateri je predsedujoči pozval.

Če se razpravljalec ne drži dnevnega reda ali prekorači čas za razpravo, ga predsedujoči opomni. Če se tudi po drugem opominu ne drži dnevnega reda oziroma nadaljuje z razpravo, mu predsedujoči lahko vzame besedo. Zoper odvzem besede lahko razpravljalec ugovarja. O ugovoru odloči svet brez razprave.

34. člen

Članu občinskega sveta, ki želi govoriti o kršitvi poslovnika ali o kršitvi dnevnega reda, da predsedujoči besedo takoj, ko jo zahteva.

Nato poda predsedujoči pojasnilo glede kršitve poslovnika ali dnevnega reda. Če član ni zadovoljen s pojasnilom, odloči svet o tem vprašanju brez razprave.

Če član zahteva besedo, da bi opozoril na napako ali popravil navedbo, ki po njegovem mnenju ni točna in je povzročila nesporazum ali potrebo po osebni pojasnilu, mu da predsedujoči besedo takoj, ko jo zahteva. Pri tem se mora član omejiti na pojasnilo in njegov govor ne sme trajati več kot 5 minut.

35. člen

Ko predsedujoči ugotovi, da ni več priglasiženih k razpravi, sklene razpravo o posamezni točki dnevnega reda. Če je na podlagi razprave treba pripraviti predloge za odločitve ali stališča, se razprava o taki točki dnevnega reda prekine in nadaljuje po predložitvi teh predlogov.

Predsedujoči lahko med sejo prekine delo sveta tudi, če je to potrebno zaradi odmora, priprave predlogov po zaključeni razpravi, potrebe po posvetovanjih, pridobitve dodatnih strokovnih mnenj. V primeru prekinitve predsedujoči določi, kdaj se bo seja nadaljevala.

Predsedujoči prekine delo sveta, če ugotovi, da seja ni več sklepčna, če so potrebna posvetovanja v delovnem telesu in v drugih primerih, ko tako sklene svet. Če je delo sveta prekinjeno zato, ker seja ni več sklepčna, sklepčnosti pa ni niti v nadaljevanju seje, predsedujoči sejo konča.

36. člen

Seje občinskega sveta se sklicujejo po presoji župana in morajo biti načrtovane tako, da praviloma ne trajajo več kot štiri ure. Po preteku štirih ur, občinski svet odloča o nadaljevanju seje.

Predsedujoči odredi petnajstminutni odmor vsaj po dveh urah neprekinjenega dela.

Odmor lahko predsedujoči odredi tudi na obrazložen predlog posameznega ali skupine članov občinskega sveta, župana ali predlagatelja, če je to potrebno zaradi priprave dopolnil (amandmajev), mnenj, stališč, dodatnih obrazložitvev ali odgovorov oziroma pridobitve zahtevanih podatkov. Odmor lahko traja največ 30 minut, odredi pa se ga lahko pred oziroma v okviru posamezne točke največ dvakrat.

Če kdo od upravičencev predlaga dodatni odmor po izčrpanju možnosti iz prejšnjega odstavka, odloči občinski svet, ali se lahko odredi odmor ali pa se seja prekine in nadaljuje drugič.

37. člen

Če svet o zadevi, ki jo je obravnaval, ni končal razprave ali če ni pogojev za odločanje, ali če svet o zadevi ne želi odločiti na isti seji, se razprava oziroma odločanje o zadevi preloži na eno izmed naslednjih sej. Enako lahko svet odloči, če časovno ni uspel obravnavati vseh točk dnevnega reda.

Ko so vse točke dnevnega reda izčrpane, občinski svet konča sejo.

3. Vzdrževanje reda na seji

38. člen

Za red na seji skrbi predsedujoči. Na seji sveta ne sme nihče govoriti, dokler mu predsedujoči ne da besede.

Predsedujoči skrbi, da govornika nihče ne moti med govorom. Govornika lahko opomni na red ali mu seže v besedo le predsedujoči.

39. člen

Za kršitev reda na seji sveta sme predsedujoči izreči naslednje ukrepe:

- opomin,
- odvzem besede,
- odstranitev s seje ali z dela seje.

40. člen

Opomin se lahko izreče članu občinskega sveta, če govori, čeprav ni dobil besede, če sega govorniku v besedo ali če na kak drug način krši red na seji.

Odvzem besede se lahko izreče govorniku, če s svojim govorom na seji krši red in določbe tega poslovnika in je bil na tej seji že dvakrat opominjan, naj spoštuje red in določbe tega poslovnika.

Odstranitev s seje ali z dela seje se lahko izreče članu občinskega sveta oziroma govorniku, če kljub opominu ali odvzemu besede krši red na seji, tako da onemogoča delo sveta.

Član občinskega sveta oziroma govornik, ki mu je izrečen ukrep odstranitve s seje ali z dela seje, mora takoj zapustiti prostor, v katerem je seja.

41. člen

Predsedujoči lahko odredi, da se odstrani s seje in iz posloplja, v katerem je seja, vsak drug udeleženec, ki krši red na seji oziroma s svojim ravnanjem onemogoča nemoten potek seje.

Če je red hudo kršen, lahko predsedujoči odredi, da se odstranijo vsi poslušalci.

42. člen

Če predsedujoči z rednimi ukrepi ne more ohraniti reda na seji sveta, jo prekine.

4. Odločanje

43. člen

Svet veljavno odloča, če je na seji navzočih večina vseh članov sveta.

Navzočnost se ugotavlja na začetku seje, pred vsakim glasovanjem in na začetku nadaljevanja seje po odmoru oziroma prekinitvi.

Za sklepčnost je odločilna dejanska navzočnost članov občinskega sveta v sejni sobi (dvorani).

Kadar je za sprejem odločitve potrebna dvetretjinska večina, svet veljavno odloča, če je na seji navzočih najmanj dve tretjini vseh članov občinskega sveta.

44. člen

Občinski svet sprejema odločitve z večino glasov navzočih članov, razen če zakon določa drugačno večino. Predlagana odločitev je sprejeta, če se je večina navzočih članov izrekla "ZA" njen sprejem.

45. člen

Občinski svet praviloma odloča z javnim glasovanjem. S tajnim glasovanjem lahko svet odloča, če tako sklene pred odločanjem o posamezni zadevi oziroma vprašanju.

46. člen

Glasovanje se opravi po končani razpravi o predlogu, o katerem se odloča.

Član občinskega sveta ima pravico obrazložiti svoj glas, razen če ta poslovnik ne določa drugače. Obrazložitev glasu se v okviru posameznega glasovanja dovoli le enkrat in sme trajati največ 2 minuti.

Predsedujoči po vsakem opravljenem glasovanju ugotovi in objavi izid glasovanja.

47. člen

Člani občinskega sveta glasujejo tako, da se opredelijo "ZA" ali "PROTI" sprejemu predlagane odločitve.

48. člen

Javno glasovanje se opravi z dvigom rok ali s poimenskimi izjavljanjem.

Poimensko glasujejo člani občinskega sveta, če svet tako odloči na predlog predsedujočega ali najmanj ene četrtine prisotnih članov sveta.

Člane se pozove k poimenskemu glasovanju po abecednem redu prve črke njihovih priimkov. Član glasuje tako, da glasno izjavi "ZA", "PROTI" ali "NE GLASUJEM".

49. člen

Tajno se glasuje z glasovnicami.

Tajno glasovanje vodi in ugotavlja izide tričlanska komisija, ki jo vodi predsedujoči. Dva člana določi občinski svet na predlog predsedujočega. Administrativno-tehnična opravila v zvezi s tajnim glasovanjem opravlja tajnik občine ali delavec občinske uprave, ki ga določi tajnik.

Za glasovanje se natisne toliko enakih glasovnic, kot je članov sveta.

Glasovnice morajo biti overjene z žigom, ki ga uporablja občinski svet.

Pred začetkom glasovanja določi predsedujoči čas glasovanja.

Komisija vroči glasovnice članom občinskega sveta in sproti označi, kateri član je prejel glasovnico. Glasuje se na prostoru, ki je določen za glasovanje in na katerem je zagotovljena tajnost glasovanja.

Glasovnica vsebuje predlog, o katerem se odloča, in praviloma opredelitev "ZA" in "PROTI". "ZA" je na dnu glasovnice za besedilom predloga na desni strani, "PROTI" pa na levi. Glasuje se tako, da se obkroži besedo "ZA" ali besedo "PROTI".

Glasovnica mora vsebovati navodilo za glasovanje.

Glasovnica za imenovanje vsebuje zaporedne številke, imena in priimke kandidatov, če jih je več po abecednem redu prvih črk njihovih priimkov. Glasuje se tako, da se obkroži zaporedno številko pred priimkom in imenom kandidata, za katerega se želi glasovati in največ toliko zaporednih števil, kolikor kandidatov je v skladu z navodilom na glasovnici treba imenovati.

Ko član občinskega sveta izpolni glasovnico, odda glasovnico v glasovalno skrinjico.

50. člen

Ko je glasovanje končano, komisija ugotovi izid glasovanja.

Ugotovitev izida glasovanja obsega:

- število razdeljenih glasovnic,
  - število oddanih glasovnic,
  - število neveljavnih glasovnic,
  - število veljavnih glasovnic,
  - število glasov "ZA" in število glasov "PROTI", oziroma pri glasovanju o kandidatih
- ugotovitev, ki jih je dobil posamezni kandidat,
- ugotovitev, da je predlog izglasovan s predpisano večino ali da predlog ni izglasovan, pri glasovanju o kandidatih pa katerih kandidat je imenovan.

O ugotovitvi rezultatov glasovanja se sestavi zapisnik, ki ga podpišejo vsi, ki so vodili glasovanje.

Predsedujoči takoj po ugotovitvi rezultatov objavi izid glasovanja na seji sveta.

51. člen

Če član občinskega sveta utemeljeno ugovarja poteku glasovanja ali ugotovitvi izida glasovanja, se lahko glasovanje ponovi.

O ponovitvi glasovanja odloči svet brez razprave na predlog člana, ki ugovarja poteku ali ugotovitvi izida glasovanja, ali na predlog predsedujočega.

5. Zapisnik seje občinskega sveta

52. člen

O vsaki seji občinskega sveta se piše zapisnik.

Zapisnik obsega glavne podatke o delu na seji, zlasti pa podatke o udeležbi na seji, o predlogih, o izidih glasovanja o posameznih predlogih in o sklepkih, ki so bili sprejeti. Zapisniku je treba predložiti original ali kopijo gradiva, ki je bilo predloženo oziroma obravnavano na seji.

Za zapisnik seje občinskega sveta skrbi tajnik občine. Tajnik občine lahko za vodenje zapisnika seje občinskega sveta pooblasti drugega delavca občinske uprave.

Na vsaki redni seji občinskega sveta se obravnavajo in potrdijo zapisniki prejšnje redne in vseh vmesnih izrednih sej občinskega sveta. Vsak član občinskega sveta ima pravico podati pripombe na zapisnik. O utemeljenosti pripomb odloči občinski svet. Če so pripombe sprejete, se zapišejo v zapisnik ustrezne spremembe.

Sprejeti zapisnik podpišeta predsedujoči sveta, ki je sejo vodil, in tajnik občine oziroma pooblaščen delavec občinske uprave, ki je vodil zapisnik.

Po sprejemu se zapisnik pošlje predstavnikom sredstev javnega obveščanja, ki so bili prisotni na seji in se na krajevno običajen način objavi. Zapisnik nejavne seje oziroma tisti del zapisnika, ki je bil voden na nejavnem delu seje občinskega sveta, se ne prilaga v gradivo za redno sejo občinskega sveta in ne objavlja. Člane občinskega sveta z njim pred potrjevanjem zapisnika seznanja predsedujoči.

53. člen

Potek seje občinskega sveta se snema na magnetofonski trak, ki se hrani še eno leto po koncu mandata članov občinskega sveta, ki so sestavljali občinski svet, katerega seja je bila snemana.

Magnetogram seje se hrani skupaj z zapisnikom in drugim gradivom s seje.

Član občinskega sveta in drug udeleženec seje, če je za to dobil dovoljenje predsedujočega, ima pravico poslušati magnetogram. Poslušanje se opravi v prostorih občinske uprave.

Član občinskega sveta lahko zahteva, da se del posnetka dobesedno prepíše. Zahtevo, v kateri navede del seje, za katerega zahteva prepis, razlog in utemeljitev, vložijo pisno pri županu. Župan odloči o zahtevi in naroči prepis, če ugotovi, da so razlogi utemeljeni.

54. člen

Ravnanje z gradivom občinskega sveta, ki je zaupne narave, določi občinski svet na podlagi zakona s posebnim aktom.

Izvirniki odlokov, splošnih in drugih aktov občinskega sveta, zapisniki sej ter vse gradivo občinskega sveta in njegovih delovnih teles se hrani v arhivu občinske uprave.

O arhiviranju in rokih hranjenja dokumentarnega gradiva izda natančnejša navodila župan v skladu s predpisi, ki urejajo pisarniško poslovanje in dokumentacijsko gradivo.

55. člen

Član občinskega sveta ima pravico vpogleda v vse spise in gradivo, ki se hrani v arhivu ali je pri pristojnih organih občinske uprave, če je to potrebno zaradi izvrševanja njegove funkcije. Vpogled odredi tajnik občine na podlagi pisne zahteve člana občinskega sveta. Original zahteve, odredba oziroma sklep o zavrnitvi se hrani pri gradivu, ki je bilo vpogledano.

V primeru dokumentarnega gradiva zaupne narave, odloči o vpogledu župan v skladu z zakonom in aktom občinskega sveta.

6. Strokovna in administrativno-tehnična opravila za svet

56. člen

Strokovno in administrativno delo za občinski svet in za delovna telesa občinskega sveta zagotavlja tajnik občine z zaposlenimi v občinski upravi.

Tajnik občine določi delavca v občinski upravi, ki pomaga pri pripravi in vodenju sej ter opravlja druga opravila potrebna za nemoteno delo občinskega sveta in njegovih delovnih teles, če ni za to s sistemizacijo delovnih mest v občinski upravi določeno posebno delovno mesto.

Za zapisnik občinskega sveta in delovnih teles občinskega sveta skrbi tajnik občine. Tajnik občine lahko za vodenje zapisnikov pooblasti druge delavce občinske uprave.

7. Delovna telesa občinskega sveta

57. člen

Občinski svet ima odbore in komisije, ki so določeni s statutom.

58. člen

Občinski svet ustanovi stalne ali občasne komisije in odbore kot svoja delovna telesa. Komisije in odbori občinskega sveta v okviru svojega delovnega področja v skladu s tem poslovnikom in aktom o ustanovitvi obravnavajo zadeve iz pristojnosti občinskega sveta in dajejo občinskemu svetu mnenja in predloge.

Komisije in odbori občinskega sveta lahko predlagajo občinskemu svetu v sprejem odloke in druge akte iz njegove pristojnosti, razen proračuna in zaključnega računa proračuna in drugih aktov, za katere je v zakonu ali v statutu občine določeno, da jih sprejme občinski svet na predlog župana.

59. člen

Člane odborov in komisij imenuje občinski svet na predlog komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja izmed svojih članov in največ polovico članov izmed drugih občanov.

Predsednika odbora imenuje občinski svet izmed svojih članov, ali ga izbere delovno telo.

Prvo sejo odbora skliče župan.

Članstvo v komisiji ali odboru občinskega sveta ni združljivo s članstvom v nadzornem odboru občine ali z delom v občinski upravi.

60. člen

Občinski svet lahko razreši predsednika, posameznega člana odbora občinskega sveta ali odbor v celoti na predlog najmanj četrtine članov občinskega sveta. Predlog novih kandidatov za člane odborov pripravi komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja do prve naslednje seje občinskega sveta.

61. člen

Svet in župan lahko ustanovita skupna delovna telesa. V aktu o ustanovitvi skupnega delovnega telesa se določi njihova sestava in naloge.

62. člen

Predsednik delovnega telesa predstavlja delovno telo, organizira in vodi delo delovnega telesa, sklicuje njegove seje in zastopa njegova mnenja, stališča in predloge v občinskem svetu.

Seje delovnih teles se skličejo po sklepu občinskega sveta, na zahtevo župana oziroma v skladu s pristojnostmi delovnega telesa, ki jih določa statut.

Vabilo z gradivom za sejo delovnega telesa mora biti poslano članom delovnega telesa najmanj tri dni pred sejo delovnega telesa, razen v izjemnih in utemeljenih primerih.

Delovno telo dela na sejah. Delovno telo lahko veljavno sprejema svoje odločitve, če je na seji navzoča večina njegovih članov in je med navzočimi člani večina tistih, ki so člani občinskega sveta. Delovno telo sprejema svoje odločitve – mnenja, stališča in predloge z večino glasov navzočih članov.

Glasovanje v delovnem telesu je javno.

Za delo delovnih teles se smiselno uporabljajo določila tega poslovnika, ki se nanašajo na delo občinskega sveta.

63. člen

Na sejo delovnega telesa so praviloma vabljeni strokovni delavci, ki so sodelovali pri pripravi predlogov aktov in drugih odločitev občinskega sveta, ki jih določi predlagatelj, lahko pa tudi predstavniki organov in organizacij, zavodov, podjetij in skladov, katerih delo je neposredno povezano z obravnavano problematiko.

VI. AKTI OBČINSKEGA SVETA

1. Splošne določbe

64. člen

Občinski svet sprejema statut občine in v skladu z zakonom in statutom naslednje akte:

- poslovnik o delu občinskega sveta,
- proračun občine in zaključni račun,

- planske in razvojne akte občine ter prostorske izvedbene akte,
- odloke,
- odredbe,
- pravilnike,
- navodila,
- sklepe.

65. člen

Občinski svet sprejema tudi stališča, priporočila, poročila, obvezne razlage določb statuta občine in drugih splošnih aktov ter daje mnenja in soglasja v skladu z zakonom ali statutom občine.

Vsebina splošnih aktov občine je določena z zakonom in statutom občine.

66. člen

Župan predlaga občinskemu svetu v sprejem proračun občine in zaključni račun proračuna, odloke ter druge splošne akte, za katere je v zakonu ali s statutom določeno, da jih predlaga župan.

67. člen

Komisije in odbori občinskega sveta ter vsak član občinskega sveta lahko predlagajo občinskemu svetu v sprejem odloke in druge akte iz njegove pristojnosti, razen proračuna in zaključnega računa proračuna in drugih aktov, za katere je v zakonu ali statutu občine določeno, da jih sprejme občinski svet na predlog župana.

Najmanj pet odstotkov volivcev v občini lahko zahteva od občinskega sveta izdajo ali razveljavitev splošnega akta.

68. člen

Akte, ki jih sprejema občinski svet, podpisuje župan. Izvirnike aktov občinskega sveta se pečati in shrani v arhivu občinske uprave.

2. Postopek za sprejem odloka

69. člen

Predlog odloka mora vsebovati naslov odloka, uvod, besedilo členov in obrazložitev.

Uvod obsega razloge za sprejetje odloka, oceno stanja, cilje in načela odloka ter oceno finančnih in drugih posledic, ki jih bo imelo sprejetje odloka.

Če je predlagatelj odloka delovno telo občinskega sveta ali član občinskega sveta, pošlje predlog odloka županu in podžupanu oziroma članu občinskega sveta, ki je pooblaščen za vodenje sej občinskega sveta (predsedujoči).

70. člen

Predlagatelj določi svojega predstavnika, ki bo sodeloval v obravnavah predloga odloka na sejah občinskega sveta.

Župan lahko sodeluje v vseh obravnavah predloga odloka na sejah občinskega sveta, tudi kadar on ni predlagatelj.

71. člen

Predsedujoči občinskega sveta pošlje predlog odloka članom občinskega sveta in županu, kadar ta ni predlagatelj odloka, najmanj 7 dni pred dnem, določenim za sejo sveta, na kateri bo obravnavan predlog odloka.

Občinski svet razpravlja o predlogu odloka na dveh obravnavah.

72. člen

V prvi obravnavi predloga odloka se razpravlja o razlogih, ki zahtevajo sprejem odloka ter o ciljnih in načelnih ter temeljnih rešitvah predloga odloka.

Če občinski svet meni, da odlok ni potreben, ga s sklepom zavrne.

Odlok je sprejet, če je zanj glasovala večina navzočih članov občinskega sveta.

Pred začetkom druge obravnave predlagatelj odloka dopolni predlog odloka na podlagi stališč in sklepov, ki so bili sprejeti ob prvi obravnavi predloga odloka.

73. člen

V drugi obravnavi razpravlja občinski svet po vrstnem redu o vsakem členu predloga odloka. Ko občinski svet konča razpravo o posameznem členu predloga odloka, glasuje o predlogu odloka v celoti.

Predlagatelj lahko predlaga umik predloga odloka po končani prvi ali drugi obravnavi. O predlogu umika odloči občinski svet.

Če na predlog odloka v prvi obravnavi ni bilo bistvenih vsebinskih pripomb in bi besedilo predloga odloka v drugi obravnavi bilo enako besedilo predloga odloka v prvi obravnavi, lahko občinski svet na predlog predlagatelja sprejme predlog odloka na isti seji, tako da se prva in druga obravnavata predloga odloka združita.

74. člen

V drugi obravnavi predloga odloka lahko predlagajo njegove spremembe in dopolnitve člani občinskega sveta in predlagatelj z amandmaji.

Župan lahko predlaga amandmaje tudi, kadar ni sam predlagatelj odloka.

Amandma mora biti predložen članom občinskega sveta v pisni obliki z obrazložitvijo najmanj tri dni pred dnem, določenim za sejo občinskega sveta, na kateri bo obravnavan predlog odloka, h kateremu je predlagan amandma, ali na sami seji, na kateri lahko predlaga amandma najmanj ena četrtnina vseh članov občinskega sveta in predlagatelj odloka.

Predlagatelj amandmaja ima pravico na seji do konca obravnave spremeniti ali dopolniti amandma oziroma ga umakniti.

75. člen

Amandma, člen odloka in odlok v celoti so sprejeti, če zanje na seji občinskega sveta glasuje večina navzočih članov.

O vsakem amandmaju se glasuje posebej.

76. člen

Statut občine in poslovnik o delu občinskega sveta se sprejemata po enakem postopku, kot velja za sprejemanje odloka.

O predlogih drugih splošnih aktov, če zakon ne določa drugače, odloča občinski svet na eni obravnavi.

77. člen

Občinski svet mora do prenehanja mandata svojih članov praviloma zaključiti vse postopke o predlaganih splošnih aktih občine.

V primeru, da postopki niso zaključeni, občinski svet v novi sestavi na predlog župana odloči, o katerih predlogih za sprejem občinskih splošnih aktov bo postopek nadaljeval, katere začel obravnavati znova ter katerih ne bo obravnaval.

Občinski svet lahko nadaljuje obravnavo predloga splošnega akta oziroma obravnavo začne znova, če je predlagatelj župan, ki je na volitvah znova pridobil mandat (isti predlagatelj). Če predlagatelj ni več občinski funkcionar, se predlog ne obravnava.

3. Hitri postopek za sprejem odlokov

78. člen

Kadar to zahtevajo izredne potrebe občine ali naravne nesreče, lahko občinski svet sprejme odlok po hitrem postopku. Po hitrem postopku sprejema občinski svet tudi obvezne razlage določb splošnih aktov občine.

Pri hitrem postopku se združita prva in druga obravnava predloga odloka na isti seji.

Pri hitrem postopku je mogoče predlagati amandmaje na sami seji vse do konca obravnave predloga odloka.

Amandma lahko predlaga tudi župan, kadar ni predlagatelj odloka.

O uporabi hitrega postopka odloči občinski svet na začetku seje pri določanju dnevnega reda. Hitri postopek lahko predlaga vsak predlagatelj odloka.

Če občinski svet ne sprejme predloga za sprejetje odloka po hitrem postopku, se uporabljajo določbe statuta, ki veljajo za prvo obravnavo predloga odloka.

Pri hitrem postopku ne veljajo roki, ki so določeni za posamezna opravila v rednem postopku sprejemanja odloka.

4. Skrajšani postopek za sprejem odlokov

79. člen

Občinski svet lahko na obrazložen predlog predlagatelja odloči, da bo na isti seji opravil obe obravnavi odlokov ali drugih aktov, ki se sprejemajo po dvofaznem postopku, če gre za:

- manj zahtevne spremembe in dopolnitve odlokov,
- prenehanje veljavnosti posameznih odlokov ali njihovih posameznih določb v skladu z zakonom,
- uskladitve odlokov z zakoni, državnim proračunom,
- spremembe in dopolnitve odlokov v zvezi z odločbami ustavnega sodišča ali drugih pristojnih organov.

V skrajšanem postopku se amandmaji vlagajo samo k členom sprememb in dopolnitev odloka. Amandmaji se lahko vlagajo na sami seji vse do konca obravnave odloka.

Odločitev iz prvega odstavka tega člena ne more biti sprejeta, če ji nasprotuje najmanj ena tretjina navzočih članov občinskega sveta.

Po končani prvi obravnavi lahko vsak član občinskega sveta predlaga, da občinski svet spremeni svojo odločitev iz prvega odstavka tega člena in da se druga obravnava opravi po rednem postopku. O tem odloči občinski svet takoj po vložitvi predloga.

80. člen

Statut, odloki in drugi predpisi občine morajo biti objavljeni v uradnem glasilu, ki ga določi statut občine in pričnejo veljati petnajsti dan po objavi, če ni v njih drugače določeno.

V uradnem glasilu se objavljajo tudi drugi akti, za katere tako določi občinski svet.

5. Postopek za sprejem proračuna

81. člen

S proračunom občine se razporedijo vsi prihodki in izdatki za posamezne namene financiranja javne porabe občini.

Občinski proračun se sprejme za proračunsko leto, ki se začne in konča hkrati s proračunskim letom za državni proračun.

82. člen

Predlog proračuna občine za naslednje proračunsko leto mora župan predložiti občinskemu svetu najkasneje do decembra tekočega leta. V letu rednih lokalnih volitev predloži župan občinskemu svetu proračun v treh mesecih po začetku mandata.

Župan predloži skupaj s predlogom proračuna občine tudi izhodišča za sestavo proračuna.

Župan pošlje predsednikom delovnih teles in vsem članom občinskega sveta predlog proračuna občine in izhodišča za sestavo proračuna ter sklic seje, na kateri bo občinski svet opravil splošno razpravo o predlogu proračuna občine.

Na seji občinskega sveta župan predstavi predlog proračuna občine. Predstavitev ni časovno omejena. O predstavitvi ni razprave.

83. člen

Predsedniki delovnih teles lahko v petnajstih dneh od vložitve predloga proračuna občine v obravnavo skličejo seje delovnih teles, na katerih župan in predstavniki občinske uprave pojasnijo predlog proračuna občine. Občinski svet opravi splošno razpravo o predlogu proračuna občine najkasneje v desetih dneh po preteku roka iz prejšnjega odstavka tega člena.

Občinski svet po končani splošni razpravi sklene, da nadaljuje postopek sprejemanja predloga proračuna občine, v skladu s statutom in tem poslovnikom, ali da predlog proračuna občine ne sprejme in hkrati določi rok, v katerem mora župan pripraviti nov predlog proračuna občine.

84. člen

V desetih dneh po opravljeni splošni razpravi lahko člani občinskega sveta k predlogu proračuna predložijo županu pisne pripombe in predloge.

Vsak predlagatelj predloga oziroma pripombe mora upoštevati pravilo o ravnovesju med proračunskimi prejemki in izdatki.

85. člen

Župan se najkasneje v petnajstih dneh opredeli do vloženih pripomb in predlogov ter pripravi dopolnjen predlog proračuna občine ter skliče sejo sveta občinskega sveta, na kateri se bo razpravljalo in odločalo o sprejetju proračuna.

Na dopolnjen predlog proračuna lahko člani občinskega sveta vložijo amandmaje v pisni obliki najkasneje tri dni pred sejo občinskega sveta.

Amandmaji se v roku iz prejšnjega odstavka tega člena dostavijo županu.

86. člen

Pred začetkom razprave, v kateri občinski svet razpravlja o posameznih delih predloga proračuna občine, lahko najprej župan ali predstavnik občinske uprave dodatno obrazloži predlog proračuna občine. Občinski svet glasuje najprej o amandmajih, ki jih je vložil župan in šele nato o drugih amandmajih.

87. člen

Ko je končano glasovanje po delih, predsedujoči ugotovi, ali je proračun medsebojno usklajen po delih ter glede prihodkov in odhodkov.

Če je proračun usklajen, občinski svet glasuje o njem v celoti.

88. člen

Če župan ugotovi, da proračun ni usklajen, določi rok, v katerem se pripravi predlog za uskladitev, in sicer datum naslednje seje oziroma trajanje odmora, v katerem strokovna služba pripravi predlog uskladitve.

Ko je predlog uskladitve proračuna dan na dnevni red, ga župan obrazloži.

Občinski svet glasuje o predlogu uskladitve, in če je predlog sprejet, glasuje občinski svet o proračunu v celoti.

89. člen

Če proračun ni sprejet, določi občinski svet rok, v katerem mora župan predložiti nov predlog proračuna. Nov predlog proračuna občine občinski svet obravnava in o njem odloča, po določbah tega poslovnika, ki veljajo za hitri postopek za sprejem odloka.

90. člen

Župan lahko med letom predlaga rebalans proračuna občine.

Rebalans proračuna občine sprejema občinski svet po določbah tega poslovnika, ki veljajo za sprejem odloka po skrajšanem postopku. Predlagatelj amandmaja k rebalansu proračuna občine, ki mora biti predložen v pisni obliki in mora biti obrazložen, mora upoštevati pravilo o ravnovesju med proračunskimi prihodki in izdatki.

Župan dvakrat letno poroča občinskemu svetu o izvrševanju proračuna.

6. Postopek za sprejem obvezne razlage

91. člen

Vsak, ki ima pravico predlagati odlok lahko poda zahtevo za obvezno razlago določb občinskih splošnih aktov.

Zahteva mora vsebovati naslov splošnega akta, označitev določbe s številko člena ter razloge za obvezno razlago.

Zahtevo za obvezno razlago najprej obravnava statutarno-pravna komisija, ki lahko zahteva mnenje drugih delovnih teles občinskega sveta, predlagatelja splošnega akta, župana in občinske uprave. Če komisija ugotovi, da je zahteva utemeljena, pripravi predlog obvezne razlage in ga predloži občinskemu svetu v postopek.

Občinski svet sprejema obvezno razlago po postopku, ki je s tem poslovnikom občine določen za sprejem odloka po rednem postopku.

7. Postopek za sprejem prečiščenega besedila

92. člen

Če bi bil kak občinski splošni akt zaradi številnih vsebinskih sprememb in dopolnitev bistveno spremenjen in nepregleden, lahko predlagatelj občinskemu svetu predloži spremembe in dopolnitve splošnega akta v prečiščenem besedilu kot nov splošni akt.

Tak splošni akt sprejema občinski svet po postopku, ki ga ta poslovnik določa za sprejem odloka.

VII. VOLITVE IN IMENOVANJA

93. člen

Imenovanje funkcionarjev oziroma članov organov, ki jih po zakonu ali statutu občine imenuje občinski svet, se opravi po določilih tega poslovnika.

Če svet odloči, da se glasuje tajno, se glasovanje izvede po določbah tega poslovnika, ki veljajo za tajno glasovanje.

Če se glasuje o več kandidatih za isto funkcijo, se glasuje tako, da se na glasovnici obkroži zaporedna številka pred imenom kandidata, za katerega se želi glasovati.

Če se glasuje za ali proti listi kandidatov, se glasuje tako, da se na glasovnici obkroži beseda "ZA" ali "PROTI".

Kandidat je imenovan, če je glasovala večina članov občinskega sveta in je zanj glasovala večina tistih članov, ki so glasovali.

94. člen

Če se glasuje o več kandidatih za isto funkcijo, pa nihče od predlaganih kandidatov pri glasovanju ne dobi potrebne večine, se opravi novo glasovanje. Pri drugem glasovanju se glasuje o tistih dveh kandidatih, ki sta pri prvem glasovanju dobila največ glasov. Če pri prvem glasovanju več kandidatov dobi enako najvišje oziroma enako drugo najvišje število glasov, se izbira kandidatov za ponovno glasovanje med kandidati z enakim številom glasov določi z žrebom.

Če se glasuje o več kandidatih za isto funkcijo, se kandidati na glasovnici navedejo po abecednem vrstnem redu prve črke njihovih priimkov.

Na glasovnici pri drugem glasovanju sta kandidata navedena po vrstnem redu glede na število glasov, dobljenih pri prvem glasovanju.

95. člen

Če kandidat ne dobi potrebne večine oziroma če tudi pri drugem glasovanju noben kandidat ne dobi potrebne večine, se ponovi kandidacijski postopek in postopek glasovanja na podlagi novega predloga kandidatur.

1. Imenovanje članov delovnih teles občinskega sveta

96. člen

Člane delovnih teles sveta imenuje svet na podlagi liste kandidatov za člane, ki jo določi komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja.

Če kandidatna lista ni dobila potrebne večine glasov, se na isti seji izvede posamično imenovanje članov. Če na ta način niso imenovani vsi člani, se lahko predlagajo novi kandidati, o katerih se opravi posamično glasovanje na isti seji sveta.

Če tudi na način iz prejšnjega odstavka ne pride do imenovanja vseh članov delovnega telesa, se glasovanje ponovi na naslednji seji sveta, vendar samo glede manjkajočih članov delovnega telesa.

2. Imenovanje podžupana

97. člen

Na predlog župana imenuje svet podžupana izmed članov občinskega sveta.

Kandidat je imenovan za podžupana, če dobi večino glasov navzočih članov sveta z glasovanjem. O načinu glasovanja odloča svet.

3. Postopek za razrešitev

98. člen

Svet razrešuje funkcionarje in člane organov, ki jih imenuje, po enakem postopku, kot je določen za imenovanje.

Postopek za razrešitev se začne na predlog komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja

Če je župan pristojen za predlaganje kandidatov za imenovanje, je pristojen predlagati tudi njihovo razrešitev.

Odločitev o razrešitvi se sprejme z enako večino, kot je določeno za njihovo imenovanje.

4. Odstop članov občinskega sveta, članov delovnih teles in drugih organov ter funkcionarjev občine

99. člen

Člani občinskega sveta in občinski funkcionarji imajo pravico odstopiti. Občinskim funkcionarjem na podlagi odstopa v skladu z zakonom in statutom občine predčasno preneha mandat.

Pravico odstopiti imajo tudi člani delovnih teles, drugih organov in člani nadzornega odbora ter drugi imenovani, tudi če niso občinski funkcionarji. Izjava o odstopu mora biti dana v pisni obliki komisiji za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja.

Občinski svet ugotovi prenehanje članstva zaradi odstopa na predlog komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja. Komisija je hkrati s predlogom za ugotovitev prenehanja članstva dolžna predlagati občinskemu svetu novega kandidata.

VIII. RAZMERJA MED ŽUPANOM IN OBČINSKIM SVETOM

100. člen

Župan predstavlja občinski svet, ga sklicuje in vodi njegove seje.

Župan in svet ter njegova delovna telesa sodelujejo pri uresničevanju in opravljanju nalog občine. Pri tem predvsem usklajujejo programe dela in njihovo izvrševanje, skrbijo za medsebojno obveščanje in poročanje o uresničevanju svojih nalog in nastali problematiki ter si prizadevajo za sporazumno razreševanje nastalih problemov.

Kadar svet obravnava odloke in druge akte, ki jih predlaga župan, določi župan za vsako zadevo, ki je na dnevnem redu, poročevalca izmed delavcev občinske uprave, lahko pa tudi izmed strokovnjakov, ki so pri pripravi odlokov ali drugih aktov sodelovali.

101. člen

Župan skrbi za izvajanje odločitev občinskega sveta. Na vsaki redni seji sveta poroča župan, ali po njegovem pooblastilu podžupan ali tajnik občine, o opravljenih nalogah med obema sejama in o izvrševanju sklepov sveta.

V poročilu o izvršitvi sklepov sveta je potrebno posebej obrazložiti tiste sklepe, ki niso izvršeni in navesti razloge za neizvršitev sklepa.

Če sklepa sveta župan ne more izvršiti, mora svetu predlagati nov sklep, ki ga bo možno izvršiti.

Župan skrbi za objavo odlokov in drugih splošnih aktov sveta.

Župan skrbi za zakonitost dela sveta, zato je dolžan svet sproti opozarjati na posledice nezakonitih odločitev in ukrepati v skladu z zakonom in statutom občine.

IX. JAVNOST DELA

102. člen

Delo občinskega sveta in njegovih delovnih teles je javno.

Župan in tajnik občine obveščata občane in sredstva javnega obveščanja o delu občinskega sveta, delovnih teles občinskega sveta, župana in občinske uprave.

Občinski svet lahko sklene, da se o seji izda uradno obvestilo za javnost.

103. člen

Župan skrbi za obveščanje javnosti in sodelovanje s predstavniki javnih občil ter za zagotovitev pogojev za njihovo delo na sejah sveta.

Predstavnikom javnih občil je na voljo informativno in dokumentacijsko gradivo, predlogi aktov sveta, obvestila in poročila o delu sveta, zapisniki sej in druge informacije o delu občinskih organov.

Javnosti niso dostopni dokumenti in gradiva sveta in delovnih teles, ki so zaupne narave.

Za ravnanje z gradivi zaupne narave se upoštevajo zakonski in drugi predpisi, ki urejajo to področje. Javnost se obvešča preko CATV in oglasnih deskah in na drug krajevno običajen način.

X. DELO OBČINSKEGA SVETA V IZREDNEM STANJU

104. člen

V izrednem stanju oziroma izrednih razmerah, ko je delovanje občinskega sveta ovirano, so dopustna odstopanja od postopkov in načina delovanja občinskega sveta, ki jih določa statut in ta poslovnik.

Odstopanja se lahko nanašajo predvsem na roke sklicevanja sej, predložitve predlogov oziroma drugih gradiv in rokov za obravnavanje predlogov splošnih aktov občine. Če je potrebno, je mogoče tudi odstopanje glede javnosti dela občinskega sveta. O odstopanjih odloči oziroma jih potrdi občinski svet, ko se sestane. Začasne ukrepe sprejema župan.

XI. SPREMEMBE IN DOPOLNITVE TER RAZLAGA POSLOVNIKA

105. člen

Za sprejem sprememb in dopolnitev poslovnika se uporabljajo določbe statuta, ki veljajo za sprejem odlokov.

Spremembe in dopolnitve poslovnika sprejme svet z dvetretjinsko večino glasov navzočih članov.

106. člen

Če pride do dvoma o vsebini posamezne določbe poslovnika, razlaga med sejo občinskega sveta poslovnik predsedujoči. Če se predsedujoči ne more odločiti, prekine obravnavo točke dnevnega reda in naloži statutarno-pravni komisiji, da do naslednje seje pripravi razlago posamezne poslovniške določbe.

Izven seje sveta daje razlago poslovnika statutarno-pravna komisija.

Vsak član občinskega sveta lahko zahteva, da o razlagi poslovnika, ki ga je dala statutarno-pravna komisija, odloči svet.

XII. KONČNA DOLOČBA

107. člen

Na dan, ko začne veljati ta poslovnik, preneha veljati poslovnik Občinskega sveta občine Radeče, objavljen v Uradnem listu RS, št. 71/95.

Ta poslovnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu RS.

Št. 111-22/99
Radeče, dne 12. junija 1999.

Župan
Občine Radeče
Ludvik Sotlar, inž. l. r.

SLOVENJ GRADEC

3005. Odlok o zaključnem računu proračuna Mestne občine Slovenj Gradec za leto 1998

Na podlagi 13. člena zakona o financiranju občin (Uradni list RS, št. 80/94, 56/98) in 16. člena statuta Mestne občine Slovenj Gradec (Uradni list RS, št. 29/99) je Svet Mestne občine Slovenj Gradec na seji dne 27. 5. 1999 sprejel

O D L O K o zaključnem računu proračuna Mestne občine Slovenj Gradec za leto 1998

1. člen

Sprejme se zaključni račun proračuna Mestne občine Slovenj Gradec za leto 1998.

2. člen

Doseženi prihodki in odhodki po zaključnem računu za leto 1998:

	SIT
1. prihodki	1.661,486.487,96
2. odhodki	
– tekoče obveznosti	1.592,253.087,66
– sredstva rezerve	8,084.000,00
3. presežek prihodkov nad odhodki za prenos v leto 1999	61,149.400,30

3. člen

Bilanca prihodkov in odhodkov proračuna Mestne občine Slovenj Gradec za leto 1998 ter račun financiranja je sestavni del tega odloka.

4. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 40303/00001/99
Slovenj Gradec, dne 27. maja 1999.

Župan
Mestne občine Slovenj Gradec
Janez Komljanec l. r.

Bilanca prihodkov in odhodkov proračuna Mestne občine Slovenj Gradec za leto 1998

	Plan 1998	Rebalans 1998	Realizacija 1998
v tolarjih			
PRIHODKI			
1 Prihodki, preneseni iz preteklega leta	42,763.700,00	230,549.329,72	234,300.029,90
2 Prihodki za financiranje zagotovljene porabe	861,150.328,00	914,892.000,00	896,820.492,64
3 Prihodki za financiranje drugih nalog	488,822.000,00	482,591.080,50	419,916.520,38
4 Prihodki od lastne dejavnosti in drugi prihodki	125,897.260,00	152,399.115,49	110,449.445,04
Skupaj prihodki	1.518,633.288,00	1.780,431.525,71	1.661,486.487,96
ODHODKI			
1 Sredstva za splošno porabo	175,428.856,00	211,303.651,68	185,547.037,82
2 Sredstva za družbene dejavnosti	437,364.328,00	512,127.272,15	485,872.188,14
3 Sredstva za gospodarsko infrastrukturo	821,005.000,00	991,378.065,74	877,930.701,57
4 Sredstva za zaščito in rešev. ter požarno var.	27,583.000,00	47,804.113,08	34,122.781,68
5 Sredstva za druge odhodke	5,950.000,00	9,734.423,06	8,780.378,45
6 Sredstva rezerve	7,499.844,00	8,084.000,00	8,084.000,00
7 Pokrivanje primanjkljaja	43,802.260,00		
Skupaj odhodki	1.518,633.288,00	1.780,431.525,71	1.600,337.087,66
Saldo za prenos			61,149.400,30

Račun financiranja za leto 1998

	Plan 1998	Rebalans 1998	Realizacija 1998
v tolarjih			
I. Zadolževanje	43,802,260.00	54,079,808.84	–
II. Odplačilo kreditov	56,599,602.40	70,994,782.93	13,537,202.26
III. Neto zadolževanje (I-II)	–12,797,342.40	–16,914,974.09	–13,537,202.26

3006. Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o ustanovitvi javnega zavoda MOCIS, center za izobraževanje odraslih

Na podlagi 41. člena zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 12/96 ter 7. člena statuta Mestne občine Slovenj Gradec (Uradni list RS, št. 29/99), je Svet mestne občine Slovenj Gradec na 7. seji dne 27. 5. 1999 sprejel

O D L O K

**o spremembah in dopolnitvah odloka
o ustanovitvi javnega zavoda MOCIS, center
za izobraževanje odraslih**

1. člen

V odloku o ustanovitvi javnega zavoda MOCIS, Center za izobraževanje odraslih (Uradni list RS, št. 65/98), se dopolni 4. člen tako, da se dodajo alinee in na novo glasi:

“4. člen

Zavod je ustanovljen za opravljanje javne službe in v tem okviru opravlja naslednje dejavnosti:

- M/80.41 Dejavnost avtošol,
- M/80.422 Drugo izobraževanje, d.n.,
- K/74.13 Raziskovanje trga in javnega mnenja,
- K/74.83 Tajniška dela in prevajanje,
- K/74.831 Prevajanje,
- K/74.832 Fotokopiranje in druga razmnoževanja,
- K/74.833 Druga splošna tajniška dela,
- K/74.84 Druge poslovne dejavnosti,
- K/74.841 Prirejanje razstav, sejmov in kongresov,
- K/74.842 Oblikovanje, aranžerstvo, dekoraterstvo,
- K/74.843 Druge poslovne dejavnosti,
- K/73.20 Raziskovanje, družboslovje in humanistika,
- K/73.201 Raziskovanje in eksperimentalni razvoj na področju družboslovja,
- K/73.202 Raziskovanje in eksperimentalni razvoj na področju humanistike “

2. člen

Te spremembe in dopolnitve odloka začnejo veljati takoj po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 022-01/98
Slovenj Gradec, dne 28. maja 1999.

Župan
Mestne občine Slovenj Gradec
Janez Komljanec l. r.

VSEBINA

	Stran		Stran
MINISTRSTVA			
2970. Odredba o homologiranju odsevnikov za cestna motorna vozila in njihove priklopnike (št. 3.02)	7897	2989. Odredba o homologiranju vozil glede na zaščito potnikov pri čelnem trčenju (št. 94.01)	8000
2971. Odredba o homologiranju žarometov za cestna motorna vozila za asimetrični kratki in/ali dolgi svetlobni pramen, ki so opremljeni s halogenimi žarnicami (H1, H2, H3, HB3, HB4, H7, H8, H9, HIR1 in/ali HIR2) (št. 8.04)	7898	2990. Odredba o homologiranju vozil glede na zaščito potnikov pri bočnem trčenju (št. 95.01)	8005
2972. Odredba o homologiranju cestnih vozil glede na zaviranje (št. 13.09)	7901	2991. Odredba o homologiranju alarmnih sistemov za vozila in motornih vozil glede na njihove alarmne sisteme 97.01)	8007
2973. Odredba o homologiranju vozil glede na pritrđišča varnostnih pasov (št. 14.04)	7909	2992. Odredba o homologiranju žarometov za cestna motorna vozila, ki so opremljeni s svetlobnimi viri, ki delujejo na principu električnega praznjenja v plinu (št. 98.00)	8017
2974. Odredba o homologiranju vozil glede na sedeže, njihovo pritrđitev in naslone za glavo (št. 17.07)	7912	2993. Odredba o homologiranju svetlobnih virov, ki delujejo na principu električnega praznjenja v plinu, namenjenih za uporabo v homologiranih svetilkah motornih vozil (št. 99.00)	8019
2975. Odredba o homologiranju žarometov za cestna motorna vozila za asimetrični kratki in/ali dolgi svetlobni pramen, ki so opremljeni s halogenimi žarnicami (H4) (št. 20.02)	7916	2994. Odredba o homologiranju osebnih vozil, opremljenih z motorjem z notranjim zgorevanjem, glede na merjenje emisije ogljikovega dioksida in porabe goriva ter osebnih in lahkih tovornih vozil na akumulatorski električni pogon glede na merjenje porabe električne energije ter dosega (št. 101.00)	8020
2976. Odredba o homologiranju varnostnih trikotnikov (št. 27.03)	7917	2995. Odredba o homologiranju odsevnih oznak za težka in dolga vozila in njihove priklopnike (št. 104.00)	8023
2977. Odredba o homologiranju vozil glede na preprečevanje nevarnosti požara (št. 34.01)	7919	2996. Odredba o homologiranju vozil, namenjenih za prevoz nevarnih snovi, glede njihovih posebnih konstrukcijskih lastnosti (št. 105.00)	8030
2978. Odredba o homologiranju vozil za javni prevoz potnikov glede izvedbe nadgradnje (št. 36.03)	7921	2997. Odredba o homologiranju plaščev za kolesa kmetijskih vozil in njihovih priklopnikov (št. 106.00)	8035
2979. Odredba o homologiranju žarnic z žarilno nitko, namenjenih za uporabo v homologiranih svetilkah motornih in priklopnih vozil (št. 37.03)	7939	2998. Odredba o homologiranju dvonivojskih vozil za javni prevoz potnikov glede izvedbe nadgradnje (št. 107.00)	8038
2980. Odredba o homologiranju zadnjih svetilk za megle za cestna motorna vozila in njihove priklopnike (št. 38.00)	7941	OBČINE	
2981. Odredba o homologiranju cestnih motornih vozil glede na merilnike hitrosti in njihovo vgradnjo (št. 39.00)	7942	ČRNA NA KOROŠKEM	
2982. Odredba o homologiranju varnostnih sedežev za otroke v motornih vozilih (št. 44.03)	7944	2999. Statut Občine Črna na Koroškem	8061
2983. Odredba o homologiranju cestnih vozil glede na namestitve svetlobne opreme (št. 48.02)	7948	3000. Poslovník Občinskega sveta občine Črna na Koroškem	8076
2984. Odredba o homologiranju dizelskih motorjev, motorjev na naravni plin ter motorjev na prisilni vžig, ki jih poganja tekoči naftni plin, in vozil, opremljenih z dizelskimi motorji, motorji na naravni plin ter motorji na prisilni vžig, ki jih poganja tekoči naftni plin, glede na emisijo snovi iz motorja, ki onesnažujejo okolje (št. 49.02)	7976	LJUTOMER	
2985. Odredba o homologiranju avtobusov z manjšim številom sedežev glede izvedbe nadgradnje (št. 52.01)	7977	3001. Statut Občine Ljutomer	8087
2986. Odredba o homologiranju tabel za označevanje počasnih vozil (št. 69.01)	7994	RADEČE	
2987. Odredba o homologiranju tabel za označevanje težkih in dolgih vozil (št. 70.01)	7996	3002. Odlok o izvršitvi proračuna Občine Radeče za leto 1998	8105
2988. Odredba o homologiranju vozil glede na emisijo onesnaževanja v izpušnih plinih motorjev v odvisnosti od vrste goriva (št. 83.03)	7997	3003. Odlok o proračunu Občine Radeče za leto 1999	8105
		3004. Poslovník Občinskega sveta občine Radeče	8106
		SLOVENJ GRADEC	
		3005. Odlok o zaključnem računu proračuna Mestne občine Slovenj Gradec za leto 1998	8117
		3006. Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o ustanovitvi javnega zavoda MOCIS, center za izobraževanje odraslih	8118

Pravkar izšlo

KAZENSKI ZAKONIK

z uvodnimi pojasnili Boštjana Penka in Klaudija Stroliga in stvarnim kazalom dr. Vida Jakulina
Več kot 50 sprememb in dopolnitev zakona je pregledno (v ležečem tisku) vključenih v besedilo zakona.

Cena 3240 SIT broširana izdaja 10492
3672 SIT vezana izdaja 10493

ZAKON O KAZENSKEM POSTOPKU

z uvodnimi pojasnili Boštjana Penka in stvarnim kazalom dr. Vida Jakulina – ponatis

Cena 3240 SIT broširana izdaja 10491
3586 SIT vezana izdaja 10494

PREDPISI O GOSPODARSKIH DRUŽBAH s stvarnim kazalom IN SODNEM REGISTRU

Poleg dopolnjenega besedila zakona o gospodarskih družbah so objavljeni tudi vsi podzakonski akti, ki veljajo za gospodarske družbe in sodni register.

Cena 3024 SIT 10490

PREDPISI O TRGOVINI IN O VARSTVU POTROŠNIKOV

Knjigo zaključuje zakon o splošni varnosti proizvodov, ki ga je državni zbor sprejel aprila 1999, kolektivni pogodbi dejavnosti trgovine Slovenije pa sta dodani prilogi tipičnih delovnih mest v tej dejavnosti.

Cena 2376 SIT 10488

PREDPISI O ZAKONSKI ZVEZI IN DRUŽINSKIH RAZMERJIH

z uvodom prof. dr. Karla Zupančiča – peta spremenjena in dopolnjena izdaja

Cena 2290 SIT 10489

N A R O Č I L N I C A

Naročite po faksu: 061/125 14 18

S tem nepreklicno naročam

- KAZENSKI ZAKONIK**
- ZAKON O KAZENSKEM POSTOPKU**
- PREDPISI O GOSPODARSKIH DRUŽBAH IN SODNEM REGISTRU**
- PREDPISI O TRGOVINI IN O VARSTVU POTROŠNIKOV**
- PREDPISI O ZAKONSKI ZVEZI IN DRUŽINSKIH RAZMERJIH**

štev. broš. izv. _____ štev. vez. izv. _____

štev. broš. izv. _____ štev. vez. izv. _____

število izvodov _____

število izvodov _____

število izvodov _____

Naročeno knjižico mi pošljite na naslov

Firma – ime naročnika _____

Davčna številka naročnika _____

Sektor – oddelek _____

Ulica in številka _____

Kraj _____

Datum _____

Podpis pooblaščen osebe _____

Žig

ISSN 1318-0576

Izdajatelj Služba Vlade RS za zakonodajo – Direktor Tone Dolčič – Založnik Uradni list RS, d.o.o. – Direktor in odgovorni urednik Marko Polutnik – Priprava Uradni list RS d.o.o., Tisk Tiskarna SET, d.o.o., Vevče – Akontacija naročnine za leto 1999 je 17.400 SIT (brez davka), pri ceni posameznega Uradnega lista RS je vračunan 8% DDV – Naročnina za tujino je 55.000 SIT – Reklamacije se upoštevajo le mesec dni po izidu vsake številke – Uredništvo in uprava Ljubljana, Slovenska 9 – Poštni predal 379 – Telefon tajništvo 125 14 19, računovodstvo 200 18 62, prodaja 200 18 38, preklici 125 02 94, računovodstvo, naročnine 125 23 57, telefaks 125 14 18, uredništvo 125 73 08, uredništvo (javni razpisi ...) 200 18 66, uredništvo – telefaks 125 01 99 – Internet <http://www.uradni-list.si> – e-mail: info@uradni-list.si – Žiro račun 50100-601-273770